

40 שנות

ביטאון עמותת יד לשריון • גיליון 44
תשע"ד, ספטמבר 2013 • 30 ש"ח

שנה 40
למלחמת
יום הכיפורים

עם השריון לאורך כל הקו

משה ארבעה עשורים מביאה אלביט מערכות את קדמת הטכנולוגיה לשדה קרב היבשה המודרני, להבטחת יתרונו המבצעי של חיל השריון.

אנו מצידים את הטנקים במערכות מתקדמות לבקרת אש וציריך, מערכות התרעה והגנה רכה, מערכות לניהול קרב ומערכות תומכות חיים, המבוססות את כוח המחץ של החיל.

אלביט מערכות מברכת את חיל השריון על שיתוף הפעולה ההדוק ביניהם למען ביטחון ישראל, ומאמנתם למפקדי ולוחמי החיל שנה טובה ובטוכה.

מערכת בקרת אש

מע"ק - מערכת עדן
לניהול קרבי

"pecol" - רדיו
טקטית תג'ס לסק"מ

מערכת ניווי לזרעה

מייזג אוויר ואוויר

אלביט מערכות

NEXT IS NOW®
www.elbitsystems.com

סיפורם של כוחות השריון במלחמת יום הכיפורים הוא סיפור של אומץ לב, מקצועיות, יצירתיות ורוח איתנים

40 שנים חלפו מאז יום כיפורים בו הותקפו נספחים מכל עבר.

40 שנים חלפו מאז ישראל נלחם על חייה ועל שרידותה בתנאי פתיחה קשה קשים מנשוא.

40 שנים מאז כוחות הצבא המצרי והסורי פרצו את גבולותינו תוך ניצול היום החדש ביותר לעמנו.

40 שנים מאז בלמו וניצחנו.

חיל השריון על אף לוחמי שירות סדיר ובמלואים עמד במרכז המערכת להגנת ישראל. היו אלו חטיבות השריון הסדירות ברמת הגולן ובסיני שעצרו בגופם, ממש בגופם, את המצרים והسورים מלמש את כוונותיהם התוקפניות.

היו אלה לוחמי המילואים של השריון שיחד עם חבריהם בים, ביבשה ובאוויר, ידעו להזוף את האויב ולהעביר את שדה הקרב אל שטחו.

סיפורם של כוחות השריון במלחמת יום הכיפורים הוא סיפור של אומץ לב, מקצועיות, יצירתיות ורוח איתנים.

היו אלו חיליל האוגדות המשוריינית ומפקדיהם שלחמו בגבורה יצאת דופן. הם דלו用自己的 כוחות גנוזים והיטו את גורל המלחמה כולה, הן בחזית הדרומית. הן בזו הצפונית, מסען ניצחון צבאי מזהיר. אלה שרצו להפתיע את ישראל, הופתעו ממנה. כל טנקיסט, כל לוחם חרמ"ש, וככל תומך לחימה היו שותפים לסיפור הרואי זה.

עם ישראל שילם מחיר יקר בחיי אדם במלחמה זו. חיל השריון הם למעלה מהחצי הנופלים. הם, שבמותם ציוו לנו את החיים. אין מילים היכולות להகנות את הכאב הנורא של המשפחות השוכלות, אין דברים היכולים להעלות ארוכה לפצע העמוק שנפער.

האובדן גדול מלחנים, אך כגודל הקורבן – גודל ההישג.

לקראת יום הכיפורים תשע"ד אני מבקש לחבר את המשפחות שאיבדו את יקיריהן, את הלוחמים שאיבדו את הטוביים שבחבריהם. זכרם לא ימוש מלבם לעולם.

לניצחון הצבאי הגדול שבו היה לשוריון חלק מכריע על אף תנאי הפתיחה הקשים מנשוא, הייתה חשיבות עצומה בהחלטת מצרים לעبور ממדייניות של תוקפות להסכם שלום.

זה"ל חזק הוא ולעולם יהיה ערכובה לשלים בינינו לבין כל שכניינו.

כתיבה וחתימה טובה.

ס. כ"ט
שמעון פרס

בשמי, בשם ממשלת ישראל ועם ישראל, מסורות הוקרה והערכה ללוחמי השירותים לדורותיהם

חייבי חיל השירותים ומפקדיו בעבר ובהווה,
בימים אלה מצינו עם ישראל ארבעים שנים למלחמת יום הכיפורים. לוחמי חיל השירותים
השתתפו בקרבות הבלימה וההבקעה בסיני וברמת הגולן. 1,492 לוחמי שירות נפלו במערכות,
ואל המחיר הכבד זה יש לצרף אלפי פצועים בגוף ובנפש שנושאים גם היום את כאם
גבורה.

"האדם שבטנק ניצח" – זהה סיסמת חיל השירותים. בזכות יכולת המ鏘יעית הגבואה
שלכם, נחישותכם ומסירותכם הצלחתם לגבור על כוחות עוודפים. במלתם את מתקפת
הפתע בדרום ובצפון, והעברתם את הלחימה לשטח האויב עד לכניעתו הסופית.
קרבות השירותים שהתחוללו במלחמה יום הכיפורים נלמדים ברבים מצבאות העולם.

הודות לכם התעכם כוח ההרתעה של צה"ל.
בשמי, בשם ממשלת ישראל ועם ישראל, מסורות הוקרה והערכה ללוחמי השירותים
לדורותיהם. נזכיר תמיד את חילילינו ומפקדינו שנפלו על הגנת העם והארץ. נחבק את
המשפחות השכולות ונשלה רפואה שלמה לכל הפצועים. לעולם לא נחדל ממאציננו
למצוא את נעדרי וחילוי צה"ל שמקומם קבורתם לא נודע. נמשיך לפעול עד כדי לאתר את
אחרון החיילים שייצאו למשימות בשליחות המדינה.

אני מברך על החלטתכם להקדיש את הגילيون הנוכחי לסוגיות הקשורות במלחמה יום
הכיפורים, תוכאותיה ולקחה. הכרת מורשת הגבורה של לוחמי השירותים, תועזותם ואמונהם
בצדקת הדרך נסוכות בנו עוצמות וכוח. פרקי העבר יהיו מקור השראה להישגי העתיד.
התמידו במלאתכם החשובה, ושאו ברכה.

ברכה,

בנימין נתניהו
ראש הממשלה

רוחו של דור השריונאים הצעירים של חורף שנת 73', מהו גם היום, ותוהו בעתיד, מופת ומקור השראה ללוחמי ומקדי צה"ל, והיא מלאה עצד וועל

להעביר את המלחמה לשטח האויב ולסימן אותה, מבחינה צבאית טהורה, כשיידיו של צה"ל על העליונה. "הסיפור אינו מושלם מבלתי להסביר שככל המבצע הזה לא היה יכול להתבצע אלא בזכותם של הוצאות שליל והפלוגה כולה", סיפר לימים רמי מתן, מפקד פלוגה 7 בגוד 79 אשר לחמה בחוויה הסינית. "צחות מקצועני, אמיץ, נחוש וחדור מוטביצה עצומה. צחות זה הוא שנתן לי את הכוח והפלוגה את המבנה המוקורי שלה וקלטה לתוכה צוותים ומפקדים, שומר מאד שינתה את המבנה המוקורי שלה וקלטה לתוכה צוותים חדשים ובתמי מוכרים, היא זו שהמשיכה להיות 'זיגי' בקשר והיא זו שהhma בגבורה ולא מורא ופחד, ועמדת מול כל האתגרים הקשים. אני מודה לצחות ולפלוגה שהיתה לי זכות לפקד עליהם במהלך המלחמה זו".

domini כי רבים מפקדי הפלוגות בשריון אשר שרדו את המלחמה, ורבים ממקדי השריון בכל ואותם ימים, יכולים לומר דברים דומים על גבורתם, מסירותם וחירוף נפשם של לוחמיהם באחת הקשות שבשעותיה של מדינת ישראל.

את יום השנה הארבעים למלחמה אנו מצינו כשברקע מוסיפות הע索ות לנשוב באזורה, ובפרט בקרב אותן מדינות שיצאו למלחמה נגדנו בשנת 1973. 1973, שינויים אלו מגדרים את ענין הערפל ואי הودאות בשמי המזרח התיכון, ומהדים את הצורך שלנו להיערך כדי לעמוד העימות הבא מול חורשי רעטענו למצאה מעבר לפינה. גם בעימות הזה, אם ניאלץ להיכנס אליו, נידרש לאומץ לב, לתבונה, לנחישות ולאמונה בצדקה הדרן, אותן נשאב תמיד ממורשת הקרב המפוארת של חיל השריון בכל ומספרלים של השריונאים במלחמת ים הכנפרים בפרט. הרוח הגדולה הזאת, רוחו של דור השריונאים הצעירים של חורף שנת 73', מהו גם היום, ותוהו בעתיד, מופת ומקור השראה ללוחמי ומקדי צה"ל, והיא מלאה עצד וועל.

בימים אלה, כתמיד, יליבו עם בני המשפחות של הלוחמים אשר לא שב מלחמה, ועם הפעועים הנושאים את צלקותיה על גופם. בשם ולמען נמייך לעשות כל הדרוש, הנitan והאפשרי, עד שישבו השקט והשלום לגבולותינו.

שלכם בהערכה,
משה (בוגי) יעלון
שר הביטחון

רعي' למושחת השריון, ביום הכנפרים של שנת תשל"ד עוד הייתה סמל במילואים. כמה ימים קודם לכן מוניתי למזכיר קיבוץ גروفית. את עתידי ואני בנוף הארץ של הקיבוץ, בודאי לא בשירות הצבאי. כך גם תכננתי את חיי. דקות ספורות לפני השעה שתיים בצהרים, בשבת של יום הכנפרים, הגיעו בו נעצר המחוות בשעון חייהם של תושבי ישראל. ברגע הביטחון של הקיבוץ, הדבר הראשון שעשיתי היה להפעיל את מערכת האזעקה. זמן קצר לאחר מכן יצאתי עם חבירי אל עבר מחנה חטיבה 55, למרכז שרבבים לא שבו ממנה. ארבעים שנים חלו מז אזהה מלחמה כבדתיים וכבדת-דים, וקול האזעקה ההוא, שקרע את דמתה הקודש של קיבוץ גروفית, מלווה אותי גם כולם. כך גם הזיכרונות הכאבים מהמלחמה, שאזותם אני נשוא בתרמילי. ארבעים שנים, ואני עדין זכר את המעבר החד, הקיזוני כל כך, מהביטחון והשאננות שלפני המלחמה, להחש הקויומי לגורל הבית בימים הראשונים אחרי פריצתה. התהוושה הזו, והרצן לוודא שהיא לעולם לא תחזר על עצמה, היו מרכיב מרכזי בהחלטי לטוב עם שוק הקróבות לשירות קבוע, שירות שנמשך למעשה עד היום.

מלחמת ים הכנפרים היא פצע פתוח בחברה הישראלית, אשר מזכיר לנו לא ללקת שלול אחר משאלות הלב, כמו גם את הצורך לבחון בכל בוקר מחדש את תקופותן של התפיסות המנהרות אותנו, לשמר על צניעותם, לאפשר פתיחות מחשבה ושיח, לטפח מהניגות משתפת המעניקה מקום לביקורת ולחוש כל תלם בדרך לשיפור מונמות צה"ל וכשירותו. עבר כונsti להפקיד ראש אמ"ן עיני בדוח ועדת אגרנט ונפגשתי עם הנפשות הפותחות באוטם ימים. גילתי, כי הכישלון שהוביל למלחמת ים הכנפרים היה נחלתם של אנשים מצוינים, עובדה המכחית אותנו, ואוטה כשר הביטחון של מדינת ישראל, להקפיד שבעתים בלבד נספוג "יום כיפור" נספּה.

1492 חללים ספג השריון במלחמת ים הכנפרים, ואלפי פצועים אשר נושאים את צלקות המערה עד היום. תנאי הפתיחה הקשים באוטה מלחמה רק מעמידים את גבורתם של הלוחמים והמפקדים ואת חיבורו המכרעת של השריון בקרבות השוננים. הנחישות והדבקות במטרה, והידיעה שמדובר במצב שמדינת ישראל לא חוותה כמוותו מאז הקמתה, סייעו ללוחמים ולמפקדים במאזיהם הכבירים לבлом את הסתערות הכוחות הסורים והצררים,

דבר הרמטכ"ל

אנו, שוכרים את שנת 1973, לא נשכח לעולם את דמתה יום הכנפרים מופרת על ידי אזעקות המלחמה בשמי הארץ, את האבות, את האחים ואת הבנים העולים על מדים וממהרים אל החזית. אתם, המפקדים והלוחמים הזוכרים את שנת 1973 לא תשכחו לעולם את:left הדור להתייצב להגנת העם והמדינה, את גבורותם של יחידים ויחידות. ארבעים שנה חלפו, ועליינו לשאול את עצמנו – ככוח המגן של מדינת ישראל ואזרחה – מה למדנו ממלחמת יום הכנפרים? כיצד 19 הימים באוקטובר 1973 השפיעו علينا, צבאו וחברה?

כازän היום, למדנו כי אנו תלויים בביטחונות כוחותינו ומוכנותם, יותר מכך – בתעצומות הנפש של המפקדים והחילימ:

בעוז ורוחם, בנסיבות, ברוח השילוחות המפעמת בהם להגן על הבית – לשמר על מדינת ישראל ועל אזרחיה.

גם מරחיק הזמן ברור כי מלחמת יום הכנפרים הייתה נקודת פונה בתולדות מדינת ישראל ובקורות הצבא. מעבר לדיוונים שנערכים בנושא של אסטרטגייה מדינית-ביטחונית, מעבר להפקת לקחים ברמה המעודכנית, הכוח שזכה", צבאו העם, הוא "קו העצירה" של מדינת ישראל, ובמלחמה יום הכנפרים הוא שהפק את הפתעה למגנה, ואת וו להסתערות שסופה בניצחון צבאי. הצבא הסדיר, לצד חיל ה主力军ים, באוויר, בים וביבשה, עשה מאצים לעצור במתתקפת-נגד את צבאות האויב בהתקדמותם לתוך סיני ורמת הגולן. גם היום, קשה שלא להתפעל מהיעילות ומהנהישות בה הגיעו כוחותינו לחזית וסייעו לייצב את קו המגע. בין סלעי הבלתי חולות המדבר, בגדי החיה", בטנקים, במטוסים ובسفינות הטילים, הכריעו

חיליזה"ל ומפקדיו והציבו בפועל מופת לדבקות במשימה ולהתירה לניצחון, לרעות ולמקצועיות בשדה הקרב.

סיפורו הגבורה הרבים שנחרטו בזיכרון הלאומי והצבאי מהולים בקשר על אלף הנופלים. גם בעת זו, אנו עומדים כתמיד לצד המשפחות השכורות, שעבורן המערה לא תמה עם ההכרזה על הפסקת האש. זה"ל ימשיך לתמוך במשפחות השכולות

כולן, ולעומוד לידם של פצועי המלחמה, שנושאים גם היום את צלקות הקרב על גופם ובנפשם.

גם היום, המפה האסטרטגית הפרוסה בפנינו סבוכה וייחודית, ומולנו עומדים איוםים דומים ושוניים. במלחמה יום הכנפרים נקבעה על זה"ל מערכת רב-זירותית מורכבת והסרת התקדים.

בפרק המלחמה, כנער בן 15, אני זוכר את ההתגויות הלאומית; אני זוכר ששחשתי את האוירה הקשה של מלחמת אין-ברירה, של עם שלם העומד על נפשו. היום, כמו שmóvel את זה"ל ומפקד עליו, ולאחר פעילותינו המתמשכת להבטחת מוכנותנו, אני בטוח ביכולתנו לעמוד באתגרים שבפתח. נוכה המזיאות המשתנה, בהמשך לשיעיית דורות העבר ולמען דורות העתיד, נתיצב מוכנים ונוחושים, נמשיך למלא את ייועדנו – לשמר על ביטחון ישראל המופקד בידינו, בנסיבות ובאחריות.

ברכת שנה טובה, שנת הצלחה, צמיחה וביטחון!

בנימין (بني) גוץ, רב-אלוף

ראש המטה הכללי

SX4 Outdoor
המשפחתיית והספורטיבית
שלכם לשעות הפנאי

עכשווי במחיר מיוחד 99,990 ₪*

מכשור תנועה
מכונית טוכה מבית טוג

WWW.SUZUKI.CO.IL

***9955** לפרטים נספחים
חיגו:

מחירון 02/2013 המщий כולל מע"מ ואינו כולל אביזרי רישי ואגרת רישוי*. המщий רישוי 99,990 ₪ מתייחס לדגם ה- GLA והוא לאחר הנחת מבצע בגובה 8,000 ₪ ממחיר המחייב. רמת האביזור בהתאם לדגם. התמונה להמחשה בלבד.

*הדרגה מחושבת לפי תקנות אויר נקי (גילי) נתוני זיהום אויר מרכיב מנועי בפרוסומות, התשס"ט 2009

נתוני צריכת דלק בליטרים ל-100 ק"מ		
עירוני	8.7	בינעירוני
עירוני	5.6	

נתוני היצן, עפ"י בדיקת מעבדה.

תקן A 715/2007&692/2008F 715/2007&692/2008F

תוכן

גערועים לאבא שאינויו	34	אל"ם (במיל') שאול נגר	ברכת נשיא המדינה	3
תויחן ברמת הגולן	39	אל"ם (במיל') דוד יר��וני	הנשיא שמעון פרס	
"דיגי כאן כספית, עברו"	42	אל"ם (במיל') רמי מatan	ברכת ראש הממשלה	4
"חצ'י הדרך לךיר - סיפורי של גדור 106 במלחמת יום הכיפורים"	46	איתמר זלץ	ראש הממשלה בנימין נתניהו	
המערכה בגולן - התאמץ לניצול ההבקעה והאיום על دمشق	48	אל"ם (במיל') בני מיכלסון	ברכת שר הביטחון	5
אלתנות כוכות לכוכל החיים או התاؤשות?	64	אל"ם (במיל') שאול נגר	השר משה (בוגי) יעלון	
תובנות מצטברות מלחמת יום הכיפורים ובעקבותיה	70	תא"ל (במיל') גدعון אבידור	ברכת הרמטכ"ל	6
עד קצה היכולת - חטיבה 7 בקרבות הבלתי	78	אל"ם (במיל') אילן סהר	רב-אלוף בני גנץ	
השפעת מלחמת יום הכיפורים על החבורה הישראלית - דעת אישית	86	תא"ל (במיל') עמי מורג	דבר יוז'ע עמותת יד לשריון	12
"עוזי מזור - קרן אור"	92	אורן אפק	אלוף (במיל') חיים ארז	
צליחה - תוכנית "אביiri לב"	96	ד"ר עמירם אזוב	דבר הקש"ר	13
			תא"ל שמואל אולנסקי	
			גדוד 74 במלחמת יום הכיפורים	14
			תא"ל (במיל') יאיר נפשי	
			בכוחם להכריע - על מפקדי אוגדות בשדה הקרב	20
			תא"ל (במיל') יצחק רבין	
			והגדת לבנה	24
			ליאור כספי	
			אדם נפלן. גבורים, ויאבדו. כל מלחמה	28
			אל"ם (במיל') בני מיכלסון	
			רעות ביתם המערה	30
			רס"ן (במיל') יאיר ליטביוץ	

190

86

- 104** כר הוחזקה הכרעת מלחמת ים הכהפורים בקרבת המגננה בסיני אל"ם (במיל') פסח מלובני
- 111** מהלכי חטיבה 40 הירדנית במלחמות ים הכהפורים האלוף ח'אלד ח'ג'וג' ח'ליל אל מג'אלי
- 114** אירועים מתוכנים במלאות 40 שנה
- 116** הנעה עצמית כתנאי לניצחון האלוף גרשון הכהן
- 120** הצליחה: קרבות בגדרה המערבית אל אזור הצליחה תא"ל (במיל') עוזי לב-צור
- 128** "עשר כאן אשנו... נוסף כלי מבצעי" בדור אליך, רות, סופר שא"ל (במיל') יוני נוקד
- 132** הפשיטה המשוריתית מהערב לתעללה שא"ל (במיל') עוזד מגידון
- 138** שורשים של גבורה - יוסי מר' דבורי בורג'ר
- 141** נעלף החול - חטיבת השריון ברק, 188 נחמה בריכוכבא
- 146** מנוי מג"ד 9 לכל החיים תא"ל (במיל') יום-טוב תמייר
- 152** חטיבת אגרוף הברזל במלחמות ים הכהפורים שא"ל (במיל') דוד כספי

- 156** השריון שהכريع במהלך מלחמת ים הכהפורים אל"ם (במיל') פסח מלובני
- 166** קבלת פיקוד על גזר דין מילואים במהלך הקרב תא"ל (במיל') יצחק רבין
- 168** חיל בקרוב חיים שבתו
- 172** חלום המרכבה אל"ם (במיל') אמנון שרון
- 174** "את, פגישה שכדו" איתמר זלץ
- 178** מבריכת מים למעיינה של תורה - היכל בנימין ברעוניה דבורי בורג'ר
- 180** המפץ הגדול בשריון אל"ם (במיל') שאול נגר
- 186** ארבעים שנות חיפוש האמת - ספרי מלחמות ים הכהפרים שא"ל (במיל') ד"ר עפר דרורי
- 190** תצוגות מלחמת ים הכהפרים בידי לשוריון אל"ם (במיל') שאול נגר
- 202** קוראים ומחקרים מגיבים מרכז המידע בלטרון דבורי בורג'ר
- 204** מדור אינטראקטיבי דבורי בורג'ר
- 207** מדור אינטראקטיבי דבורי בורג'ר
- 208** מהנעשה בעמota איציק רבין ודבורי בורג'ר

דבר העור

רבים מהמפקדים והلوוחמים במלחמות ששת הימים יצאו בתחששה שלא נצטרך יותר להילחם. מלחמת התהווה שבעקבותיה והשקט הקצר שאחריה טשטשו את הראייה אורך הטווח.

מלחמות יום הכיפורים פנים רבות לה. שורשייה – בעיקר המדיניות – בשנים שלאחר מלחמות ששת הימים. המשטר שלנו היה יציב, האוירה רגועה לאחר הניצחון המדהים, והכל מתואמים ומערכות זה בזה: הממשלה, הצמרת הצבאית, המודיעין לרווחתי, דרגוי השדה, ומערכות החדרה והאימונים. המשפט האומל "כלנו אשמים" שהופרacht אחורי ועדת אגרנט הינה מופך, אבל לא למגاري מפתיע. במשך שושניהם שבין 1967 ל-1973 צצו כמונן מחלוקות וויכוחים חדשניים לבקרים, אבל המורל הלאומי היה גבוה (היו שתיארוכו כאופוריה): חשבנו וחשנו כי ישראל חזקה, בוטחת, וביעיר – מדינה מתוקנת, משג כך, מדינה מתוקנת. כਮונן תמיד יש מקום לשיפורים אבל ידענו שיש לנו צבא סדיר ומאמון שיבלים התקפת-פטע אם תתרחש, עד שיגיע לחזיות צבא המילואים הגדול והמתוגל. ידענו שרמת הכננות נקבעת באחריות ומשתנה לפי הצורך.

ידענו שהמדינה פועלת לאור תורת ביטחון מוצקה וМОוחתת, שיש מתחם חיובי גבוה בין נתוני המודיעין המציגים לבין הערכות הנובעות מהם. התרגלנו לחשוב כי בדמוקרטיה האיתנה שלנו נשמרת לכידות חברתיות, ובוואדי מתקיים יחסם והרמוני בין מפקדי צה"ל הבכירים.

כך הינו, אבל אלה שזה בדיקת התקפים – כולם – לא קלטו, לא פענו ולא הערכו, נכון עומק המזיקה של הנשיא המצרי סאדאת, התעלמו מازהרוותיו המרומזות, ומנאומי הפורמביים המותלחים ודחו באופן נחרץ את כל ניסיונותיו הישירים והעקיפים להניע תהליך מדיני.

אין מלחמה בעלי משגים וטעויות, מה גם כאשר היא נפתחת בהפתעה. מלחמות יום הכיפורים פרצה בהפתעה גמורה בפלישה של כוחות אויב גדולים אל שטחינו ברמת הגולן ובסיני. מחר מרד נחשפו ליקויים רבים, רבים מדי, בהתקינות, במוכנות הצבא, בהערכת המודיעין, בחשיבה האסטרטגית, בתיאום ושיתוף הפעולה הבין-זרועי, בהתמודדות עם טילי קרקע-אוויר ועם טילי נ"ט ובלוגיסטיקה. התברר לנו – בדרך הכיוון קשה – כי תפיסתנו את עצמנו כמדינה מתוקנת הייתה אופטימית.

על אף כל השגיאות והתקלות הסתיימה המלחמה בניצחון צבאי גדול ובורור, מפקדי צה"ל וחיליו – בכלל הרמות – לחמו כאריות, באומץ לבם,

ביטאון עמותת יד לשירון
ג'וליון 44 | תשרי תשע"ד,
ספטמבר 2013 | 30 ש"ח

המערכות

העורך הראשי:

אל"ם (במיל') שאול נגר

חברי המערכת:

תא"ל (במיל') יצחק רבין

נחמה בר-כוכבא (בריל)

תא"ל (במיל') מנשה גולדבלט

אל"ם (במיל') בני מיכלסון

אל"ם ארוח לב-רון

דבורי בורגר

סא"ל (במיל') דוד כספי

סא"ל (במיל') מיכאל מס

צלמי המערכת:

אבנר גאגין, שiron מכיאלוי

המפיק וסגון העורך:

ヨוסי פרנקל

עיצוב וביוזע גרפי: סטודיו logo

המען למכתבים:

עמותת יד לשירון, ת"ד 745 לוד, 71106

כתובת העמותה:

עמותת יד לשירון, לטрон,

ד"נ' שמשון 99762

טל' 08-9255186 | פקס': 08-9255268

טלפון למיל"ב:

057-8111276

בית הספר לשירון:

08-6354499, פקס': 08-9784315

דוא"ל למידע כללי:

info@yadlashiryon.com

דוא"ל לתיאום ביקורים ביד לשירון:

res@yadlashiryon.com

אתר השIRON החדש באינטראקטו:

www.yadlashiryon.com

חיל השריון נושא בעול הכאב והמרconi של לוחמת היישה במלחמות יום הchipiros, מספר האבדות בשריון יותר ממחצית ההרוגים של כל צה"ל, גם כל-מלחמה ובמים של חיל השריון אבדו או ניזוקו באופן קשה, מצב זה חייב פועלות-חירום, מיד עם שוק הקróbat - לשיקום החיל בכוח אדם ובמצוות.

בין הימים 6 עד 24 באוקטובר 1973 (עד הפסקת האש) נפלו 2,297 חיליל' צה"ל ובימים 25 באוקטובר 1973 עד 51 במאי 1974 (הפרדת הכוחות) נפלו עוד 392 חיליל'ם. סך הכל 2699 חיליל'ם, מהם 1492 ביחידות השריון. 301 חיליל' צה"ל בשתי החזיות נלקחו בשבי. לאחר המלחמה הוענקו לוחמים 8 עיטורי גבורה, 91 עיטורי ע"ח, 173 עיטורי מופת ובו 272 אל"שיהם.

הניסין לספר את סיפורה של מלחמת ים הקרים בחופרת אחת – לא צלח, כמובן. בחופרת מוחשבת זו של הביטאון "שריון" השתדלנו לגעת – באופן גנუז והיר – רק בהיבטים אחדים, כמו: מהלכים צבאיים, האדם בקרוב, הצלחה, אבן הנמשך והולך של המשפחות השכולות ורצונן העז להמשיך את חייהם. וזה היה מעט!
עם כום קוראיינו הסליחה, אבל קצר המציאות מהשתרע והמשך בוואן דאלסן – מילון האנגלית-הבריטית

מאז יעדנו מלחמות וקרבות נספים, והלחקים החדשניים נשזרים בלחכים של 1973, מערכנים ומחדדים אותם, מוחרים אותם לא להיתפס לשאננות, לא לקפוא על השמרין כי העולם והסביבה משתנים. תפריטי האיזומים הינם כולל טילים וטילים מונחים, חומרים כימיים, ואינטיפאדה וומריא זהרתי וטוריסטים מתאבדים, וברקע של כל דין – אריאן ושאייפה לולישה וביעיו והպישות שומארית חשו אל משלול הלחימה.

אנו עדים לשינויים מהירים ומפליגים אצל שכינונו, מקרים כבר איננה אותה מצרים, עזה נушטה מעוות החמאס, לבנון נعشטה מעוז החיזבאללה, בסוריה מלחתת אחים נוראה. בארכיות אחרות שorder "אביב ערבי" אשר טרם גמר להגדיר את עצמו. האזרע בו אנו חיים אינו יציב, ובוודאי לא פחת מסוכן.

הבה נקווה שנשכיל להיערך, ונדע לפעול בנסיבות – אם יהיה צורך. שלכם.

like

בתוך היגון ומפה הנפש ראיינו בהבירות כמה חינוי צבא סדייר גול וחזק ונכוון לקרב. ראיינו את צבא המילואים "צבא העם" בשעותיו הגדלות, שעוטתו היפות, וכל העם היושב בציון עקב בדריכות ובמתחה רב אחריו רשיימות ההלילים והשבועיים וונעדרים, וראה בעללי מי איננו מזיג שם. השיח הצבורי המר בדבר "השווין בנטיל" נמשך, ומזה ים היכיפורים ביתר שעת, והוא לא תם ולא נשלה ולא ייחל עד אשר ...

לימוד המלחמה והפקת הלקחים נמשכים כבר ארבעים שנה באוניברסיביות וב考ולות רמיים. הiyיטה ועדת חקירה ממלכתית, ועדת אגרנט (בעיתית מאד), מעת לעת מתפרנסים מחקרים ושםיים שמותרים לפורסם ונשמר קלוח רצוף ולא דק של ספרי הגות זיכרונות שכותבים חוקרם, מפקדים ולוחמים, כדי שניה מתקיימות עצרות זיכרון ונישאים לאומיים שימושיים תיוקנים ותגבורות – כל אלה ועוד שמורים על המדורות בלടכבה.

הצועע לא פסח גם על אויבינו. "שביר" עמק נגרם בתודעה העברית: שהביה שלים בינוינו לבין מצרים וירדן, זה כМОבן לא פשוט, וכאן הערא: המצרים מאמינים כי במלחמות יום הכנפירים הם ניצחים! לשיטות - ביצוע צליחה מפוארת, נאחזו בשטח סיני בכוחות גדולים ולא נסוגו, הטילים שלהם קופפו את כנפיו של חיל האוורור שלנו, הצבה השיג לנשייהם את מה שרצה - אתחול של תhalbיך מדיני שבסופו שבדר סיני להיוות מצרי. קל למצואו בכך טוים בשטח: השיח והסגנון של אנשי הצבאה המצרים נעשו גאים ובוטחים, אגדרטות ומוזאוניות מסבירים וממציחים את הניצחון, הגשר המוכז בקHIR נקרא "גשר ה-6 באוקטובר" ועוד. ישנים הסבורים ש"שיםוקם הכבוד העצמי" של המצרים הוא שעשה את

דבר י"ר העמותה

ב-40 השנים שחלפו חלו שינויים רבים בזירה ובcoil התחרומיים, נחתמו הסכמי שלום עם מצרים ועם ירדן, והיו גם מלחמת לבנון הראשונה ומלחמת לבנון השנייה (שם את קהה צרך לזכור), והיו מבצעים ברצעת עזה. אנו עדמים כיום לחוסר יציבות בעולם הערבי, מתחוללת מלחמת אזרחים בסוריה, יש מאבקים למצרים וחצי האי סיני הופך לזרת טרור העוללה להצריך פועל ולסבך את יחסינו עם המצרים, קיים היום האיום מאיראן, ועוצמת האש הנמצאת בידי החיזבאללה והחמאס מכסה את כל שטח ישראל.

גם צה"ל יקום הוא צבא שונה המאמון ומצויד היטב, הכלול תוכניות התעצמות לשנים הבאות שיאפשרו לו להתמודד עם האיום בהווה ובעתיד. עוצבות משוריינות המאומנות ומצוידות היטב – הן שייפשרו העברת הלוחמה לשטח האויב במהירות ולנצחון בכל התנאים.

פגיעה בכוחו של צה"ל, צמצום בהיקף העוצבות המתמרנות שלו וบทוכניות התעצמות בתנאים הקיימים ביום בזירה – היו בוגדר פעולה חסרת אהירות.

בגילוון זה התבכדו במכתבי ברכה מהנשיא, מראש הממשלה, משר הביטחון ומהרטט'ל המפקדים על ביטחון ישראל, נקווה כולנו שהיא להם הכוח לקבל את החלטות הנכונות ולא לפגוע בכוחו של צה"ל.

בימים אלה שביהם אנו ויחידות שוניות מצינוות מלאות ארביעים שנה למלחמות יום הциפרורים נציגים לזכרם של חיל השריון וצה"ל שמסרו נפשם במערכות הקשה.

חוובת עליינו להנציח את מורשתם לדורות הבאים, ללמידה ולזכור את הלקחים שלימדו אותנו.

**אלוף (במיל') חיים ארו
י"ר עמותת "יד לשוריון"**

לנו השרויונאים צורבים בתודעה זיכרונות מלחמת ים הipherois כailo היו רק אטמול, אף שחלפו מאז כבר ארבעים שנה. אנו זוכרים את הים הפתעה, את גבורת השרויונאים של יחידות השריון הסדירות בסיני וברמת הגולן שבלם בגופם את התקפות האויב, וחיל המלואים זוכרים את רגע הקראיה לiosis בצהרי יום הipherois, את ההתקאות החפה והשתתפות בקרבות הבלימה לצד היחידות הסדירות.

לוחמי השריון ומפקדיו בגבורתם, בנחישותם ובהקרבתם – הם שהפכו את סכת התבוסה לניצחון צבאי אדיר, כאשר צה"ל עצר 40 ק"מ מדמשק ו-101 קילומטר מקהיר.

אנו זוכרים את 1492 מפקדינו, פקדינו וחברינו השרויונאים שנפלו בשדות הקרב – הם ומשפחותיהם שילמו את המחיר הכבד של הניצחון.

גילוון מורה זה של הביטאון שריון מוקדש לציון 40 שנה למלחמות יום הipherois. המלחמה לא נמחקה מהתודעה והכלנו צרכיים לזכור את אותם לключи המלחמה הנכונים גם כיום:

- טיעות לעולם חוזרת. בערב המלחמה הייתה הערכה שלא תהיה מלחמה בשנים הקרובות, ועל יסוד זה החליטו אך לא הספיקו לפרק את חטיבה 14 שהייתה מאושיות הניצחון בדרום.

- צולול באויב ובನישותו הביאו להערכתה שהכוחות הסדרים בסיווע חיל האויר יסייעו כדי למנוע מהאויב להגיע להישגים.

- ערב המלחמה היו יחידות השריון מאומנות מקצועית ומנוסת ו בזכות זאת ניצחו.

- יחידות שלא היו מצוידות היטב שילמו בدم.
- העברת המלחמה לשטח האויב לאחר צלחת תעלת סואץ בסיני, והשתלטות על שטחים בדרך לדמשק – הן שהביאו לניצחון הצבאי.

דבר קשנ"ר

השנה נצין מלאות 40 שנה למלחמת יום ה-כיפורים, המלחמה שבה הוביל השריון את צה"ל לניצחון כנגד כל הסיכויים, מלחמה שבה הוכיחו גיבורי החיל את הקURAה על פיה מההפתעה והמצב החמור בתקילתת, לאחד מן הניצחונות המזהירים ביותר. בסיני ובגולן, בשלב הבלתיה, בתפקידו הנגד ובתקפה, מול אויב עצום ובהתפעלה גמורה, הצליחו אחינו גיבורי התהילה כמו תמיד, לסמן את קוו סיום הלחימה בחירות חזולים באגדת האויב. במהלך המלחמה הפגינו לוחמי החיל ומפקדיו גבורה עילאית ומצוות חסרת-פשרות שהובילו את צה"ל לאוטו ניצחון.

לצענו היה לניצחון זה גם מחיר. מלחמת יום ה-כיפורים גבתה מחיר כבד מחיל השריון, בהרוגים, פצועים ונכים, ומורשתם היא נר לרגלנו. הקשר עם לוחמי הערב ועם בני המשפחות השוכנות הוא קשר אמיץ, ולנו המפקדים והלוחמים כיום היא זכות גדולה ומקור עוצמה. חלק מצינו 40 שנה למלחמה וניחד נשנה את העצרת הquietude לגבורה לוחמי 73'. ביום ד' 11 בספטמבר נקיים את עצרת הגבורה והזיכרון שבה נשלב מפגש רעים של לוחמי מלחמת יום ה-כיפורים, עצרת גבורה ומעמד זיכור לכל חללי הארץ.

בזמן הקצר שבו אני מפקד על החיל פגשתי באימונים ובתעסוקה מבצעית לוחמים ומפקדים בסדר ובAMILואים, ובכולם ראייתי ברק בעיניים ותחווה עצומה של מוטיבציה לשירות בפלוגות הלחומות, גאוות חילית, גאוות להיות שיך לחיל עם מורשת והיסטוריה מופלאה. אני גאה להיות מפקד חיל השריון בתקופה מאתגרת זו. גאה בכך שנפלה בחלקי הזכות לפקד על קבוצה גדולה של מפקדים ולוחמים בסדר ובAMILואים שנוכנים ליום פקודה בכל עת. אני בטוח כי בבוא הצורך יידעו מפקדי החיל ולוחמיו להביא לניצחון חד וברור כפי שהיא בעבר. ולבסוף אבקש בשם ובשםכם, להודות לקודמי תא"ל עפר צפריר על תקופת שירות רבת שנים ופיקוד על חיל השריון ולאחל לו הצלחה רבה בתפקידו הבא.

ברעות שריוןאים,
שמוליק אולנסקי, תא"ל
קצין השריון הראשי

רעיי השריוןאים,

לפני שבועות מספר זכייתי לקבל את הפיקוד על חיל השריון, כחולה נוספה בשרשראת של מנהיגות שריוןאית, ובהחותש גואה אני כותב אליכם בגילון זה לראשונה. אין ספק כי אנו בשיאה של תקופה מעניינת ומורכבת. חוסר היציבות והשינויים האסטרטגיים מזרחה הticksן מבאים אותם סיכונים והזדמנויות, ויחד עם ההפתחות הטכנולוגיות ושינוי סדרי העדיפויות התקציביים של המדינה, עומדים בפנינו אתגרים רבים ומגוונים, לצה"ל כולם, ולחליל השריון בפרט.

זה"ל עומד בפנינואתגר לא פשוט בכל הנוגע למבנה ולהתאמתו למיציאות המשתנה. חיל השריון כתיל השובי, מוביל ויוביל את התמרון היבשתי, נדרש להתאים עצמו לשדה הקרב החדש. ה��ties הדרומי בנסק מעכ"ב-תמרון וכונתו למערכות מוגנים בבטון ובאזורים, הובילו אותנו לפיתוח תפיסות לחימה חדשות וטכניקות לחימה, המתאימות לשטחים סגורים רווויי אוכלוסייה. אלה בנוסף לחיזוקו בשנים האחרונות של מערכת השריון ביכולות מתקדמות של קטלניות, קישוריות, הגנה ותמרון, ולמערכת אימונים מודכנת ורלווטית – יצרו מענה מבצעי שלם לכל התהווים.

בחיל מטה ליה התאמת והשינוי אנו מבצעים כתע ארגון מחדש לכל הסדר"כ בסדר ובAMILואים, שבו נדרש החיל לצמצום בסדר הכוורת. גם פעולה זו נבעה במקצועיות וריגושים מתוך כוונה לצאת בסיום עם סיל חזק, מוכן ורלוונטי יותר לאיומים.

כמו בכל המורשת הheroית של החיל אנו נשענים בכלל התהווים והאתגרים החדשניים על המרכיב המשמעותי ביותר בחיל – ה-טנקיסטים! לא האמל'ח ולא הטכנולוגיה אלא האדם שבטנק הוא שהוא תמייד הגורם המרכזי והעיקרי לניצחון בכלל מלוחמות ישראל. אני רואה את הטיפול בכל המשרתים בחיל, בסדר ובAMILואים, כאחת מן המשימות המרכזיות שלי כקשנ"ר – להמשיך לפתח את המפקדים האיקוטיים והלוחמים המצינניים, תוך שימור רוח החיל ושימור ערך הרעות כערך מביל, יחד עםמצוות, מצועיות ועידוד היצירתיות והיזומה, כדי שנמשיך להיות חיל חזק, מLOCד ומוביל בכל תחומי העשייה.

גדוד 74 במלחמת יום הכיפורים

"המג"ד, נותרו לי 6 פגזים, ויש 12 טנקים מולי, מה לעשות?" ואני לא עונה. אני יודע שתחמושת תגיע וצה"ל יגיע, וננצח, אך בינותיים צריך להחזיק מעמד. אבל גם יודע שזו בעצם הפעם האחרונה שאני שומע אותו בקשר! עוברות כמה דקות וסמל המחלקה קורא לי: "המג"ד, המ"מ איננו, מה לעשות?" "אז עכשו אתה המפקד!", ענית.

לו "יום קרב" עם הסורים, שהיה פורץ בפתאומיות ולא כולל התראעה מדי כמו חודשים. ההכנות ל"יום קרב" העסיקו אותנו תמיד. "פְּדַלְהָ", הלא הוא אל"ם אהרון פلد, קודמו של יצחק בן שם המחה"ט במלחמה, היה איש נוקשה ולא קל, אבל "מקצוען אמיתי" בכול רמ"ח אברון. הוא הרא אדריכל ההכנות הקפדיות ל McKenna של תקנית אש, ובבעל זכויות רבות בסיפורה של החטיבה.

לא אשב איך בשיחות הנפש איתנו תמיד היה משנן לישמשתו של בֶּן-גָּרוֹרִין: יאיר, זכר תמיד, "כושרו של אדם לעמוד בפני אש ומות, יכולתו להלחם ולנצח תליים לא רק בכושרו הטכני ובידעתו המקצועית, כי אם גם ברוח המפעמת בתוכו". ובאשר להכנות ליום קרב, תמיד שניינו באזניי: זכרו יאיר, אתה כמפקד יכול להיות רק במקום אחד, אך בעשייה היומיומית שלך אתה יכול להשפיע על כל הקו. והוא מוסיף לי משנןתו של בֶּן-גָּרוֹרִין: זכרו! "כל חיל בגודך, חייב לדאות עצמות צממו ממצבים מסויימים כאלו בו בלבד תלוי גורל המעדכה, וכשהמצב משתבש – עליו לראות את עצמו כמפקד עליון, כמתכון. וכמבעץ".

אני זכר את היום שבו קיבלתי את הפיקוד על הגודוד ושאלתי את "פְּדַלְהָ": "המה"ט, מה המשימה שלי? מה זאת אומרת, מה לא ברור? ענה פְּדַלְהָ במהירות, המשימה שלך זה לעמוד מול כל הצבא הסורי מה, לבדוק? שאלתי. לא, לא לבד. יש את הגודוד השני שייגבה אותך במקורה הצורך, יש את מוצבי הקו, מஸולי הנו"ט, את הארטילריה שתתמוך לך, וכן, יש גם את חיל

ולהתרגן, לנוקות את דם חברים למצוא צוות חדש, להישיר מבט לאויב ולהמשיך בחימה – כי צריך אותנו, חברים שלנו עדים לוחמים ואנחנו חסרים להם, צריך לעזור להם, הם ממחכים לנו. והמלחמה זו הייתה הפעם על הבית.

על שן סלע בזלת בלב ליבה של רמת הגליל, במקום שכוח, נחנק קטע משירו של יוסף שריג ז"ל, מכותבי שיריו "הגבעטרון": "במרחך שתית תקוות מן הקרב, חזיתך שלום. האיש השורף מוכrho ללבת, רגלי חולומות חלום. האיש השורף אמר: אני הסנה שבער ואויגל, גשה הלום. מותה לך, השאר נעליך על רוגליך, זה המקום". וכיוון, ארבעים שנה לאחר אותה מלחמה אורה, כשאתה קורא את קורותיה של החטיבה במהלך המלחמת הסמ"ט, זכרת כי בסיורו של אביהם ברקאי "על בלילה", אתה הקורא צריך לחוש את מה שחשנו אנחנו, שנותרנו אחרי הקרבות. "של נעליך" כי קודש הוא. לרבים מאיתנו הוא בגדר "מעמד הר סיני" לדורות הבאים, "נטה צפון על תהו תלה הארץ על בְּלֵי מֵה", כי במלחמות ישראל אין אח רוע לסיפור להימתה.

הלחימה במלחמת יום הכיפורים

המלחמה מוצאתה אוטה כמג"ד ותיק בגודוד 74 "סער", הגודוד השני בחטיבה, "ת'רין הבט"ש" בקו רמת הגלן זה כשלושה חודשים. פרוסים הינו בחינוי מחלקות טנקים לאורך מוצבי הגבול, מזרדות החרמון בצפון רמת הגלן ועד לרמת מגשימים בדורמה, פרישה של 36 טנקים שנמתחרים על פני כ-50 קילומטרים, עוסקים בפעולות שגרת בט"ש ביום ובלילה, ודורוכים לקרה מה שקרה לנו אלה בקרבות הבלימה העקובים מדם, בלמו מיטב היליל ומפקדי עוצבת 'ברק' בגופם ובדים את נחשולי השריון הסורי בדרכם לירדן. ואם תרצו, זה תמצית ספר לחייתה של החטיבה. סיפורם של חילילים ומפקדים ותומכי לחימה שבכלל פעם ידעו למצוא את כוחות הנפש לרמות כל הפגיעה, האבדות ואובדן מפקדים, לצאת מתוך הכלים הפגיעים, לחבוע פצעים, למוחות את הדמעות, כמו אותו "עוף החול" האגדי לקום

תא"ל (במיל') יאיר נפשי*

מנוג היה לה לחטיבה 188 לקרים מדי שנה, בימי חג החנוכה "מרוץ לפיד" ברמת הגלן. את מסע הלפיד התחנו בטקס צנوع על קברות המכבים במודיעין, ואש הלפיד הייתה עוברת מחיליל לחיליל דרך חינוי הטנקים שבקו. בחורף של שנת 1974, שנה לאחר המלחמה, חידשו את מסורות המרוץ לאורכה של רמת הגלן, בנתיבי קרבות החטיבה והאנדרטות שנבנו עם הזמן, ועד בואך הרDOB אל מול פni הלבנון. אני כבר שימשתי אז בתפקיד הסמ"ט, וכורתי כי בתרגיל האחרון שערך החטיבה לפני המלחמה, עלה טנק המח"ט על שלע בזלת ענק. החלנו לעקור את שלע ממוקמו שבמעליה גמלא ולהציג אותו כאנדרטה במקומות פילת המח"ט אל"ם יצחק בן שם, סמוך לגדות מחנה נאפה הנושא לציר הנפט.

כשפרקנו את השלע הוא נבקע לשניים, אם תרצו – "לוחות הברית". ושם תחת גשם טורני עמדנו חבורה של קצינים ובנות החטיבה, על לוח אחד איירנו את Tag החטיבה ועל הלוח השני חרטנו את סיפורה לדורות הבאים: "על רכסים אלה בקרבות הבלימה העקובים מדם, בלמו מיטב היליל ומפקדי עוצבת 'ברק' בגופם ובדים את נחשולי השריון הסורי בדרכם לירדן". ואם תרצו, זה תמצית ספר לחייתה של החטיבה. סיפורם של חילילים ומפקדים ותומכי לחימה שבכלל פעם ידעו למצוא את כוחות הנפש לרמות כל הפגיעה, האבדות ואובדן מפקדים, לצאת מתוך הכלים הפגיעים, לחבוע פצעים, למוחות את הדמעות, כמו אותו "עוף החול" האגדי לקום

בsurfret המלחמה
צלומים: מאוסר תא"ל יאיר נפשי

על ציר הנפט, באוזור שבו נפל המח"ט אל"ס איצ'יק בן שם

הצטרכו אליהם טנקים גדוד 53 שלנו, בסך הכל 77 טנקים מול כל התופת שnochחת עלינו. קורוטיה של החטיבה במלחה, ושל גודוד 74 בשלב הבלימה, בפריצה לסוריה ובקרבות המובלעת, מסופרים ונלדים ולא אהובים עליהם. בכלל אופן מה קורה למג"ד שמצא את עצמו כבר במהלך הפתיחה הסורי עם כוח מעורב של הגודדים 53 ו-74 בגזרת אחוריותו בחצי הצפוני של רמת הגולן, כשבוע לאחר צהרי יום הכנורים אבדו לנו שני מ"פים, ולמחירת המ"פ השלישי ועוד שני מ"פים, מפקדי מחלקות ומט"קים? מאוחר יותר במהלך הלחימה נשאר הגודוד גם ללא הסמג"ד שנפצע קשה בעיליה לחדרון עם 6 טנקים, שככל מפקדי הכלים נפצעים, חילימן השורה מחליפים מפקדים, מפקדי טנקים הופכים להיות מפקדי מחלקות, ואחריו ככל מה שעבר עליו ומוביל ראשון לעבר דמשק. מה עבר על מג"ד שהתרבר לו שהמ"ט שלו נהרג, הסמ"ט נהרג, קצין האג"ם החטיבתי והקמ"ץ נהרגו. מג"ד הגודוד הסדיר פצוע, מג"ד המילואים נהרג, ואני נותרתי לבד, לוחם כמפקד גודוד 74 ומעורב במסגרת חטיבת אחרת, נושא

למתקפה, הסתיימו בשני קרבות אוויר גדולים ואובדן של 12 מטוסי מיג-21 לטייסים. לנו בגודוד שהיה תורן הקו, היה ברור שהסורים לא יעברו לסדר היום. ומשמעות הדבר "יום קרב". מאז אותו יום חיכינו למשהו. איש לא אמר מלחמה, רק מקרים "יום קרב" שונים. עקבנו אחרי תחילת תגבור הקוocabא הסורי ודבר לא אירע. כך עברוימי חג ראש השנה, ובימים הבאים מצא הגודוד את עצמו בזום מבלי לדעת שהיה עוד תפרק מלכחה. ישיבות ממשלה, דיונים והערכות-מצב במטכ"ל ובפיקוד הצפון וגיס מילואים, ואילו אנחנו, הגודוד הראשון בק', אנשי המוצבים ויחידות הארטילריה - לא יודעים דבר. בשעה 13:50 התחיל סער הקרב. תמיד "ימי הקרב" התחללו סביב השעה שתיהם אחר הצהרים. שעטנו לעמדות, חמש דקות נסעה. כל הפקדות "ליום קרב" ואתה בעמדות. מראש גבעת "הボסטור" ראייתי מופק עד אופק את כל הצבא הסורי בתנועה, ובראש נעים הכוחות להבקעת המכשולים בחזית.

שלוש דיויזיות ח"ר, כ-900 טנקים, 1000 קני ארטילריה וגלי תקיפה של מטוסים "מתנפלים" על 36 הטנקים של הגודוד, ובמהלך השעה הקורובה

האויר. רגע, רגע, שאלתי, וכמה זמן אני צריך להחזיק מעמד? עד שצה"ל גיע, הייתה התשובה. לי נשמע אז כמו הסיפור התנ"כ של "זוד וגוליית", והרי זוד תמיד מנצח. ברור היה ש כדי לעמוד במשימה דודושים מפקדים משכימים ומעלה, שכן כל מלחקה בגזרתה הייתה אמורה להחמוד מידית ולבדה עם כוח סורי ביחס של 1 כגדוד 12 ואך יותר. הייתה לי זכות גדולה לפקד על חבורה מופלאה, הסמג"ד יוסי ניסים בראש חבורת מטה מסורת, מפקדי הפלוגות, המחלקות, והטנקים, שהמשותף לכלם היה יציר הסקרנות, הלמידה והתחזרויות. בשקדנות רבה למדנו את האויב שמול ואת דרכי הפעולה שלו, פיתחנו תרגولات לחימה והתרננו בינוינו כמעט בכל דבר מי יודע ומכיר יותר. מהר מאד הוכחנו הלהקה למשהו את כושרו של הגודוד "בימי הקרב". בගאותה רבבה הפכו להיות "השפיץ" של חיל השריון וזכינו בהכרה לאורה את ליל הסדר המרכז ש掣ה"ל בפסח שלפני המלחמה.

יום חמישי 13 בספטמבר 1973 היה עבוננו בגוד אירוע מכוון. ניסיון של חיל האויר הסורי לירט שתי גיחות צילום של חיל האויר שלנו, שבודאי היו מגלות את ההכנות הסוריות

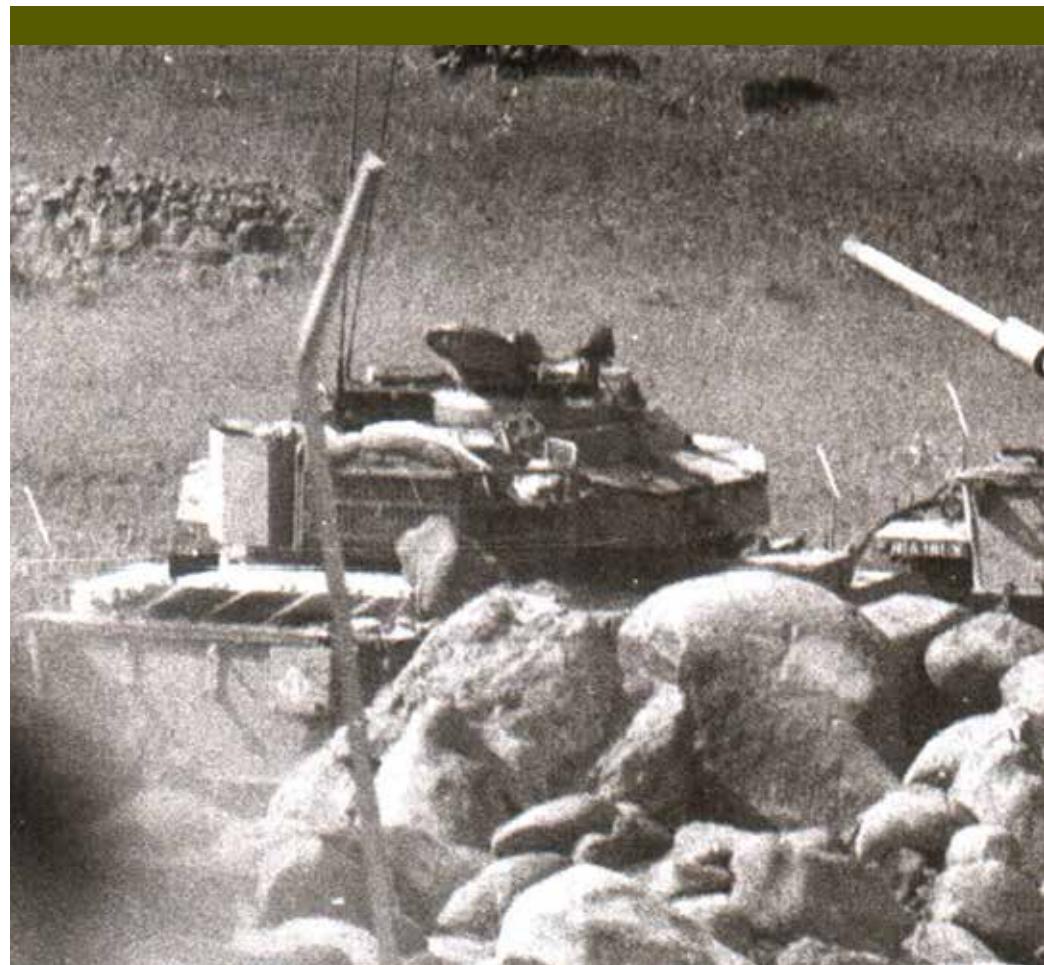
הגדוד – אין גדור, דבר לא נשאør. התקשרתי הביתה לחיפה, שם חי בין הידעשה שנרגשתי או שנפלתי בשבי. הודיעתי להם שאני חי, הגדור בסדר, אבל אין חטיבה. הגיעו לצפת, נפגש במלון "הרצליה" שמאיץ את הגדור.

נסעתינו לצפת. מלון "הרצליה" הפך להיות אכסניה لأنשי מפקדת פיקוד הצפון. נכנסתי ללובי, חישק, האפלה מלאה, אך גרות דולקים. הצלחתנו לראות בחשכה רק צלויות של אנשים וסרטן סלוטיפ על חלונות. אני שהגעתי מההקרבות ולא ראיתי כי טוב, ניגשתי למוגן החשמל והדלקתי את האש. מה אתם יושבים בחושך? ניצחנו, אני אומר לכם, ניצחנו, הדליקו את האש, זהו, אני בא ממש, ניצחנו! הם מכבים את האש ואני בשליל – מדליק.

אחד מקציני המטה נגש אליו וחיבק אותו. יאיר בוא ניסע לאלוֹף הפיקוד בכונען. נכנסתי לחדרו של האלוף, חקה היה רוכן על גבי מפה ואני מטונף כלפי, בסרבבל קרווע ותחבושת על יד ימין. חקה קם, חיבק אותו בחום ואמר: "יאיר, הצלת את מדינת ישראל". עניתי לו: "האלוף, שמעתי שרוצים לפרק את חטיבת 188, הגיעו פקודות פיזור לצוותים, אל תיתן שיפרקו אותנו, אתה תראה, אנחנו נקדים את החטיבה מחדש! ראייתי בזווית עינו של האיש החזק הזה קצה דמעה". יאיר, החטיבה תקום, אני מבטיח".

חרזתי למולון "הרצליה", הדלת נפתחה, ללובי נכנסה רעיתו עם הבן אלעד שנולד בשיאו של "מלחמת התהשה", בעת ששימשתי אז כמפקד סиירת. אלעד היה לבוש בבגדיו חג. כשזיהה אותו, רץ אליו, חיבק את הרוגל וממלל: "אבא, אבא, אבא". עמדתי בלבוי החשוך ואמרתי לאנשים שם: "אתם רואים את הילד הזה, הוא בן שלוש, הוא כבר לא יללחם, הוא לא יצטרך להילחם. אני סיימתי בשביilio את המלחמות". ולא ידעת אי, שהילד הזה, אלעד, יתגיס בבואה היומן לצנחים והוא מפקד צוות ביחידת "זובדן" ויעסוק בלחימה בטורור. שרי迪 חטיבת 188 התכנסו בתום הקרבנות, ובמהלך השהייה במובלעת היא הקמה מחדש תחת פיקודו של עמוס כץ, שבעקשותנו וחירצותוchorah להויה מטהה לפני המלחמה, ומה שהוא כיוום: "השפיך" של יחידות השריון.

ראשוניים היו לנו להילחם ואחרונים הינו להזoor ממנה. החטיבה נפרדה מהmobullet במסדר ברוחבה הראשי של קונייטרה. לאחר תקופת התארגנות קצירה ערכה החטיבה המחדשת את התרג'il החטיבתי הראשון. אנסים השתחוו, הצוותים התחלפו, מפקדים חדשים הטריפו – אבל הרוח שכולל "יחדה אותה – נשארה! התרגיל הסתיים במסדר הקמה מחדש של מיל פני חורבות מצר' העיר גמלא שבגולן. כמה סמלי היה זה שבחרנו דוקא את המקומות הזה שמשמעותם את גבורתם של

גדוד צנחים, ולאחר מכן להחזיק בו שישה ימי' לחימה, שבמהלכם נפצע קשה מ"פ ואיבדנו גם את המ"פ אהוד דפנא, הלא הוא "הודי חמודי הוא בן אביטל" משיר הילדים שכטב עלייו סבו, וככלנו גדלונו עליו. נותרתי עם סמ"פ אחריו, שאחיו נפל במלחמה זו בקרבות בסיני, ושלחתי אותו הביתה. ושוב מט"קם הופכים להיות מ"מים, ומ"מים למ"פים. אנשי החימוש נהגים מאחוריו ב-3 טנקים ללא צוותים, ומחייבים לצוותים חדשניים שיגיעו עם שירות הדרגים, אך איש לא מגע, ואתה – בלבד. שרי迪 הלוחמים מחתיבת "ברק" וגדור 74 שנוטרו איתי, יצאו לנופשן של 10 שעות בכרבולום. את הטנקים השארנו במקומם מוסתר מאש ארטילריה סורית, בידיהם האמוןויות של אנשי צוותים, ומלחמות המג"דים. אין מודיעין ואין ידיעות, מה שאתה רואה ומבין – זה מה שיש, ועם זה צריך להמשין.

קרב "עמק הbabac". הגדור עמד ראשון בחזית ותחת התקפה של שתי חטיבות טנקים, השמיד חטיבה אחת מדרום לעיר קונייטרה ועוד גדור על שני אוטובוסים. חצינו את מחסום המשטרה הצבאית ליד קונייטרה ואנחנו שוב בישראל. בכל אורך הדרך ראייתי שריוןאים בסרבלים, הכרתי חלק מהם. לכל הרוחות, רטנתה לעצמי, מה, מכל" העם" הזה לא יכולו למצואו שלוש צוותים שככל כך חסרו לי שם בתל שמש? נסעתינו למחנה

הסתלקות ההורים ומתעדד לראות את הדור השני של אחים, אחיות ונכדים ממשיכים את הזיכרון המשותף. חטיבה 188 היא מאד מיוחדת ומשפחתית.

אמירה אישית

יש לנו נוער נהדר, הוא יודע יותר, מתחכם יותר, אבל גם שואל שאלות וمبקש תשובות. כמו שאני אומר תמיד – דור מחליף דור, מפקד מחליף מפקד, כלי מחליף כלי, הטנק שוט-קל הקשישה והוחלף בטנק "מרכבה" השועט ובוועט, אבל המסורת נשארת. מסורת ארוכה ומחייבת של "ימי הקרב", "קיתונים" – הפשיות על מתחמים בגבול הסורי, "קלחות" – עבר קני מחייבים בדרכים לבנון, "מלחמות לבנון" וימים ולילות מבצע "ליטני", "מלחמות לבנון" שלהם סוף. אותה ארכיות של בט"ש, שנדמה שאין להם סוף. אותה מסורת שיצקה בזיהה ובדים מלאוה את החטיבה ברוח גביה מיום הקמתה. ובכל פעם החטיבה מוכיחה מחדש ואמור לחזות רק על "מורשת" "

אי אפשר ואסור לחזות רק על "מורשת" עבר. צריך להמשיך ולטפח אותה, להעביר את "לפיד המורשת" מדור לדור ולהזכיר אותה "מציאות" שיכול כך מאפיינת אותה – להיות הטוביים ביותר, שהיא חלק מהתוכנות למלחמה נוספת, אם זו תῆפה עליינו. מספרים על יצחק שדה "הזקן" שדבריו היו קצרים תמיד. פעם בכנס מתגיים התבקש לשאת דברים. הוא עלה לבמה ודרש:

נווער, שמע!

מי שהו איזם מחזיק את מאconi חיינו בידיינו, כפות המאזינים עלולות יודרות, יודרות וועלות. על הCEF האחת – שואת ישראל, תקומה ישראל ומלחמות ישראל, ועל הCEF השניה: תככי מסחר ופוליטיקה, והתיכנים – משקלם כבד מאד.

נווער זכו!

בבואה השעה, השליך עצמן על כף המאזינים, השליך עצמן בכוח ובאומץ! זה יכיע, המאזן שתנה!

וסיים בדבריו: נוער שמע!

ברוח דברים אלה אומר לדור לווחמי החטיבה החדש: זכות גדולה היא להעתיק ולהיות חיל ומפקד בחטיבה 188 "ברק". היא מיוחדת, משפחתיות מאד, שונה מכל החטיבות האחרות. השירות בה והג' החטיבה – מחייב. שימרו עליה והיא תשמור עליהם.

* **תא"ל (במיל') יאיר נPsi** היה מג"ד 74 של חטיבה 188 במהלך יום ההפירורים ובעל עיטור העוז על לחימתו. הכתבה הוכנה על בסיס הדברים שישפר יאיר לנחמה בר' כוכבא (בריל), אלמנתו של אלוף (במיל') משה בר-כוכבא, שהקים את חטיבה 188. ■

משמאלו (לפני המלחמה): עם כובע, מה"ט 188 אל"ם איציק בן שם ומימין יair נPsi מג"ד 74

חטיבה 188 עשוינו את ההבדל".

הקשר עם המשפחות השכולות

שנה למלחמותה. הקשר עם המשפחות השכולות כאב. אני צריך לעבור משפחחה לשפחחה ולספר מה היה? איך קרה? מה הוא אמר? ואני חזר ומספר, בא לחזק ויוצא מחזק, אבל צריך לחיות עד יומי האחרון עם הקריאות הנואשות בקשר – "אימה, תצילי אותי!", ועם קרייאתו של המ"מ הדורי ביורו: "המג"ד, נותרו לי 6 פג'ים, יש 12 טנקים מולי, מה לעשות?" ואני לא עונה. אני יודע שתחמושת תעגי וצהה"ל יגיע, ונונצח, אך בנסיבות טרם להחזיק מעמד. אבל גם יודע שزو בעקבם הפעם האחרון שומע אותו בקשר! עוברות כמו דקות וסמל המלחקה קורא ל: "המג"ד, המ"מ איננו, אני יודע מה לעשות?" אז עכšíו אתה המפקד!", עניתי. מבצע העברת הארונות לקבורות קבוע. כולל משפחה ובקשותיה. המשפחות מתארגנות. מקרים אחד זיכרון, לחטיבה קשר מיוחד עם המשפחות, לאחר מכן חשבון ההשמדתם שלוש פעמים את הצבא הסורי. אז כאשר אתם מדברים ודמים בקורות אותה מלחמה, עליכם לזכור, שאנו הינו שם ראשונים. בוגרינו ובדמו בלבנו את השryan הסורי בדרך לירדן, ואת זה אסור לכם לשוכות, את זה אסור לא תוכל ללחחת מהטיבבה. 188.

יודתי מהבמה. שר הביטחון דין, שהיה מאורחי Lil הסדר בגדור, ניגש אליו, חיבק אותו ושאל: "תראה, יair, בתכנית ההגנה על רמת הגולן היו אמרורים להיות 210 טנקים. האם העובדה שהוא רק 177 הייתה הסיבה שקרה מה שקרה?". "לא", עניתי: "זה אנשים, אפשר היה אחרת. אנחנו אנשי

מג'ני העיר גמלא, עד האחוריים שבהם, בלחימתם ברומים. הקרבנות הסתיימו, איש איש פנה בדרך. דור הולך ודור חדש בלחימה. ש הנוטלים עם מהמלחמות את זיכרונותיה ויש הנושאים אותן בגופם ובנפשם עד עולם, והם רבים מאד, עד עצם היום הזה.

בכנס סיכום המלחמה בחזית הצפון, שנערך ברובם באולם הקולנוע של קיבוץ אילית השחר, סקרו מפקדים וקצינים מטה במשך שלושה ימים את קורות המלחמה. איש לא הזכר את חטיבה 188. בדיון החופשי בישותית את רשות הדיבור: תראו, אמרתי, לא אני הייתי צריך לעמוד באז, המה"ט, הסמוך"ט וקצין האג"ם היו צרכיהם להיות כאן ולספר את מה שעבירה החטיבה בנתיבי הקרים, אבל הם אינם כאן, הם נפלו על גדרות נאפה. ואני עומד מולכם ואומר, שמעתי כאן במשך שלושה ימים סקירות מסוימות שונות, עשיתichi חשבון שהשמדתם שלוש פעמים את הצבא הסורי. אז עבירה אתם מדברים ודמים בקורות אותה מלחמה, עליכם לזכור, שאנו הינו שם ראשונים. בוגרינו ובדמו בלבנו את השryan הסורי בדרך לירדן, ואת זה אסור לכם לשוכות, את זה אסור לא תוכל ללחחת מהטיבבה. 188.

יודתי מהבמה. שר הביטחון דין, שהיה מאורחי Lil הסדר בגדור, ניגש אליו, חיבק אותו ושאל: "תראה, יair, בתכנית ההגנה על רמת הגולן היו אמרורים להיות 210 טנקים. האם העובدة שהוא רק 177 הייתה הסיבה שקרה מה שקרה?". "לא", עניתי: "זה אנשים, אפשר היה אחרת. אנחנו אנשי

במבחן התוצאה

התעשייה האווירית - גאווה לאומית

פתרונות מוצחים, מוכנים בשירות מבצעי
בצבאות רבים, מהמתקדמים בעולם.
מערכות לחימה משוכללות, תפורות
במיוחד כמענה מלא לדרישות
המבצעיות התובעניות ביותר.
בחיל, באוויר ביבשה ובים.

"בכוחם להכיריע" על מפקדי אוגדות בשדה הקרב

בספר "בכוחם להכיריע" שכותב תא"ל (במיל') אלישיב שמשי
(שהיה מג"ד טנקים במלחמתה), מתואר ומנוטח תפקודם של שלושה מפקדי
אוגדות שבלו במלחמה יום היפורים - האלוף אריאל שרון (אוגדה 143),
האלוף אברהם אדן (ברן) (אוגדה 162), ותא"ל משה (מוסה) פلد (אוגדה 146)

לבצע הטעהיה כדי להקל את לחץ האויב על
אוגדותו של דן לנרד ב-16 באוקטובר: "חווי, אלף
הפיקוד, כעס על מוסה, משומש שחצית הגבול
לצורך הטעהיה לא תאמנה את כוונת הפיקוד וגדור
39 הסתבך בשיטה. העזם שתפקיד את חוותה כה
עוז, עד כי אעים על מוסה בהדחה. מוסה לא הודה,
אך טעם מר נשאר בו כלפי אלף הפיקוד, שכן
הוא פועל כמפקד אוגדה במסגרת האישור הכללי
שניתן לו לתקוף מעבר לקו הגבול" (עמ"ד 220).
פרק נפרד מהמחבר מנתח את המיחד
מפקד אוגדה משאר מפקדי השדה הקופפים
הקרובות למחוזות שלא התכוונו אליהם כלל,
ושינוי מHALCs כאלה עלול לגוזל זמן רב ואף
לשבך את המצב.
במרחב הפעולה, בכמות המידע הזורמת אליו,
במרחב השליטה והוד. חוסר האפשרות של
מגבלות השיטה וודע. מפקד אוגדה לראות את המתרחש בשיטה באופן
נוסף, חייב אותו לבש תמן מצב על סמך
דיווחים ולאחר מכן מכך להעיר, לפרש ולהבין את
המתרחש בשיטה, ועל בסיס זה לקבל החלטות.
יכולת הריכוז והחשיבה לצורך קבלת החלטות,
היא הפגיעה ביוטר בתנאי הלחץ הקשיים של שדה
הקרב, וכן אינוכית קבלת החלטות היהיתה תלויה
אישית בכל מפקד – באופיו ובכישרונו וכן
בידע ובניסיון הקרבי שצבר, ובספר אכן רואים
דוגמאות בשני הכוונות.
ב-8 באוקטובר היה האלוף ברן נתון לחץ
אלוף הפיקוד לבצע במהירות משימות שונות.
הוא פעל כמפקד ממושמע ולא התעקש לשנות
החלטות שניתחו עליו על ידי הפיקוד ולא נראו
לו כנכונות לביצועו. הוא לא התעכב כדי לשkul
בעצמו את הדברים, והוא למספק אוגדה, ונגרר
לחחלטות חפותות. ברן לא הביא בחשבון את

חשיבות כל משימה אפשר לבצע ביזור
בדרכו אחת, שכן רואה המחבר חשיבות לכך
שמפקדי השדה הבכירים י賓ו את כוונת הרמה
שמעיליהם ויפעלו ברוחה, גם אם אינם מסכימים
לה. הלחימה בכלל דרגי הפיקוד חייבה להתנהל
ברוח כוונת הרמה הממונה, אך בניגוד לרמת
הנסיבות – שבחן אפשר לתקן באופן מיידי
HALCs מוטעים או כאלה שלא הובנו כראוי
– הררי בדרגת האוגדה מפקד עלול להסיט את
הקרובות למחוזות שלא התכוונו אליהם כלל,
ושינוי מHALCs כאלה עלול לגוזל זמן רב ואף
לשבך את המצב.
מצבים שונים בחלוקת בין מפקדים בכירים
новעים מהבנה ופרשנות שונה של המתרחש
בשדה הקרב, או מרצון לפעול בהתאם למזה
שנראה כנכון למפקד מסוים בשיטה. כך לדוגמה
במקרה של שרון: "החל מ-9 באוקטובר, לחץ
האלוף שרון על אלף הפיקוד ובמהשך של מפקד
החזית להתחילה בצלחה. שרון לא נרתע מתקבלת
החלטות קשות ונדמה שהוא עברו לף' כollow
שהמצב החירף. תשוקתו לצלוח הייתה עזה הרבה
מעבר ליכולתו לעשות זאת. הוא לחץ לצלוח גם
כאשר התנאים לא אפשרו זאת. בدرج המטכ"ל
והפיקוד הייתה החלטה עקרונית לצלוח בזמן
כלשהו, אך ספק אם הייתה מתגבשת החלטה
מעשית אלמלא הלחץ הקבד שהפעיל שרון" (עמ"ד 247).

מרקם אחר של חילוקי דעתות באשר לכוונות
הרמה הממונה הגיע לפסים עכורים בחזית
הצפון, כאשר אלף הפיקוד דרש מוסה פלד

תא"ל (במיל') יצחק רבין*

על רקע סימני השאלה הרבים שהתעוררו
במלחמה לבנון השנייה באשר לתקודם
הלאומי של מפקדים בכירים באותה מלחמה,
יש עניין מיוחד בתיאור וניתוח תפקודם של
המפקדים הבכירים במהלך מלחמת
הקרובות המופיעים בספר מבטאים את עוצמתה
של מלחמת יום היפורים, על כולל הקשיים
והלחצים, האכזבות והכישלונות, התוצאות של
הקרובות האוגדיים מסווגר למשה סיפורה
של מלחמת יום היפורים.

בתוך ערפל הקרב, הדרים הדינמיות והשינויים
התכופיים, וחסר סדר הכוונות וAMENTI הלחימה
הרבים שנטלו חלק במערכות הכבדה, הצלחה
המחבר לפרסום מסכת קרבות בהירה ואימה,
המאפשרת לקרוא לעקב אחר ההתרחשויות
בשדה הקרב ולחשול ولو במעט את אשר עבר
על הלוחמים, החל בבלימת התקפות האויב
עד להכרעתו.

המחבר מצין בהקדמה בספר, כי הואבחר
لتאר את הקרבות של שלושה מפקדי אוגדות
מהמעולים שהיו לצה"ל בעת מלחמה. נראה כי
זו הסיבה שהוא הרגיש משוחרר לפרסום לצד
ההצלחות של המפקדים בקרבות, גם מSEGIM
שנעשו להבנתו במהלך ניהול הלחימה.

הברירה של המחבר במפקדי אוגדות שהפעילו
את מלאו העצמה האוגדתית ברצף של קרבות,
כאלה שהשפעתם על תוכניות המלחמה הייתה
עמוקה, הופכת את הספר להיות מסמך צבאי

כריכת הספר "בכוחם להכריע"

במשך הלילה לצמיח ורצה לדעת מה המשימות הצפויות לו. חקה אמר לモסה להיערך בקו הגנה על מעברי הירדן. מוסה חשב שהוא שגיא והציג שאוגדתו תבצע התקפת-נגד בdrorom רמת הגולן. חקה ביטל זאת ואמר כי פקודה מפורשת תינתן לו בערב" (עמ"ד 189). ובמשך הזמן המחבר: "בשעה 19:00 חזר מוסה לחם" לפיקוד ושמהן הגיעו שם את רב-אלוף חיים בר-לב, שהגיע למקום כעוזרו של הרמטכ"ל. שתי אפשרויות הפעולה להפעלת אוגדה 146 הוצעו בפני בר-לב: האחת - הגנה על קו הירדן, כפי שהציג האלוף חקה, והשנייה - התקפת-נגד בdrorom רמת הגולן, שמוצה פלד העירק כיילה יותר. בר-לב תמן בדעתו של מוסה פלד. אלוף הפיקוד קיבל את החלטה וסיכם בהתאם - אוגדה 146 תפעול להתקפת-נגד בdrorom רמת הגולן" (עמ"ד 189).

אין ספק שהקטעים המדוייקים בספר,

כרוכים במערכות היחסים העכורה שהייתה בין אריך שרון למפקדת חזית הדרום. המחבר פורס את העובדות בשטח ומציג את אחת

את ההסתיגיות שהיו לשرون כבר מתחילה המלחמה לגבי החלטות שהתקבלו, בהתחלה על ידי אלוף הפיקוד גורודיש, ובמשך על ידי מפקד החזית חיים בר-לב.

"החל מה-19 בחודש ועד לתום המלחמה היפה סוגיות מתחם 'מיסורי' למועד חיקוק בלתי פossible בין האלוף שרון לבין מפקדת חזית הימין והמטה הכללי, המאיץ העיקרי של צה"ל התרכב בהשמדת כוחות מצד המצרים ובכיתור הארמיה השלישית. במפקדת חזית הימין רצוי לשומר כראוי על מיטה. הוא עדכן אותו כי אוגדה 146

לאורות כיצד מפקד אוגדה נחשש השפייע על תוכנית מבצעית: "בשעה 14:30 הגיעו תא"ל מוסה וקציני המטה שנלו אליו לחם" לפיקוד הצפון. האווירה במקום הייתה כבדה ועכורה. הנתונים שהגיעו ממחזית היו מדאיגים. חטיבה 188 התפרקתה ותמונה המצב הייתה מבולבלת לחלוון. אלוף פיקוד הצפון, יצחק חופי (חקה), נח באוטה עת בחדר קטן. מוסה נכנס עם הקמ"ז שלו לחדר חשוך ומצא את חקה שוכב תשוש על מיטה. הוא עדכן אותו כי אוגדה 146

אלוף אריאל שרון, מפקד אוגדה 143 במלחמת מיםין, עם אמן רשם מח"ט 14 • צילום: ארכון צה"ל

אלוף אברהם אדן (ברון) משמאלו, עם רב-אלוף ברילב מפקד החזית
צילומים: מאוסף תא"ל דב תמרי

אלוף משה (מוסה) פולד מימין, מפקד אוגדה 146 במלחמת המיםין, איז בדרגת תא"ל
צילומים: מאוסף תא"ל מוטקה ברפפורט

של המחבר, כלים שאפשרו לו לנתח באופן מڪצועי את תפוקודם של מפקדי האוגדות ואת המהלים הטקטיים בהם נקטו במהלך המלחמה. אלישיב הצליח לתמוך באופן מעורר בבוד בחוץ ערפל הקרב, בסבך מרכיבות הלחימה ובאמצע השונה של המפקדים הבכירים שנשאו בנטל הקרבנות. זהו ספר חובה למפקדי צה"ל ומומלץ לכל המתעניין בהיסטוריה צבאית, בזואיא זו הקשורה לצה"ל.

* **תא"ל ("במיל") יצחק רבין היה מג"ד טנקים** במהלך המלחמות יומם הכניפורים בחזית סיני ובהמשך שירתו הילה ראש התורה והפיקוח של המפק"ש (מפקדת חילות השדה) בשנים 1987–1990 וקצין השריון הראשי בשנים 1990–1993. ■

הקרבות המרכזים שהביאו לניצחון האידיר במהלך יום הכניפורים: **האוגדה של שרון** הצליחה את תעלת סואץ במבצע מורכב ועקוב מדם, ביססה את ראש הגשר ואפשרה לצה"ל להזרים כוחות עמוק, כך ויסלה לשנוגע את מפקדיו, לתקוף בגדה המערבית צפונה, לכיוון איסמעיליה, לנתק את דרכי האספקה לאורמיה השנויות ובכך למוטט את המרכיבים המצריים, לרבות מתחם 'מיסורי', מבלי להסתכן באבדות רבות. דעתו של שרון לא התקבלה, הוא עקר את מפקדת החזית לאחת, ולאחר דבר מה ערך הוא התעלם מרווח הפיקוד שקיבל ופועל למעשה ליישום רעיון זה"ו" (עמ' 86).

האוגדה של מוסה ביצעה התקפת-נגד וכובשה מחדש את דרום רמת הגולן – התקפה שחוללה את התפנית הגדולה בחזית הסורית.

בכל עמוד בספר מושתק הידע והניסיונו הקבוי

חטיבות עליה בכיבוש 'מיסורי' לצורך הרחבת ראש הגשר ואבטחו. האלוף שרון חשב אחרת. לדעתו הייתה זו שגיאה להילחם על 'מיסורי'. מוטב, כך ויסלה לשנוגע את מפקדיו, לתקוף בגדה המערבית צפונה, לכיוון איסמעיליה, לנתק את דרכי האספקה לאורמיה השנויות ובכך למוטט את המרכיבים המצריים, לרבות מתחם 'מיסורי', מבלי להסתכן באבדות רבות. דעתו של שרון לא התקבלה. הוא ערך את מפקדת החזית לאחת, ולאחר דבר מה ערך הוא התעלם מרווח הפיקוד שקיבל ופועל למעשה ליישום רעיון זה"ו" (עמ' 86).

המחבר מצביע על כך שככל מלחמה יש בעיות ונוادرם חיכוכים, אך כדי להסיר אי הבנות, הוא מדגיש את חלקם של מפקדי האוגדות בהכרעת

פרמט
בית יציקה לפלדה

מפעלי יציקה פלדה - פרמט

مبرכים את חילו
ומפקדי צבא הגנה לישראל
ואת כל בית ישראל -
חזקנו ואמנו

חי זכריה (תא"ל מיל') מנכ"ל

logoo

פלсан. הכח להגן. **PLASAN**
INNOVATE. DELIVER. PROTECT.

פלсан. מובילים בפתרונות מגון בארץ ובעולם,
גאים לתמוך במערך הלוחם של צה"ל וכוחות הביטחון.

www.plasan.com

וּהַגְּדָת לִבְנֵר

כמעט ארבעים שנה למלחמת יום הכיפורים.
אבא דוד כספי שלחם אז בחזית רמת הגולן
הוא בן 75. יצאנו אליו לزيارة הלחימה לחגיגת
יום הולדת, עם מורשת קרב המשפחה,
וכמוון עם מפות, כיה לשירועי

נכדים שיעדים ומכוירים את הספרותם ילדים, אבל
היום הם גדולים יותר ובניים יותר, וארבעים שנה
ללחימה זו האזמנות.

נפגשנו בוקר מוקדם בשבת אביבית של חדש
מאי לחוג לאבא יומולדת. יום הולדת בתיבי
ההיסטוריה שלו, שלו, של המדינה. עם מיניבוס
גדול שכולם יכולים לעמוד בשטב ביחד ולשמעו הכל ולדבר
עם דגל של "כוח כספי", כי אין טנקיסט בily דgal
ובלי מפות, ואבא הביא לסיוור מפות גבולות וייצאנו
לכיוון רמת הגולן. אבא הסביר על המצב המדיני
והביטחוני ערב המלחמה בזוויח התיכון ועם שכנוינו
הערבים. אני סיירתי מה שאז זכר מעין של ילד
בן 12, בדיק בגיל הילדים של יום.

יום הכיפורים בוקר 1973. אנחנו מתפללים בבית
הכנסת. בבית הכנסת מגעים בריצה כמה חברים
מהשכונה. "דוד, אשתק בקשה שתבוא הביתה,
התקשרו מהצבא..." אבא הול. אני עוד נשאר. אין
דרמה. בסוף תפילה המוסף אני הולך הביתה. הדרמה
שם, ועוד איך. אבא במדים, איתו במרפסת טוביה
טורן המג"ד, רמי גבעוני מ'פ' ג' והנהג. טלפונים,
רישימות בפנסקים הקטנים, מפות. בחוץ מדינת
ישראל מתחילה להבין שהיא במלחמה.

"הסורים על הגדר" סמוך לנגר בנות יעקב
וממצרים שועטים בסיני לקו בר-לב – היסטוריה
עצובה. בחוץ יום כיפור נשכח זמן. מכוניות נסועות,
শטרום נאמר הכל, שיש עוד, שב יכול פעם עולמים
עוד פרטם ועוד זיכרונות. והיום כבר יש לשבא דיב

ליאור כספי

אבא דוד כספי בן 75, עסק עד מעלה בראש – CNS
חטיבה 205 באוקטובר, ספר על קרבות החטיבה
שהוא כותב, ארכין צה"ל, האזנה לרשותם קשר,
עמותת יד לשרון, 40 שנה למלחמות ים הים, גיוס
גיוס תרומות לאירוע, קידום ופרסים... עד דחיפה,
ועד רעינות ווד אנסים לחבר לפ羅יקט.
מוחר, אבא של איש עתיר עשייה בתחוםים רבים
ומגוונים. איש חינוך, מרצה, איש משפחה. גם בצה"ל
כשרינו, עבר מלחמות, עשות ימי מילואים בשנה,
מפקד פלוגת הטנקים הראשונים שהגיעו לתעלת
סואץ לאחר שפרצו את מוצאי הגדי במלחמת ששת
הימים. היסטוריה צבאית פעילה חלק מתפקיד
קיומה של המדינה שלנו. ובכל זאת, מלחמת ים
הכיפורים 1973 נמצאת אצל, אצלנו במשפחה,
כאש התמיד, זיכרונות פעיל ומשמעותי שלולה
אותנו כבר 40 שנה.

כמו "בצורך סע" האלמוני, של מוטה גור בכניסת
הצנחים לכותל, הזרוב בזכרונו של רבים במדינה,
כך אצלנו תל-אביב, "צ'יר אמריקה" ועמק הבקא.
כל כך הרבה פעמים היינו ברמה ונענו במסלול
הקרבות וטילנו עם חברים ועם בני משפחה ושמענו
את הספרות, ואני עדין בתוחשה שימושו חסר,
שטרום נאמר הכל, שיש עוד, שב יכול פעם עולמים
עוד פרטם ועוד זיכרונות. והיום כבר יש לשבא דיב

הছות שהגיע ראשון לתעלת סואץ בזרת האגם המר הגדול ביום 10 ביוני 1967 בשעה 02:00 במלחמת ששת הימים. מימין: אל"ם ישכה שדמי מה"ט 200, עמוס טל נהג הטנק, יצחק בראשי ז"ל הטען, דוד לוגסי התותחן, דוד כספי מ"ב ז' בגוד 125 • צילומים: מאוסף שא"ל דוד כספי

מימין: דוד כספי מג"ד 125, גיא יעקובזון מג"ט 94, יוסי פלאד מג"ט 205, ישע ריזמן מג"ב הסיוור, משה מלר מג"ד 61, סא"ל ספקטור מג"ד "שקד"

רמת מ>Showimmers. בית הכנסת וספריית התורה שחלולו. בא מס' על התהוושה למאה הטנק בכניסה ליישוב העזוב. עולים על תל פארס. כולן קוראים את סיפור הגבורה של קצין הסיוור של תלי-סאקי.ABA מס' את סיפור הלכודים... את השתלשלות הקבר העתיק לביבוש התל. הנרטיב המריצי של חברה של אונשיים, לא לחמי על, לא בסרט, ככל כמה אבא שרך לפני שלושה ימים עוד היו בבית, הלהו בבורק לעובודה ובערוב הכינו חביתה קצין צעריר מקבל את פנינו בכנסיה למומבץ. אלה החבר'ה ששומרה להם פינה מיוחדת אצל אבא. הוא ממש אהוב אותם. תמיד כאשר הוא חוזר מהרצאות בקורסי הקצינים, ובכל מני גופים וארגונים, בהרצאות מ"ר" (מוסחת קרב) שהוא נתן מדי פעם הוא מלא הערכה וגווה על הנעור הזה, החבר'ה הטוביים. אני אף פעם לא ידע מה יותר חזק אצלו – המהunk או המפקד, אבל הם גם כנראה מושגים את החום והחיבה שהוא רוחש להם. מתחילה גשם, טיפות שמנות, כתבות, טבות ובריאות של רמת הגולן. נרטבים, אבל ההתרגשות רק מתעצמת. כל אחד בתורו ונצד למשקפת –

לכוון אל-על בכוח חסר. אנחנו ממשיכים בנסעה בציג הפריצה של הגדור ואבא ממשיך לספר –פה כוח סורי,פה מארב טנקים וחומר"ש. עולים על תל-סאקי.ABA מס' את סיפור הלכודים... את השתלשלות הקבר העתיק לביבוש התל. הנרטיב המריצי של חברה של אונשיים, לא לחמי על, לא בסרט, ככל כמה אבא שרך לפני שלושה ימים עוד מכב פיקוד.ABA סיימים קורס מ"ט'רים. אני מכיר את אשתו שרה ואת הילדים שלה. מס' 1 איננו. מס' 2 מכב פיקוד.ABA סיימים קורס מ"ט'רים לפני המלחמה ועמד לקל גדור חדש, אבל בגלgal המלחמה הוא חזר להיות סמ'ג' של טוביה. עכשו הוא המג' של גדור העצים?ABA ממשיך ומספר איך כל הטנקים שלהם נפצעו ומדובר פלוגות טנקים טי"ם 55 מטווחת אחורם. המשכנו לנעו עם שני זחל"מים שנשארו", כךABA, "אך לאור הסיכון הגובה עצרנו, לקחתי אתית את לחמי חרמ'ש שהיו איתי ופקדתי עליהם להסתער עם הנשקיים האישיים לכיוון הטנקים הסוריים. צמצמנו טווחים,פה השחלנו רימוניים,פה פגענו בנאג. וכבראה שמההפתעה ומהלהם שאחזו בסורדים רק מילאות לחומים מסתערים וגלית על טנקים – הם פשוט פתחו את הצריחים וברחו".

היתה דומה. לא רםבו ולא ספרידמן. בחור בן 35, מנהל בית ספר תיכון, אב לשושה ילדים וודע אחד בבטן – שבקרה הוא אבא וסבא שלנו, מסתער על האויבים באש חייה ובידיים חמורות עם חברים כמו גבעוני ז'ל.>Showimmers על התהוושה לחציו על אמא..." (בטוח שאינו נשמר, כאלו האימה הזאת צריכה משיחו שיישמר עליה). הם יצאים והמוועקה נכנסת. מתישבת ברוחהה במרכזה הבית. היא תהיה איתנו אז עוד הרבה החדשים. אמנים בששת הימים ב-1967 שבנו בשוחות בזמן האזקה בלילות, ואני הייתה ילד קטן. הפעם זה מaad שונה, מaad מאיים, הכל יותר משמעות וקרוב ומובהן ומפחיד – אבא, החברים שלו, הבית, המשפחה, השכונה המדרינה. שבוע למלחה. מתקבלת הידעיה – טוביה נהרג.ABA וטובי הברים מקרים מ"ט'רים. אני מכיר את אשתו שרה ואת הילדים שלה. מס' 1 איננו. מס' 2 מכב פיקוד.ABA סיימים קורס מ"ט'רים לפני המלחמה ועמד לקל גדור חדש, אבל בגלgal המלחמה הוא חזר להיות סמ'ג' של טוביה. עכשו הוא המג' של גדור העצים?ABA מרגש? יומיים אחר כך נהרג השכן 125. מה הוא מרגש? יומיים לאחר השכן מלטה ר' בר-סרון בשווין. מהשכן מלול לא שומעים כמעט חדש. אני מתנדב בדואר, מלא מנות קרב במשטרת ומתגעגע ודואג.

אנחנו מוגעים לצמות כורסי, נוכנסים בשבי עפר אל מצוק העורבים. נורף מדהים של היכירתם בלב שדות מעובדים ומטעים וירוק מהם ומשנעימה ואויר צלול כין.ABA פורס את המפות ומסביר איך הגולן נאלצו לנשוע על השרשאות מירוחלים לרמת הגולן עם הסטוריונים הנקנים, טנק'י "שוט מטאור". איך הגיעו בקושי מחיצת מהטנקים. מס' על האמירות של משה דיין על כך ש"הכל אבוד". הילדים לא מבינים ואנחנו הגודלים מתקשים להבין עד כמה זה היה אמיתי וקרוב.ABA ממשיך לספר כי החליטו לא להמתין עד שיינטו כל הטנקים, ויצאו להתקפה

עלות על מטוס ודרת לסיני ולהיערך למצור על הארמייה המצרית השנייה והשלישית שהייתה מכורעת. הוא ביקש לבוא לשֶׁבֶת קטרה לפני המעבר לסיני. אימא בחודש תשייע. "אם את רצח – אז עכשו זה הזמן לדחת, כי ביום א' אני בסיני", אמר לאימה. באותו הלילה נולד אחינו הרבייע שcombeן נקרא שמו בישראל "גולן".

היהתי עם אבא בפלוגה, ילד בן 6 מיד אחרי מלחמת ששת הימים. היהתי עם אבא בתרגילים בצללים ובבקעה. היהתי ברמת הגולן מיד אחרי המלחמה. היהתי עם אבא בשנים שאחרי המלחמה בביבירות אצל המשפחות השוכנות. "חוופים בצריח" זה לא פרפרזה, זה אמיתי וזה הסיפור של המדינה שלנו זהה הסיפור של העם שלנו. בכל פעם שאני שומע את הספרורים האלה מחדש אני מבין יותר, אני מזדהה יותר, וכיוון גם לידי מבינים זאת. לא רק בספרות יציאת מצרים יש להרבות אלא בכל הספרים על כל כך הרבה אנשים טובים שנקרו שוב ושוב להיות חשופים בצריח – גיבורים בעלי כורחם. בשנה הבאה שוב ונישע לרמה, עם המפות, עם הספרים ואבא והדגל.

על הדחיפות והבהילות שהיו כדי להגיע היישגים בשיטה לפניהם כניסה הפסקת האש לתוקפה, מספר על התמונה של המשפחה הסורית שמצא באחד הבתים ואישר נגעה ליבו, והוא הוצאה בטנק המג"ד, כלומר בטנק שלו, כסמל דומם למלחמה אדומה. לימים ניסה misuse מהשו את הטנק של אבא, את הטנק שוט"ק "הירקוני" שארגן לעצמו בתוך גדור של טנק שוט"מ-טמור, ואחריו שכל פיקוד הצפון הוקף כדי להחזיר את הטנק – התמונה נעלמה. ממשיכים לחனון אורות צהרים מואחרת. שעת

בין ערביים יפה בrama. אני זוכר איך יומיים אחריו הפסקת האש, מגיע מט"ק מהגדוד של אבא – שאל שkopz הביתה לך אותנו אליו לבקר את אבא, וכך זינו להיות המתוילים האזרחים הראשונים ברמה מיד עם שון הקרבנות. היוו בא'על, במגשימים, במובלעת, בכפר ג'בע. פגשנו סוף סוף את אבא, פצוע קל בצוואר עם תחבושת, עייף, אַבְלָל על חベריו, שמח על חייו, על הצלת המדינה. סוג של ניצחון.

אבא היה אמר לו חזר הביתה אחרי החזרה קיבלה פקודה

משם, על עוד אבדן של חבר קרוב. שם נסעים לתל אביטל, משקיפים על קוניירה, על המחסום והגבול, צופים ברכבים סוריים חולפים.mdi פעם נשמעים צורות יר של הכוחות הסורים לכיוון המורדים. אין ספק שהמושג לאונטניות. אנחנו כבר כמעט שש שעות בטילו, בסיפורו חטיבה 205 והלחימה של צה"ל ברמת הגולן, כולם קשובים ונרגשים – כולל אחד מנקודות מבטו. הנכדים הקטנים (11, 9, 8, 7, 6) נמצאים בין שבאותם לאינדיינה ג'ונס, בין דמיון למציאות, בין סיפורי הקמת המדינה לאנטנות המרשימות ולמרחבי הרמה היפים כולל ושלוים כל כך. הסיורים והדמיהן מתרבעבים אצלם להוויה חזקה שלא הכירו עד היום. הנכדות האגדולות יותר מפנימות בשקט ובשתאות סיפור שעוד כה רק קראו על כך בספרים ולמדו ככל הדברים. אנחנו שוב מתקשים להאמין עד כמה היו הדברים כולם אל מול ההפסכות בשטח הספרים כאשר דמעה בלתני נראית חונקת את גורנו של אבא. אז אנחנו שוב מבינים עד כמה המועקה (זאת שישבה אצלנו בסלו) הייתה עלולה להישאר. אבל מסטר

We make it move!

www.renk.eu

RENK is the world's leading manufacturer of transmissions for military tracked vehicles, having the widest range, the most modern technology. High sophisticated engineering where all driving, steering and braking functions of the vehicle are combined in a single 'drop-in' RENK product.

Our strengths:

- Highest technology, widest product range, over 45 years experience.
- Proven designs to the most demanding technical standards.
- In service with 18 countries.
- Mission proved transmissions of extreme performance, highest reliability and durability.

אין נפלו גבורים, ויאבדו פלי מלחמה

(שמעאל ב, א כ"ז)

רב ועצום היה המחיר שלימנו בנפש במלחמת יום היכפורים בשתי זירות הלחימה, בעיקר ביבשה וכן באויר. גם כלי מלחמה רבים אבדו כליל וחלקם ניזוקו קשה ביבשה ובօיר. הבאנו מספר נתונים על אבדות אלה

אל"ם (במיל') בני מיכלסון

האחרוניים הגיעו ללא פchorות מס' 183, לעמודת 166 שנפלו בקרב. סך כל הנספים מתחילה המלחמה עד ועד הסכם הפרדת הכוחות עם סוריה ב-31 במאי 2646 – 1974 **2,646 חללים.**

בתוך כך השיעור הגבורה הוא של נפגעים מרי ארטילרי של האויב – לא פחות מאשר 31.7% מ-349 חללים, וכך ביחסית, של הקורבנות בנסיבות לא הגדול, יחסית, של תאונות ומחלות. מספרם של קרביות, כולל תאונות ומחלות. מספרם של

– אנשי צוות.

למספרים אלה של קורבנות המלחמה עד להפסקת האש ביום 24 באוקטובר 1973 יש להוסיף את הנספים בתקופה שהסתתרה בהפרדת הכוחות בסוריה ב-31 במאי 1974. כאן מדובר ב**349 חללים**, ובטל בקרים המספר הסורי, ר' 26 ביתר הזרות (לבנון, אויר וים). בין הנספים נמנו 75 קורבנות של תאונות ומחלות. מתוך המספר זהה ביבשה נספו 830 שריוןאים

אבdot צה"ל בנפש במלחמת יום היכפורים

מספרם הכלול של הנספים היה 2,297 (עד להפסקת האש ב-24 באוקטובר 1973). מתוכם נמו בחזית המצרית 1,488 חללים, 783 בחזית הסורית, ר' 26 ביתר הזרות (לבנון, אויר וים). בין הנספים נמנו 75 קורבנות של תאונות ומחלות.

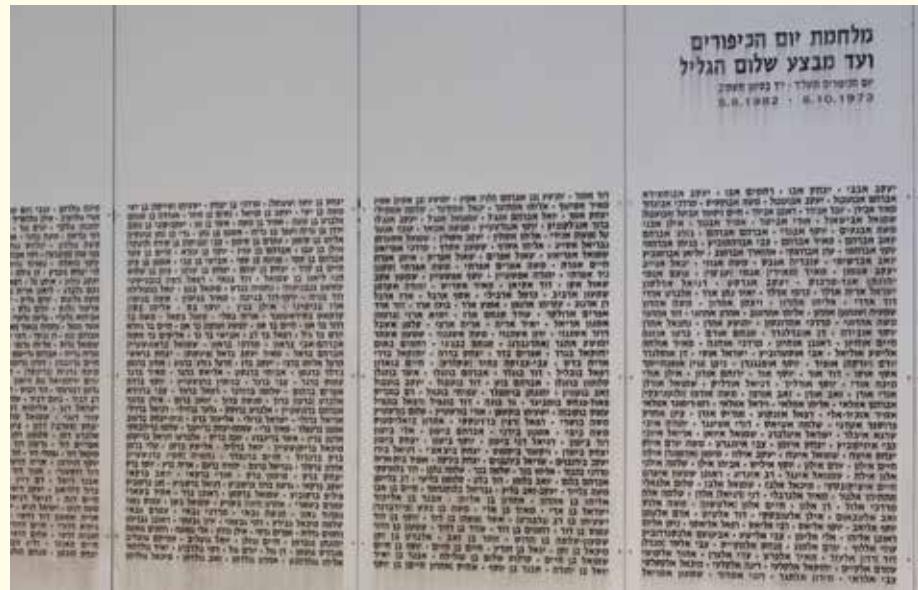

בשരיון, 3.6 אחוזים, והאחוז הגבוה למדוי של נפגעים מהפצצות מן האוויר – 8.4 אחוזים, בעיקר בזירה המצרית.

בסיכון א"א" מאמצע נובמבר 1973 דוח על 6,321 פצועים, מהם 1,689 שריונאים. מספר הנפגעים היומי הגיע לשיא ביום הלחימה הראשונים, ובמיוחד ב-8 בחודש, עם כישלון התקיפה המדורגת הדור-אוגדתית לאורך התעלה, וכן ביום תחילתו של מבצע "אבירי לב". בכל אחד מהימים הללו נהרשו למעלה מ-300 פצועים. הנתונים מתבססים גם על המחקר של ד"ר דניאל נדב: "חיל הרפואה במלחמת יום הכיפורים".

היפגעות טנקים

מtower 2,200 טנקים לוחמים שהיו בסדר הכוחות של צה"ל בתחילת המלחמה, נחרדו 472 טנקים, מהם 59 אחוזים מכל הטנקים שנחרדו.

כוטל השמות ביד לשריון • צילום: אבנר גאגין

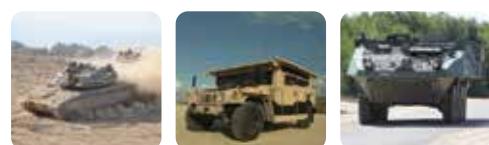
"מעיל רוח"

רפאל מברכת את חילו ומפקדי השריון
בפרום השנה החדשה
בஹשע עשייה משותפת לבטחון ישראל

מערכת ההגנה האקטיבית המבצעית ומוכחת בקרב הראשונה והיחידה בעולם - להגנה מלאה בפני טילים ורקטות נ"ט

משרד הביטחון, זרוע היבשה וחיל השריון בחרו במערכת ההגנה האקטיבית "מעיל רוח" להגנה על הרק"ם בצה"ל.

"מעיל רוח" – המערכת החדשנית של רפאל, מציבה סטנדרטים טכנולוגיים ומבצעיים חדשים בשירות רק"ם ובהגנה על ח"י חילי צה"ל בקרב.

רפאל
מערכות לחימה מתקדמות בע"מ
www.rafael.co.il

רעות בימי המערה 1973

אני מאמין בכל ליבי שהערך של רעות (לא חברות, אלא במוני אחوات הלוחמים) הוא ערך ראשון בין ערכים שונים. הרעות אינה נמוגה עם שוק הקרב الآخرן, היא מלווה את הלוחמים שנימרבים לפני הנופלים והשורדים אחד.

רעות שרירונאים. צילום
מלחמת יום הכיפורים
צילום: ארכיון צה"ל

צורך לנשח או לדבר עליו. הרעות אינה נמנעה עם שוק הקרב האחרון, היא מלווה את הלוחמים שנים רבות כלפי הנופלים והشورדים כאחד. וכך גם תמרור, אויל למי שבמעשיו לא מיש את רעות השירותנים כשהיה נדרש ממש, תהא דרגתו אשר תהא – אין מחילה ואין סלחאה לשני שנות שירות אחרים תום הקרבות. גולת הכותרת של הרעות היא הצלת חיים בividוד תחת אש (שם נפצעים) ואחריות זו צרובה בתוכנו מפקדים וחילילים כאחד. החילוץ לעיתים קרובות הוא דחף שכמעט אינו נשולט אבל לא רק. עבורי הרעות בימי המלחמה

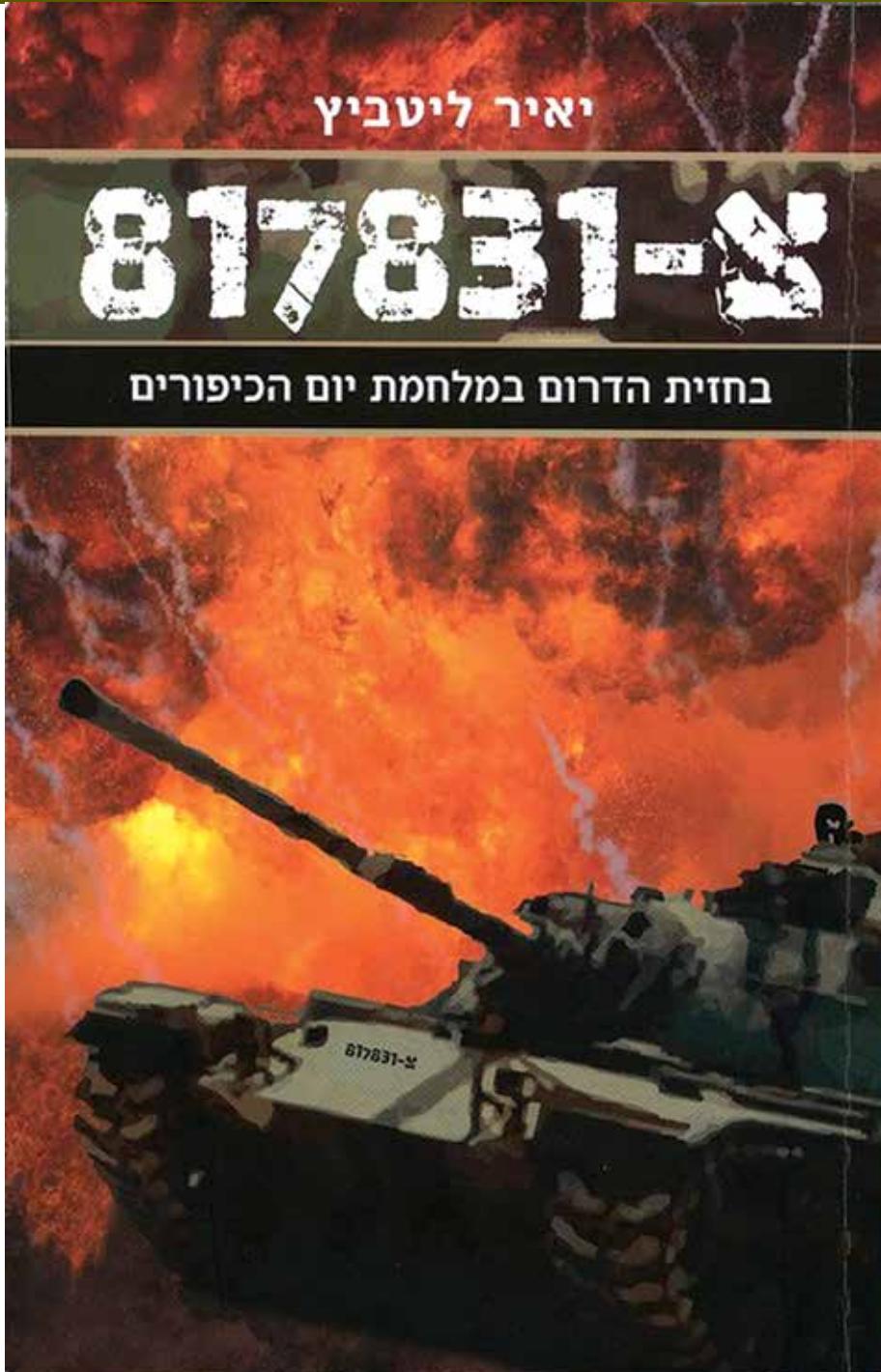
לא המחויבות האין-סופית לרעות, המפקד יתקשה להביא לביטוי את הערכיהם האחרים ויתקשה בביטוי משימותיו.

בימים של אחרி חשבתי שהמחויבות לרעות היא מעט מוזרה. רעות השירותנים היא ברית שלמרות שאיש לא ניסח אותה – כולל יודעים היטב את תוכנה,لوحמים לא חתמו עליה אבל מחויבים אליה ללא תנאי ולא הבדל דרגות או תפקיד. היא ברורה ונוכחת למרות שהרעות או רעיק. אין חלק מנתן פקדות בכלל רמה אינה חלק מנתן פקדות בכלל רמה שהיא, ולעתים רוחקות היא מזוכרת בקצרה בתדריכים. נראה כי מה שברור ומובן מalias לא

רש"נ (בamil) יאיר ליטביץ*

נשאלתי לא פעם האם בימי המלחמה היא נתקלתי בלוחם ממילkti ואחר כך מפלוגתי, שישרב פקודה או שהשתמט בדרך אחרת. ענייתי שהתשובה שלילית והוספתי שעם כל הצניעות – המנהיגות של המפקד "היא גנותנה". אני מאמין בכל ליבי שהערך של רעות (לא חברות, אלא במונחי אחות הלוחמים) הוא ערך ראשון בין ערכיהם שווים, כמו אומץ לב, מקצוענות, תשישיה, דבקות במשימה, חתירה למגע ועוד, שמרכיבים את המנהיגות הקרבית.

כריכת הספר צי-817831

לא זכור לי אם בಗל שאמיר את שמו או בගל היכרתונו המוקדמת. זמי היה קצין שפיך על בצריח עם העוזי דורך, שלא לירות עלייו. צעקי נזקען לאחדר להתקרב והוא לא הגיע. התקדם עמו הטנק לאט, מוכן להאיץ ולזרוס, שמא זה חיל מיזנוני שארבב לי, ואולי זו רק מלכודת וחבריו כשהוא בוער. הצלחתו לעبور את קצה השיריה ולהתרחק מעט שמי רואה בבירור את האש של שלושת הטנקים. למורת החשיכה זיהיתי ספק אציני כי זמי יכול היה להתחפנות בקלות, כשהיה למרגלות הטנק זיהיתי את זמי רייכל, מה גם שבסבל מפציעות קלות של רסיסים, אך

- 20 מטרים מהטנק. הורתי לטען-קשר, שעמד בצריח עם העוזי דורך, שלא לירות עלייו. צעקי נזקען לאחדר להתקרב והוא לא הגיע. התקדם עמו הטנק לאט, מוכן להאיץ ולזרוס, שמא זה חיל מיזנוני שארבב לי, ואולי זו רק מלכודת וחבריו כשהוא בוער. הצלחתו לעبور את קצה השיריה ולהתרחק מעט שמי רואה בבירור את האש של שלושת הטנקים. למורת החשיכה זיהיתי ספק אציני כי זמי יכול היה להתחפנות בקלות, אך

היא קשת רחבה של מעשים שנעשים כדי לסייע בעותת מצוקה. היא באה לביטוי כמעט בכל תחום, מסייע בתחמושת ועד מתן מזון ושיתוף כמעט המים שנוטרו. במהלך המלחמה חזותי והסבירתי לפוקודי כי הטנק שלא טופל כראוי ונתקע יהיה חסר להכרעת האויב או לחילוץ צוות שנסגע, טנק חסר דלק ו/או תחמושת הוא טנק שלא יוכל להתייצב בקו המגע והחילוץ שלו חלקת אותו את מזונך יהיה חסר בשתוצרך אותו לidx. גם אלה מעשים המבאים להכרעת הקרב ופועל יוצא להצלת חיים.

בחורתי לתאר חמישה אירועים במהלך המלחמה, ולקחם בצדם.

חילוץ תחת אש

ב-14 באוקטובר 1973, בעת קרבות השריון-бронетанков (באנגלית, 'GDS'ר 87') ניהל התקפת נגד בשירון הגדול, גס"ר 87 ניהל התקפת נגד כישוף כלפי צפון. במהלך הקרב הגיעו לקרבת טלויזיה, שם תוך כדי ניהול אש מחלקתי נפגע טנק הסמל מטייל שנורה מכיוון התעה. הטיל פגע במצוקו'ם והצווות למזלי לא נפגע. לא חשבתי פערמים, נעתי אליו והגעתי לפני שהוצאות הספיק להיחלץ מהטנק ולהסתכן מגיעה של נק"ל. נעמדתי מאחוריו ומעט מצדתו שאני מכובן את הצוות מאיזה צד של הצירח להיחלץ כדי שלא ייגעו מנק"ל שנורה לעברנו ומאייזה צד עלות אלי לטנק. ברור שפעולות החילוץ הייתה אינסטינקטיבית, לא ביקשתי אישור למרות שהיינו בעמדות ירי והתבצע ניהול אש פלוגתי, לא הודיעתי ולא דיווחתי אלא לאחר החילוץ. פעולות החילוץ הייתה מהירה והספקתי להנחות את צוות הטנק הפגוע כיצד להיחלץ. מבחינתי החילוץ היה חלק אינטגרלי של הלחימה, מפקדי טנקים מהפלוגה צפוי ויכולו לראות דוגמה של רעות שרויונאים הולכה למלכה למעשה.

ຽשות כבולה בחילוץ אחד

חילוץ מופלא שאני גאה בו ושלאל היה בו סיכון (במיעוט): בשעת הפסקת האש נפגעו שלושה טנקים שהיו בכוח החוד של הצנחנים בפאתי איסמעיליה. עמדתי באזזה שעה אי שם בשיריה אין-סופה על ציר מסינה בוואך איסמעיליה. בשומעי את הדיווח על הפגיעה שלושת הטנקים התחלתי לנסתות וליך את השיריה כדי להגיע מהר ככל האפשר לשולשת הטנקים הבוערים. ידעתי כי הצנחנים לא מיזנונים בחילוץ אנשים מטנק פגוע, קל וחומר כשהוא בוער. הצלחתו לעبور את קצה השיריה ולהתרחק מעט שמי רואה בבירור את האש של שלושת הטנקים. למורת החשיכה זיהיתי אDEM צודע על הציר עם הפנים אליו וגעם כ-15

הבדל אני מצרף את פעילות ההנצחה השנתית של ועדי גדור 79 שזכיתי להיות חבר בו ושל עוד ייחודות שמקיימות פעיליות דומות. זה לא ברור מאיו כי אחרי 40 שנה אנו לא מסתפקים בימי ההנצחה הממלכתיים אלא יש לנו הנצחה ומורשת משלהם.

סיכום

געתי רק במעט דוגמאות שմבינותי כל אחת יכולה לסמל את מימוש הערך של רעות שרירניים. המפקד בתובנותו שומר על הרעות מכל משמר וייתן דוגמה אישית כוכל שיידרש. רק כך הוא יבטיח שכול היחידה כאיש אחד ניעו את הטנקים ומלאו את הפיקודות, יבצעו תחזוקה קפדיות של הטנק, כדי שברגע של פקודה הוא יהיה זמין וכשיר במלואו, רק כך יוכל המפקד להתייצב אל מול האויב במלוא כוחו. מבחןינו רעות השירותים מהווים ככל נשך רב עצמה, המחויבות הגדית וההכרה של כל לוחים, והתאדרגו כלשהו, יבטיחו למפקד החולך ראשון שאחורי הוולדים לחמים נחושים לנצח ולהכריע.

האחריות של המפקד היא כבירה. הוא באישותו ובמנגנוןתו הקרבית, על כל רכיביה, קבע אם העוצמה המופקדת בידייו תבוא לידי ביטוי ברגע המכריע.

הרעות בשירון יש לה עוצמה ומחויבות אоля יותר מיחידות אחרות. כבר בתבנית הלחימה הבסיסית שהוא הבודד אנחנו מדברים על צוות, וממשיכים גם במסגרות גדולות יותר לספר צוותים ולא אנשי צוות בודדים. התלות ההגדית בין אנשי הצוות, ביחס לעת לחימה, יוצרים מחויבות בלתי מותנית כך שגם בלחט הקרב נדע לשמר על התולות והאמון ההודי, ונשbill להפנות את כל העוצמה שבטנק לטובות מי שנמצא במצבה.

אין לי ספק שהຽדות המשותמת גם אחריו המלחמות מתוכנו, ולענין דעתך זה גם המסר שלו כלפי דור המפקדים הצעירים שלא ידעו ואני מקווה שלא ידעו מלחמה מהי.

אם עלי להציג על מסר מרכז של הרעות לעת הקרב, היא הידיעה של אנשי הצוות שהם לא ימצאו עצם בלבד. היא אשר היה – יש מי שיחוש לסייע. מtopic ניסיון, התחששה של להיות בלבד היא קשה מנשוא עבר כולם, חיילים ומפקדים כאחד. "האדם שבטנק ניצח" אינה רק סיסמה.

* **யיר ליטבי,** מחבר הספר צ-8, 817831, לחם במלחמות יום הכיפורים כמ"מ בגדור סיור 87 של אוגדת שרון ובמהשך הלחימה כמ"פ (על ■ שריידי גדור הסיור), בגדור הסיור 79

במקומות אנשי הצוות שלו ולכן נדרש מפקד אחד מאربעת הטנקים האחרים. המשך היה שמהר הצעיקו אותנו וכל תורנות השמירה התנפזה לרוסים, אבל הצוות לא שכח וניסה לגמול לי בהזדמנויות האחרות שלא אחריו להגעה (ואני סיירתי להם).

רעות שרירניים מחיבת גם מפקדים בכירים – מ"ט 14 מצטרף ללחימה בזרות פלוגת חורש

בלחימה נגד חטיבת 25 ב-17 באוקטובר נוצר מצב שבו החלפתית את פלוגתו של האhood גROS (פלוגת אהבה) בחילימה מול החטיבה המצרית. לפטע הודיע ליח"ט אל"ם אמנון רשב (לימים אלוף) כי הוא מצטרף ליח"ט אל"ם מונתי רשב (לימים אלוף) והוא הנהה אוטו לכונן אותו לצד בקו הירי שלו. הוא הנהה אוטו לכונן אותו לצד בקו הירי ואכן לשם הגיעו ומשם החל לחתול בקרוב. ראיו ליצין כי לא הייתה בינו לבין היריות מוקדמת, אני מ"מ מגדס"ר 87 מינית עצמי למ"פ והנה המח"ט מצטרף למ"פ אלמוני מביחינתו, בזמנם קרב שרירן בשירון. ראיו את טנק המח"ט נעמד עשרות מטרים ממשמאלי ווורה, מבקש ומקבל תיקוני ירי ממוני (בירי פגאי ח"ש נוצר אבק רב), מחליף עמדות בדיקות כמו שאר הטנקים בפלוגה. לחמו ייחד בשעה ואולי שעיה וחצי, שככלנו שקיים במשימה ומבצעים אותן כראוי. אף מילה של המח"ט בראש הפלוגתית, אף הערה. הרגשתי אמון מלא ובויטחון בעצמי. זו לו היה מסתכל, לא היה מבחן כי טנק המח"ט נמצא בקו המגע ונלחם. לא שאלתי, אבל אני משוכנע שגם צוותים של פלוגת חורש ה证实ו של המח"ט נתנה רוח גביה. במלחמות קודמות לא נתקלתי בדוגמה כזו או דומה לו. לא במרקלה שמרתי זאת כאחת מתמונות המלחמה שנוצרבו אצלם של מהיגיות ושל רעות שרירניים. אכן צויתי לראות את מ"ט 14 מוכיח כי הרעות היא נחלת כולם ללא הבדל תפקיד או דרגות – במרקלה זה רעות כלפי מפקד וככלפי שאר לוחמי פלוגת חורש.

רעות שרירניים عشرות שנים אחרי המלחמה

mbhinnati كل פעילות ההנצחה של עמותת יד לשרירן בטלפון מהויה ביטוי מוחשי לרעות שרירניים כלפי חברינו נשך שלא זכו להזור מהמערכות השונות. התמזל מזלי ואני יכול לראות מקרים אוטו הפיעילות הענפה בעומתה, את הנכונות והרצינות של רבים שרירניים שסייעו לשירותם בקבע ובמלואים והתגינו על משהות מחויבות ומיושע ערך הרעות מנהה את דידי הרבים בעמוה לתת ותרום. כך, ולא

הוא בחר להישאר איתנו, התאושש ואחרי ימים ספורים חזר ועלה על טנק והמשיך להציגו כרגיל. כאן רעות השירותים כפולה, גם החילוץ גם הבחירה של זמי. שב, דחף בלבתי נשלט עם תוצאות מפתיעות.

פלוגת חורש נותרה עם פגיזים מעטים עד שמי הגיא

אני חוזר לבוקר של 17 באוקטובר 1973 כאשר המשימה שקיבלתה היא תצפית לקראת הגעת כוח מצרי (חטיבת 25) ובלימתו. מצב התלחשות היה בכ"ר רע והדלק לא בהרבה יותר טוב. משיוקלים מבצעיים מנעו ממנה לחמש ולתדלק במהלך הלילה. בצר לי פניתי למ"ג 79 נתן בן אריה, וזה הורה לפלוגה ז' להعبر אליו תחמושת מהבטנים הלא מלאים של פלוגתו. אנחנו פלוגת מילואים, רמי מתן מ"פ צער שובל מתקה הראשונה של המלחמה, איינו מהסס ואני מנסה "להסביר" למ"ג, הוא מורה לטנקים שלו להימצד במלחמות לטנקים שליל ולהעביר תחמושת. גם רמי לא ידע מתי והיכן יוכל להשלים את ה证实יות מוחדר. (ההעברה נקבעה בעבר זמן קצר כי פלוגתו של רמי הועקה לצומת שיק). על פניו – שגרה, אבל אז בغال מזוקת ס"כ הטנקים אפילו חימוש ותדלק דרשו תמרון כדי להבטיח את אחזקת הגירה. זה בכלל לא היה מובן, ואני, שהתנסתי גם במלחמות ששת הימים גם בהתחשה, האירע נחרט כלכך בזיכרוני עד שאחורי המלחמה חקרות ומצאתיizia זהה טנק העבר תחמושת לטנק של.

לכבד את הלוחמים

רעות שרירניים מביחינתו כמפקדים משמעותה לכבד את אנשי הצוות, לנשות ולהחש אוטם על מצוקתם וצרכיהם. לפחות גם המפקד טועה בשיקול דעתו ואין לו אלא לבוא בטענות לעצמו או למהר ולעבור לדדר הימים, כי קצב האירועים דורש זאת. בלילה שבין 16-17 באוקטובר מצאתי עצמי מתקבר חניוןليلה של יחידת 'דב לבן'. כשהמןעו דוםמו נתתי הנחיה כי בכל צריח יהו שני שומרים עד שאחזרו מההתיאומים עם המג"ד. שני שומרים – משום העויפות הרבה, והנחתתי ששומר אחד יירדם וגם משום שאנחנו עצמוני בגזרה חדשה לעת השכה. כשחזרתי לשדרה הפלוגתית, מצאתי כי בכל הטנקים עומדים שני שומרים ובטנק המ"פ – אויב לביזון – אין אף שומר. היסטורי לרוגע ואז אמרתי לעצמי, רגע, אולי בכל אדרנלין של הוצאות הגיא לאפיקת כוחות כי האדרנלין של המפקד איינו מנת חלקם. החלהתי בו ברגע כי בכל צריח היה שומר אחד ובתנאי שבסדרה היו לפחות שני מפקדים. הודיעתי כי אני שומר

געגועים לאבא שאייבנו

בז חמש וחצי הייתה רוחית טנא כאשר אביה סא"ל ג'וני (אהרון) טנא ז"ל נהרג במלחמת יום הכיפורים בסיני, ואחיה הקטן דותן אז בן ארבע. אהבתה לאב שהעניק ג'וני לילדיו בחום - חדלה לבלי שוב, כמו הוסרה מעלהם השמיכה בתנומת הבוקר, בטרם עת.

הזכרוןות המעניינים חרוטים היטב והגעגועים עצומים

רגע, כי זה סוג של זיכרון שמקשר אותו עד היום לאבא. גם לשמו של אחיו, דותן, יש משמעות רבה בעניינו.

זיכרונות וגעגועים לאבא

יש לי זיכרונות עמוסים מאבא, חלום על ימי ציירם של שטעתי וחלקם זיכרונות שלי, מספרת רוחית בפגיעה שקיימו. הייתה לי קינה כשאבא נהרג. כאשר אבא שירת כמפקד הנדסה בפיקוד הדרום, לפני המלחמה הוא היה מגיע לעיתים רוחקות הביתה לסופי שבוע, או שהוא לוקח אותן בסופי שבוע לביקורים קצריים אליו לביסיס. לאחר מכן הגיע הביתה באמצעות מאמץ רב. זה היה כמעט כל הזמן במשך השבוע, וזה היה בשעות מאוחרות לאחר שכר הלכנו לשון כך שהרבה מאוד שעות לא יצא לנו להיות ביחד.

ג'וני טנא מצטיין במלחמת ששת הימים

ג'וני טנא היה במהלך מלחמת ששת הימים מ"פ הנדסה בחטיבת 45 של חטמ"ה באזרור קבטיה שבשורמן. כשהשמע בקשר את פניה המה"ט משה בר-כוכבא לפלוגת הסיוור לסייע בחילוץ נפצעים, יצא בהתקנדבות עם פלוגתו וביצוע הצלחה את המשימה, ועל כךזכה בעיטור על שמו. באותו פינה וסילק מוקשים שהונחו בחופזה בדרכו של הגשר על ידי המצרים הנסוגים. הפעם פתאומית אליה רבים לתפוס מחסה והוא רץ למ עיר מים באזרור החוויה הסינית, שם ארבו חיילים מצרים וירו בו. בן שלושים ושלוש בנפלו עם נפילתו השאיר את רעויות הצעירה תמי (בת פחות מעשרות ושש) ושני ילדיהם, רוחית בת חמיש וחצי וdotsן בן ארבע.

אל"ם (בamil') שאל נגר

ארבעים שנה חלפו מאז נפל בקרב סא"ל אהרון (ג'וני) טנא ז"ל, בחזית סיני במהלך מלחמת יום הכיפורים. הוא היה מפקד ההנדסה הפיקודי (מהנה"פ) בפיקוד הדרום ולויוה רגילה את גשר הגלילים במסעו המפרק לתעללה (במהesh) המלחמה הוסף שמו של הגשר ל"גשר ג'וני". במו ידיו פינה וסילק מוקשים שהונחו בחופזה בדרכו של הגשר על ידי המצרים הנסוגים. הפעם פתאומית אליה רבים לתפוס מחסה והוא רץ למ עיר מים באזרור החוויה הסינית, שם ארבו חיילים מצרים וירו בו. בן שלושים ושלוש בנפלו עם נפילתו השאיר את רעויות הצעירה תמי (בת פחות מעשרות ושש) ושני ילדיהם, רוחית בת חמיש וחצי וdotsן בן ארבע.

משפחה טנא - ג'וני,
תמי, רויות ודותן

אחראי והכל יהיה בסדר" ואחר כך כשהוא יורד אני רצח אליו ומחבקת אותו, כאילו שעודרגע הוא יעזוב אותי.

התמודדות של ילדים בימות

אני לא זוכרת את הרגע שספרו לי שאבא נ נהרג, מספרת רווית, כי יש לי גם הרבה קטעים של "בלק" אוטו" מהתקופה ההיא, אבל אני זוכרת שהחברה טוביה של אימה סיפרה שאחורי שריו באבא – הדבר הראשון ששאלתי, האם הראש של אבא נשאר שלם, למורות שהפגיעה הייתה בראש. אבל היה חשוב לו לידע שהרראש שייציג אותנו כדמות – לא נפגע. אחרי שאבא נהרג צירתי ציורים הקשורים בנושא השלום וגם כתבתי שירים.

בשנים הראשונות לא פעם ברגעינוicus, נהגו

בזמן תכוננות אופי, זה משחו שנשאר איתי. חלק מהתכוננות של אבא בא לידי ביטוי גם אצל אחי – דותן שמצויר את אבא בחריפות המחשה, בחודות, ובהוмор המյיחד והציני שסיגל לעצמו. תמיד סיפרו שאבא היה "מצחיק של החברה" וגםachi בדיק זהה. אני זוכרת את עצמי כילדה נדרת מוקוץ שנכנס לילך יד, ואיך אבא יושב על ידי ומוציא לי את הקוץ מclf היד בכווצאת עדינות. זה זיכרנו נורא קטן אבל הוא נראה מאוד נכון. עוד אני זוכרת שאבא מאוד אהב להטיס דואנים. נסענו עם אבא לשדה תימן. ראתי אותו דואה עוצה סיבוב עם הדאון והתחלה לבכות בכיסו. היטר, היטר, היטר, היטר. והוא שודד כילדה קטנה היתה כבר וمسערות. נראה שהוא שודד כילדה קטנה היתה כבר אזו כימה מאוד מיזוחת ביןינו. אני בטוחה שגם הוא היה היה מזוחה מחיים היה ביןינו קשר מאוד מיוחד,

בפעמים הבודדות שנותרתי ערה, היה לי מאוד חשוב לישון אליו בMITTEDה. אхи הצעיר ממנני ואני ישנו באותו חדר, אני הייתי מחכה שאח' יירדם ומתגנבת בשקט למיטה של אמא ואבא, נצמדת אליו, מחכה שייחבק אותן, שייתן לי את החום שהייתי זוכה לו כילדה, החום הזה שלא קיבلتכי במהלך כל השבוע, אלא רק ברגעים שהיא נוכחת. אימה סיפרה לי שכילדה מאוד הזכרתי לה אותו, כי משחו בהתנהגות של הזכיר את האנרגיות שלו ואת הרצון התמידי שלו לדרכ, לחש, לגעת, ותמיד להתנסות בחוויות חדשות וمسערות. נראה שהוא שודד כילדה קטנה היתה כבר אזו כימה מאוד מיזוחת ביןינו. אני בטוחה שגם הוא היה היה מזוחה מחיים היה ביןינו קשר מאוד מיוחד. הינו מאוד דומין

מכתב שלחה רוית לאביה במלחת ים הכנפורים ונמצא אצל לאהר שנפל בקרב

על הקבר, בוכה בכி היסטרי, מחקקת את גוש האדמה שהייתה שם ולא מוכנה לעזוב, לא רוצה ללקת משם, לא רוצה לעזוב אותו.

אישה צעירה מתמודדת עם האלמנות

בת פחות מעשרים ושש הייתה תמי טנא ואימה לשני ילדים קטנים, שנפל בעלה גוני במלחמה. פער הגילים ביןינו הוא עשרים שנה, מצינית רוית, ואני מעדיצה את אימה שלי.

ילדה אני זוכרת את אימה בתוקפה הראשונה שבאמת קיבלה זאת זה מאוד מודך קשה והיתה על סף התמוטטות. אני זוכרת רופאים מגיעים הביתה, אמבולנס, זוכרת שלא נתנו לי להיכנס לחדר, כי אימה הייתה במצב נפשי מאד קשה. אני זוכרת ילדה אני זוכרת את אימה הקיימת עלי. חברים שלה תמיד סיפרו עם שמאוד שמרו עלי. חברים שלה תמיד סיפרו עם השנים שהיא הייתה כולם כשרירית וудינה. גם היא קתנה ממוני, מאוד רזה, ובאמת אישה מאוד מיהודה. פחדו שלא תשודד, שלא תוכל להתמודד בלבד עם שני תינוקות ועם האובדן הזה. עם זאת, בשלב מוקדם היא החיליטה בשבייל שני הילדים

עם הגנתה ואמרה לה שדרך ההתמודדות צריכה להיות דוגא לדבר על הדברים ולא להתעלם מהם. גם ילד קטן שידוע ומבין שאבא שלו כבר לא יחזר, יש עדין צורך לדבר על כך. הוא רצה להגיד "אבא שלי מת, אבא שלי נהרג, אבא שלי היה גיבור והוא כבר לא יחזר, יש לו מקצוע הוא היה סא"ל". אחריו המלחמה היו תקופות עם הרבה תרגילים ואזעקות והילדים היו מתכנסים ביחד לתרגול של כל הכיתה, אלה מצבים שהיו קשים לי במיוחד. בכיתה א' או ב' כשהייתה א' או ב' כשהייתה צפירה בפעם הראשונה, ואמרו שזה רק תרגול, לא יכולתי להבדיל בין מציאות לבן דמיון והדבר היחידי שעשית זה לרווח הביתה. רצתי הביתה לראות אם אימה שלי נמצאת, אם לא קרה לה שום דבר, אם היא בסדר. היה פתאום הפחד הזה לאבד עוד פעם מישחו.

אני זוכרת את עצמי כילדה וגם כשהתבגרתי, תמיד הרגשותי נגואה לדבר על אבא שלי. שאבא עוד היה טמן בבית העלמין הארעי בבארי, אני זוכרת שהגעתי לבקר את הקבר של אבא ונשכבהתי עליו. זה היה רק חול ושלט. ואני כילדה נשכבה

הילדים להתבטא כלפי באופן פוגע כמו למשל "מגיע לך שאבא שלך מת". אפילו שמעת את זה מפי חברה מאד טובה. וארצתי הביתה לאימה בוכה ופוגעה ולא מצליחה להכיל את האכاب הזה. ואימה אמרה לי "רוית, תגיד לי מה שבסצת זה שאבא שלך נהרג, היום גם הוא וגם אבא שלו, נחים על כסא נוח". זה זכרוין חזק שמלואה אותי עד היום. היתי לידה מודר רגישה, מודר פגיעה, כולל תלמיד לקחתתי ללב.

צורך לי מקרה נוסף עם אחיו, כשהגנטה שאללה כול אחד מהילדיםῆ במחה הוריהם שליהם עסוקים, במה אימה עוסקת, ומה האבא עסוק, ועל אחוי דילגו. נראה שהגנטה לא רצתה להעמיד אותו במצב של מבוכה, או לא ידעה איך הוא יתמודד עם זה. והוא דוגא כל כך חיכה שהיא תשאל אותו מה אבא שלך עושים, כי הוא מאד רצה לספר על אביו, והיא דילגה עליו. אז הוא פנה לספר על אביו, והוא שאל אותה "למה את מילגת עליי?". ולא אליה ושאל אותה "למה את מילגת עליי?". והוא הייתה לה תשובה. אימא מספרת שכשהוא חוזר הביתה הוא כוק בכיה וועלב שرك אותו הגנטה לא שאלה על המקצוע של אביו. אימא הכלה לדבר

שרק יהיה אטמול

שלא יבוא מחר,
שרק יהיה אטמול.
מחר – של יתומות ושבול,
אטמול – של זיו ואהבה.

שלא יבוא מחר,
של ריק הבית ודקמה.
שרק יהיה אטמול,
של שמחה ונמהלה.

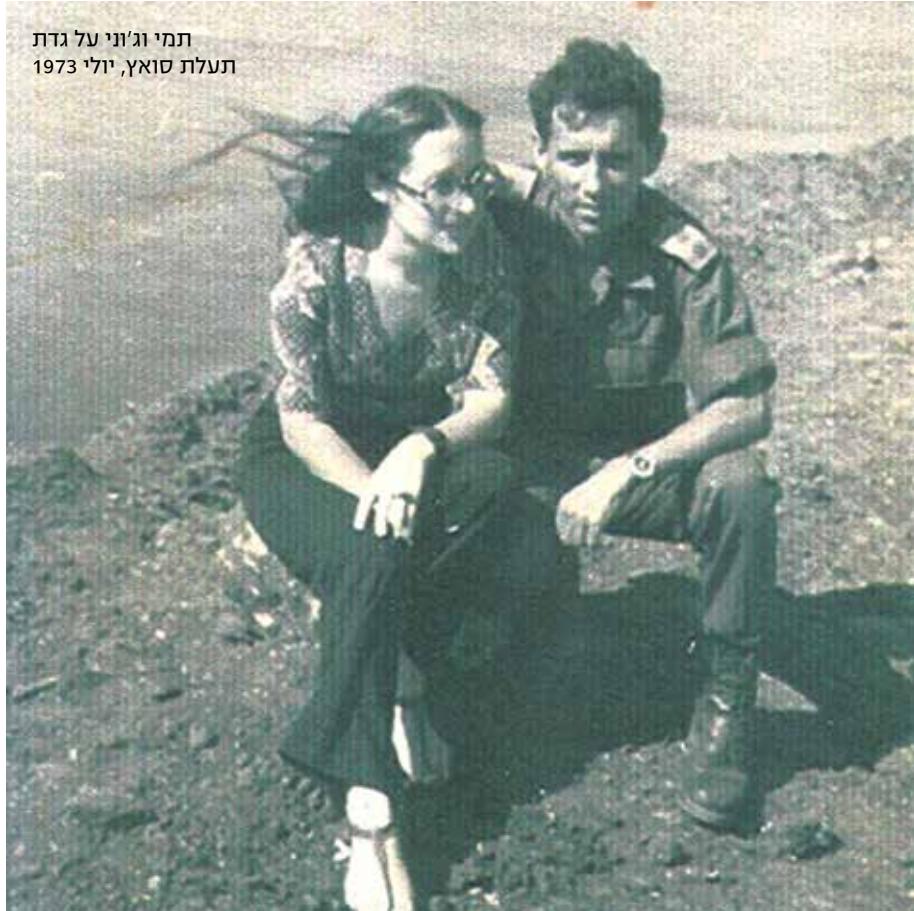
שלא יבוא מחר,
אל בין קירות קרים, תמןנות זיכרונות.
יהיה אטמול אתה,
בין זרועות וחיבוקים.

אמור, כי מחר הוא רק חלום!
לא יתמות ולא שכול,
אמור, אטמול נשאר לעד,
ושנינו יחד נחלום.

תמי טנא

אלמנתו של סא"ל אחרון (ג'וני) טנא ז"ל,
 שנפל בחזית סיני במלחמת יום הכיפורים

תמי וג'וני על גדת
תעלת סואץ, יולי 1973

יכולתי, ולא מקום של הערכה לדמותו של אבא כמפקד. השירות בצבא היה עboriy משחו מאד חזק, אומרת רווית, זה היה בענייני סוג של המשכיות, זה מהשו שאבא שלו עשה, והיה לי)cबוד לשרת בחיל ההנדסה.

בשנים הראשונות לאחר שאבא נהרג, לא היה לנו קשר עם החקיל, היה אפילו Gespräch על כך שאבא של נסכח. נציגים מהחקיל לא הגיעו לאזורי, מצב שהיה מאד קשה ומctrע עבורה. במהלך השנים היה לנו קשר מצוין עם שמחה הולצברג, אבי הפצועים, עד למותו. הוא הכיר את אבא באופן אישי ונוצר ביןיהם קשר מאוד מיוחד. שמחה אימץ אותנו כמשפחה ותמיד מיאוד בהגיעו לאזור הדרום מקום מגוריינו היה דואג לבקר אותנו ולהביא מתנות על פועלן זה יותר לו מקום חם ואוהב בלבינו.

היה לנו קשר מיוחד עם שני הכהנים'רים, ישי דותן ואיל יוסף שזבזמו שירותו הראשון הם מהנה'פים (מפקדי הנדסה פיקודים) והכירו את אבא אישית. לאחר מספר שנים של נתק התחדש הקשר עם החקיל, וכיוון שהוא כבר יותר רציף, בזכות מי

קשה לדבר על הנושא, עד היום למעשה. זה לא שיטור כללי, מספרת רווית, רק אני חשבתי שהוא מקל בצוות כלשהו כshedarim על הנושא, שאטה יודע שהוא גם חלק מההתפקידים האישית שלך וחלק ממשחו שוחווית. זה שהוא שיאמא ניסתה תמיד לדבר עליון, עם כל הקושי שלו. היה חשוב לה שאחננו נדבר על כך בבית. אימתה תמיד שלחה אותנו להרבה חוגים וסדנאות. אני רקדתי שנים רבות, צירתי, התעמלתי והעתממתי וניגנתי על פסנתר. לאימהה היה מאוד חשוב שנניה עסוקים בכל הזמן ופחות טרודים במחשבות.

הקשר עם חיל ההנדסה

רווית התגייסה לחיל ההנדסה ושירתה כמש"קית ת"ש בבסיס הטירונים של החקיל. במסגרת סיפורי מורשת קרבי למדיו הטירוניים על סיפורי הגבורה של אבא מבלי שהזדהיתי בפניהם ובפני הסגל כתבו של המפקד הנערץ. תמיד היו שואלים אותו בסוף המסלול "למה לא סייפرت ולא שיתפה אותנו" ואני ענתתי שהיא לי חשוב שיעירכו אותנו בזכות מי שאני, ובזכות מי

של להרים את עצמה ולהתחליל ללמידה. היא למדה במסינר ואחר כך המשיכה ללמידה באוניברסיטה, ואף למדה הנהיגה, כי היא לא נהגה בתקופה שאבא שליה היה בחיים. היא עשתה דברים רבים וריזומיות. היא למדה חינוך, ובהמשך למדה מנהלה ותורת החקלאות. אימתה הצטיינה בחינוך ובמבנה ובגיל 29 התרמנתה למנהלת בית ספר "מגן" לחינוך מיוחד בברא שבע, ואוטו היא מנהלת עד היום, מעלה מ-30 שנה. היא זכתה בפרס חינוך רבים, ובניהם פרס חינוך ארצי של הנשי. במהלך השנים כתבה אימהה שרדים רבים. אחד מהם הבאו בהמשך שנים רבות שימושה תמי טנא בהתנדבות נציגת אלמנות צה"ל באזורי הדרום, והיא עדין פעליה בתתנדבות במגוון ארגונים חברתיים.

מאז שאייבדנו את אבא, מספרת רווית, אימתה של הייתה עם נוכחות מאד חזקה ומאוד עצמתה בחיים שלנו, ומאוד דומיננטית. היא מאוד חשבה לה לנשות מלא את החסר שהיאינו יכולים לקבל גם מדומות של אבא. מאז שהיינו ילדים אני זכרת את אימהה של משוחחת איתנו הרבה על נושא האובדן. אchi היה יותר מופנים, היה לו הרבה יותר

ומקיים עם חיליל היחידה במשותף פעילות
חברתית חינוכית בהתקנות בית הספר "מגן"
לחינוך מיוחד אותו היא מנהלת ובסמוך למועד
ה出现问题 ביום הכיפורים נהוגת להרשות בפני
חיליל הנסעה בדרכם על מורשת הקרב של ג'וני.

**הילדים בוגרו אך השנים לא
מקהות את החוסר והאובדן**

כiams רוחית ארכיטקטית ועוסקת במקצועה. בקרוב תהיה בעצמה אימה, לראשונה, ותאותמים בטונה. אבא – מספרת רוחית, רצתה למדוד ערכית דין, אך צה"ל של אותן הימים אישר לו ללמידה מדעי המדינה וסוציולוגיה בלבד, והנה לימים הבן דותן פנה לתחים המשפטיים והוא עורך דין מצליח ושניהם גרים כיום בקרבת תמי האימה. הבן דותן המשיך את דרכו של האב גם בכל הנוגע לקשו המיחוד עם הקהילה האתיופית. בעוד שבאמצע שנות ה-60 נשלח ג'וני האב בשילוחות סוציאת של המדינה לאמן את הקומונדו האתיופי והיה אורהו של המלך האתיופי, הרי שברבות הימים (ולא במרקלה) מצא עצמו דותן במהלך על הקליטה האתיופית שירתוו הצבאי כמי שמקד על הפעלת התנדבות בצה"ל ומואז שחזרו מהצבא הוא פועל בהתקנות כעורך דין בקשר הקהילה האתיופית באיזור הדרום. עם השנים אני מרגישה יותר ויתר את החוסר את העבודה שלא חוויתי ממשיק את אבא, אמרה רוחית. הייתי רוצה להחוות אותן יותר. אני חשובת שאליו באא היה היום בחיים – הוא בטח היה אחד החברים הכי טובים שלו. זה סוג של חוסר זהה שקשה להשלים אותו. נכון. נכון, אולי בחולון הזמן פחתה בוכים ופחות מביעים את הכאב בצוואר רגשית ומוחצנת, אבל עדין מKENNT תחושת האובדן והכאב באופן יום יומי, ואני מותמدة עט זאת בדררכי. זה לא נעשה קל יותר עם השנים ובוודאי שלעולם לא ישכח.

מכتب מג'וני לתמי במהלך מלחמת יום הכיפורים ימים מספר לפני שנהרג

לכל האזכורות במהלך השנה, וגם דאג להזכיר
למשיכיו בתפקיד מהן^פ את המסר הזה
שחשוב לשומר על הקשר הישיר עם המשפחה.
כיום, מקיים אמי קשר רציף עם מפקדי היחידה
הקשר עם אל"ם מושל הוא ואיש צוות
שהיה מהן^פ דרום (והיה גם המפקד האישי של
בבסיס) – אל"ם מושל אביב ובזכות קצינות
הנפגעים המשוררות מיל' ואשת. מרגע שנוצר

עיטור המופת לסרון אהרון טנא

דוד אלעזר, רב אלוף, ראש המטה הכללי
ניסן תשל"ג אפריל 1973

צל"ש יחידתי מפקד החטיבה לפלוגה של סרן אהרון טנא

על פעילותה במהלך מלחמת ששת הימים בקרב על עמק דותן ניתן לפולוגת ההנדסה של סרן אהרון טנא צל"ש יחידתי למפקד החטיבה אל"ם משה בר-כוכבא, מפקד החטיבה המומוכנת 45. הצל"ש ניתן על כוח התנדבות ועל אחוזות הלוחמים. פולוגת ההנדסה החטיבית סייעה בין היתר בחילוץ פצועים מהקרב. מפקד הפולוגה אהרון טנא כבכח לעיטור המופת בעיטור איש".

תיאור המעשה: סרן אהרון טנא שימש כמפקד פלוגת הנדסה חטיבתית. ביום ה-6 ביוני 1967, בעמק דותן, בהיותו בבסיס המוצק החטיבתי, שמע ברשות הקשר את פניהת המח"ט לפלוגת הסיור לגבי ארגון כוח חילוץ לצוותי טנקים, שבו נקבעו להתקפות שרירין וח"ר על רכסי קבטיה. כאשר שמע שלפוגת הסיור זוקה ל-15 דקומות התארגנות, התנדב לצאת עם יחידתו למשימה זו. תוך כדי ביצוע פעולות החילוץ נפגעו רוב הזחל"מים, שהיו בפיקודו, על ידי אש של כ-20 "פטונים", כוחות חי"ר וארטיליריה. הזחל"ם שלו נפגע 3 פעמים. למרות כל זאת, המשיך בביצוע המשימה, תוך גלוי אומץ לב וכושר מנהיגות עד פינוי כל הנפגעים. על מעשה זה הוענק לו עיטור המופת.

תוודה ברמת הגולן

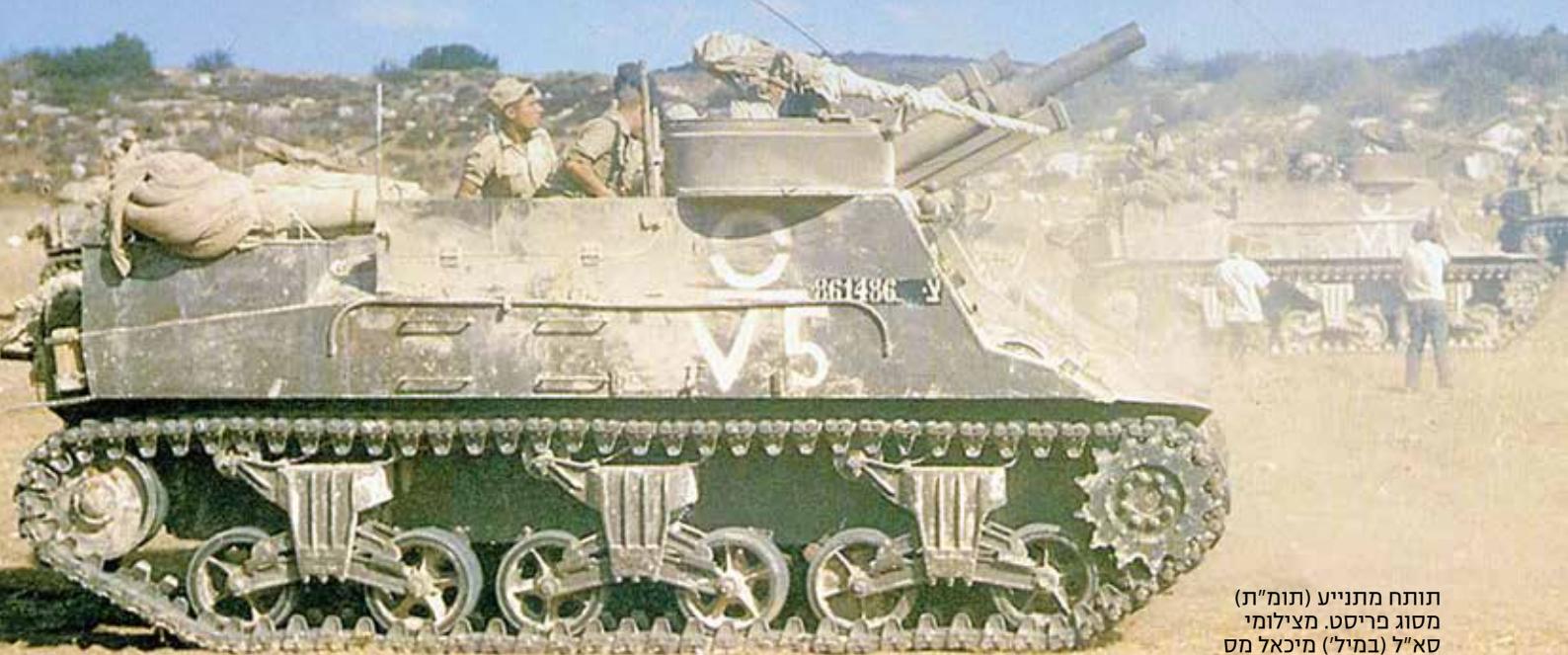
אל"ם (במיל') דוד יר��וני¹ היה ראש המטה (רמ"ט) באגד הארטילרי במח"ק של האלוף דן לנר ברמת הגולן. סיפרו המעניין מפרט כיצד "הכניע" את הארטילריה הסורית בגזרתו

המילואים ניקים שהגיעו. כדי לשפר את יכולת הלחימה נגד טנקים, שינייתי את היחס בין סוגי התהומות של הפריסטים⁴ (105 מ"מ) כך שככל בטן תחמושת תכלי יותר פגזי נ"ט מאשר כמות הפגזים המקובלת לתוכה מתנייע זה. מכיוון שככל מובילו הטנקים עסקו בהובלת טנקים, פקדתי על גודוד הפריסטים לנוע צפונה על שרשות. לאחר שסיימתי את הצעדיות יצאת בעקבותיהם.

החדש שהוקם בפיקוד צפון באוגדת השריון של דן לנר. הכבישים היו ריקים בתחלת נסיעתנו צפונה, אבל לאחר 10:00 בוקר ראיינו יותר וייתר תנעה ואנשי מילואים במדים עצרים טרמפים על שפת הדרק. הגיעו למחנה כורדי, שבו שכן הצד של האגד החדש. תוך כדי ההתרוגנות החלה להגעה המילואים, תחילת טיפין-טיפין ולאחר מכן באוטובוסים.³ משימותיו הראשונה הייתה לפתח את מחסני החירום ולצדיד את

אל"ם (במיל') דוד ירkekoni*

בשבת בבוקר, יום ה-40, 1973 בשעה 08:30 טלפן אליו יידי סגן אלוף משה לוי², ואמר כי בצהרים, או לפחות בשעות הערב המוקדמות, יותקפו עדמות צה"ל בגולן ובסיני באש ארטילרית או במלחמה כוללת. הייתה בקשת משה לוי ה策פה לאגד הארטילרי

תותח מתנייע (תומ"ת)
מסוג פריסט. מצולומי
סא"ל (במיל') מיכאל מס

תותח מתנייע (תומ"ת) מסוג פרוסט. מצולמי סא"ל (במיל') מיכאל מס

סה"כ הוצאה התחמושת במארב הארטילרי

סה"כ פגיזים	סה"כ לדקה	פגיזים לדקה	הנימ	סוללות	תותח
33	1	11		3	175 מ"מ
108	3	12		3	160 מ"מ
216	3	24		6	155 מ"מ
216	6	12		3	120 מ"מ
165	5	11		3	105 מ"מ
738	18	70		18	סה"כ

בעיות מהגבעה הוזן, גם שבועות לאחר מכון. **שימוש במידע מודיעני** – מצאנו באחד הטנקים הסוריים שנפל בידיינו מסמך המעיד על בעליו, כי סיים קורס מ"פ"ים שמנשך שנה בהונגריה. החלטתי לנצל עובדה זו לוטובתו. תיאומי עם טגן מפקד האגד, שגם הוא כמוני, דובר הונגרית, שלא יבצע את הפקודה שאעביר בקשר בהונגריה. פקדתי בהונגרית לפרוס גדור בצוות מסויימת להמתין לפקודה פתיחה באש בשעה 14:00. הגדור כਮון לא זו מעמדתו לצומת המודברת. הייתה בפח' האגדתי על גבעה במרחיק של שלושה קילומטר מهزומת. דקotas ספורות לפני השעה המיעודת פתחו ארבעה גודדים سورיים

בаш מהותיים בעלי זמן המעוף הארוך ביותר (175 מ"מ), כאשר אלו עם זמן המעוף הקצר ביותר (105 מ"מ) ירו אחרוניים. שמענו את הירי של סוללות ה-175 מ"מ, אך עדין לא נפל אף פגץ על המטרה. דן שאל אותי "ולולו, איך האש שהבטחת?" ובטרם סיימ לשאל את השאלה מבולש אש נפל במלך שלוש דקוטות על המוצב הסורי.⁵

חזית הגבעה הייתה ברוחב של כ-600 מטר ועומקה כ-400 מטר. בחלק האחורי של המדרון היה גדור מרגמות רוסיות 120 מ"מ. כל סוללה שלנו יורתה על מטרה אחורית במוצב, והגבעה כמעט שוטחה. לא היו לנו

מצאותיהם קילומטרים ספורים לפני צפת, שם עצרו עקב התהומות יתר של המנוונים. שעות ספורות לאחר מכן רוכן רוב האגד הארטילרי בעמדות המתוכננות ברמת הגולן. הם פתחו באש עם אודר ראשון, ומאותו הרגע ירי הארטילריה שלנו לא פסק.

מספר "חוכמות" של איש ארטילריה מנוסה

- **מארב ארטילרי** – לאחר שהתמקמו היתה לנו בעיה עם פלוגה סורית שישבה על גבעה, פתחה באש נגד טנקים ובאש ארטילרית על כל סיור של כוחותינו, שעברו קילומטרים ספורים מערוב לעמדת הסורית. החילוטי להכין מארב ארטילרי מסווג "זמן על מטרה" עם 14 סוללות (שלוש סוללות 175 מ"מ, גדור מרגמות כבדות מתנייעות (מכמ"ת) 160 מ"מ, שני גודדי תותחים מתנייעים (תומ"תים) 155 מ"מ, גדור מכמ"ת 120 מ"מ, וגדור תומ"ת 105 מ"מ. תיאמתי את זמן המעוף של הפגיזים מהותיים השונים כך שהמטרה הראשונית מכל הסוללות יגעה במטרה בויזנטית, והרי יימשך שלוש דקות. הייתה בגיוף הפיקוד של דן לנור ועקבנו אחרי הסיור ממערב למטרה. דן לנור נתן את הפקודה לפותח באש. פתחנו

אל"ם (במיל') דוד ירקוני

כך ייצרנו הזדמנויות לאגד של דני לשנות את מקומה.

לאחר המלחמה השתורחת מכביע ושותפים לאחר מכן, במהלך שירות המילואים הפעיל, התמניתי למפקד האגד במקומו של דני. ■

דוד (לולו) ירקוני, יוני 2013

עם סגירת הגילון נמסר כי דוד ירקוני נפטר ביום 9 באוגוסט 2013, היה זכרו ברוך.

מרגמה כבדה מתנייעת (מכמ"ת) בקוטר 160 מ"מ, המוצבת בבית התותחן בזיכרון יעקב

העמדות הארטילריות של האוגדה של מוסה פולד, שהיו בפיקודו של אל"ם דני איבידר, היו מדרומים לנו, כולל חלק של הארטילריה של האגד שלנו. כדי לעזור לתותחנים של דני לשנות את מקומם, פתחו באש מ"כשה עם עשן ופגז זרchan לבן על התל. נתתי את פקודת האש, אך לא ציינתי את משך האש. כשנשאלאתי לכמה זמן, עניתי "עד שאגיד לכם להפסיק". ירינו במשך שעיה וכיסינו בהצלחה את הצד המערבי של הגבעה בעשן.

באש על הצומת, וסיפקו לנו בזאת את ההזמנות לירוח עליהם אש נ"ס (נגד סוללות). הזרמנות נספנת נפל לידיונו בלילה השני, כאשר ה"הזהנה"⁶ הודיעו לי, שגדוד טנקים עיראקי דיווח שהם תחתי אש כבדה. כמובן שהגבינו את האש הארטילרית על המטרה.

- הארטילרים בתל חרא** – התל צפה על רוב העמדות הארטילריות שלנו, ועליו ישבו, בהתאם לשיטה הרוסית, לפחות שלושה מפקדי סוללות סוריים כתצפיתנים קדמים.

הערות והרחבה על עדותו של אל"ם (במיל') דוד ירקוני*

- אל"ם (במיל') דוד ירקוני, תושב קיראון, נולד בשנת 1928 בטורנשלבניה. בשנות 1948 עלתה ארץฯ ולחם במסגרת חטיבת עצינוי במערכה סביבה ירושלים. הוא ראה בשירותו הצבאי את ייעודו ומצאה את ביתויו המקוטע בתותחנים. במלחמת יום הכיפורים היה רמ"ט באגד בארטילרי בח'פ'ק אוגדה 210 בפיקודו של האלוף דן לנרו. אמנס דוד ירקוני מזוהה מאוד עם התותחנים, אך הוא קשור בקשר איתן לשריוןאים, ובמיוחד לוחמים במלחמות יום הכיפורים. עוד קראו עליו במדור מרכז המידע בגילון הקודם (43).
- סא"ל משה לוי ז"ל, שאותו מזכיר דוד בתחילת שירותו, שימש כקצין אג"ם בפיקוד הדרום. הוא נהרג בתאונת דרכים לאחר המלחמה.
- עד היום מנסה דוד להבין את התופעה המרשימה של תפיסת הקו בפיקוד הצפון מיד בפרוץ המלחמה. לדבריו הכוחות הסדריים בהיררכות המוקדמת הצללו את רמת הגולן, וגם הגיעו של אנשי המילואים היה מאד עיליל ומהיר.
- הפרישט הוא תומ"ת אמריקאי עם תותח ארטילרי בקוטר 105 מ"מ על מרכב של שרמן. כיוון שאוגדתיו של נר היתה יחסית צעירה (הוקמה כשנתיים לפני המלחמה), והאגד הארטילרי שלו הייתה בהקמה, היה לה גודוד עם מכמ"ת 160 מ"מ (מרגמה כבדה מתנייעת) מותזאת סולטת על מרכיב שרמן וגודוד הפרישטים. בקרבות השריון של בוקר 7 באוקטובר החליף ירקוני חלק מהותחנות הנפיצה לפגזי נ"ט. היה זה שינוי מהתקנו המקורי של הפרישט. זה היה הכליל הארטילרי היחיד בכח"ל עם פג"ט.
- ירקוני מספר כי בתקופת פעולות התגמול היה קצין הקישור של רפאל איתן (רפאל). זכרה לו היטב תקנית נוספת במהלך מלחמת יום הכיפורים, הקשורה במפקדו הוותיק. הח'פ'קים של רפאל (חטיבה 35) ושל דן לנרו (אוגדה 210) נפגשו לצורך תיאום, ולפתע הגיעו 4 מטוסים עיראקיים (ירקוני זיהה כי היו אלה מטוסי מיג 17 עם הסמל של חיל האוויר היראקי), והוא עם הקלצ'ניקוב ברגמו"ש רוקן מחסנית שלמה לכיוונם. אחרת דבר – 2 מטוסים הופלו על ידי חיל האויר שלנו, מטוס נוסף הופל על ידי פלוגת טנקים שלנו מזרחית מהח'פ'ק למרחק 2–3 ק"מ. ספר מזולו של המטוס הרביעי והוא הצליח להימלט. מתקנית זו גם נפל בשבי טייס עיראקי.
- בכל ח'פ'ק היה צה"ל האזנה (חיל הקשר), ושם קיבל את הידיעה שהגדוד העיראקי מקבל אש כבדה.

* דבורי בוגר – מנהלת מרכז המידע היחILI בטלרין, הביאה את עדותו והוסיפה את הערות

האגיה או כספית, ערכה

פלוגה ז' של גודוד 79 נטלה חלק בכל הקרבות הקשים ביותר במלחמה, החל מקרבות הבלימה בגזרה המרכזית של תעלת סואץ, דרך קרב הפריצה וכיבוש חווה הסינית צלחת התעלה, וקרבות ארץ גושן בוואה אסמעיליה

המשך המשימה והראשונה של הפלוגה הייתה לפתח את מצר' הג'ידי והמולה, בהנחה שנחת שם קומנדנו מצרי. נסענו על הכבישים בDIR מזרחה והגענו לג'ידי לאחר מכון למיתלה, יורים במקלעים ובתותחים מטוסים מצרים. בקשר נשמעת כל עבר, אך אין אויב והשיטה שקט. ב证实 נשמעת המלחמה בכל עצמה. לוחמי המיעוזים הקוראים לעזירה, לוחמי הטנקים הנאבקים בכוחות קומנדנו וטוניקי אויב שהסתפיקו לצולח.

הגענו בחצחות לטסה (שם מפקדות הגודוד והחטיבה שבක'), פגשנו באמנון רשות המ"ט (חטיבת 14) וקיבלו משימה "לנעו לציר חזית ולבלום שריון מצרי צולח". מעבר לזה אין אנו יודעים כלום. הגודוד התארגן, מצנע מוביל, אחריו הפלוגה שליל, ולאחר מכן פלוגה ח' בפיקוד נמרוד גאון. מספר קילומטרים ממערב לטסה נתקלנו במארב קומנדנו מצרי שתקף אותנו מדרום. נתתי פקודות

לא את המועד שבו תפרק אם בכלל. לאחר סיור מוקדם ולאחר תדריכי מוכנות ומוטיבציה הינו פרושים בכו לבצעו תיאום כוונות. בשבת של יום היכירויות, 6 באוקטובר בשעה 13:55 תקפו אותנו מטוסים מצרים. לשמהתנו הם לא פגעו בנו, אך מרגע זה היה לי ברור שזאת מלחמה ולא עוד יום קרבי או משושה דומה. מתחבת בזק עופרת במוח: "אתה hari אחורי ללוחמי הפלוגה, לשולם ולהצלחת כל לא כל ניסיון קרב מוקדם, מלחמה זו הייתה עבורה טבילה האש הראשונה על כל המשתמע מכך. למען הגילוי הנאות אני, רמי מתן שפיקדתי על פלוגה מופלאה זו, לא חוותתי כל ניסיון קרב נכודם לבן. הייתה זאת צערין בן 22 ופער הגיל ביןי ובין חייל הווא שנותיים עד שלו".

תוך מציגות זו הוטסנו לסייני בעבר יום היכירויות, קיבלו טנקים בימ"ח בבירתמה והתחלנו להתרגן לקראת מלחמה שאנו יודעים את טיבה, פלוגה ז' של גודוד 79 הייתה פלוגת קורס מפקדי טנקים שיצאה למלחמות יום היכירויות במסגרת גודוד 196 שהapk לגודוד 79 בפיקודו של עמרם מצעע, ושלthon בן אריל לאחר פיציעתו של מצעע. לוחמי הפלוגה וסגלו המפקדים היו חיילים צעירים אלה כל ניסיון קרב מוקדם, מלחמה זו הייתה עבורה טבילה האש הראשונה על כל המשתמע מכך. למען הגילוי הנאות אני, רמי מתן שפיקדתי על פלוגה מופלאה זו, לא חוותתי כל ניסיון קרב נכודם לבן. הייתה זאת צערין בן 22 ופער הגיל ביןי ובין חייל הווא שנותיים עד שלו".

תוך מציגות זו הוטסנו לסייני בעבר יום היכירויות, קיבלו טנקים בימ"ח בבירתמה והתחלנו להתרגן לקראת מלחמה שאנו יודעים את טיבה,

ירון גבעתי בא לטנק של רמי כדי לדבר איתו ולבקש את חבריו לקורס משה מזרחי וקובי לפיד. ציור שמן של סאל' (במיל') קובי לפיד (משנת 2011), שהיה תותחן בטנק של המ"פ רמי מתן, הנקרא "בטראם קרב", שנרשם בשטח הכנוס, לפני היציאה בקרב ההבקעה במבצע "אבירי לב", בעקבות דמדומים בתאריך 15 באוקטובר 1973. חבשו של קובי, ירון גבעתי מקיבוץ מצובה שהיה בחרור תמייר ויפה תאוור, היה צוער בלהק"ש ושובץ בטנק מ"מ 4 של יIRON פיק' בפלוגה ז' של רמי מתן בגदוד 79 בחטיבת 14. במרכז הציר ישב ירון גבעתי ז' על גבי הטנק, מימינו משה מזרחי ובತא הנגה ישיעה ושדי. מספר שעות לאחר מכן ירון נפל בקרב ה"חווה הסינית". הציור במידות 70x100 ס"מ מוצב כיהם בידי לשוריון

כמ"פ צעיר נתקלתי בבעיות של מנהיגות שאין קורס בעולם שיכל לתת כלים להתחזק איטנן או שאז בזמנו המלחמה איש לא ידע כיצד לפתור אותה. באחד מימי הbilima ותווך כדי ירי והפגזות, רץ לטנק של אחד מפקדי הטנקים, עלה עלייו ובקיש ממנו לנסוע הביתה!!! לא היסתחל לשלוח לעברו את ידי הימנית החזקה, סטרותיו לו על לחיזו ושלחתו אותו חזרה להמשך לחימה. לאחר מספר דקות הוא נפצע ופונה לאחור. תסמנות מובהקת של הלם קרב. באחד הימים הקשיםobilma, אחד המת'ק'ים פחד לעולות לעמלה, וטען שקשה לו להניעו, אין לו צידוד ועוד תירוצים שונים. ללא היסוס צידדתי את התותח הפלוגתי. אצלי בפלוגה נפגעו שישה טנקים והגדוד שככל רך את פלוגה ז' מנה אז 8 טנקים בלבד. אחרי הצהרים נשארנו ללא תחמושת בטנקים וחיכינו למ"פ המפקדה. רק לפנות ערב הגיע האספקה. הפלוגה המשיכה לבולם מ"8 באוקטובר ועד ל-14 בו. נפגשנו בפעם הראשונה והיחידה עם טיל סאגו שפגע בטנק של חנן גוטשטיין, שני לוחמים נהרגו והשניים האחרים נפצעו.

הסתערות לשמאל והתחלתי לירות, לפגוע ולהשמיד את הכוח המצרי, אך הם נלחמו ולא ברחו, למרות שגדוד טנקים שלם מסטו עלייהם. המארב חosal רק לאחר שהואנו פיזית אליהם ודרסנו אותם עם חיל הטנקים.

המצרים הצלicho לפגוע במספר טנקים, הטנק של ארוז גורן סמ"פ ח' נפגע וארכ' נפצע בבית החולים לאחר מכון, טנק 3 בפלוגה של הtantak מהפלוגה והקשר הפיזי אליו נותק, חיפשנו אותו בהמשך הלילה אך לא מצאנו אותו. המט"ק סג"מ יair שחק הצטרכ לפלוגה של תוך כדי תנועה ומעולם לא ראייתי ולא הספקתי לתזוזר אותו. הם הגיעו לאזור ה纯洁ה, פרסו זהב בדינה, נלחמו עד הכדור האחרון והמצרים פגעו בטנק. שלושה אנשי צוות נהרגו והרביעי נפל בשבי. עם בוקר התחלו לבולם את המצרים מלתקדם,

דקל נתקע עקב תקלה טכנית ולא השתתף בקרב. המשכנו צפונה. לאחר שגדור הטויר נע

למשימותיו הובילנו את התקפה במבנה של שניים לפנים, הפלוגה של מימין, מצנע במרכז, ישראל איבר משמאלי יובל מאחו. כבר בהתחלה עלה הטנק של יובל על מוקש רב עצמה ויצא מכלל פעולה. הטנקים של הפלוגה שלו הctrפו לפולוגה ח' ולפלוגה של. זמן קצר לאחר מכן שרד איבר פגע בטנק מצרי קרוב, ומעצמת הדף הוא נחבל קשות ונחרג. הסט"פ אש סיידר תפס פיקוד ותוך דקות גם הוא נהרג. טנק 3'A' בפלוגה של נגוע והטמ"ק נהרג. נשארו לי רק ארבעה טנקים בפלוגה. הינו

בלב לבו של מתחם החווה הסינית ונתקלנו באור Mattochim קצרים מאד – טנקים, נגמ"שים, משאיות, חיל' ח"ר, מנהלות, מכוורי תחומות, מפקדות ואפלו סוללות טיל"ן". הקרב היה צמוד וצפוף והשמדנו את האויב תוך תנועה צפונה לציר אושה. בתנועה צפונה נתקעו במחפורת טנק 2'A' של פלוגתי והנגמ"ש, לא יכולת לנוע. הדעתינו

בפקודה, לכתב גליות הביתה. "אחריו הגיע זחל"ם עם מרכזיה נידת – "חברה, להתקשר הביתה". לבסוף הגיע מחלת מים – "חברה, להתකלה". מה החילאים מבינים מכך? כשבה לפני היציאה מגיע אליל יIRON גבעתי, צוער מקרים קציני השירון (קק"ש), ומקש לדבר איתי. פניו היצירה והוא אמר לי: "רמי, התבונח לשנייה בדעתך מה לענות לו, ולבסוף אמרתי: "ירון, אנחנו חזקים, נתגבר ונצלית. אני סומך عليك ואתה עלי" והוא בא".

אני לא מכיר קורס בצה"ל שיכל להסביר מפקדים להתמודד עם סוגיה שכזו, ואני נזכר בחברי מיכה שאמר לי שרובצת עלי אחירותי כבדה מאד. לא הצלחתני לקיים את בקשתו של יIRON גבעתי. הוא נהרג בלילה במבצע חילוץ הפצועים לאחר מכן. עם החשכה צענו לקרב המכריע. גודו הסיור הוביל ולאחריו גדור. התנועה הייתה קשה מאד. נסענו זה באך של זה בדמות אלוחות. בציג לפרק פניו צפונה על ציר לכטיכון ובסל החזה הטנק של יזר

הרכב הפלוגה השתנה לחילוטין בשלב זהה. בבלימה הטנק של נגעה פגמים וחילופי טנק. קיבת הפלוגה אחרת שהתרפה בינוים ועוד שני טנקים מפלוגה ח' וכוך מפלוגה המקורית של נשארו רק שלושה טנקים. היו בהם צוותים חדשים שלא הרכתי, הזמן לתדריכים היה במשורה וחשתינו שענינו כולם נשאות אל'י וביעינהם אתה הוא הכל, אתה הוא זה שיחזיר אותנו הביתה.

גם אצל מctrבר לח' נפשי ומפגש עם ההרגים והפצעים רק העצים אותו, ولكن סיגלי עצמי שיטה איך אני מוגבר על הלחץ הזה. הנטחי על פני סמור לאפי מסיכה וירטואלית שנייה את מה שקרה בי בתוכי מהנעשה בחוץ.

ב-14 באוקטובר הפלוגה השתתפה בקרב השירון הגדל של המלחמה. המצרים פתחו בהתקפה חייתית רחבה והחלו לתקוף בມזרת הפלוגה. ההתקפה החלה בבורק ואנו הינו ערוכים ומוכנים אליה, ותוך מספר שעות שברנו את תנופת ההתקפה, השמדנו מטרות רכבות ובבדות לרובה. הוצאות הפגינו מקרים רבים ומאך, רוח לחיימה יצאת מהרגלי ונוכנות לביצוע המשימה ללא ספקות ועוורון. לאחר יום זה הטעיא מפקד החזית חיים ברלב ואמר: "זה"ל חזר לעצמו וגם המצריים".

מצב הרוח היה מרום והתחווה הייתה שאנו עומדים לפני תפנית ממשמעותית ודрамטית בלחימה, ואכן יצאונו להתארגנות והתחלנו בהכנות למבחן "אבירי לב", מבחן פריצת מעוככי החווה הסינית ובכישושים, ובהמשך צילחת התעללה. ב-14 באוקטובר הפלוגה בהרכבת של 6 טנקים נגמ"ש, ובגדוד עוד שתי פלוגות, פלוגה ח' של ישראל בן אריה (אייבר) ופלוגה י' של יובל נריה. המשימה הייתה ברורה וחדה: "פלוגה ז' (במסגרת גדור 79) תנווע על ציר רביבה – לכתיקון, תכמוש את מרחב החווה הסינית ותטהר אותו עד לציר אושא, תשתטל על גשר מצרי ותצליח את התעללה".

במשך הבלתי ראנינו את התעוזות הצבא המצרי באוצר החווה הסינית ודיוחנו לאחור, כדי שוגפי המודיעין יעבדו את הנזונים ויביאו אותם לידי ביתוי בפקודה. עצורי זה לא קרה. המפקדים היו עוסקים בלימוד המשימה והשיטה והחייבים הכינו את הטנקים ל��רת היציאה. כאן המוקם לציין לשבח את הכוחות של – התותחן קובי לפיד, הטענוק שרש מורה מזרחי והנהג ישעיהו ושדי. איןני יכול לדמיין אוטה ונלחם עם צוות אחר, הם היו קרי רוח אמיצים, מקרים וחוירים. המתח הורגש באוויר והוא כמו סימנים מיידים לכך. בשלב ראשון הגיע השלישי ואמר: "כל החילאים,

ראשי מלא במחשבות, אך אני יודע שעשייתי את הצעד הנכון וחילצתי את החיללים, למורת שחלוץ זה גבה מחיר כבד של חמשה הרוגים ואחד עשר פצועים. חיל שנסלח לשימוש החיב לדעת שייעשו כל מאמץ כדי להחזירו אפלו במחיר חי אדם.

איירע זה ממחיש באופן חד ובורא את הדילמה הקיימת בין הצורך המוחלט לבצע את המשימה לבין הצורך המוסרי וערכי להציל חי אדם ולפנות פצועים. מה גובר על מה, ובאיזה שלב של הקרב יש להחליט שלא אפשר עוד לבצע את המשימה וכי יש לטפל בפצועים ולפנותם? האם כPsi שקבע משה דין 50 שיחידה רשאית להפסיק את משימותה כדי להרשות 50 אחחים נפצעים? פולג'ה ז' הגעה למסבב שבו נואר לה טנק יחיד שהוואה רק 16 אחוזים מכל הכוח. לדילמה זו אין "פתרון בית הספר" וכמ"פ שקטני אותה בכל קרב וקרב נגפו של עניין.

הפלוגה שניתה פניה, הגיעו אליה צוותים חדשים והיא המשיכה להילחם מרוחב החוויה הסינית עד ל-18 באוקטובר, תוך שהיא משתתפת בהרחבת מסדרון הצליחה כדי לאפשר מעבר בטוח של כוחות ודרגים לאפריקה". אבא מיזיגורסקי המ"מ, שהילץ יחד איתם את הפצועים, נהרג ב-17 באוקטובר בהתקפה על מתחם החוויה הסינית.

ב-18 באוקטובר הסתערנו על מתחם נ' מ' מצפון לחוויה הסינית, וכל הטנקים שבספלוגה נפגעו, לרבות הטנק שליש שספג כאן את הפגיעה השלישית. בחזרה לחனון אחרי הקרב הזה שמעתי בקשר: "זיגי כאן כספית, עברו", ואני חשב איזה חזווף הוא קצין הקשר שמספרע לי עכשו, אך הקRIA החזרה על עצמה מספר פעמיים למרות שביקשתי שיפסיק. לפתע הבנתי ויזיתתי את הקול, היה זה אחי ארנון, קצין קשר באוגדה שהצליח לאטור אותן ולהודיע שאנני חי וקיים. התרגשות עצומה ואחר כך מצאו לעצמנו תדר פרטן ודיברנו שעות ארוכות.

צלהנו את התעללה ב-19 באוקטובר, הפלוגה לחמה תחת פיקוד גדור שקד וגדור צנחים במילואים. זאת הייתה הפעם הראשונה שבה אני כמ"פ נלחם עם גדור ח'יר ולהיפך. בשלב הראשון קיימנו תאים ציפיות בשטח ומאז הייתה בינוינו שפה משותפת והחימה התנהלה בצוורה מושלמת. כבשנו את מתחם אורחה בסרפאות בהתקפה מושלבת ומתחמות וללא נפגעים.

ב-22 באוקטובר עמדנו לתקופת איסמעיליה אך בשעה 18:55 נכנסה לתוקפה הפסקת האש הראשונה והתחלנו להתרアンן לקראת המשר, התsha, אימונים והמשך בניית הכוח.

פלוג'ה ז' ביצעה את כל משימותיה, פינתה את פצועיה ושילמה מחיר כבד מאד, 27 לוחמים נהרגו ועוד רבים אחרים נפצעו. אשרי המ"מ שיש לו פלוגה שכזו. אני מצדיע ■

החלמתי לחלץ את הצוותים של טנק 2א' והגענו"ש שנתקעו בשטח האויב. לצורך כך שלחתי את יIRON פיק לחיפוי ואת יפתח יעקב לחלץ. הטנקים יצאו למשימתם. פתח הגע לאזר והעמיס אחד עשר חיילים על הטנק שלו והתחליל לנוע דרומה. תוך כדי תנועה נפגע יIRON שעסוק בחיפוי טנק אובי ופתח פנה לכיוונו כדי לחלו. בהגע פתח לאזר הטנק של יIRON נפגע גם הטנק שלו ואז נוצר מצב שבו נמצאים 19 לוחמים של פלוג'ה ז' בשטח אויב, חלקם פצועים, חלקם הרוגים ואני המ"פ נותרת טנק יחיד בפלוגה. ברגע קשה זה קיבלתי את ההחלה מהחייה אויל המשמעותית ביותר בח'י – יצאת ולחצם. דיווחתי לננת הסמג"ד, והוא החליט שלא אצא, כי ביצוע המשימה עלול להיכשל אם גם אני אפגע מאש אויב. לאחר דין ודברים קצ'ר יצאתי והגעתי לאזר הפציעים. קובי ומזרחי יצאו החוצה מהטנק של לי וסייעו לחילילם לעלות על הטנק. לפתע הרגשתי

שירויים עלי'י ואני מזהה את מקור הירি. החלטתי להפסיק את החילוץ וחזרתי לאחר עם מי שהפסkontי ללחצת. הגיעו גורנו לתאג'ד' והודנו את הפצועים ויצאתי לסבב נוסף להביא את מי שנשנאר. צירפתי אליו את גנג'ם'ש הקש'א (קצין קישור ארטילרי) ואת הטנק של זאב מינציגורסקי. הגיעו גורנו לשטח ופינינו את מי שנשנאר והצלחנו להשמיד שני טנקים מצריים, מהם אלה שפגעו בIRON ופתחו קודם לנו. בדרך חזרה פנה אליו ישראל מרדר ואמר לי שפתחת המ"מ נשאר והוא קרה ליפתח ביניים, הוא נפגע והגיע בשטח. ומה קרה לחובש של אלא לשואה כשהוא פצוע קשה, לידו שכ' החובש של אלא נפצע. יפתח אמר לחובש לזרע לביש ולמצוא את הטנק של זאב שמאנה, ולהביאו לחלי' אותו. החובש רץ לבבש כשהוא מבולבל, חזר לכיוון התאג'ד' ולא הצליח לספר מה קרה. יצאו לסייע חילוץ שלישי כדי למצוא את יפתח. הגיעו לשטח ולא מצאו אותו. ברטי אוחזון שהיה תוחנן בטנק של זאב, לפ' והחליט למצוא את יפתח הפסיכ' על הארץ גופו רבות וברטני חיפש והמציא שיטה מקורית למצוא את יפתח שאותו הוא לא מכיר. הוא שואל שאלה פשוטה: "האם אתה יהודיה"? ולפי התשובה הוא כבר בין. לאחר דקות כשהגיע ליפתח הוא שואל אותו "האם אתה יהודיה"? ופתח עונה לו בקול חולושים: "כן, אבל קשה מאד להיות יהודיה!" ברטי גור אט יפתח ברצועת הסרבל עד לטנק, ורמי גולן עם ברטני העלו את יפתח לטנק ואנו חזרנו לאחר מכן לתאג'ד'. כל הפצועים פנו לתאג'ד'. חמשה לוחמים נהרגו במבצע חילוץ זה.

השעה הייתה 02:00 בלילה 15–16 באוקטובר. פלוג'ה ז' המפוארת מונה רק את טנק המ"פ ויחד עם עוד 5 טנקים מגדור 79 ו-84 טנקים מגדור 184 בולמת את נחשולי הטנקים המצריים המנסים להגיע לאזר מצמד והצליחה. הצנחנים של דני מוש חללו לחוץ את התעללה בסירות גומי ואנו ידיעים שבזכותנו הם יכולים לבצע את משימותם.

טנק המ"פ של רמי מהלץ את הפצועים. ציר שמן של טא"ל (במיל') קובי לפיד (משנת 2008), שהוא תותחן בטנק של המ"פ רמי מתן, המתאר את חילוץ הנפצעים בחווה הסינית בלילה 15 באוקטובר 1973, שנעשה תוך לחימה עצה. מדובר בשלושה חילוצים זהה אחר זה שבמהלכם נאספו וחולצו עשרות נפצעים. הציר המוצב כיום ביד לשרון (מידות 160x220 ס"מ) נעשה על פי רישום בעט המלחמה עצמה

לهم שאחלץ אותם בהמשך הלילה. הגיעו לציר אושה עם שמונה טנקים בגודו, מתחוך 22 בתחילת, והסתבר שבמהלך הציר לא קיים כל גשר מצרי, וחומר מכך, שצומת טרטור – לכיסיון חסום ואין אפשרות להعبر את הפצועים מהתאג'דים דרומה. המה'ט החליט להסיג אוג'יד אויב לאחר עד ציר שיק, ושם להמשיך ולהמשיך אוג'יד לאפשר את הצליחה. התחלנו לשפר לאחריו ולآخر כמה דקות הטנק של המ"פ מצנע נפגע ונוסף על אושני צוות נהרגו. מצנע ואיש צוות נוספים נאספו על ידי טנק עשר וחצי של יואב שריר'מן (הטנק קיבל את הכינוי עשר וחצי ותפקידו היה לשמש בן זוג של מצנע). נתן בן אריה הסמג"ד תפס פיקוד וראוי וחשוב לציר ש החלפת הפיקוד הייתה מושלמת וראויה להיות מודל חובי במרקם שכאה. יצבנו קו בציר שיק ויחד עם גדור 184 מנענו מהמצרים להגע לאזר הצליחה. 16 טנקים של חטיבת 14 ובתוכם 3 של פלוג'ה ז' הם הכוח היחיד שמנע באזזה עת מכוחות מצריים עדיפים בהרבה להגיע לחizer ולמנוע את הצליחה.

חצ'י הדר לkahir

סיפורו של גדוד 106 במלחמת יום הכיפורים

הסיפורים, הרגשות, הפחדים, התקנות, רגעי העצב והתעלות
הנפש, רגעי האבל על חברים שנפלו ושמחה הניצחון – על כל
אליה דיווחו בಗילוי לב מרואיוני הספר "חצ'י הדר לkahir"

איתמר זלע, מ"פ מפקדה בגודוד 106 במלחמת יום הכיפורים

חרם"ש לגודוד שריון באימון הקמה
בצאלים. באימון הקמה נעשה ניסיון
לגיבשו של הגודוד לגודוד שריון, כאשר
מצד אחד פלוגת מפקדה ותיקה, פלוגת
חרם"ש מאד ותיקה, ומנגד שריוןאים
צעירים "השועטים אלី קרב", שזה עתה
השתחררו מסדר, יוצאי חטיבות 188 ו-7.
גם כאן – תערובת של אנשי ישובות הסדר
וגרעיני נח"ל שעיברו השבת בזק לשריון.
את הפסיפס האנושי המורכב הזה הוטל על
המג"ד משה גל – איש חרם"ש ותיק וממעוטר
– לגבש וללכד לגור אחיך, יעל ומקוציא.
לצדו של המג"ד מונה איש שריון ותיק
ומיומן – חיים זיו (זלוסטר). מובן שעזרה
ימי האימון בצללים לא יכולו להביא את
הגודוד לרמה הרצויה. למעשה, הגודוד התבgesch
לייחידה לחמות תוך כדי, ובמהלך הקרבות.
המרואיאנים מתחארים בספר כי"צ נפלה"
עליהם הצפירה של צהרי יום הכיפורים,
ומחזיריהם את הקורא לשעות הבלבול
וההפתעה, לימ"ח'ם הריקים מציד ומטנקים,
לרדיפה המטורפת אחריו הקרבות "פָּן נפספס
את המלחמה...".

טבילת האש הראשונה של הגודוד על ציר
עכבייש זכרה כטרומה קשה לב הלוחמים.
בקרב עקוב מדם למרגלות התעוזה "כישוף" איבד
הגודוד את המג"ד משה, שנפצע קשה, ועימיו מספר
חייבים וקצינים נוטפים. 4 טנקים שנפגעו תוקנו
על ידי אנשי החימוש. את הפיקוד תפס חיים זיו

ביקורת הספר בחצ'י הדר לkahir
40 שנה חלפו וסיפורו של הגודוד מחזיר את
הקוראים אל החודשים שקדמו למלחמה, לחודש
מאי 1973, החודש שבו הוסב גדוד 106 מגוד

הספר "חצ'י הדר לkahir; סיפורו של
גדוד 106 במלחמת יום הכיפורים" מת
עופר רגב, הוצאה ותיקי הגודוד במלחמת
יום הכיפורים, 2012, 208 עמודים.
סמיוק לציוון 40 שנה למלחמת יום
הכיפורים ולקראת מפגש לוחמים ביוני
2012 יצא לאור הספר "חצ'י הדר לkahir", המתאר את סיפורו של גדוד
106 במהלך המלחמה, מנקודת ואוותם
של הלוחמים עצם. הספר אינו גולש
לענין אסטרטגייה, אלא מתמקד בראייה
הסובייקטיבית של הלוחמים והמפקדים
ברמות השונות ובוחנן תפkidim רחוב.
הספר מתמצת ראיונות עם מעלה
מ-80 חילאים ומפקדים مرמת מפקדת
החטיבה ומטה, כאשר "הכוכבים"
האמתיתים הם החילאים הפשוטים
ומפקדים בשיטה. את הראייה היותר
רחבה באשר למלחיכים האסטרטגיים
נותנים בספר מפקדים, דוגמת סגן
מפקד אוגדה 252 תא"ל (במיל')
ברוך הראל (פינקו), מפקד חטיבת
164 תא"ל (במיל') אברהם ברעם,
סמח"ט 164 תא"ל (במיל') אמנון
אשכול ואחרים. מקום מיוחד בספר
מוקדש לחילאים ומפקדים, שנפלו במערכות הכבשה.
משמעות הנופלים פתחו בפניו ערכיו הספר את
دلותות ביתם ואת ליבם, והביאו את הסיפוררים
של קיריהם.

חיל האויר הישראלי, מנהיגים תגבורת בצד
ובכוח אדם. הכוח המשיך בתנועה, כאשר הוא
עוקף את העיר סואץ, את עדביה, מחלס בדרך
בטיסטיים ("פרחים"), וחוור לכוחות החטיבה
על ציר סואץ-הרי.

ערב הפסקת האש, באוקטובר ביום 23, כבש
חיים זיו בראש שאריות הגודד, את סרג' 72 –
הלא היא הנוקה המורוחקת ביותר של אליה
הגיעו כוחותינו במלחמה – הקילומטר ה-101
על כביש קהיר-סואץ. כאן גם מצא פג אובי את
המג"ד הנערץ חיים זיו והרגו. חיים זיו היה החלל
האחרון של צה"ל על אדמה מצרים במהלך
יום ה-40.

הסיפורים, הרשות, הפלדים, התקות, רגעי
העצב והתעלות הנפש, רגעי האבל על חברים
שנפלו ושמחת הניצחון – על כל אלה דוחה
בגילוי-לב מראיני הספר "חץ הדרכך להרי".
על מלאכת כתיבת הספר הופקד הספר עופר רוב,
והמוראים ואנשי המערכתם: איתמר לץ, יובל
ורשבסקי, חיים מור (מורנו), ארצי בז'צ'ורי ולין
זיו-שטייננהרדט.

"לעבוד רק על בטוח" – רבים זוכרים אותו חזר
ומבקש: "אני רוצה את כולכם בריאים ושלמים
כשניכנס לךhir...".

במהלך עשרת ימי הבילמה סבל הגודד נגעים
רבים – הרוגים ופצועים. אחד הפצועים היה
הסרג' ד' חז. במקומו מינה חיים זיו לתפקיד
הסרג' ד' את חיים מור, הידוע כינויו "מורנו".
בליל 18 באוקטובר הצטרכן הגודד לכוחות
שצלחו את התעללה, ונלחם על אדמות מצרים.
הלוחמים מתארים את אירועי הצלחה וימי
הלחימה שלאהריה כימיים של התורמות רוח:
"חרנו לאורת הלחימה שאotta הכרנו היבול ואורה
התאמנו, התורה של תנועה ואש".

את הלחימה על האדמה המצראית ניהל הגודד
בשני ראשי חז: כוח א' בפיקוד המג"ד חיים
זיו, חבר לכוחות נספינים של החטיבה, שטף
את הגדה המערבית לכיוון דרום-מערב,
כדי להגיע מהר ככל הנניתן לציר סרג' – הידע
כביש סואץ-הרי. כוח ב' בפיקוד המג"ד מורנו,
הסתער דרומה, כבש את שדה התעופה פאייד
(נסון) ומיד החלו להציג ולנוחות בשדה מטוסי

הסרג' ד'. משימתו הראשונה הייתהحلץ את הכוח
לאחור מגיא ההריגה, ולהפgin כישורים מנהיגותיים
ומקצועים יוצאי דופן, כדי לאשש את הלחמים
במהירות המרבית.

את מקומו של חיים זיו כסרג' ד' תפס חז
זילברשטיין. בהשתראתו של המג"ד הגודד חזר
במהירות לתפקיד רג'il, והועבר בו ללילה לאחר
ג'ידי לבימת הארכמיה ה-3 על ציר "פורת".

שמעונה ימים קשים של לחימה עברו על הגודד
בבלימת האובי, המנסה בכוחות עדיפים לפרוץ את
מערך כוחותינו. בצר ה'ג'ידי התנהלו קרבות שרירין
בשערון קשים, כאשר הגודד מתחזק מול כוחות
ה'יר' ושרוון התוקפים גלים גלים ולילה, ותחת
"טפטוף" מתמיד של הארטילריה המצרית – שמוña
ימים ללא שינוי, ללא ציוד מתאים, ומחסור חמור
בתחרומות, וכו... מעמדנו במשימה! הקו לא נפרץ.

הדרך לב ישראלי נשאה חסומה!
בזכרונם של רבים נותרה חרותה דמותו של
המג"ד חיים זיו, אשר ניהל את קרב הבלימה באופן
שקט, רגוע ובטעות, כאשר הוא חזר וקורא בקשר

הפתרון המיטבי לניהול איוםים:

Compact Hemispheric Radar (CHR)

Multi-Mission Hemispheric Radar (MHR)

מכ"מים טאקטיים לדרג הלוחם

- מכ"מים מוגדרי תוכנה בעלי כיסוי כיפתי ואנטנת AESA
- משפחת פתרונות רב-משימות לגילוי, סוג וaicton מגוון איוםים רחב:
 - כל סוג היר - שטוח ותולול מסלול
 - כל סוג האיוםים האוריינטליים
 - כל חידת גבול - על הקרקע ובאוויר

RADA
Innovative Defense Electronics

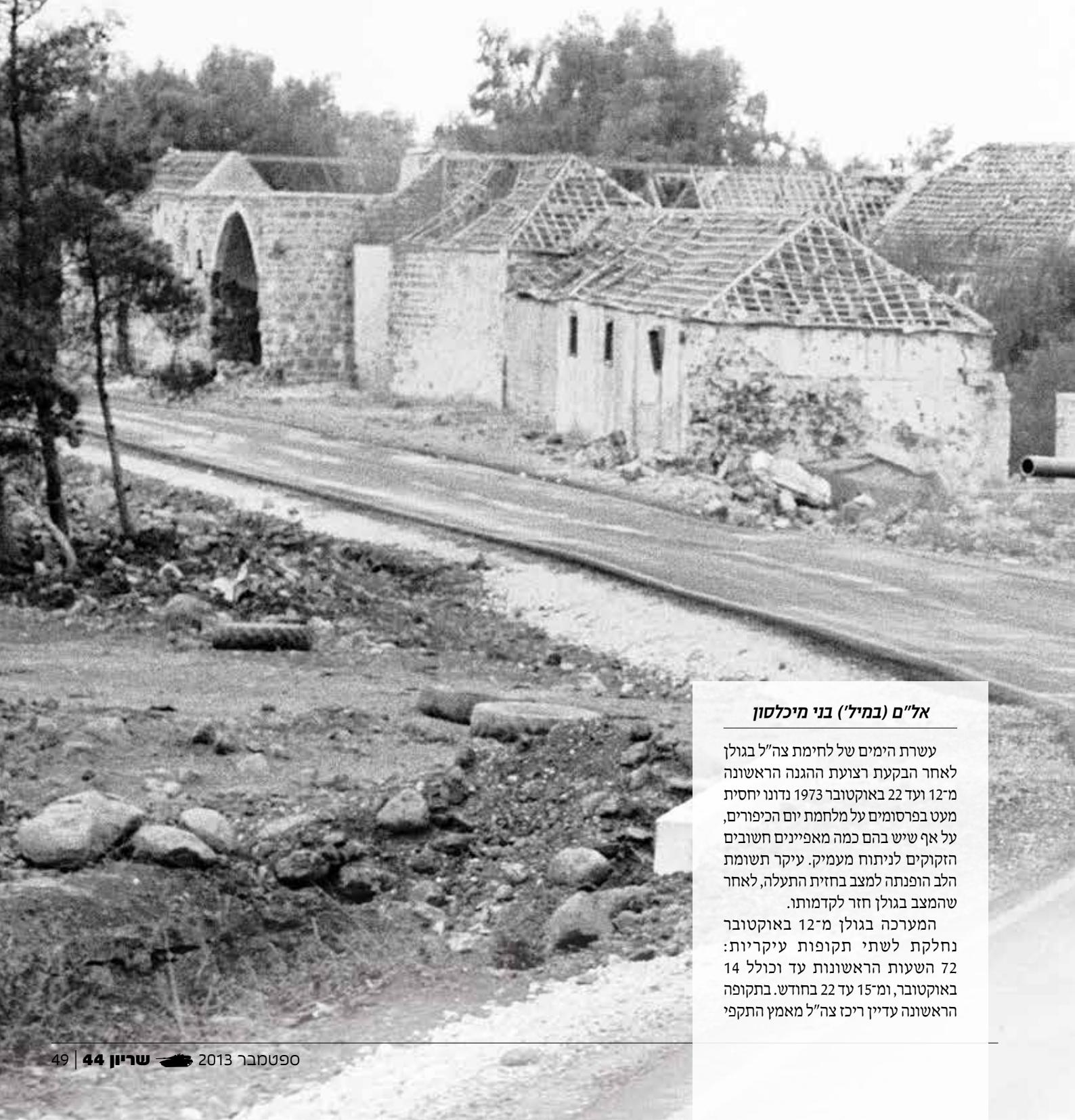
www.rada.com
E-mail: mrkt@rada.com

המערכה בגולן המאץ לניצול ההבקעה והאים על دمشق

ההחלטה לרכז מאץ נגד סוריה התקבלה רק בשעות הלילה של 10-11 באוקטובר. ההחלטה התקבלה על ידי הרמטכ"ל דוד אלעזר ונתמכה על ידי שר הביטחון וראש הממשלה. כוונת הפיקוד העליון הישראלי הייתה לאלץ את סוריה לבקש הפסקת אש ואז לרכז את כל המאץ בחזית אחת - מצרים. צבאות ערב בגולן כבר היו חלשים וモותשים. האם לא החמצנו הזדמנויות להכריע את שלושתם בנסיבות ההן כדי להשיג את מטרת הפיקוד העליון?

טנק שוט ישראלי
ברמת הגולן במלחמת
צילום: ארכון צה"ל

אל"ם (במיל') בני מיכלסון

עשרה הימים של לחימת צה"ל בגולן לאחר הבקעת רצועת ההגנה הראשונה מ-12 ועד 22 באוקטובר 1973 נדמו יחסית מעט בפרסומים על מלחמות יום הכיפורים, על אף שיש בהם כמה מאפיינים חשובים הזוקקים לניטוח עמוק. עיקר תשומת הלב הופנתה למצב בחזית התעללה, לאחר שהמצב בגולן חזר לקדמותו.

המערכה בגולן מ-12 באוקטובר נחלקה לשתי תקופות עיקריות: 72 השעות הראשונות עד וככל 14 באוקטובר, ומ-15 עד 22 בחודש. בתקופה הראשונה עדין ריכז צה"לمامץ התקפי

מהן, מאז תחילת המתקפה, נסתיימו וגורם הפתעה הראשונית מצאה את עצמו. נראה היה שני הכוחות הערביים עברו כבר את שיא הישגיהם ולא יוכל

להרחיבם יותר. הסינים כבר ניכרו בשיטה. **המצרים** לא הצליחו להעניק את ראש הגשר בעומק 5-7 ק"מ בלבד. יתר על כן, פיקוד ים סוף שלם נחל כישלון חרוץ בהתקפה ומורביה כוחותיו שנעודו לנחות דורך הים ובמסוקים הושמדו, ואילו חטיבת ח'ר' 1, חטיבת העילית של הצבא המצרי שיצאה מראש הגשר דרומה לחבור אליהם, הושמדה כללה.
סוריה ב-10 בחודש נראתה היה כי הצבא שומט מידייו את כל היישוגי ממערב לקו הסגול וכוחותיו המשוריינים מושמדים והולכים, בנוסף למכה האנושה שפוגח חיל הים הסורי מידי הישראל, שהשיג עליונות מית באגן המזרחי של הים התיכון, והחפצאות לדמשק בית סוריה ומוסדות השלטון בה.

התפתחויות לא מרניות אלה הביאו להתגברות הלחץ הסורי המבוקש עזזה מובלות הברית הערבית וידידותיה בעולם ובעיר ברית המועצות. זו האחוריונה ה策טפה אף היא להחשה שהופעל על מצרים להמשיך במתקפה מזרחית, ועל עיראק לזרז את הגעת חיל המשלוח שלה לחזית. היא עצמה החלה בו ביום משולח רכבת אווירית, להשלמת האבדות הסוריות בשירין ואויר⁶, ואך באה מגע עם מדינות סוציאליסטיות אחוות כמו קובה וצפון קוריאה לסייע לסוריה ככל יכולתן.

הركע האופרטיבי

בלייל 11 באוקטובר לאחר הצלחת הפריצה מזרחית, התארכנו האוגדות 36 (בפיקודו של תא"ל רפאל איתן) ו-210 (בפיקודו של האלוף דן לנר) לנשול הצלחה. אוגדה 146 (בפיקוד תא"ל מוסה פולד) נשאה להган על דרום רמת הגולן ולקיים לחץ וצוף על הכוחות של דיוויזיות 5 ו-9 הסוריות ועל ידיך לרתקן.

במהלך ההבקעה ספגו הכוחות אבדות רבות, בעיקר אוגדה 210 שפרצה חזיתית בצרirk קוניטרה – دمشق. אף על פי כן נוצלليل 11-12 בחודש להתארכנות והמשך הרמת כוחות מזרחית. האבדות של אוגדה 210 הניבו את מפקדת פיקוד הצפון להכפיף לה, החל משעות אחר הצהרים של 11 בחודש, את הטענה 9 של אוגדה 146 (ברחוב גדור טנק שמן 377 עם 20 טנקים, גדור טנק סנטוריון עם 20 טנקים ופלוגת צנחנים). חטיבת זו בעוצמה של 40 טנקים, הוחדרה בעקבות חטיבות הצבא הסורי, הגעה לטווח 20-15 ק"מ מدمשקל בקו סעסע – נכר, ואימן בארטילריה בינוונית על הבירה הסורית.⁴

ב-10 באוקטובר התחילה להסתבר לפיקוד העליון הסורי והמצרים כי 96 שעות (4 ימים) החסד שנחנו

בצפון והיה במגנה בזירת הדרום בסיני, ואילו מ-15 באוקטובר עבר ריכוז המאמץ הצה"ל ותשומות הלב של הפיקוד העליון, למתקפת הצליחה בתעלת סואץ, ופיקוד הצפון עבר למגנה, ואילו צבאות ערב פתחו פעם אחר פעם במתפקיד נגד להשבת המצב לקדמיתו בוגלו, להקלת הלוחם מצרים.

הركע האסטרטגי

במסגרת הנקוטה למלחמה יום הכיפורים קיים הפיקוד העליון המצרי והסורי פגישות במדינות ערב נספות, כדי ליצור מחויבות כלל ערבית להצטרכם למלחמה בישראל כאשר תפרוץ, מבלי שగלו להן את המועד והנסיבות המעויות. ההיענות במדינות ערבית השונות לא הייתה זהה, אולם באופן עקרוני ככל הבטיחו להצטרכו בעת פקודה. כך מצא עצמו צה"ל לאחר הבקעת רצועת ההגנה הסורית בחזית רמת הגולן, מתמודד עם הצבא הסורי, עם דיוויזיה שלוחה עיראקי בעוצמה של קורפוס, עם כוחות סعدים, ירדנית, עם חטיבת מירוקית ועם כוחות סעודים. מתקפת הפתע הסורית-מצרים בצהרי 6 באוקטובר תפסה בהפתעה גם את מדיניות ערב, אולם ה策טחות רואשנות של המתקפה הספייקו לפיקוד העליון העיראקי לקבל החלטה, כבר באותו הלילה, להצטרכם ללחימה על ידי שיגור כוח משלוח משמעותי. כוונת העויאקים הייתה לקלב את גזרתם המסורתית מלחמת העצמות ומלחמת ששת הימים שביצפין ירדן ולתקוף ממש את "הבטן הרכה" של ישראל בעمق בית שאן.

הירדנים, שוכרו את התוצאות העגומות של ה策טפותם ללחימת ששת הימים (אובדן האגדה המערבית) ואת הקשייה להיפטר מחדיל הממשלה העיראקי לאחר 1967, הסתפקו בשלב זה בהודעה שהם מאבטחים את אגפה הדורמי של סוריה ולא יאפשרו לישראל לתקפה דרך צפון ירדן, ובנסיבות אלה אין מקום לחיל משלוח עיראקי בשטחה². בישראל, ההחלטה לרכז מאמץ כנגד סוריה התקבלה רק בשעות הלילה של 10-11 באוקטובר. ההחלטה התקבלה על ידי הרמטכ"ל דוד אלעזר ונתמכה על ידי שר הביטחון משה דיין וראש הממשלה גולדה מאיר, שמיתנה במידת מה את ה策טלה המהולה שנערכה לسورיה³.

מטלת הפיקוד העליון הישראלי היה להאלץ את סוריה לבקש הפסקת אש ואז לרכז את כל המאמץ בחזית אחת בלבד – מצרים.

הרעין המבצעי התבוסס על הבקעת רצועת הגנה הסורית בחזית רמת הגולן (בעקבות השלמת מתקפתה הנגד בשטחונו) ולאחר השמדה של מרבית הצבא הסורי, הגעה לטווח 20-15 ק"מ מדם-קל בקו סעסע – נכר, ואימן בארטילריה בינוונית על הבירה הסורית.⁴

ב-10 באוקטובר התחילה להסתבר לפיקוד העליון הסורי והמצרים כי 96 שעות (4 ימים) החסד שנחנו

- אפשרויות תנועה בשני צירים לעבר دمشق: בוטמיה – צנמן – כסוה – דמשק או חונינה – תל אל-חארה – אל-כסוה – دمشق.
- היעדר עדותות שוריון סורית מספקות לביצוע התקפת-נגד או להסום את הפריצה שנוצרה, על אף הימצאותם של כוחות שרדיו מתקפה דיוויזיה שוריון 1 ברמת-הגולן הירושאלית – חטיבת השיון העיראקית 12 שהגעה לאזור צנמן יומם ועתודות השירות של דיוויזיה 5 הסורית – קודם ועתודות השירות של דיוויזיה 5 הסורית – אולם חסרו להם עוצבה דיוויזיונית שסבירה תילכו הכוחות.
- בשלב זה חסרו לסוריה ועיראק גם מטוסי קרב שיוכלו לסייע בבלימת כוחות צה"ל שהיו אמורים להתקרדם בפרצה.

חי"ר עצמאית; בין הזרים קטנא – ערנה וסעסע – دمشق נערכו כוחות דיוויזיה 7 הנסוגים, דיוויזיה 9 נערכו להגנה בגזרת תל אל-חרה כלפי צפון ומערב, כאשר מדרום לה ערכו דיוויזיה 5. עדותות השירות שוגן הן היו לאחר קרבות, נערכו מأchar דיוויזיות 7 ו-9 באזור צנמן – ע'בע'ב כדי להסום את ציר צנמן – دمشق. חטיבה 40 הירדנית הייתה באותו זמן בשטח ירדן בכוננות לניסיון לسورיה.⁸ היערכות זו גרמה לפרצה ברוחב כ-20 ק"מ בין האגד הדרומי של דיוויזיה 7 לבין אגף הצפוני של דיוויזיה 9. האפשריות שנבעו מהיווצרותה של פרצה זו היו:

- ניצול רוחב הפרצה והركע הנוחה בה לתנועות שוריון ולהתקדמות מהירה בכיוון دمشך.

הסורים לנוכח מתהפת צה"ל

בתגובה לפריצת כוחות פיקוד הצפון לתוכן רצעת ההגנה הראשונה נעשה מאיץ סורי להכיל את הכוחות הפורצים בתקף וצועה זו. מאיץ זה התבטא בהפגזות בלתי פסקות ובירי מסיבי של טילי נ"ט בלילה 11–12 באוקטובר. במספר מקרים ניסו הסורים לבצע התקפות-נגד מקומיות אלו ללא הצלחה. באחת ההבקעה נסגו כוחות דיוויזיה 7 הסורית לרצעות ההגנה השנייה, ואפילו דיוויזיה 5 בדרום הרמה נסoga מספר קילומטרים לאחר מכן מהולמות אוגדה 146 של מוסה פלד. הכוחות הסורים נערכו כך: על מזרדות החרמון נערכו כוח החסימה המערבי, מדרום לו נערכה חטיבת

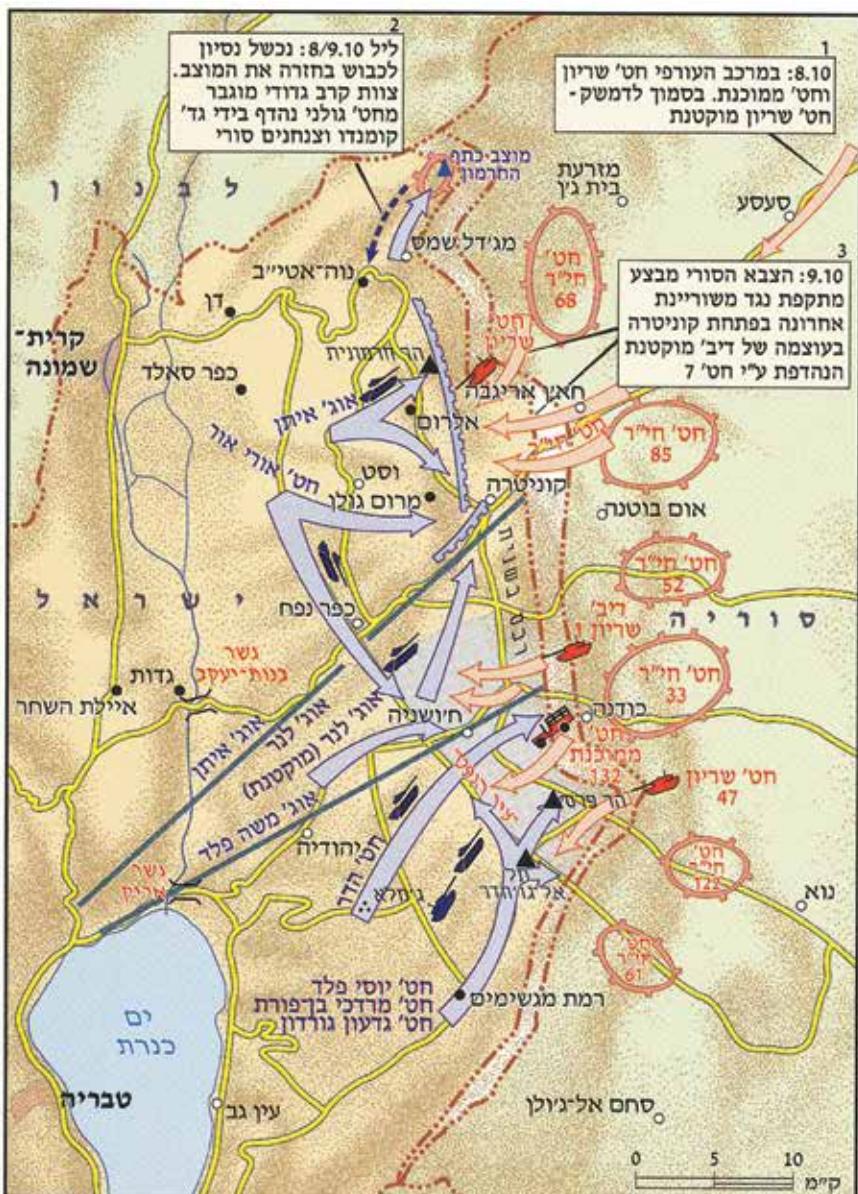
- אוגדה 210 בהרכב שלוש חטיבות שריון אימהה לפרוץ ולנוע לכיוון دمشק. במצב עתיק אפשריות זה פתחו כוחות צה"ל של פיקוד הצעון ב-12 בחודש את מתקפת הפריצה מתוק רצועת ההגנה הראשונה והתקדמו לעבר دمشק.

הפריצה למרחב הבשן ורוב התקדמות

אוגדה 36 (בהרכב חטיבת 7 וחטיבת "גולני") בעוצמה של כ-100 טנקים, התקדמה לעבר מזרעת בית'ג'אן – סעסע ובכיוון גבעות קעינה, תוך מרדף אחר דיוויזיה 7. השטח של תל דהוו, ג'יבטא אל-חشب, טרנגה טויהר על דרי חטיבת גולני. ובמהלךليل 11–12 הגיעו כוחות האוגדה לקו מזרעת בית'ג'אן – חרפה – חילס. הсолרים ניסו לתקוף נגד באמצעות חיר', טנקים ובסיוו ארטיליריה אולום הנדפו על ידי כוחות חטיבת 7 ו"גולני". עם שחר נטו כוחות אוגדה 36 לשימושם: הכוח הצפוני להשתלטות וטיהור מזרעת בית'ג'אן והרכסים השולטים ממזרעה, והכוח הדרומי לכיבוש תל שםס.

כיבוש מזרעת בית'ג'אן הסתיים עד הצהרים, תחילת התנהלה הקרב באיטיות, הלחומים לא הכירו את השטח והסתבכו בתוך הConfigurer. אש ארטילירית מטרידה הונחתה על הכוחות, וכוחות אויב אשר כללו טנקים וחיר' באזורי גילה המתואמת בין גדור 77 לכוון סא"ל אלום תוך פעללה מתואמת בין אוגדה 7 את הConfigurer שנמצא עמוס צב ייחודי חטיבת 7 את הConfigurer שנמצא במקומות נמוך, והמשיכו לעבר הרכסים המזרחים בConfigurer, השולטים עלייו ועל העזרים ממזרעה שמובילים למרחוב סעסע.

באזור הדרוםית של האוגדה החלה עם שחר תקיפת תל שםס בצד קווניטה – دمشק. קו ההתחלה היה צומת מעץ. על הכביש נע גדור בז'חנן (שכלל טנקים מחטיבת 188 ששופחו לחטיבת 7) ומיצפון לו גדור 75. מתחם האויב של תל שםס היה שטח שלוט מבוצר וממורכב עיקרי, על הכביש המרכזי המוביל לדמשק. היה זה מרכז למגן נ"ט סורי בין רצועות ההגנה הראשונה והשנייה ותפקידו לעזר את כוחותינו ככל האפשר כדי לאפשר לסורים להיערכ ברצועת ההגנה השנייה לאורך הציג באזורי סעסע. המתחם כלל טנקים וחיר' רווי באטען נ"ט. בטוחה 3,000 מ' לפני הtal פתחו הטנקים שלו

התקפת הנגד (8–10 באוקטובר 1973) מתוך הספר
לא על מגש של כסף" בעריכת יהודה ואלק"

אולם הגיעו לעמדות כkilometer אחד צפונית לכפר דורין – **מעובה** לתל שםס. פלוגה נוספת נשלחה בעקבות בר'חנן לתגבר את המתחם בהתקפותו אולם הוא לא רצה להמתין לה בהעירכו שהופעטו מהר כרוכב למגנן תל שםס תומוטט את הסורים, והחל בהתקפה מידית. 6 טנקים בפיקודו החלו בהשתערות תוך השארת שני טנקים בחיפוי. עם חציית הכביש תחילת העליה על התל נפתחה אש נ"ט עיליה והתקדם כרוכב עליהם, והמשיכו בחילופי אש כדי לרתק שהונחתה עליו. 4 טנקים נדלקו תוך זמן קצר, ההתקפה נשברה, והנוררים נסוגו, חלק מצוותי

עד לפניה המלחמה ואשר התוותה נתיבי התקדמות לטנקים לצילחת שטח בעייתי זה – עבותה שסא"ל בני-חנן הכיר היטב. על כן הוא החל להוביל תמרון זה עם 8 טנקים כדי להגיע לעויר תל שםס מכיוון צפון-מזרח כאשר במקביל ימשיכו גדור 75 (בפיקוד יוס אלדר) וגדור 74 (בפיקוד יair נשפי) בתקיפה החזיתית לאורך הכביש. שני גdots אלה לא יכולו לפיקוד הישראלי כי התקפת מצח לאורך הציג לא תצליח והחולט על ביצוע איגוף צפוני דרך הגליל הקטנה (אזור שנחשב בעיני הסורים בלתי עביר ועל כן לא מוגן), תוך ניצול עבדות מודיעין שבוצעה

שהכוו הוא עיראקי. חטיבה 679 שעסכה אותה שעה בחימוש ותדוקן נדרשה להפסיק את התארגנותה ולהיערך לבלי מושרין האויב. החטיבה נערכה עם שני גודדים בעמדות השולטות על הציר כדי לבלום את התקדמות האויב שהזוויתו טרם הובררה. הגודד השלישי של החטיבה, כוח "נת"י" (על שם מפקדו סא"ל נתן גולן שהצטרכן לכוחות האוגדה באוטובו בקר) עדין לא סיים תארגונתו. חטיבה השירותן 12 העיראקית מתוגברת בגודד ח"ר מזוקן נוספת (מחטיבה 8) היא זו שנצפטה ונכנסה לקרב עם כוחותיו ב-22 באוקטובר בשעה 15:00. החטיבה הסורית בפיקוד המוח"ט עקייד סלים שאכר אל-אמאמ נעה בשתי שדרות כאשר לכיוון כפר נסאג' (679 מתקדמת השדרה המזרחית שכונתה אגד (מ'ג'מעה) 'קתייה'), והורכבה מגודד טנקים (45) וגודוד ח"ר מזוקן. הטנקים העיראקיים, שצבעם הקרביה השונה מצבעי הצבאי הסורי, התקרכבו לטוח מגע וקרבות הטנקים התנהלו בטוחים 600 – 1000 מ'. תוך כדי הקרב הגיעו שלב המוח"ט העיראקי אש ארטילירית תכלייתית. הלחץ על חטיבה 679 היה חזק, והמוח"ט אל-אמ' אורי אוור הנכיסי לקרב גם את כוח "נת"י" שגמר בניתוח את התארגנותו. הפעלת כוח נתי מנעה את פריצת העיראקים שנשארו בעמדותיהם תוך חילופי אש סטטיים עד 19:00.¹³

מקדמת אוגדה 210 שלא הייתה מודעת לעוצמתו האmittית של הכוח העיראקי והערכה אותו הערכת יתר, נתנה הוראות נשיגת כללית לכל כוחותיה בהשראת מהתקפה עיראקית בעוצמה גדולה על אגפה הדרומי. פקודה זו הייתה גלויה מורה במיוחד לחטיבות 9 ו-1790 שהזה עתה סיימו את כיבוש תל מרעי והוא בהתקדמות לעבר נצר. מרבית הכוחות נסוגו עד אשר נגמר להם הדלק והם עצרו בקרבת תל שער¹⁴. חטיבה 205 שכלה כ-60 טנקים והועברה תחת פיקודה של האוגדה בשעות הבוקר הייתה אמורה לסייע בכיבוש נצר. היא חקרה עם האוגדה באוצר ח'אן ארנבה ועם הופעת הכוח העיראקי החליט מפקד האוגדה להשתמש בחטיבה זו לאבטחת האגף הדרומי. המוח"ט אל-יסי פיל' קיבל פקודה בתפקיד האוגדתי, ובו הולך קרב חפות היה אמור לכובש את תל אל-מל ותל מסחרה. החטיבה יצאה משטה הירקונה בכפר ג'בא בשעה 16:00 לאחר פקודות המוח"ט בקשר, ונעה במהירות עם שני גודדים פנים, משני צידי הכביש, וגודוד מוקטן מאד מאחור על הציג המוביל לתל מסחרה.

באזורה העת נעל מול חטיבה 205 אגד 'אל-מוסעתם' מחטיבה 12 העיראקית בפיקוד ראייד זוהיר כסאם שוקרי. גם אגד זה היה מורכב מוגודד ח"ר מזוקן וגודוד טנקים (45). מוגמת האגד העיראקי הייתה להגיע לתל שער. שני הכוחות שנעו זה מול זה בנתיב התקלות לא הכירו את השטח והיו לאחר נהיל קרב חפות¹⁵. בשעה 19:00 נתקלו הגודל היראקי המוביל לתל מסחרה.

הסורים שמפני המלחמה ותתקוף את כוננה מצפון.

- חטיבה מזוקנת 670 (ש透וגברה בגודוד השירותן הפיקודי 181) תתקוף מדרום את אל-חנות ואת ציאד.

- חטיבה 205 תחפה על שתי החטיבות, ובשלב של אחריו תתקדם מזרחה לכיוון שיח'-מסcin. התתקפה החלה לפני התוכנית. בaczoon נעה חטיבה 4 מזרחה כאשר גודוד 39 מוביל בשטח קשה ותחת הפגיעה כבדה, הגיעו לציר קווניטה – ביר-ע'ג', והמשיכה בשטח נוח יותר לעבר הרקאד. בדרום פעולה חטיבה 670. היא ריתה את ציאד וכבשה את מזובי אל-חנות שמדרום, כאן ספגה אש ארטילירית כבדה ונכנסה לקרב אש עם טנקים סוריים שתפסו עמדות מזרחה לאלה-חנות. חטיבה 205 ניצבה בעמדות חיפוי, אך עוד לא החלה בתנועה.

בעת זו הגיעו שר הביטחון, משה דיין לח'פ'ק הפיקודי בשעה 0800 לעיר, הוא סבר שהמאמאץ המשני, בדרום, של אוגדה 146 איננו משרת את המטרות המדייניות ועל אף שהתקדם בשורה, תבע לרוץ את כל כוחות הפיקוד במארץ העתיק בaczoon, כדי להתקרב מהר ככל האפשר לדמשק¹⁶. בשלב זה שאף הפיקוד העליון הישראלי לשליטם מהר ככל האפשר את מטרות המתקפה בaczoon כדי להפנות את המאמאץ הצעה ל'העיקרי' לגזרת תעלת סואץ. יתרה מזו, גם ארצות הברית העבירה מסר כי חשוב להפוך שטחים ביבים ככל האפשר לפני הדין במוותצת הביטחון במואיזה שבת 13 באוקטובר. שר הביטחון הסביר לאלו הפיקוד, שאם חטיבה 40 הירדנית ת策רף ללחימה, היא תושמד על ידי חיל האויר. אך החלטה לתקוף ירדנים מותנית באישור ראש הממשלה. ממש יצא שר הביטחון לתל מארון ר' 36, שם בדק עם האלוף למפקדות האוגדות 210, 36, 210, 9 שעה 09:30 המליין לנדר אס דרושא לו עוד חטיבה, ובשעה 09:30 המליין לפיקוד לתגובה.

عقب כך המיר אלף הפיקוד את הפקדות לאוגדה 146 בשעה 10:40 בהוראה לגשש בלבד מבלי להסתבך בלחימה קשה, ופקד להעביר את חטיבה 205 לאוגדה 210.¹⁷ noch שינוי קיזוני זה בפקודות וברוח ההחלומות הפיקודיות, שלותה בירידה דרסטיבית בסדר הכוחות ובუכמת האוגדה, ועם העברת חטיבה 205 הוחזרו חטיבות 4 ו-670 מערבה לקו הסגול ונערכו להגנה.

ההתקלות בחיל המשלוח העיראקי

בעוד כוחות אוגדה 210 מושיכים בפעילותם הבחינו מהח'פ'ק האוגדתי, בתל שער, בענני אבק המתורמים לאורך קילומטרים, באגפה הדרומי של האוגדה, במרחבים שמנזרה לתל חארה, מאזור כביש צנמיון – שיח'-מסcin וצפונה לכיוון תל אל-מאלא – כפר נסאג'. הערכת מודיעין האוגדה, שהتبessa על מידע כללי שהעיראקיים בפרק לסוריה, הייתה

הטענים נסוג רגיל. מפקד הכוח סא"ל בר-חנן נפצע, הועף מהטנק ובאמצעות מ'ק 25 הצליח להתקשר עם המוח"ט ולדווח על מיקומו. בעוזרת כוח סיירת מטכ"ל בפיקוד יוני נתניהו, אשר נעל לילית, חולץ סא"ל בר-חנן ופונה¹⁸. כך בסיום של יום 12 באוקטובר, נכשלו ההתקפות לכיבוש תל שמס. היה זה המגן השונייה, שהגן על ציר קווניטה – דמשק. כוחות האוגדה התרכוו להתארגנות ומילוי מחדש מחדש תוך החזק מרחב מזרעת בית-ג'ן – חרפָא – חלט.

אגודה 210 עברה בשעות הלילה באוצר צומת אחמדיה, ח'אן ארנבה – מעץ. משך הלילה קיבלה תגבור אוגדה 9 (מאוזדה 146). עם שחר פנתה עבר כנכר בצד המוביל מכפר נסאג' לעבר תל מרעי כדי לנצל את הצלחת ההבקעה. במצב זה התקדמה אוגדה 210 עם 3 חטיבות; 9, 179 ו-679 בסך הכל כ-100 טנקים. הח'פ'ק האוגדתי התמקם בתל שער, חטיבה 679 כבשה את כפר נסאג' בהתקפה חטיבית תוך התגברות על מתחם נ"ט סורי בן כמה שורות כלים. החטיבה קיבלה אישור לתחמש ולתדלק באוצר כלים. השתבש בתוצאה מהפיצצת מטוסי אויב. משימתה של חטיבה 179 הייתה לבוש את תל מסחרה והכפר, אך לאחר קרבות של כשבועיים שבו גילה האויב במגן זה התגנודות עזה ניתנה לה הוראה לנתק מגע, לאגוף את האוצר, להתקדם דרך חטיבה 679 שכבשה את כפר נסאג', לכבוש את תל מרעי ומשם להמשיך צפונה לכיוון נצר. בדרך לכיבוש תל מרעי התקבירה החטיבה על מגן נ"ט סורי באוצר תל אל-עליה, ואולם באוצר תל מרעי נתקלה בכוח טנקים סורי שהיה ממוקם בעמדות שלוטות וחלש על הכביש והחטיבה לא הצליחה להתקבר עליו בכוחות עצמה. כתוצאה לכך הוטלה למערכה חטיבה 9 שקיבלה את ההובלה ואת המשימה לבוש את תל מרעי. חטיבה 9 עברה דרך חטיבה 679, באוצר כפר נסאג' המשיכה צפונה, ובתקיפה בפרישה רחבה הצליחה למוטט את המערך הסורי ולכבוש את אוצר תל מרעי. אלף פיקוד הצעון רצה לנצל את מצבם הרועע של הסורים לאחר הצלחת ההבקעה הדוראגדיות ביום הקומם, ולהתקוף גם בדרום רמת הגולן באמצעות מאמץ שני של אוגדה 146, כדי לרתק את כוחות הדיוויזיות הטוריות 5 ו-9 שנסוגו למרכזם של פני התרבות ירדנית במערכה. מאUCH זה היה אמור להזדר בצד כוננה – שיח'-מסcin ולנוע מהכפר נוא צפונה עד לאגפה הדרומי של אוגדה 210.

נראה שההפיקוד ראה מאמץ זה כתנוועה לנוכחות סוריות שייצאו מאייזון ולא הבקעה. אוגדה 146 תכננה לנע בשלב ראשוני מזרחה בוגרת כוננה – ציאד לפ' התוכנית של להלן:

- חטיבה 4 תשאיר חיפוי ברכס שאף – סינדיין, תנע ממערב 110 מזרחה אל מעבר לציר המוצבים

של 25 לוחמים מהפלס"ר בפיקודו של רס"ן שאול מופז (לימים הרמטכ"ל) על כביש רוטבה (עיראק) – دمشق, כ-27 ק"מ מצפון-מזרח לבירה הסורית, כדי להציג מארב. כאשר הגיעו כל הרכב הראשוני, שני טנקים על מובילים, משאיות וגייפס פוצץ הכוח מעביר מים לפניה השיריה, פגע בכמה כלי רכב ונסוג ללא נפגעים במסוק שבא לאוספו.¹⁹

כאשר השילמה אוגדה 210 את היערכות חטיבותיה וההכנות להתקפה העיראקית נוצר בעין 'ח' אוגדתי (שכוונה "ארגז" על ידי האוגדה). בשעה 03:00 של 13 באוקטובר המשיך בצד תתי-אודום בתנועה לכיוון צפון-מערב בהיעזרו בצד תתי-אודום שבכל רכבו. כוחות אוגדה 210 קיבלו פקודה לא לפתח באש עד להבחנה ברורה של התקופים באור ראשון. העיראים המשיכו בהתקדמותם ללא שהבחינו בכוחות העורבים של אוגדה 210.

באור ראשון גילג זגד השרמנים של חטיבת 9 כ-40 רקל"ם מתקבבים לחיזיתו מכונן תל אל-מל. כאשר הגיעו הדרמנים באש מ"טוח קרב", בעוד טנק פתחו השרמנים בצד מ"טוח קרב", בעוד טנקי "שוט קל" נעים לעמדות אש באגף המזרחי של העיראים. מהטנקים העיראים נפגו כ-15 טנקים עיראים אחרים על ביציר מכיוון תל מסחרה ונתקלו

מצב במפקדת אוגדה 210. לאחר ההתקלות הבלתי צפוייה בכוח העיראקי, שלא הייתה ידועה עוצמתו, והנסיגת שעיבתה היתקלות זו, הוחלט לדרכו את ארבע חטיבות השryan של האוגדה למאב באוזר תל שער – צומת מעץ ולהמתין עם מרוב הכוח הזמין להתקפה המשמשת ובהא. ריכוך כוחות זה היה נחוץ גם לאור מצב האספקה בייחidot האוגדה, בעקב דלק ותחמושת, וניצול הלילה לצורך مليו חדש של הטנקים והرك"ם. במקביל ל��וצות התכנון בחפ"ק האוגדתי בתל שער, נצפה מהתל המשך ההתקדמות של אגד 'אל-מעutsch'. הוחלט לשנות את מיקום החפ"ק ולרדת לכפר ג'בא.

פיקוד הצפון הנחה גם את אוגדה 36 לעצור את התקדמותה ולהשתתף במאץ הנגד העיראים על ידי אבטחת האגף הדרומי, מושימה שאליה כונו גודדים 74 ו-75 על כביש קווניטרה – دمشق, ואוגדה 210 תוגברה באגד ארטילרי נוספת. אוגדה 210 התקונה לאחר השמדת הכוח המתකם לעבר להתקפת-נגד לכיבוש מחדש של השטחים שנעזו במהלך הנסיגת החופזה באותו יום.¹⁸

באוטו לילה ביצעה פלוגת הסיור של חטיבת הצנחנים 35 פשיטה על ציר התקדמות חיל המשלוח העיראקי. מסוק יסעור של חיל האויר הנחיתה כוח

המזרחי (גדוד 125) בכוח העיראקי באזור אל-מל ונילא איתו קרבות אש בטוחים קרים של מאות מטרים. טנקים גודוד הטנקים העיראקי. פלוגות הגודוד בין טנקים גודוד הטנקים העיראקי. פלוגות הגודוד פוצלו ונתקה הקשור בין המח"ט למג"ד (סא"ל גיא יעקובזון) וכן בין המג"ד לפלוגותיו. כיוון שלקר"ם העיראקי הייתה עדיפות בצד לוחמתليل הורה המח"ט לכוחותיו לנתק מגע ולסגת חזרה לכפר ג'בא לצורך התארגנות. הגודוד הראשון הגיע לשיטה ההתארגנות ללא אירועים מיוחדים, אולם טנקים גודוד 94 שיחידתו פוצלו ונפרדו במחקות. הנסיגת הגיעו לשעתיים ובוצעה בחיפוי ארטילרי. באוטו נמשכה כשבועיים ובוצעה בחיפוי ארטילרי. באוטו שלב קיבלה חטיבה 205 פקודה להיערך להגנה על אזור ג'בא.¹⁶

ראדי שוכרי, מפקד אגד 'אל-מעutsch', החליט לנצל את נסיגת חטיבה 205 ואת יתרונו באצעי ראייה לילה ולהמשיך את תנועת ההתקפה. עלי אף היעדר קשר לחטיבה וכצנינ כיישור סוריים לסיוע בניווט והיעדר ארטילריה המשיך האגד העיראקי בהתקדמות, כבש את תל בזאק ואזור מסחרה ולבסוף התרכו ב-22:00:00 באזור הכפר א-יטיחה.¹⁷

בשעות הערב של 12 באוקטובר התבצעה הערכת

טנק שרמן AM-50
במלחמת ברמת הגולן.
צילומים: ארכיון צה"ל

על התול ועל מגנן הנ"ט מדרומו, כאשר כיוון התקיפה צריך להיות מכיוון דרום-מזרח. המח"ט תכנן שהחפ"ק החטיבתי ייחד עם מחלקת טנקים ופלוגת ח"ר יתקדמו ברג'ה הקטנה (בנתייב שבו עבר כוח בדין בין ים אטמול) כדי לבודד את מניי התח מעורפם לסייע למאץ העיקרי לפני הצורך. השינוי שהנקט תא"ל איתן נבע מבנהו הטופוגרפי הבלתי של התול בצפון והיות כיון זה מוכר כבר לסורים עקב ניסיון התקיפה הקודם שנכשל. כמו כן מעבר הכביש הראשי עלול לסכן את אגף הכוחות התקופים בלבד.

לאחר נזול קרבות החלו הכוחות לנעו ב-19:00:00 מתאל-אחמד. גודן צנחנים מוקטן 567 הגיע ב-21:00:00 בחול"מ לכפר מעץ ויצא ברגל אל העייד, הגיע לשטח היערכות סמוך לחצוץ ונערך להסתערות. לאחר ריכוך ארטילרי, לרבות מטח מטל"רים (מטולי רקטות), הסתערו שתי פלוגות על מגנן הנ"ט ופלוגה אחת עלה על התול עצמה. ככל שבעו את היעדים עד שעה 04:00 של 14 באוקטובר, מול התנגדות סורית חלשה.

כוח המה"ט שהגיע סמוך לחצוץ למסעף הכבישים בעורף התול, חסם אותו בפנוי תגבורות של צבא سوريا ואף השמיד שלושה טנקים סוריים שניסו לחמק מהמתחם המותקף. עם שחר פתח את הכביש לאחר עדר מסעף חلس. בקרבת זה נתפסו 30 שבויים סורים ולכוחותינו 4 פצועים בלבד.²² במקביל להתתקפת הצנחנים על תל שמס קידם צה"ל פלגה בת שני תותחים מתנייעים M-107 (רומחה) בקוטר 175 מ"מ (בעיל טוח של 42 ק"מ) מצפון-מזרח לזרועה ביתיג'ן, ואחרי השעה 23:30 הם ירו 20 פגיזים על שדה התעופה אל-מזהה שמדרום לדמשק בתוצאות טובות. בגמר הירי דילגוchorה לעמודות המתנה שלham.

התיבת גולני הינה באוטו לילה מארב באוזר מע'אל-мир מזרחית למזרעה ביתיג'ן וטיווה ארטילריה על המתחם הסורי באוזר. מארב אחר הונע על ידי כפר חינה בעליה לחורמן הסורי. שני המארבים לא נתקלו באובי. באוטו לילה יצאה שניית פלוגת הסיור של חטיבה 35 לפשטוט על ציריו ההתקדמות העיראקיים. כוח של הפלס"ר הונעת על די מוסוק יסעו על עבר מוקם המארב המתוכנן. תוך נסן והוא החל נעל לעבר מוקם המארב המתוכנן. תוך כדי תנועה, עלה הכוח על מארב סורי, הסתער עליו ואחד מאנשיו נפצע במהלך ההסתערות. הטעות במקומות ההנחהה הובילה לשיבוש בלוח הזמנים והכוח קיבל פקודה לחודל מביצוע המשימה. בinityים נtagלה הכוח והסורים החלו סוגרים עליו ומארבים את השיטה עם מטוסי קרב. הכוח המתוכנן להגנה בשטח בלתי עביר, המתין עד שהסורים התרחקו בפעילותם ואז נכנס המטוס ויחיל'יהם.²³

בימים 14 באוקטובר לא התייה הפעילות משמעותית

חטיבת מוכננת 8 ועוד חטיבות ח"ר ושדרון, ויחד עם ארטילריה היו בדרכם לחבור לכוחות שכבר הגיעו.

- דיוויזיה משוריינת עיראקית שנייה החל לנוע לזרית רמת הגולן והוא צפואה להגעה בתוך 2-3 ימים.
- מפקחת חיל המשולח העיראקי התמקמה בסוריה.
- חטיבת השריון 40 הירדנית עברה בלילה את הגבול וחנתה בדרעא.

הסובייטים שמטוסיהם וספינותיהם החלו להיגע בפעילות הרכבת האורית לסוריה החלו לגילות סימני דאגה. הפגיאות של צה"ל בתשתיות בסוריה והתקיפות על دمشق האיצו את משלוח/amצעי הלחימה הרוסיים. עד אותו יום כבר בוצעו מעל 90 גיחות של מטוסי תובלה "אנטונוב 12" מרבית המועיצות לسورיה ור-13" אנטונוב 22 ו-28 "אנטונוב 12" למצרים.

מצרים וסוריה המשיכו בither שאט לגיס תמייה כל ערבית במאץ המלחמתי נגד ישראל בהצלחה מושתנה בהתאם למדיונה הערבית.

הפיקוד העליון הישראלי שהעריך מחדש את המצב שנוצר, שאף להמשיך את מגמות ההכרעה בזירת הצפון, תוך התחשבות ברוגישות הסובייטים והפסקת האש שנוראתה כמשמעותו. הפקודות לפיקוד הצפון ב-13 בחודש היו להמשיך במתaska מזרחה ודרומה ולិיב צו על בסיס נהר העוג'ה, קלומור, בקו ננכר – סעסע וכן לנעו לכיוון תל חארה בדרום ולהפגין את מחנות כסופה. אולם ביום זה הונפה תsworthת הלב של הפיקוד העליון לעבר המתקפה המשורית הממשמשת ובאה בראם והוחלט להמתין לה בוקר המחרת ורק אחר כך (ב-15 בחודש) לעבר למתתקפת-נגד בפיקוד הדרום.

פיקוד הצפון המשיך בלחץ מזורה, בהמשך למוגמת המטכ"ל, בכוננה להגעה לטוויה ארטילריה מדמשק. אי-כך הורה לכוחות מלחמתה 7 באוגדה 36, שהופנו לסייע בלחימה עיראקים, לחזור לאוגדים שתכננה לכבות את תל שמס, הפעם בפעולה רגילה. כמו כן תוכנן לכבות מוצבים באוזר החורמן באמצעות ח"ר ולהמשיך בפשיטות מוסקות להשהייה חיל המשולח העיראקי באוזר קטיפה. שר הביטחון והרמטכ"ל הגיעו בשעות הלילה של 13 בחודש לחוף ק"ק פיקוד הצפון ועמדו על המשך המגמה ההתקפית בזירת הצפון.²⁴

օוגדה 36 נערכה לחדר את ההתקדמות לסעס והוותה לחטיבת חיר"ם 317 לכבות את תל שמס במבצע ליל. בו בזמן יוחדר כוח ארטילרי לעמדות קדומות כדי ליראות אל פרברי دمشق. מ"ט 317 אל"ם חיים נאדל, ניבש תוכנית לתקוף את תל שמס עם גודן צנחנים מצפוני, בסיעו פלוגות טנקים מהכביש הראשי, אך לפניו ערב הפק מפקד האוגדה, רפאל איתן את התוכנית. הוא הורה להסתער במקביל

בAsh של חטיבה 205 באגף המערבי של "הארץ". באגף המזרחי קודמה חטיבה 179 לכון כפר נסאג'. במקביל התקדמה חטיבה 679 וצטרכה ליריע על האגף העיראקי, אבל נעצרה בפקודת האוגדה, כדי לאפשר לחיל האויר לפעול נגד העיראקים. אולם חיל האויר תקף מטרות עמוקות בעומק במוגמת אמצעה מרחב עקרבה – מסחרה, ועל אף 28 גיחות אלה אגד 'אל-מוועצתם' לא נפגע כלל על ידו.

בשעה 07:00 עליך החלו היראקים לנתק מגע כאשר כוחות אוגדה 210 לוחצים בעקבותיהם.

חטיבה 679 נעה ממרכזו לכיוון מסחרה וחתיבת 179 לכיוון איטיה. בחיפויו שלhn נעה חטיבה 9 (בפיקוד אל"ם מוטקה בר-פרורת) וכבשה מחדש את כפר נסאג' ב-08:45: חטיבה 205 קיבלה תחת פיקודה את גדור 75 מלחמתה 7 שבאגודה 36, בעוצמה של 20 טנקים, ויצאה ב-09:55 לכבוש את תל-מסחרה שמכבציו ירו הסורים טילים וכיונו אש ארטילרית. החטיבת כבשה את תל-מסחרה והכפר עד שעיה 09:55 באיגוף דרום ובחיפויו חטיבה 679 שירתקה את האויב מצפון. התול עצמו נכבש רגילה וטוור על ידי פלוגות צחנים מגדוד 471 של חטיבה 317. כיבוש תל מסחרה נמשך יותר מזמן ובניוים הצליחו כוחות חטיבה 12 היראקים לסתוג באופן מסודר בהשאים בשטח כ-40 כלי רכב פגועים. ניצול הצלחה בעקבות הנסיגה העיראית אפשר לאוגדה 210 לכבוש את כל המרחב שככל את תל מסחרה, אל-מל, קורין ומרעי.²⁵

ההופעה העיראkit בצד הקרב של הגולן והבשן הצליחה לעצור את התקדמות כוחות פיקוד הצפון לעבר دمشך במשך כ-24 שעות. אمنם בסיום יממות הקרבנות הראשונה עם חזרו אוגדה 210 לעמדותיהם מיום 12 באוקטובר ואף שיפרו אותן, ללא שפגאו ממשמעותיות, והמתה שהתלו לקרב נתנו אותותיהם והמאץ והמתה שהתלו לקרב נתנו אותותיהם במפקחת האוגדה. ומעטה הפק האוגדה הדרומי-מזורי של אוגדה 210 נתן לאיים גובר והולך של הכוח העיראקי.

חידוש המתקפה מזרחה

יום 13 באוקטובר עבר על כוחות הפיקוד בהיערכות לחידוש ההתקדמות מזרחה, שנענצרה עקב הופעתה היראkit. הזמן שהרוויחו מודיעות עבר עם כניסה של חיל המשולח העיראקי להחימה נוצל לריכוח כוחות גולן והולך בזירה הסורית.

• דיוויזיה 7 הסורית אמנם התפרקה במהלך קרבות הבקעה ורוכק קטן ממנה נשבה במנגן תל שם. • חטיבת חיר"ם 90, העבירה מחומס דרומה, ונערכה ממערב לדמשק.

• חטיבת החוד 12 של חיל המשולח העיראקי עם כ-60 טנקים ו-80 "שיים" נערכה באגף הדרומי של אוגדה 210, וכוחות נוספים של דיוויזיות של אוגדה 3 היראkit החלו הלחלו הפעילות מטריצים סביה, בהם

טנקים ו-13 נגמ"שיהם. הייתה זו התקפה בודדת ללא סיוע ארטילרי סורי או עיראקי מותאם, ולא התקפה עיראקית מקבילה כפי שתוכנן.²⁶

כאשר החלת התקפה הירדנית בבורק, נחיתה אפשרות כי חטיבה 40 תפנה מערכה ותחצה את הקו הסגול אל תוך רמות הגולן. הפיקוד הטיל על אוגדה 146 להציג כוח מודרום לקוניטרה, מביל לעבוř את הקו מזרחה, והאגודה תוגברה בגודן טנקים (כוח "פליז" בפיקוד סא"ל דן ורדי). אחרי שעה 09:00 נקבעה תקופה חטיבת השריון 6 הרעננה שזה עתה הגיעה.²⁵

היא לכיסוה, כאשר אחד מגודודיה נערך בדיר-אל-עדס. חטיבה 40 הירדנית, התקדמה לתל חורה וביצעה הכנות לחצוף לחימה כנגד צה"ל. לאחר הקרבנות ב-15 בחודש חטאה חטיבת שריון 12 העיראקית משדה הקרב לאחר שسفגה אבדות בשיעור של מעליה מ-50% אחזוים בשלושת ימי הלחימה כנגד כוחות צה"ל ולמעשה לא חזרה לפועלות מוצעת עד סיום המלחמה. את מקומה ואזורתת תפסה חטיבת השריון 6 הרעננה שזה עתה הגיעו.²⁶

מתקפת הנגד הערבית ב-16 באוקטובר

בBOR 16 באוקטובר הנחיתו כוחות צבאות ערבי שהתרכזו בזירה הסורית מתפקיד ראשונה על כוחות צה"ל. המתקפה בוצעה מדרום ומזרח וכוונה עבירותם של הסורים וחילית המשלו מתקפה מתואמת של הירדני והירדני הושלמה תקופה קצרה אוגדה 210. זו הייתה צריכה להיות שריון 3 העיראקית שאליה הוכפפה גם החטיבה הירדנית. אולם בפועל הונחתה התקפה מופוצלת על יד חטיבות השריון 6 העיראקית ו-40 הירדנית בלבד. לכוחות צה"ל נודע מבעוד מועד (מתוך האזנה) על המתקפה הקרובה ושתי האוגדות במובלעת הסורית נכנסו לכוננות גבוהה עם שחור. אוגדה 210 נערקה עם שתי חטיבות לפנים, ו-179, וחטיבה 9 רוכזה בעיטה ו-3 ארטילרית ישירה והתפוצץ, 2 חילימ' נהרגו ו-3 ייואב וספי, ונפצע מרסיס פג' וגנרג'ו ושני טנקיםulo על מוקשים. זה"מ מחלקת הנדסה שהגענו לסייע בפריצת שדות המוקשים וחילוץ הטנקים חטף פגיעה ארטילרית ישירה והתפוצץ, 2 חילימ' נהרגו ו-3 נפצעו. עתה הוגה הגדוד מיד לאחר החזקה לא התאפשר של אלף הפיקוד, אך באש החזקה לא התאפשר לפנות את הטנקים הפגועים עד לשעות הלילה.²⁷

בגורה העיראקית החל כוח טנקים לנע בשעה 07:00 מכפר שמס לאగ' הדרומי של תל ענתר. הטנקים העיראקיים הtgtلو ב佗וח 1,000 מ', 5, והושמדו והשאר נסוגו. התקפה בעוצמה חטיבתית נפתחה בשעה 10:00 (שעה לאחר ההתקפה הירדנית). כוח קושי בזיהוי האויב. מטרות חטיבה 40 הונחתו לבושה נגמ"שים שנתגלה בDIR-אל-עדס, נפצע באש תותחים ומקלעים ונסוג מזרחה. לאחר כשעה החלה התקפה חטיבה שריון 6 על התחלים ענתור ועליקיה. הטנקים התקדמו בפרקיה רוחבה מלווים בח"ר על נגמ"שים ותותחי שדה. כוחות השריון נהדו בטוחים קרוביים וגודוד הח"ר הממוקם של החטיבה שהשתתף גם הוא בחימה הסתער מכיוון דרום. בהדייפת התקפות העיראקיים השותפות חטיבה 205 שהחזיקה בתלים, חטיבה 179 שהתפנתה מהלחימה עם הירדנים ופעלה מכיוון אל-מל דרום-מזרחה וחתיבה 9 שפעלה מצפון לתלים. הקרב נמשך עד שעה 16:00. לפנות ערב נהדף עוד גודוד ח"ר מモוכן עיראקי (חטיבה 8) שהתקדם מכפר שמס לתל ענתור כדי לסייע לשריון של חטיבה 6. העיראקיים הפעיל בהתקפה זו כ-90 טנקים בשני גודדים, שני גודדי ח"ר ו-8 גודדי ארטיליריה. החטיבה העיראקית איבדה בקרב כ-25 אחזוים מוצומתת הלוחמת ובתוך זה כמה עשרות כל רק"ם.²⁸ עם עבר נסoga בחזרה ללקק את פצעיה. חטיבה 205 איבדה את מג"ד הטנקים של גודן 125, טוביה תורן, שנרגג בקרב.

בזירה הסורית וצה"ל עסיק בעיקר בהדיפת המתקפה המשורית המצרית בחזית תעלת סואץ. ככל זאת גם ביום זה חלה התקדמות מזרחית לצומת מען כאשר כוחות מטה חטיבה 7 כבשו את תל עрис, תל פטמה ותל מרעי.

ב-15 באוקטובר החל צה"ל צולח את תעלת סואץ בזרת הדרום ופעולה זו היפה למאם' התקפה הצה"ל העיקרי. בזירת הצפון נסתיימו 4 ימי מתקפה שבhem הצליח צה"ל להבקיע את רציפות ההגנה הראשונה הסורית, לפרוץ ממנה החוצה, היתקל בכוח המשלוח העיראקי ולבלמו ולהתדקם עד ל佗וח של כ-40 ק"מ מדמשק. ב-10 הימים הבאים אחר כך עבר פיקוד הצפון למגננה מהירערכותה החדשה, תוק שיפור עדמות והדיפת התקפות-נגד של צבאות ערבי השונים שהתקבצו ברמת הגולן.

על אף העתקת מאמץ הלחימה העיראי של צה"ל לזרה הדרומית ותחילת מערך הצליחה המשיך פיקוד הצפון להוציא מורה להגעה לנهر העוג'ה על מנת לקים ארטילרי אפקטיבי על דמשק ולחזור ולבוש את החרמון. בצהורי 15 באוקטובר החל אוגדה 210 בתמרון בוגמה להשמיד את דיוויזיית השריון 3 העיראקית. חטיבה 679 ביצעה איגוף عمוק בשטח התמרון מצפון-מזרח לה תל קורין ועוד ממערב לכפר שמיס בהיתקלה באש מוגנן הנ"ט בDIR-אל-עדס. ממערב לה נעה חטיבה 205 לאבטחת אגפה תוק העיטה ו-179 בוגמה להשמיד את דיוויזיות חטיבה 179 התקדמה מאל-מל לכוכן דרום-מזרחה תוק ניהול קרב עם רק"ם אויב שהיה בוגעה עם חטיבה 679. חטיבה 9 לחצה מכפר נסאג' מזרחה, ולפנות ערב ניצלה חוסר עրנות במערכות האויב ובבשה את תלי ענתר ועליקיה. ההסתערות על התלים עלתה לחטיבה באربעה טנקים פגועים, אולם חטיבה עיראקית שהייתה פרוסה מזרחית להם והופעה ונסוגה.²⁴ ככל משך הפעולה ירו הסורים והעיראקים אש ארטילרית, לרבות מט"רים על כוחות ועל מטרות בעורף האוגדתי מזרחית לתל שעיר.

האגודה איבדה 7 טנקים ב"פשיטה" זו והשמידה כמה עשרות כל רק"ם של האויב. עם רדת החשכה החיליטה מפקדת האוגדה לatak מגע; חטיבה 205 נערקה להגנה על תלי ענתר ועליקיה בהחיליפה את חטיבה 9 שנעה להתארגנות ליד תל שעיר. חטיבות 679 ו-179 גם הן נכנסו לחינוי לילה לצורך התארגנות מוגן וצפונה. בלילה ניסו העיראקים לתקוף-נגד ולהזיר לעצם השטחים שアイדו ביום אולם ניסיונותיהם נהדו באש טנקים לאו תוארה ארטילרית. באותוليل שוב הפגיעה תותחי צה"ל מטרות עמוק, את מחנות כסופה.

הכוחות היראקיים תוגברו מליל 15-14 בחודש בחטיבת שריון 6 מוקטנת, שהתרכזה בכיסוה (גודן טנקים שלישי של החטיבה המתין למובילים בחתנת H-3), ובוחטיבת ח"ר 20 מדיוויזיה 5, שהגיעה אף

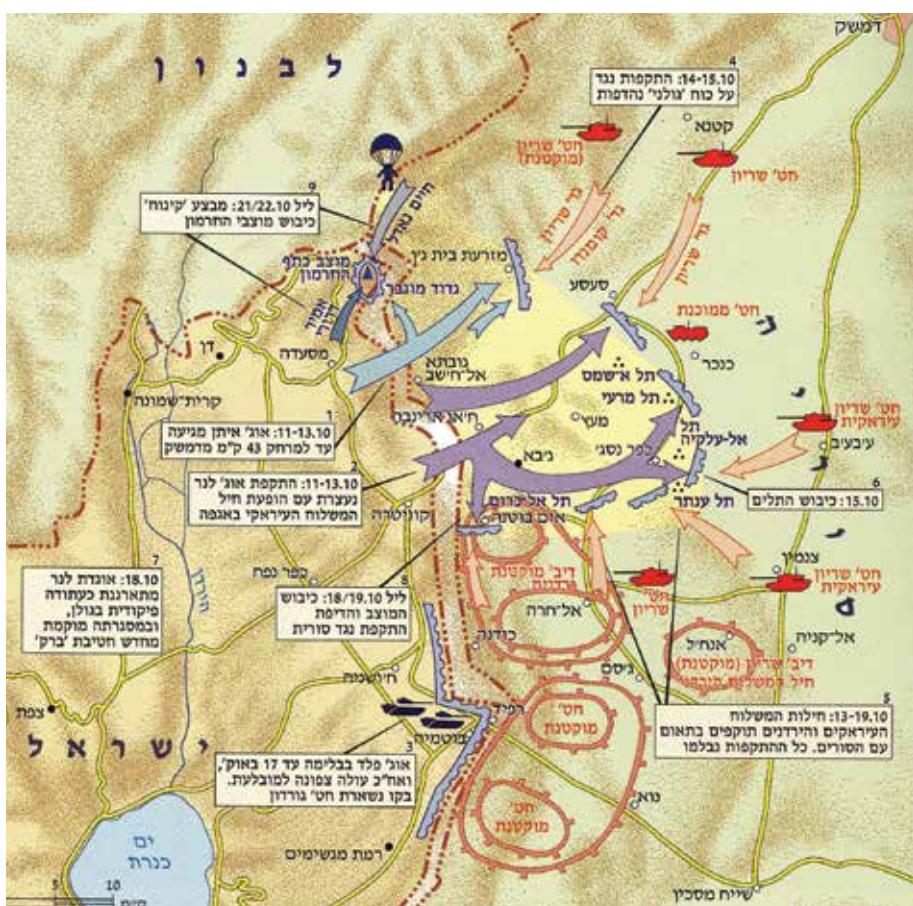
בשעות אחר הצהרים, כשהתנהל הקרב מזורה לתלים, הפעיל הפיקוד, בתיאום עם אוגדה 210, את גוד טנקים 71 מוחטיבה 7 של אוגדה 36. הגוד נע באיגוף عمוק מTEL מרעי לדיר-אל-עדס, באגף הצפוני של העיראקם, ופתח בקרב עם טנקים ועמדות נ"ט של חטיבת ח'יר 20 כkilומטר וחצי מצפון לפקר. חלק מהרתק"ם העיראקי השמד וחלקו נסוע. הגוד התקרב לכפר שהה מרכז המתחם החטיבתי העיראקי ונתקל בירוי עיל של טילי נ"ט מדגם "קוברה" ובארטילריה בכינון ישיר. מיקום העמדות העיראקיות בין בתיהם החלטת לעקוף נקשה על זיהוי מוקמות הררי. הגוד החליט לעקוף את הכפר מזרחה בחיפוי כוחות אחרים וכשנמצא כ-3 ק"מ מצפונו-מזרחה לכפר נתקל בשדרת מושאות שהובילה גוד ח'יר מוחטיבה 20 העיראקי, ופגע במשאיות רבות שנעו מזרחה על הכביש לעבע'ב. תוך כדי פועלתו פגע הגוד גם ביחידת סיור סעודית, שמיירה לנתק מגן. האיום של גוד 71 על האגף הצפוני העיראקי סייע לשירות ההתקפה והעיראקים נסוגו בשאריהם בשיטה עשוות כלים פגועים.

לאחר שדיוויה 3 תקפה מדרום, הצליפה גם הסורים בהתקפה בצד מזרחה מול אוגדה 36, במרחב תל שם – מזרעת בית-גן, והתקפה נחדרה אף היא תוך הסבת אבדות של עשרה כל רק"ם.²⁹

ליקום מתפקידו הגדיל של 16 באקטובר אפשר לומר כי שלושת הצבאות, הסורים, העיראקים והירדנים התכוונו להנחתת מתקפה מתחומם, אולם ככלותם פעל בפורץ ואפייל במסגרת דיוויזיית השריון 3 העיראקית, לא תקפו בהתאם שתי החטיבות הטופות, 40 הירדנית ו-6 העיראקי. אבדותיהם ביום זה נאמדו בכמה עשרות טנקים: ירדנים, עיראקים וסורים, בנוסף לעשרה כל רק"ם ורכב נספים. אף כוח ערביל לא היה夷 השולחן במתתקפה זו ואילו צה"ל זכה בניצחון בקרב המוגנה.

בנין הכוח ושיפור היערכות 17 – 18 באוקטובר

במקביל הסתבר כי הצבא הסורי משתקם והולך בעקבות משלוחים גדולים של רק"ם ומוטסים מברית המועצות. 12 אוניות Sovietyot כבר הגיעו לנמל סוריה והטנקים נערכו ברציפות ההגנה השניה. מטוסים הורכבו בצד המדרינה וטיסים Sovietyim וצפוך-קוריאניים הטיסו אותם לשדות תעופה דרומיים. גוד ממוכן سعودי המצויד בשריוןיות ובנגמ"ש AML נערך בדרעא. ראש הממשלה בירושלים הודיע שسورיה לא תבקש הפסקת אש, בהסתמך על התמיכה הוגרת של הסובייטים בשוק וzychוד לחימה. בלילה 16–17 בחודש שוב הפגיעה ארטילריה ארוכת טווח צה"ל מהchnerה מדרום לדמשק, הפעם בערטחו ובתקנאה. לפני עלות השחר ב-17 בחודש, תקפו כוחות מתחיבת הכוחות המילידיים העיראקיים במרן"טים חנין של גוד 125 מוחטיבה 205 במורדים

ההבקעה הישראלית לשטו שוריה (11–24 באוקטובר 1973), מתוך הספר "לא על מגש כל כס"ר" בעריכת יהודה ואלך

בימים אלה גם צה"ל עסוק בפעולות יומה שלילה מרבים של חטיבת גולני באזורי הConfigurer ערינה ומזרעת בית-גן והחדרת סיורי קת'קים לאזורי חינה, שתווחה ארטילריה על מוצבים סוריים. בלילה 17–18 בחודש החיטה חטיבה 317 שני מארבים מדרום ומזרחה לכנכר ופגעה בג'יפ, וכוח שיצא לפשטוט על סוללות תותחים גילה שהסתוללה דילגה.

מתקפת הנגד השנייה, 19 באוקטובר 1973

הימים שקדמו למתקפת-הנגד השנייה היו ימי בניין כוח והכנות בקרב הכוחות הערביים בזירה הסורית. צבאות ירדן ועיראק תוגברו והצבא הסורי עסוק בתוכניות אימונים מזרזות לבניית הכוחות על הרק"ם החדש שהגיע מברית המועצות. כבר ב-17 בחודש הוציא הפיקוד העליזון הסורי פקודות למתקפת-הנגד מתחום שנוועדה ל-18 בחודש, שנדרשה ביום אחד להשלים את ההכנות (בעיקר קבוצות תכנון וסירות).

סדר הכוחות הערבי כלל את חטיבה 40 הירדנית שהיתה ערוכה באזורי תל אירה יחד עם גוד

הדרומי של תל ענתר ונחדרו באבדות. הסורים רבים בימיים אלו לתוכר באמצעות טנקים וח'יר בכוחות בעוצמה גודלית לערך. בmorutet בית-גן הצליחו לחדר לכפר ונבלמו בלחמה נ"ט רגלייה ובהתקפה נגד מקבילה. תוך כדי כך כבשה חטיבה גולני את הConfigurer בית-גן והרכס מזרחה. הסורים גם שבו לתוכה בכוחות טנקים וח'יר את תל שמס בכביש לדמשק, את תל מרעי בככבר וכנכר ואת תל עрис בינויה. בהתקפה על תל מרעי השתתף גוד חטיבת ח'יר הצליחו בקרבות בימים 16–17 בחודש, ורבו הושמד.³⁰ כדי לשפר את הפיקוד והשליטה על גזרת תל שמס הקום כוח "קסטול" על שם מפקדו אל"ם יוסף קסטול שככל את גוד ח'יר 13 של גולני וגדוד טנקים 74. בכנכר ערכו הсолרים בימים 17–18 בחודש את החיטה המזנחת 62 וכן תגברו את הגירה העיראקית בהציגם את חטיבה ח'יר 85 בDIR-AL-עדס ואת החיטה המזנחת 12 בעבע'ב. לפנות בוקר ב-18 בחודש ייסו היראקים לבצע פשיטהليلת באמצעות חטיבת הכוחות המילידיים מכיוון הקרים שם וDIR-AL-עדס אלום נתגלו ונסוגו באבדות תוך השארת 2 שבויים.

במקביל לכיבוש אום בוטנה הנחיתה העיראקית התקפה עם שחר לכיבוש תל ענתר. התקפה זו בוצעה על ידי חטיבת שרין 6 מתוגברת בטנקים ובגדוד חיר"ר מוקן מתחתייה 8. בשעות הלילהビצעה חטיבת הכוחות המזוינים מס' 42 פשיטות כנגד חינוי חטיבה 205 באזרע התולש הדפו אלום הסיכון את הדעת מותנעת גודח חיר"ר מוקן 3 מתחתייה 8 העיראקית, שהחל בתנועתו בשעה 03:00 לכיוון התל. לפני אור ראשון החליטו סורי הכוחות המזוינים והתק"קם על פסגת התולש לדודת ואילו כוח החרמ"ש שהיא אמרה להחליפם, תפס עמדות במדרון אחורי מערמת הפגיעה הסורית-עיראקית שchipפה על הסתערות המ"פ עם עירוי כתוצאה מאיבוד מוגדר תומ"ת גוד 3 העיראקי. באופן זה כבש גודח חיר"ר העיראקי את פסגת התולש והתקם עליה עם שחר. כאשר קיבל מ"ט העיראקי את הדיווח על התקומות גודח החיר"ר בתול, הוא נתן הוראה לגוזדי השריון לנעו לחבירה אליו³⁴. הייתה זו התקפה של כ-140 טנקים עיראקיים נגד כ-40 טנקים של חטיבה 94. אולם התקפתה הנגד של חטיבה 205 באמצעות גודדים 125 על עבר תל ענתר ועל קיה הצליחה להחזיר את ר' 3 העיראקי. לאחר מכן כבש גודח חיר"ר 3 העיראקי על תל ענתר ליד צה"ל עד שעה 07:00 ולפניה שטה הטנקים העיראקיים הספיקו לפתח את התקפותם. לארטילריה של צה"ל ובמיוחד למרגמות המתנייעות 160 מ"מ היה חלק חשוב בשביות גודח חיר"ר 3 העיראקי על התול. בחיפוי ארטילריה זו גודוד 125 שהתקם על תל עלייה ויראה מן מכינון ישיר על תל ענתר, הסתער גוד 94 על האחורי וכבש אותו לאחר שאביד 2 טנקים שנפנו בהסתערות. לעיראקים היו כ-40 הרוגים שנשארו על התול וכן מספר שבויים. לאחר שטיבה 205 כבשה את תל ענתר מחדש את התרבות לה כוח הטנקים העיראקיים הגדל המתקרב בפרישה מכיוון דרום-מזרח. החטיבה שהייתה בעמדות טובות הchallenge על פגוע בטנקים העיראקיים המתקדמים, אולם כמותם הגדולה עוררה את החשש שטיבה 205 תאוגן מדרום. על כן הנעה האוגדה גם את חטיבת 9 אשר שולחה על עצמה את הגזה באגפה הדרומי של חטיבה 205. שתי החטיבות ניהלו קרב שרין בשרין עם העיראקים, עד לשביות התקפה לאחר שהעיראקים איבדו למעלה מה-20 טנקים וכמספר זהה כל רק"ם אחרים.

נראה היה כי התיאום בין דיוויזיות שרין 3 והעיראקית לדיוויזיה 9 הסורית היה קלוש ביותר כיון שהתקפה של חטיבה שרין 40 הירדנית (שהייתה כפופה בימיים אלה לדיוויזיה 9) החלה רק בשעה 09:00, למעלה משעה לאחר שנשברה התקפה של חטיבה שרין 6 העיראית לעבר תל ענתר.

החטיבה הירדנית יצאה להתקפה כשהיא מאורגנת בשני מגדלים (של טנקים) מוגברים בחרמ"ש שתתמכנו לתוךם במקביל את תל מס враה והכפר אום בוטנה. כיוון שהתקפה היה מדרום לצפון. מאיץ התקפה זהណון לכישלון גם

הצנחים. כל כוח הורכב ממספר טנקים, פלוגות חרמ"ש ומחלקות הנדסה על זחל"מים. אוגדה 146 הרכיבה כוח מאולתר בסד"כ גודוי, "סלט" ("סלט" היה שמו של צג"מ - צוות קרב גודוי, שהורכב עליIDI האוגדה) שהיא אמרה להחליף את הצנחים באמם בוטנה מיד בסיום הכבוש ולהיערך להגנה בכפר ובסבירתו. הכוח היה בפיקודו של מג"ד חרמ"ש 91 ס"א"ל משה אגוז מתחתייה 9 וככל פלוגה מגודוד 61 שהובירה מתחתייה 4 בפיקוד פלוגות טנקים מגודוד 42 של חטיבה 4 וכן מגודוד (ז' כאשר המג"ד ס"א"ל משה מלר שוכב בטנק הקמ"ב) המ"פ עירוי כתוצאה מאיבוד מוגדר תומ"ת גוד 122 מ"מ (ארוך ו-130 מ"מ) וגדוד תומ"ת 122 מ"מ.

הירדנים פעלו בתחילת התקפה תחת הפיקוד העיראקי אולם ב-16 בחודש התקיפו מהפיקוד העיראקי ולאחר ביקור המלך חוסיין בחתיבת 40 ב-18 בחודש הוכפפו האחוריים לדיוויזיה 9 הסורית³¹.

הארטילריה של צה"ל הועסקה כולה לאורך הקו ומתוכנן אך התעכבו. הם התקשו לנעו ברגל בשטח המבותר, הוטדו באש ארטילריה הראשית של הוטטו Mai הדיק בטיחות הארטילריה הראשית של כוחותינו והתקשוו בזיהוי יעדיהם (אולם במהלך הלילה הסתיעו רבות בתאורה ארטילרית). גודן צנחים 567 מתחתייה 317 חדר לבפר בשקט, אחריה השעה 23:00 ומצא בו כוח סורי בגודל כפלוגת טנקים ופלוגות חיר"ר. שלושה מוגדרים טנקים והושמדו והכפר נכבש עד לשעה 03:30 ב-19 בחודש.

בעת זו הסתבר כי המשך ביצוע השטחים השולטים

מוחוץ לכפר מתקעב, וסוכם בין האוגדה לפיקוד

שגדוד הצנחים לא מישך בכיבוש הגבעות שמדרומים

מורוח לכפר. עד עלות השחר פינו הצנחים את הכפר

עם הנפגעים - 3 הרוגים, עשרה פצועים ועם 16 שבויים סורים.

שני הכוחות הממנעים נעו כמתוכנן וסיימו

תחת הפגה ארטילרית בפניו נפגעי הצנחים. עקב

אי הבונה יצאו הצנחים לפני השפהiko אונשי כוח

"סלט" להתבסס בעמדות. לפני אור ראשון הנחיתו

הסורים התקפה-נגד מקומית בעוצמה של פלוגות

טנקים ובחיפוי הרעשה ארטילרית מודוקית. המג"ד

ס"א"ל אגוז נהרג ופלוגות החרמ"ש נסוגה מהכפר

אגב נטישת הזח"ל מים ואילו פלוגות הטנקים איבדה

את מפקדה, קמ"ב' 61 שנהרג אף הוא והושמד

את מפקדה ה-8 שהיינו ברשותה. חטיבה 4

חשה לעזרת כוח "סלט" בהסתערות דריגודית

באשר גודד הסירואגדי 288 בפיקוד ס"א"ל צבי

דבב ממערב לכפר וגודד שרין 39 בפיקוד ס"א"ל צבי

חיים פורת מזורח לו. אלה הדפו את הסורים תוך

שטיית עמדות הארטילריה של דיוויזיה 9 הסורית,

האחרונים איבדו כעשרה טנקים לעומת שבעה

ישראלים. צוות חילוץ ובו 3 זחל"מים בפיקוד סמג"ד

42 הצליח בינותים - בהסתערות באש ארטילרית

מרוכזות - להיכנס לכפר שלוש פעמים ולפנות את

מרביה הנפגעים ועשරה מוחזק"לים מים הנטוישים.

בגמר הקרב נערך הטנקים של חטיבה 4 בפרישה

רובה מזורח לכפר ומדרום³².

שוריוניות סודדי, והכוח העיראקי אשד נערך בין צנחים לכפר שמס. כוח זה כלל את:

- חטיבת שרין 12 המוקטנת שהוכתה בקרבות של 15-12 בחודש ועסקה במנוחה והתארגנות מחדש.

- חטיבת שרין 6 שהשלימה התארגנותה והיערכותה לאחר קרבו ה-16 בחודש.

- חטיבת חיר"ר 20 שגם היא כבר נפגעה.

- חטיבת חיר"ר ה-5.

- חטיבת הכוחות המזוינים.

- סיוע ארטילרי שככל 3 גדודים בינוינו נגרים (תווחה 122 מ"מ ארוך ו-130 מ"מ) וגדוד תומ"ת 122 מ"מ.

הירדנים פעלו בתחילת התקפה תחת הפיקוד העיראקי אולם ב-16 בחודש התקיפו מהפיקוד העיראקי ולאחר ביקור המלך חוסיין בחתיבת 40 ב-18 בחודש הוכפפו האחוריים לדיוויזיה 9 הסורית³¹.

הארטילריה של צה"ל הועסקה כולה לאורך הקו ולמן לא הצליחה להפריע להכנות הערביות. בינוינו האוגדה 146 בפיקודו של אלף מוסה פלד את אוגדה 210 במובלעת, והאורה קיבלה במקומה את משימת ההגנה על דרום רמת הגולן לצורך מנוהה וארגון מחדש בגזרה פחותת פעילה זו.

ליל-18 בחודש נועד לפעילות אינטנסיבית – עם שני מבצעים גודדים של צנחי חטיבת 317

ביבוש תל כדונה והכפר אום בוטנה. שתי התקפות אלה נועדו לספר את ההיערכות הגנתית של כוחות צה"ל הצעון. כיבוש תל כדונה נועד לשפר את השיטה על פרחת ורפ"ד, מניעת תצפית סורית ארכוכ-טוווח ממנה מעורבה ושימוש דומה על ציהור כוחות צה"ל מזורחה. כיבוש אום בוטנה נועד להרחיב את בסיס המובלעת ולפתח ציר תחזקה חלופי מדרום לכיביש קוניטרה-דמשק. כמו כן תוכנו מstrip. פשיטות.

חטיבת 317 הטיילה את כיבוש אום בוטנה שגובהה חטיבת 4 מוגדר 146 על גודוד חיר"ר 567, ואת כיבוש תל כדונה שבמזרחה חטיבת 670 על גודוד 18 ב-22:00:00. נקבעה שעת "ש" משותפת לשעה 471.

בходим. אחרי הצהרים הציגו הכוחות המזוינים את תוכניותיהם את למקדמת אוגדה 146 ולמקדמת חטיבת 40 מוגדר 317 תוכן לתקוף את תל כדונה רגילה, גודוד 670. גודוד 471 תוכנן לתקוף את תל כדונה רגילה, ולאחר שיבוש את השטחים השולטים יוחלף על

ידי כוחות שרין אושר יערכו להגנה. הצנחים יצאו בזמן אום בעות התנועה אל היעד קיבלו פקודה לходить, הרמטכ"ל נמלך בדעתו והחליט שכיבוש התל אינו שווה את האבדות הצפויות³³.

גודוד 567 נועד לבבוש את אום בוטנה בתנועה רגילה מצפון מכיוון תל כורום ובמקביל להקלות פלוגה לכבוש שי מוצבי גובל סוריים לאורך דרך המוצבים. שני כוחות ממנועים נועדו לנעו בעקבותיהם מג'בא וחנן ארנבה ומשימותם לטהר את השיטה בין הקו הסגול לאום בוטנה לאחר מעבר גודוד

חטיבה 40 שהקרב מתקפה לרעתם, ומספר הטנקים הנפגעים גודל והולך, ניתנה לגדוד המערבי הוראות נסיגה. בכול משך הנסיגה המשיך הגדור המזרחי בקרב עם כוחות צה"ל בתול מסחרה ואילם הטרף ביןיטים כוח נוסף של ארבעה טנקים שנמצאו צפוניים לרוסט-אל-ח'ולד. הגדור הירדני המשיך בלחימה על אף הפגיעות הנוטפות ונשאר עד אor אחרון בעמדותיו, תוך שהוא מחהפה על הגדור המערבי הנסוג עד לשלהמת הנסיגה³⁶. הירדנים שביצעו את ההתקפה תוך תנופה זהירה ושמירת מגע אש עם כוחות צה"ל איבדו במהלך יום הלחימה 17 טנקים. בקרב תמרון ואש הסבה שטיחת 4 אבדות לחתיבה 40 הירדנית ואילצה אותה לסגת.

העיראקים והירדנים חשפו עצם במהלך המתקפה של 19 בחודש בשתי השמאות פתוחים, אך בקשות אוגדה 146 לתקיפות אוורן נענו בשלילה בשל החשש ממערך הטק"א הצפוי של הסורים במגננה. בשתי הגוזרות הסתייעה האוגדה באגד הארטילרי של 213, שתוגבר בגזרי האגד של אוגדה 210, שכונסה להתרוגנות. הס"כ הארטילרי מונה שלושה גדודים ביגנויים 155 מ"מ (21) קנים לעומת שלושה גדודים ביגנויים 150 מ"מ, שני גדודי 36 על פי תקן), שני גדודי שדה 105 מ"מ, שני גדודי מכמ"ת 160 מ"מ, ושני גדודי מכמ"ת 120 מ"מ. אוגדה 146 עמדה במערכת מגננה בשתיים מגוזרותיה, הטילה לקרב את כל כוח כוחותיה, ו-15 מהטנקים שללה נפגעו במשך היום. חטיבה 205 שנשאה בעיקר הלחץ בקרב על תל ענתר נותרה בסוף היום עם 15 טנקים כשירים בלבד. גלייל-20–20 בchodosh ha-chalifa chibba 9 at 205 batlim vahachrona yizaa la-hatargonot ba-azor g'ba'a.³⁷ Diyuwiyut ha-shiryon 3 ha-irakiyah she-avida bimim zo c-50 tankim vuduk camsef ha-zeh nigm'im vamot chil'i ch'ir, la-shva la-takuf vutor, camoh chibba ha-shiryon 40 ha-iradnit.

20 – 21 באוקטובר, המשך צבירות הכוח

בימים אלה תגבורו הירדנים את חטיבת 40 בגדור טנקים מתחטיבת השירון 99 (כדי לפצוץ על אבדות בימים 16 ו-19 באוקטובר), ואחר כך תוגבר חיל המשלוח עד כדי דיוויזיה מוקטנה, שכלה ב-22 בחודש את מפקדת הדיוויזיה המשוריינית, 3, חטיבת השירון, 40, חטיבת השירון 92, ארטילריה דיוויזיונית (גדודי שדה וגד"ב מתנייעים, שטי סוללות מג"ב נגרר וגדוד נ"מ) ויחידות דיוויזיוניות. בשיא עוצמתו הגיע חיל המשלוח הירדני ל-180 טנקים, 120 נגמ"שים ו-48 קני ארטילריה. וכך כי אחד השיקולים בתגובה היה מגננטי, החשש שכוחות צה"ל יגיעו לצפון מהזירה הסורית או לחילופין חיל המשלוח העיראקי³⁸. חיל המשלוח העיראקי גדל עד להפסקת האש למפקדת גיס (קורפוס) בהרכבת שתי דיוויזיות שריון: 3 ו-6 (כולל אגד ארטילרי מוגבר בכל דיוויזיה), חטיבת הח"ר 20 חטיבת ח"ר היררי

ונוח יחסית הכוחות בשטוח שנטו באופן ברור לטובת הירדנים. לאחר כ-15 דקות נפגעו שני טנקים ירדניים מהפלוגה שנעה לאחר פלוגת החוד על דרך העפר מעירבית לתל חארה ואחד התלקח מיד, בטוחה 8 ק"מ מטנק ג'וד'וו 39. המאמץ המערבי הירדני, שלא איתר כנראה את מקור היררי, נעצר לפרק זמן של כ-30 דקות שבנה פונו הנפגעים בעורת הנגמ"שים של גדור החורם³⁹. עם חידוש התנועה נערכו גזרי של פלוגה הטרפסה בכו. התנועה מאוזה זה צפונה כל פלוגה בחיפוי הדדי בין הפלוגות ובירי על כל נקודה חשודה, תוך תתייחסות לשטח כולל כתפות על ידי כוחות צה"ל⁴⁰.

גדוד הטנקים שעקב את תל חארה מזרחה התקדם לכיוון מערבית כדי לעלות על כביש מרבעת – מ嘶ירה ולנוו בו צפונה. גודוד הטנקים השני נע מבצע-א'צח'ר לכיוון ממתנה כדי להגיע לאום בוטנה ומשם ל'בא. הגדור המזרחי התקדם באיטיות לנוכח אש טנקים שנורתה עליו מטוחחים רוחקים, עד שהגיעו לצומת דרום העפר עם הכביש למסחרה, כאשר פלוגות טנקים קדימות נעה לפניו במרחב של 100–500 מ'. באזור תל מסחרה נבלם הכוח על ידי פלוגה בת 6 טנקים מגדוד 39, שהתקדמה בעמדות ממערב לתל מסחרה ובערופו. הגדור המזרחי ניהל חילופי אש עם פלוגה זו במשך כל שאר שעות היום ובמהלך נפגעו לו 4 טנקים. הגדור המערבי שנכנס לשטח מטה לגבי הטנקים באזור רוסט-אל-ח'ולד הצליח להתקדם דרומה ומערבה, לעبور את הכביש רס"ט שנבעו מהעובדת שני הגדודים לחמו מתקע טנק סנטוריון וקשי"י תקשורת בין הפלוגות של גדור 39 נצפה היטוב על ידי פלוגה מגוד 288 שנערכה באום בוטנה. הבעיות בזיהוי טנקים כתנק אובי שבוטנה, שנבעו מהעובדת שני הגדודים לחמו מתקע טנק סנטוריון וקשי"י תקשורת בין הפלוגות של גדור 39 לאלה של 288, וכן התאפשר לפלוגת החוד של חטיבת 40 לעبور בין שתי הפלוגות (משני הגדודים השוניים 39 ו-288) ולהתמקם בשעה 14:00 במרחב של כ-800 מ' מכביש אום בוטנה – ג'בא, כקילומטר אחד צפוני לאום בוטנה.

תוך כדי תנועת הכוח הירדני התקפת קרבי בין טנקים, כאשר הגדור המערבי של חטיבת 40 נמצא באש צולבת מטוחחים של 400–600 מ' בעוד פלוגות החוד נתקלות בפלוגה נוספת גדור 288 מטוחחה של כ-800 מ'. פלוגה זו הגיעו לאזרה כדי לחסום את הכביש ל'בא, לסגור את הפער בין שני הגדודים באום בוטנה ודרומית לרוסט-אל-ח'ולד ולתגבר את הכוחות במקומות. לאחר שכוחות צה"ל זיהו בזוזות את הכוח שנע מדרום בכוח ירדני על פי צבע ההסואה היוקם-մדבר שלם ועל פי הדגלים הירקיים שעיל האנטונוט (ולא גדור 53 אשר נתקלה אף היא 4 טנקים בלבד הופנתה לתפוס את אזור תל אל-מל כדי לסגור את הפער בין הגדור לכוחות הבולמים את ההתקפה העיראקית והתקפה הירדנית המזרחתית. בעת זו נתקלה חטיבת השריון הירדנית באש כוחותינו. לאחר שהתגלתה החטיבה הירדנית לכוח הטנקים שלנו באום בוטנה נפתחה עלייה אש מטוחח אורך 50 מטרים בלבד הופנתה לתפוס את הכוחות הירדנית במרחב רב ככל האפשר,

משום עיתויו בסיום ההתקפה העיראקית, שאפשר לאוגדה 146 להפנות לעבר ההתקפה הירדנית את אגד הארטילריה שלו ושל אוגדה 210 (שאותו קיבלת ת"פ) והן משומש חתיבת 4, בפיקודו של אל"ס יעקב הדר ("פְּרָר"), כבר הייתה ערוכה ביעדי ההתקפה הירדנית ובערונות מלאה, לאחר הקרבות באור ראשון. עם שחר החלו כוחות חטיבת השריון 40 בהכנות לתנועה שבמהלך נعروו ייחידות החטיבה בשדרות גזריות. בשעה 07:00 החל הכוח בתנועה מכיוון נוא לכיוון תל חארה על שני צירים מקבילים: בצייר נוא – תל-אל-מח' – ג'בא-א'צח'ר – אום בוטנה, ובצייר נוא – נמר – צומת אל-ח'ארה – נב'א-א'צח'ר – מסחרה. תנועות הכוח הטענו כשבכל ציר נע גדור טנקים שפלוגת החוד מובילת מבנה קרב. גדור טנקים שפלוגה העה בשדרה פלוגה על הכביש, ופלוגה אחרת מאבטחת את האג' החיצוני, כשהיא נעה במרחב 400–200 מ' מהכביש. גדור החורם⁴¹ חולק בשלב זה כ-10:30 את הכוחות של דיוויזיה 9 אשר נטרף בחלקו עם שחור על ידי הטענות גדור 39, והחל מפגאי ארטילריה עד הכנישה לקרב של חטיבת 40 התקופת. התקפת דז'ירב בין תותחי הטנקים של חטיבת 4 בין התותחים הסוריים, אשר במהלך נפגעו סוללות סוריות נוספות. בשעה 10:30 תוקף חטיבת השריון 6 העיראקית בתהתקפה שנייה באותו יום, שנשברה על ידי הפעלת עתודות חטיבת 205 (7 טנקים) לאג' העיראקי באזור תל קוריין, תוק השמדת כ-10 כל"ק. עוד תרם לשבירת התקפה זו צירופו לקרב של גדור טנקים 71 מוגדה 36 מס' פריל' רק"ם. באזורה עת זהה מוגדה 40 הירדנית יורד משני עברי תל חארה (בדרך העפר מהשלוחה המזרחתית) לכיוון צפון. בשלב זה הוערך על ידי מפקדת אוגדה 146 כי המאץ החזק יותר הוא של הכוח הירדנית, ושללה הגורה. ההתקפה הירדנית, דוללה הגורה.

באזור אום בוטנה נשארו שתי פלוגות טנקים מגודד הסירור 288 ופלוגה מגוד 39 (כול פלוגה מגודד 6–4 טנקים) שנערכה קילומטר אחד צפונית ממנה לא'צח'ר. פלוגה אחרת של גדור 39 לכפר רס"ט-אל-ח'ולד. פלוגה נוספת של גדור 39 שמנתה אף היא 4 טנקים בלבד הופנתה לתפוס את אזור תל אל-מל כדי לסגור את הפער בין הגדור לכוחות הבולמים את ההתקפה העיראקית והתקפה הירדנית המזרחתית. בעת זו נתקלה חטיבת השריון הירדנית באש כוחותינו. לאחר שהתגלתה החטיבה הירדנית לכוח הטנקים שלנו באום בוטנה נפתחה עלייה אש מטוחח אורך כ-50 מטרים בלבד הופנתה לתפוס את הכוחות הירדנית במרחב רב ככל האפשר,

"הרכבל התיכון", תנוע עד אוכף 800, כקילומטר מצפון ל"רכבל העליון", ותיקן לטייע בכבישו, כמו כן תסייע לכיבוש המוצב ולחבירה עם יחידה 269.

- פלוגה מיחידה 269** תחברו לתצפית שב"מ צפה שלגים" ותחסום בין המוצב הסורי והישראלי.
- גדוד מוקטן 17 (בית הספר החטיבתי למ"כים), בהרכב שתי פלוגות ייחוסם מכיוון דרום-מזרח ויפגע בכוחות האויב הנסוגים.**

- 14 סוללות ארטילריה ועד פלה** בהרכב 4 סוללות מכמ"ת 160 מ"מ, 4 סוללות תומ"ת 155 מ"מ, 6 סוללות מכמ"ת 120 מ"מ, שהתרפרסו לרגולות החroman. יכול כוח הוקצתה ארטילריה בסיווע שיר לבול המבצע, תוכנן סיוע חזום לפני הכוחות בכל מסע ההתקפות, ויריע על נתיבי הטישה למסוקים.

- שני זורורי חת"** למטרת סנוור והטעה הוצבו האחד בהר אודם והשני בהר דוב.

- העתודה** בפיקוד סמ"ח ט 317, תישאר בכוונות הטסה בשדה התעופה מהכניםים.

- חטיבות 1 ו-17** נכונו לטייעZO לופם קרכה תקללה. שעה ה"ש" נקבעה לשעה 18:00:00 ב-21 בחודש, ומשמעה פתיחת ההתקפה על "מוצב הפיתולים" ותחילת התנועה לחroman הישראלי. בוקר 21 בחודש הוחל בהרעשה ארטילרית ובתקיפות אויר שכונו ברובן לעבר החroman הסורי ונתיבי הגישה אליו, Krakuitiy לילית בסיווע ארטילרי ואוויר. שתי פלוגות חמיטת צנחים 317 פעלה בהרכב דו-גדוד, Krakuitiy לילית בסיווע ארטילרי ואוויר. שתי פלוגות חמיטת צנחים 317 היו עתודה.

- להיתקל בתנטגודות חזקה. בשעה 14:00 יצאו המסוקים לסייע הטיסות הראשונות, אל נקחת הנחיתה של **חטיבה 317** שנקבעה 2 ק"מ מצפון ל"מוצב הפיתולים". באוטה שעה מנעו התונתחים ובעיראקם מטוסי חיל האויר הפרעה מצד הסורים והעיראקים מזורחה מצד המלחבים ב"פתחלנד" ממערב. צבירת הכוח נמשכה שלוש שעות, בשישה מסוקים, שביצעו 27 גיחות והנחוו 626 לוחמים על נשקים וכליים.

- בשעה 16:31 הנחית אחד מסוקי ה"יסעור" 19 לוחמים עם קש"א ישרות על שייא החroman. בשעה 17:45, החל גדור 471 לנעuber מוצב הפיתולים", בסיווע ארטילרי עילן וצמוד, ובשא את המוצב בשעה 19:00, נוכח התנדבות סורית קלה. מכאן ניתן לשולט על העורף הסורי, על החיר הירוד מזרחה לערנה ועל הציר לモוצב הסורי. בצר זה התקדם הגדור באטיות בלילה לכיבוש עמדות בדור, אגב היתקלויות מטוחנים קרובים, שבהן הר 12 سورים. בקרב נהרג קצין נוסף לכוח.

- בשעה 03:30 של 22 בחודש נמצא גדור 567 את מוצב החroman הסורי נטווש על ביצורי, על גדרותיו ושדות המיקוש שסביבו, ובשא אותו לא ריהה⁴³. הסתבר שהפצצות חיל האויר והפגנות הארטילריה הייעילות גורמו לסורים לסתוג מגורה זו של החroman. במהלך היום תפסה חטיבת ח"ר הררי מס' 5

וביל 20–21 באוקטובר עלתה חווילית תצפית של שמונה לוחמים מיחידה 269 מחדד והתקממה ב"מצפה שלגים" (kilometer וחצי מצפון-מזרח לה מוצב החroman) ⁴⁴.

הניתוח המבצעי של הקrukע הצבע על חינויו של מוצב החroman הסורי, שהוא מרווח 4 ק"מ מהמוצב הישראלי וגובהה כ-200 מ' מעליו, כי הוא שלט על דרך עפר העולה מהכפר הסורי ערנה אל אוכף שבין שייא החroman למוצב הסורי. מאז כיבוש המוצב הישראלי החלו הסורים לפרק דרך מהמוצב הסורי ל"רכבל העליון".

הירכחות האויב כללה את גדור כוחות מיוחדים 82 מוגבר בפלוגה מגדור 133, שכבש את המוצב הישראלי והתקבבoso בו כבר בתקילת המלחמה. גדור זה נזוק בעמדות שליטו על הדרך העולה אליו מעיקול הטנק" וכן על סביבתו הקרויה. בחroman נערנו כוחות מגדור כוחות מיוחדים 83 ובכיבוש רימה – ערנה חמיטת ח"ר הרר 5 העיראקי⁴⁵.

סגן הרמטכ"ל סיכם ב-20 בחודש עם אלוף הפיקוד תוכנית לתקוף את שני היעדים במקביל בלילה, לאחר הנחיתה הצנחים בשעות אחר הצהרים: לאחר ההיטס תכובוש חמיטת ח"ר 317 את "מוצב הפיתולים" ואת מוצב החroman הסורי; חמיטת ח"ר 1 (גולני) תכובוש את המוצב הישראלי בפעולה קריקuiteiy לילית בסיווע ארטילרי ואוויר. שתי פלוגות חמיטת צנחים 317 היו עתודה.

מאז העבירה את גדור 469 לחזית התעללה (לאחר היפגעות גדור 890 ביל 16–17 בחודש בקרב ב"חווה הסינית"). לפי התוכנית יונחטו כוחות החטיבה צפונה למוצב הפיתולים; גדור 471 יכובש את המוצב עם חשכה ויתור את השיטה עד לפני מוצב החroman הסורי; גדור 567 יעבור דרך גדור 471 ויכובש את מוצב החroman הסורי. בויזמן יונחט כוח קטו סמוך לשיא החroman וישתולט עליו. חמיטת 1 תכוננה עלולות על המוצב הישראלי ברגל בשני צירים מדרום, ולפתוח את הקבש מגדר-ל-שער למוצב בשדרת רק"ם. היא תכוננה לכובש את המוצב ולטהר את עמדות האויב ב"רכבל העליון" ו"התקhton" עד שעת ה"ש" ועוד 12. הכוחות והמשימות נקבעו כלהלן:

- גדור 51** סרוק ויתהר במעלת השולחן הרכס, יכובש את עיקול הטנק", "רכבל העליון", גבעה 16, גבעה 17 ומוצב החroman. גבעה 17 ומצב החroman.
- חפ"ק המ"ט אל"ם** אמיר דורוי, ינוע בעקבות גדור 51.

- גדור 8:** כוח מוגנו בהרכב פלוגה מוגנת מسلح בסיס האימונים החטיבתי על חול"מ, פלוגה מוגנת מוגנת מגדור 17 על חול"מ, 6 טנקים מגדור 74 בפיקוד הסמג"ד יוסף ונסים, מחלקת הנדסה על חול"מ וכל צמ"ה יפתחו את ציר הקביש, יסייעו בכיבוש "רכבל התקhton", העליון והמוצב.
- פלוגת הסיוור החטיבתי (יח"ט ר' 69)** תכובש את

וחטיבת כוחות מיוחדים. בשיאו הגיעה עוצמת **חיל המשלוות העיראקי** לכ-50,000 חיילים, מעלה מ-350 טנקים, כמספר זהה נגמ"שים וכ-150 קני ארטילריה. **הצבא הסורי** המשיך אף הוא להתקעום ועם קליטת כ-200 טנקים חדשים מברית המועצות הגיע שוב לעוצמה של מעלה מ-500 טנקים מוגעים. אולם לעומת נצברת זו לא ביצעה ביום אלו כל פעילות התקפית ממשמעותית.

צבאות ערב תכננו מתקפה מתואמת ואסטרטגית גדולה של הצבא הסורי ושני חילות המשלוח, מזרחה ומדרום ב-23 באוקטובר³⁹. ב-21 בחודש ניסו הסורים לתקוף בכוח גודדי את תל מרעי ונהדו תוך אובדן 8 טנקים.

זה"ל התארגן ביום אלו ועוצבתו, האוגדות 210, 36 ו-146 הגיעו לעוצמה של 380 טנקים. במצב זה הcinן פיקוד הצפון שלוש תוכניות התקפיות:

- כיבוש מחדש של החroman.
- מתקפה לכיוון צפון-מזרח בכוון נכר – סעסע, כדי לאיים על دمشק.
- מתקפה לשיפור המוצב בזירה לשמדת כוח המשלוח האש, מזרחה להשמדת כוח הכבש הראשי שיח מסclin – دمشק. ולהשתלט על הכבש הראשי הפיקוד בפעולות מרבים ופשיטות מעבר לקו האויב באמצעות יחידות ח"ר במקביל המשיך הפיקוד בפעולות מרבים ופשיטות מעבר לעתודה השפעה ממשמעותית. לאחר דיוונים בפיקוד העליון והחולט כי הפיקוד יתמקד בכיבוש החroman ובעדיפות שנייה בהתקפות לדמשק במרחב סעסע – נכר.

הקרב האחרון בגולן – כיבוש החroman

בבוקר 15 באוקטובר עם פתיחת מבצע צלחת התעללה, הורה הרמטכ"ל לפיקוד הצפון לתכנן את כיבושו מחדש של החroman. כך הורה להכפיף לפיקוד את מפקדת קח"ר לשמשה, ולהקצתו להחטיבת צנחים עד שתים, בסיווע מסוקים. מאז נדון המבצע מדי פעם ובוצאות ל-19–20 סוכם שהפיקוד יתקיים את החroman ואת שייא החroman, ובכך מזמין רשות את הזרה את היררכות היראקל, ובקדימות שנייה את החroman הסורי ואת שייא החroman⁴⁰, שמאז נפילה המוצב ניצלו הסורים לתצפית ולטיחות ארטילרי. כוחות צה"ל הנחיתו מדי פעמי אש ארטילריה על הגזרה וניתנה הוראה לטיסיס חיל האויר לשחרר על החroman.

כל שימוש עוזף שנותר לאחר גיחות בצוותן. מפקדת הפיקוד הייתה שותפה להערכה שאין דבר בשחרור המוצב הישראלי אלא יש לכובש את המוצב הסורי ולהיאחז בשיאו. על יסוד הערכת המוצב הפיקודית הוקזו למבצע שתי חטיבות ח"ר מוקטנות: חטיבת גולני וחטיבת צנחים מילואים 317 מטה מבצעי בראשות סגנו של אלוף הפיקוד, תא"ל יקותיאל אדם ("קוטי") הוכן לתכנן ולהציג את המבצע. חיל האויר ביצע מספר גיחות צילום,

החרמון הסורי ושיא החרמון, ממש לקרأت הפסקת האש הצפואה ב-22 באוקטובר, הוציאו מיד הسورים את מאחזו האחרון מעברית לקו הפסקת האש של 1967, ונתנו לצה"ל עמדות צפתיות השולטות על מערכי הسورים מצפון למובלעת עד למבואות دمشق.

סיכום

אפשר לציין כי הלחימה בזירה הסורית, לאחר קרבות ההבקעה ובתוך שטח סוריה, הושפעו באופן מכריע ברמה הטקטית והאופרטיבית מהופעתו בהפתעה ומוקדם מהמצופה של חיל המשלו העיראקי בשדה המعرקה. תמורה העניין כיצד זה השכיל האויר הישראלי לא ביצע ולוייתת תקיפה אחת כנגד חיל המשלו העיראקי במשך למעלה מעובדות עיראקיות זו אمنם לא הצלחה לשנות את המצב מיסודו, וכוחות צה"ל נשארו בטריז שמעבר לקו הסגול עד לסיום המלחמה, אולם ההתקומות לטווח ארטילריה מדמשק לא הושגה. הسورים לא הבינו וצונם להפסקת אש בתום המתקפה – כפי שקיים הפיקוד הישראלי העליון. גם יעדים התקפיים אחרים של צה"ל שכבר נערך נוה-קלרב לכיבושים, לא השוגג, כמו התבססות על נהר העואג' או כיבוש התחלים כדונה וחארה. יתרה מזאת, צה"ל לא הצליח להפנות כוחות משמעוניים מפיקוד הצפון לפיקוד הדורות (מלבד מפקדת חטיבת 179 בפיקוד אל"ם רן שריג, שהועברה לפיקוד הדרום ב-21 באוקטובר ואף הספיקה להשתתף בחימה שם ייחד עם גדור אחד שלא (196), ופיקוד הצפון אף תוגבר בגדור נח"ל 906 מפיקוד המרכז. צה"ל הסתפק אפוא בಗיחות ירי ספורדיות על פרברי دمشق עם תותחים ארוכי טווח בקוטר 175 מ"מ בלבד. אין לכך כי מוצע "קינוח" לכיבוש החרמון היה מוצע מוטס למופת, והגדול ביוור בתולדות צה"ל מאז מלחמת העצמאויות. על אף האבדות הרבות של חטיבת 1 במבצע זה, אפשר לציין כי ברמה המבצעית זה היה מוצע משולב קלאס. הכישלונות של הכוחות הسورים, העריאקים והירדנים בהתקפות הנגד על כוחות צה"ל מוצבויות בברור על היעדר יכולת, עבودת מטה רשלנית והיעדר יכולת לחימה סבירה בקרב צבאות אלה, שהזדמנו לרמות הגולן לאחר הישג'יצה"ל במתקפתה. הנגד הפיקודית והבקעת המערכים הסוריים, הسورים כבר היו שבורים ועל סף התמוטטות, העיראקים והירדנים והירדנים הגיעו לשטח לא מוכר ובחויפה רבה, ונראה בבירורו ששחרר היה מנגנון תיאום מתkowski על הדעת בין שלושת הצבאות. על רקע זה ועל אף כמות הכוחות הרבה "על הניר" של צבאות אלה, האם לא החמכו הזדמנויות להכריע את שלושותם בנסיבות ההן כדי להשיג את מטרת הפיקוד העליון?

עם עלות השחרר גברה גם האש שירו הسورים על גדור 51. המח"ט והמג"ד נפצעו. הפיקוד על הקרב עבר לידי קצין האג"ם החטיבתי. עוד בטרם נפגע המח"ט הגיע אליו מפקד הטור הממנע עם פלוגה מגדור 17, והמח"ט הורה לו למקום בסיס אש על המדרון הדורמי של גבעה 16 כדי לחפות על פינוי נפגעי גדור 51.

קצין האג"ם הנהית ארטילריה כבדה על גבעה 17 בניסיון לחיל את נפגעי הפלוגה שהסתערה עליו. בהפגזה זו נפצעו גם כמה מחיל הפלוגה, שנתרtro על פאת הגבעה. הטור הממנע ניסה להתקדם עם שחרור "עיקול הטנק" לעבר הרכבל העליון, אך נבלם כ-600 מ' מצפון לו בשל מחרוזות מוקשים ואש נ"ט מדויקת שנורתה מכוח החסימה הסורית, שהיא ממוקם מדרום לרכבל העליון. ההפגזה הארטילריה הרצופה שהונחתה על גבעה 17 ועל השטח שבינה בין גבעה 16, והתעקשות לוחמי גדור 51 לאחיזו בפאתי הגבועה, מוטטו לבסוף את התנדבות הسورים, ובשעה 07:30 פסקה האש והחלה בריחאה של הسورים צפונה וזרחה. משעה 08:15 החלו להתקדם לוחמי גדור 17 ושרידיו גדור 51 מזרחה לעבר המוצב, תוך מיקום ותקים וסרייקת הגבעות באש. בדרךם הגיעו בשבי סורים רבים. הכנישה לחצר מוצב החרמון הישראלי, ווכבה עד לשעה 10:30 בפקודת סגן אלוף הפיקוד, תא"ל קו"ת אדם, מחשש למיכולים. הסירית הצליחה לבסוף להתגבר על כוח החסימה הסורי ריק בשעה 09:30, וציוו הכיביש נפתח לתנועה רגלית בלבד. 56. לוחמים מחתיבה 1 נחרגו בקרוב, ר' 79 נפצעו⁴⁵. כאשר התקשתה החטיבה בהתקפתה מדרום גורו תא"ל אדם בשעה 05:42 למח"ט 317, אל"ם יעקב נדל לשולח שטי פלוגות צחניים כדי לסייע לכיבוש המוצב הישראלי. מג"ד 567 יצא להעתיק את האש שטי מוגמות קדימה על גבעה 17 ועל המוצב עצמו. גדור 51 פתח בהסתערות על הגבעה, ולפניה עלוות השחרר גם על גבעה 17 שמנזרה לה. בקרוב הקשה שהתקפתה נפגעו עשרות מפקדים ולוחמים. הסיוע הארטילריה על גבעה 17 הופסק לאחר שוחרש"א נהרג. האש הסורית העיליה מנעה מהגדוד לכובש את שתי הגבעות והחילילם נאחזו בפאתיו בלבד. אחות הפלוגות שנשלחה לתקוף באיגוף ממערב טעה בנזיר, לא הגיעה ליעדה וספגה בטעות אש מהטור הממנע.

בשעה 10:00 התבגר שלוחמי "גולני" הגיעו ליעד, והצנחנים קיבלו פקודה לשוב לחרמון הסורי. בدرכם חזרה המשיכו לפועל בתיאום עם הכוח של יחידה 269 נגד הسورים הנסוגים. עד השעה 16:00 חזרו הצנחנים לחרמון הסורי, ואיתם לוחם שנרגב בהתקלות עם הسورים ו-17 שבוריים. כוח העתודה הפיקודי בפיקוד סמ"ח"ט 317, שקיבל בשעה 06:08 פקודה לטוס לרכבל תחthon עם מסוקים ממחניים, הגיע לחרמון, אך לא נדרש להיכנס לפעולה. בתום הקרבות העורבה השיליטה על כתף החרמון לפיקוד סמ"ח"ט 317. במהלך המבצע נרו כ-5,000 פגזי ארטילריה של מודדות הسورים שעל המורדות המערביים של גבעה 16 והיא ספה בטיעות גם אש מכוחות צה"ל בעקבות גבעה 16 ומהטור הממנע. מהשלב הזה ועד תום הקרב פסקה הסיירת להילחם.

הסורת את הגירה במרחב רימה – ערנה וצפונה, במקומם הכוחות הسورים שהוצאו מהגירה. לחטיבה זו שלא נתקלה בכוחותינו, נגרמו במהלך כיבוש החרמון 10 הרוגים ו-30 פצועים מההפצצת וההפגנות הרבות של צה"ל⁴⁶. כך השלים חטיבת 317 את משימתה. אבדות החטיבה היו הרוג ושני פצועים.

חטיבת 1 (גולני) שחררה לה מפקדת סיוע ארטילריה ארגונית, קיבלה מהפיקוד קצין קישור ארטילריו וקציני תrzpit קדמים שהצטרפו ליחידות הלוחמות רק כשלוש שעות לפני היציאה לקרב, כי הם לא הספיקו ללמידה את השיטה והדבר גרים לתקלות רבות במהלך הקרב. גדור 51 וחפק המח"ט החלו עלות ברגל מגדר-ל-שם בשעה 18:30. הסיירת יצאה מ"מינו" האוטובוסים" לעבר הרכבל התיכון בשעה 19:00 והטור הממנע יצא ממסעה בדרכו בדרכיהם בשעה 20:00. עד שעה 02:30 של 22 בחודש לא אירע מגע עם אויב. באותו שעה התקרב גדור 51 מדרום אל גבעה 16. הטור הממנע נתקרב ל"עיקול הטנק" והסיירת הגיעה תא שטח אחד לפני היעד. בשעה 02:38 נתקלה פלוגת החוד של גדור 51 באויב מחופר בפאתי גבעה 16. על גבעה זו השולט על הציג ועל כל השיטה, הספיקו הسورים לヒיעך ולהתבצר בעשרות עדמות הממחפות אחדדי.

מما התקפה של 8 באוקטובר הייתה ידועה גבעה 16 כיעד העיקרי בדרכו למוצב החרמון, אבל דזוקא עליה לא הונחתה אש ארטילריה לפני המגע, בגל מקרה בו: מתחילה הונחתה מטס אל מתגלל לפני הגודוד במגמה אחת קדימה. אולם לאחר שנפלו פאים בתוך הכוח בשל ירי שגי, הורה המח"ט להעתיק את האש שטי מוגמות קדימה על גבעה 17 ועל המוצב עצמו. גדור 51 פתח בהסתערות על הגבעה, ולפניה עלוות השחרר גם על גבעה 17 שמנזרה לה. בקרוב הקשה שהתקפתה נפגעו עשרות מפקדים ולוחמים. הסיוע הארטילריה על גבעה 17 הופסק לאחר שוחרש"א נהרג. האש הסורית העיליה מנעה מהגדוד לכובש את שתי הגבעות והחילילם נאחזו בפאתיו בלבד. אחות הפלוגות שנשלחה לתקוף באיגוף ממערב טעה בנזיר, לא הגיעה ליעדה וספגה בטעות אש מהטור הממנע.

המ"ח"ט שנעழז גדור 51 ומצא עצמו תחת אש עיליה, הורה בשעה 03:20 למפקד הסיירת לכבוש את הרכבל העליון. הוא גם הורה למפקד הטור הממנע להגיע אליו עם פלוגה מוקטנת מוגדור 17, כדי לסייע לגדור 51. לאחר שהרכבל העליון נכבש ללא התנגדות, נחרגו שניסו להתקדם דרומה על הכביש. מלחמיין, לאחר שניסו להתקדם דרומה על הכביש משאית היום גברו הצליפות על הסיירת מעמדות הسورים שעל המורדות המערביים של גבעה 16 והיא ספה בטיעות גם אש מכוחות צה"ל בעקבות גבעה 16 ומהטור הממנע. מהשלב הזה ועד תום הקרב פסקה הסיירת להילחם.

מקורות

- .1 אורהן אלחנן, **מלחמת יום הכיפורים**, תוה"ד/היסטוריה, ת"א, 2004.
- .2 אלוף בר כוכבא משה, **מערכות הפלדה, מערכות, ת"א, 1989.**
- .3 גבעתי משה, **הכוחות המוחדים בצבא הסורי בשנים 1948-1974**, המטה הכללי, אמ"ץ-תוה"ד, ינואר 2001.
- .4 גולן שמעון, **מלחמת יום הכיפורים**, צה"ל – המחלקה להיסטוריה, 2012
- .5 מפג"ש-יתח"ש, **עוצבות חט"ז במלחמת יום הכיפורים**, חזית הצפון,

תאמורים:

- .12 **מערכות 258 – 259**, תא"ל בר-כוכבא משה, "מערכת השריון נגד העיראקים במלחמת יום הכיפורים", ת"א, אוקטובר-נובמבר 1977
- .13 **מערכות 266**, סא"ל דוד, "צבא ירדן במלחמת יום הכיפורים", ת"א, אוקטובר-נובמבר 1978
- .14 סרן ישי קורדובה, הרקע המדיני לרכיבת האוירית האמריקאית, **מערכות גילון 256**, יולי 1977.
- .9 מרכות 234 – 235, רס"ן אלכסנדר, "ארבעה ימים ארבעה קרבות", תא, ינואר 1974.
- .10 מרכות 234 – 235, סרן ב. "שרמנים נגד העיראקים", תא, ינואר 1974.
- .11 מרכות 258 – 259, סא"ל אבי שי, "חיל המשלוח העיראקי במלחמות יום הכיפורים", תא, אוקטובר-נובמבר 1977.

הערות:

- .1 צבי עופר (עורך), **צבא עיראק במלחמת יום הכיפורים**, מערכות, ת"א, 1986.
 - .2 סא"ל דוד, צבא ירדן במלחמת יום הכיפורים, **מערכות גילון 266**, נובמבר 1978.
 - .3 שמעון גולן, **מלחמת יום הכיפורים**, צה"ל – המחלקה להיסטוריה, 2012.
 - .4 אלחנן אורן, **תולדות מלחמת יום הכיפורים**, אמ"ץ-תוה"ד, המחלקה להיסטוריה, 2004.
 - .5 פריק סعد אלדין אלשאזי, **חזית התעללה**, מערכות, ת"א, 1987, עמ' 175.
 - .6 סרן ישי קורדובה, הרקע המדיני לרכיבת האוירית האמריקאית, **מערכות גילון 256**, יולי 1977.
 - .7 אורהן שם, עמ' 161.
 - .8 עופר שם, עמ' 103.
 - .9 אורהן שם, עמ' 159.
 - .10 אילן סהר, **כיבוש תל שמס במלחמת יום הכיפורים**, צה"ל, המחלקה להיסטוריה, 2010.
 - .11 גולן שם, עמ' 765.
 - .12 אורהן שם, עמ' 162.
 - .13 אלוף משה בר כוכבא, **מערכות הפלדה, מערכות, ת"א, 1989**, עמ' 319.
 - .14 מרכות 234 – 235, רס"ן אלכסנדר, "ארבעה ימים ארבעה קרבות", תא, ינואר 1974.
 - .15 עופר שם, עמ' 124.
 - .16 עוצבות חט"ז במלחמת יום הכיפורים, חזית הצפון, אוגדה 146, מפג"ש תח"ש, 1974.
 - .17 עופר שם, עמ' 126.
 - .18 בר כוכבא, שם, עמ' 321.
- 42. משה גבעתי, הכוחות המוחדים בצבא הסורי בשנים 1948-1974**
- הmeta הכללי, אמ"ץ-תוה"ד, ינואר 2001, עמ' 18.
- .220 עופר, שם, עמ' 220.
- .1069 גולן, שם, עמ' 40.
- .276 אורהן, שם, עמ' 41.
- .278 אורהן, שם, עמ' 43.
- .202 עופר, שם, עמ' 44.
- .279 אורהן, שם, עמ' 45.
- .1974 אורהן אלחנן, **מלחמת יום הכיפורים**, תוה"ד/היסטוריה, ת"א, 2004.
- .2004 אלוף בר כוכבא משה, **מערכות הפלדה, מערכות, ת"א, 1989.**
- .2001 גבעתי משה, **הכוחות המוחדים בצבא הסורי בשנים 1948-1974**, המטה הכללי, אמ"ץ-תוה"ד, ינואר 2001.
- .2012 גולן שמעון, **מלחמת יום הכיפורים**, חזית הצפון,

אלמנות כבוכות לכול החיים או התאוששות?

שמעונה חודשים היה רס"ן רמי גבעוני ז"ל בחזקת נעדן ממלחמת יום הcipורים. כשהוחזקה גופתו על ידי הסורים שגררו את הטנק שלו לדמשק, נותרה דליה רעייתו, שהתיירה כל הזמן באיהידעה, אלמנה עם שלושה ילדים שהקtan בן פחות משנתיים. ביקורו של האלוף מוסה פלאד והספר "רקדנית בלי רגליים" הניעו אותה בהמשך לחפש ולמצוא זוגיות חדשה ולבנות משפחה של שישה ילדים "יתומים"

בהמשך המלחמה התחליו להגיע טלפונים ד"שיהם ואני לא קיביתי שום טלפון. בשובע השני למלחמה, הגיעו מכארה של שקרוב משפחתה משרות בגדור של רמי. היא באה לבית הילדים בו עבדתי ואמרה לי: "את יודעת שהgcdוד כבר ירד למנוחה"?

סימתי את העבודה ורצתי לטלפון הציבורי בחדר האוכל לצצל לשורה לה (רעיתו של טובי תורן, המג"ד, בחיפה) לשאול אותה האם היא שמעה מהו ומה קורה?

חבר ומפקד ושמו רמי גבעוני

רמי ואני למדנופה, בבית הספר הזה באותו מחזור, מספרת דליה גבעוני-ארנון, בית הספר נקרא אז המוסד החינוכי קיבוץ מעברות (כיום הוא נקרא "רמת חפר"). אני בת קיוז גת במקורי ובשלב מסוים במלחמת העצמאות בתש"ח פינו אותנו, ילדי בית הספר, לקיבוץ שעברות. כשרמי ואני היינו מדריכים ב"השומר הצער" התפתחה

אל"ם (במיל') שאול נגר

שבשת של יום הcipורים 6 באוקטובר 1973 רמי העיר אותו בשעה 10 בלילה, לאחר שעשינו עברנו יחד שבוע של שמירתليل בקיובץ, ואמר "בוקר טוב, את צריכה לgom. הודיעו לי כתש שיאיזה תרגיל צבאי וטוביה תורן, המג"ד, אמר לי שהוא עobar דרך עין החורש, אוסף את עוזי ואת דרום ועד שרים אמם מעין החורש ובא לחתה גם אוטה". יומם קודם הבטחנו לנירית שבשבת זו נטייל, וכשהיא עלה איתה איתנו ללוות את אבא, היא قول הזמן בכנה ואמרה: אבא, אל תיסע, אל תיסע! אמרתי לה זה רק תרגיל, הם יחוزو בערב ונעשה מהר את הטויל. והוא נסע, לא לך כלום, שום דבר, חשב שהזה תרגיל. ב-2 בצהרים עבר איזה חבר ואמר לי, שמעת? אמורים BBC שפרקชา מללחמה ושחצרם רוצים כאילו לנתק את הנגב. מתחלים lagiיס אנסים, ברודוי יש הodium גיאס. המלחמה פרצה ואני לא יודע כלום.

רמי גבעוני ז"ל, נפל בקרב ברמת הגולן ב-10 באוקטובר 1973 (בגדוד 125 בחטיבת 205)

עומדים בשורה
הראשונה, מימין: דליה,
គ'ום סבטא בת 25, נורית
גבעוני-מיכאל, הילדה
ארנון-מורטמן, מיכא
ארנון, אורית גבעוני-
ברמן, נוגה ארנון-דגן.
ושבם, מימין: רון ארנון,
טל ארנון, שי גבעוני

לפני סיום הלחימה שנמשכה בdryom מול הצבא המצרי הועבר הגדור דרומה. דוד כספי שבמהלך המלחמה התמנה למג"ד לאחר שטובייה נהרג, DAG עם ההעbara לטיני לשחרר בהדרגה לחופשות את החילאים והקצינים של הגדור, גם הגיע אל שרה'לה תורן ואלי לנייחום אבלים ולספר מה קרה. בביורי החילאים סופר לי כי רמי נעדר מאז הקרב באזורי תל-פארס ב-10 באוקטובר 1973, שנערך בשלב゜ שבו הסורים כבר נסנו עד הקו הסגול. היו שיטפו כי טיל "סאגר" שלא היה מוכן כלל לצה"ל הוא זה שפגע בטנק של רמי בחלק העליון וכי הטנק נשאר בשטח ובליליה נגרר על ידי הסורים. סופר כי הטנק הוזג בשירות השילשה הסורים הציגו בדמשק וחזה לפִי מספרו.

כעבור חודשים ארוכים כאשר הגיעו השליה המתוך מטבח האוו"ם גונאר ארינג, שתווך בנושא השבויים והנעדרים, הגיעו אליו נזיני צה"ל וביקשו פרטים מזהים לצורכי זיהוי. כעבור ימים אחדים נמסר לנו כי רמי זזה ב-18

ובאמת, תוך זמן קצר נשלחו רמי ושמעון זקי מרأس הנקרה לסיוור למודי בן שלושה חודשים בארצות הברית, בין ובהודו. כשהיו עם ידע מעשי רב, התפתח ענף המטענים. רמי היה בין מקימי בית האריש הראשון לייצוא אבוקדו ב"గרכנות" ומואוחר יותר נשלח על ידי הקיבוץ לקורס רכיז משק רפואי והתמנה למרכז המשק בעודו צעריך כבן 31.

במלחמת ששת הימים היו רמי וטובה תורן עם גדור הסנוטוריונים שלו חם בקרבת מצפה הג'די' שבסיני, ולוחמי היו בין הראשונים שהגיעו לתעלת סואץ בגדודם. רמי שירת הרבה במילואים, תמיד עם חבריו לגדור, ובמהלכם עליה בdryom. במלחמות ים הכנפרים היה מיעוד להיות הסמג"ד של טוביה וקיבל דרגת רב-סרן.

רמי נעדר

מלחמות ים הכנפרים הסתיימה. החלים הובאו לקבורה, ורמי איננו. כמעט שמנה חודשים לא הייתה ידיעה ברורה על גורלו של רמי. עוד

אהבתנו. רמי התגיים לשירין באוגוסט 1957 ולאחר קורס קצינים שובל בפלוגת הסנטוריונים הראשונה של גורדיש. לאחר שרמי סיים שירות של שלוש שנים נישאנו ועברתי לקבוץ מעברות. למדתי באורנים בקורס לגנט, ובהמשך נולדו הילדים אורית, נירית ושি.

רמי מילדונו ממש לעבודת החקלאות והתמחה בגידולים סובטרופיים, בעיקר אבוקדו, שאז החלו בארץ לנשות ולגדלו באופן מסחרי. בשנת 1965 הגיעו לסייע במעברות ראש הממשלה לוי אשכול ושר החקלאות חיים גבטי, במסגרת מטרת הממשלה לעודד את החקלאות בארץ לגידולי ייצוא ולמציאות. בסיוור שאל אשכול את רמי – עז האבוקדו כל כך גבוהה, איך תקפטוף? ורמי ענה לו בשובבות – נזמין ליקופטרים... עוד שאל את רמי: איפה למדת? רמי סיפר שעדיין לא למד אך מתכוון בהמשך ללמידה ברחובות בפקולטה לחקלאות. אשכול פנה לבתי ואני אמר: תרשמו אותו! אני רוצה שיעסוק בסיוור למודי לימודי המטענים.

דליה גבעוני כהן

”

**עַצְּחָקָהוּ כֹּל כָּךְ
גִּבּוֹהָ אֵין תְּקִטְפָּה?
וּרְמִי עֲנָה לוּ בְשׁוּבְבָּות -
נְזָמֵן הַלִּיקּוֹפֶטֶרִים...**

”

מולוי ודבר איתי בנחישות ובאמפתיה השפייעו עליי מאוד מאד. הדבר השני הוא ספר שאני לא שוכחת, הנקרא: "רകדנית בily וגלים", למרות שרגשות לא הייתה פניה כלל לקריאה. אמנם של חברתי הביאה לי את הספר ואמרה: "קראי אותו, זה עניini אותך". זה ספר של הסופרת קלה אשרא-פינוק ובו זיכרונותיה ותולדות הישרדותה עם חמשת ילדיה במהלך המלחמה והעולם השני, לאחר ששכלה את אבי ילדיה. היא חלמה חלום "כאילו היא ממשיכה לרקוד את חייה ללא הרגליים". שוב אני חושבת כיום, בדיעד, שהספר הזה, בעיתוי שבו קיבלתי אותו, הניע בי את זיק ההתחמדות עם החיים החדשניים והתמיינתיים בילדים שלי בהמשך.

זוגיות חדשה ומשפחה מורים ומחבקת

כעבור שלוש שנים שבחן הייתה לי הchlוי הידדים והמשפחה שלא עזבו אותי לרוגע, לדבר על לבי שלא להישאר בלבד להמשך החיים שלי ושל הילדים. הם הציעו לי לצעת ולהכיר אנשים חדשים. למדתי נהגה במימון משרד הביטוחון וזה התארך ליותר מחצי שנה. זוג ידידים הסיע אותי למועדון אלמנות צה"ל בתל אביב, יצאו לסרט ולאחר מכן נאספו אוטם מהמועדון שבו תמיד היו

חולצים של תנועת השומר הצעיר מromeניה ובולגריה. גם אחיו הגדול של רמי, אמנון ורעותו אילנה וילדיהם ואחותו הצערה בקי ואבנור ובנם, היו איתה בת קופה המאוד מאד קשה. הורי שבאו מקיים גת נשארו לגור תקופה מה במעברת בדירה הקרובה לדירתה, וסיעו לי מאי עם הילדים וביחד עם ה"חטפות" בערבם בתמי הילדים. הפרודוקס היה שמאוחר בערב הייתה לי לב ביל הילדים שישנו כל אחד בבית ילדים שלו, וכך עבר היוי באים חבריים יקרים ויושבים אצל עוזר וחאת הייתה תמיימה גדולה.

שני דברים השפייעו עלי. האחד, הביקור של מוסה פלד, מפקד האוגדה שבנה רמי לחם ונפל. זה היה כבר כ-5-4-5 חדשנות לאחר המלחמה, בשעת האזרחים. מוסה התנהל באירועות נועז במלל הליכה. הוא סיפר לי את גרטתו לקרב שהתנהל באזורי תל-פארס ולקראת סיום פנה אליו ואמר: "עכשו, שזה כבר קרה, הכל תלוי לך. מה תבחר? לעשותות – להיות נכה כל החיים?! גם מי שאיבד אכבע את יכול להחליט להיות נכה לכל החיים אם אם יבחר זאת. את החלטתי אם אלמננות היא נכתת לנול החיים. זה יהיה תלוי רק לך מה הכוון שתבחרו!'" המשפטים של מוסה הם פשוטים. ככל בשיטה. אביו של רמי, יצחק גבעוני ז'ל, חי עמנואל עוד שהדברים נאמרו ובכוח האישיות של מוסה, שישב

הארונות שהסורים החזירו, ונקבעה לויה צבאית.

הLEM והתואשות

בשלושת החודשים הראשונים שלאחר המלחמה לא תפקדתי כלל, הייתי בஸבר גדול, מספרת דליה. עיקר דאגתי הייתה לילדיים. אוריית שהייתה בת שמונה, קיבלה את המצב מאד קשה. דבר ראשון היא עברה לבית הסבים, ההורים של רמי, ונשarra לישון שם ימים לא מעטים. לנירית שהייתה בערך בת חמיש, הייתה בגין הילדים תמייה מהגנת ומכלול הוצאות, אבל הייתה לי ולה תקופה מאד קשה. נירית רצתה שאשר לידי בלילה או לעבר לחדרנו, אבל לא יכולתי. הייתה לנו דירונית קטנה, ואיך אקח אותה אם צריך להגיע בלילה לשיהה בן פחות משנתיהם. ננסנו לחזור. בלילה של רעים וסופות הייתה לי דילמה מאד קשה. (מאוחר יותר נכנסנו נוגה של "הורה יישן" בבית הילדים כי הרבה ילדים פחדו בלילה).

בימים הראשונים היוינו כל משפחת גבעוני ביחד. אמנם של רמי, בוקיצה, ז'ל לא התואשה מהesson וכעבור בחצאי שנה נפטרה ממלחת הסרטן ולא זכתה לדעת בבירור מה עלה בגורלו של רמי. היא נשאה בהתחווה שפה"ל השאיר אותו פצוע בשטה. אביו של רמי, יצחק גבעוני ז'ל, חי עמנואל עוד הרבה שנים. שניהם היו מקרים קיבוץ מעברות,

ההסכמה, הלימודים אפשרו ליקפיצה גדולה בידע החינוכי הכללי, וכן כشنשארת בית לבית הספר המשפחתי הגדולה, התמניתית לרכזות פדגוגית של הגיל הרך. בהמשך נולד בנוו המשותף טל. כשהגיא על לכתח' א' ואחר פניות רבות אלוי, יצאתי למד חליקת בסמינר הקיבוצים בתל אביב במגמה לגננות קליג' קדמ' חובה והייתי מלחנת פדגוגית של הכיתה. רחל מסינגר מרמת יוחנן, שהייתה הרכזת, רצתה שאצטראף ולכן הלו לקרהטי בכל נושא התחבורת: מוניות הייתה אוסף אותה בברוק ומוחרה אותה עד 16:00 הביתה. כך המשכתי גם למד את נושא הגיל הרך ויחד עם הוצאות השתפותי במפגשים שנערכו בארץ אותן שנים. גם המפגש עם המורות והמורים במקצועות השונות הכלולים במקצוע העchnיק בגיל הרך הושיבו לרבות.

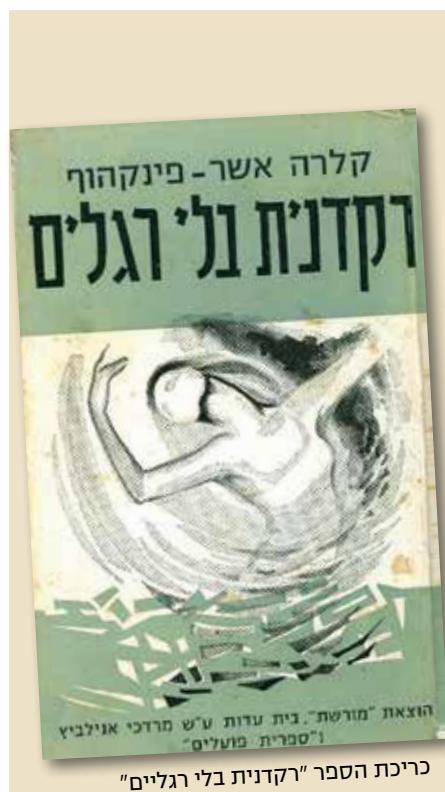
לאחר שש שנים התמניתית לרכזת המסלול עצמו, ובסיום עבדתי בסמינר כ-13 שנים, במקביל ליוםים בשבוע של יעוז חינוכי בבית, בקיבוצי. בדיק כאשר יצאת לപנסיה (באוגוסט איה בת 75) עמד הקיבוץ בפני החלטה לעבור ל-5 ימי עבודה בשבוע וליציאה לפנסיה. פנו אליו לרכז את המהלך הזה. כך מצאתי את עצמי מוביל את הוועדה שהכינה את תקנון הפרישה מעבודה בקיבוצנו, ובכך היינו בין הראשונים. במהלך העבודה מצאנו שצורך להקים מקום עבודה חדש ליוצאים לפנסיה, והקנו מרכז הנקרא "ת.ל.מ.", המאפשר לותיקים היוצאים לפנסיה לעבוד במקום מאורגן של אריזה ועובדות מסוימות למפעל הקיבוץ ומהוצה לו, כמו "אריזת מותנה לילודת" של "מטרנה", הכנת חבילות שי למפעלים ועוד. בשמונה השנים האחרונות עסקתי בהקמת קרן אישית לחברים בקיבוצנו, השיטופי עдин, והובלתו ועדעה שהdagששה מחדש את הכרה במרכיב הוותק של החברים בקיבוץ, ליד הערך של השוויון והשוויון וליד הערך של התיחסות לפרט ומשפטו וצורךם המיוחדים בחינוך, בבריאות ובperfesa. הקמו קרן הנקראות מפ"ל (מנוף פיננסי לחבר) שמטotta לטיען לכל חבר וחברה שצברו 35 שנים עבודה בקיבוץ (החל מגיל 30 עד הensonיה), זכות של צבירת איגרות בעלות ערך כספי. וכך לאורך כל השנים אני מעורבת בחים החברתיים בקיבוץ. ביום אנו שמחים עם משפחתו הרחבה שבעה 13 נינים ו-13 בוגרים – בניין, בנות, כלות וחתנים. אנו מוצאים זמן לטיליל בחו"ל ובଘטל מוגשים כי הגיענו למנוחה ולנהלה.

חשיבות לי להציג כי בוגרnod לגישת אגן, השיקום ומשרד הביטחון לאורך יובל שנים, אשר התנערו מALARMOות שנישאו בשנית, כיום מוכחות אלמנות צה"ל לכל חייהם, גם אם נישאו בשנית. תודה רבה וככל הכאב מגיעים לנווה שואה-סולן, י"ר ארגון אלמנות צה"ל ויתומי צה"ל ולצאות המסור שלצדיה, שהעלו את הגישה

הרצאות, ריקודים, שירה וכיבוד. נסעתו לשם מספר פעומים והתחלתי לעכל את ההתנסות של מפגש חדש. באותו זמן שמעה חברתי על חבר קיבוץ שעדר העמקים שהתאלמן ויש לו בן ושתי בנות, ונואה היה לה שהוא מתאים לי. וכך ארגנו לנו פגישה בהסכם של שניינו ונפגשנו בדירה בעין החורש, אצל עוזיר בר שהוא עצמו ידינו עוד מהgcdוד בשוריון. כשהקשר התהדק, אמרנו לעצמנו שאין לחכות זמן רב כי כאשר הילדים גדלו עשויה להיות התנדבות הרבה יותר. התלבטו בין שני הקיבוצים ובסוף החלנו שאם אני צריכה להיות אימה לשישה, מתאים זהה יהיה בקיבוצי, שבו אני מכירה ומכירים אותו כלום. וכך אכן היה. זה לא היה פשוט. עשינו את המיזוג בהדרגה, כולל אחד מאייתנו עם כל ילד בנפרד ואחר כך כולם בנות הקרובות בגול ביחיד, ועירבנו את המשפחות משי הצדדים בהחלה שלנו.

אבא של רמי קיבל זאת בהבנה וגם הגיסים משני הצדדים תמכנו בנו לאורך כל הדרך. הסבירים בחיפה, הוריה של קיטי ז"ל, אשתו של מיכה, ואחויה צירפו אותנו למשפחתם באחודה הרבה והתייחסו אלינו שמים סבבים של כלום, וכך גם הורי ואחיינו. כך הפכנו למשפחאה אחת גדולה ורחבת, שכולם מוזמנים ומוזמנים את כולם בחגים ובאירועים. הקמת המשפחאה לא הייתה מחלקל – לא לנו ולא לילדיהם, שככל אחד ואחת חוות את המצב לפני גילו. נעצרנו ורבות בייעוץ פסיכולוגי וחינוכי. למרות מחשבה כי חבל שלא הייתה אז לנו משפחתית, ילדיינו משוי הקיבוצים היו רגילים להיות עם בני גלים בקבוצת החינוכית הלומדת ומקיימות את כל חייה כקבוצת ילדים בבית הילדים. מצלב זה סייע ללא ספק ליכולתנו להכיל את המשפחאה הגדולה וכל ערב להיות קצת עם עצמנו ללא הילדים ולא הצורך להיות אחראים להשכמתם בברוק וליציאתם למערכות החינוך. בנסוף קיבלנו את התמיכה של המורים והמטפלות, שהייתה אישית לכל אחד ואחת ווגם לנו, וזה הייתה עזה גדולה שאפשרה את הוצאותא של כלנו.

מיכה ויתר רבות והלך לקרואתי בהחלה ה gorilit היכן לחיות. לאורך כל הדרך הארכאה שאחננו ביחד הוא תמיד תומך – בשקט ובבטחה. כאשר עבר מיכה למקומות עם מקצוע בהנדסת מכונות ולאחר שניהל את מפעל "קרומגן" של שער העמיקם, היה המעביר קשה. להיקלט בגילו עם שלושה ילדים זה מהלך מורכב וקשה, אך מיכה השtolב בעבודת המתכת בעמברות וכך עד היום ביצירות ובת שנים. הוא ניהל את מפעל "מתכת מעברות" במשך שנים וdagsto להרchipivo. בהיות מיכה ס"א"ל במילואים בצבא, הוא גם מרכז את נושא הביטחון בקיבוץ. ולצד כל זאת הוא נעה לנויות המרבות של כל אחד במספהה הגדולה. על כך נתונה לו תודתי העמוקה. זכית להגשים את משאלתimi-משאלתנו זכינו ביהיד במספהה גדולה הממלאת אותנו גאותה גדולה.

בשלושת החודשים הראשונים של אחר המלחמה לא תפקדתי כל, הייתי במשבר גודל, מסורת דליה

דליה חוזרת לפועלות

לאחר המלחמה היה לי ברור שאיןני יכולה לחזור לעובדה בגין הנהיגה, וכאשר כבר היהת כונגנת דרש מהאבאים אישיים שלא היו לי. לעומת שלושה חודשים מהאסון התחלתי לעזרה לפני ה策הראים בעובדה במבחן בגדי ילדים. במקביל התחלתי ללמידה שיעורי נהיגה, וכאשר כבר היה לי רכב לקרהת שנת הלימודים התקבלתי לחוג ליעוז חינוכי באוניברסיטה תל אביב. הייתה נסעת לימים עד שעה 14:00 וחזרות לאסוף את הילידים מבתי הילידים ב-16:00. במהלך שנות הלימודים השנייה הכרתית את מיכה, ולאט לאט צמחי את את השתפותי בלימודים. אף שלא סימתי את

רמי וטובייה

שאול קנז* (מתוך הספר "מחר אולי גם אני")

הגדוד, בתקפיך זה שאל מצליח לשנווא את האובי, אבל... טנקיסט טוב. סולחים לי. רמי וטובייה אהובים לצחוק עליי, על הנאיות, על פטפטוי השלוום. תמיד זה נגמר ב"לא נדבר פוליטיקה בצבאה".

בלילה הזאת של 6 באוקטובר 1973, אחרי שהגמינו לוודأت הטנקים במחנה "עופר" על יד רמאלה, הם ישבו לצד ודיברו בשקט. הצלרטפת, שאלתי, אף אחד לא ידע מה קורה, טובייה המוג'ך אמר שאינו מאמין שנצח משערם הבסיס, זה בטח איזה תמרון. אולי מחר נחזר הביתה. ואז... רעש ומהומה על יד שער הכניסה לבסיס, רצים לשם... אחד הטנקים הסתובב על הכביש, החיליק ודרס למות ג'יפ צבאי על שני נסיעיו. יש לנו שני הרוגים ראשונים במהלך הזאת, שעוד לא התחלנו.

ביום רביעי אחר הザרירם, מזרחה להר פארס, חוצים את צומת ר' פיד, אנחנו במרדף אחריו הכוח הסורי הנסוג. המטרה – תליי כודנה. קצת שאננים, עם הרבה ביחסון ומיעט מודיעין, עולים על מתחם נ"ט סורי, הטילים עם האש עפים באוויר, מהומת תופת. צועק – נהג שמאל! ואנחנו גולשים לואדי, מי שלא הגיע איתנו לואדי, נדפק בראש הגבעה. שלושה טנקים פגועים חמישים מטר לפניו. מ' שהצליח לברוח מהם, ניצל בינתיים. רמי דידי נשאר שם למעלה. אושרי מأسلקלון שהיא הטعن שלו מגיע אלינו לטנק, אומר שרמי נהרג. אולי אפשר לדודר את הטנק שלו למטה, אולי הוא עדין נושם. לא אנחנו ולא הסורים מוצאים להתרבר לשלוות הטנקים הפגועים ואלי שנשאר בהם. שעתיים של השלמה עם גורלו בוואדי הסתמי זהה, טובייה מתבחן בקשר שישלחו מטוסים, שייפזרו עשן ונוכל לברוח ממשם. שעתיים זה הרבה זמן כדי להיפרד מהעולם, הכל הרי תלוי רק בסורדים. הם יכולים לומר אותנו שם, אנחנו במלכודת. רואה את הסוף. יושב לי בטנק ורואה את הדשא הגדל בבית ואת האיקליפטוס

ביום הראשון בצבא, 11.8.1957, בתל השומר, מישחו החלטת שאני אליה טנקיסט, מספר איש – 414620. חברה שמחה ונבוכה של צעירים עודדים בשלוות עם הבגדים היירוקים והקיטבוג החדש עם החזיד האיש. הבכיר שבינו, יש לו כבר פס אחד על השרוול. טר"ש טובייה טרונן (לימים תורן) מהיפה, שהיה בגנד"ע שרין, הוא החנין התוון, כבר שם הוא מפקד. רמי גבעוני ממעברות הווא ידיד עוד מימי "השומר הצעיר" והמחנות הצבאים והסמינרים הרעיוניים ותחרויות הספרות. אנחנו הדור החדש מלחמת '56', אחרי שהוא פיקוד העליון גיליה שהאדם לא מנצח את הפלדה אם אין לו טנקים וטנקיסטים... הטוביים לשרין.

עם רמי וטובייה בטירונות ובקורס מפקדי טנקים. כל פעם נפגשים באיזה צומת, הם דוחרים קדימה, הם כבר קצינים. ושוב אנחנו באוטה פלוגה נבחרת. ומתבגרים, מתחתנים, ילדים, מילאים. והם, רמי וטובייה, תמיד ביחד. והנה המלחמה, והם כבר מ"פ". אני כבר לאatakdem מעבר למפקד טנק או איש-צאות. אבל אצלנו, הפלוגה הותיקה, יש דרגות שקיבלו מהצבא ויש דרגות שככל אחד ורק עם השנים בענייני החבר'ה. טובייה הוא כבר מג'ך ורמי מ'פ' הפלוגה הותיקה ואני מדור המייסדים, מחלוצי הקורסenganlia, מעמד מיויחס, יש לי מילה, בעיקר בסיסים יומם אימונים ובשק"מ יש לי את הקחל שלי, יש פלוגת טירונים מאותו קורס מט"קים, מאותו... הכפר.

הם תמיד חברים – הם יותר וייתר חלק מהצבא, ואני יותר בשלום ועיתונות, הנודניק השמאלי של

הזאת לכנסת ישראל לאחר מאבק גדול. ובאשר לילדינו כולם – כולם בוגרים שהתחמשו במקצועות שונים והקימו משפחות שלהם. אורית גבעוני-ברמן – בעלת תואר שני בה坦גנות איגוניות מאוניברסיטת תל אביב ומוסמכת לטיפול משפחתי בעבודה סוציאלית, עובדת כוותם ביחידת טיפול פסיכולוגי בעמק חפר, אימא-לא-3 וגרה בכפר-ויתקן. נירית גבעוני-ימיכאל – בעלת תואר ראשון בנושא כליל ומושל, עסקה במהלך נעוריה ברכיבה מקצועית על סוסים ובכפיות מכתשולים, למדה רכיבה טיפולית בוגנגי וניהלה במשך 4 שנים את המרכז לרכיבה טיפולית בתל מונד לנכי צה"ל ולנוער, כיהם אימא-לא-2 וגרה במושב כפר אורה. שי גבעוני – התגיים לחיל האויר ושירות בטיסת תובלה ולאחר מכן עבר להיות טיס בא-על. נשוי +2 וגרה בקריית אונו. טל ארנון – מהנדס מחשבים, קצין בקבע, חבר קיבוץ מעברות. רון ארנון – הבן הבכור של מיכה – מנהל חשבונות ואב לבת אחת, חבר קיבוץ מעברות. נוגה ארנון-ציגן – עורכת דין ומורה ליווגה, בעבר רקדניתה בלחתת המחול של התנועה הקיבוצית, כיהם אימא-לא-2 וגרה במושב בורגנתא. הילה ארנון-מורטמן – ארכיטקטית העובדת באופן פרטני, אימא-לא-3 וגרה בזיכרון יעקב.

כיום יש לנו, בין היתר, 13 נכדים ונכדות, רובם גברים בקרבתינו וידינו מלאות שמחה בחופשים ומועדים.

דף זכרו של רמי גבעוני ז"ל, מהחברות "מכתבים לטנקים" שכתב ואייר שאל קנז

שאול קנו

מהר אולי גם אני כמו סיפורים

דליה של רמי, לנשות להסביר לה איך זה שבצבא שלא משאיר פצועים בשטח, רמי נשאר בלבד בטנק על הגבעה עד שביליה נגמר לדמשק. מי שלא היה שם לא צריך להבין... והיא, לא מבינה שלמלחמה זה פעולה אונושית כל כך נוראה, שرك מישניה איתנו שם בגבעה ההזו מבין שאי אפשר להעביר את החוויה הקיצונית והמיתורת הזאת. ואולי היא כן הבינה, כי היא שתהקה. היא, דליה, גנטת שידעתה שככל ה"משחק" הזה במלחמות זה "גן ילדים" מטופף של מוגרים שמחקקים מחובאים עם כבוד ואגו, בלי אלוהים ובלי יעצות חינוכיות שייעשו לזה סוף. ובUART גיבורים.

חמש שנים אחריו... גמר אליפות בתי הספר התיכוניים בקדרסל בחיפה. גל, הבן שלוי, הוא הכוכב שלו, אנחנו במשחק הגמר. אמרתי לו, תשבע, אם תזכו בגביע מול בסמ"ת חיפה, האישה שתעניך לך את הפרס תהיה אלמנתו של טוביה, שרה, שבטIRONOT כשחילקו מכתבים חתמה שורה טויסטר. ואז, כשתעמדו מולה, תעניק לה את הספר "מכתבים לטנקים" ותגיד לה שאבא שלך אהב אותו.

אדירה של דייזיית שריון עיראקית, ארטיליריה מטופפת עליינו, טוביה מתחנן בקשר לעוזרה, יוסי המח"ט צועק בקשר "אתם חביבים...", תלעונת ותלעלקה חייבים להחזיק מעמד, אנחנו המוחסום בפני התקפתה הנגד על המובלעת – מתקפת הטנקים הגדולה בתולדות המלחמות פה, מאותים וחמשים טנקים דוחרים במישור, כולם נגדי. אנחנו מבעריהם אותם ממאה-מאות מטר, פנים אל פנים, הם נסוגים, מתחרגים להתקפה נספפת. ופתאום הקול המוכר של גיא יעקובזון יידי הטוב שהוא מפקד הגודז השני, צועק בקשר – "טוביה, אל תדאג, אני עוזר לך מהאגף". פתאום אני מרגיש ששוב אנחנו ביחד, החבר'ה מהטיירונות במחנה "נתן", בחידך, הלחימה בקצה המובלעת בסוריה. ונוביה שותק, הוא לא עונה בקשר. טוביה תורן, המג"ד, מנהל בית הספר בשם"ת מהiph, יידי הטוב, כבר לא ישפט אותנו אחרי המלחמה. טוביה ורמי שוב ביחד. שבעה חודשים אחרי המלחמה, משתחררים. דבר ראשון, נושא למעברות לשבת עם

את המטעים והפרדים והנה כול החברים עוברים בשורה, ואני כועס על עצמי, אומר שאלה רגעים שرك הילדים והמשפחה צריכים להיות בראש, אני נפרד מהמולדת – מהכפר הקטן שלי בין חדרה לפודס חנה, שם זה המולדת שלי. פתאום אני נזכר שעזבתי את גלבשב בערב ולא ראיתי את משחק הגמר של אליפות אירופה, ואיך נגזה נישקה אותה ואמרה – העיקר שהספוקנו לחוגו לה ימולדת יום לפני המלחמה. ואיריס שבלכל לא יודעת איפה אני. ודיליה היפה מעברות לא יודעת שרמי נשאר בה בטנק על הגבעה.

שהצלחנו לבורך בחסות העשן והחשוך, לרגלי הר פארס, בחניוןليلת עם הרבה ייוש ומעט טנקים, שכבתה על האדמה עם הראש בחול ובכיתה כמו תינוק על רמי ועל עצמו. בליליה, שנים-עשר טנקים בחניון הגודז, בלי רמי זה כבר גדור אחר, טוביה ואני עומדים סתם ככה בחושך, למלטה חולפים הליקופטרים סוריים גדולים, בטישה נמוכה לא אורות, לא מדברים, להירג במלחמה הופך לאירוע גיטימי.

כמעט שבועיים אחר כך, אנחנו כבר עמוק בモבלעת הסורית, רחוק מהגבול הישראלי, בשפייש של המתקפה, בחניוןليلת, מחכים לשירות האספקה שחיהיבת למצואו אותנו, יוסי פלד מגיע עם השיירה, מסביר לנו שמהר האורות שבופק, دمشק, זה הכוון. אומר שמהר אנחנו עלולים להיתקל בכוחות רוסיים שיבאו לעזרת הסורים.

שלושים קילומטר בעומק סוריה, זה כבר לא מלחמה על הבית. ואז אני נזכר בගיבור שלי יוסריאן מ"מלכוד 22", אני מסביר למי שמספריבי שמעכשי זו קוגניה של הישראלים והסורים להרוג אותנו, אנחנו חייבים לחזור הביתה לילדים ולאשה. עוד גבעה או פחות... הילדים שלנו יותר חזקים. טוביה יידי קוולט את זה, קורא לי הצדיה ואומר: יידיים, חברות, אבל... אני חייב לשפט אותך אחרי המלחמה על הסטה למרד. סיכמנו שאם נצא מזה בחיים... קיבל את הדין.

למחרת, חמישה-עשר טנקים עייפים, מחצי הגודז, זה מה שנשאר, מול הסתערות

* שאול קנו, התגיגיס יחד עם רמי גבעוני ז"ל לשוריון באוגוסט 1957. כתב את "מכתבים לטנקים".

תובבות מצטברות מלחמת יום הכיפורים ובעקבותיה

הערך המוסף הגדול של מלחמת יום הכיפורים הינו בלימוד התובנות של מלחמה זו צריכה להוות לבנו – אותן הצלחות ואוטם כשלים שיש להם המשכיות והשלכות על המשך הדרך, והן תקפות גם יום. התובנות שבחרתי להציג, הן מדגם חלקו ביוטר ולא מהיר, כי לדעתו הדיוון והפקת הלקחים בהן לא מוצו ומצבונו בחלקן איננו טוב יותר מכפי שהוא לפני ארבעים שנה

הימים ותפיסת הביטחון שהובילה אליה לא פג, הוא רק התחזק.

היו דינונים רבים במטה הכללי על התפיסה הכוללת להגנת סיני, והתפיסה התגבשה בדינונים במטה הכללי בחודשים נובמבר-דצמבר 1968. זו הייתה תפיסה אסטרטגיית שהtabesta על הנחיה מדינית – הגנה תחת המוטו של "אף שעלה" והעברת המלחמה למגרשו של האויב.

ברוח מלחמת ששת הימים נערך צה"ל בסיני בעיקר להתקפה – צילחת תעלת סואץ והעברת המלחמה למגרשו של היריב היו מוקדי התכנון והחשיבה. האימונים והתרגולים היו מושבי צילחה, וscalar הרואיפה (אבל עגילה) מעולם לא ראה ימים יפים מלאה.

התובנות שאויתן בחרתי להציג, הן מדגם חלקו וbijouter ולא מהיר. בחרתי באלה כי לדעתו הדיוון והפקת הלקחים בהן לא מוצו ומצבונו בחלקן אינו טוב יותר מכפי שהיה לפני ארבעים שנים. בחרתי מדגם מרמות שוננות, ובפירוט שונה נקודת מבט אישית, וכל האחוריות לנאמר בהן ולשגיאות וטעויות בהן היא עליי בלבד.

התוכנות למלחמה
התוכנות למלחמה קובעת במידה רבה את תוכאותיה, או לפחות את תוכאות תחילתה. צה"ל שבין 1967 ל-1973 היה צבא מקובע, שלא ביטחון עצמי ושחנות. ההיערכות להגנה בסיני הייתה דוגמה מובהקת לכך. רושם מלחמת ששת

חא"ל (במיל') גדען אבידור*

מלחמות יום הכיפורים הייתה משבב ונקודת מפנה בכל חום, היא גדולה מידי להידון כולה בספר אחד או במאמר. ארבעים שנים לאחר המלחמה עדין מתקיים דיון על העבודות, ספרי מלכמת מתפרסים חדשנות לבקרים מנוקדות מבט אישיות וממחקרים המכונים להציג נושא או גזירה ואין לך סוף – וגם לא צריך להיות. הערך המוסף הגדול של מלחמות יום הכיפורים הינו בלימוד התובנות של מלחמה זו צריכה להוות לבנו, אותן הצלחות ואוטם כשלים שיש להם המשכיות והשלכות על המשך הדרך והן תקפות גם ימים.

רב-אלוף רפאל (רפול) איתן ז"ל כמפקד אוגדה 36 בעת המלחמה • צילום: ארכיכון צה"ל

תהיה בצדיה המערבי של תעלת סואץ – לא ניתן לצבאו המצרי הzdומנות להיכנס בעוצמה לסיני. התרעעה מספקת, תקיפות חיל האויר וההגנה על קו המים, במיוחד כאשר "תעלת סואץ הינה תעלת הנ"ט הטובה בעולם" (משה דיין) – יknנו לנו את היכולת למנוע צלהה מצרים ממשותית ונוכנ ולהעביר את המלחמה למגרש של האויב.

וכאשר ההתרעה לא הייתה מספקת, תקיפות חיל האויר השتبשו, לוחמי קו המים נותרו בלבד מול התקפה וצלהה מצרים מסיבית ולא יכול לה, וסוללות העפר התמוססו בלחץ משאבות וזרנוקים המים – קו ההתחלה של הלחימה היה במקום שונה מאד מהמתוכנן. ובכל זאת, בהמשך הלחימה צה"ל צלח כמתוכנן

ב-6 באוקטובר, يوم פרוץ המלחמה, כחצ'י שעה לפני תחילת המתקפה המצרית, נשלח מברק מפיוד הדרום לאוגדה 252 בזו הלשון: "היו מוכנים לביצוע 'צפניה' ו'בר-תיל' מחר בבוקר" ("צפניה" ו"בן-תיל" היו שמות קודם לתוכניות אופרטיביות לצלהה התעלה להתקפה בגזרה הצפונית). את המברק ראיינו רק לאחר המלחמה. צה"ל הערכץ את תוכניות המתקפה המצריות לפי הדוקטורינה הסובייטית (בצורתה המצרית בסיני), של מערכת עמוקה, הדירה בעוצמה רבה למעברים החינויים ולעומק סיני (כך חשבו גם חלק מהגנרלים המצריים), ולכן תהיה בידינו ההרעה מספקת. בעניין צה"ל נראה היה כי הכרעת המלחמה

ההיערכות להגנה הייתה מבוססת בראש ובראשונה על לחימה למניעת צליה או הדיפת המצריים הצולחים מעבר לקו המים ("שובן יונאים"), בשלב ראשון לקראת צליחת התעלה כחלק ממתתקפה רבי-אגודתית.

לגביה קרבת ההגנה עצמה התייחסות הייתה כללית, והיא נתפסה בשלב ראשון (ואולי אף הכרחי אם ההתרעה תשتبש) שcharיך להכין את המעבר להתקפה – צליחת התעלה ולהגנה בצבא המצרי ממערב לתעלה. וכך תכניות קרבת ההגנה לא פורטו מעבר לקוים כליליים של ריכוז ופריסת כוחות (תכנית "סלע") לצורך מעבר להתקפה, ואם עלה הצורך – יש אפשרות גם למכות-נגד בשטחנו לפני הצלילה.

הרמטכ"ל רב-אלוף דוד (דדו) אלעזר ז"ל במסוק בסיוור מעל חציית הדרום • צילום: ארכיוון צה"ל

חיב לציית. הביטחון העצמי של צמרת צה"ל בוגרת מלחמת ששת הימים הרקיע שחקים, ובצורת לא רקחו בחשבון שיתכן והמצב איננו כפי שנדרמה. זה קרה ביבשה וזה קרה באוויר, אך חיל הים הבין זאת אחרת – והותוצאות מדברות بعد עצמן. תוצאות מלחמת ים הכנופרים, המדיניות והצבאיות, הן תוצר של תפיסה אסטרטגית ומערכותית שגואה מהותית, ורק עצמותו הטקטית של צה"ל וכוחו המבצעי בליחמה איננו אוטן למצב של תיינו במחיר יקר להחריד, ולא היה בכוחם להביא להכרעה. אובדן המאורות לא הייתה בתפקידו או באישור המכקה המקדימה; אובדן המאורות החל במטה הכללי שניהם קודם לכך, והוא התפתח בשלוש השנים שקדמו למלחמה, כאשר פיקוד הדרום נערך לחימה תוך התעלמות גמורה "מדעתו" של האויב – שלא טרח כל להסתיר אותה.

המודיעין באotta תקופה שירת את התפיסה הזו – הוא שפע נתונים והיה חסר בהבנה. המודיעין התעניין בהתרעה, והיה עיוור לכוונות המצריות. סאדים הסביר לאמריקאים בראיון לניו זיילנד במרץ 1973, לפני המלחמה: "אתם משתמשים במחשבים לפתרון בעיות גאופוליטיות והם תמיד מטעמים אתכם... שכחתם להזין פסיכולוגיה ויטאנמית למחשבים".

התופעה לפיה האויב הוא צד מגיב, רוווח בצה"ל (ולא רק בצה"ל) בכל הרמות. ציריך לזכור ולהטמע היבט בתהליכי קבלת החלטות ובשיקול הדעת כי לאויב יש צוות הצבעה וכי אנחנו לא לבד.

3 מיlichima gam hukrob hozeh haftimim bahezla chalikat v'bamachir yekir.

לא עצרנו את הצלחה המצרית, חלק מהמעוזים חולצו או הצלicho להתקנות, מעוז אחד לחם בהצלחה ונותר, לחומי ישנה מעוזים נחלצו, אחד עשר מעוזים נכבשו, אוגדה 252 על שלושת חטיבותיה (חטיבה 14, חטיבה 401, חטיבה 275) איבדה 200 כ-יתנים בתוך 10 שעות לחימה (קרוב ל-70 אחוזים מכווחה והוא המשיכה להילחם כאוגדה). בתוך 3 יממות מאות חיילים נהרגו, נפלו בשבי ונחדרפו מקו המים. הניסיון האחזרון והכשל בסוגרת החפיקות המקורית היה התקפתה הנגד ב-8 באוקטובר, שהסתיממה בכישלון חרוץ. משימת תוכנית "שוכן יוניס" לא הושגה.

בבעת סאדים השיג את מטרותיו כבר בשעות הראשונות ללחימה. הצבא המצרי פעל היטב במערכות הצליחה, אבל לא "עוזרנו" הוא לא היה מגיע להישגים אלה.

וכול זה למה? גם לאחר שוחרר למדינת ישראל עומק אסטרטגי של מעלה מ-200 ק"מ בסיני, צה"ל לא פיתח חסיבה שונה מעבר לתפיסה העברת המלחמה למגרשו של האויב לפי מודל העברת המלחמה לנעילה לנצח צה"ל. בתפיסה אחרת,

לא הייתה שום קדושה לתעללה סואץ או למספר קלילומטרים במורחב סיני. היו מפקדים בצה"ל שראו ניסיונותינו להדוף את המצריים מעבר לקו המים (אחת ממשימות "שוכן יוניס"), והתרכזו בחבירה ובסיוע לכוחים כדי להציג חיללים ישראליים. לאחר

והשיג ניצחון צבאי בצדיה המערבי של התעלה, אבל בו בזמן לא מנע כיבוש הגדרה המזרחית של התעלה על ידי המצרים ולא הושגה הכרעה.

לאויב יש זכות הצבעה

היו מספר שלילי מודיען במהלך יום הכנופים. המפורסם (והפופולרי שבhem) הוא כי שלון ההתרעה המקדמת. אבל היה כשל מודיעיני עמוק הרבה יותר, שחרור על עצמו גם במלחמה לבנון השנייה, וגם בלחימה הבלתי נגמרת כנגד ארגוני הטרור. המודיעין התקמק, ודיין מתמקד ב"דעת" מי, איפה, כמה, וכדומה. צה"ל הגיע להישגים יוצאים מהכל באלה, אבל בסקרים המודיעין וביטחונות המצביע (شمתחת לרמה המדינית והסטרטגית המתמשכות) חסר מרכיב ה"הבהנה".

במלחמה יום הכנופים ולפניהם היו בידי צה"ל תוכניות הצבא המצרי לפרטיהן. ידעו על צליחה של חמישה דיויזיות צה"ר, ידעו היכן ה��, ידעו על הדיויזיות המשוריינות הבאות בעקבותיהן, ידעו על פשיטות הקומנדו, הכרנו את הדוקטרינה הסובייטית על מערכת عمוקה – אבל הינו מומדים בעצמו.

נקודות המפנה אירעה בשנים 1970 – 1971 כאשר סאדים, בניגוד לדעת חלק ניכר מפקדי הצבא שלו, קבע את מטרות המלחמה כמטרות פוליטיות, לא שחרור סיני, לא הבסת צה"ל, אלא:

- לסייע את מצב הפסקת האש וביטול המצעד הצבאי הנוכחי,
- למורם לאויב אבדות רבות ככל האפשר בכוח אדם ובאמצעים,
- לפועל לשחרור אדמה כבושא בשלבים לפי יכולות הצבא.

זה"ל לא הבין זאת (או לפחות לא הפיק את המשמעות מכך), למרות שהדברים נאמרו בנסיבות שונות בהרבה הזרדיינות ובפרהisa. חפיקתו של צה"ל נקבעה טרם נאמרו הדברים האלה, וזה"ל היה נועל על תפיסתו, והאויב ודעתו לא "שיחקו תפקיד".

סאדים אמר במפורש כי בគונתו להרוג מספר חיילים ישראליים גדול ככל האפשר, ואנחנו "עדנו" לו להשיג את מטרותיו. מילאנו בתעה רבבה את ההנחה המבצעית שויתנה לנו – ניסינו למש את מדיניות ה"אך שעיל", הסתערנו והיינו גיבורים ללא תכליות וטעם, פעלו כפי שציפנו מאתנו (המצריםים), לחמננו "זה לית" כנגד מטרות לחימה שאנחנו ייחסנו לאויב, והוא בכלל היה במקומות אחרים. לאחר כ-12 שעות, כאשר התבරה לנו תמונה המצעד, וכאשר למדנו כי אוגדות המילואים בדרך זה עניין של מספר שעות עד שייגיעו, חදנו קלילומטרים במורחב סיני. היו מפקדים בצה"ל שראו ניסיונותינו להדוף את המצריים מעבר לקו המים (אחת ממשימות "שוכן יוניס"), והתרכזו בחבירה ובסיוע לכוחים כדי להציג חיללים ישראליים. לאחר

האלוף אורי אור כמח"ט 679 בחזית הצפון במלחמת יום הכיפורים • צילום: מאוסף האלוף אורי אור

אנחנו ביקשנו שייפסיקו לבוא ולסייע. לעומת זאת ב-14 באוקטובר, כאשר חטיבת 3 המצרית יצאה מכוון מטרייה הטילים, חיל האויר היה משומוטי מאד בהשמדתה.

לאחר שצלחנו את התעללה היו המשימות הראשונות של כוחות היבשה לפתוח לחיל האויר את השמיים ולהשמיד את סוללות הנ"מ – התהפק הגלגל מללחמת ששת הימים שבת חיל האויר פתח את הדרך ליבשה. היו לכך הרבה סיבות, ורובן תקפות גם ביום. חיל האויר עם יכולותיו המופלאות עשו להיקרא למשימות בעדייפות לאומית והוא לא יופיע למרחוב הלחימה היבשתית.

מופעי חיל האויר נסоч "עופרת יצוקה" ו"עמוד ענן" יכולים לחזור על עצם כאשר לאויב אין מערכות נ"מ, אין לו חיל אויר, ואין לו ארטילריה, וכאשר מערכות איכון המטרות של צה"ל יושבות" על משבצת של אלפי מטרים רביעים בזודים בגזרת לחימה יחידה. צבא היבשה אסור לו להיבנות למצבים "נוחים" כלא.

את כל המלחמה, הוא אמצעי להשגת מטרותיה, סأدאת הבין זאת וצבאו שירתו נאמנה. הרג המדייני במדינת ישראל לא הבין זאת, וזכה ל"סיע בא"יה"הבו"ה הוז. אנחנו רואים תפועלות אלה גם ביום כאשר מתייחסים לפעליות צבאיות בדרך לבנון, בגבול רמת הגולן או בעזה כ"מעגל טgor".

הפעלת אש בסיוו להרוב היבשה

חיל האויר היה אחת האכזבות הגדולות במלחמות יום ה-40. מודיעין מלחמת ששת הימים הוכיחו הצלחה של חיל האויר בהגנה על קו התעללה גבוהות מאד. לפני המלחמה היו תוכניות שלילוב וסיוו בשמות שונים ובשפע. חיל האויר כונה "זרוע האש של כוחות היבשה" – במלחמה זה לא קרה.

חוסר ההצלחה של חיל האויר להשמיד את מערך טילי הנ"מ המצרי, הביא לחוסר יכולת של חיל האויר להשתתף בללחימה משמעותית ביבשה. הניסיונות לפגוע בגשרים ולסייע למטענים על במחירות יקר עד כדי כך שהמר מאד

כוונות האויב ומשמעותו היה המבצעיות חייבות להופיע במקומם גבוה בסולם הערכת המצב ותהליכי קבלת החלטות.

בעהרכות מודיעין צריך לשלב תובנות, צריך ליציג את האויב נאמנה ולא רק למדוד את כוחו; צריך לא רק לספק נתונים למפקד, על המודיעין גם "לייצג" את האויב. רוח הלחימה של החיזבאללה הייתה הפיטה לצה"ל, רוח הלחימה הפלשיתנית באינטיפادات ובזעם וה策אות הניצחון של חמאס ושל נאסר אללה התקבלו בזלו – צה"ל נותר עם השוואות כמוותיות.

סأدאת היה מוכן לקבל תבוסה צבאית אם רק יגרום לישראל מספיק אבדות, ואנחנו נטינו לראות צד אחד בלבד, הצד שלנו. لكن מלחמת יום ה-40 הוכיחו הצלחה כאשר המצרים "סופרים" את השבוע הראשון ואנחנו "סופרים" את עשרה הימים האחרונים – כך הצדדים מנצחם באחתה מלחמה.

מלחמה מתחילה בהנחיות מדיניות והיא מסתימת בתוצאות מדיניות, הצבא אינו מנה

הנגמ"ש של האלוף קלמן מגן ז"ל, מפקד אוגדה 252, בהסתערות בגדר המערבית באזר שסמערב לושאץ • צילום: מאוסף תא"ל גדיון אבידור

המפקדה העיקרית בפיקוד סגן מפקד האוגדה נותרה ברפדים במשך כל השבוע מלכתחילה, כי לא היה מישחו אחר שישוט במרחב הפיקודי הערבי. פיקוד הדרום לא הגיע ליטול אחירות. רק לאחר שבוע, ב-13 באוקטובר, המפקדה העיקרית פרסה אומם מהצה"ר – שהיא כ-30 ק"מ מקו החזית, בעורף הגזרה המרכזית, ונותרה שם עד 25 באוקטובר, המועד שבו חבורה לחפ"ק בצדיה המערבי של חעלת סואץ.

לחימה נוהלה כולה על ידי החפ"ק (מפקד אג"ס, מפקד אגד ארטילרי, קמ"ז³) שככל 5 נגמ"שים ומחלקת ג'יפים. קציני המטה בחפ"ק עמדו אחד לכל אחד, פעלו במשמרות של 18–20 שעות והקשר לפיקוד נשמר על ידי מערכות הקשר ומפגשי מפקדי אוגדות מפעם לפעם בחפ"ק הפיקודי בדבלה (אום השיבा). תהליכי עבודה המטה נוהלו בחפ"ק, כאשר דרישות אמצעים (סיווע אויר או לוגיסטי עביר) העברו למפקדה העיקרית בתקשורת טלפון או בחד-פס. הקשר עם פיקוד הדרום, שהחפ"ק של פרס בדבלה (אום השיבा) נוהל בין החפ"קים, נאשר המפקדה העיקרית מדברת עביר עם מפקדת הפיקוד בבאר שבע.

בכל מחלק הלחימה לא הוצאו פקדות בכתב ברמת האוגדה ומטה, ניהול הלחימה נעשה על בסיס מרשמי קרב על מפות קוד, ושיח מפקדים. מפקדי האוגדה, אלברט מנדר, שנרגה בקו המגע

בנה צה"ל של טרום המלחמה עם מעט ארטילריה לכוחות, לא היו מספיקות תותחים או מרגמות, וסיווע האש היה דليل ביותר. לחמי הארמיות השנייה והשלישית היו פרוסים חסופים על הדינוניות בעשרות אלפיים, ואנחנו לא הטרידנו אותם כלל. הצבא המצרי ידע ולכך בחשבונו שאין לנו ארטילריה אמיתי, והוא יכול היה להרשות לעצמו לשכב על החול.

פולחן האש המדוקית הפולורי ביום, אינו מטיב עם הדרוג המסתער, הוא גם לא היה מסיע אליו היה קיים במהלך מלחמת יום הכיפורים. צריך למצוא פתרון מאוזן למגוון צרכים מבצעיים.

מיון מפקדות ומפקדים

מפקדות האוגדות בסיני פעלו במשך כל הלוחמה מחפ"קם. בכל אוגדה זה תפקד באופן שונה חיונות מעין כמה. בלחימה בשיטה אורתוניא אש המדיוקת החשובה מעין כמה. שני אלה לא היו כמעט במהלך הטרמה הטקטית והמערכות, המשורינים בסיני, האחראית להגנת כל גזרת תעלת סואץ (וקצת יתרה דרומה).
פתחת המלחמה מצאה את המפקדה ברפדים. למחרת פרוץ המלחמה, ב-7 באוקטובר, לאחר שמקדי אוגדות המילואים התיצבו לקבל אחירות לאזרחותיהם, החפ"ק האוגדתי נפרס בפתח המערבי של מיצר המתלה ומשם פיקד על הגזרה האוגדתית עד לצליחת התעלה.

גם ביום טווען חיל האויר כי ללא עליונות אוירית לא יושג ניצחון בלחימה. במלחמות יום היפ>wרדים לא הושגה עליונות אוירית בכלל הנוגע ללחימה ביבשה. המטוסים המצריים תקפו גם לאחר הצלחה, והסיווע של חיל האויר להרימה ביבשה היה מינורי לחלוטין.
בשונה ממחשובתו של חיל האויר, ליבשה אין הכרח בעליונות אוירית. זה טוב כאשר זה מתקיים, אבל זה לא תנאי. וכך כוחות הבשה צריכים את סיוע האש, הצמוד והזמין בהתרעה קזירה בכל מקום, שיישרת את הרמה הטקטית והמערכות, ללא התנויות "מרכזיות" של מטה כליל שושב בבור בת אל-ביב. האש לא חייבת לבוא מהאויר, היא יכולה לבוא גם מהקרקע.

בחימה רווית נ"ט אורך-טווח, האש הצמודה לכוחות חיונות מעין כמה. בלחימה בשיטה אורתוניא האש המדיוקת החשובה מעין כמה. שני אלה לא היו כמעט במהלך הטרמה הטקטית והמערכות. צבא הבשה לחם במהלך מלחמת יום הכיפורים כאילו אין חיל אויר, ולא הייתה לנו עצמת אש מספקת כדי לחפות על הכוחות המתקדמיים, לפגוע בחוליות משגרי הסאג'ר, לחפות על לוחמי המעווזים המנסים להיחלץ, לסייע ללוחמי החווה הסיינית או בקרב בעיר סואץ. צרייך צבא הבשה לבנות את עצמו להפעלת אש עצמאית ויכולת מתן סיוע מספק לכוחות ללא תלות. ברגע התלות ב"זרוע האש של הבשה"

מנגמ"ש – הספיקו כדי לנחל קרבות תמרון על פני عشرות רבבות של קילומטרים מול שירין ומערכי אובי, לפועל בתיאום עם אוגדה לוחמת שכנה (אוגדה 162), לתכנן ולקלב סיווע ארטילרי, בהתאם ולקבל שדרות תספקת, להבטיח את רציפות הלחימה, לקלוט כוחות (חילם הגיעו מפיקוד הצפון תוך לחימה) ולצוחות כוחות תוך לחימה. הכוח הצפוני "השנתון" הטריפו רק כאשר הכל המפקדות (השנתון) חזרו לחיימה. והן לא היו שם.

עם מערכות המידע והתקשוב כיום, צריך לחשב היטב מודיעין מבנה המפקדות כיום דומה עד מאייד למפקדות "השנתון" של מלחמות יום הכיפורים שהיו עם מערכות חד-פס וטלפרינטו ללא צגים ומחשבים, ומדוע צריך מפקדות חולפיות כאשר טוווח המגע הינו מספר עשרות ק"מ בלבד, והתקשרות משופרת לאין ערוך, והאם ראיית תמונה המציג על הצג אבן באמת תורמת למפקד להבין את שדה הקרב. אין ספק שמערכות ממוכנות מסוימות במידעה הרבה לעובdot המטה, אבל מפקד בכל רמה, צריך לחוש ולהבין את הקרב של הרמות הכהפות לו, ולשם כך עליו להיות לידם.

כוח הרצון

מנהיגות, מקצועיות, רוח לחימה, מוטיבציה ומoral – לא אלה הייתה מצבתו עגום. לזכותו של צה"ל צריך לזכור את אמון החילימ' והמפקדים בצה"ל ובמפקדי, את מיוםנות הלוחמים בהפעלת כל נשקם, ובשיתוף הפעולה בלוחמה. כוח הרצון (כמו שהוא כולל לחםת "הכוכבים" האלה) הוא שהכריע את המלחמה בסופה של דבר, וכי חיילים ראויים היו מפקדים ראויים. גם אם מפקדי צה"ל ומפקדי טעו בהערכת המצב הראשונית, ולויתים טעו גם בניהול הלחימה, הלוחמים והמפקדים בדרגי השדה התעלו על עצםם, וכיפרו באמץ, במסירות ובתועזה על שגיאות וטעויות, נחלצו ממצבים אבודים או יצרו מצבי ניצחון שאין דוגמתם. יותר מכל אלמ"ח מתוחכם או מערכת שוי"ב מעולמות וירטואליים, יכולותיו של הלוחם ואמונה במפקדי, ומפקדים שהיו דוגמה אישית בשදות קרב – הם שניצחו את קרבות מלוחמת יום הכיפורים.

זה פרי של אימונים מפרכים, של התמקדות במקצועיות, זה פרי אימון ותרגול קרוב ככל האפשר לתנאי הלחימה; זה פרי של דוגמה אישית באמצעות רוח יחידה לאמון, והליכה בעקבות מפקדים במצבים קשים.

לחומי שריון בתדריך במהלך המלחמה • צילום: ארכנון צה"ל

נוו בעייר קדימה לפגוש מפקדים כפופים ולאות את התפתחות הקרב במו עיניהם.⁴ למעשה, למעט מפגשים של מפקד האוגדות עם אלף הפיקוד בדבלה לא היו כיווסי מפקדים, כולל אחד היה אחראי למשימה שמננו וקידמה. במנוחים כיום הפיקוד היה "פיקוד מוכoon משימה" – משימות ירדן מדרג וכול דרג קבוע את תוכניותיו לפי מיטב הבנות. תיאום בין חטיבות ובין אוגדות בתנועה נעשה בהזנה הדדית לרשותות, לא היה צורך ולא היה בפועל "ניהול" מלמעלה בשום רמה. לא היה פער בהבנת "תמונה המצב".
לא היה עוד מידע, לא היה להקות של קציני מטה וועורים. מג"ד שפעל מטנק (שהוחלף מספר פעמים), מה"ט שפעל מטנק ומפקד אוגדה שפעל

ב-13 באוקטובר, וקלמן מגן שבא במקומו, נuo כל ים, במהלך שעות האור, בין המה"טים, לעדכון, התייעצות ומתן פקודות, ובليلת הם היו חווירים להפ"ק לעדכון, תכנון ומונתה. בקרב התחרון לאחר הצלחה, החפ"ק האוגדתי נע צמוד לאחד מהפ"קי החטיבות שנפרשו במהלך הלחימה הגדדיים, ופעל באותה מתכונת מתוך תנעה או בעיצרות קצריות. מה"טים והמג"דים פעלו מעל גבי טנקים. מה"טים היו במרחב הגדר המוביל ומג"דים היו ב חזית הלחימה.
לא היו מפקדות חולפיות והמפקדה העיקרית לא דילגה בעקבות הכוחות המתקדמים, ולא היה צורך בכך למורות שטוחה הלחימה היו ארכוכים. הפקוודות הועברו ברדיי ובמערכות ודינוטלפון, והמפקדים

האלוף קלמן מגן ז"ל בעת המלחמה • צילום: ארכיוון צה"ל

יש המונן לקחים מאותה מלחמה רחואה, لكنחים שאوتם אנחנו רואים והם מביצבים גם כיום, כי לך "אמיתי" לא נעלם, והוא יצוץ שוב בחזדנות הראשונה. הלמוד לא רק שלא הסתיעים, הוא באמצע התחלה.

במכון "חץ" אנחנו פועלים לצמצם את הפער, להעשור את צה"ל במידע ותובנות, אם אתה מבקש לדעת, או רוצה להעביר מידע, התקשר אלינו – <http://www.iamti.com>

הניסיון הוא דבר נפלא, שכן בעזירתו אתה מביחס בטעות שעשית בכל פעם שאתה חוזר עליה. (יג'ורג' ברנרד שו).

* תא"ל במיל' גدعון אבידור, שירות בחיל השירותים 30 שנים, בין תפקידיו: מגד"ד 46, קצין אג"ם אוגדה 252 במלחמת יום הכיפורים, מפקד בית הספר לשריון, קש"ר במלחמת של"ג. בשנת 2007 יסד השוריון, קש"ר במלחמת של"ג. בשנת 2012 הוא עומד בראש מכון "חץ" לחשיבה צבאית מתקדמת. ■

היתה מאולתרת, וכך הלאה. מלחמת יום הכיפורים מלמדת אותנו לכך אחד גדול – הניצחון הוא פרי המוטיבציה, המימוש והמנהיגות של חיילים ומפקדים, ולא בהכרח הטכנולוגיה או האמל"ח. האמל"ח המצרי היה טוב משלנו במלחמה יומם הכיפורים – הם הפתיעו אותנו, הם כתשו לנו ללא הרף, התוכניתם שליהם להשתגחתם הייתה טובה משלנו, ולמרות זאת ניצחנו.

גבורה, מנהיגות, מוטיבציה ומיזוגיות יכולים להגבר הצלחה, והם לפעמים נדרשים להציג מכישלון לאחר החלטות גורעות, ואז משלימים יקר מאד באבדות, אבל זו אינה הדרך הראשית. צבא הוא מקצוע ככל מקצוע, וצריך ללמידה ולהקור בו, לא נגעתי בעבר בתחוםים רבים כמו – רציפות הלחימה של נוחות מבוסטי רק"ם וכוחות רגליים, מערכ הלוגיסטיקה והשליטה במרחבים עורפיים ובציר תנועה, המודיעין הקרקבי והסיוור החרום"ש, הפליטיות שלהם, לא למדנו ולא תרגלו הגנה, לא היה לנו מודיעין קרב, מערכ האש בסיווע להחימה היה במצב רעוע, הסיווע להחימת היבשה מהאויר היה נתון לחסדי חיל האויר, המפקדות היו בבדות, הלוגיסטיקה בעורף מרחב הלחימה

לא הטכנולוגיה ניצחה במלחמות יום הכיפורים ולא גודלת הgenerals – הלוחמים והמפקדים בKO המגע הם שהכריעו, זה היה כך גם בעבר – ביבשה אין מלחמת כפתורים ופתרונות קסמים. אם צריך לנצח בתקציב, לא זה התchrom שבו צורך פגוע. חיליל המילאים של מלחמת יום הכיפורים ניצחו במלחמה. כאשר התוכניות נשלו, האויב מפתח, והטכנולוגיה לא פועלת כהבטחות היצורן, ואין כוח אחר מלבד הולחם וכוח הרצון שלו – שום תחכם ממוחשב לא יעשה את העבודה במקומו, הלחום אינו מכפיל כוח – הלחום הוא הכוח. מכלל לכך אשר למדנו ממלחמות יום הכיפורים מכלל לכך אשר לא מלחמות יום הכיפורים – אין לך גדול מזה.

וכשהאב שוחע

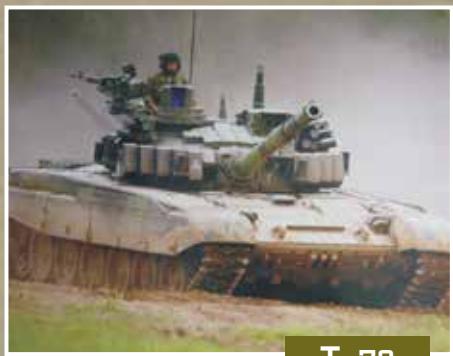
40 שנים לאחר סיום המלחמה עדין אין סיקום רשמי ומושך על מהלכה. יש عشرות ספרים, חלקם סיפוריים אישיים ויחידתיים, וחולם עבירות חקר המנסות להאריך נקודות שונות. צה"ל ויצו נפסד מכך. המבט האישית תמיד עולם למשהו – כי יכול אחד מתאר את מה שהוא ידע או חשב, והתמונה הכלכלית אובדת. ההיסטוריה נכתבת ונקבעת לפי תחשויות וידיעות אישיות ובහיעדר לימוד מסוים. פרסום ההיסטוריה הצבאית מתעכב כי יש מפקדים שחשים שהם לא מוצגים באורכו. על כך אמר צ'רצ'יל "ההיסטוריה תהיה אדיבה כל מה שמי יגיד עני עומד לכתובabo". צה"ל משקיע ממאנץ בלמידה לключиים, בדרך כלל מאמין מרווח וקצר, בקורסים ובמכינות לומדים בעיקר מורשת קרבת. אך מעבר למחקלת ההיסטוריה הצבאית העוסקת בתיעוד, אין בצה"ל גוף יציב וקבוע הלומד בסיסות לחייב פעולות, מבצעים ומלחמות, ולכן, החטאנן הבנות העומק אסטרטגי וכייד מוצלים אותו, ואשר "נפל בחלקנו" עומק זה – לא הבנו את המצרים, את כבודם שאבד ואת המטרות הפוליטיות שלהם, לא למדנו ולא תרגלו הגנה, לא היה לנו מודיעין קרב, מערכ האש בסיווע להחימה היה במצב רעוע, הסיווע להחימת היבשה מהאויר היה נתון לחסדי חיל האויר, המפקדות היו בבדות, הלוגיסטיקה בעורף מרחב הלחימה

הערות:

1. מעט מוצב המזח שהמשיך להילחם עד 13 באוקטובר ומצא בודפשט שהtaggon בלחימה כולל משך הלחימה.
2. ראה סקירה על התקופה והגנה בתורת הביטחון של ישראל בספרו של אלון עמנואל סקל "הסדר יבלום" עמודים 22–26.
3. אלוף אלברט מנדר, שנרג ב-13 לאוקטובר, אלוף קלמן מגן, תא"ל גדעון אבידור, אל"ם יעקב ארז, סא"ל יוסי תמר.
4. מפקדים לתעלת סואץ הטוווה הינו כ-40 ק"מ בקו ישר וכ-200 ק"מ לקצוט גזרת הלחימה בצפון ובדרום. בצלחת התעלת בתתקדמות מערבה ודרומה היה המרחק בין החפ"ק האוגדתי כ-100–150 ק"מ, ומהרחק בין החפ"ק האוגדתי לחפ"ק החטיבות ה-1–3 ק"מ. החפ"ק האוגדתי הופג באש ארטילריה, הותקף על ידי מטוסים מצריים, השתף בהסתערות על יעדים (עם חטיבה 179) ונכנס למארב מצרי על ציר התנועה לק"מ ה-101 בليل 24–23 באוקטובר, מארב שמננו נחל החפ"ק בעור שינוי לאחר היגיון הטנק המוביל.

נמְדָע־דִיזֵל הַנְדָסָה

T-72

אכדרית

M-113 N-2000

קובוצת נמְדָע־דִיזֵל הַנְדָסָה עם ניסיון של יותר מ-30 שנה בהנדסה וייצור בעלת הדעת והיכולת לשדרוג כל טנק ונגמ"ש ברחבי העולם

נמְדָע־דִיזֵל הַנְדָסָה לב פפט, א.ת. צפוני לוד 61106 טל': 08-9781111

www.nimda.co.il • www.diesel-eng.co.il

גומייאן
מוצרי גומי בע"מ

החברה המובילה בישראל בענף מוצרי הגומי

טלפון: 08-9242949

אין סוף אפשרויות

רחוב דרכី משה 4, לוד • טלפון: 08-9224911 • פקס: 08-9242949

www.gumiyan-rubber.co.il • gumiyan@zahav.net.il

עד כמה היכולת חטיבה 7 בקרבות הבלימה

חטיבה 7 הצליחה לעומק השטח הסורי כחוד החנית של אוגדה 36 ופיקוד הצפון השתתפה בכיבוש המובלעת ויצרה איום על הציירים לדמשק מעומק השטח הסורי. בתוך כך ידע מפקד החטיבה ינוש בן-גאל לנצל את כוחות החטיבה "עד כמה גבול יכולת" בכל שלבי הלחימה ובכך היו הישגיו כמפקד וכמח"ט

תעלת הנ"ט בפתחת קוניטרה
צילום: מאוסר אל"ם אילן סהר

על המחבר ששוביל בספר "עד קצה היכולה"

על הכותב, בנוסף לעובדות, יש בה המון צבע ותיאורים מרשים של התרחשויות, תוכן כדי ציטוט לרשות הקשר או לדברי המפקדים המתארים את הרגשותם ותחווותיהם במהלך הקרב. דרך זו של תיאור הפרטisms, עזרים, מפות, מרשימים, צלמי אוויר, הופך את המחבר למעניין שונאים לתיאור נקודתי, והופך את המחבר במניעין בקריאתו ותורם להבנת המלחמה בזמן ובמקום התרחשותה.

"הצלבתם את מדינת ישראל"

כך הכריז בהתרגשות רובה האלוף חופי, ביום ג', 9 באוקטובר בשעה 16:00, בעת שנפגש עם חפ"ק חטיבה 7 לצורך תצפית מוגברת "הבטטור", על תוכנות הקרב במהלך וב"עמך הبقاء".

האלוף ביטא את התרגשותו מتوزאות התצפית שבנה נגלו לעיניו מאות טנקים ורק"ם סוריים מסווגים שונים, חלקים עדין בערים ועשנים וחולקים פוזרים נטושים. דבריו נבעו בעיקר מהבנת תוכניות הלחימה של חטיבה 7 שהצילה לבולם בקרבות "הרואים" את נחשולי הדיוויזיות הסוריות במרכז רמת הגולן ובצפונה. בכך התאפשר לפיקוד הצפון לצאת להתקפת-נגד על דרום רמת הגולן שנכבהה במוצאי שבת וביום א' על ידי כוחות דיוויזיות ח'ר' 5 ודיוויזיה משוריינית 1. בזוכת הבלימה של חטיבה 7 בגורתה, הצליח פיקוד הצפון לחזיר את המצב לקדמותו, להשמיד כוחות ניכרים מלאה שחררו וכבשו את שטחנו, ולהסיג את האחרים מעבר לקו 'הסגול' לעומק השטח הסורי. האלוף חופי התפעל מאד מהישגיה של חטיבה 7 ומיד בישק לדעת אם החטיבה מוכנה לצאת למתקפה מזרחית "לכיבוש دمشק".

תגובהו של מ"ט 7, אל"ם אביגדור בן גל הייתה שאחרי התארגנות קצרה, השלמת צוותים ומפקדים שנפגעו, השלמת טנקים שנפגעו, תחיה חטיבה 7 ערוכה ומוכנה לצאת למתקפה לבצע قول משימה בעומק השטח הסורי.

ההפטעה הסורית

ההתקפה הסורית על רמת הגולן בשבת, יום היפורים בשעה 13:53 הייתה הפטעה מוחלטת לכל דרגי הפיקוד והכוחות שברמת הגולן, ולחולקים הפטעה משתתקת לכושר החשיבה והתגובה בפתחת המלחמה ובשלביה הראשונים. הינו שבועיים בהערכתה כי הסורים יוכלים לצאת למלחמה כולה, וכי גם אם ייעוזו לצאת במהלך התקפי, יעצמצמו תקופה מוגבלת. תוכניות המגנה, הפיקודית הניחו שתינתן התרעה למתקפה סורית, לפחות 36 שעות מראש, שתאפשר גiros כוחות המילאים והיערכות מירה למגנה.

אל"ם (במיל') אילן סהר*

חלפו ארבעים שנה מימי המלחמה שהחוויתו כקץ המודיעין של חטיבה 7. בשנות דור שאחרי אותה המלחמה, האמנתי שאני מכיר את זירת הלחימה ואת שהתרחש באותו מקום ובאותו זמן – ולא היא. נוכחתי שרב הנסתור על הגלוי ורבים האירועים שהיו נראים לגמרי אחרת. די אם אומר שחתיבה 7 ניהלה את קרב ההגנה בגזרה חטיבתית, ברוח חזית של כ-25 ק"מ, ורק בשלבי המלחמה האחוריים נתנסה החטיבה להחימה בקרב ההכרעה על "עמק הבקא" נגends המאמץ הסורי האחרון, בניסיון להכריע את החטיבה ולהשתלט על צפון ומתר הגולן.

חפ"ק 7 על גבי הנגמ"ש. במרכזה אל"ם ינוש בן גל המח"ט, משמאלו רס"ן חמי רגב קצין האג"ם, מימין למח"ט רס"ן אילן טהר הקמ"ז, מימינו סרן שלום סטולרוב (לימים ארד) קצין הקשר • צילום: מאוסף אל"ם אילן טהר

מטה הפיקוד שביבבו. נתמכלה החלטה לפנות את מוצבי הקו שבאזור הצפוןית. (ההחלטה זו בוטלה בתוקף התערבותו של מ"ט גולני אל"ם אמיר דורי ששא Zusin לרשף הקשר הפיקודית והיה נוכח באופן אישי בצפון רמת הגולן וראה את המתרחש). כמו כן נעשו הכנות לפיצוץ גשר הירדן על ידי חטיבת 820. ניתנה פקודה לחיל האוויר להפיץ כוחות לאורך הזרם היורדים לירדן (בדרום) תוך זיהוי מהאוור בין כוחותינו לאויב. בנוסף לאמור לעיל, מ"ט 188 אל"ם ברק'הם, נאלץ בלוח הכוחות הסוריים, לדת מרמת הגולן באוזר ציר "גמליה" בשחר יום א', ולעלות לרמה בבורק יומ א' בדרך גשר "בונט יעקב" ולהמשיך את הלחימה בצד' הנפט'. עד שנפגע ונחרג הוא וסגנו, סא"ל דוד ישראלי וקצין האג"ם של החטיבה רס"ן בני קצין, בצהרי היום.

לחימת חטיבה 7 במרכזי צפון רמת הגולן

במצב שנוצר בדרום רמת הגולן ובמרכזה והתויזאות הקשות של המתתקפה הסורית, ועל אף מצב כוחותינו שלחמו, נפגעו או נסוגו מדרום רמת הגולן, ידעה חטיבה 7 להתעתש באופן מיידי

13 בצפון וגדוד 50 בדרום) ו-44 קני ארטילריה.

תוצאות המתתקפה הסורית בשני ימי הלחימה הראשוניים

האזור הדרומי והמרכזי של רמת הגולן נפרצו, כוחות הצבא הסורי חדרו והשתלטו על דרום-מרכז רמת הגולן מגדרות מחנה נאפה בצפון ועד מחנה "אל-על" בדרום רמת הגולן. בגזרה הצפוןית-מרכזית של רמת הגולן, ממוצב מטוסי "מיג" ו"סוחוי" סוראים. בנוסף לאמר לעיל, עוצמת המתתקפה הסורית כללה 6 חטיבות טנקים משוריינות, 2 חטיבות ממוכנות, 6 גדודי קומנדוז, 2 דיוויזיות משוריינות (דיוויזיה 3 חקלית) ובעומצה מצטברת של כ-1500 טנקים. התקפה זו זמנית לול רוחב החזית הסורית ברמת הגולן, באמצעות מוצבי הבקעה מאוחנים, לא הוערכה בשום דפ"א (דרך פעולה אפשרית) לאויב, בשנים שקדמו למלחמה.

המצב הקשה ביותר שבו היה ניתן פיקוד הצפון ארבע ימים א' 7 באוקטובר בבורק. הפיקוד היה בערפל קרב". מפקד אוגדה 36 נאלץ לסגת ולפנות את מחנה נאפה (מרכז השליטה על רמת הגולן) טנקים سورים לחציו על גדרות המחנה. כוחות סורים לחציו על ציר 'יהודה' מערבה, ועל כל

הצריכים העולים לרמת הגולן.

שר הביטחון משה דיין שהגיע ביום א' בבורק למפקדת הפיקוד במחנה "כנען", רעם בעמורותבו ובעצותיו دقוד באלו' חוף ובקציני

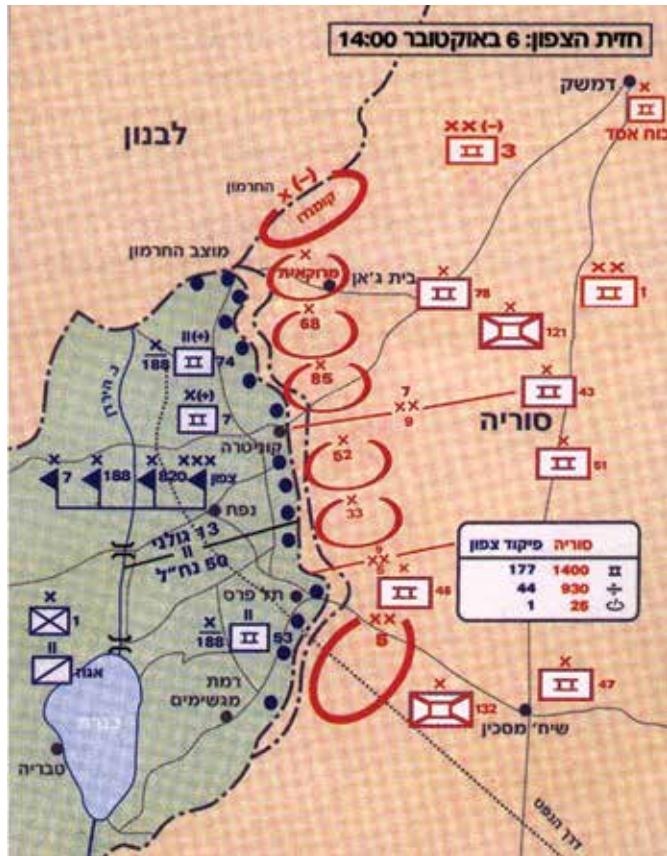
הצבא הסורי הפעיל בשלב הפתיחה שבעה מאמצים חטיבתיים, ובכל אחד מthem – שניים-שלשה מאמצים גדודיים. מאמץ המתתקפה נפרסו לכול ווחב רמת הגולן ממוצב 104 בצפון ועד מוצב 116 בדרום. במאטים הללו השתחפו כ-330-350 טנקים וכ-930 קני ארטילריה מסוגים שונים, ובנוסף כ-80 גיחות הפצצה של רביעיות מטוסי "מיג" ו"סוחוי" סוראים. בנוסף לאמר לעיל, עוצמת המתתקפה הסורית כללה 6 חטיבות טנקים משוריינות, 2 חטיבות ממוכנות, 6 גדודי קומנדוז, 2 דיוויזיות משוריינות (דיוויזיה 3 חקלית) ובעומצה מצטברת של כ-1500 טנקים. התקפה זו זמנית לול רוחב החזית הסורית ברמת הגולן, באמצעות מוצבי הבקעה מאוחנים, לא הוערכה בשום דפ"א (דרך פעולה אפשרית) לאויב, בשנים שקדמו למלחמה.

הכוחות בפיקוד הצפון בפ逻ץ המלחמה

בפרוץ המלחמה, כוחותינו בגולן הורכו מ-2 חטיבות טנקים – מחטיבה 188 וחתיבה 7 (בסה"כ 177 טנקים), מפקדת חטיבת מרחביה (גדוד 820 עם 2 גדודים ח"ר במוצבי הקדמי) (גדוד

אביגדור קהלני (מג"ד)
7 ויס אלדר (מג"ד 75),
שייחה באמצעות המלחמה
• צילום: ארכון צה"ל

חית הצפון, 6 באוקטובר 1973, 14:00

שיטת ניהול הקרב החטיבתי

ניהול קרבות ההגנה החטיבתי התפתחת תוך כדי הלחימה ולא הייתה פרי תכנון מוקדים. המה"ט אמן התבסס על תורת הקרב הצה"לית של קטו כו הגנה ראשוני, כו הגנה עיקרי וקו עצירה, אך הפעלה כוחות החטיבה בכל שלבי הלחימה התבססה על פקודות למסגרות הגדריות ולכוח העתודה החטיבתי הקטו שעדם לרשות המה"ט, בעיקר כמענה ותגובה לפעולות האויב הצפופה והחזוית, בעיקר בלילה. כמו כן הופעלה הארטילריה שעמדה לרשות החטיבה למועד החדרה שנצפו על ידי הכוחות בשיטה, באופן מוגבל על ידי מג"ד 74 שנערך בගבעת הבוסטר", ובמהמשך על ידי המג"דים אביגדור קהלני ומשלום רט"ס-כרמל במורוותיהם. הפקודות לכוחות ניתנו בראשת הקשר החטיבתי ובמגשי מפקדים בנקודות צפה או "במדרון האחורי", בהתאם לנסיבות.

עקרונות היערכות החטיבה לבילמה

היערכות החטיבה לבילמה התבססה על העקרונות הבאים:

- הכרת השטח והערכת מצב נוכנה שהביאה

כל שנייתן, ביצירוף הארטילריה הדלה שעמדה לרשות החטיבה.

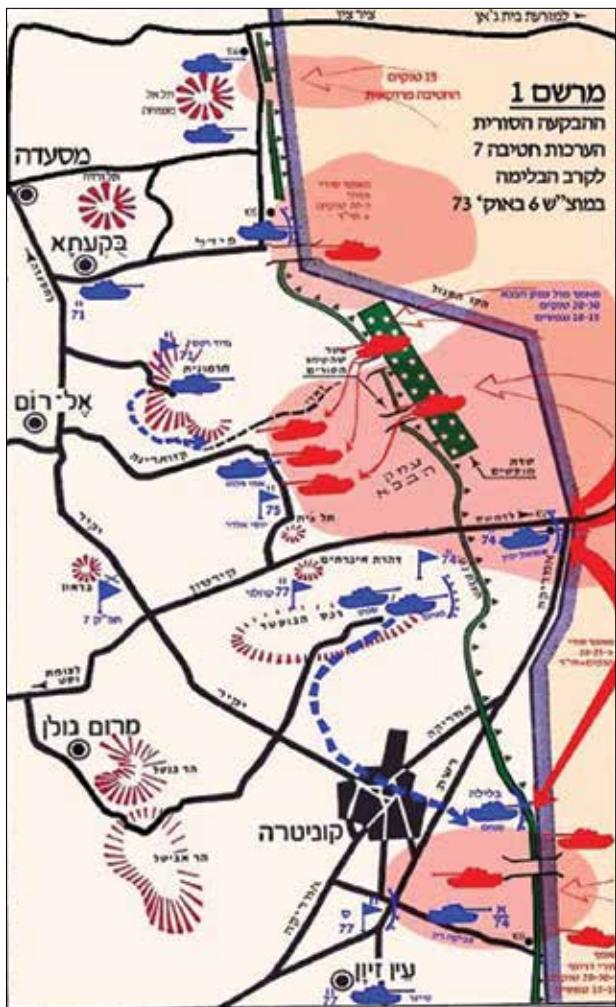
חשיבותו של קצין האג"ם הפיקודי, שא"ל אוורי שחונני, שהוא מפקד החפ"ק הפיקודי בבודקר הפיקוד במחנה נאפת. שא"ל שחונני הבין מיד שזו **מלחמה כוללת**. הוא העירך שהמאיץ העיקרי הסורי מפתחה באזורי קוניטרה, וקיבל **החלטה גורלית** לחלק את רמת הגולן לגזרות אחראיות בין חטיבת 7 בצפון רמת הגולן, בין חטיבת 188 בדרום רמת הגולן. (אלוף הפיקוד היה בדרךכו מהמטכ"ל חזורה לפיקוד). בנקודות זמן שושבה זו בידי הכוחות, ובפרשקביבה של 40 שניות, **הייתה זו לדעת'** ההחלטה החשובה ביותר שנתקבלה במהלך המלחמה.

ההחלטה אושרה על ידי אלף הפיקוד שוחרר לחפ"ק בナンח לפנות ערב. מה"ט 7 חש מחדירות אפשריות של האויב בצפון גזרת אחוריונו, לעיר החורבה קוניטרה ובאזור מוצב 109. לדבורי הכוחות שעדמו לרשותו לא הספיקו לתת מענה מלא וחזק לכל גזרת אחוריות החטיבה, והוא נאלץ ביודען להפרק או להותיר כוחות דילימ בחלק מן המקומות.

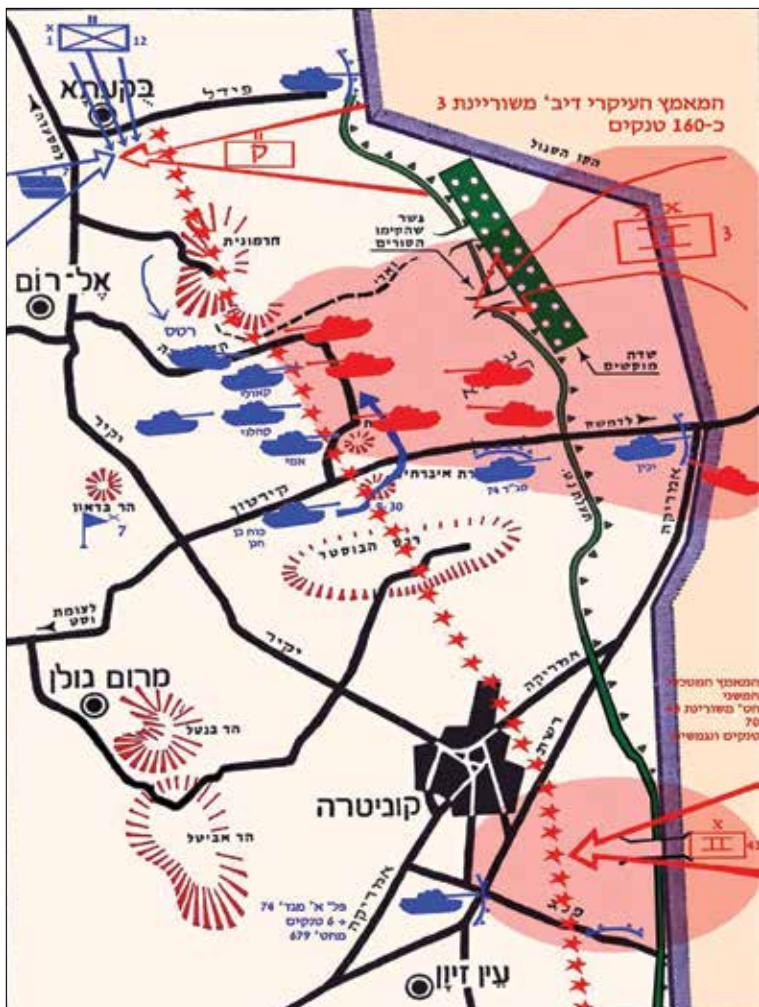
בתחילת הקרב, לצפות על מהות מלחמי הבקעה הסורית מבצעת "הbossler". לאחר קבלת הפקודה של קצין האג"ם הפיקודי, שא"ל אוורי שחונני, בשבועה 15:30 בדבר חילוקת רמת הגולן לשתי גזרות אחרות – הצפונית באחריות חטיבת 7 והגזרה הדרומית באחריות חטיבת 188 – ידעה החטיבה להתארגן מהר להגנה בגזרתה.

מה"ט 7 והחפ"ק שאיתו, קיימו הערצת מצב ובחנו את **הסיכום והסתוכומים** שהחלו להיווצר בשיטה, ובהתאם לכך להיערך עם כוחות החטיבה בגזרת אחוריות ולהגיב באופן מיידי כבר בשעות שלפני רדת החשיכה ובחשיכה, **בהתאם למאמץ הסוריים המזוהים והחזויים** במרכז רמת הגולן ובצפונה.

אל"ם ינש בן גל, מה"ט 7, לאחר שראה והבין את מאמצי הצבא הסורי לכל רוחב גזרת אחוריותו (חית של כ-25 ק"מ) בבחן היטב את צירי החדרה האפשריים לאויב והגיב באופן מיידי בתפיסת השטחים השולטים שהקנו לכוחות הkatנים יחסית שעמדו לרשותו, יתרון טקיי ואפקטיבי ככל שאפשר. המה"ט הפעיל את הגודדים, את כוח העתודה החטיבתי, יצר שני כוחות גודדיים מאולתרים לסתירה אפקטיבית

מארש ההבקעה הסורית והיערכות חטיבת 7 לקרב הבלימה
בموقع שבת, 6 באוקטובר 1973

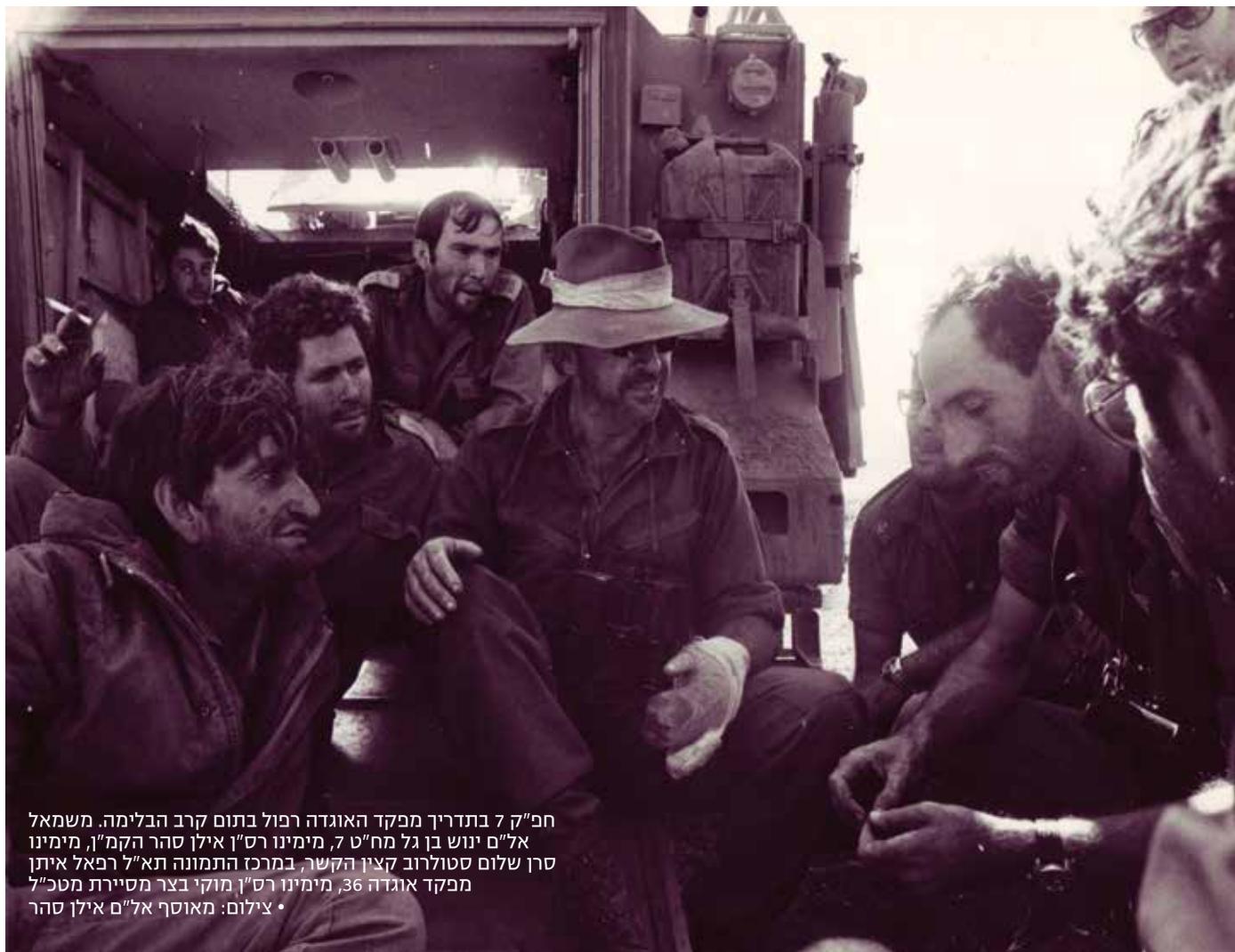
מפת הקרב בעמק הבכא. יום ג', 9 באוקטובר 1973, קרב החרעה,
התתקפה נגד מטכ'לית

היו אמצעים לראייה לילה (באור תתי-אדום), הארטילריה הסורית הייתה בעוצמה רבה ורוויה בתחום תאורה, בעוד זו שעמדה לרשות החטיבה הייתה מועטה מכל הבחינות. החפ"ק העירק שהסורים ייחדו לשטחנו את החטיבות המשורייניות של דיוויזיות הח"ר (מה שאכן התרחש) ובכך ישנו את אמן הכוחות לkerjaוי. במצב זה נדרשה החטיבה להויריד גודם מהסד"כ (שהיה מעורב בלחימה) ולהעבירו דרומה. מחד' 7 העירק שאין אפשרות לבצע פקודה זו והיא בוטלה לאחר ששוכנע אלוף הפיקוד מהמצב בגזרת חטיבת 7 בחזות נפגעו מגד"ד 75 סא"ל יוס אלדר, המ"פ וסמ"פ של פלוגה ז' מג"ד 77 ומפקדים אחרים. עוד תפופת להן לחימת פלוגת טיגר כנג' חטיבת הצפון, מוצב 105 צפונה למוצב המוצבים הצפוניים, מוצב 103, אナンדו דלילים בכוחות. הוסף לכך שלסורים שיטורא להן.

- תכנון מתמיד ושמירה על תומונת מצב עדכנית (כל הנitin) ביום ובלילה.
- פינוי וטיפול בנפגעים בעמדות ו"במדרון האחורי".
- אספקת תחמושת ודלק ל"מדרון האחורי" והוצאת טנקים בודדים בתזמון מפקדים ברמות של מגד"ד, סמג"ד, סמ"ח"ט.
- מתן עצמאות למגד"דים בגזרת אחורייהם.
- הפעלה מרוכזת של הארטילריה החטיבתית וארטילריה זמינה למס"ח (מפקד סיוע חטיבתי) לנקודות קריטיות, באופן מיוחד בשעות הלילה הקשות של קרב החרעה בימים ג', 9 באוקטובר 1973, שעה שהפעלו 21 סוללות ארטילריות נגד המאמץ העיקרי והמאםץ המשני בקרבת החרעה של "לחיטת או לחודל".
- מקצועיות טכנית וטקטית, החול מורת הטנק הבודד.

המצבים החסינים בקרב הבלימה

כבר בליל מוצאי שבת נוצר לחץ כבד על המה"ט וחפ"ק החטיבה, זאת בעיקר בהיעדר מידע על פעילות האויב והיערכות כוחותינו, בעיקר גודן 74, בגזרת אחריות החטיבה. הייתה אבחנה ברורה שבאזור העיר החרבה קונייטה אנחנו חשופים, כמו גם בגזרת החרבה מארב המפורטים (המארב המפורטים).

חפ"ק 7 בתדריך מפקד האוגדה רפול בתחום קרב הבלימה. משמאלי אל"ם יושב בן גל מח"ט, מימינו רס"ן אילן סהר הקמ"ג, מימיוו שון שלום סטולרוב קצין הקשר, במרכזה התמונה תא"ל רפאל איתן מפקד אוגדה 36, מימינו רס"ן מוקי בוצר מס'ירת מטכ"ל צילום: מאוסר אל"ם אילן סהר

צבאית, במקומות ובזמן הנכון, בעיקר ביוזמה שנלקחה ותוכננה במהירות על ידי המ"פ הצעיר ורב הקשרנות.

יום א' 7 באוקטובר

יום הלחימה השני החל באש ארטילריה סורית שהייתה מכובנת היעב, ומஹמת מהחרמון שנכבש על ידי הקומנדנו הסורי. מח"ט 7 החל בבדיקה סודית של מצב כוחותינו על ידי דיווחי המפקדים, כולל אחד בגזרתו.

מיד אחר כך החל קרבות הטנקים לכל רוחב גזרת החטיבה, כשהຫוטרים מננסים לנצל את המערבים שהכחשו בלילה על תעטלת הנ"ט ושודות המוקשים של כוחותינו, להחדרת גודדי הטנקים דיוויזיה 9 שהוא נתקל בכוח חטיבתי ונאלץ לסגת לעומק השטח הסורי.

הмарבב של טיגר (סרן מאיר זמיר) היה מבצע "مبرיק" בכול קנה מידה של פעולה מקצועית, על היציר מדורים לצפון. טיגר פנה בראשת הקשר לקצין האג"ם של חטיבה 188 וביקש הבחרות: "האם כוחותינו או אויב?" וכעבור דקota טיפות קיבל פקודה "השמיד אותם, זה אויב". טיגר פרס מארב לכוח האויב שוחרר לתוכו ובשלב ראשוני יצר מכת אש שניי הכוחות. הכוח הסורי נלכד במארב, חלקו יירה אש ספרודית בلت' עיליה וחלקו התפזר מערכה לשטח ההשמדה. טיגר המ"פ נכנס את כוחותיו לתא השיטה בצומת הכביש העולה לモוצב 110, והשמיד את הכוח הסורי שמנה כ-30-40 טנקים ונגמ"שים. היה זה חד חטיבה משוריינת 43 הסורית שנשלחה לתפקיד את חטיבה 7 מדרום. מח"ט 43 הסורי דיווח למפקד דיוויזיה 9 שהוא נתקל בכוח חטיבתי ונאלץ לסגת לכיוון יתרה ומעלה מוצב 110.

הмарבב של פלוגת טיגר בפיקודו של סרן מאיר זמיר

בשעה 03:02 (שחר יום א' 7 באוקטובר) נדרשה חטיבה 7 על ידי מפקד האוגדה, תא"ל רפאל איתן (רפול), לשלהו 'MSGRT משנה' לתרפ שבין חטיבה 188 לחתיבה 7 (צומת כধנה ציר הרוחב המרכזי). מח"ט 7, אל"ם יונש ברקען, השיב שאין לו מסגרת פניה וכולן מעורבות בלחימה. רפול השיב למ"ט 7 בראשת הקשר החטיבתי "...שלוח MSGRT משנה של משנה, של משנה (גם מחלקת טנקים) למשימת חיוס". יונש החליט לשלהו את פלוגת "טיגר" שהיאעה ערוכה מדרום לכיוון יתרה ומעלה מוצב 110. מ"פ "טיגר" התארגן למשימה וגע דרומה, תוך קידום כוח הסמ"פ מוצב 110 לצומת כביש הרוחב והדרך העולה לモוצב 110. תוך כדי תנועתו של טיגר דרומה, הוא זיהה כוח עם אורות נע

לחיסול היוזמה הסורית. בכך תמו קרבות הבלימה של חטיבה 7. הצבא הסורי הובס ונסוג מזרחה מעבר לקו הסגול, כשהוא מותיר כ-250 טנקים פגועים, חלקים עשנים בעמק הבקא, עשוות טנקים ומאות כלי רכב ורכ"ם אחרים בכלל גזרת הלחימה של חטיבה 7.

הקרב הגורלי של סיירת חטיבת 7

לקראת תום קרב הבלימה בעמק הבקא, נשלחה סיירת חטיבה 7 בתדרוך המהמ"ט, להלץ צוות טנק פגוע שנותר על היצור המהיר בפיקוד המ"פ ו-51. תוך כדי תנועת הסיירת בפיקוד המ"פ נגמ"שים לאזרע הכוח בוקעתה וחילוץ צוות הטנק, נתגלה לסיירת מדרום לכפר כוכב גולני שניהל קרב קשה עם כוח קומנדו סורי. מג"ד 12 נהרג ולכוהיו היו נפגעים רבים.

הנפגעים חולצו על ידי נגמ"שי הסיירת והובילו לכיוון התאג"ד בצומת ווסט. המ"פ הסיירת, סרן כרשנוי, דיווח למ"ט 7 על האירוע של חילוץ נפגעים כוח גולני וביקש את אישורו לחזור לתפקיד חוליית כ"ט סורית, שדבריו התמקמה בקרבתה היצור המרכזי למסעה.

המוח"ט אישר למ"פ לחזור לבצע את משימת השמדת חוליית הנ"ט. המ"פ ושלושה נגמ"שים נעו צפונה לביצוע המשימה, נתקלו בכוח הסיורי וسطו מזרחה לתוך מאורב מותוכנן, מבלי שהדבר דוחז לחטיבה.

שלושת נגמ"שי המ"פ נפכו באופן אונ羞. בראשת הפינויית של הפלס"ר הווזקו יתרות הנגמ"שים שוגם הם חדרו לעומק השטח ונפגו קשה.

בקרב זה נהרגו לפלס"ר 24 מפקדים, המ"פ, הסמ"פ, קצינים ומפקדים, מטוبي שלד הפיקוד של הסיירת.

היה זה קרב היתקלות במאורב סורי מותוכנן היישב בשיהה חלק מקרב ההכרעה הסורי ופעלבאופן עצמאי מצפון לגזרת עמק הבקא. מאUCH זה פגע אונשות בסיירות חטיבה 7.

סיכום

עד סוף המלחמה לא היו ידועים לחפ"ק הכוחות הנוספים שנערכו ופעלו באזור החטיבה (אג"מ הפיקוד והאגודה לא דנו לכך): מיקומו של מ"ט גולני, אל"ם אמיר דורוי, והכוחות שටו; מ"ט היררכות נדוד 13; תצפיות חטמ"ר 820 ותצפיות הפיקוד; כוחות הנדסה ואחרים. מצב זה גורר ניצול ייעיל של חלק מהכוחות שהיו בගזרת הלחימה החטיבתיות ולא נוצלו כנדרש (באופן מיוחדเฉพาะה). הכוחות שעמדו לרשות החטיבה נוצלו כוחות תינוקון של סיירון "הפרקות" צרי חדריה. אפשריים שנבעו מחוסר ברירה. חטיבה 679 בפיקודו של אל"ם אובי אור לחמה

צלום: מאוסף אלוף יוסי בן-חנן

אל"ם יונש בן גל מ"ט 7

הוא החליך להכريع את הקרב בגזרתו ולחזור ולהגיע לעדמות השליטה על עמק הבקא. ראיי לצ"ין ששביבו פעלו הסמג"ד ומפקדי המשנה באורה גבורה ואומץ אישי יוצאת דופן.

במקביל לחטיבה 7 בשלב הكريティ המשמעותית שקיבלה חטיבה 7 בעשרה 10:00 בבוקרו. היה זה של הלחימה ביום ג' בעשרה 10:00 בבוקרו. היה זה סא"ל יוסי בן חנן שקטע את חופה ריח הדבש בקעמנדו וחזר לפיקוד הצפון בליל 8-9 באוקטובר.

יוסי ארגן ביחיד עם סמג"ד 53 סרן שמוליק אסקרוב כוח של 13 טנקים משרידי חטיבה 188 ונשלח לחזית להצטרכף לחטיבה 7 בדקה ה-90 (על ידי תא"ל רפאל איתן מפקד אוגדה 36). יוסי תודרך על ידי יונש וחפ"ק החטיבה לתקוף משני ציד ציר אמריקה (ציר קוינטירה – דמשק), להשמיד את הכוחות התקופים ולהקל את הלחץ שבו הייתה נתונה החטיבה מצפון לו. התתקפה של כוח בן חנן (שנקרא כוח "התעמלות הבוקר") לפי תוכנית התactical הפוולרטה ברדייו שנגה אביו להגיש בקהל ישראל בעבר), הייתה בזמני והגורה החטיבתיות דופן מג"ד 77 סא"ל קהלני. הוא סחף להסתערות קדימה את כל מsieיה בסביבתו מגדור 77 או אחרים, נלחם בטנקים הסורים בטוחים בזמנו מטרים בודדים תוך מתן דוגמה אישית, ובכך

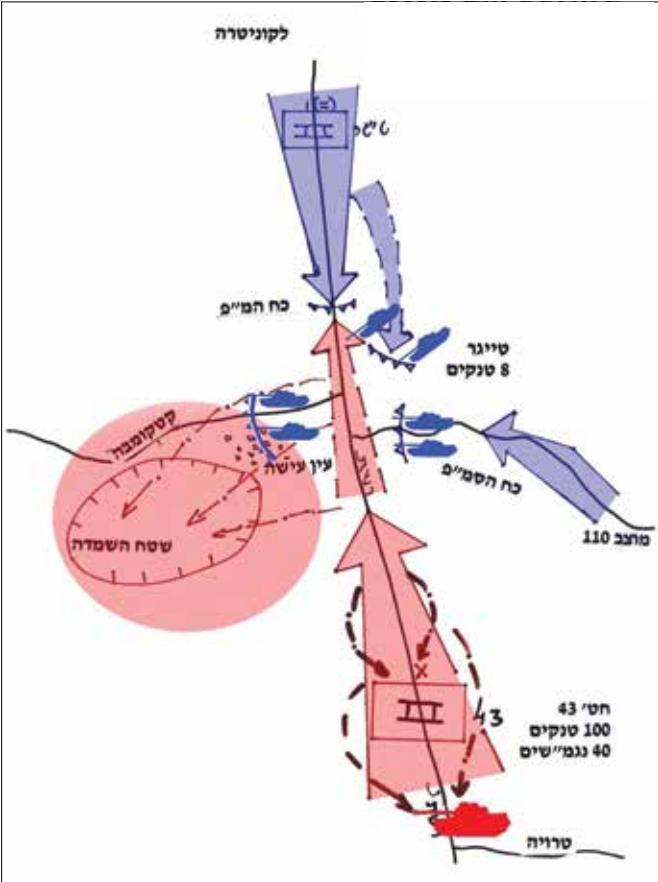
כל שעות היום ומחצית הלילה וגורם לכוחותינו לנפגעים רבים בכל ייחיות החטיבה. הקרב נמשך גם למשך יומיים ב' 8 באוקטובר אך יונש יותר ספורדי בהיקפו ובמשמעותו של רוי ארטילרי וקרבות טנקים. ביום ב' בבוקר החל פיקוד הצפון את התקפתה הנגד הפיקודית עם שתי אוגדות, מדרום ורמת הגולן ובמרוצה, ועל בסיסו "סדן" של חטיבה 7, כדי להסיג את הסורים לשטחם ולהחזיר את המצב לדמותו, עבר פרוץ המלחמה.

יום ג' 9 באוקטובר

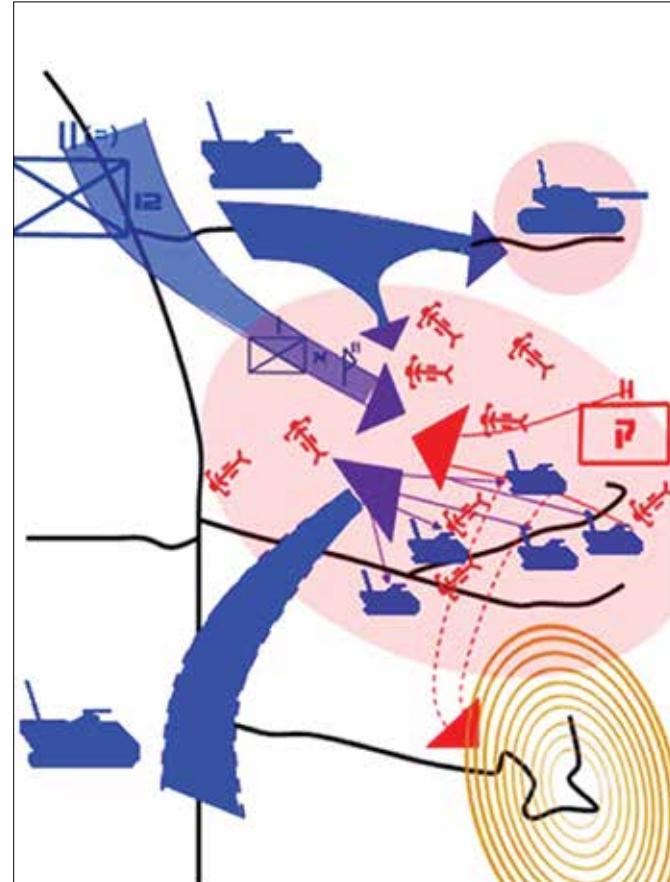
יום הלחימה הקשה ביותר של חטיבה 7 היה ביום ג' 9 באוקטובר, שהחל למשך אחריו חצות ליל יום ב' ג' 8-9 באוקטובר. הייתה זו התתקפה המכרעת של הצבא הסורי שנובלה ממזוב של הפיקוד של הצבא הסורי בדמשק בפיקודו של הנשיא אפס אס. התתקפה החלה במסך אש ארטילרי מתגלגל של כ-400 קני ארטיליריה על עדות כוחותינו, ממזוב 109 בדרום ועד מזוב 105 בצפון. קו העמדות היה רוי באש, עשן ואבק כבד שלא אפשר לכוחותינו לראות לפניים, וחיבב את המפקדים להיכנס לעומק הטנקים ולנוע לאחור ולעוזב את העמדות הטובות שהיו מוגזות באש בלתי נסבלת, המצב היה קטסטרופלי. לאחר מכן מזוב 100 מסוג ט-62 של חטיבה 81 מודיעיזה כ-100 טנקים, וחלקים של כוח אס וכוחות ארטילרי נעו למתתקפה כ-160 טנקים, מתחום מושוריינית 3, וחלקים של כוח אס וכוחות שרדדו את הלחימה עד אז.

יונש מ"ט 7 שזכה במצב הקטסטרופלי שנוצר, נאלץ לרכז את כל כוחות החטיבה כנגד המאמץ העיקרי הימי הימי, והבין שזו לחימה של חיוט או לחודל. במקביל הצליח המס"ח רס"ן אריה מזרחי לגייס את כל הארטיליריה הזמין והאפרירית כנגד המאמץ הימי. מג"ד 75 יוס אלדר נאלץ לדודת מהומות מחשור תחמושת. מג"ד 77 קהלני קיבל את הפיקוד על עמק הבקא. מג"ד 71 סא"ל רטס הוכנס לזרה הלחימה הكريיטית על ידי מ"ט 7 לאחר תדריך אישי. סא"ל יair נשפי מג"ד 74 גם הוא נדרש לדודת מעמדות "הbossut" ולהצטרכף בקרב ההכרעה. במצב שנוצר הצליחו רבים מטהנקים הסורים לעלות ולעbor את עדות כוחותינו מערבה. נוצר מצב של חוסר שליטה. מג"ד 71 סא"ל רטס נפגע ונחרג, מפקדים אחרים נפגעו, טנקים רבים נפגעו ונאלצו לדודת מהומות או שלא יכולו לחזור לעמדות. במצב נואש זה פעל בגבורה יוצאת דופן מג"ד 77 סא"ל קהלני. הוא סחף להסתערות קדימה את כל מsieיה בסביבתו מגדור 77 או אחרים, נלחם בטנקים הסורים בטוחים בזmeno מטרים בודדים תוך מתן דוגמה אישית, ובכך

לקייטה

ה动员 של טיגר, ים א', 7 באוקטובר 1973, 11:00 – 03:57

מפה קרב סיירת חטיבת 7

החנית של אוגדה 36 ופיקוד הצפון השתתפה בכיבוש המובלעת ויצרה איים על הזרירים לדמשק מעומק השטח הסורי. ההבקעה והלחימה בעומק השטח הסורי יפורטו בכתבה הבאה.

* **אל"ם (במיל') אילן סהר**, חבר עמותות יד לשוריון, עוסק זה מספר שנים במחקר על קרבות השוריון ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. מחקרו שפורסם בכתב העת "ליד", עד היום:

- הלחימה בזוצב 116 בדורות רמת הגולן.
- הלחימה בזוצב 109 ובדורות פתחת קוניטרה.
- "חל אחד – שלושה קרבות" – הכיבוש וההגנה על תל א-שם.
- **חטיבת 7** במלחמות ים-הCAFרים – העבודה פורסמה בכתב העת "ליד" לפני בחודש.
- בנוסף למחקרים, התפרסם לאחרונה הספר "עד קצה היכולת" בהוצאה משרד הביטחון/מערכות, באמצעותו הוציא הספרים "מודן".
- הספר מתבסס על עבודות המחקר שבייצא אילן סהר, מתומצת ומיעוד לאזרחים, להחמי חטיבת 7 לדורותיה ולמורשת הקרב של החטיבה במלחמות ים-הCAFרים.

היטב את החטיבה למלחמה בשנה שקדמה למלחמה. **יישן התעשתת** מורה מההפתעה האסטרטגית שאזהה בכל דרגי הפיקוד בפרוץ המלחמה, הוא דע לקים הערכת מצב עם החפ"ק שסבירו, לקרה ולהבין את האפשרויות של האויב שפעל בגורנות אחריות החטיבה, למשמע וללמוד את מהלכי האויב הצעיים והחזויים. יושם למד לנצל את יתרונות של הקרבע בגורנות החטיבה, להפנות את כוחות החטיבה, לניצול והיאחזות בתווואי הקרבע החשובים.

סגן הפיקוד והשליטה על כוחות החטיבה היה חד, ברור ומובן לכל. רשות הקשר החטיבתי שמשה למטען פקודות והיתה פוניה למפקדי הגדודים ים ולילה. יושם ידע לנצל את כוחות החטיבה "עד קצה גבול היכולת" בכל שלבי הלחימה ובכך היו הישגיו כמפקד וכמה"ט.

בתום קרב הבלימה ביום ג' לאחר הצהרים ולאחר 41 שעות של התארגנות, ביצוע נוהל קרב סדרו השתתפות והשתלבות בנהול הקרב האוגדתי, ביצוע מבצע תכנון חטיבתי קבוצתי סיור ותצפית על ציר קבוצתי תכנון חטיבתי קבוצתי סיור ותצפית על ציר הבקעה של החטיבה – התביעה קבוצת פקודות חטיבתיות ותדריך יסודי של מה"ט למפקדי הכוחות. חטיבת 7 הבקעה לעומק השטח הסורי **חווד**

החל מיום א' 7 באוקטובר בבוקר באגף הדרומי של חטיבת 7 כגד דיוויזיה משוריינת 1.

בלימיט הדיוויזיה במקומות ובנקודות הזמן אכן "הצילה" את חטיבת 7 ואפשרה לה להתקדם בחזית הלחימה המורחת לאורך הסקול, שהייתה ברצף בלתי פוסק של לחימה מ-6 באוקטובר פרוץ המלחמה ועד יום ג', 9 באוקטובר בשעות אחר הצהרים.

לעתה בארבעת ימי קרבות הבלימה לא הייתה אפשרות לחתיבת 7 לרכז כוח ולצאת להתקפת-נגד, כדי להציג את הכוחות הסוריים מעבר לקו הסגול. בפעם היחידה שהיא ניסיון לעשوت זאת בפקודת מפקד האוגדה תא"ל רפאל איתון, היה זה ניסיון בלתי מוצלח של גודוד 77 שפעל בכוח קטן וחסר יכולת לשונאות את המצב. היה מקום להפעיל את מג"ד 74 או את סמ"ט 7 לשולט על האגף הדרומי של החטיבה באזור שמדרום לעיר קוניטרה, שם נלחם מ"פ א' סרן צביקה רק ומ"פ טיגר עד יום א' בצהרים.

ולסיום מספר מילים על **אל"ם ינוש בן גל**

מח"ט 7: בפרשנטיבת 40 שנה היה זה לדעתתי אחד המפקדים היותר טובים של מלחמות ים-הCAFרים בפיקוד הצפון שפיקד על חטיבת. היה זה מפקד שהוביל

השפעת מלחמת יום הcaporim על חברה הישראלית

דעה אישית

נחפזים לעצור שיטפון שהובטח לנו שלא יגיע? שיטפון שהובתר לנו שאין בדיל של סיכוי שיתקיים? ככל שהדרמן גדל התדהמה. אף ידיעה מודיעינית לא הגיעו אלינו והבהירה את המצב. חשתינו מבוכה מחוסר היכולת למדע את הנסיבות לי. היה ברור לי שאם אני בתחרות משבר, חיליל החושים פ' כמה. הרדיו, היה המקור היחיד למידע. הפנטמי מהר מראת התובנה כי מה שאנו רואים ונראה זה המודיעין הייחיד שעליו ניתן להסתמך. מאותו שלב הבחרתי לחיללי את המצב כפי שהבנתי אותו. מה שתראו במקפת (שלא הייתה) אמרתי להם – זה מה שיש. המודיעין שלא הגיע היה הסימן הראשון והבהיר ביותר לכישלון המערכת-ימנוגותי, משמע, קרייסט מערכת רבתתי. השקט בתמסורת הצבאיות האמורה לדודת מה AOLים פוס בקירה אל הלוחמים בכו נמשכה עד השלה שעשר בחודש!!! זה היה בלתי נתפס שמקדי האוגדה והחטיבה של קוושו מודיעין מגלי צה"ל וממראה עיניהם. כל מה שלמדתי בקורסים ובשגרה נעלם, האמון שלי בהנחה שכוכני מיח"ט ובדיוני רטט"ל יושבים כאלה שיודעים הכל ועליי רק למלוד מהם, נגוז. הנה בשעת מבחן עליונה נשארתי בלבד עם חיליל, ואחריות המפקד נדמהה לפטע כמשקל כבד מנשוא. זה

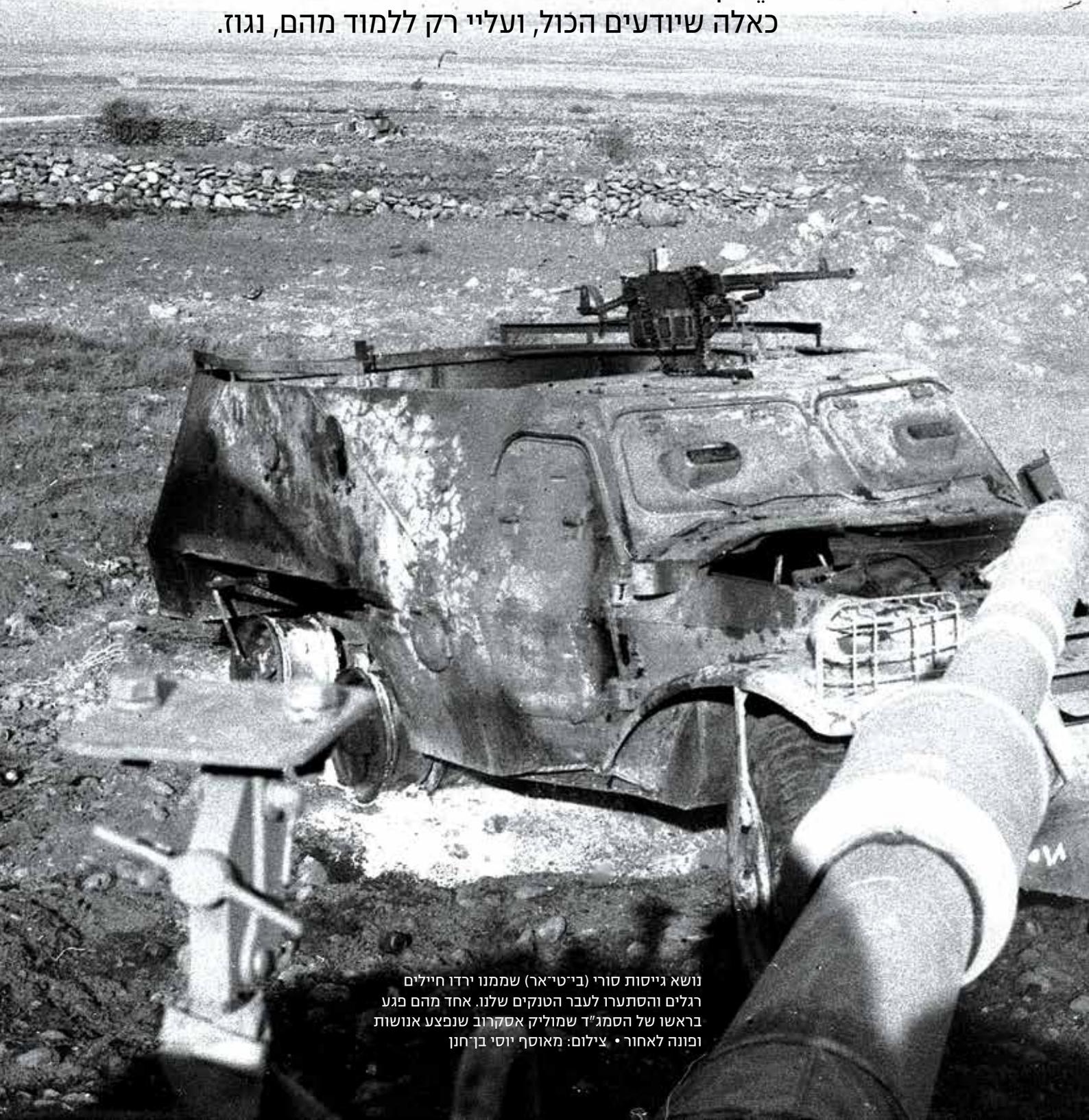
תא"ל (במיל') עמי מורג*

מבוא

ביום ראשון 7 ביוני 1973 בשעה ארבע בבוקר, יצא שדרת טנקים גודלית משעריה מהנה "שדה תימן", בדרכה ל"גפן" את המצרים הפלשים מעבר לתעלה ואולי גם מעבר לנילוס. לא אכבר מלימ אודות מצב היוזד והתחמושת, מאחר וכול אלה ונלעסו עד כלות ואפילו גבב לא שרד. בטנקים הדוראים דרומה ישבו טובי הטנקיסטים של צה"ל מאז הופעלו טנקים בצבא ואולי עוד יופעלו. האוירה, המורל והרעות התקיימו למורות ההפתעה וככלונ, מהטעוקש ברען 3 ואעד המג"ד, הינו המצריים שרק למראה ומשמע הטנקים, ישלו המצריים את געליהם ויתחררו במרתוון לקהיר.

אי שם במעמקי המעיים, החלה לשרווף התהיה, היכיז? הרי חינו בידיעת ודאית שבעור הוא לא תהיה מלוחמה. הולעטו בתקשורת ובקורסים שאין יכול לנו, שהאובי יודע שסיכון קולושים ומטה. אמרו ושנו לנו שנעללה מכל ספק שם תחול החמרה במצב הביטחוני, תהיה לנו הטרעה מספקת להתארגן. איך? איך הגענו לנצח שאנו

חיינו בתחום בועה, לפיה אנו חיים במדינה שאין חולק על קיומה ובבודאי שאין מי שישכו את קיומה. פיצוץ הבועה הפתאומי במלחמה לא היה וידטוAli. האמון שלי בהנחה שבכński מלח"טים ובדיוני רמטכ"ל יושבים כאלה שידועים הכלול, ועלyi רק ללמידה מהם, נגוז.

ונשא גיוסות סורי (ביטיאר) שמננו ירדן חיילים
רגלים והסתערו לעבר הטוקים שלנו. אחד מהם פגע
בראשו של הסמג"ד שמוליק אסקרוב שנפצע אנושות
ופונה לאחר. צילום: מאוסף יוסי ברוחן

הlohמִים שעשו את העבודה. אנשי הצוות של הטנק של יויסי בוחנן נזרים בSAMPLE ראשוני אדי שטרן זיל' להכנת הטנק להבקעה. אדי היה בכל ימי הלחימה מפקד הטנק שהלחם צמוד ליויסי והיה תמיד נועז דרור ומוכן!

צילומים: מאוסר יויסי בן חנן

מילימ', פגעו במנחיי הצבא, הנהגה התחלפה וקבענו אלפי חברים חללים. האם זאת התוצאה היחידה? סבורני שלא. דומני שייתר מכל נפגעה החברה הישראלית על רבדיה וערכיה. כדי להבין מה נשרב, צריך לדעת מה היה לפני השבר. לא שהיה גן של שושנים אך הייתה חברה בעלת ערכים ומידה מרובה של לכידות. גדלו על אינדוקטרינציה של "עם לביך ישכו", "תרום לקרן המגן", "תותחים במקום גרבאים", "לא עוד". החינוך המركזי וההיקפי עם תנועות

שהמניגים הדגולים, אשפי הביטחון העצמי והידע, טעו? כל מה שלמדנו הפק לעורבא פרח, לאבק דרכיהם? אפשר שבעצם או אף מעשה, אנו בובות על חוט בלתי נראה או פיוונים על לוח השחמט? התחשוה שהוליכו אותנושול החלה לשורף בבטן. החלה אך עדין לא השtotלה, כי הינו בטוחים שתוך זמן קצר נהיה חזקה בימ"ח לא היה וירטואלי, הוא דמה למשicket השטייה מתחת רגליינו כשהנו משוכנעים שאין מי שיכל לעשות לנו איפו (כמו בג'ודו). פיצוץ הבועה החל לחשוף לפנינו מצב בלתי אפשרי – היעtan

היה רגע מכונן. התמיימות והאמונה הילודותית במערכות השלטונית גזה ונעלמה. עידן התמיימות החל לעד.

עד אז חיינו בתוך בועה, לפיה אנו חיים במדינה שאין חולק על קיומה ובוודאי שאין מי שישכן את קיומה. פיצוץ הבועה הפתאומי לא היה וירטואלי, הוא דמה למשicket השטייה מתחת רגליינו כשהנו משוכנעים שאין מי שיכל לעשות לנו איפו (כמו בג'ודו). פיצוץ הבועה החל לחשוף לפנינו מצב בלתי אפשרי – היעtan

מהות החברה. היהודים החלו להשתלב במשל, בכלכלת, בתחוםי עיסוק חופשיים, שגרכמו להתפתחות מגננו התובלות. תהליכי החילון הקטינו את המרחב הדתי, ואת מקומו תפסה הבוגנות. השפעת הקהילה על הפרט והמשפחה התמעטה, הקשר בין המשפחות עצמץ, והעוראה ההידית נתמעטה. במזרחה אירופה לעומת זאת, התהילך היה שונה בתכלית. היהודים הוגלו לתוך המושב שם הם חיו בעוני מחריךクトואה מוגבלות פרנסה שהוטלו עליהם. כדי להציג את העם היהודי משקד בפרעות השונות (סופות בנגב, קישייב וועד) החלו התקראות קיצונית לדת. המסורת חייבה את הסגידות של "הHIGH". שני תהליכי נוצרו כתוצאה מהתהליך המתואר. הראשון, נוצרו שני זרמי יהדות שונים – הרפורמים והאורותודוקסים, השני טמון בהבנה שגורמים מתערבים שליליים בחברה יוצרים תהליכי חברתיים חוביים – עוני וסכנה מייצרים לכידות חברתיות. גורמים מתערבים – חוביים, מבאים לתהליכי חברתיים שליליים – רוחה והון מבאים לירידה בלכידות והתמוסות רעכית אידיאולוגית.

לאחר מליחמות העולם השני והלם השואה, החלה לחלחל בחברה היהודית הבנה בחשיבות התרבות הלאומית. העליות הראשונות לארץ התאפיינו בצעירים שהתלכדו סביב אידיאולוגיה ציונית שהבהירה שרק במדינה משליהם יש להם סיכוי לחיות כרצונם ובאמונתם.ulos אלוה נשאו עימם את זיכרונות בית אבא, ההוו היהודי וחיסי הגומלין בין הפטרים במשפחה היהודית. הם ניסו לשוחרים בארץ עם הטוויות גדולות שנבעו סביב המתח בין האמונה והאידיאולוגיה. הצינוות הפכה להיות המוטיב העיקרי במשפחה היהודית הישראלית, וזה העמיקה את הפער בין זרמי היהדות. החברה היהודית הטיפוסית החלה לאבד את המרכיב העיקרי של לכידותה – הדת, ולהחליפו במרכיב חדש – אידיאל הלאומיות. בעשור האחרון, בעקבות שינויים טכני כלכליים ומדעיים, וערכיהם פוליטיים חדשים שעברו על החברה הposta תעשייתית, איבדה המשפחה הגראנית האוניברסלית את מרכזיותה הסטיטו-נורומטטיבית. המשפחה עוברת תהליכי אינדייזואלים ומוכרטי-齊. תהליכי אלו באים לידי ביטוי בתחום הדמוגרפיה – ירידת בשיעור הנישואים ועלייה בגיל הנישואים, עלייה בгиורושים, ירידת בילודה, ובתחום הארגון המשפחתי עקב שנייני מגדרי-תפקודי – שנייני בתפקיד משק הבית, ירידת בסמכות ההורות ועמעום הגבולות בין הפרט-משפחתי וה齊-פוליטי. למרות הירידהemdidi המשפחתיות בישראל (התא המשפחתיי הנורומטיבי קוונצנואלי – גבר-אישה – איןנו תואם 42 אחוזים מהמשפחות בישראל) – החברה כאן עדין נשחתת חברות משפחתיות. הסיבה העיקרית

אך לא די בכך כהסביר אינטלקגנטי. מצאי תיל נכוון לחזור לעבר הרחוק והקרוב כדי לנשות ולהבין טוב יותר את עוצמת השבר החברתי שגרמה קריסת התודעה הקולקטיבית, שנבנתה כמגדל קלפים על ידי מנהיגות יהירה ונורקיסיסטית.

מהי חברה?

ישנן הגדרות רבות ושונות למושג החברה. בחורתי אחת מהן שתשמש את מטרת המאמר בהמשך. הבילנד 1999 הגדר חברה כך: "קבוצת אנשים שקיימת ביניהם תלות הדידית כלשהי וחיה במרחב טריטוריالي מוגדר".
לחברה האנושית יש לרוב שלושה ממדים עקרוניים:
א. **חוקים** – כללים וルמים שנקבעים ומפורחים על ידי המוסדות הרשומים של החברה.
ב. **נורמות** – מוסכמוות של החברה שנקבעו ונשלוט על ידי באמצעות פורמליים.
ג. **כללי מוסר** – גם הם מעין מוסכמוות, אלא שהSHIPOT הסופי והבחירה לקיימים באופן מלא או חלקו הינה בחזקתו של הפטר. בתוך האוּרגן מתקיים קונפליקט מובהן ומתרחש הניון מהמתח בין מגבלות החברה וחופש הבחירה הטבעי של הפטר.

החברה הישראלית

החברה הישראלית של היום התפתחה במשך אלפי שנים משבטים נודדים בודדים שנקלו לנצח מקרים שבו ניתנה להם האפשרות להתלכד תחת אמונה באחד. האפואים והמיתוסים המלאים את התהילך, נוצרו כדי לשמש דבך מלך, ואמינוותם ההיסטוריה מוטלת בספק רב. עשות הדיברות מהוות את לב האמונה הדתית של עם ישראל וניתנו באותו מעמד אקריאי, מהות מעשה את המסגרת החוקית הראשונה של החברה היהודית. במהלך ההיסטוריה עברה החברה השבטית זו במהלך המאות קשיים מעצבים שביססה את העקרונות של שכר ועונש אמוניים, אורחות חיים סגפניים ובבודדים, שתוציאתם בידוד ושותות קיזוניים. המעבר מהחוקים דתיים נוקשים לחברה בעלת ערכים אוניברסליים החלה בשלבי המאה ה-19. המנע הראשי היה הריבוי הטבעי שהצטיין בסדר גודל בלתי נתפס. בין סוף המאה ה-19 לעשור הראשון של המאה ו-20 עלתה מספר היהודים בעולם מעשרה מיליון לשישה עשר מיליון, רובם השוכנו באירופה. למלילה ממחציתם באירופה המזרחית מהות החברה היהודית במערב אירופה השתנתה עקב הגידול הטבעי המוגבר מצד אחד, ועקב המהפקה התעשייתית, ההשכלה והאנטיפטיה מצד שני. המשפחה הגורנית לא הצליחה להתקיים מחקלאות ומרבית ילדי הפטר הגיעו לתהילך העירוני. היציאה מהשכונות הסגורות שננתה את

הנווער החדר בנו את חשיבותה וחינויויה של מדינת ישראל על רקע מחסור בחלופות. הקربה למוראות השואה, לסיכון הקימי במלחמות העצמאויות, לניצחון הבورو במלחמות סיני למרות הנסיגה הכהפית, ויתרו מכל – לניצחון האדירים במלחמות שתי הימים והרחבת הגבולות הבלתיות. נפתחת, הכוללת את ירושלים והכותל, לב לבו של העם היהודי, מושא התקווה העליון – כל אלה היו סיפורו הצלחה וגאווה, סיפור שפתח אתazelnu בקפיצת מדרגה את היהורה וסיכוןיה.

כאן מוחמנים לבחון את האמירות הלו סטטוטיסטיות. תבחרו אקראית שיטונים סטטיסטיים מהשנים שקדמו למלחמה ומאלה שאחריה, ותמצאו את שיעורי העליה בפתחת תיקים פליליים ואזרחיים (60) אוחזים). אין ספק שהסדר הציבורי התקין והופר מאוחר והחווה הלא כתוב בין הפרט והחברה לשלוון הירושאי הופר ונורם. אנו במהלכו של תהליך, כפי ציינתי, כי רק בימים אלו מתחילה להיפתח ציבורית תפוקות חיויות במושל המקומי/אזור. אין מה להתפלא, ראשי השלוון המקומי לומדים מהר מהרמה הממונה כיצד אפשר לשמר על הcisא תוך שליחת יד לקופה הציורית ולכיסו של האזור. באוטם נתנו אפסר להבחן גם בהיקף הירידה מהארץ. אלא שכן התהכמה הרשות ושינתה במהלך השנים את אופן איסוף הנתונים, כך שההשווואה קשה עד בלתי אפשרית. עדין אפשר להבין שקיימות הגירה שלילית אם מונטרים את העליות השונות כולן את אלו והקניות. אם תרצו לבחון את שימושי הקרן החקלאים מצד ליפוי הארץ תמצאו שההיקף קטן, היבול עלה, אך שטחים רבים אבדו לטובות פולשים לסוגיהם. גם כאן שניתנה הרשות את בניית הסקירה בכךி להעלים מגמות.

אין ספק שכישלונה של המדינה ביצירת חברה שמאפררת רוחה, רמת חיים סבירה וחינוך מתקדם, הביא לירידה בכוח המשיכה שלה, ועליה בכוח הבדיקה של פרטיטים מוצלחים אל מחוץ לגבולותיה.

עוד לא בחנו מספיק את הקיעים הרבים המשמשים את החברה הישראלית בכל היכיונים. הפערים הכלכליים, הערים בחינוך, הפערים בשכר המגדרי בפרט ובשכר בכלל, חשור הערכיהם המשפיעים מול חברה רב-אנטנית לעומתית, כל אלה מהווים סכנה לאינטנסים החינויים למדינה להמשך קיומה כמדינה יהודית וodemocrattית. לא כל המשפיעים שהוזכרו הינם תוכאה ישירה של מלחמת יום הכיפורים, אך אין ספק שחלקים מהם תולדת המלחמה וחילקם משמשים מאיצים מרסקים.

מדינת שואל עדין אינה מובן מאליו בעולם. עדין נדרשים מאיינו מאמצים כדי לשמר עליה לפתחה כנגד כל האומות הפנימיות והחיצוניתים אחד. כדי לעשות זאת علينا לבחון חולופות שמקורן מ恐惧 העם והחברה, כי המשלוון באשר הוא לא תבוא הישועה, והוא כבר הוכיח את כישלונו במחיר היקר שאנו שילמו, משלימים ולצערני נשיך לשלים.

* **תא'ל (במיל')** עמי מורג, מג"ד טנקים במלחמות יום הכיפורים בחזית סיני בחטיבת הצלהה 421, בעל עיטור המופת על לחימתו, שימש קש"ר לפני ובמהלך מלחמת שלום הגליל, ובמהשך היה מפקד מפקד עוצבת עדין

תמונה המכוב האופטימית שהציגה הממשלה ערבית המלחמה, להtmpוטות המוחלתת של כל התפיסות שעלה פיהן חינויו. כפי שתיארתי במובואו, האוירה ששרה בחברה הישראלית ובצבאות העם הייתה של "אני ואפסי עוד". בדרך של מלחמה הביאה מלחמת ששת הימים צמיחה כלכלית ממשוערת. נספה זהה ניכחון, הרחבה הטריטוריה והתשבחות העולמיות על גודל ההישג. תופעת ההיבריס נצמדה בטפיל לאוירור הגאותה. בזמן ובמוחב החדשניים שנוצרו, נעשו מרבית השגיאות האפשריות, ונתקו ל乾坤 זווית החחלות הנדרשות במישור הפנימי והבינלאומי. המהפק התפיסתי שגרמה מלחמת יום הכנורים התחליל תהליך ורב-שנתית שאנו עדין בעיצומו. בתחלת המלחמה נזעקו להדריך את הפלשים ועוד היינו בטוחים שנעשה זאת כהרף עין. שניגנו עם אחר פעם, החללה בתוכנו הבנה שימושה גדול ועונה מתרחש. השינוי ונדחקנו את האמת עמוק לתוכו הקישוקס כי וצינו לשוד ולשמור על היקר לנו. עם סיום הקורות, החלנו להעלות ממעמקי בטנו את השאלות הקשות. זה התחליל במחאה בזדון והליך. הפנמו שמנהיגות בת זמנו אינה ערובה לשכל ישר ואין לקבלה בתורה מסיני. הבנו שעליינו לבחון כל החלטה ממשאלתית בפני עצמה ולא להסתמך על אמון עיוור בעבר. ניסינו להחליל מנהיגים ותפיסות עולם ולמדנו מכך שאין קשור בין אידיאולוגיות למעשה הנדרש כדי לקיים את המדינה מכך ואילו אף יותר על הדין בשלה מדינה יהודית או דמוקרטית. כוחות המשיכה האוניברסיטאים מצד אחד ודיעכת הערבים הירושצ'ז'וניים מצד שני יכולים ליצור שינוי מהותי בתפיסה העולם שהקימה ובנתה מדינה בארץ ישראל.

האם וכייד השפיעה המלחמה?
בחלק זה אנסה לקשר בין התהילכים שעברה החברה הישראלית ותוארו לעיל, לבין השבר הרב-מדדי שנוצר כתוצאה ממלחמת יום הכנורים. ראשית אקדמי ואני ש לדעת מוצאים אנו בתוך התהיליך ובנקודה קריטית שקרובה לנקודת האל-חוור, אך כدرיכם של תהילכים ארוכי טווח לא ניתן לעמוד על הצביע על תוצאות וודאות. נקודות החלטה עקרוניות המשפיעות על כיוון מוחטאות לעתים או שמתעלמים מהן, או שקיבלו בהן החלטה המיוצגת על ידי מצבנו דהיום (ולמען הסר ספק הוא לא מעודד).

הבקיע העיקרי במבנה החברתי שלנו נוצר כאשר איבדנו את האמון במנהיגות. אין לי ספק שהשבר התרחש בעקבות המלחמה. אותו רגע מכונן שציינתי קודם לכן, הרגע של אובדן התמימות – הוא זה שהניע את תהליך ההידרדרות. כל מי שרד את איקי המלחמה בחזית ובעורף, שאו וудין תואה איך נוצר הפער האין-סופי בין

ה"אכזרית" גמ"ש איכותי כחול-לבן בכיתוזה "נדע"

מטענים אנרגטיים (RPG), מטעני צד, רסיסים ארטילריים וירי מנשך קל. מערכת ירי הכוללת "קטלנית" או עמדת נשק 30 - 7.62 מ"מ ניתנת לשילוט מתוך התובה, עם יכולת פעללה ביום ובלילה, משילמה גמ"ש איכותי ואימטני הנitin לשילוב במערכות מבצעיות משולבות עם מערכיו השירותון הצהליים. אפיון נוסף, שהפגן במבצע "עופרת יצוקה", התקנות שקטה ליעד גם באיזור אורבני.

כתב במקור ע"י
יוסי בר – זהב מגזין ה"שירות"

של 44 טון ונושאת עמה עד 10 לוחמים ו-2 אנשי צוות. כניסותם של הלוחמים "אכזרית" ויציאתם ממנה מותבצת ממדלת אחוריית מוגנת בעלת רמפה הידראולית. חטיבת הכוח החדש והמודרנית שפותחה על ידי נמדע הינה בעלת הספק מוגבר של 710 כוח-סוס, הותקנה בחלוקת האחורי של התובה ומוסיפה יכולת לשכבות מיגון משופרת לנגמ"ש ולצורות הלוחמים.

ה"אכזרית" מפגינה ביצועי נסיעה וಗמישות גבוהה לצורות הלוחמים מפני מטען קינטיים, בשות"פ עם צה"ל בפיתוח הנגמ"ש ובಹכשתו לייעודי הצבאים.

ה"אכזרית", נושא גייסות משוריין כבד (נגמ"ש), אך קל תנועה הינה פיתוח כחול-לבן נוסף בתחוםיו השירותון. החל בשנת 1985, נבנתה האכזרית על תובט טנק 55-2 אשר שדרג משמעותית לצורכי התאמתו לפועלות מבצעית בצה"ל. חברת "נדע" הישראלית, בסיעו מהנדסיה וمتכנניה היא זו שעסказה בשות"פ עם צה"ל בפיתוח הנגמ"ש ובಹכשתו לייעודי הצבאים.

ה"אכזרית" הספיקה לצבור ב-25 שנים קיומה ניסיון מבצעי עשיר, שהאחרון בו נרכש במבצע "עופרת יצוקה". היא מגיעה למשקל

מפעלי מתחatt בע"מ

טל: 04-9976224 פקס: 04-9976223

E-mail: mal@agammal.co.il

E-mail: eng@agammal.co.il

www.agam.co.il

The advertisement features several images illustrating the company's capabilities:

- A large building under construction with extensive yellow scaffolding.
- A white military truck with a large blue cylindrical drum mounted on its bed, parked in a desert landscape.
- A large blue industrial storage tank or pipe system in an indoor facility.
- A large military tank in a field.

עוזי מור קרן אור

עדותו של עוזי מор, מג"ד 266 בחטיבה 179, שלחמה ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. הספר "עוזי מор - קרן אור את המנגינה הזו אֵי אָפֶשׁ לְעֹצָר", מאת אורן אפק, מוקדש לעוזי - ויד ליפתח ז"ל. בהוצאת המועדון לספרט באוניברסיטת תל אביב, 2009 - מהדורה מוגבלת

בגדור, שגר בחרה, והוותי לו לאסוף אותה כמו שיתור מהר. הוא הגיע בסביבות השעה עשר. נפרדתי בנשיקה מהבנות והתישבתי במחירות לידיו ואמרתי: "סענ'ו". ומיד אחרי זה "עוזי". מרוב חופזה לא הספקתי להיפרד מהבנין. עצרנו לדרכיה ואודה ראה אותו במדים, ניגש אליו ושאל: "אבא אתה נוסע לאבא?". הנהנתי בחוויב, נשתקתי על מצחו והמשכנו לנסע. את יפתח לא מצאתי ויצאנו לדרך. לי שער הקיבוץ הסתוודה קבועה קטנה של חברים ויגאל סיינר מהצנחים הפטר לעברנו: "תגמור אותם מהר ותחזור שלם הביתה". תוך כדי נסיעה פתחנו את הרדיו על גלי צה"ל והדבר היחיד ששמענו היה צפוף מתמשך ומעצבן. בעפולה חילפנו בקרבת בית הכנסת המרכזי ומתרפלים שהיו בקרבתו צעקו לעברנו "גויים! מה זה נסעים בחג??!!". דרנו צפונה ולקרואת השעה אחת עשרה, עד לפני שהגענו לפילון, שמענו בגליל צה"ל שהוכזה כוננות עליונה ומהידים. הטענו שיש לנו מלחמה. אנחנו מלחמים עם מילואים. בפילון נקראותי מיד לקבוצת פקודות המילואים. בטלפון נזכרנו שרים מהתפקידים השונים. השעה הייתה שתים עשרה בצהרים. אצל שרגי. השעה הייתה שתים עשרה בצהרים. רן מסר שפני הסורים למלחמה, ויש אישור לגיוס מילואים מלא, ועל החטיבה להתארגן במחירות האפשרית. אבל יש לנו בעיה", הוא הוסיף "חטיבה 7 לקחה 70 טנקים ובמחסנים נשארו רק הטנקים של עוזי". הוא הוסיף ואמר לי "גש לימ"חים וארגן את הגודן מהר ככל שתוכלו". בזאת לשטח פגשתי את הסמג"ד ברוך לנצר',

שלישה תהיה מלחמה. לאחר המלחמה היא הזכירה לי את השיחה. בעבר يوم הכנפורים התכנסנו על הדשא של חוף למפגש רעים. רוב השיחות נסבו על המצב הביטחוני וסימני רוחות מלחמה. בחבורה היו טייסים, מפקדי גדודים מהצנחים, התותחנים והשוריין, כולם בעלי ניסיון קרב. רוח הדברים הייתה שימושו לא שיער רציני עוד לקרונות, אבל איש מאיתנו לא ידע אייזו מלחמה איהם עומדת בשער.

בעודנו משוחחים על הדשא נקראותי לטלפון בחדרו של גדיינו מגן ומעברו השני של הקו היה רן שרגי. הוא אמר בקרה "המצב מתחמם, תהיה זמן לקריאה בכל רגע". התפזרנו לבתנו. לפני שוכבי לשון הכתני את הגדדים הצבאים ונעליהם השרוין שלי. התקשתי לעצום עין והמחבות על הצפוי בцеון על רקע הדברים שראיתו בסירור לא הרפו ממוני. בוקר יום הכנפורים מקתי מוקדם, ולמורות שהייתי חסר מנוחה וכנסנו לשורת החג. הילדים הגיעו לחדרנו מבתי הילדים שם מחים ועלילאים כרגלי ואחד מהם שאל כדרכ אגב "מה זה המדים של אבא על הכסא?". ואחד הילדים שפהיו מוכנים לפועלה. צוותי גודוד המילואים נשלחו הביתה.

בדרכי חזרה לקיבוץ הייתה טרוד והבנייה שפנוי הסורים למלחמה, ורק שאלה של זמן מתי היא תפרוץ. עיין שמר, כמו במקומות שונים בארץ, התחללו לרוחש שמועות על כך שעומדת לפrox מלחמה. זכור לי שבימים שישי, 5 באוקטובר, חזרתי מטל אביב ונתקתי טרמף לחנה יגודה, שבעה אילן היה סגן מפקד גודוד בשוריין. חנה שאלה אותי על המצב ואמרתי לה שתוקן יומיים

קטע מעמודים 24-25

וأت מפקדי הפלוגות, אמNON, 'איזו' רשי'. דוחתי להם את הידעו לי והתחלנו להוכיח את הטנקים. בשעה שתים אחר הצהרים שמענו נפילות פגזי ארטילריה בקרבת הבסיס ומעלינו החלו קרבות אווריר בין מטוסינו למטוסים סורדים. מלחמת ים הכנופים פרצה. בזידעיה שהחטיבה שלנו היא העתודה בעדיפות וראשונה לתגבר את הכוחות הסדריים ב쿄 הלחימה ברמות הגולן, הבנתי שהפעם נתפסנו עם המכניםים למטה. מכל החטיבה רק לגוד שליש כרגע טנקים וגם הם רוחקים מלהיות מוכנים לקרב.

עד פרוץ המלחמה הגיעו רוכב אושני צוות בחדים. בתיאום עם המח"ט החלתו, בשלב ראשוני, לשלווה כל טנקיסט שמייע, ללא קשר להשתיקותו לצד זה או אחר, לפולה ג' של אמן שרון. הזמן פעל לרעתנו והצטדיות הפלוגה והגדוד נראו לנו איטיים מדי. החלו להגיע דיוקנות מהשיטה שהטורפים תוקפים בעוצמה רבה ויישם נגעים לכוחותינו. כל מי שהגיע, ללאandel drogo, נרתם להכנת הטנקים. היה צריך לשנע מאות פגזים מהבונקרים שהיו בקצתה הבסיס כדי להמשך כל טנק ב-50 פגשים. ככל טנק נדרש בנוסח ייחודי כמו רשות הסואנה, מים ועוד. ופעולה חשובה והכרחית – התקנת הציג האופטי וביצוע 'תיאום כוונות' (איפוס התווחה). הכנה כזו דורשת בדרך כלל שעوتות ארוכות ומאמץ פיזי רב. חיליל מחלקת נה"ל דתיים שהיו במסיס סייעו לנו והפכו לטבליט. תוך כדי הפעולה המאומצת ניתן אל סמל מחלקת הנה"ל ואמר לי: "זה הילאים נופלים מהרגליים. הם לא אכלו ולא שתו מאתמול. אם תיתן פקודה הם ישטו ויאכלו את מנתה הקרב". כמובן שנתי מיד את הפקודה. ובלחש אמרתני לסמל "אני חניק השומר הצעיר".

לקראת השעה שמונה בערב, כאשר המלחמה בעיצומה, תא"ל רפאל איתן ("רפול") שפיקד על קרבות הבלימה ברמה, ביש מREN להעלות כל טנק מוכן במהירות האפשרית לאזור הקרבות. ברגע זה היו מוכנים חקלית רק 9 טנקים. בכל טנק היו רק 20 פגשים. היזוד לא מושלם והגרוע מכל – לא הספקנו לבצע את 'תיאום הכוונות' וגם לא היו לנו אמצעי ראייה לילה. אנשי החזות בחילק מהטנקים נפגשו פעמי ראייה באותו ערב. הסמ"ח ט', גדעון צימבל, הגיע אליו והורה לי להוציא את פולגה ג' על שרשרות לכיוון נאפה. התלבטנו האם עלי' להישאר בפילון ולהוכיח את עיקר הגדור, או לצאת עם אמן שרון. החלטתי להציגר לפולגה עם טנק המג"ד. אמרתני לגדעון שאין מפות והוא שלח מישחו להביא מפת קודים שנתלה בחופזה מלאה בחדר המבצעים של החטיבה. תוך כדי התנוועה התברר לאמנון של חלק ממפקדי הטנקים אין משקפות ולבקשתו נשלח ג'פ' עם משקפות.

התנוועה לרמת הגולן הייתה על כביש ראש פינה,

כריכת הספר
עווי מארן אור

עו"ח עולה בדרגה לאחר המלחמה. משמאל רפאל איתן (רפאל)

יכל לנוע לאפקה." תמתין קצר ונודא שאין עוד את מי לפונת" השבתי. התנוועה לנאפק הייתה מהירה כשםפק הטנק מבקש את עצתי האם לנסוע באור מלא. התחששה שהיתה לי רק זמן קצר לפני כן שהנה הגעתו לסוף החיים התחלפה עתה בתחושה אופטימית שחמי ניצלו.

ברופאה בנופה קבלתי טיפול ראשוןי והוחלט להעיבר אותה במחירות האפשרות לבית החולים בצתפה. לא היו מסוקין פנוי או אמבולנסים פנויים והעלו אותה על קומנדנט בליווי חובש. בחדר המיון בצתפה, שרוופאים אבחנו את הפגיעות הקשות בגופו, הובלהתי מיד לחדר הנזינות. למרות שהיא הייתה בהכרה מלאה, עדין לא הייתה מודע לחומרת הפגיעה. התעוררתי במשיטה אחורה באחת מחלוקת בית החולים, מסבבי צוות רופאים ואחיות. שאלתי למצבני ונענית כי אין סכנה לחיך אבל פצעית מרכבת ויש לך פגיעות בנוסף ליד שנתקעה גם בפנים ובבטן. הם שאלו למי להודיע בבית. ביקשתי לטלפון בעצמי ונאמר לי שאין הדבר אפשרי. בינוים הייתה מתנדבת מבוגרת בעלת ניסיון בשם מרום והיא הציעה שהיא תתקשר לדינה.

דינה קבלה את ההודעה מרכזות ועדת בריאות והחותם בקיצור שניטו להרגיעה: "אם עוזי בצתפת סימן שהפגיעה לא קשה". השעה הייתה לפונת ערב והוחלט בקיצור שדינה תישע מחר בבוקר.

באוטו זמן היה ביקור רופאים נוספים ובינוים מומחה לעיניים. בבדיקה שערך התבדר שיש לי פגיעה קשה בשתי עיניים והיות ומחלוקת העיניים בצתפת איננה מספקת יש להעיבר אותו דוחף לרמב"ם. באמצע הלילה העבירו אותו במסוק לחיפה

קצרים ממוני עברו הטנקים שלנו ולאור הלהבות זיהיתי מספר דמיות. בראשי חלפה המחשבה המדיאג'ה "יצאנו בלי רופא וחובשים. אין מי שיטפל ויפנה את הנפגעים". בשנייה זו חשתי מכח חזקה בחלק העליון של גוף ומצאתי את עצמי מוטל על הקרקע. מישותי בידי כדי לתPOSE נקודת אחזקה לצריך אף הרגשתי אבנים וקוצים. ריח עשן עליה באפי. הטנק בוער" אמרתי לעצמי וניסיתי להתרחק ממנה במחירות. לא יכולתי לקום על רגלי וזחלתי עד אפיקת כוחות.

התישבתי ליד סלע. חשתי כאב חד בצד שמאל, ובמושוש בידי הימנית הבנתני שידי השמאלית נגעעה קשה. הסרביל היה ספוג בدم וחרוך באוזר הרגלים. לרגע הלהפה מחשבה במוחי שריח העשן שהשתית קודם לנין היה המסרבל ולא מהטנק. במצב זה הטנק בטוח יותר ועליי לחזור אליו. אבל לא הצלחתי ליזוז מהמקום. היה חזק מוחלט והדי התפוצצות נשמעו ממרחיק. נותרתי בלבד עם מחשבותי הפסיכיות. אני לא יצא מאכן, חשבתי לעצמי. התחלתי להיריד מלהשפחה והחברים. ואז פטע שמעתי במעומעם "אשר בו. הנה המפקד". היו אלה אשר וזהר מצאות הטנק שלו. "מה עושים?" הם שאלו אותי. "צריך להתפנות לכיוון נאפק" עניתי. הם עזרו לי לקום ולפניהם התחלנו ללבת הם שאלו "לאיזה כיוון המפקד?". לא ראיתי בהם לעזר לך, תשתדל להזקיק מעמד". חשתי כלום ולא הייתה בטוח. אמרתי להם זהות איך הטנק שלנו ולהתחל ללבת בכיוון שמצויע חבטה חזקה בטנק והקשר עם רפאל בז"ה ניתק, וכך גם עם שלושת הטנקים שלו. המצב שהתחוווה במחירות היה נואש. כמו כן שרגיל לפקד על 35 טנקים פקדתי עתה רק על הטנק שלי. חלק גופי העליון היה מחוץ לצריך וניסיתי נושאות להזקיק ייריים עלי. במרחקים

מחנים וגורש בנות יעקב לכיוון נאפק. הקביש היה סואן וכל פلس את דרכנו בקשתי ליווי משטרת צבאיות. לפני הגיענו לנאפק נתקעו שניים מעשרות הטנקים, ביניהם הטנק שלי, בגל תקלות טכניות. עליית עט טנק אחר שהתאים לי מבחינת מכך רקי השתקה, עם צוות שלא הרכתי לפני כן. יצרתי קשר עם רפאל ואמרתי שתוך זמן קצר אני בנאפק ומהכחת לפקודות. כשהגעתי לשערנו נאפק שלח רפאל קצין מבצעים בשם גירא לתקן אוטו. משימותי הייתה לנוע דרומה על ציר הנפט, לחבר לאיציק בקרבתם, מה"ט 188, שמחכה לי בנחל גשור עם טנק אחד וגמ"ש בודד. גירא חושניה זיהית תנוועה חסודה. בשעתה ימים. באזור חושניה זיהית תנוועה חסודה. בדרך לשם נמצא טנק בודד של 188 בפיקוד קצין בשם צביקה". תדרמת את אמןנו והתחלנו לנוע עם שמות הטנקים שלנו ועלינו על ציר הנפט. אמןנו הוביל עם שלושה טנקים, אחוריו אני עם שאר הטנקים. עליינו על התדר של חטיבת 188 ויצרנו קשר עם צביקה. בקשרנו שיאות לנו עם פנס לכשיזהה אותנו. הלילה היה החשוך לغمרי ולא זיהינו ירי או כל סיימון אחר של קרובות. הקביש המשובש והצהר היקsha על התנוועה. העדר אמצעי ראיית הלילה הבהיר אף יותר ונאלצנו בחלקים מהודך להפעיל את פנסי הטנקים. נפגשנו עם צביקה וצירופתי אותו אליו. המשכנו דרומה לעבר בן-שםם.

דקה לאחר מכן החלה מהותת אלוהים. אש תופת נורתה علينا משלושה כיוונים ובוטחים קצרים. עיקר האש הסורית הייתה מדרום ומזרח ואש פחות מאיסביב וממערב יותר גודל נורטה גם ממערב. נעצרנו וניסינו להшиб אש. מיד במטה הסורי הראשון נפגעו לנו שני טנקים ועלו באש. קsha היה לי לאמוד את מספר הטנקים הסורים, אבל היה ברור שמדובר בכוח גדול וירי מדויק. בשלב מסוים זיהיתי שמולו טנק טי-55 המציגים במאיצרי ראיית לילה. במהלך הקרב נתקה קשר באמהלך ראיית לילה. הוא המשיך נסעה עם אמןנו. במרקח קצר מצד ימין זיהית טנק שנע לכיווןנו. צידדתי את התותח של לי לכיוונו ושינויו לפני שנתי פקודת אש זיהית שזה הטנק של צביקה שנע לאחר. הוא המשיך לנוע במחירות לכיוון נאפק. ליוויתי אותו במבטוי וראיתי שאחד הטנקים שלנו, שמן הסתם חשב גם הוא שמדובר בטנק סורי, יירה ופגע בו.

המצב היה קשה. תוך זמן קצר נפגעו עוד שני טנקים ונותרו ארבעה טנקים בלבד. התקשרתי לרפאל וביקשתי תגבורת. תשובה הייתה: "אין לי بما לעזר לך, תשתדל להזקיק מעמד". חשתי חבטה חזקה בטנק והקשר עם רפאל בז"ה ניתק, והוא גם עם שלושת הטנקים שלו. המצב שהתחוווה במחירות היה נואש. כמו כן שרגיל לפקד על 35 טנקים פקדתי עתה רק על הטנק שלי. חלק גופי העליון היה מחוץ לצריך וניסיתי נושאות להזקיק ייריים עלי. במרחקים

ובמהלך הטיסה עלה בדעתו של יהודה לדינה על השינוי. במיין ברמ"ם ניגש אליו רופא ושאל "עווזי מור מה אתה עושה אצלונו?". זה היד"ר מתיא, בן דוד של גدعון מגן, שהכרנו מילדות. "נפלת לי ממשמים" אמרתי וביקשתי שיוודיע דרך משפחת מגן לדינה שאני ברמ"ם. שהוודיעו לדינה בבודק שהועברתי לרמ"ם היא הבינה שפציעתי קשה, ואמרה לעצמה "רק לא בעיניים". לאחר ניתוח ראשון, כשהוחציאו אותו מחרד הניתוחים חבוש בשתי עיני, אבל ער, חיכו לי בפרוזדור דינה, הוריו וגעמם שהסיע אותם. הם היו נרגשים ונensusרים מאוד וניסיתי להרגיעם באומרי "אל תדאגו. שום פגז סורי לא ישבש את חii".

אוושפזתי במהלך מלחמת עינויים ברמ"ם יותר מחודשים, ומשם הועברתי לשיקום אורטופדי בתל השומר. כבר מהשעות הראשונות, כאשר המלחמה בעיצומה, היה גופי הפוגע בבית החולים, אך מחשבותיי עם הגדור שלי. הגעתו לבית החולים עוד לפני שרוב הגדור הספיק להגיע לשדה הקרב. מהחטיבה נשלה כבר ביום הראשון קצין כדי לעדכן אותו, ובעיר לבני הנפגעים. גם מפקד מחלקת הסיור של הגדור, שלום זוהר, הגיע מיד לילה לדוחה לי וממנו למדתי שלא מוצאים את גופתו של אלמן שנרונקיימת ודוות גבורה לכך שהוא נפל בשבי. הוא גם סיפר לי ששתי הפלוגות שעלו אחריו ביום הראשון בפיקוד הסמג"ד, ברוך לנץ'נر, נפצעו קשה והטנקים הבודדים שנותרו צורפו לחטיבת אחרת. גדור 266 חדל להתקיים!

על עוזי מור, ועל בנו יפתח ז"ל

הטייס רס"ן יפתח מור שימש סגן מפקד טייסת אף-16 ונפל עם מטוסו בשנת 1987. אביו עוזי מור (יליד 1935) היה מפקד גדור השרוון 266 במהלך יום הכהפורים, ובמהלך בלימת הכוחות הסורים ברמת הגולן נפצע קשה, איבד את ראייתו ואת ידו. הפצעה לא מנעה מבעדו להמשיך ולשמש כאחראי בניהי פרויקט נערי רפובל במסגרת חיל החינוך. עד היום עוזי עסוק בתחום ספורט רבים ומשלב עבודה מגוונת עם פעילות פילנתרופית ענפה. אירוח הזיכרון השנה היה מרגש במיוחד, בעקבות יציאתו לאור של ספר חדש המספר את סיפורו המופלא והעצוב של עוזי מור ומשפחהו: "עוזי מור – קרן אור", שכתב אורי אפק. בטקס נקרו אוטו קטעים נבחרים מהספר ולהלן אחד מהקטעים המופיעים בספר: "כמו הסוס הזה כמו הדירה אנחנו נגונים ברוחב לב הסערה, אתה אתה בנעריך הבלתי גמוריםיפה עד מוות בנצחיותך, אני אבוא עם השנים שהזדקנו איתי גם בשביבך י פתח.

צלילה

מערכת הצלילה הייתה מהקרבות המורכבים, הקשיים ורובי הדם שנייה ל'מעודו. המערכת שהתחוללה מערב 15 באוקטובר ועד ל-18 בבוקר הייתה סדרה רציפה של קרבות עקובים מדם, מהרוויים ביותר שידע צה"ל מעודו. הכתבה בוחנת את סוגיות הצלילה בכלל ואת הביעיתותה הكونקרטית ב-14-15 באוקטובר, אך לא את הביצוע בפועל

שחיקתה; בפרק זמן קצר זה נפלו 145 לוחמים תחת פיקודו. בלילה שבין 16 ל-17 באוקטובר נמננו בגודו 890, מחייבת הצנחנים 35 הסדירה, 35-40 לוחמים הרוגים ומortal 100 פצועים. גודו 100 שנחלץ לעזותו איבד גם הוא 10 לוחמים וספג 20 פצועים. אף שرون העירק באחד הכנסים כי אוגדתו איבדה בליל הצלילה כ-200 לוחמים.² אלה, כמובן, מספרים משוערים. נתוני אבדות חיל ההנדסה במערכת הצלילה גם הם קבועים. בתקופה שמי-5 באוקטובר עד סוף המלחמה נרשמו לחיל ההנדסה: 74 הרוגים, שני נעדרים, שלושה שבויים, 305 פצועים. מהם בגודו הצלילה: 20 הרוגים (27 אחוזים מהרוגים

ד"ר עמיים אוזוב*

במרחב הקרי על שם 'החווה הסינית', איבדו יחידות שרין, הנדסה, צנחנים ויחידות אחרות מאות לוחמים מערב 15 באוקטובר ועד 18 באוקטובר בבוקר. בליל 15-16 באוקטובר בלבד ספגה חטיבת 14 כ-120 אבדות, מספר שייא בתולדות המלחמות הרבות של צה"ל בקרב בודד!¹ מליל הצלילה ועד ל-18 באוקטובר נשאה חטיבת 14 ברוב נטל הלחימה וכן גם עוצמת

עד ג'בל עתקה ותהייה בכוננות לכבוש את סואץ. אנקודוטה: להיות בכוננות לשני דברים נספחים: האחד זה כיבוש קהיר והשני, לדודת לשדות הנפט.

ה"ש" נקבע ל-15 באוקטובר עם חושך. **אלוף הפיקוד גונן עוד טrho להציג: המשימה הראשית היא השמדת הצבא המצרי.** "אני מבקש להזכיר זאת כי לפחות שוכחים את זה תוך הלט הקרב". המבצע כולו היה סיכון מהותי על חוד הסיכון, ואם יש לנו אוגדה אחת צולחת והשניה עומדת ויש פנצ'ר, אז נשאר לנו אוגדה נוספת".

מהלך "הכרעה" מהו?

מה הקשר שבין מהלך הכרעה לבין צילחת התעללה? מנקודת מבט של הפיקוד הבכיר בצה"ל התשובה הייתה לאורה טبيعית וכמעט רפלקסיבית: התכוון לצילחת התעללה ולהעברת המלחמה אל שטחו של האויב הייתה אחת מאבני היסוד במחשבת האסטרטגית של צה"ל ערבית המלחמה (וגם לאחריה?). היא הייתה ברקע או

שלטה בכיפה מיווה הראשון של המלחמה. מהלך הכרעה שבמרוכזו צילחה שימוש אבן יסוד בתפישת המערכת של צה"ל בחזיות הדורם. היו משלבים בו **ארבע אבני חשיבה:** העברת המלחמה אל שטח האויב, ניהול קרבי הכרעה למיטוט צבא האויב, أيام אסטרטגי על ערים, והשתלבות על שטחים היווניים שישמשו קלף

ספק שמדויר במערכת מסובכת מאד).

דבלה, 14 באוקטובר ساعה 22:40

ב-14 באוקטובר 22:40 התכנס הפורים הכספי של מפקדי האוגדות, ומיטה פיקוד הדרום בחמ"ל הפיקוד ב'דבל' שבאות חשיבה. החמ"ל היה הומה אדם. לא הייתה זו הפעם הראשונה שהפורום הבכיר דן בנושאי צלילה, אולם זו הפעם הוזגה בפניו תוכניתו של הפיקוד למבצע שגבש וועבד תחת הכוורת אבירילב'. מצב הרוח בחדר היה מורם, לאחר יום הקרבות ב-14 באוקטובר שבו הייתה יד אנשי השריון של צה"ל על העליונה בתתמודדות רחבה היקף לאורך קו החזית כולה. בפקודת אבירילב' חלק הכללי של התוכנית נאמר:

משימת הצילחה הוטلت על אוגדה 143 בתוספת חטיבת הצנחנים 247, בסיעו אוור וארטילריה, על בסיס שני גשרים מינימום, אחד גשר גלים, ואחד גשר דוברות. הפוקודה הטילה על **אוגדה 143** את **המשימות הבאות:** לפרוץ אל התעללה, להקים מסדרון ברוחב של 4 ק"מ אל נקודות הצילחה, יצאלו את התעללה, לגשר עליה, ליצור ראש גשר מעבר לתעללה. האוגדה שנועדה לנצל את ההצלחה הייתה אוגדה 162 בפיקודו של אלוף אברהם אדן (ברן). כלשון הפוקודה: לפרוץ לאחר הצילחה מערבה, ודרומה, להיאחז בגבעות ג'ניפה, תמשיך דרומה

חה") ו-87 פצועים.³ בין ההרוגים, מפקד ההנדסה הפיקודי, קצין ההנדסה של אוגדה 143 וסמג"ד 605. בין הפצועים מג"ד ומ"פים.

השחיקה בכלים גם היא הייתה רבה. בקרבות הלילה שבין 15 ל-16 באוקטובר איבדה חטיבת 14 56 טנקים ועוד כלי רק"ם רבים נוספים. המספרים אינם מדוירים بعد עצם, אולם הם מעידים על עצמת הלחימה, על הנחישות שבבוצעה, ועל הדבקות במשימה לאור המטרה. מערכת הצלילה הייתה הביטוי המובהק ביותר למערכה רב-מדנית הן באפיון הכוחות ויעודם והן בסוגי הקרבות שנדרש צה"ל לנחל. היא כללה בתוכה קרב בקעה, קרב על פתיחת צירם, קרבות שריון בשוריון, קרבות מגננה, מעבר מכשול מים, גישור תעלת מים, בניית וASH גשר וניהול לוגיסטי מסווק. נטלו בו חלק כמעט כל החילות, כולל סוגיה היחידות הייחודיות של צה"ל וכל מגוון אמצעי הלחימה הקיימים, החלק אף טרם שהושלם פיתוחם או תורגלה כראוי תורתם.

ליל הצילחה 15 באוקטובר ייחודי בתולדות המלחמות של עם ישראל בהיותו מהלך הכרעה ייחיד במינו. באחד הכנסים של חיל ההנדסה לאחר המלחמה אמר אחד הרכיריים: "אם היו שמים את הנתונים של קרב זה במחשב ושואלים 'האם זה יצליח?' היה המחשב נשרף". זה אולי רלוונטי למחשבים של פעם. אבל אין

תמסחים בדרך לתעללה.
באדיבות משפחת האלוף
אדן (ברן)

ל策ילה ממושלי מים על ידי שרירן בטכנית
סער:

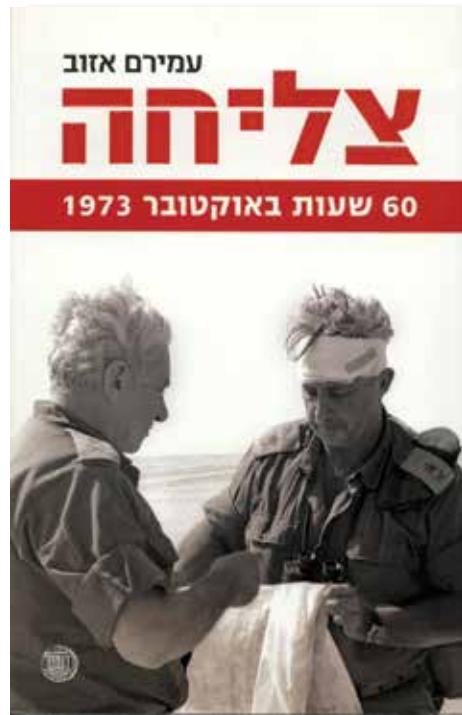
- אין התניה של כיבוש מוקדם של הגדה הרוחקה לפני החדרת אמצעי גישור הסער.
- שמרות תנופת התקדמות בהישענות על אמצעי סער.
- ניצול גורם הפתעה.

תורת策ילה יכולה בשליה 1973 הייתה מוכנות 'סער'. המתאים לתפיסה זו לדעת חלק ניכר מהמתכננים והפתחים – בעיקר בראש אג"ם טליק – היה גשר הגלילים. **הדמייניות של גשר הגלילים** בתחום תפיסת הסער באה לידי ביתיו, למשל, בכנס הקזונה הבכירה של השירון שנערך ב-11 במאי 1973 ואשר דן ב"策ילה" ממושל מים על ידי שרירן בטכניות סער". התורה יכולה נשענה על רגלי אחת, אף היא תליה באוריור – המרחק של אמצעי策ילה מקו התעללה, שכן כל תרגול וכול משחק מלחמה היו בנויים על ההנחה של פניה תהיה הגדה הקרויה בגזרת策ילה בידי צה"ל. במציאות של 14 פרק זה נטלש מספר תורה策ילה, או ממנה. נזכר נוצר חוץ מטעמו טכניות טכניות וטכניות.

כאמור, ב-15 בחודש אוקטובר נספה לתו"ל "בעיה קטנה". בשל האופן שבו נפתחה המלחמה וכמובן בגלל העובדה שהזינוק ל策ילה לא נעשה מהגודה שלנו למדה השניה, אלא מעמדות ורחוקות מן התעללה ותוך כדי קרב הקבעה, היה כול קרב策ילה לרבות ההנדסה, דרש לתוכנית מעדכנת. יתר על כן העובדה שציר ההתקරבות לתעללה ('טרטור') הוחזק על ידי האויב תוך כדי策ילה, מנעה את השימוש המדי ב"טכנית הסער" והאוגדה הפורצת נדרשה לבוש את הדרך אל התעללה ולגרור את גשר הגלילים כ-30 ק"מ.

תוכנית אבירי לב

התכנון בפועל של מבצע策ילה הוטל על אלוף אריק שרירון, מפקד האוגדה המבצעת 143. תוכניתו הייתה מושיטת על פשוטות מתוחכם – זה היה הסוד שבסודה. אולם גם בלטה בה אופטימיות, מוגזמת בעיליל, של לוח זמינים. המתקפה אמורה להתחילה בשעה 17:00 – אם הכל יתנהל כבורה היו הגירים מונחים על התעללה עד בוקר ה-16 באוקטובר והכוחות שמעורב לתעללה נינוו דרומה, ועד 'ש' (שעת פתיחת המתקפה) ועוד 48 שעות יגיעו לג'בל עיובד – קרוב אל נקודת הסיום של המערה, כ-80 ק"מ מערבית לסואץ. מכאן הוא ספר לאחר ולפנים: את策ילה התעללה של חטיבת הצנחנים 247 על גבי סיורו הוא קבע לשעה 20:30, את

ביבום הספר "策ילה". בצילום האלוף אריאל שרון מפקד אוגדה 143 ורב-אלוף חיים ברלב מפקד החזית, בהתייעצות

תורות. התברר שה策ילה היחסית של מפגן策ילה בתרכיזה לטריגול 'עוז' בראשית 1972 לא השפיעה על הערכת המצב של המטכ"ל בוגנוויל כושרו של צה"ל בצע אורה: בקי"ז 1972 הייתה הערכת אג"ם כי מערך策ילה של צה"ל, שהتابטס עד עז על שני אמצעי策ילה – דוברות ותמסחים – אינו מאפשר策ילה התעללה תוך קרב הסתערות. כך ראה זה את לפחות סגן הרמטכ"ל בקי"ז 1972.

דוברה, תמסח וגשר הגלילים

אי שם בשנת 1972 באה לעולם המצאה יהודית פרי המפגש בין מהנדס פורה לאלו גשר הגלילים. את ההצעה הפורמלית הגיש לסקופ לקהן"ר בינויאר 1972 בחוברת "גשר הגלילים", זהה אימצה ללבו ולכיסו.

תורת הלחימה –策ילה

תורת הלחימה של策ילה נבושה בסדרה ארוכה של דיונים מרוצת 1972 – 1973. הכוונה המניע מאחרוי בניין האמצעים וגיבוש התורה היה כאמור סגן הרמטכ"ל אלוף ישראל טל, יחד עם מפקדות חיל ההנדסה וגייסות השריון בפיקוד אלוף אברם אדן (ברן).

תורת הלחימה הייתה שפיתחה צה"ל שאפה להתאים את策ילה לכבש השירון. מכאן באה התפיסה שכונתה "策ילה סער". המאפיינים

במשך ומtan של אחר המלחמה. בשוגה זו שרד קונצנזוס כמעט מלא בקשר כל קברניטי התורה והבצוע. כך תוגלו צה"ל, כך אומן לחשוב, ועל עקרונות אלו נבנו תכניות. איש, למעשה, לא ערער על הרעיון. אם עלו סימני השאלה זה היה רק ברגע עיתוי וליקות הקונקרטיות לביצוע. אגב, אפילו המהלך של 8 באוקטובר, שהרעין המבצעי העיקרי שבו היה קיפול המערך המצרי מצפון לדרום, היה אמרור להסתטים策ילה. זאת ועוד, כאשר נערך הדיון האסטרטגי המופיע ב-12 באוקטובר שבו קבע הרטמך"ל – בנקודות זמן של שפל מסויים בניהול המלחמה – כי מטרתו היא כפיה הפסקת אש על המצריים, כולל הטרוגם האופרטיבי של הנחיה זו מרכיב של策ילה והכראה, בבחינת כמעט מובן מלאיו.

היתה באירוע לב' גם מטרה מסוימת, אחת ממטרות המלחמה המקורית, והיא להחזיר המצד למדומו הצבאי ואך המדיני. אלא שבין הרצון למש את תפיסת המערה לבין היכולת לבצע הפרידו מחסום טכנולוגי וכושר ביצוע.

ראש גשר

כדי ליצור מהלך שכזה נדרש ליצור בראש וראשונה "ראש גשר". תורה הקרב, שלא התייחסה למכשול מים דוקא, קבעה שתפקידו של ראש גשר' משמעה כיבוש, בשלב ראשון, של שטחים חינויים שתפקידם תערער את מערך האויב כולה. יש לכובוש יעדים שיאפשרו ליצור פרצה במערך האויב, שדרכה יוחדרו כוחות להמשך ההתקפה למרחב תמרון הולם.

התורה קבעה אובעה שלבי יסוד策ילה: 1. תפיסת קו המים בגדה הרוחקה. 2. כיבוש בסיס הראש גשר. 3. הרחבת הראש גשר. 4. גמר בניין הגשרים ופירצה מתחוך הראש גשר. אבל בנסיבות של 15 באוקטובר נוספת שלב קרייתי מקדים: **פתיחת מסدون策ילה**.

בראייה הפיקודית הייתה יצירת המסדרון לצילחה מותנה במייצוי מוצלח של הצעדים הבאים: צירים נקיים בדרך קו המים, הרחיקת אש האויב מהאזורים הולוגיסטיים, אבטחת אזור策ילה, יצירת שערם' צפוני ודרומי יציבים ברוחב של 4 ק"מ, הרחיקת הארטילריה.

המודנויות הטכנולוגיות והתורתית

כיצד מישימים את תפיסת העברת המלחמה לשטח האויב כאשר בינוינו לבין האויב מפיד מכשול מים ברוחב 180 מטרים? בין מלחת ששת הימים לאוקטובר 1973 טרכ צה"ל לרוחה רובה ביצירת יכולות של策ילה מכושלי מים. הוא השקיע כספים, בנה אמצעים, הקים יחידות, אימן גיסות ופיתח והתאים

טנק שוט חוצה את גשר הדוברות. באדיבות משפחת האלוף אdon (ברן)

מפקדת דיוויזיה 16. במעוז שלנו. ראשית כול רצים לשם. כוח אחד של חטיבת **14** יירוץ מיד לשני צדי הכביש. אין לו שום בעיות. יש כאן מאות כלי רכב וככל מה שצורך זה להציג אוטם. הוא יירוץ כלפי צפון גם במגמה להגיע עד לגשרים שיש בהם כאן. הכוח השלישי ייכנס, עלה על המוצב של 'אמיר' לטיהור. אני מרכז את כל כוח הנגמ"ש עם חטיבת **14**, למרות שיש לי מעט. בנוסף יש לי כוח צנחנים בזחל"מים. ברגע שהחטיבה 14 תזוז, חטיבת **247** שנעה בזחל"מים, נכנסת גם היא באוצר הזה. מתקרבת לתעלה וחוצה עם הסיורים.

את החזיה אני עושה ממש בחזר שבין הדיוור-סוארים. זה מוכן אצלנו. תחילו להعبر באופן מידי ולתפס כמה שיותר גדול. הכוח שייפעל הוא ראש גשר כמה שיותר גדול. הכוח שייפעל הוא מפקדת חטיבת **14** עם שני גדודים. הגודדים שלham [של הצנחנים] כפולים מגודר רגיל. יחד עם 424 זו חטיבת **14** שנעה שלמה שתפתח את ראש הגשר. תוך כדי הביצוע של הפעולה הזו מתחיל לרודת חטיבת **421** שהיא מפקדת אצלי על כל גושא הגרירה כולל גשר הגלילים ושל הדוברות. היא תנועה בזרחה הבאה: גדור טנקים קדימה על הציר, אחריו ה'ג'ילואה' [תמסחים'] שיש לנו, נשמש בו במגמה להعبر מקום זהה. אני שומר מארח אחר

אני רוצה להסביר את הסדר' **C** שמתוכנן לפעולה זו: זה שלוש החטיבות שלי וחטיבת הצנחנים 247 וככל ציוד הגישור. זה גשר הגלילים, 247 דובורות, 100 סיירות גומי. שני אגדים ארטילריים. הפעולה היא **פעולותليلת**, תחילת הלילה. אני מתחזק לעמוד מחור באותן עמדות שאני עומד היום עד שחשה [...] אז כקה, **חטיבת 600** חפיעל לחץ עד 'טלוייזה', לחץ קטן עם אש [הטעה]. במשך היום חטיבת **14** וחטיבת **247** עם 424 תתרכז ותשטן בשטח שמאחורי ציר 'כספי'.

תשטיר עצמה מאחוריו הדיניות שם [...] עם שחשה הכוח של חטיבת **14** עולה על הציר שמוביל לאורך האגם המר groot. אנחנו בתצפית קבועה על הציר הזה. **אין שם נפש חייה בכל המקום הזה**. הכוח הזה יונע בלי לירות, בלי שום דבר וייכנס. ככל השטח הזה באזור 'לקקן' הוא ריק, וייכנס ממש כאן. היתי אומר, באגפו המלא של המערך. אנחנו באותו זמן נעסיק אותו בארטילריה.

הגירוש עד הבוקר שלמהרת, והגעת הכוחות לכביש סואצ'קהייר, כאמור, בתוך 48 שעות. הייתה לי בעיה – היה ברור לממרי שאת המבצע הזה חיבבים להשלים בלילה. כי אם המקרים יבחן מערבית לתעליה בלילה. מה שעשו הם עלולים להיות מażה מה אנחנו עמודים לעשות הם לבחריר כבד או שהוא יהיה بالتמי' אפשרי בכלל", הגידר מפקד אוגדה 143 את הנחתה היסוד שלו לגביה התכנון. **בראייה של מפקדת החזית אמרה הייתה**

"מערכת הצלחה" להסתיים כאשר:

- מסדרון ראש הגשר מזוצב והצירים אל התעללה נקיים מאובי וממש שמנגד.
- רוחב המסדרון אל התעללה, מצפון ומדרום, ארבעה קלומטרים לפחות.
- על פני התעללה מותח גשר אחד לפחות (על פי התוכנית שנים).
- קיום מארח בר-קימיא בגדה המערבית ברדיו של ארבעה קלומטרים עד לגשרי התמ"ם (תעלת המים המתוקים שמעורב לתעלת סואצ'ק), ואוגדה 162 עוברת את הגשרים בדרך מערכה ודרך אל היעדים שנקבעו לה. רשות הדיבור נתינה לאלוף שרון להציג תוכנית אוגדה 143:

مسע אמצעי הצלחה ליל 16-17 באוקטובר

נוסעים דרומה אל הצומת. כך **ארע שצומת לכסיקון** – טרטור לא הוגדר כלל כבעה רואיה להתייחסות מיחודה.

השאלה הגדולה הייתה כיצד ייגבו המצריים למתקפה? מאז 14 באוקטובר שהה מרביתו הכהן המצרי בצד המזרחי של התעלה. מתוך 2,000 טנקים שהיו להם בפרק המלחמה, עברו 1,300 את התעלה מזרחה. בתום יום הקרב של 14 באוקטובר, שבו השמדו כ-200 טנקים מצרים, הגיע סך כל השריון המושמדים של המצריים לכדי 600 וחوت. לא פחות חשוב הייתה פריסתם בגזרת הצלחה. על כל המרחב מצפון לטרטור ועד לאיסמעיליה הגנו שתי דיויזיות ח"ר ושוריון. למרות המכחה שספגו המצריים ביום האתמול, הם יכלו עדין להציג במרחב 'מצרים' וב'אמיר' ('החזווה הסינית') מצפון לציר 'טרטור', וגזרת הלחימה של אוגדה 143, עוצמה משוערת של כ-220 טנקים, 330 רט"ט ורבות. בגדה המערבית לא היו אמורים לחכות כוחות שרירן גדולים לכוח הצלחה.

תכניות החטיבות באוגדה 143

• חטיבה 14

כעופף החול שבה חטיבה 14 להופיע בזירה ב-15 באוקטובר במלוא כוחה. לקרה המשימה התנפיחה החטיבה כמעט לגמרי למדדים של אוגדה 97 טנקים ב-4 גודדים וכוחות ח"ר מוקטנת. המשימה שהוטלה על חטיבה 14 משובחים. הייתה להכבש מדרום לצפון את הגדרה הקרויה באזורי הצלחה בהתקפת לילה, ולפתח את היצירים 'עכבייש', 'נחלות' וטרטור' לכיוון

האומנים? הנוכחים זכרו כי בעת שהציג את תוכניותיו בפורום הפיקודי בלילה 14 באוקטובר, אמר שרון: "...[אנו] נקבעו בתצפית קבועה על הציג הזה. אין שם [במרחב החזווה הסינית] נפש חייה בכלל המקום הזה. הכוח הזה ינוע בלי לירות, בלי שום דבר וייכנס. כל השטח הזה באוזר לך'ן' הוא ריק. ציונה, לשעבר ריקה". בפועל חיכתה לתוקף הפתעה מאד לא נعימה.

המודיעין

הרבבה תקויות נתלו על 'הtrap' במערב המצרי שנחשף כבר ב-9 באוקטובר, בין הארמיה השנייה לשישייה. 'הtrap' התגלה בין המערךדים הדרומיים של הדיויזיה המצרית צפונית לציר טרטור' לבין המערךדים הצפוניים של ארמיה 3, צפונית ל'בוצר' شمال האגם המר. רוחבו הוא שאפשר את יצירת הפרוזדור לצילחה. בשיחה לאחר המלחמה אמר אלף גונן שאם לא היינו מוצאים את התפר הזה וכזה, לא בטוח שהיינו הולכים לבצע את הצלחה. המודיעין חש ששם בtran רכה, פחות ח"ר, אין שוריון, אין ארטילריה. אולם, אם בשל פענוחו לוכה ואם בשל כך **שהמידע לא זומן** לצבי בצומת הקריתית לכסיקון – טרטור' שעומדת במרכז פרוזדור הצלחה.

כל שדרת קציני המודיעין, החל מהאגדיי השזה ישבות דיויזיית ח"ר מצרייה 16, אנחנו יודעים – ויש לנו מידע טוב – שרידים של דיויזיות שריון מצריות הוכנסו למערכיהם של דיויזיה 16. הם נכנסו לתוכן מערכי הח"ר... את השטח הזה אני מכיר את כל ידי. ואני יודע בדיקות שהוא כולל תעלות, ואין שום הפתעות".

כך יתחילו הדוברות, גשר הגלילים. הם הולכים במקביל לדוברות אני גורר על הכביש וגשר הגלילים אני גורר בצד.

בדיעבד העיר על כל הרמטכ"ל: "התכנית נראית לי טובה, אם כי לוח הזמנים נשמע לי אופטימי מדי. קשה היה להאמין שבשעה 23:00 יעמדו כבר שני גשרים. אבל אמרתי: אם לבוקר יהיה גשר אחד – גם כן טוב. אני קונה".

כולם ידעו שיצירת פרוזדור צילחה יציב לאורך שני היצרים, שהם במפחת הקוד 'סריוס', 'טרטור' ו'עכבייש', אל נקודת הצלחה בדורות' סואר (המעוז 'מצמד' לשעבר) היא המפתח להצלחת המערכת. לכורהה אפשר השיטה המישורי במערב סיני מיצוי כוחו של השריון הצעה"י ולמראות עין הייתה הדרך קצרה ופוניה. למעשה, פגעה לא האירו לתוקף. מצפון לדורות' סואר, בנקודת הצלחה, בסמוך לאזור המכונת 'אמיר' שבמרכזו חורבות המבנים המרכזים של מה שהיה קריי 'החזווה הסינית', השתרעו תעלות השקיה ררובות עד מרחק כמה קילומטרים מדרום לציר 'עכבייש'. תעלות אלו הקשו מאד על התנועה של כוח משוריין ותיעלו אותו למעשה לצירם בודדים שאפשר בקלות יחסית לחוסם. הדרכים מבואות לתעלת – באזור המעוות דורות' סואר ("מצמד") עברו בקטעה רDOI מים ומוץ בחלקן. לאורך האגם היה מצוי שדה מוקשים שהניחו פלשי צה"ל בעת שהוקם הקו. התנועה הוגבלה לצירים 'נחלות' וטרטור'. ממערב לכביש התעלה ('כסיקון') ומצפון ל'מצמד' היה המישור נוח לתנועה, פרט לכך פיסות טובעניות. מדרום לציר האספלט 'עכבייש' גרמו השטחים המתועלים ממצרים והוביצים ממערב לתיעול התנועה של השריון והרכבת הנלווה אליו צפונה, לפס צר וצמוד לכביש התעלה. בעיניים של קציני המודיעין נפתח מרחיב החמרון מסעף 'לקון', אולם רק ממערב לכביש. הוא נפתח מחדש עבריו רק מצפון למבני החזווה. כאשר החזק קצין המודיעין האוגדיי, הוותיק והמיומן, מפקד בית הספר למודיעין, אל"ם יהושע שגיא, בפני הפורום את הנתונים המודיעיניים למבצע 'אבירילב', כבר לחמה האוגדה תשעה ימים בגורתה. בפרק זמן זה נאספו נתונים מודיעיניים רבים, הן בעין והן באוזן".

המערך המצרי

שרון ידע שהאזור 'החזווה הסינית' במקומות זהה יושבת דיויזיית ח"ר מצרייה 16, אנחנו יודעים – ויש לנו מידע טוב – שרידים של דיויזיות שריון מצריות הוכנסו למערכיהם של דיויזיה 16. הם נכנסו לתוכן מערכי הח"ר... את השטח הזה אני מכיר את כל ידי. ואני יודע בדיקות שהוא כולל תעלות, ואין שום הפתעות".

מייר לטסה אל מ"ט 14 רשם ושם הוכתבה לו
משימת הגדור ומוקמו בסדר התנועה.

• חטיבת האנרכנים 247

חטיבת הצנחנים הוטקה במלחמות (לשביר 55), בפיקוד אל"ם דני מטו, הגיעו לגוררת פיקוד הדרום ב-10 באוקטובר והועסקה בשיטות שליליות בגין המיתלה, כגון אבטחה ומרדף אחר חוליות מצריות. מפקד החטיבה היה מאגדות הצנחנים. בשל גודלה לא שגרתי פוטלה החטיבה.

תחת ידיו של דני מטו נשרו גודוד 565 בפיקוד נושא עיטור הגבורה סא"ל דן זיו, גודוד 416 בפיקוד סא"ל צביק נור, והיחידות החטיבתיות – הסירות ופלוגות חיל הננדסה. כול המפקדים היו מוטики לחומם הצנחנים וכן רובם של הלוחמים. לאחר תסכול בימים הראשונים למלחמה, של חיפוש המלחמה והרשות ש"הנה היא ברוחת מתחת ידינו", הוטסה החטיבה לרפидים כעתודות הפיקוד, ושם הוצבה במצרים המיתלה. ללא מעש מיוחד או ר' 12 באוקטובר, הוזעק מפקד

חטיבת הצנחנים אל"ם דני מטו, שהכיר את תכנוני הצליחה, במטוס מיוחד לחם ל'בדלה', שם ה策רף לקובצת התכנון הפיקודית לצילחה. אף הפיקוד קיבל אותו בחדר הישיבות, הניח ידו על כתפו והוא דיבר לו בצוואר חגיגת כי חטיבתו הוקצתה לאוגדה 143 ביעודה המקורי חטיבת הצליחה.

למעשה, זו הייתה כמעט חטיבת היחידה שביצעה נוהל קרב ארוך לקראות הצליחה. **שתי סוגיות** קritisיות העלו על החטיבה בהיררכותה. האחת, **המחסור בזחל"מים**, והשנייה, **אי-החכירה לשירות הצליחה**. שותיהן שופכות או על הכאוס ששר בעת קשיית הקצווות הלוגיסטיים לצילחה, אולם גם על הנחישות להתגבר עליהם.

בשעה 14:30, שעות מועטות לפני שעת ה'ש', אין שירות ואין צל של סירה. דני מטו שלח צין שיטור אחרי השירות. הוא מצא את השירות שלושה קילומטרים מטהה. ועוד צרך לחבריהם אליו. יש לזכור שעבר 15 באוקטובר בשעה 20:00 אמורויות השירות ועליהם אנשי ההנדסה להיות בים. 5. דקות לאחר מכן חיל ישראל ריאשן לדורך על אדמות מצרים.

המודרך אחר הזחל"מים העסיק את מטה החטיבה כל בוקר 15 באוקטובר. תושיתו של מ"פ המפקדה בגודול 565, רס"ן חנן איז, השציג לשים את ידו על שלושים זחל"מים וריקים بش"ם ברפדים, יצרה את התשתית לתובלת גודוד 565, אולם המספר היה רחוק מספק את הצרכים החטיבתיים.

המחסור בזחל"מים גורם **לשלאש בעיות** של ממש: האחת, **اضיפות** רבה של לוחמים על הזחל"מים

באוקטובר בחמ"ל האוגדה בטסה. זאת הוגדרה כ"משימת הטעה" ו"מאץ משני". על שני גדודים מהחטיבה הוטל לתקוף לכארה מזרחה למערב את מתחמי 'MISSOURI', 'TELLOVIA', – ליבת המערך המצרי בגין הצליחה – ולבסוף נקודת המסומנות בקד סטמי של 'SOGOL' 104 ו'סגול' 194, כול זאת כדי למשוך ולורתק כוחות מצריים ובכך לאפשר לחטיבה 14 לפrox מדרומים ולפתח את עכבייש', 'טרטור', 'לכסיקון', 'נחלת' ולהסביר את תשומת לב המצרים מהתנועה לצילחה.

לחטיבת הצנחנים לא הוגדרו יעדים קרקעיים מובהקים אלא ממשו כגון "לחיצה מערבה באש" אל עבר מתחם 'MISSOURI', המוחזק בידי המצרים ותנועה לכיוון התעוז לשעבר 'TELLOVIA'. **כמה שתלים,** **תלך,**

האם הטעה נשאה פרי? למורות מסע רב-תקלות התשובה של היא כן. אם נצרכ' את כיוון ההתקפה של חטיבה 14 מזרחה למערב בכיוון 'MISSOURI' אל החדרה של חטיבה 14 מדרום לצפון בכיוון עורפו של 'MISSOURI', יש בחיבורם משומן יצירת תמונה היוצרת דילמה אצל המצרים. אין להתפלה אם מנוקדת ראות המפקד המצרי שמלול היו רגליים ללבשה כי חצי המאמץ הזה"ל מכוננים דזוקא כלפי מערב וצפון, ובנגד הארמיה השניה שבסגדה המזרחת.

המשימה המשנית של החטיבה הייתה כרוכה לכארה בארגון מחדש של הכוחות. בצהרים 15 באוקטובר נקרא סרן בייטל אל המח"ט ושם נמסרו לו שתי הוראות: האחת, שהוא מחלפי את המג"ד, והשנייה, שהוא עוזב את החטיבה שלו וועבר תחת פיקוד חטיבה 14. המג"ד החדש

cohootiyo, ולסייע באש לכיבוש הגדה הרוחקה, אגב ירי מהגדה המזרחית אל הגדה המערבית. את תשומת ליבו של המח"ט תפסה ה'בטן הרכה', המערך העורפי של הצבא המצרי והרצון לגולל את המערך המצרי מעורפו. **יתכן** שבדרך תימזל המזול וייתפס גשר מצרי. אגב, בתדריך של החטיבה חולקו מפות של קהיר. מישחו העיר בהומר שהולכים לסבך אותן עם 9 מיליון ערבים נספים. לאור הידיעות צפה המודיעין שהחטיבה תיתקל בעיקר בערך הלוגיסטי המצרי, אולי בקומנדו, אולי בטנקים, אולי. **פתיחת** הিירותים נועדה לאפשר את זרימת החטיבה הצנחנים בפיקוד דני מטו עם סיורותיה אל החעה. יצא אפוא שבליל הפריחה והחדירה נמתה חטיבה 14 בין שלוש מישימות בשלוש גזרות: כיבוש ראש הגשר בחדרה צפונה, אבטחת גdet הטעלה מערבה, ופתיחת הিירותים שהוטלה על החטיבה מצבע על עומס כבד, אולי כבד מדי. בשעה 16:00 החלה תנועת הכוחות מאזור 'יוקון' לעבר ציר 'כספי'. המח"ט הגיע לע'ספי' 56 בשעה 17:45 ואסף את חיליל הגס"ר 87 לשיחה נוספת שיעירה דברי 'מוטיבציה'. בסיום הדברים שאגו הבחרורים "עליה קרב". הקפיץ נפתח. לא נותר אלא לשחררו. החטיבה ביצעה את התוכנית לפיה התכוון אולם הישגים בתום ליל הצלחה הראשון היו חלקיים מאד.

• חטיבה 600 באוגדה 143

את משימותו בקרב הצליחה קיבל מ"ט 600, אל"ם טוביה רביב, בקובצת הפקודות בבורק 15

הוועידה ב"כישור". באדיות משפחת האלוף און (ברן)

אותו 'יפתח', הרכב והונח באזור 'יוקון', 27 קילומטר מהתעלת. גם האימון לගירית **גשר בגלילים** על ידי סא"ל **שמעון בן-שושן**, מג"ד גודוד השריון 257 מחייבתו של חיים און לא היה מעודד. האנשיים לא ראו מימייהם את הגשר, קל וחומר שלא ידעו כיצד לגררו. בנוסף התרגול היה בלילה והאנשיים העייפים היו נרדמים תדריות בין פקודה לפקודה. לאיש לא היו אישיות כי הגדור מאומן כראוי למשימתו. לרשותם ב'כישור' עמדו 24 טנקים, כוח דחפורים שנע לפני הגשר – ארבעה דחפורים מלפנים ואربעה דחפורים מאחור, כוח של סיור שנע לפני הציג, נגמ"שים שאבטחו מאוגפים, וארמאדה של טרקטורים באגף שמאל. ב'כישור', שדרה מפלצתית בעלת רוחב של מאה מטר שהייתה בעלת יומרה להגיע בתוך שיש שעות אל התעללה. לאחר שייצאו בדרך ליל 15 באוקטובר בשעה 23:00 הצלחה הגשר לעبور קילומטרים ספורים לצד ציר עכביש ובשעה 06:00 בוקר נשבר.

גדוד ה'תמסחים' בפיקוד יגאל יניב ועמיקם דורון היה היחיד שפיטס דרכו במחמות הציגים והיה בדרכו ל'יוקון' בבוקרו של 15 באוקטובר. הגדור שהיה מרכז כמה ימים על ציר 'פדי' ידע לנצל את הgeomישות היחסית שלו ואת חוסר התளות שלו בגין גורר, ולהתייצב במלוא כוחו לרשות האוגדה. בשעה 17:00 כשהוא נע באופן עצמאי ועוקף בדרכו מכשלים שונים, הגיע הגדור ל'יוקון', שם ביצע את הכנות וההיערכות לקראת שיט וסופה לגדור השריון של גירוא לב. 264. הגעתם הצפוייה היא זו ששיניתה את הצבעים ברמזורי הצלחה.

בסוף דבר הגיעו התמסחים ב'16 באוקטובר

עשרות ק"מ מנקודות הכינוס ב'יוקון'. משמע נדרש היה לגרור את הדוברות על כביש הרוחב, להיכנס לציר 'עכביש' ולהביא אותם ל'יוקון' – שם מקום ההיערכות 27 ק"מ מהתעללה.

בسبיבות 15:00, יצא האשדרה לדרכה. בראשת הקשר האיץ המג"ד, רס"ן גירוא לב, בסגנו להגיאו אליו לציר 'עכביש', אך הוסיף אגב אורחא"ש "הוא אינו מאמין שהוכו יכול לעבור שם מפני שיש שם מהומות אלוהים".

את הכביש חסמו בעיקר הדוגרים. אילן הוראה להעיף את כל הרכב שחסמו את הציר לעיתים בצעקות לפעמים ביריות – העיקר שנזהה. רק בשעה 17:00 הוא הגע לצומת טסה – 'עכביש' ובದמדומים בסביבות 18:00, כבר היה ברור שלא יגיע לעידן. הגיעו כל מיני גנרטלים, כולל קטן ההנדסה הראשי 'כרטיסין' אל נקודה הריכח ב'יוקון', מסע של כ-60 ק"מ מטהה. ציר היה למשוך מרומי ני שבעצפו דרך ציר הרוחב 'כרטיסין' אל נקודה הריכח ב'יוקון', מסע של מג"ד 605 ורס"ן קילומטר ארוכים. ספר במרירות מג"ד 605 ורס"ן קרמיון, בוגר הצבא הבריטי, שבסופו של מסע רווי תקלות וקשה לצד הדרן הגיעו רוק שליש דוברות **ליידען**. תרומתו של גדור 605 למאץ הצלחה הסתכמה אם כן **בשלוש דוברות** שוסףו לגדור הדוברות 630 של סא"ל אביה זהר.

תקווה לדוברות בהישג יד היו מונחות אם כן במקום אחר. גדור 605 בפיקוד סא"ל אביה זהר, היה עדין מרכז באזור רפדים, כ-50 ק"מ מנקודות ההיערכות ב'יוקון' – דוברותיו מכךות לטנקים הגוררים. בוקר 15 באוקטובר בשעה 11:00 נשלח סמג"ד רס"ן אילון מעוז, עם 12 טנקים מטהה, לשוך את דוברות גדור 630 ממוקם ריכוזן במקום שכונה – אל שוכנה במפה 'חבלן' שעדיין לא נקבעה מרחק

הקיים, דבר שהפק מעשה את הטור הלחום של גדור 565 **לטור מנהלי** ופגיע, ללא יכולת קרבת של ממש; השנייה – גדור 416 נע על רכב רץ' שאינו מוגן בלבד ולא יכול היה להציגף לגל הצלחה הראשון; והשלישית – **הקטנה משמעותית של סדר הכוח הצלול**. שניים אלה הועברו בעל פה למפקדים ממש לפניהם העליה לכלי הרכב. בשעה 16:30 יצא החטיבה לדרךה בילוי שחברה עדיין לשירות.

atemala היגיון

שרון ידע היטב כי אין די בהבקעה והפריצה, ובסופו של יום תימדד הצלחהו ביכולתו להביא את **אטמצאי הצלחה** השונים אל נקודת השקטם. האחוריות הוטלה על כתפי מ"ח ט' 421 **ח'ים ארז**, באחריות כוללת של סגן מפקד האוגדה ג'קי אבן. נוהל הקרב של חטיבת השריון במילואים זהו לקרה הצלחה החל למעשה כבר בהקצת אחד מגודדי, ב'14 באוקטובר לగירית גשר הגלילים. נדרש היה להביא דוברות מאזו רוחב המרכז, צrisk היה ק"מ מהתעללה – על כביש הלוגיסטיים האוגדתיים ולתאמות תנועה המשוק דוברות מאזו בלואה שבצפון, להתחבר לגורר הגלילים באזור 'יוקון' (על ציר 'עכביש') ולתאמות את תנועת הדוברות האמפיביות ה-'תמסחים' והסירות מאזו רפדים. נוסף על כך, צrisk היה לתאם ציר גישה לנוגדים הלוגיסטיים האוגדיים ולתאמות תנועה עם מתחנה נוספת על ציר הרוחב, אוגדה 162.

תחת פיקוד אוגדת שרון זוכז כל כוח היגיון שהוא בזירה. ואולם בבוקר עדין היו פרויסטים גדודי ההנדסה רוחב מקו הסיום שלהם, אפיקלו מקו ההתחלת. איש לא הביא בחשבון בעת התכנונים המוקדים כי הבatoms לקו המים תהיה כרוכה בගיריות עשרות ק"מ תוך כדי ליחימה. גדור הדוברות 605 תחת פיקוד סא"ל אלדשטיין (שם), עם תריסר הדוברות מסווג 'יוניפלוט', עדין חנה ברומני, בוגר הצעוניה כ-60 ק"מ מטהה. ציר היה למשוך מרומי ני שבעצפו דרך ציר הרוחב 'כרטיסין' אל נקודה הריכח ב'יוקון', מסע של כ-60 ק"מ מטהה. הכל היה תקווע בצומת בילאי אפשרות לעוקף. אחורי שהצליחו לעبور לציר 'עכביש' לא הצלחנו להמשיך ולבור בכלל. לא דוברות, שום רכב, גם ג'יפ לא, פושט עמדו. עמדו אוטובוסים, עוקבי מטבח, עוקבי מים. ככל העולם היה על הציג. בסיום של יומי נתקעו הדוברות ק"מ ספורים מעורביה לטסה ללא אפשרות לעמוד בלוח הזמנים של הצלחה.

הדוברות הושקו בתעללה רok ב'17 באוקטובר בשעה 07:00 לאחר מסע תלאות. בחסות הקרב של גדור 890 הן נבנו לגשר בשעה 16:00 ואוגדה 162 החללה לעبور עליו משעה 22:00 ואילך. גם **קשר הגלילים** המפלצת לא התגלל בקהלות. התקווה הגדולה לצילחה, בפיקוד מאולתר של אל"ם מנשה גור (ג'ורגי) ואנשי היחידה הסודית שפיתחה

עכבייש". בשיחה זו שאל אותו חיימ בר-לב "מה אני מציע לעשנות והאם ניתן לבצע באופן הלילה או לדהוחת?" **הוא בעצם השאיר את החלטת בדיי**. הדרור היה, אכן כן, בדי של מפקד אוגדה 143. נקודת האל-חוור, שבה החול הכווות ניעם לשטחיה הירושוכות שליהם חפ"ק אוגדה 143 יצא לדרכו, קרבה ובהה. לקרהת הצהרים שאל מפקד האוגדה את סגנו "מה מוכן?" ענה לו אל"ם אבן: "גשר הגלילים וה'תמסחים'". מפקדי האוגדה בטחו בתכניהם. הן חטיבת 14 והן חטיבת 600 עמדו בשטחיה הירושוכות במוכנות גבוהה.

שומ סימן בצבא המצרי לא העיד כי הוא נערך לבולם מתקפת-נגד של צה"ל, והנחה כי ניתן להפתיעו לא היתה משוללת בסיס. כאשר קיבל שרון את החלטתו, ברור היה לו שגורל הצלחה עומד ממש על בלימה של אמצעים זמינים. ואני אמרתי: צריך לצלוח מיד, כי פפי דעתך אפיו אם יהיה מהazz קטן, אפילו הכני קטן בצד השני, הסיכוי לפיצוץ המתפרק הוא מלא. הבעיה שלנו היא צליחה מכתש המים, הבעיה שלנו לפrox מול כוחות מצריים, לכן לפי דעתך השיקול הזה היה נכון.

בשעות 15:00-16:00 התקיימו כמה שיחות דרמטיות בין שרון למפקד החזית. כפי שרainer מנקודת הראות של הפיקוד, הייתה תמיינה גורפת במהלך הצלחה. אולם ככל חיכו למועד פיו של מפקד האוגדה.

שרון: ב-16:00 אני צריך לצאת עם החפ"ק כדי מה למתפרק שאמורה להתחילה ב-17:00. ב-15:45 השיחה האחרונה עם חיימ בר-לב. אז קיבלתי ידיעה שה'תמסחים' מוכנים והצלחו לעبور. ברגע זה דברת עם חיימ ואמרתי לו שה'גלאיה' ('תמסחים') בدرכם, יש לנו את גשר הגלילים, הדוברות לא תגעהני ואני מתחיל לתפקידו ליל. **חיים אמר שזו גם דעתו ויצאנו למתקפה.**

* **ד"ר עמירם איזוב**, מחבר הספר "צלילה - 60 שנות באוקטובר 1973" (הוצאת דבר, 2011). הכתבה על בסיס הרצאה של המחבר בפני העמותה להיסטוריה צבאית ביום 1 ביולי 2010

השאלה היא מי יכול היה להיות אחראי? ועל זה יש תשובה פשוטה: **אף אחד**. הקבש הזה היה החסום עד 'עכבייש'... לא יכול להיות וכיוכו השהאריות על מרחב הלחימה של האוגדות היא של הפיקוד. וכאיילו לא די בקושי הולוגיסטי, נאלצה האוגדה להתמודד גם עם **חוסר המימוניות של אנשייה בגרירות ציוד הצלילה**. הוצאות הבודדים שאומנו לגרור את גשר הגלילים מחייבת 7 הוועלו ערבית המלחמה לצפון. כך נדרש אימון צוותים ייעודיים לגיררת גשר הגלילים, ווערים וארכבע השעות שהוקדשו לכך היו לא יותר מאשר נחמה פרוטא בהתחשב בגורמים הסביבתיים. הפנים המודאגות של היישובים בחמ"ל הפיקוד נבעו מיסודו הצלילה שרחיפה מעלה לתזמון וחיפת אמצעי הצלילה השונים אל נקודת הכווות שלהם, ומשם אל התעללה, שכן הצלחו של המבצע כולל הייתה מותנית בהנחת גשר על המים. התפיסה הייתה **שתוך לילה הכלול מסתויים** – שככל הגברים עומדים וכוכלים עוברים. זאת הייתה הקונפסציה של תורת הצלילה. **בסוףו של דבר לך מבחן הצלילה כמה ימיס**".

ההחלטה אלוף שרון "זה הלילה"

בஹרו בدى'עביד אמר שרון: "יכול מישחו לשאול כיצד לקחת על עצמן משימה שכזו? אז אני לא יודע. היה ברור לי שצורך לצלוח את התעללה. היה ברור לי שאנו חנו האוגדה שלנו יכולה לבצע את המשימה זו. נוכת המצב לא חשבתי שיש להעלות איזשהו פקופק. כי היו הרבה פקופקים לאורך כל הדרך בחזית עצמה".

במשך הימים היה מפקד אוגדה 143 עסוק בעיקר בבדיקה התכניות של מפקדי החטיבות ובdagga הולכת וגוברת להגעתם של אמצעי הצלילה השונים.

בדקתי את הנושא פעמי' נוספת בשעה 15:00. זה היה מצב חסר סיכון. שוב דברת עם חיימ בר-לב. אמרתי לו שהצרירים חסומים מטה וצפונה והדוברות תקויות. כבר יומיים שגרכנו את הדוברות ולא יכולנו להכנס לצייר

בשעה 05:00 לתעללה. וכך אירע שהאמצעי הדחוי הפך לשחקן הראשי. סיפור מה"ט אל"ם חיים אור: "לי בשלב זה היה ברור שחקל גדול מהצד לא הגיע. לכן פניתי למפקד האוגדה והצעתי לו לדוחות את המבצע ב-24 שעות. מפקד האוגדה אמר לי שהוא חושש מניסי דברים: **"שהמצרים ישנו את המערך שלהם והיהודים שננו את מערך הכוחות שלהם**. כן צריך לצלוח עם מה שי".

ב似乎是 מפקדה ממונה שירה של גורמי ההנדסה על כל אמצעי הצלילה, הוקמו מפקדות מאולתרות ובסופה של דבר, הכתובת לכל דבר ועניין הייתה מפקדת אוגדה 143. שרון בובוקר 15 באוקטובר ידע כי כל אמצעי הגיוש תקועים אי שם על הצירם.

סוגיות הצירם

מכאן **שסוגיות הצירם והפיקוח עליהם** הפכה לשאלת מפתח בכל היבט תכנוני. בנימת ביקורת גלויה העיר על כך לאחר המלחמה שרון: "זה היה אמרו להיות מבחן פיקודי אولي איפילו צה"ל, היה צריך לרוץ מאמצים גדולים, בעיקר בתחום הארגון – אז היה לא היה אפשר מבחן פיקודי, כי גם השליטה על הצירם, אף אחד לא לפקח אותה על עצמו. אנחנו פשוט לפקחן".

ובכל זאת, מטה הפיקוד הקצה כמה קציני מטה בניסיון לפפקח, לתעד, לoston ולדוחוף את התעבורה בctrine. אולם אלה חשו כיild ההולנדי שניסתה לטוטום באצבעו את הסדרים קצין המאץ הפיקודי בנושא הצירם הסביר קצין המטה של פיקוד הדרום, אל"ם אורן בר-ירzon, שנשלח על ידי המטה לרוכז את נושא השליטה בctrine: הציר הזה ("מבידיל"), נטאף בדרך כלל על ידי אגד התחזקה של ברן. כל הידיות האלה פחות או יותר, לאורך הציר. אל תתארו לעצמכם תומנה מסודרת, חבל על הזמן. מובן שהכל התערב – האגד והחטיבות. הציר כבר סתום. לגבי השאלה מי סתום את הציר הזה? התשובה היא פשוטה. פועל כאן שתי אוגדות. כל צירי האורך היו סתוויים במידה זו או אחרת. וזה אומר, רכב 15 טון מלא תחמושת, דלק וכדומה, זה אוטובוסים, מטבחים, שק"מים ועוד.

הערות:

1. ראו אטור האינטראקט של חטיבת 14. חלק מההרוגים נמנים עם גודוד 407 השיך במקור לחטיבה 600, וחילקו עם גודוד 582 שסופח לחטיבה אדיי הוק ללילה זה. המעניין הוא שב-17 באוקטובר איבדה החטיבה חיל אחד בלבד. בסך הכל איבדה החטיבה 303 חיילים במהלך המלחמה. בקרבת זה נפגעו לחטיבה כ-50 טנקים.
2. דוחות המחשב של חיל הרפואה שהוצעו ב-16 בנובמבר בחותכים שונים הם חסרי ערך לחילוטין. כך, למשל, על פי הדוח נמנו בין 15 ל-17 באוקטובר 71 חללים בחיל השריון בלבד. הדוח, מן הסתם, לא מביא את נתוני הנעדרים והוא חלקי בלבד. לפי הערכה נmeno כ-900 הרוגים בפיקוד הדרום במהלך המלחמה כולה. לעומת זאת, כמעט רב ממה, למעט מטה, בليل הצלילה בלבד.
3. גודדי הצלילה היו 13 אוחזים מס"כ חיל ההנדסה.
4. בנקודת הצלילה זו התפתחה דיון בשאלת אם קיימים פענוח עדכני של צילום אוויר. נטען שיש, אבל סיכון עדין אין נמצאים על השולחן.
5. תחקיר ארץ, 1973.

סיפור הקרב
צילום: אבי גור

CKER הומצאה הכרעת מלחמות ים הכהפורים בקרב המגננה בסיני

שגיונות וטעויות של קברניטים בצמרת המדינית והצבאית מנעו הכרעת המלחמה בגדה המזרחית במהלך 4-5 ימים ראשונות, תוך הסבת אבדות קשות למצרים, וצמצום גדול מאד של אבדות צה"ל בלוחמים ובрак"ם. לחיל השריון חלק מכריע בהשגת הניצחון הצבאי, בעיקר עקב אומץ לבם, מסירותם וnochישותם של לוחמים מן השורה ומפקדים זוטרים.

**אלוף (במיל') ד"ר עמנואל סקל,
מג"ד 52 במלחמות ים הכהפורים**

האש לאורך תעלת סואץ, קובעו שני מרכיבים שהייתה להם השפעה מכרעת על התנהלותה העתידית של מלחמת ים הכהפורים. הראשון: קידום מערך הטק"א (טילי קרקע-אוויר) המצרי, כבר בליל הפסקת האש וביליה שלאחר מכן, תוך יצירת עובדה בשטח – "חוות הטילים" – שעתידה לפגוע קשות ביכולת חיל האויר לפועל, ובຍיחוד בסיווע לכוחות הקרקע. השני: ניון קו בר-לב משולמות מבצעית (שאפשר לאחרוק על יכולתה לעמוד במלחמה כוללת) לטלאים שאינם מתחרים לתפיסה סדרה. הדבר אמר במיוחד בנסיבות מספר המעוזים מ-32-16 והורדת רמת החילימם המאיישים אותם. משמעות השינויים למקרה של חידוש האש – ולא רק במודל התשה – לא נותרה עד תום.

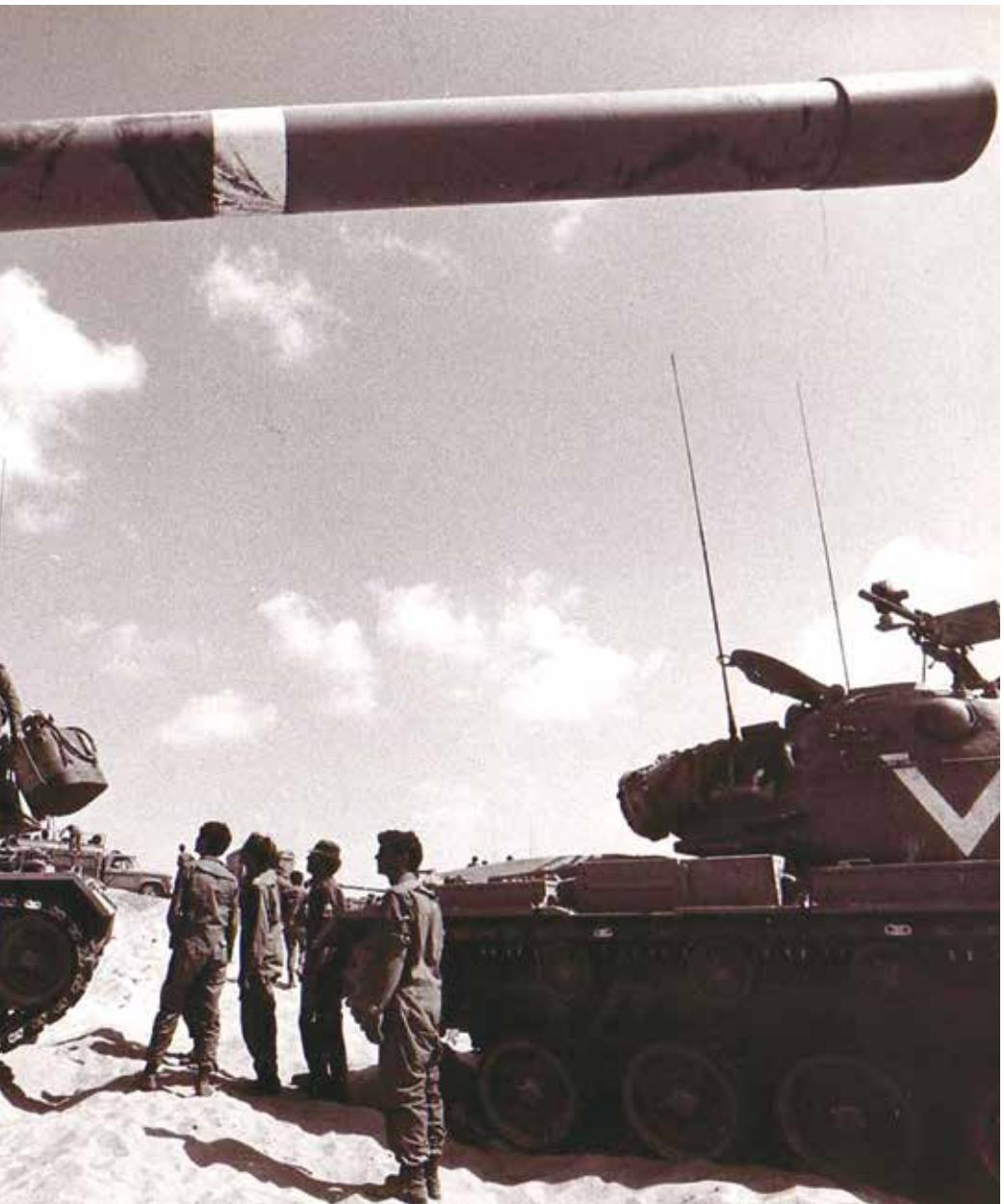
תפיסות מבצעיות: בשנות הפסקת האש קבעה תפיסת הביטחון הישראלית שהעומק האסטרטגי (ולא רק בסיני) מאפשר שלא לגליס

מבוא

מלחמה זו הייתה אירוע דрамטי וטריאומטי בקורות מדינת ישראל והיו לה תוצאות מפליגות בכל תחומי חיינו: המדיני, הצבאי, תפיסת הביטחון, בתחום הפליטי הפנימי והחיצוני, בתחום החברתי, הכלכלי ועוד ותוואותיה נכרות עד היום. היא חספה שורה ארוכה של ליקויים בתחום הכוח וחילוק עלול להיות רלוונטי גם בימים אלה. אפשר לאזר את שורשיה בתפיסה הישראלית בסיוומה של מלחמת ששת הימים: "מחכים לטלפון מהערבים" וב恰הרת "שלוחת הלאוים" של עזרא חרוטם (אוגוסט 1967): "לא שלום, לא הכרה בישראל ולא מומ'" אתה".

האש בתעליה, כפתח למלחמות התשה, החלה ב-1 ביולי 1967 ונמשכה עד הפסקת האש בלילה 7-8 באוגוסט 1970. במהלך הפסקת

מראה מן הלחימה • צילום: אבי גור

סוף ההתחשה: "תגר" במצרים ו"דוגמן" בסוריה. ידוע לא בוצעה תקיפה מקדימה בסוריה לפני פרוץ האש, אך "דוגמן 5" שהייתה בלתי אפשרי בגל עENNות ברמת הגולן (אפשר היה לדעת זאת ערבי קודם) והן ברירת המחדל "גיגחה", כפי שהציג הרמטכ"ל (בתיאום עם מפקד חיל האוויר) בראש המשלה. הצעה זו נדחתה על ידי גולדה ודין באופן מוחלט ובידייעבד בצדך, משומש שלא היה בה כל רוח מבצעי, ונזק הפוטנציאלי ביחסים

הארטילריה שברשותו יתרונו אופרטיבי.

- המכה המקדימה שלא הייתה**
הצורך בהנחתת מכבה מקדימה, מרכיב מרכזי בתפיסת הביטחון, התעורר כאמור לאחר מלחמת ששת הימים. "תוכניות המגירה" שהיו קיימות ורועלנו בכוונות "כחול-לבן" באפריל-מאי 1973, עסקו באופן מעשי רק באילו של חיל האוויר: תקיפת שדות תעופה – "גיגחה" והשמדת טק"א – لكن שניצרב בתודעה מיימי

מילואים באופן מיידי בכל פעם שנוצר איום בגבולות. אין צורך בהנחתת מכבה מקדימה, שהיא מרכיב מרכזי בתפיסה, וכי זה יכול לסייע את מכת הפתיחה.

התקעה "קונצפטיה" לגבאי איום פתיחה במלחמה:

- סוריה לא תפתח במלחמה ללא מצרים.
- מצרים לא תצא למלחמה לפני שיויו בידה כלិ נשקי המסؤولים לפגוע בשדות תעופה בישראל: טק"ק ומפציצים ארכוי טوها.

התפיסה המבוצעת של הקברניטים בדרגים הצבאי והמדיני קבעה שאם תפרוץ מלחמה, גם בהפתעה, ובשתי החזיות במקביל – הסדייר יחולם!

תפיסה זו התבססה על שלוש הנחות יסוד:

- יש לישראל הרעה.
- תהיה לנו הטרעה מספקת ובמקורה קטסטרופית לא פחות מ-48 שעות.
- חיל האוויר חזק די לשבור כל מתקפה ערבית.
- שלוש ההנחהות הללו קרסו ברعش גדול בפרוץ המלחמה: הערבים לא הורתו מלפתחו במלחמה, התרעעה בשללה ולחיל האוויר היו מגבלות פוליה קשות מאד.

נשקים מוקדמים: לוחמי צה"ל שהוטלו ללחימה, נשאו מטען כבד של נשקים מוקדמים שלידתם שנים, וחודשים, ימים ואף שעות לפני פרוץ האש, וזאת ברמות האסטרטגית, לפני האופרטיבית והტקטית, ותקצר היריעה מלפרטם כאן. אחד הקשים שביהם הוא היעדר קרבי משולב, ובעיקר לחימת יחידות טנקים "טהורות" ללא שיתוף פעולה עם ח"ר וחשדר ארטילריה ורגמות.

אליו: על אף תנאי הפתיחה הקשיים ויחסיו הכוחות הבלטי אפשריים – תוצאות המלחמה לא היו גזירת גורל. אפשר היה להכריע את המלחמה בסיני בקרב מגנה של ארבע עד חמישה יממות, בגדה המזרחי של התעלה, תוך הקטנה משמעותית של אבדות צה"ל ופגיעה קשה במצרים – אליו בוצעו מספר מהלכים שניית וצריך היה לבצעם, ונמנעו שגיאות קשות שלא היו הכרה הממציאות, מעבר לשגיאות בלתי נמנעות שנעוות בכל מלחמה.

מאמר זה יתאר את עיקרי המהלך והשגיאות האלה.

טעויות וחמצצות בהפעלת האש של צה"ל

אף שבמלחמת יום הכיפורים הייתה למצרים ולסורים עדיפות מוחלטת באש ארטילריה, נ"מ וט, שהחללה להפתחה כבר ביום מלחמת התחשה, החמץ צה"ל את ההוזדמנויות לנצל את יתרונו באש האוירית ואת האפשרות להפיק מן

המשוריתנית – היה נותר ללא תמיינית רק"ם. החל מ-9 באוקטובר, עת הושלם ריכוז סד"כ "סלע", אפשר היה להפעיל על הח"ר המצרי ריכוז אש של שלושה אגדים. לביקשת המחבר נערך חקר ביצועים ארטילרי על ידי מפקמ"ר תוך הצבת נתוני סד"כ, אמל"ח וטור"ל נוכנים למלחמות יום הchipורים, על בסיס פיענוח צלומי אויר מיום 8 באוקטובר 1973. חקר הביצועים נתיח עדים חפורים של ח"ר למטרות ארטילריות, חישב כמויות תחמושת וسد"כ גדרש, והראה שאפשר היה להשיג אפקט נטרול של ח"ר זה על ידי ירי של שלושה אגדים לאחר ירי של 48 שניות.

• אי הפעלת "בנדיגו"

"בנדיגו" היה מבצע חכם, "סגור" בעבודת מטה בין פיקוד הדרום וחיל האויר ומטרתו המשמדת סוללות טק"א בגדה המערבית במבצע משולב. הוא חייב גiros מתקדים של האגד הארטילרי של אוגדה 143, דבר שנשכח והוחמן במהלך המלחמה.

• סיכון ההחמצה בהפעלת האש

תקיפה אוירית מקדימה/מקבילה על ציוד הגישור והצלהה המצרי בשולב עם "בנדיגו" הייתה משכנת קשות את תוכניות הצלהה. הארטילריה של סד"כ "סלע" הייתה מנטרלת את הח"ר המצרי בגדה המזרחית עד 11 באוקטובר.

בזבוז הזמן

ב-5 באוקטובר בשעה 22:00 שעון לנונן, קיבル ראש המוסד צבי זמיר הودעת הסוכן: **War at Sunset**. אף שהרמטכ"ל קבע בשעה 04:30 של 6 באוקטובר "זיהוי מלחמה" – לא קיבלו הכוחות, לרבות המפקדים שבקו התעללה ואלה שבעורף סייני, כולל ערכון. הפקדות החפותות ל"שובך יונים" שנינו דקוט לפניה השעה 13:00 ובצהרים, והפתיחה באש בפועל בשעה 14:00 ולא בשער, חברו להיערכות הלקquia בפרוץ האש ולהלם המנטלי שפגם ביכולת הלחימה בשעות הראשונות.

חדרל "שובר יונים"

הינו מהחמורים במהלך המלחמה והוא הגורם הישיר לתקלות הפתיחה, לתפיסה מקדימה של רמפות הטנקים לאורך התעללה על ידי הח"ר המצרי, לעשרות רובות של חללים לצה"ל ולאיוב טנקים רבים בחטיבות הקוו: חטמ"ר 275 וחטיבה 14. מהומת הפתיחה פגעה קשה גם בחטיבות העורפיות שהצטרכו לחימה בגליל, כשהשליקנו אין הכרות מקדימה עם נורת התעללה.

מכוון של מחדל זה ב"דוריש" של חרשימים" בין הרמטכ"ל וגונן אלוף הפיקוד, בשתי פגישותיהם (שהאפשר וצריך היה לצמצמן לאחת), בבורק 6 באוקטובר ובצהרים. חברו לכן אי הכרת

עדמת ארצות הברית, חשובה ככל שתהיה, לא הייתה צריכה למנוע מן הקברניטים לבחור במכה המקדימה, שתחשוך חיים רבים וסביר היה שתנסה את מהלך המלחמה, וזאת כמובן אם תונחת על מטרות נוכנות. מכיה מקדימה על מטרות קרקיויות, שערכן המבצעי רב מותקיפת טק"א או שדות תעופה, לא נבחנה כלל וצה"ל היה משועבד לראיה מנקודות מבטו של חיל האויר. פגענו בחולמי האויר מגיחה ש-526 לארץ התעללה, מיום 4 באוקטובר 1973 בשעה 13:40 חושף ארבעה ריכוזים של גודוי ציוד הגישור והצלחה של ארבע מתקן חמשת דיויזיות הח"ר והמייעדות לצולוח את התעללה. הגודן החמיימי (של דיויזיה 2) אוטר בничוח צילום ש-529 משעה 09:00, ב-6 באוקטובר, כשהוא בשירות בתנועה לתעללה. איש בצה"ל לא בחן צילומים אלה בזמן אמת ואתם משמעותם המבצעית. (פייענוחם, לצורכי מחקר, נעשה רק בשנת 2008).

לביקשת המחבר בוצעה על גבי צלומי האויר עבודת חקר ביצועים על ידי סא"ל (במיל') פאר, איש חיל האויר, תוך התבבסות על נתונים סד"כ, אמל"ח וטור"ל, שהיו נוכנים לנו ולמצרים ביום 6 באוקטובר 1973, כולל פריסת הנ"מ המצרי. מותצאות חקר הביצועים עולה כי אילו הופלו 110 ה"ק"ורנסים" (מטוסי פנטום) – הסד"כ שהוקצתה לתוכניות "דוגמן" או ל"תגר" – לתקיפת ריכוזים אלה, היו נגרומות לדודו הצלחה שבמחפורות, הן לציוד וביחידים למפעלים, אבדות כבדות שלՄושבות אחזוקים, וסביר שהדבר היה משਬש באופן חרור ביחס את הצלחה המשוריתנית ובוואדי שהיה גורם לדחייתה בכמה יממות אם לא לביטולה. מצאי חקר הביצועים מראים שהכוח התקופף היה מאבד 10 אחזוקים מהמטוסים, הן עקב תקלות והן בגין אש הנ"מ. להשלמת החמונה יש לציין שאפשר היה לתקוף את ציוד הגישור והצלחה בגדה המערבית בתקיפה מקבילה, אילו הוכנה תוכנית כזו, וכן לנטרל את הסיכון בעימות עם האמריקאים ותגובה נזעתם שלהם. היו לך מספיק שעיות או – כשלוש ורב עשוות – בהנחה שכוח התקיפה היה ממריא ב-14:30, לאחר פרוץ האש, אלא שתוכנית זאת לא הוכנה.

אפשר לומר שאי הבנת המשמעות המבצעית של תקיפה מקדימה/מקבילה על ציוד הגישור והצלחה, אי פיענוח מפורט של הריכוזים שלהם בתצלומי האויר ואי תקיפתם, הינם מעשים של קו צר-ראות וחוסר אחריות מדינית וצבאית.

• החמצה אפשרות ריכוז אש ארטילרית על הח"ר המצרי בגדה המזרחית

מעשית לא היה אפשר למנוע את צילחת הח"ר המצרי שצליח והתרכז בחפירות רודזות ולא מתחי ראש, ואילו נדחתה הצלחה

עם ארצות הברית, כפי שהעריכו אז, היה גדול. לא כאן המקום להרחיב בסוגיות הדושisha שלא התקיים עם ארצות הברית בנושא המכקה המקדימה והאם החשש הישראלי, וביחד של דין, היה מוגזם. עובדה היא שהוא מוחלט את ראש הממשלה לדוחות באופן מוחלט את הצעת הרמטכ"ל. יש הסברים, וכותב דבריהם אלה ביניהם, שבאותה שעת משבר כאשר מלכמת עומדת לפרוץ ובנתוני פתיחה כולל כך קשיים,

מג"ד 52 עמנואל סקל
במהלך המלחמה.
• צילום: אבי גור

את מתקפת הדיוויזיות המשורייניות (שלא יצא אל הפעול) ולקלוט אט אוגדות "סלא", הן לtagbor מערך המגננה והן ליציאה למתקפת-הנגד. בסופו של דבר, בתוכף הנסיבות, ובchalutah הקשה אט נדרשת, נתקה אוגדה 252 מכו המעווזים ב-7 באוקטובר לפני הצהרים ונסoga (עמוק מדי) אל ציר חת"ם, תוך ויתור כפוי על תפיסת "אף שעל". אלא שעד להתקפות זו ספגה האוגדה מעל

לפגוע קשות בראשי הצלילה המשוריינית ואף לבлом אותה, ויש בכך ממשום החמזה גדולה מאד.

אי פנו מעווזים בליל 6-7 באוקטובר

אי פנו מעווזים במועד, ובאופן מעשי בלילה 6-7 באוקטובר, הינו תוכאת שלוב גורמים רבים ובעיקר חוסר הבנה של חומרת המצב, במפקדות הבכירות האמורות לאשר את הפינוי. תרמה לכך התחשוה שהמצב בשליטה, ביחס לגזרה הדרומית שיצבה יחסית. שם הצליח גדור 52 להדר את המצרים בהתקפת-נגד מקומיות בצומת המיתלה, לחבור לחلك מהמעוזים ואף לסייע עם טנקים על קו המים. המשמעות המדינית לפניו מעוזים, איה הבהירות בנושא זה לפני המלחמה והתחממות מעסוק בו, יחד עם תחשוה שהמעוזים תורמים לחימה, הם הגורמים המרכזיים להיעדר הרווחת פנוי ברורה וחוד משמעית בלילה 6-7 באוקטובר. זאת בראש ובראשונה על ידי הרמטכ"ל שאמיירוטי בנושא ובשיחותיו עם גונן אלוף הפיקוד, היו מעורפלות ולא חד משמעיות.

האמונה שעם הגעת המילואים למחורת, השתנה המצב לטובתנו, ודאי בעקבות התקפת-הנגד הצפיה, הושפה כמובן קoshi. אי-בהירות בנוגע לסמוכות הפינוי (לאווגה 252 לא הייתה סמכות לכך) תרמה גם היא לבלבול ולסירוב של פיקוד הדרום לאשר פינוי אפיילו במרקם קיזון כמו ב"מפרקט". לעומת זאת בראש 198 פעמיים ונתקלו בסירוב לבקשת הפינוי, גם כאשר נשארו במקומם חמשה חיללים לא פגועים והلومי קרב.

יש הטוענים, ובצדק, שקו בר-לב לא פעל מלתחילה בשולות מבצעית כפי שתוכנן ונבנה, עקב צמצומו ל-16 מעוזים, ניוונו המהמשך וऐישו בחיללים שלא ברמה ובאי-יכולות נדרשות, ובאי-פירסית הכוח במקום ובמועד. יש הסבורים שהמעוזים תרמו בתצפית ובאש, אך ביישר מבצעי צריך לומר שתרומותם לקרב המגננה הייתה אפסית והגנה עליהם גבתה מחיר כבד מאד. שלא באשמתם הם היו נטלו נורא על הכווית שלחמו סבבים ולהגונם.

בנתוני תפיסת המלחמה, שהיו צריכים להיות ברורים לשער הביטחון לרמטכ"ל, נדרשה החלטה מהירה ואמיצה שליהם לסתור הזדמנות לבצע את משימתו על ידי פינוי המעווזים, אם לא מראש איזי במצויא יום הciporim. כך היה נוצר מצב תפיסת שונה לחולין שבו אוגדה 252 המשוחררת מתיעולה בקרב שתיקה חסר סיכוי בתפיסת "אף שעל", יכולת הייתה לנתק מגע מקו התעללה, לבצע נסיגה (מבוקרת) והשהייה לגבעות של דרך חת"ם. בKO זה אפשר היה לקדם

הרמטכ"ל ראה לאלץ פקודת "שובך יונים": האם היא "אחד לפנים", או "שתיים לפנים" והימנעותו, כשיתה, מירידה לפרטים כמו בשאלת הבסיסית שהיה צריך לשאל את גונן ולא שאל: מתי ואיך אתה פורס את הכווות?

תרמה לבלבול היעדרותה של כל פקודה מאג"ס-מבצעים בדבר פריסת הכוחות בכו, זאת נוספת לבלבול מובנה: בפיקוד הדרום ובאגודה 252 "שובך יונים" הינו "שתיים לפנים", ואילו במטכ"ל מוכרת פקודת "אשוד 2" שמורה על אחת לפנים...

אלא פיקוד הדרום הוסיף את חלקו למחדל "שובך יונים" באי הבהירות בדרכיו, בשתי פגישותיו עם העניות של אג"ס-דרום לאוגדה בפקודות הלא ענייניות של אג"ס-דרום לאוגדה 252 ובאחדות בקשוטיו של מפקד 252 להקדים פריסת "שובך יונים". חמורה במיוחד היא החלתו למן פריסת הכוחות שבקו מלחמת החשש מ"אסקלציה", זו שהיתה גם הסיבה לעצירת חטיבת 401 במחנותיה שבעורף, עד שהופיצה בהם בשתיים בצהרים. אין להוציא מכלל אפשרות שכול אותה "אסקלציה" נועדה אך ורק לשמר "ביד" את חטיבת 401 כדי שאפשר היה לבצע אותה את "צפניה" – צליה בגזירה הצפונית שבה חוץ אלף גונן מאד.

פרקdot "שובך יונים" קבעה החלטת החיר"ר בימים בחיר"ם, סגירת ה"חיר" של 20 הקילומטרים שבין המעווזים פורקן ומצמד בזרה המרכזית, גיסס אגד ארטילרי ל"בנדיגו" ועוד. ככל זאת לא בוצע.

שגיאות בהפעלת הטנקים בימה הראשונה

כניתה למלחמה בתפיסת התsha חיביה, על פי "שובך יונים", פיצול מראש של פלוגות הטנקים, הן בשילוח מחלקות למקומות מרווחים כמו ראש סודר ומעווז "בוצר" או למקומות שסביר שהחבירה אליה תקלה, כמו מעווז המזה. ככל זאת בנוסף לפיצול שנדרש בהצבת טנקים מראש במעוזי קצה דוגמת אורקל בקצה הגזרה הצפונית. על פי תפיסת התsha נקבעו אורי פריסת הטנקים הנורדרים אל מול וס暮וק לקבוצות מעוזים, מתוך כוונה לסייע מושבם ובתמונה נגד כוחות פושטים. כך, בצדדים המגע בשעות הבוקר של יום ראשון 7 באוקטובר. עקב זאת, ומסיבות נוספות, לא תמןנו ערב בחבירה לחילק מהם, עד ניתוק המגע בשעות הבוקר של הנולוה, פעלו הטנקים מפרק האש, כולל חבירה לשער הביטחון לרמטכ"ל, נדרשה החלטה מהירה לאוגדה 252 וראש איזי במצויא יום הciporim. עקב זאת, ומסיבות נוספות, לא תמןנו המציג, כנוגד ראיות נספות, להשהייה הטנקים כנוגד ראשי הצלילה המשוריינית המציג, שהייתה מהווסת מאד בתחילתה, גם במקומות שאפשר היה לבצע זאת כמו בגזרה הדרומית. אילו בוצע תמןנו כזה אפשר היה

הטוב, התייעצות ולא קבוצת תכנון או פקודות. הרמטכ"ל ראה לאפשר בא ללא נציג אגף המטה ואיש לא רשם סיכום. מצב האויב בשיטה לנבחן כלל, הרמטכ"ל חיזי אפשרות רבות מדי וכיוון התקיפה של אוגדה 143 את ארמיה 3 (מצפון לדרום או הפוך) – נותר לא ברור. רשיונותיו של רל"ש הרמטכ"ל בפקטו, את מה שהבנתו נאמר על ידי דדו, הן חלקים קטועים עם פיסוק בלתי מובן שמאפשר פרשנויות. לא בוצע כל אישור תוכניות מטכ"לי ופיקודי לאוגדות, ובעיקר לא לאוגדה 162 שהייתה צריכה להוביל את ההתקפה מצפון לדרום.

ניהול הקרב להקה בשינוי משימה רבים מדי ובנסיבות קשות של האלוף גונן מסיכום הרמטכ"ל שלא עסקים בצלילה אלא רק בטיהור הגדה המזorghית מאובי. כך הופנתה אוגדה 162 **מעובה** לצילחה בפירדאן, ובמקום להנלה קרבי אוגדתי, על כל המשטמע מכך, נקלעה האוגדה לשני קרבות גדודיים כושלים ומרובי נפגעים מול מעוז חזין, האחד לפני הザרים והשני אחר הザרים,ليل האויר סיוע ארטילרי בבל סיום אוורי. (חיל האויר ונציגיו במרס"א (מרכז סיוע אוורי) לא ידעו כלל על מתקפת-נגד זה "לית בפיקוד הדרום!"), אלף פיקוד הדרום לא הבין את מצוקות אוגדה 162 (ואולי התעלם מהן) וצלחת התעללה הייתה בעיניו "היהלום שבכתר". כך קיבל האלוף שרן (שלא עונה כלל בקשר למפקדו) מפקד אוגדה 162, שהינה עתודה למקורה הסתובכות של 143 (והיא אכן מסתובכת), פקדוה לנעו עם אוגדתיו ק"מ דרומה, לג'די, כי גונן רצה "להרוח זמן" לקראת משימת הצלילה שהוא מיעד לה בגזרה הדרומית. מטרה זו שולטת במחשבותיו (של גונן) מרגע פרוץ המלחמה ועומדת בניגוד מוחלט לsicום הרמטכ"ל למתקפת-הנגד: אין צילחה. נטישתה החפויה של מרבית אוגדה 143 את השטחים השלטיים בגזרה המרכזית, בלי שמקדי המשנה מבנים מה ריצחה המטוורפת בגזרה הדרומית, אפשרה למצרים להשתלט עליהם ללא קרבי וזכה לקייז עליהם גם בהמשך של אותו יום ולמחרת.

האלוף גונן, הנאמן למשימת הצלילה השולטת בהתנהלותו, ממשיך ומוריד את 143 הלאה דרומה, כדי לעبور "machori" חטיבה 401 של אוגדה 252 (שלצורך כך מקבלת פקדוה לא מובנת: לעזוב מיד את עדמותיה, השולטות באש טנקים על כביש התעללה, ולנווע מזורה לציר חת"ם). בשיחה היזואה ובזירות בין האלופים גונן לשרון (אשר לצורך משימת צילילה עוטרת תhilah עונה סוף סוף למפקדו), מורה אלף פיקוד הדרום לאוגדה 143, להמשיך דרומה אל ציריו המיתלה ויורה, **لتפוס טרומף על גשר מצרי** (שלא קיים בשעה זו בכלל גזרת ארמיה 3 ולא עתידי

ריכוז כוח – היו סיכויי הצלחה טוביים, וסביר שהייתה משנה פני המعرכה בחזיות הדרום. ההתקפה כשלה מסיבות רבות שמקורן בנוהל ובניהול הקרב. נוהל קרבי לא התקיים בפועל. לא ניתנה פקודת התeruleה, הן פיקודית והן מטכ"לית, ומפגש הרמטכ"ל עם מפקדי פיקוד הדרום (לא כולם) בערבו של 7 באוקטובר היה, ב막ראה

300 חילים, וס"כ הטנקים שלו עמד על 110 טנקים במקום 283 שאיתם פתחה את המלחמה.

מתקפת-הנגד בימים 8-9 באוקטובר

אילו הונחתה מתקפת-הנגד יממה מאוחר יותר, בעיקר לצורך ריכוז פיקוד ס"כ ארטילרי לאוגדה 162 ובאזור ארמיה 3 החלה בין השתיים, תוך

bijouter של תקיפת מטרות "ירוקות", ערכיות, כמו ריכוזי ענק של רק"ם ורכיב מצרי בונשרים. כך גם לא הcin חיל האויר תוכנית לתקיפת גשרים על התעללה, וכשהרמטכ"ל הורה ב-7 באוקטובר לתוקפם ומפקד חיל האויר הוסיף "בכל מחיר", היו התוצאות חלקיים ביותר. נוכחות הפוגעות מטוסים רבים בתקיפות, הורה הרמטכ"ל להפסיקן.

כנסתו של חיל האויר למלחמה לוותה בשתי תקלות קשות שהייתה להן השפעה ישירה ועקבתה על הסיווע לכוחות הקרען. האחת: הימצאותו של מערך מטוסי ה"קורנס" ב-6 באוקטובר בשעה 14:00 בעיצומו של תהליך החלפת חימוש, מתקיפת שודות תעופה להגנה אוירית, מנעה ממנו מלהשתתף בקרבות הבישה. מערך מטוסי ה"עיט" שהופעל בחופזה וביקולות פחותות לסיווע זה, ספג אבדות קשות עם הישגים מזעריים. התקלה השנייה הייתה ב-7 באוקטובר והיא ביטול תוכנית "תגר" (תקיפת טק"א במצרים) ומעבר בהול' לדוגמן" בסוריה (זה נכשל). שינוי זה מנע מפיקוד הדרום, תיאורטיות לפחות, להנות מחיסול הטק"א המצרי, והכניס את חיל האויר ללחזרו עם משמעויות קשות.

הסיווע של חיל האויר, כאשר הגיעו לכוחות הקרען, היה בדרכו לכל לאיעיל, נעשה בתקיפות "קלע", בהיקף כוחות קטן ובאיזהו גודל ביחס לצרכי המסתיע. היו מקרים רבים של תקיפת כוחותינו, גם בגלקסיה תקשורת גודלים קרען אויר. כ-20 אחוזים מהמטוסים שהגיעו למזרה שאלאה נקרו לא הטילו חימוש, וזה אחוז גבוה מאד אפילו על פי האלוף בני פילד מפקד חיל האויר. בלヒימה ב"אפריקה", שם הושמדו סוללות טק"א רבות על ידי כוחות הקרען, דבר שהחיל האויר קיבל בחושר נחת, השתרפו שיטוף הפעולה ויעילות התקיפות הן בגליל ניסיון מצטבר והן בגליל ירידת ביעילות ההגנה האוירית המצרית.

הוקהה ללוחמים

בכתבה נסקרו עיקרי הדברים, במחדר ובמעשה, שמנעו בעליל הכרעת המלחמה בגדה המזרחית במהלך 5-4 ימים, תוך הסבת אבדות קשות למצרים, ומצוות גדול מאד של אבדות צה"ל בלוחמים וברק"ם. היא לא תהיה שלמה ללא הדגשת חלקו המכריע של חיל השריון בהשגת הניצחון הצבאי, שהינו בראש ובראשונה תוצאות אומץ בהם, מסירותם ונחישותם של לוחמים מן השורה ומפקדים זוטרים. הם שקבעו, הרבה יותר מהקובננטיים, את תוכנותיה של מלחמה קשה זו. להם, לוחמי מלוחמות יום ההפורם, מוקדשת

הצלום על עטיפת הספר: אבי גור

לחיל האויר, שב-1973 הוקצו לו 52 אחוזים מתקציב הביטחון, היה קושי מוגנה במתן סיווע כזה, הן עקב מערכיה הנ"מ הצפופים, אך בעיקר משומם היה הסיווע לכוחות הקרען בשלישי בסדר העדיפיות שלו (אחרי הגנת שמי המדינה והשגת עליונות אוירית).

אך שתפקידו של תהליך עקום ואומלץ זה קיבל השתחפות חיל האויר בקרבת היבשה, בוaudi עקב היותו סדייר ברובו, לקו נוהלי הקרב שבין פיקוד הדרום לחיל האויר ולא הושלמו כנדרש. בכלל לקתה ההיסטוריות חיל האויר לדרישות היבשה במהלך הלחימה בחוסר הבנה והן נפתחו כמעט לא נעדן גם יחס מזלזל המתבטא בכל חומרתו באמירתו של אל"ם מרים, מפקד המרס"א: "ה-CBU פגעו 300 מ' בצד, אבל הוא נפל ועשה רעש וכוחות הקרען קיבלו את שלהם".

"שירותה": בהחניתו של מוטי הוז, מפקד חיל האויר עד מאי 1973, הוכנה בפיירוט תוכנית בשם זה, ומטרתה סיוע לכוחות הקרען במקרא של מטהר הפתעה, גם "בנסיבות טק"א. תוכנית זו לא הופעלה במהלך המלחמה ומתויה הוזlein על כך כקשה. כושנאל ב-1976 רם"ח מוצחים דואז בחיל האויר, אל"ם בן-נון, מודיע לא הווצה "שירותה" לרמטכ"ל השיב: "משום שחיל האויר כשהוא מציג תוכניות – אינו מציג תוכנית שהיא לחיל האויר..."

מטרות "ירוקות" ו"כחולות": חיל האויר לא התעניין במטרות "ירוקות" אלא ב"כחולות" בלבד. חוסר החשק שלו לעסוק ב"ירוקות" יחד עם תול' לא "סגור", הן בנושא "השתפות" הנדרשת בארטילריה של ממש. במלחמה עצמה נתגלו בעיות קשות מאד בתחום בין חיל האויר, אם"ן והפיקודים – גרמו להחמצות קשות

להיות עד הערב), **בנייה** (מעוז הכפר), **צלאה את התעללה** (אין ברשות האוגדה כל ציוד צליחה צה"ל) ו**לבבוש את סואץ** בין 16:00 ל-18:00, זאת בנוסף למשימות המשמדת ריכוז טנקים באזורי המזח. לכוויי

בקיראת שורות אילו מתווסף זה העולה מתיאור תהיליך האישורים שמקבל גונן לשינויו. הרמטכ"ל, שסוגנו האלוף טל טס לפיקוד הצפון לעקב אחר התקפת הנגד המתנהלת גם שם, העידיף להיות נוכח בשיבת משלחה, ממנה סביר שהיה משתחרר, אילו בקשר. האלוף גנדי (רחבעם זאבי) הוא מלא מקום הרמטכ"ל והאלוף גונן, בקצין האמון על משמעת, מפנה אליו את בקשוטיו לשינויים בתוכנית, העשויים פלסטר את הנחיות הרמטכ"ל ב"דבלה" בעבר הקודם. מתנהל אם כן תהליך אישורים שלא יאמן:

גונן מבקש בטלפון מגנדי את בקשתו, גנדי רושם אותה על פתק, מטלפון לרל"ש בישיבת המשילה ומסביר>beskash. זה רושם אותה על פתק משלו, ומראה אותו לרמטכ"ל בישיבה. ראל אלעזר, שהזכיר את סיני נוכחה, לא מוצא לנכון להיוועץ באיש (למעט שיחת עם גונן) ומאשר>beskash. הרל"ש חוזר בטלפון לגנדי וזה מודיע לנו על אישור הרמטכ"ל.

בסיכוםו של תהליך עקום ואומלץ זה קיבל גונן אישור לכול בקשוטיו: צליחה בחיזין, הורדת אוגדה 143 לג'די והמשך הורדתה לאличה בכפר וכיבוש סואץ. האישור האחרון ניתן בטלפון לגנדי בשדה דוב, כשהרמטכ"ל כבר עם רג'ל אח"ת על המסוק בדרכו לפיקוד הצפון (משם חזר סגן) ולא **"דבלה"**.

יום רצוף תקלות זה נמשך בהחזרה החפה של 143 לזרה המרכזית, לבילמת התקפת הנגד מצריית שלא הייתה, עם משימת תקיפה בחווה הסינית, שוגם היא השתבשה. מדומי הערב של יום קsha זה מזמן התקפות, ברגע מונע, של יחידות מואגדות 162 ו-143, על אותן יעדים – "מכשיר" ו"חוטט", ולא כולל תאים בינויו. גם התקפות אלה נכשלות.

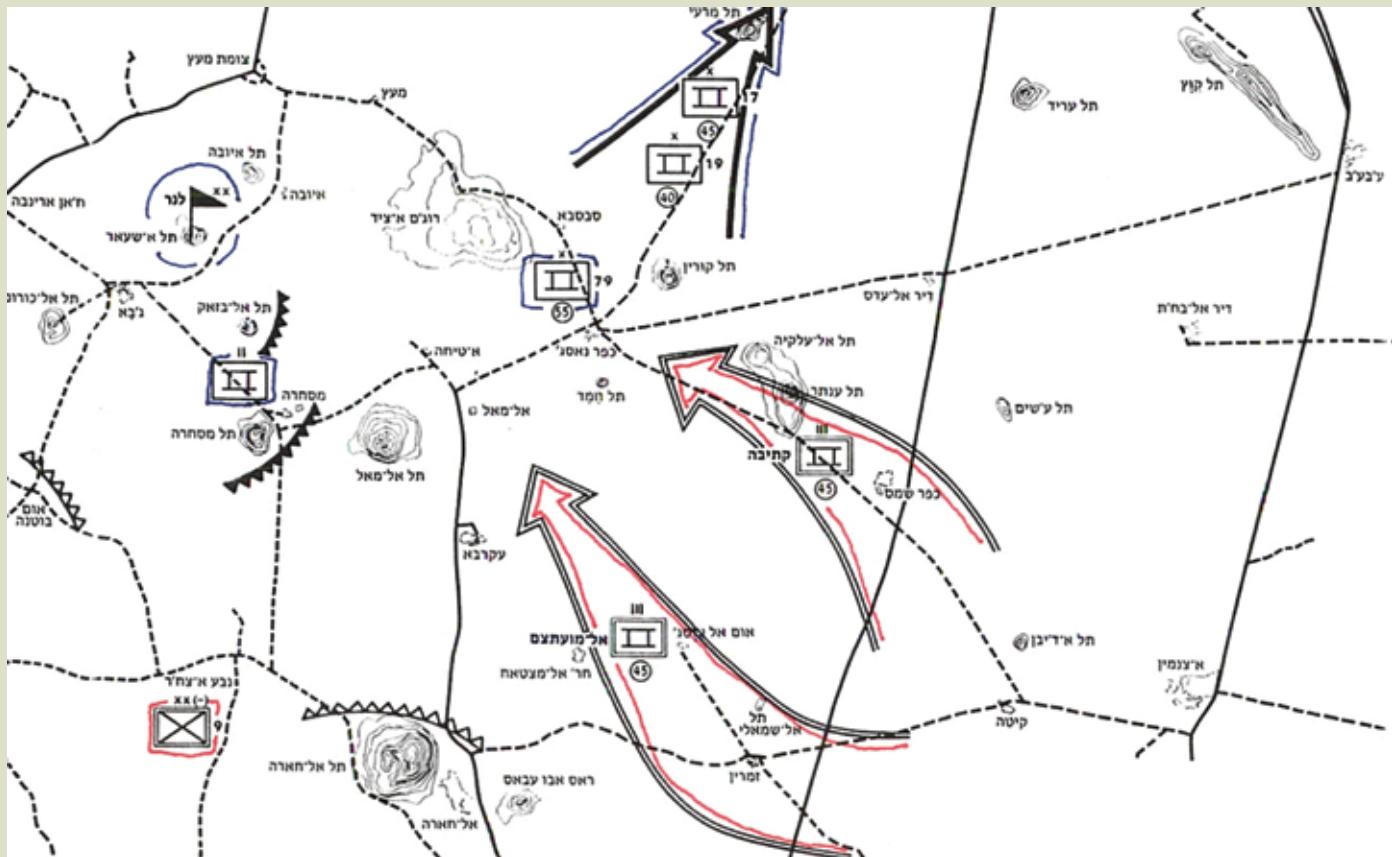
אפילוג התקפת הנגד: בבורכו של 9 באוקטובר, על אף הפקדה להיערך למוגנה ולא לתוקף, מורה שרון על תקיפה חוררת, כושלת ו Robbins נפגעים אף היא, על "מכשיר" ו"חוטט".

סיווע חיל האויר לכוחות הקרען

לפני המלחמה היו מי שקרו לחיל האויר "ארטילריה מעופפת". בין אם היה כינוי זה מוצדק ובין אם לאו, פגע הדבר בתעצומות הנדרשת בארטילריה של ממש. במלחמה עצמה נתגלו בעיות קשות מאד בתחום בין חיל האויר, אם"ן והפיקודים הקשים בה.

מהלכי חטיבה 40 הירדנית במלחמת יום הכיפורים

תקציר עדות המח"ט - האلوור ח'אלד ח'ג'וג' ח'ליל אל מג'אל

מפה תחילה ההתקפה הירדנית ב-12 באוקטובר 1973

אליה. בהמשך קיבל המח"ט פקודה לשינוי משימה ולהיערכות בסיכון לגבול הסורי. למרות המידע ה"מעופף" בין המח"ט כי חטיבתו עשויה לשמש כtagbor לצבא הסורי, בחזית רמו הגולן.

בשלב הביקעה של צה"ל לטרון סוריה² קיבלה החטיבה פקודה לנעו לסוריה, וב-13 באוקטובר הגיעו כוחותיה עד מצפון לדרעא והמשיכו בתנועה

הוכפفة לחטיבה לדיויזיה 1, ובמסגרת התכנונים האופרטיביים קיבלה את המשימה של כיבוש שכם. המח"ט העיריך כי צפוייה מלחמה של כל מידות ערבית נגד ישראל, וירדן תהיה חלק מן המאמץ הכללי של מדינות ערב.

ב-9 באוקטובר 1973 דווח לו כי יחידת האם שלו, דיויזיה 3, דורשת לקבל חוזה את החטיבה לשנוות את משימתו לכיוון נורו.

ב-6 באוקטובר 1973 הופצה בצבא הירדני התרעה למלחמה וחטיבה 40 עזבה את הגזרה הדרומית בירדן, שם הייתה ערוכה, חזקה למרכז הנזהה הצפונית ונערכה במפרק.¹ המח"ט קיבל החלטה מן הדיויזיה להקצות את אחד מגדודיו ולשנוות את משימתו לכיוון נורו.

במסגרת ההכנות למלחמה אפשרית עם ישראל

את הסיוו, זו היהת הזדמנות לירוט טיל נ"ט. בשלב זה נפגע המג"ד והסמג"ד תפס פיקוד.

בשעה 00:12 ביצעה המח"ט הערכת מצב: על פי תמונה המצב שהצטיירה הגיעו כוחות צה"ל לתל אל מל והיה חשש כי כוחותיו יוכתרו מנצח ומזרחה. בשלב זה החטיבה לא הצליחה להתקדם, ולא נותרו כוחות נוספים בגזרה שהיא יכולה לבו� לעורתו. לאור זאת המח"ט פקד על הכוחות לנתק מגע ולסתוג, כדי בו"א אם לא תזכה בכלום – תזכה בכבודותיך".

בעקבות פקודת הנסיגת נשא אחד המג"דים "נאום לאומני" וסביר לסתות. המח"ט פקד להביאו אליו, השתק אוטו ופקד עליו לבצע את הפוקודה.

בתום יום הלחימה נסוגו כוחות עבר תל אל חרה. לחטיבה נפגעו בקרב 10 טנקים ור' 2 נגמ"שים.

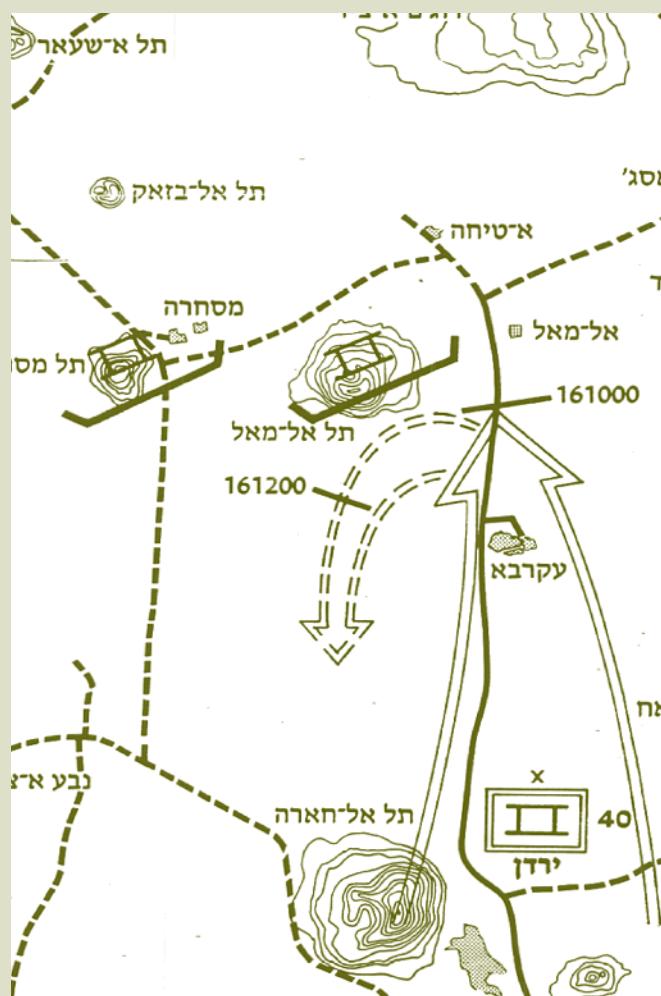
עוד ב-15 באוקטובר 1973 לפניות ערבי קיבל מ"ט 40 פקודה מהטכ"ל הסורי להציג לדייזיה 9 הסורית. פקודה זו צרעה בעית היררכיה, שכן דרגת מה"ט הייתה תא"ל (עמ"ד) ואילו דרגת הקצין הסורי שלו הוכפף הייתה אל"ם (עקיד). דייזיה 9 הייתה תורכמני המשמש

כיום כשר ההגנה הסורי.

הקרב ב-19 באוקטובר 1973

ב-19 באוקטובר בשעה 02:00 דוחה למח"ט 40 על ידי הסורים כי צה"ל כבש את אום בוטנה. הרטכ"ל הסורי התקשר אליו ופקד על חטיבה 40 לכבוש אותה חזורה. הוא ביקש סיווע מהסורים ונענה: "מצא פתרון".

ב-02:30 נתן מ"ט 40 פקודה לגדוד טנקים להתחילה לנעו לכיוון אום בוטנה. הסורים הודיעו כי 7 טנקים سورים נמצאים בקו קדמי בגזרת הגדוד. לאחר בירור עם המג"ד הבין מ"ט 40 כי 5 מן הטנקים הסורים נשורפו, (במקרה "הידיד נשף"). המח"ט פקד גם על הגדוד השני לנעו שריון ופלוגת חרמ"ש שמשימנתן לבולם כוחות שריון ופלוגת חרמ"ש שנמשימנתן לבולם כוחות צה"ליים בגזרתן. מצפון לתל חרה לחם מ"ט חרמ"ש, שב-11:00 מ"ט להגברת כוחות של חטיבה 6 היראקית שהייתה אמורה

משרש התקפת חטיבה 40 הירדנית ב-16 באוקטובר 1973

להלחם לצד חטיבה 40 לא נשארה בגזרה, הקשר עם הצבא السوري נותק, וגם לקצין סיוע האוויר וקצין הקשר הארטילרי אבד הקשר עם היחידות הסוריות.

למרות שנותר לבדו בשדה הקרב החליט המח"ט לתקוף כאשר מרשמיתו הייתה כיבוש תל מסחרה³ ובשלב שני כיבוש כרום ו'ג'בא. המח"ט העירקן את ס"ד צה"ל מולו בחטיבה עד שתי חטיבות בסיווע תותחים 175 מ"מ ומטוסים.

ב-16 באוקטובר 1973 החל הכוח הירדני בתנועה, ומגע ראשון עם כוחותינו נוצר ב-07:30 לערך. גודוד אחד, שככל 2 פלוגות שריון ופלוגה חרמ"ש נלחם באגף השמאלי של צה"ל, ואילו באגף הימני היו 2 פלוגות שריון ופלוגת חרמ"ש שמשימנתן לבולם כוחות צה"ליים בגזרתן. מצפון לתל חרה לחם מ"ט חרמ"ש, למעט כוח חיר"ק קטן בנבע אל צה"ר. הכוח של חטיבה 6 היראקית שהייתה אמורה

עד שיח' מסכין. בשלב זה החלה תמונה המצב להתבהר למ"ט. תמונה המצב שהצטירה למח"ט הייתה שהצבא הסורי מוכה ואינו מסוגל לעמוד בפני צה"ל ולצאת להתקפת-נגד.

ב-14 באוקטובר 1973 קיבל המח"ט פקודה מן הצבא הסורי, באמצעות קצין קישור סורי, להתקדם עד נואו ולהתכוון לניסיה להחימה. צוין כי למ"ט 40 לא היה קשר ישיר למפקדות הsurיות, והפקודות הועברו באמצעות קציני קישור סורים. ביום זה הגיעו חטיבה 40 לנואו וקיבלה פקודה לעצור ולהמתין.

הפוקודה השנייה שאotta קיבל המח"ט הייתה פקודת שינוי מシימה וכיפיות שבה נמסר לו כי מעתה הוא מוכפף לצבא העיראקי ועליו לחבור עם מפקדיה זו. בעקבות שינוי המשימה נעה החטיבה והגיעה לティיה, 3 ק"מ דרומית לצמנין. לאחר הגעת החטיבה נפגשו מ"ט 40, קמ"ן החטיבה וקצין קישור של הצבא הסורי עם המפקדים היראקיים. המשימה שהוטלה על היראקיים. המשימה בלימת כוחות צה"ל ופריצת הקו היראלאומי, כאשר החטיבה תוכננה לתקוף לכיוון תל ענתר.

ב-15 באוקטובר 1973 בשעות הבוקר היו כוחות חטיבה 40 ערכו בקו תחילתה בתל אל-חרה. קמ"ן החטיבה עלה לחיפוי על כוחות צה"ל ודיווח כי צה"ל הביקע את קו הכוחות היראקיים וכי הכוח היראקי נסוג ובאזור נשאר הכוח הסורי בלבד.

לפני הכניסה לקרב החלייט המח"ט לאטר צירי ניתוק מגע וכן פקד לצפות על השטח לצורך איתור צירום כאלה, שכן הצרום באזור צמןין היו חסומים. בהתייעצות עם קצין האג"ם והקמ"ן צה"ל לא מנתק את ציר דראע – דמשק. להבנת המח"ט צה"ל לא חסם ציר זה מפני שהוא עורך באותו שעה להגנה.

ס"ד צה"ל חטיבה 40 כלל באותה עת 2 גדודי שריון (80 טנקים), גודוד חרמ"ש, גודוד סיוע של תותחי 105 מ"מ ומפקדה. בזרת הפעולה של החטיבה לא היו כוחות סורים, למעט כוח חיר"ק קטן בנבע אל צה"ר. הכוח של חטיבה 6 היראקית שהייתה אמורה

וקישור בין כוחות קואליציה. לכוח הירדיňי הייתה בעית תיאום וסינכרון עם הכוחות העראקיים.

- קרב ההתקפה מחייב שילוב רב-חילי, והתייחסות הוא עורובה להצלחותו.
- הלך החשוב ביותר היא האמונה בצדקת הדרך ובנכונות הלחימה.

סיכום

מתוך השוואת הרצאת המח"ט לידע לנו לא נתגלו פערים משמעותיים בין הידע לנו לבין המידע שנמסר על ידי המח"ט. מודיעע מעניין, אשר לא היה ידוע לנו, היה בתיאורו של המח"ט את קורות החטיבה עם שובה לירדן לאחר הקרבו.

תרומתו העיקרית של מפגש זה הייתה בהבנת שיקולי מה"ט, תחשויות, התיחסותו לידע אשר הועג על ידינו, והחשוב מכל - הסיכום שלותו הציג מה"ט, 40, הביקורת על צורת הפעלתו על ידי הצבא הסורי והקלחים שהוא הדגיש.

סיכום המח"ט

התמונה האסטרטגיית כפי שהובנה על ידי המח"ט הייתה כי יש שני צבאות הלחמים נגד צבא בטור – סוריה-ישראל-מצרים. לדעתו הצד הערבי לא יכול ממשימה מודיעזיה 3 העיראקית, שם קיבל משימה לבلوم את כוחות צה"ל, מה"ט 40 שהשתתף בפגישה נשאל עד להיכן הוא יכול להגיע והיכן הוא יכול לתקוף. ב-01:00:00 התקבלה פקודה לעצור את כל הכוחות שכן הוכזה הפסקה אש. במהלך הקרבנות והשחאות לאחר המלחמה בשטח סוריה לא היו לחטיבה בעיות לוגיסטיות, מהותיות. היה ציר אספקה מירדן לסוריה, ונפגעי הקרבות פנו בחלקים לירדן ובחילקם טופלו בסוריה.

עם חזרתו החטיבה לירדן התקממה מפקדת החטיבה בזירה ומאותר יותר חזרה לבסיס האם. נפגעים 12 נגמ"שים.

ב-23 באוקטובר בשעות הערב נערכה פגישה במטכ"ל הסורי, שבה השתתפו גם קצינים מודיעזיה 3 העיראקית, שם קיבל משימה לבلوم את כוחות צה"ל. מה"ט 40 שהשתתף בפגישה נשאל עד להיכן הוא יכול להגיע והיכן הוא יכול לתקוף – לתקוף את הכוח המוסון, או את הכוח המרכזי או לתקוף את שני הכוחות וטחן. הכוח המוסון היה הצבא הסורי, שהיווה איום מיוחד יותר על ישראל, בשל המרחק הקצר אל שטח המדינה. צה"ל בחר בסוריה כמאץ עיקרי וטרול את הצבא הסורי, דבר שאפשר לאחר מכן את הצלחה בחזית המצרית.

ל瑕ים

- מלחמות איןן צרכות לשרת אינטנסיבם פוליטיים זרים.
- יש ליצור שפה משותפת באמצעות תיאום מתחאה זו.

הערות:

1. חטיבת 40 הייתה ב-1970 חטיבת משוריינת (טנק סנטוריון) והייתה שייכת לדיויזיה משוריינת 3.
2. צה"ל החל בהבקעה לתוכה סוריה ב-10 באוקטובר 1973.
3. על פי מקורות צה"ל החליטו הירדנים לתקוף לעבר תל מסחרה לאחר בלימת התקפת הכוחות העראקיים לעבר הותלים ענתר ועלקיה.

טנק שוט של צה"ל ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים. מארכיו צה"ל

אירועים מתוכנים במלואות

40 שנה

למלחמת יום הכיפורים

כנס פלוגת קורס מ"כים חרמ"ש "מקנס" (משולב בכנס חטיבת הצלחה 421)

תאריך: יומם שלישי, חוה"מ סוכות, כ' בתשרי תשע"ד, 24 בספטמבר 2013
מקום: יד לשריון בלטרון
לוח זמנים באירוע: טרם נקבע
לפרטים: הוועדה המארגנת,
בודוא"ל: avigur52@gmail.com ;
טלפון: 077-7870022 ;
טלפון: 052-3638314 ;
או אל: ת"ד 642 מגדייאל 45106

כנס יצאי חטיבה 10 "הראל" לדורותיה

חטיבת השריון
בAMILIAIM, 10 "הראל",
משיכת דרכן של
חטיבת פלמ"ח
הראל", מקיימת אירוע
הצדעה לוחמי חטיבת "הראל"
לדורותיהם, לצוין 65 שנים
להקמת החטיבה ועכמאות
ישראל, 46, שנים לאיחוד ירושלים
ו-40 שנים למלחמת יום הכהירום
תאריך: ספטמבר 2013

מקום: טרם נקבע
לוח זמנים לאירוע:
טרם נקבע
לפרטים: טלפונים 04-8304619/20/21/22
בקסט': 04-8304726
דוא"ל: kenes.harel@gmail.com

תאריך: יומם שלישי, חוה"מ סוכות, כ'
בתשרי תשע"ד, 24 בספטמבר 2013

מקום: יד לשריון בלטרון
לוח זמנים באירוע: טרם נקבע
לפרטים: הוועדה המארגנת,
בודוא"ל: avigur52@gmail.com ;
טלפון: 077-7870022 ;
טלפון: 052-3638314 ;
או אל: ת"ד 642 מגדייאל 45106

כנס אנשי חטיבת הצלחה 421 ובני משפחותיהם

אנשי חטיבת הצלחה 421 מילוי
הכיפורים עם בני
משפחותיהם ובני
המשפחות השכולות, מקיימו מפגש
ביד לשריון.

תאריך: יומם שלישי, כ"ג בתשרי
תשע"ד, 27 בספטמבר 2013

מקום: יד לשריון בלטרון
לוח זמנים באירוע:
10:00 התכנסות ומפגש לוחמים
ובני המשפחות, 11:00 טקס אזכרה
לחיל החרטיבה, 11:30 אירוע
"לוחמים מספרים"
באולם המרכבה
לפרטים: שמעון זיו בטל':
טלפון: 052-2530403
דוא"ל: 054-4345636

המשפחות השכולות, יקיימו מפגש
ביד לשריון.

עצרת גבורה של חטיבה 188 ברק

עצרת גבורה לחטיבה
188 בסיון 40 שנה
למלחמת יום הכהירום
תתקיים באתר ברק

עליה ברמת הגולן
תאריך: יומם שני, י"ט בתשרי
תשע"ד, 23 בספטמבר 2013
מקום: אתר חטיבה 188 ברק
עליה, ברמת הגולן
לוח זמנים: 16:30-10:00 סיורי
מורשת שייצאו משלני חינויים
בשעות 10:00, 12:00, 13:30, 15:00
מחניען נאפה – מסלול דרום,
וחניען פיק – מסלול צפוני;
16:30 מפגש רעים של לוחמי
יום הכהירום עליה –
כיבוד כל ופעילות גודדיות;
18:00 עצרת מריצית.

לפרטים: ענת / אופיר (ענף
נפאים ח"ז) בשעות –
16:00, 09:00, טל': 08-8614804
דוא"ל: kippur40@walla.com

כנס לוחמי גזוד 52 בפיקודו של אלוף עמנואל סקל

הכנס במלואות 40 שנה למלחמת
יום הכהירום 1973. מזומנים:
כל אנשי גזוד 52 המוחז זהה, שלחמו
בלוחמות יום הכהירום 1973 ובני
המשפחות השכולות

עצרת הגבורה והזיכרון השנתי של חיל השריון

חיל השריון ועמותת ים
לשוריון מקיימים את
עצרת הגבורה והזיכרון
שבה מושלבים מפגש
רעים של לוחמי מלחמת יום
הכהירום, עם עצרת הגבורה
ומעם זיכור לכל חללי הפליל.
תאריך: יומם רביעי, ז' בתשרי
תשע"ד, 11 בספטמבר 2013
מקום: יד לשריון בלטרון
לוח זמנים: 18:00 – התכנסות
וטקס הנחת זרים למרגלות כותל
הشمוטה, 19:30 – תחילת הטקס
באנפיאטארון
לפרטים: 08-8619283
08-8614208

יום מורשת והתייחדות של חטיבה 7

חטיבה 7 עורכת يوم
מורשת התייחדות
בסימן 40 שנה
למלחמת יום
הכהירום. משפחות נופלים.
חטיבת ולווחם עבר מוזמנים.
תאריך: יומם שני, י"ט בתשרי
תשע"ד, 23 בספטמבר 2013
מקום: אתר חטיבה 7 בצומת
קביבה ברמת הגולן.

לוח זמנים: 16:00 – התכנסות
וחניען משפחות פעלל,
17:30 – תחילת הטקס
לפרטים: מוז – 052-9467377

**מפגש ניצחון של מפקדת
חטיבת 401 ההיסטוריה וכיוון**

סגל הפיקוד של חטיבת
401 מלחמת ים
הכיפורים וכיוון וסגל
הפיקוד של גוד 195
של עוזי לב-צור (לנצנר) במלחמות
וכן סגל הפיקוד של גוד 195
כיוון (מחטיבה 460) קיימו
מפגש ביד לשرون.
תאריך: יום רביעי, י"ט במרחישון
תשע"ד, 23 באוקטובר 2013
מקום: יד לשرون בלטרון
לוח זמנים באירוע: 14:30
התכנסות בקומה השניה וסיור
בטעורות, 16:15 חנוכת האנדרטה
המשופצת בפרק העוצבות וטקס
זכרון: סיום משוער 17:30
לפרטים: עוזי לב-צור,
טל': 054-7912091
דו"ל: uzil@taavura.co.il

**כנס גוד 9 מלחמת
יום הכיפורים וכיוון**

ארגוני גוד 9 מלחמת ים
הכיפורים, בני המשפחות
השכולות ואנשי גוד
9 כיוון קיימו עצרת לציון 40
שנה למלחמות ים ה兜ורים.

תאריך: יומ שישי,
י"ד במרחישון תשע"ד, 18

באוקטובר 2013

מקום: יד לשرون בלטרון

לוח זמנים באירוע:

טראנס נקבע

לפרטים: עוזי שי,

טל': 050-5460906

דו"ל: charismamp@gmail.com

**כנס אנשי יחידת
דב לבן (88)**

לוחמי יחידת "דב לבן" ובני
משפחותיהם מקיימים מפגש ביד
לשرون.

תאריך: יומ שישי,

י"ד במרחישון תשע"ד, 18

באוקטובר 2013

מקום: יד לשرون בלטרון

לוח זמנים באירוע:

10:30 התכנסות ברוחבת

הארועים שבקומה השניה,

11:15 התוכנית באולם

הمرכבה

לפרטים: רפי פינטו,

טל': 050-5321585

**עצרת חטיבת
אגוף הברזל לדורותיה**

חטיבת אגוף הברזל
514 – 205 – 200
מקימת מפגש רעים
לנשך של כל יוצאי
החטיבה ובני המשפחות
השכולות של כל חיל החטיבה
תאריך: יומ חמישי, י' במרחישון
תשע"ד, 10 באוקטובר 2013
מקום: יד לשرون בלטרון
לוח זמנים: 16:00 מפגש רעים
ובני המשפחות השכולות,
17:30 הנחת זרים בכותל השמות,
18:30 טקס מורשת זיכרונו
באמפייטאטרוון.
סיום משוער 20:00
לפרטים: טל': 09-8972677,
טל': 055-6603742
egrof.habarzel@gmail.com

אורן צובה ("ORG") – מיגון שקוּפּ COMMITTED TO YOUR PROTECTION

- פתרונות מיגון שקוּפּ כנגד כל סוג האוויים – כולל מוקשים, מטעני צד ו-RPG.
- שיטוף פעולה הדוק עם מונט"ק, מפא"ת ומשהב"ט במשר עשרות שנים.
- אספект פתרון מיגון כולל – ייצור מסגרות מפלדות שריר וחומרים מורכבים.
- פתרונות מתקדמים המאפשרים הפחתה משמעותית של עובי ומשקל תוך עלייה ברמת המיגון.
- OSG מספקת BLOCKS NVISION וחלונות מוגנים לטנקים המרכבה ולנגמ"ש הנמר.
- OSG מפתחת פריסקופים מתקדמים עבור כל הרק"ם בצה"ל.

**OSG ("אורן צובה"), קיבוץ צובה, 90870, IL
www.osg.co.il**

OSG Inc., 48 Industrial Park Way, Emporia, VA 23847, www.osg-armor.com

הנעה עצמית כתנאי לניצחון

בקרוב הצליחה בלילה, שלא היה כדוגמתו, נותקו כוחות חטיבת 14 זה מה שאר המשיכו בלחימהם בדבוקות עיליה. בגבורה דומה מעוררת פליה, פעלו כוחות השריון בקרבות ההגנה ברמת הגולן. התקפת הנגד בגולן של אוגדת מוסה פלאד ב-8 באוקטובר, היא מופת למיizio' הزادנות בעיתוי תובעני. قول אלה הן דוגמאות להנעה עצמית "צנחנית" שאפיינה את השריוןאים והביאה לניצחון

הצליחה נגד כל הטכניות
שהביאה את הניצחון
צילום: ארכין צה"ל

אלוף גרשון הכהן

מתוך לחץ חברתי, מתוך חרdot הבושה. השרוינווי הזה שפילס דרכו ווחרק, כמו רבים אחרים בין לוחמי השירותן, דחף עצמה חזרה אל הלחימה ביזמתו, מבחןתו, בכוח הנעתו הפנימית. בהתנהלות שנדארתה לו כונרמה מובנת מלאיה, הוא מצא את עצמו משולב בפלוגה אחרת תוק כדי כניסה לקרב, בין חברים חדשים שלא ידע את שמו.

לקראת הצניחה בנורמנדי תודרכו הצננים הבריטיים והאמריקאים לפועל כך: השלווה הראשונים שנפגשים לאחר צניחה – הופכים לחוליה, עם חוליות נוספות – מצטרפים ליתנה, מתארגנים במחריות ומתחלים בלחימה. בהקשר מוציע כזה אין לציות הארגוני ממשות הכרחית, אין מתחנים להתארגנות**מבנה ארגוני**, הרי לשם כך אומנו צננים. זה המופת שאפיין במלחמות ים הCAF את חייהם השרוינוויים מן הימים הראשונים עד לאחרון. שרוינוויים שנאבקו בשדות תעופה בחו"ל על מקום במטוס ארצתה, שעם הנחיתה בארץ עברו התארגנות קצירה ונשלחו אל החזית, נאבקו על מקום בطنקים הפגועים שייצאו עם בוקר ללחימה מחודשת. פצועים שברחו מבתי חולים, היה ביטוי להענה פנימית ורוח גדולה של נחישות והקרבה.

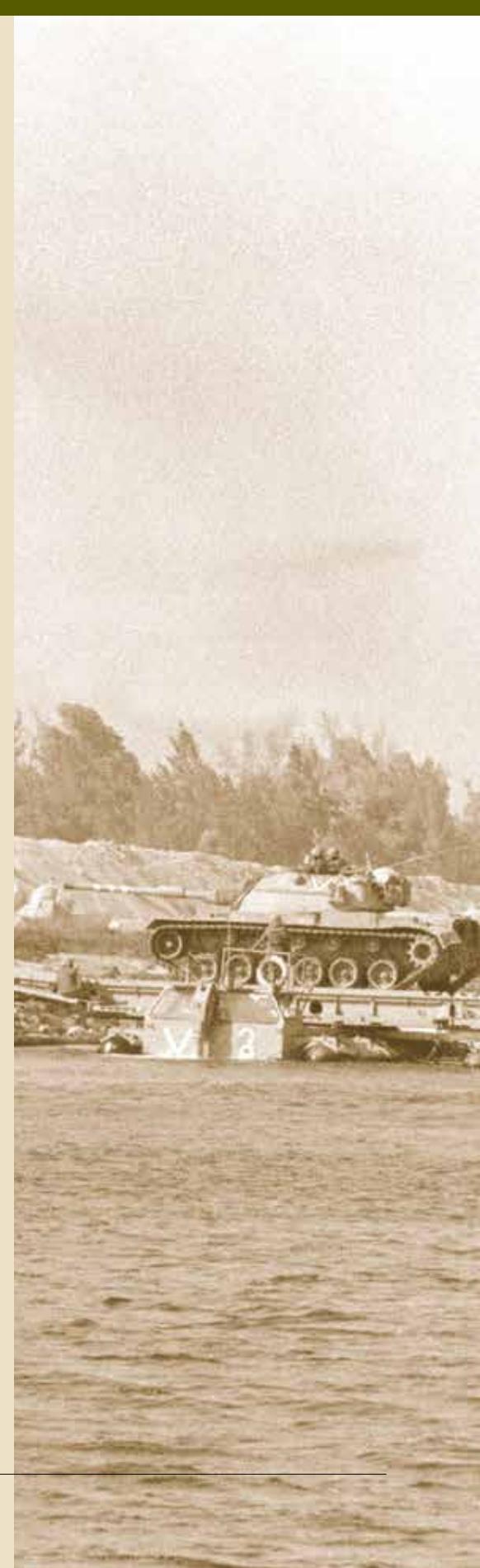
המרכיב השני המאפיין את הלחימה הצנונית הוא יכולת הלחימה במצב כתור. הצנחו המוטל לפעולה בעומק שטח האויב, מצוי עצמו, באופן מתוכנן ומודע, פועל למרחב הנanton בתנאי כתור. הוא מופעל שם כדי לפגוע באובי מעורפו וליצור דוקא לאובי את חרdot הכתור. זו הייתה צורת פעולה כבוקה 14 בלילה קרבת הצלחה, בחזית צפונה מזרחה לתעללה אל עומק דיוויזיה 16 המצרית. בחדרותה אל עומק מערך ההגנה של האויב, בקרוב לילה שלא היה כדגםתו, נוטקו כוחות צניחה 14 זה מהה, אך המשיכו בדקות יעה בלחימתם. באומץ ובגיאון הזה של העזה בפעולות כוח קטן ונידי בעורף מערך האויב, פעל כוח הטנקים מהטיבת חיים ארץ במערב התעלה ביוםיהם הראשונה לקרב הצלחה. בגבורה דומה מעוררת פלאה, פעל כוחות השרין בקרובות ההגנה ברמת הגולן. גם במלחמות מבודדות, המשיכו בלחימה גם כשהעניפו על ידי

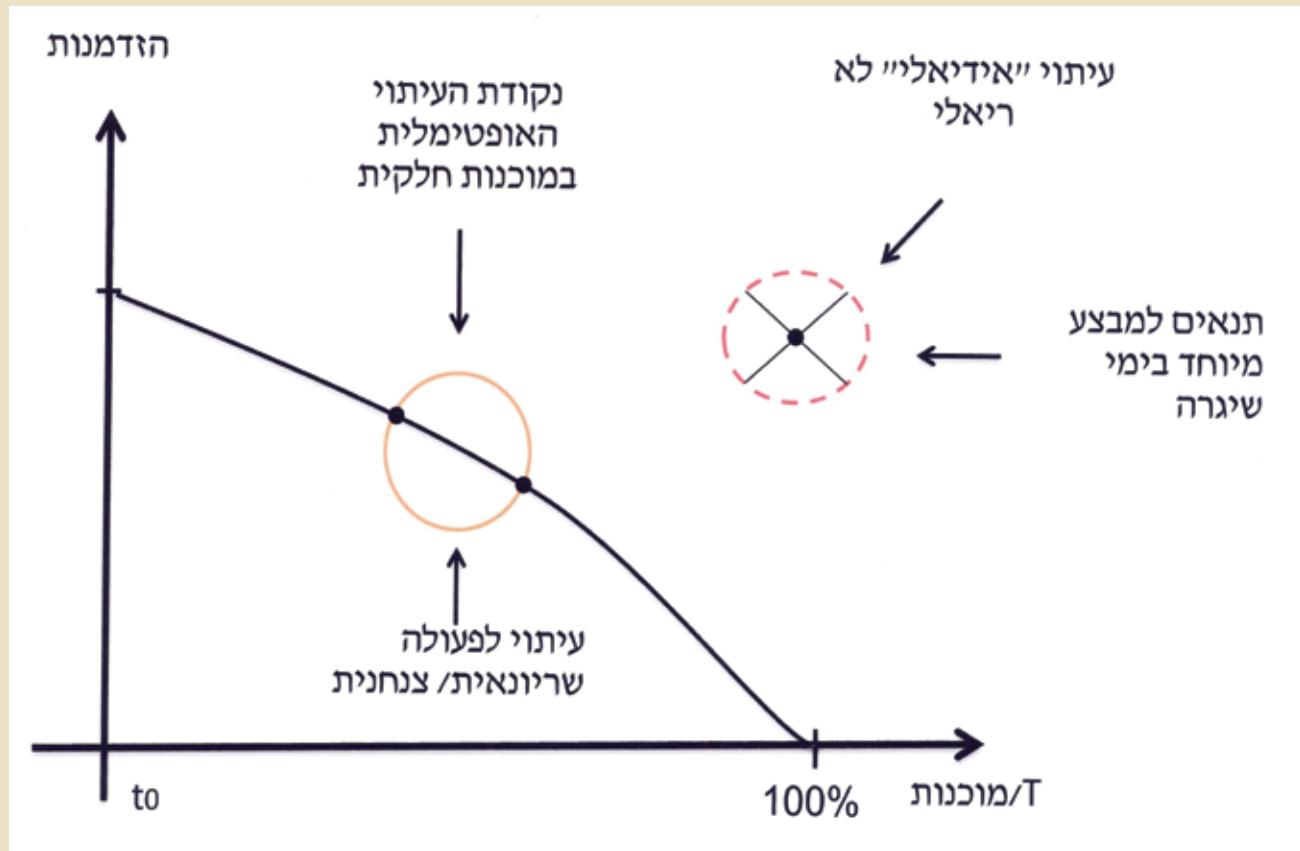
בערב השקת ספרו של אילן כפיר על קרובות צניחה 14 במלחמות ים הCAF, שבו על הבמה ביד לשرين בטלפון שלושה מגיבוריו קרב הצלחה: מה"ט 14 אמןון רשות, מג"ד 184 אברהם אלמוג והמ"פ רמי מתן. הקהלה הקשיב מרותק לסיפוריהם. לפטע קיבלי מכה בכותם מהיושב לצדי, זה היה אrik אכמון סמח"ט הצננים בקרב הצלחה. בלחישה אמר לי: "השרינוויים האלה, איך תופת עברו שם, איך מזל שאין צנחים". אמרתי לו: "תקשיב לסיפורם, הם היו צננים אמיתיים". מובן מיותר להזכיר לויכוח מי היה שם "וותר צנחים". גם צרך להסביר מה זה מוסיף בכלל ללחמי השרין ששוו מופת להחימה שרוינוויות, אם נשבח אותם צננים?

יכולת ההנע העצמית שמביא עימו הצנחו אל שורות הלוחמים, הייתה מאז היוצרותה לתמצית יהודה של תופעת הצנינות, ומקור המשמעות לטעם ההתנדבות של הצנchan. אז מתגלת פער משמעותית ומשמעותית של שרינוויים מז'ה האפורה המיוחסת לשרוינוויים כמגיסטים מז'ה השורה – המופעלים במכנים של חוק ומשמעות נוקשה – בין רוח ההתנדבות וההנע העצמית שפיימה בהם ברגעי המבחן העילאיים של מלחמת ים הCAF.

בחיותי מה"ט מילואים הגעתינו ערב אחד, יחד עם הסמך"ט יעקב צ'סנר, לביקור באחד הגודדים. ניגש אלינו חיל ושלח את צ'סנר, שהיה מ"פ' ב' בגוד 82 בקרבות רמת הגולן: "האם אתה זוכר, היתי אצל תותחן טנק, הctrpatyi בסינדיאנה ונלחםתי איתך עד שהטנק נפגע בכניסה להאן ארנבה". הוא היה אז חיל צעיר, צמ"פ ננייק בפלוגה ד' גוד 82. הטנק שלו נפגע והמ"פ נפל בשבי. הוא חילץ עצמו אל צוחני גדור 50 שהחזיקו את הcano במושבי דרום רמת הגולן, יחד עימם נסוג אל בקעת הבטיחה. הצננים נסעו משם להתארגנות בסיסים בבית סחורה, ואילו הוא ביחסתו עלה חזרה בטרפם לרמת הגולן, מצא את פלוגתו של צ'סנר מטהרגנת בסינדיאנה, והctrpatyi לטנק של צ'סנר להחלף תותחן שנפגע. זו דוגמת מופת לפעולת לוחם מכוח הנעה עצמית.

פסיכולוגים מסוימים כי חיללים פעילים בשעת

ריצ'רד סימפקין בספרו "מרוץ אל העתיד" תיאר אתגר זה בגרף הבא

למצות הזדמנויות בעודה قيمة, ופעלו במגוון
זריזה גם במוכנות חלקית.
האלוף אלעד פلد שפיקד על חטיבת גולני
בisor של שנות החמישים, ובתווך כך פיקד על מבצע
תאופיק בדרום רמת הגולן, סיפר כיצד בהציג
המבצע לבן גוריון, שהיה אז ראש הממשלה
ושר הביטחון, נשאל הרמטכ"ל לסקוב "ומי
מצבע?" הרמטכ"ל ענה: "גולני". בן גוריון פסק:
"צנחים!", לסקוב עמד על דעתו, בן גוריון אישר,
אך הדגיש לרמטכ"ל: "אחריתך!".
בן גוריון האמין בצדנחים שיביצעו וינצחו,
בכל דרך ובכל מחיר. את הדרישה והציפייה הזאת,
מיימו במהלך יום ההפורים לחזמי השרוין.
בכל מי הלחימה נשאו השרוינים עם כל כחיהם
ברצף את עיקר המשימות, ולא נסגרו לאחר
גם כשהתדרלו שורתייהם. האלוף טל אמר לי
פעם כי ראוי להכיר בעובדה שאrik שרון בגין
בשנות החמישים, יצר את רוח הלחימה
של צה"ל. את הרוח זו מימשו במהלך יום
ההפורים לחזמי השרוין כמורשת לדורות. ברוחם
ובמקצועיהם תרמו תרומה עילאית לניצחון רב
רשותם, שרישומו ניכר בתודעה אויבנו עד עצם
מיינו.

התקפתה הנגד בגולן של אוגדה 146, אוגדת
מוסה פלד, ב-8 באוקטובר, היא מופת למצוי
הzell העיתויי האופטימלי בנסיבות חלקית
בימים אחד, בצפיפות למוכנות שלמה יותר, ניתן
כי ההzell העיתויי הייתה נמוכה, כי הח"ר הסורי
שהתעכבר ביממה הראשונה, היה חובר אלako
החזית של הטנקים הסוריים והתקפתה הנגד של
אוגדת פלד הייתה נתקלת בקו הגנה חזק יותר.
גם קרב הצלחה באוגדת שרון הוא ביתוי
לעקרון הפעולה הדורש מצוי הzell העיתויי
בנסיבות חלקית. נוהל הקרב של כל יחידות
הzell העיתויי, בהן חטיבה 14 וחטיבת הצנחנים,
היא קצר והותיר פערים משמעותיים עד כדי
סיכון ממשי לאי יצוע המשימה. גם המוכנות
הנדסית לצלה לא עמדה בתנאים הנחשים
להחרחים לקרב צליה: הדבורות היו מרווחות,
חלקו שקו בחול, סיכוו של גשר הגלילים
להגיע אל קו המים היו קטנים. גם הסירות
להעברת הצנחנים אל הגדה השניה לא נמצאו
אללא לקרה ערבית. אבל העיתויי-הנסיבתי כפי
שהובן על ידי האלוף שרון, הניע אותו לצאת
לקרב באותוليل ההרגה גורל. למרות חוסר
המודעות מימוש הכוונות במילואה את הציפייה

גلى השרוין הסורי שהתמיד בחדירתו לעומק
המרחב, והותיר אותו מכוורות. בתנאים אלה
נוצר המופת של כוח-צביקה שהשכיל לפעול
בଘיון של פרטיזן, מגיח מהאגף, יורה ונעלם אל
החשכה, ממשיך בלכימה מתוך מודעות למצוות
כחוך קטן, מבודד ומכוורת.
המאפיין השלישי שהיה תמיד מצפן משותף
לצנחים וללחימת השרוינאים המוכנתה, הוא
הדרישה לזמן מידית לפעולה בעיתוי מתאים
גם בתנאי מוכנות חלקית. לנוכח הzell העיתויי
הኖצרת לעיתויים במפטייע, נדרשים צנחים
ושרוינאים לזמן מידית וغمישות ביציאה מידית
לפעולה כל עוד הzell העיתויי בתנעה".
המוכר: "להתחליל לנו! הכל יסתדר בעיתוי
בשעות הרות גורל במלחמה יום ההפורים,
ביטהו השרוינאים דרישה זו בדבוקות ומקצועיות
מרשימה. עם פרוץ המלחמה, מיהרו שרוינאים
לצאת לקרב ברמת הגולן ובסיני, מבליהם להמתין
להשלמת הת��יבות והצטיידות. חלקים יוצאו
לקרב ללא משקפת ולעיטים גם ללא מקלעים
(מומלץ לעיין בספרו של אייר ליטביין:
צ-17831). הת��יבותם המהיריה בעיתוי ובמקום
המתאים, גם במוכנות חלקית, הכרעה את הקרב.

İŞCAR תעשיית ייצור חדשנית

מתקנים מודרניים
טכניולוגיות מתקדמות
הנדסה מושגית
השכלה ומחקר
חדשנות וחדשנות
הנדסה וטכנולוגיות
מתקדמות
הנדסה וטכנולוגיות
מתקדמות
הנדסה וטכנולוגיות
מתקדמות
הנדסה וטכנולוגיות
מתקדמות

בשימוש שבבי משמשים בוגש חמוץ גלם גדול די להכין את המוצר הסופי כולל גבירות מוכנות לעיבוד שבבי כבן מחרשות, קרוסות, מסורום, מסורים, מקדחות ומשחחות חסוס עוזר החומר ברמות דיקת המבוקש עד אלף המילימטר מיוצרים כלים לתחשיות השונות תעופה • רכב • תבניות • רפואה ועוד אנרגיה • תעשייה כבדה ועוד

İŞCAR Member IMC Group
www.iscar.co.il

ORKIN

פרופיל חברה
אור מכניקה נוסדה ב-1992

כח אדם
כ-80 מועסקים: מהנדסים, טכנאים, מתכנתים, מומחי הרכבה ומפעלים מזומנים

מוצרים עיקריים
▫ ייצור רכיבי עבוד שבבי מודיק.
▫ הרכבות של מערכות מכניות ואלקטרו-אופטיות.
▫ פיתוח וייצור דגמים וכליים.

יכולות ואמצעים
מערך מכונות CNC, קווי הרכבה,
יכולת אינטגרציה, מסירת פרויקטים מוגמרים.

הסמכה
AS 9100 REVC
9001 ISO מודל 2000

דרך גד פינשטיין, פארק רחובות ת.ד. 17 נס ציונה
טל. 02-9365000-08 (רב קוו) פקס. 08-9460601
E-mail: ormek@ormec.co.il

חיל מעץ

"חיל מעץ" הוא שירו של רב"ט אליעזר גינסבורג ז"ל (בן חנה ואהו), מגדור 95, שנפל בעת מילוי תפקידו ב-11 בנובמבר 1979. לחן זהה אשדות

"בשתיתי קטן היה לי חיל מעץ,
חיל קטן על פנ עופרת עגול.
ואיך שלא שמתה אותו,
הוא לא יכול ליפול."

ועלシינו אני רוצה לתת אותו לצבא
את החיל שאף אחד לא יבכה עליו,
את החיל שאין לו ייסורי מצפונו,
את החיל ששום דבר לא כואב לו,
את החיל שאף פעם לא יייפול.

ואני רוצה לתת את החיל הקטן
 לכל צבאות העולם,
 ואני רוצה לתת את החיל שלי -
 את החיל שלא נלחם".

הצלחה קרבות בגדה המערבית אל אזור הצלחה

חטיבת הטנקים 401 בפיקוד דן שומרון ז"ל (ליימים מפקד מבצע אנטבה והרמטכ"ל ה-13) לחמה בגזרת סיני ותעלת סואץ במלחמת יום הכיפורים. תא"ל (במיל') עוזי לב צור (לנצנור) שהיה מג"ד 195 בחטיבה, מתאר את לחימת החטיבה עד סיום המלחמה בעדביה שבדרום תעלת סואץ

טנק מגדוד 195 בחטיבה 401
משמש טוגן לגשר הדוברות
• צילום: מאוסר תא"ל עוזי לב צור

תא"ל (במיל') עוזי לב צור

בכיבוש הרוחב. מרגע שחצאו את כביש הג'די נגלה לעיניים עולם אחר: צירי צנעה עמוסים כל רכב קרביים ומנהליים עד כדי סתיימה, שיירות של דרגים ומஹמה. דן החליט לא לסbulk את כוחותיו בכיבושים העמוסים והמפוצצים لكن הורה להם לרדת מן האספלט ולנוע בחולות. וכדי להבטיח שהטנקים יגיעו אל הגשר ואל השטח המצרי עם כמותיות מסוימת של תחמושת ודלק, הורה שהדרגים ינוווע בעקבות הטנקים כשהמשאיות נגראות בחולות על ידי הרכב המשוריין.

כמו בשעות הראשונות שלאחר פרוץ המלחמה, שוב עמד הדוד עמנואל פרוס בזירה הדרומית, מול הארמיה השלישית, אך הפעם היו הנסיבות שונות לחולות: זה"ל נמצא בעיצומה של המתקפה הגודלה אל תוך מצרים.

הטנקים עוברים בגשר

ב-17 באוקטובר לפנות ערב הגעה החטיבה לאזור הצליחה והחלתה בתדלק הטנקים ובchinוטם. עם שחר הגיע תורה של חטיבה 401 של דן שומרון לצלחה את התעללה. שעה לפני כן

למחרת שוב היו הדודים 195 ו-46 בכוונותם לbijouterה התקפה מדורים. כיוון שגדוד 52 של סקל נשאר לבדו בעמדות הבלימה על איזר המיתלה, העביר אליו עוזי את כוח עמיות, פלוגה שלישית שנייננה לו תחת-פיקודו. אולם ההתקפה התעכבה. שעת ה-12 נדחתה וסימון לשעה 12:00 בצהרים, "ירדה" פקדתו בהולה של סגן מפקד האוגדה תא"ל ברוך הראל (פינקו) להיות בכוננות לתנועה צפונה לאורה המרכזית, לקרה צליחה אל ממערב לעתלה. עוזי הספיק להזכיר אליו את חמשת הטנקים של כוח עמיות, והגדוד של שובל המשיך למנות שתי פלוגות בלבד.

מטרת המגננה בזירה הדרומית הושגה. הארמיה השלישית נבלמה הרחק ממעברי הג'די והמיתלה.

צליחת תעלה סואץ והמעבר למתתקפה בארץ גושן (אפריקה)

הטנקים גרוו את המכליות בחולות
בשעה 14:00 לאחר ה策הריהם החלו שני הדודים בפיקוד המה"ט דן שומרון לנעו צפונה

سور שלב המגננה בסיני

ההתקפה בוטלה – לנוע צפונה
ב-17 באוקטובר 1973, שלושה ימים לאחר קרב השוריון-ברזירון הגדול בוואדי מבוע'יק, שבו הושמה חטיבת טנקים מצרים, אמרור היה גדור 195 שבפיקודו (מחטיבה 401 שבפיקוד דן שומרון ז"ל) להיכנס, במסגרת הסביבה בתוך החטיבה, לחניון מנוחה באזורי הצומת של כביש המקטלה ובכיבוש הרוחב. אולם במקום זאת קיבל גדור 195 שבפיקוד עוזי לב צור (או לנצרן) וגדור 46 שבפיקוד דוד שובל פקדוה להעביר את הגזרה המרכזית לגדור 52 שבפיקוד עמנואל סקל, ולנוע דרומה כדי לבצע התקפה מוואדי מבוע'יק בכיוון צפון – מהלך שנועד לשמש סדן להתקפת האוגדה הצפונית יותר, אוגדה 162 של האלוף

אברהם און (ברן), מכיוון אגמים ודרומה. המג"דים עוזי ודוד ערכו את תוכניות ההתקפה של כוחותיהם, אחורי כן יצאו לשטח ההייערכות דרומה. ברעם האחרון בוטלה ההתקפה. עוזי עצמו, שהוא מחוץ לטנק שלו וערך תצפית עם קבוצת הסיור, היה עד מרוחק להיפגעות הטנק שלו מטיל.

טנקים של חטיבה 401 במלחמתה • צילום: מאוסף תא"ל עוזי לב צור

הוכנס באותו ערב לחניון סמוך, ובסיומו של דבר חבר לפונת בוקר אל הפלוגה של מוטי. בצהרי אותו יום, 20 בחודש, התחל נסח מארץ גדור לנעו מזרחה ונערכ מול גדור 46 של שובל, שהייה בעמדות על כביש איסמעיליה-קהיר, מזרחה לאבו-סולטן. בשלב זה הוטל על החטיבה לכבות בסיס טילים מרחק של עשרה קילומטרים ממערב-צפון-מערב ולהشمידו. דן שומרון הטיל את המשימה על הגדור של שובל, שנפגע פחות מהכוחות האחרים בהתקפת הザראיים.

היתקלות של פלוגת ירון

ההתקפה החלה בשעה 16:00. גדור 46 נע צמוד לכביש. יIRON הוביל אל פלוגתו בשדרה מדרום לכבשים ועירא מצפון לו. באמצע, בין שתי הפלוגות, נע המג"ד דוד שובל בטנק, לידי מפקד החטיבה בגנוג'ש הפיקוד, ומאהור נע החרמ"ש. הראות התייה להקوية. רוח שבאה מכיוון הים מצפון, העלה ענין אבק והמשיך ממערב נורורה את העיניים.

שם, בטווח 500, איך שהזאת את הקצה של התובה – חטפני נ"ט שהדליק את הטנק שלו".

הטנקים של נתקה השתערו ושטפו

איש מאנשי הצוות לא נפגע, יוני קפץ מן הטנק שלו כדי להמשיך ולפקד על הפלוגה מטען אחר. אבל תוך כדי תנועת ההסתעורות התפזרה הפלוגה. חלק מהכוות עזז בחילוץ אנשי הצוות, ועד שהושתלט יוני מחדש על הטנקים של פלוגה מ' – שטפו הטנקים של נתקה בהסתעורות את היעד וכבשו אותו. עתה נכנסו כוחות החרמ"ש של עוזי לתוך המגן והשלימו את הטיהור. לעת זהריים עמדה החטיבה דן שומרון ממערב למוגן למכונת הארטילריה. מוטי פז, אשר חזר בינוים והctrף לגדור, נשלח עתה פעם נוסף לתגבר את החטיבה של נתקה שהייתה מודולדת למד'. נתקה הטיל על מוטי פז לתפוס קטע מן המערך החטיבתי של. גדור 195 כלו

פחות סדר הכוחות של החטיבה בשישה טנקים, שאთם נצטווה המה"ט להعبر לחטיבה שכנה, במסגרת ציווית הכוחות האוגדיים. עוזי ודוד נתנו כול אחד שלושה טנקים. מפקד האוגדה, קלמן מגן ז"ל, עמד בעצמו על הגשר ושלט אישיות על מבצע מעבר הטנקים. בראש חטיבת דן שומרון נע גדור 46 של שובל, הפלוגות של עירא וירון, אחריו גדור 195 של שובל טנקים ואת הנגמ"שיהם של סטודניק.

הצלחה עבירה ללא תקלות. החטיבה נכנסה לנוף של החץ החקלאי, חצתה את שדה התעופה של דורו סואר ונערכה ממערבה, כדי לצאת משם לתקיפת מתחם הכלול החטיבתי ארטילריה ונשך נ"ט רב, ובכך להרחיב את ראש הגשר.

בגדור 46 המוביל של שובל אירעה תקלת. סגן מפקד פלוגה ב', יצחק מזר, שהיה בטנק השלישי בשדרה, ניתק ללא משים מן החוד והוביל אחריו את שאר הגדור צפונה. הכוח המשיך לנעו עד לגשר הגלילים ורק שם הבחין ירון כי השיטה אינה תואמת המפה. הוא התקשר למפקדת הגדור ואחר כך הורה לכלום לבצע סיוב במקומ על הכיביש הצר, לנעו חוזה, ולהתאחד עם הגדור. בගל תקלה זו החליט המה"ט להקדים ולהכניס להתקפה את גדור 195 של.

שלב המתקפה בארץ גושן (מצרים)

היעד: בסיס טילים, התקפה על מגן ארטילריה – מקראה

ההתקפה נפתחה סמוך לשעה 11:00 לפני הצהרים. היעד היה המגן של ארטילריה המוקף בטנקים מחופרים ומתוגבר בחיל רגלים, באגד המזרחי של מחנות אבו-סולטן. כוחות החטיבה אמרורים היו לתקוף את המגן מצפון, וכוחות חטיבת נתקה 217 ממערב. חטיבה 401 של דן שומרון אמרה הייתה לירות, לרוק ולחפות וחטיבת 217 של נתקה ניר – להסתער.

גדודי החטיבה עלו לUMBDOOT ההייפוי לכיוון היעד, גדור 46 מימין, וגדור 195 משמאל. הטנקים פתחו בירי והצלחו להשמיד את כל מה שעלוolia היה לסכן את החטיבה – טנקים מחופרים, תותחים נגד טנקים וטולות של ארטילריה טהה. כאשר ראה מג"ד 195 שטירות הנטק"ט שבתו המגן שותקו, שיפר עמדות יחיד עם פלוגה מ' של יוני הכהן בכיוון היעד. ואשר החלה ההסתעורת של כוחות 217 של נתקה, תפס יוני עמדות קרובות יותר על אחד מモצבי החוץ של המגן, בטווח 500 מטרים בלבד ממרכו. רציתו לנסוע ולעיבור מתחום הגדר בצד אחד. רציתו זאת שום דבר לא יוכל לצד השני ולשטו את היעד בצד השני. אבל

מעמד מסירת נמל עדביה מהמצרים לנציג חיל הים בונוכחות מח"ט 401 ומג"ד 195
צלום: מאסף תא"ל עוזי לב צור

לא הבחנה. עיניו היו מלאות אבק ורסיסים מן הפגיעה שספג הטנק בראשית הקרב. ואז נשמע בקשר קולו של המח"ט ל"תקפל" לאחריו: "היו נפגעים רבים. היום אני יודע שהייתה שם חטיבת משוריינות סבב בסיס הטילים. הינו קרובים, אבל החלווטי – אני את הטנים לא מכניס פנימה, כיון שאין שם שום צ'אנס".

הפלוגה של עירא, או מה שנותר ממנה, התחללה לנעו חוזרת בחיפוי הטנים של ירין. בדרך בקש עירא שיורשה לו להשמיד את הטנים שהשארו נטושים בשטח. המח"ט לא רצה לאבד זמן כיון שהוא לנפצעים. כאשר היה שתי הפלוגות בדרכן מזרחה אל החניון החטיבתי, פקד דן שומרון על הפלוגה של יIRON לתקוף באש בסיס טילים אחר, קטן יותר, שהיה שומר פחות. אחרי מספר מטחי ירי בערו מותקני הבסיס. הכוח הגיע לחניון. שם ראה עירא את המג"ד שובל מוביל לתאג"ד.

פינוי נפגעים תוך התקפה אוירית

הטנק של שובל נפגע מיד בדקות הראשונות של קרב האש עם בסיס הטילים. פגח חודר שריריו פגע בחלק העליון של התובה. הנגן נפצע קל, התו陶ח אורי פונדק נפצע אונשות בחזהו ובגפיו וכול גופו סבל מכויות. הקצין חיים ימינוי, ששימש בטנק זה טענוק, נפצע בבטנו. הקצין המודיעין של האוגדה פינה את שובל, ונגמ"ש של החרמ"ש פינה את שני הפעוטים האחרים. ימינוי ופונדק מתו בדרך לבית החולים. שובל עתידי היה לעבר סדרת ניתוחים, וכעבור שלושה חודשים חזר ופיקד על הגודז. הנפגעים, פצועים והרוגים, הובאו לחניון

ברגע שעבר עירא את הכביש בראש פלוגתו התחליל הכוח לטפוג פגיעות פגאים. "אני חשוב שהיו אלה טנקים ונ"טים. נתתי פקודה מהירה לפלוגה להתפרק וпотחנו בירי. אני גומר לנחל את הסדרה הראשונה של הירי – לא היו פגיעות טובות – ואני מסתכל לצד שמאל שלי וראה שני טנקים, מתחסלים לצד ימין ולאחר מכן – שלושה טנקים בעוריהם, האחד היה של המג"ד שובל, השני היה של סגן מפקד הפלוגה יצחק מזור, השלישי של צוער בשם ברוק, שהגיע והצטרף לפלוגה במהלך המלחמה".

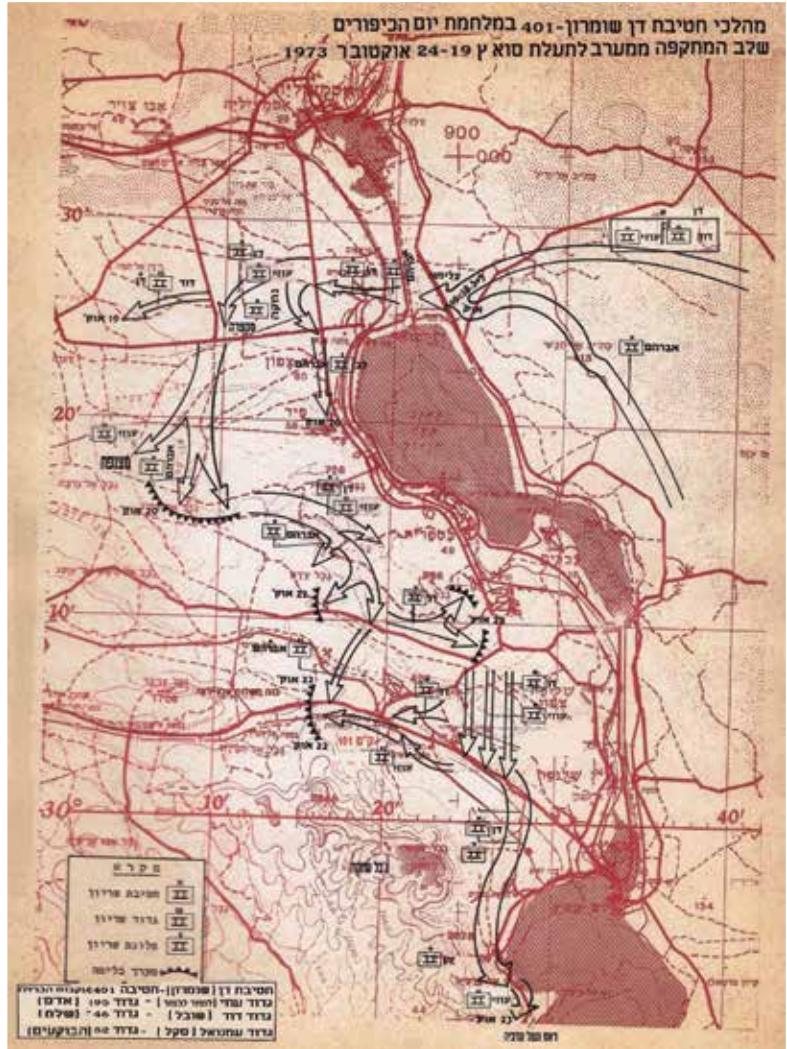
התברר כי בסיס הטילים, שכורא לא היה מוגן, היה מוקף כוח ניכר של טנקים ותותחים נ"ט. בדייבד נודע כי חטיבת טנקים מצרים שלמה הייתה פרוסה שם. האש שליהם הייתה מדוקית ביותר. טנק רביעי נפגע ואחריו טנק חמישי. נשארו שלושה טנקים פעילים: של עירא, של מזור (שהשתלט בINITIALLY על הדלקה בטנק שלו ושל אלחנן, אחד הגורמים הרוח החזקה מצפון) חיבעה את עירא לקבוע סדר ירי מן הטנק הדרומי הקיצוני וצפונה, כדי שnitin יהיה לצפות ולබור את האש, אלומק קשה היה להתגבר על הഫיעות. עיליות המקשרים האופטיים הייתה אפסית. הטנקים שנותרו בפלוגה ירו לעבר הטנקים המצריים וכן לעבר המתנקים בסיס הטילים.

המח"ט מפסיק את התקפה

בשלב זה נפגע טנק נוסף ווסף בזחליו והצווות נטש. שלושה נאספו על ידי עירא, הרכיבו על ידי טנק אחר. עם שבעה אנשים בטנק, מהם פצועים והמוותים, המשיך המ"ב בירי. מזר סגנוירה כמעט

לאחר תנועה של שישה קילומטרים בערך, הודיע יIRON למג"ד כי "נדמה לו" שהוא רואה כחמים שחורים בחזית. ("אני לא רואה היבט ממראך ולכן אני אף פעם לא בטוח בדברים האלה"). המג"ד פקד על יIRON לפתח באש על הטנקים המצריים שנתגלו, ובירא מהיר פגעה הפלוגה בשישה-שבעה מהם. בתום הירי פקד המח"ט להשריר את פלוגת יIRON בחסימה, בעוד הגודז ממשך לתנועה לעבר היעד שהוא בסיס הטילים. המגמה של המח"ט הייתה לתקוף את היעד ללא יעוביים כדי שלא להיכנס לחושך. ולכן אחורי שהשair את הטנקים של יIRON בחסימה, שבר כיוון צפונה כדי לתקוף. יIRON המשיך בקרב האש עם הטנקים שמולו, והmag"d שובל לך את הפלוגה של עירא מצפון, והmag"d שובל לתקוף את הפלוגה של עירא ממערב. ככל שיכל היה להבחן בתנאי הראות הקלקיים, לא גילה שובל בתצפית כל תנועה של כוחות שרירין והיה משוכנע בכך כי בסיס הטילים עצמו אינו מתוגבר בכוחות שעולים לטכנו.

מהלכי חטיבת דן שומרון - 401 במלחמת יום הכיפורים שלב המתקפה ממערב לתעלת סואץ 19-10-1973

מפגיעה ישירה, בעת שצפה והתריע על התקפה. מהרתו היום החליף המח"ט את גודוד 195 של צור בשתי הפלוגות של גודוד 46 של שובל. הפעם לא תקפו עוד כוחות שרין מצריים, בין היתר בגל פעילותו הנמרצת של חיל האויר הישראלי. באותו יום התחלו הטנקים של חטיבת דן שומרון במרדפים אחרי טייסים מצריים שהצליחו לכנסו ממוטסיהם המופלים. תוך 48 שעות עלה מספרם על עשרה.

בזוקאים מצריים באمبולנסים

סמוך לשעת הצהרים, בטרוח של כ-1,500 מטרים, נואתה חולפת שיירה רפואי מצרית. כיוון שהמשמעות הייתה אבטחת הציר, לא נפנו הטנקים של עירא לטפל בשiera, אלא משהובר כי היו אלה בזוקאים מצריים שביצעו את הגיחה באمبולנסים כדי לתקן את מערכת האבטחה של הטנקים. זמן קצר לאחר מכך הגיעו שיירה ארוכה, של משאיות של דרגי האספקה של אוגדת ברן,

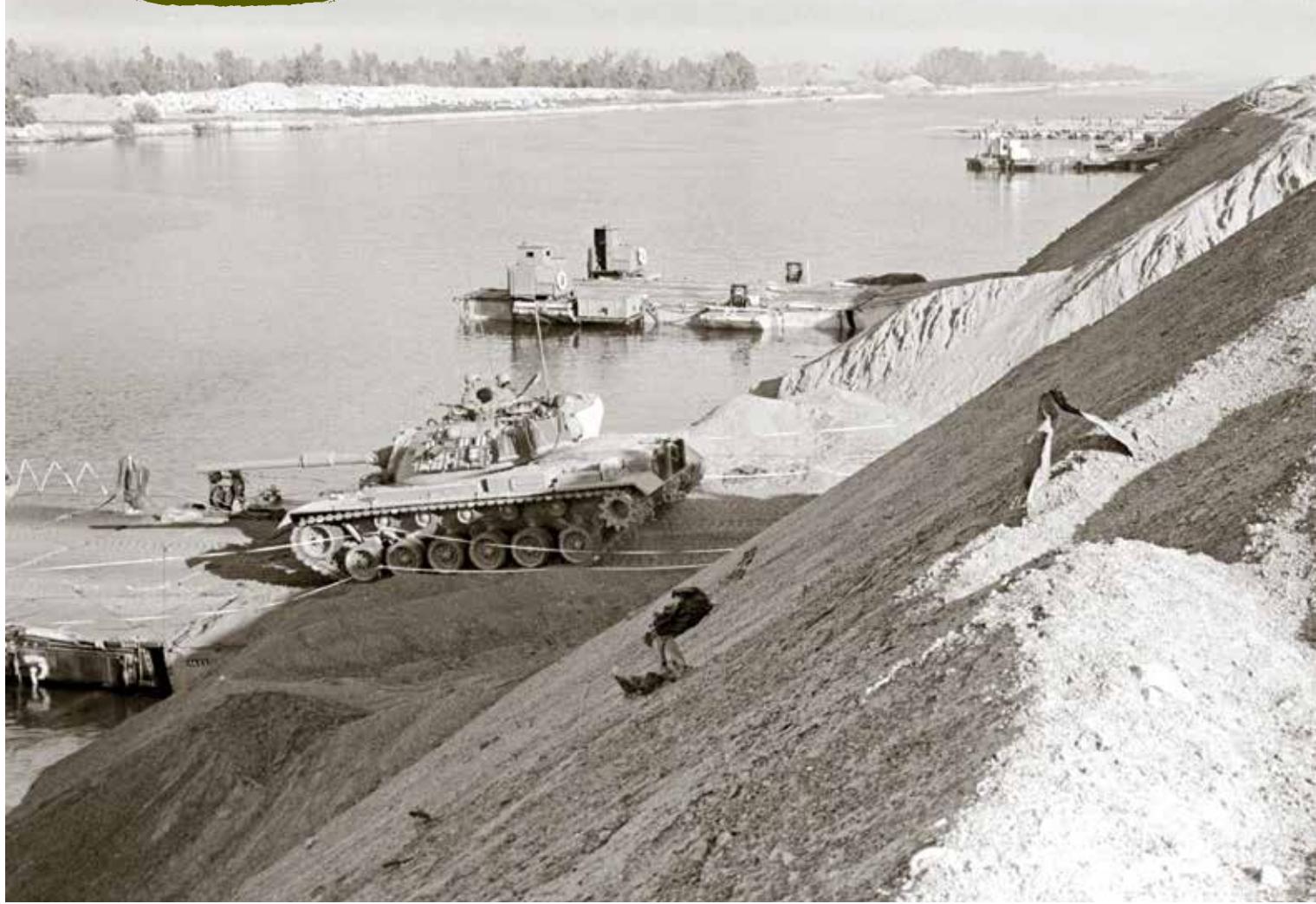
לצומת דרכים באזורי ג'בל אום-כתיב ולהעירן. שם לאבטחה אגיפה של אוגדה 161 של ברן, בלחימתה לכיוון פאיד. המשימה הייתה להבטיח את חופש התנועה בציר, שדרכו עברה האספקה לאוגדה, ולבסוף את כל התקפות המצרים (ביהק של חטיבת משוריינת וחטיבת מונכנת) ממערב ומצפון. לב צור ערך את הגודוד בקשת של 180 מעלות – כוח עמידה בכיוון דרום, מוטי פז בכיוון מערב וינוי הכהן בכיוון צפון.

לאחר השעה 15:00 אחר הצהרים התחל כוח טנקים מצרי בעוצמה של פלוגה מוגברת לנעו בכיוון הצומת לעבר הטנקים של כוח עמידה. לב צור הורה לינוי לתגבר את כוח עמידה, ושתי הפלוגות השמידו שמונה טנקים מצריים, היתר נסוגו והחלו לירוט. ב-17:00 אחר הצהרים תקפו מטוסים מצריים את הגודוד. מפקד כוח עמידה נפצע ופונה. הטנקים שלו חולקו בין יוני למוטי פז ומעיטה שוב מנה הכוון של לב צור שתי פלוגות בלבד. בהתקפה זאת נהרג קצין המודיעין החטיבתי

החויבתי. מפקד האוגדה קלמן מגן הזעיק מסוק. זה הגע תוך זמן קצר אך לא יכול היה לנחות. החניון הותקף על ידי מטוסי סוחוי ומריאז' מצריים, והיררי נגד מטוסים היה הסטני בתקילה, עד שהוברר כי המיריאז'ים גם הם מטוסי האויב. המטוסים התקופים הטילו פצצות תבערה ותאורה מזנחות. בסיס לא נפגשו טנקים נוספים. הגודוד של שובל נותר ללא מג"ד, וכיוון שהסמג"ד ע"סוק היה בדחיפות דרגי האספקה – הוכפפו שתי הפלוגות של גודוד שובל ישירות למח"ט. קרוב לשעה 03:00 אחרי חצאת הגיעו משאיות האספקה. השיירה הופצצה ונפצעה אונסם בדרך לחניון החטיבתי, אבל הטנקים החלו את יום המחרת במכלי דלק ובתאי תחמושת מלאים.

קרבות ג'בל אום-כתיב לאבטח את אגר האוגדה השכנה

בימים שבת, 20 בחודש, בשעה 10:00 בבורק בקיירוב, הורה המח"ט לגודוד של לב צור לנוע עמו

טנק בתחילת המעבר על גשר בתעלת סואץ • צילום: ארכון צה"ל

ישראלאי, אשר עם השמדת סוללות הטילים בזו אחר זו על ידי כוחות השריון – נטל את השוליטה בשמי זירת המלחמה הגדה המערבית של תעלת סואץ.

הגיע يوم 22 בחודש. חטיבת דן שומרון עמדה בצומת, ללא לחימה כמעט. אחר הצהרים עברה הפקודה בין הכוחות: בשעה 18:00 מפסיקים לירוט.

כולם, החל בצוותי הטנקים ועד המצח"ט, האמינו שזו אכן הפסקת אש. עם זאת הזיהר דן את הכוחות: "אמרתי להם: רבותי, אתם תראו, בעשר דקות האחרונות הם יירו כל מה שיש להם. הכרתי אותם מהפסקת האש הקדומה ב-1970 (סוף מלחמת ההשתה). ובאמת התפזרנו והתרחקנו מהם – הרביזו. אצלנו לא היו פגיעות. על הגשר לעומת זאת, היה משחו נורא ואוים. רבים נהרגו בדקות האחרונות. וכך מוחשבתי, בשעה 18:00 השטרר שקט. האמנתי שיש הפסקת אש".

לගי ההשתערות של הטנקים המצריים, קידמו אותו באש והשמידו גל אחרי גל, כמה מהם בקצב הטווח האפקטיבי. הציגין בכך במילוי המ"מ קובלנץ. היה זה יום של קורת רוח למפקד פלוגה כ', מוטי פז, ש"קפק" מדי פעם לתאג"ד ואף לבית החולים ברפידים, להחליף את התחבושות של ראשו הפצעו. "השמדנו באותו יום לפחות 20 טנקים. ירינו ופגענו יפה. זה היה קרבות טנקים, שריון-ברזיון. כשאתה מגע לקרב מגע טנקים, שלהם מול טנקים שלנו – פתרת את הבעיה. מה שההציג אותה זה הח"ר שלהם. כשאתה נתקל בהם, רואה את הטילים, ואין לך אמצעים יעילים נגדם – זו בעיה, אבל לא הטנקים שלהם, ואין זה משנה אם אנחנו 7 מול 20 או 4 מול 20".

כולם האמינו: זו הפסקת אש

מעתה ועד סוף היום, ואפילו למחרת הימים, לא היו עוד יוזמות תקיפה של ממש מצד המצרים. לעומת זאת גברה והלכה פעילות חיל האוויר

עירא העירק את מספן בכ-100. על הטנקים על עירא הוטל לאבטוח את השירה בדרך צפונה. תוך כדי נסיעתו הותקפה השירה מן האויר. אף כלי רכב לא נפגע אך הושקע עמל רב בכנוס כלי הרכב שירדו מן הכביש והתפזרו לכל עבר.

יום גדור לפלוגה כ'

בערב של 20 בחודש, כמו בערב הקודם, היו כולם הכוחות בחניוןليلת החיטוי, ולמחרת (21 בחודש), במסגרת מדיניות הסביב, הוציא המח"ט את גדור 195 של לב צור לצומת החינוי. מיד עם תפיסת העמדות גילה פלוגה מ' של יוני נגמ"שים מצרים מנסים להתקוף מדרום. בירוי מהיר והשמדן כל כלי הרכב.

כמעט באותו רגע נתגלה על ידי פלוגה כ' של מוטי פז כוח טנקים בעוצמה של דוד, מתמן להתקפה בוגרת המערבית. שבעת הטנקים של פלוגה כ' נערך בשני כוחות משנה: האחד בפיקוד מוטי והאחד בפיקוד עמייקם. שני הכוחות המתינו

ash leshni ha-zaddim n-dalka chalke sof gedola v-hafca tukh shniot l-lahava unkiyut matpeshet v-holcet. zioti ha-teknim ha-stanu ro mut m-hahava, v-hemfekdim chsho bagli ha-chom, ark aish la-negu v-hatnuya n-mashcha. tankim bo-zaddim v-yichudot ktnot shel chitivot shchnot, v-apilu shl ha-ayogda ha-shcna, arpfo tukh cdi tnuva lsdrha tchach pikkudo shl ha-mach"t dn shomron. "zeh ha-ayla, la-avita'i at ha-cvhot ha-alha b-kll. chshsti la-a mut mn ha-chibra, abel ai-cshho zeh ha-stadra. zeh ha-shm v-hatnuya chitivot, sh-hastabco b-kol mi-ni kshim b-shteh. aspati v-zirpati otom l-koch shli".

יוני שולר אקדח

ma-pakd pologa m', yoni ha-ayon, ha-bil at g-dod 195 sh-lb-zor, v-hatnuk ha-ayon shlo u-beukbot ha-nemg'm' sh shel ha-mach"t. be-ayvara shel ud-biyya na-tkala ha-shiyya b-mashiot sha-otun n-tsho cn-areha ha-mekdimim ca-shat-krivo b-hatnukim. ca-shguya ha-shiyya al-mashiot al-ah, ha-at ha-mach"t. n-achzr v-hora la-nago l-nu'u achora yoni at ha-tenk shlo, n-achzr v-hora la-nago l-nu'u achora v-leku'of at ha-mashiot. "n-tati at ha-pkuda lnag v-hes-taliti li-achor cdi l-koon avot, v-pata'om bn adam ul-sipon ha-tenk shli. ai-za ch'il mazri kfz. lmula'ah v-ccberv ci-yon ali'i at ha-kkl'z'nikov cdi lirrot. b-peum ha-aysona b-hchi shli shlfati at ha-akdah sh-ki-bil-ti m-misho v-hragti at ha-ch'il ha-mach"t. sh-pashti sm b-blvol, at mat-klu ha-pkud um zidud zifrof v-mobbel.

המ"ט מנווט את השדרה

ki-hir, shm amora ha-hiya l-pgo'ch co-hot achrim m-hahava. br-asu g-dod 195 sh-lb-zor, achari sh-ti ha-flogot shl g-dod 46 shl shobel, ha-pum um ha-smg'd c-mpkd.

kolm ha-amino. ir-on af raea at ha-mekdimim u-olim v-matkribim bim l-la-chiyo v-mfnim at ha-teknim ha-foguim sh-lahem. fa v-shm ud noro yirot b-oddot, abel ha-hrgsha sha-malchma n-satiyma ha-hiyta clilit mitu, hrif col ha-spekot ba-asher limim v-rochim yoter.

כיתור הארכיה השלישי והריצה דרומה

yom 23 ba-aktover ha-ayra ha-ayra l-sman at ha-ayon ha-ayson shl ha-fskat ha-lichima. b-mkoms zat pata'om ha-mekdimim ba-sh-ar-ti-leria. ha-fgim n-palo tchila b-tpetu'f si-rogan, achar ck b-zpifot go-vrat v-holcet. ubr zmn b-trom ha-bov sh-hamchma n-mashct, v-shamcrim ou-shim m-amz ulion l-shnou at ha-tzachah ha-cvait ha-sopfit shl malchmat yom ha-ciporim, v-beuker li-hichli m-kesht ha-cvitor sh-aiyma l-hshlim at citor ha-ayra ha-shli-shit. b-12:00 b-zharamim kibl dn shomron p-koda ha-chpaha: "g-dod sh-remnim ba-ahalif at-chem v-atom tnu'u mahr droma l-tkifa. czao mid, v-bdrck igido l-cm ma-kora".

dn ha-bin zo tkifa cd l-hshlim at citor ha-ayra, "boshom apon la-rcziti sh-nachmiz at zeh. g-dod ha-ayon im ha-ayra uod rochok ca-shoduti lo b-ksh: atha ro-ah s-mmon ushn? shch coh le-shm". uod lp-nee sh-hguy g-dod ali'i z-ano mn ha-aydot v-rczno droma, v-shmu'nu at anshi ha-ayonim z-oukim b-ksh l-ao ushim, zeh la-iyfa, crk l-hchot v-l-hrato l-hem.

ha-chpaha ha-halha b-hatnuya droma b-shutu'ha b-drck uper. yuda ha-ayon ha-hiyta b-civ sh-ai

אפיקולג בעדביה וחברת כוחות עיורות בלילה

ha-chal sh-lb ha-civ shl azor ud-biyya. ha-shiyya ubra u-fni m-pul ha-dshim. tukh cdi chilof

דברי dn shomron m-pakd chpiba 401

(בפתח חוברת על ha-chpiba b-malchma)

si-pora ha-chpiba ha-o si-porim shl lochmidim v-mekdimim, asher ha-goral zmn otom b-mkoms v-bzmn la-achd ha-mabkdimim ha-kshim v-hdramutim shl um yshral el kimo.

be-shnou'ot ha-kshot shl malchma sh-sopha b-achor, chsho lo-hom ha-chpiba ci-zohi malchma ha-chim ao lmuto, v-avinsti-nuket br-ai ha-tpaso ud cmha taliya midinat yisrael kolha b-kol achd v-achd mahm ba-afon ai-shi bi-yutor. casar lo-hom ha-chpiba chdora b-hcra b-rora zot, ha-hiyta l-himta ra'ot gilioi gibora v-hkrba ai-shit l-mun ha-ayza kolha, l-zid t-pul-ol uiyil b-yutor shl klii ha-ayma. machir ha-dimim ha-cbd m-azod. b-nativi ha-krovot shl ha-chpiba, m-hbil-mha ha-aysonut ul koo ha-mim, drk ha-ayma ha-mmoschta ngd ha-ayra ha-shli-shit kolha, v-ed l-muver ha-tulah v-ctitor ha-cvhot ha-mekdimim, ibdnu m-mitv ha-lochmidim v-hemfekdim. zokor at machir ha-nizchon shl malchmat yom ha-ciporim, vndu l-hayrik n-cuna at co-hot ha-nafsh v-hmasirut l-la-gol ha-kiyim b-anshinu, v-hmatgalim dzora m-ofala b-shnou'ot ha-kshot.

dn shomron
m-pakd ha-chpiba

rb-ialor dn shomron z'l,
ha-ayra ha-shli-shit 401 b-malchma

טנק של חטיבה 401 "ממריא" בדרכו להתקפה • צילום: מאוסף תא"ל עוזי לב צור

נמל עדרייה על מתקני המשוכלים בידי מפקד זירת ים סוף תא"ל זאב אלמוג, לימים אלוף ומפקד חיל הים.

המג'ל נסגר

בלילה בעת שוהobil דן שומרון את החטיבה לעדרייה, נשמע בקשר קולו של מג"ד 52 עמנואל, שצלח גם הוא את התעללה, וגע עם גודדו מערבה כדי להתמקם באזורי ג'ניפה, ככוח של פיקוד הדרום ב"תפר" שבין אוגדה 162 ברן לאוגדה 252 של קלמן מגן. שתי פלוגות טנקים היו בגודו, ג', של בעוז עמר רבר' של דני בנדל, ונוסף לכך חלקה הגדול של פלוגות החרמ"ש' בפיקודו של משה. חלק מטנקוי פלוגה א' נשארו בגדר המזרחית כשהם פרוסים, יחד עם כוחות אחרים, מול הארמיה השלישית. הארמיה השלישית הייתה מכותרת, חטיבת דן שומרון הגיע אל עורפה של הארמיה. חטיבת 401 עקבות הברזל וגודוד 195 שהוביל את השלמה הכתור והכניתה של הארמיה השלישית, ובסיומו של יום את הניצחון ■ ואית בקשת מצרים להפסקת אש.

גדודי שהיו בוגם ארבעה טנקים ונאחזו בו. הייתה זו הנקודה הדורומית ביותר של אליה הגיע צה"ל בגדה המערבית של תעלת סואץ. גודוד 46 של שובל טייר צפונה את השיטה שבין נמל עדרייה ללב עתקה, כשהוא משתמש בדרכו שיירית רכב מצרי עטקה, שהו הוא חילים, שהובלה כתגובהות זמן קצר לפני פריצת החטיבה. גודוד 195 ופלוגת החרמ"ש של סטודניק פנו יחד עם דן לטיהור הנמל ורציפיו. תוך כדי התקדמות ניסו שתי ספינות טורפדו מצריות להסתלך מן הנמל. הטנקים המשמידו אותן במנוסתן, האחת מטווח קצר של 50 מטרים, והאחרת מטווח של 1,500 מטרים.

בஹשך הסריקה בנמל מצאה חברות הפיקוד שהייתה עם דן ומג"ד 195 את מפקדת זירת ים סוף של חיל הים המצרי. בין כ-150 השבויים שנלקחו במקומם היו ארבעה קצינים בכירים בדרגת אלוף-משנה. עד לשעות הצהרים טירהו כוחות החטיבה את השיטה כלו והעמסו כ-800 שבויים על נחתת טנקים של חיל הים, שהגיעו למקום. לאחר חתימת ביצורים, לאחר שנכנסה כבר הפסקת האש לתקופה, העבירה החטיבה את

וקראי לטעון קשר שיבוא אותי להתגבר יחד על התקלה. אחר כך ניסיתי לדרכו את המקלע ובאותו רגע נפצעתי. טיל מבזוקה או רסיס של תול"ר, איני יודע, עבר ויצא. היד התנפחתה לי למדמים לא סבירים ולא הייתה מסוגל להשתלט על הטנק. הטען קשור חבש אותו. לא הייתה לי ברירה ונאלצתי בקשר את הסמ"פ שלו, יצחק מזור, מודיעין שמעטיה נפצע וعود רוטן כלפיי: "מצאת לך זמן לש gem הוא נפצע ועוד רוטן כלפיי". הטען של תפס פיקוד על הטנק. היה המום קצת מה שאני פצע ואין פה שום רופא, הרי אנחנו רק טנקים. אחרי כשעה כבר הינו בתחוומי עדרייה, שם נמצא איזה נגמ"ש רפואי ובו הדוקטור של בנאל, העבירו אותו לנגמ"ש הזה, ופונטי".

הקרב האחרון

החטיבה נעצרה על השונייה של ראש-עדביה לחניתת לילה. השיטה מסביב שרך עדין כוחות אובי. טיהورو נועד למחזרת בובוקר. באור ראשון התפרטו כוחות החטיבה לטיהור סופי. הטנקים של לב צור הדרכו, כבשו מתחם

"10, כאן אשנב... נוסף כל'i מבצעי בדר אליר, רות, סוף"

רק אחד קם ממקומו ולא אומר. היה זה זיו. בהילוק שמות מעט הוא נפרד מחבריו, נטל את חגורתו ותרמיל צד קטן והלך לאטו אל עבר יחיאל כמשלים עם גורלו. דמותו של זיו הホールך אל הנגמ"ש לא משה מזכיר זיה ארבעים שנה. הוא נפל בהסתערות על "מיסורי" וגופתו חזרה מנוקבת בצדורים

**אל-תְּבַכּוּ לִמְתָּה, וְאֶל-תִּנְדֹּו לֹז; בְּכוּ בָּכוּ,
לְהַלֵּךְ – כִּי לֹא יִשׁוֹב עוֹד, וְרֹאֶה אֶת-אָרֶץ מוֹלַדְתָּו.**
ירמיהו פרק כ"ב, פסוק י'

סא"ל (בAMIL) יוני נוקד*

לק צוות בשביבו? – "מזוזוד?" שאלתי. "עוד לא" – הייתה התשובה. "קָשָׁר?" – ביררתי. "נגיד לרוטשטיין" (קצין הקשר הגדודי) – ענה מיקי. "טוב", סיכמתי את השיחה הקצרה: "אני ניגש לדואג לצוות, תגמור להכין את הטנק." כול אחד פנה בדרך.

קובוצה של אנשי צוות מחיליל הגדוד שהטנקים שלהם נפגעו, שהו עמנו בדרוג הקדמי. ניגשתי אל הלוחמים,omid איתרתי מפקד טנק מיקי הקח"ש (קצין החימוש הגדודי) ושרון, מ"מ החט"ג (מפקד החוליה הטכנית הגדודית), ונרג שחיו מוכנים לעלות על הטנק ולהקשרו אותו לקרב. הם נטלו את מעט מיטלטלים את מה שהיה להם במרקחה ואת מה שבמרקחה נותר בידיהם – נשק אישי, קסדת-יח"ר לאחד רצון בקצת פיו: "אני גמרתי", אמר, בהצביעו על הפלדה שהוחזקה למכב' של קלימלחה; "יש

בגדרת תפקיido של שלישי כתוב שהוא עוסק גם בשיכון כוח-אדם. עד פרוץ מלחמת יום הכיפורים לא העלתתי על דעתני כי משמעות הדבר היא שלפעמים השיבוך קובל גורלות של אנשים לחים ולמות. הצורך לאיש במלחמות הקרובות, מהר ככל האפשר, טנקים שהוחזו לתキンות לאחר שנפגעו, כדי שיוכלו לחזור לשדה המعرקה, חייב אותי לעמוד במצבים שעדי היום, ארבעים שנה לאחר המלחמה, איini יודע כיצד עמד לי הכוח לביצעם. כל אחד מאיთנו, סוחב עמו שק של זיכרונות, שהוא משתמש לשכוח. שיבוך חברים לנשך הוא עדין אחד הזיכרונות הקשים ביותר, הzap

קטע ראשון

מיקי הקח"ש (קצין החימוש הגדודי) ושרון, מ"מ החט"ג (מפקד החוליה הטכנית הגדודית), עבדו ללא הפוגה. מיקי ש"סח" טנק מהסדנה בטעסה', עבד עליו במסירות לא גובל. מכך שיעות אחותות פנה אליו, וחיזק קטון של שביעות רצון בקצת פיו: "אני גמרתי", אמר, בהצביעו על הפלדה שהוחזקה למכב' של קלימלחה; "יש

יוני נוקד, שליש גודוד 409, מנסה לשכנע את נוסעי האוטובוס החטיבתי (של שורי) לטנקים שנפגעו, לעלות חורה על טנק צילום: מאוסף סא"ל יוני נוקד

בדבריי, ושאלתי: "נו, מי יוריך?" אף אחד לא זז. אף אחד לא יישר את מבטו אליו. הם הסתכלו בחולנות, אל תוך הישימון הריק, הצחוב. הם התאמכו לשלווח מבטם אל הלא-כלום. אוחדים שקוו בתוך CISות האוטובוס הלא-aninehom ועשו עצם ישנים. מאחור ישבו שניים והתווכחו.

פניתי בnimמה החנית אל בחור בגה-יקומה, אשר שירת ביחידתי: "נו, קדימה, מדוע אתה לא יוריך?" לפי סיפורי חביריו למזהיר הגיס, היה זה בחור שכוחו הפיזי היה חזק במיוודה; כמו כן נודע לי כי הוא גילה אומץ-לב בזמן מלחתת-התshaהה. הוא הרים את פניו, אך עיניו נשארו מושפלות. "אני לא יכול... אשתי ילדה לפני חודש; אני לא יכול לעלות על טנק... פשוט, לא מסוגל..."

טרם ירדתי מהזחל"ם כדי לגש את הקבוצת החילימ'ם שהתגודה בצד האוטובוס, קיבלה תודעה באלהות שהורתה לי להביא צוות נסף. כינשתי את הנוחים לתוך האוטובוס, וביקשתי את תשומת-לבם והזנתם. דמייה מלאת חששות השתררה בקרוב האנשים. הם היו מוכרים לי, בחלקם. הם היו אנשי הגדור שטנקיהם נפגעו בתשעה בחודש והם חולצו אל העורף – אך לא התיצבו בפניי ולא דיווחו על קיומם, אלא מצאו שלוה יחסית בקרוב פליטי קרבות נוספים.

לא הרביתי בדיבורים סביב מטרת באו; דברי נאמרו בתוך שקט מתוח: "חברה, אני שליש 409. אני זוקק לצוות שלם – ועוד שני אנשי צוות, תותחן וטען-קשר". עשית הפסקה קטנה

ל להיות ביתם החדש. ביד אמונה הם עזרו לאנשי החימוש, לסיים את התיקונים. אבל בין אנשי הצוות, שהיו עייננו, לא איתרתי תותחן וטען-קשר; קראתי לנаг הוזחל"ם, ונסעתי להבים מהאוטובוס החטיבתי – שבו רוכזו אנשי צוות מכל יחידות החטיבה, אשר נותרו ללא כל-מלחמה. לפחות אחד היה סיוף הירודות משלו: אלה איבדו את הטנק כאשר עלה על מוקש ופרס זחל במקום שלא ניתן לחלו; אחרים נשרו בחים, לאחר שהרק"ם שבו נלחמו נפגע והושמד. היו אלה שרידים של צוותים אורגניים, שנותשו את המכוונה שלהם עקב סיבת מכנית – או התמלז להם מזלם ולמרות הפגיעה בטנק, נותרו בחיים. הם נחלכו, ונאספו בידי כוחותינו. שרדו. האוטובוס עמד בנקודה הידועה כ'עכבייש' – 62.

לא ענייתי. מה יכולתי לומר לו באותו הרגע? שעלי לרדת? קיומי שלא א策וך להשתמש בסמכותי – ולחיבב חיל למלא את תפקידו. האמנתי שאמצא מתנדבים. פניתי לאחרים.

הסיפורים היו שונים. בחור אחר מיחדי טען, שהוא משתמש כרס"ל-פלוגתי, העוסק רק בנושאי המנהלה של הפלוגה, וכך כבר שנים אחדות לא ראה טנק מבענימ. עובדתית, זה היה נכון. אך ברור היה עוד יותר, שהוא פשוט פחד מהרעיוון, שואלי יצטרך לעלות על כל-ימלחמה ואלייש אותו; הרי חיל, אשר סיים קורס מ"ק'ים (מפקדי טנקים) ואשר שירותו שונה ויוטר ממפקד טנק, לא במקל ישכח כיצד מפקדים על צוות או מטפחים מקלע. אך נסיבות השעה עזרו לשכחה להשתלט.

השנים מאחוריו, שהתווכחו ביןיהם, הרחיבו את מעגל המתווכחים לאربעה. לבסוף ירדו ארבעתם. אחד מהם, לבוש בסרבול מלולך, פניו מזוקנים, נעמד לפני ואני אמר בקול מהומפס ומתגלה-קמעה: "אנחנו מ-407 (גדוד אחר, בחטיבת שלנו), ואני באים רק בתנאי!" – "זהו?" שאלתי. "שאנו נישאר ביחס לצוות!" הכריז הדורח חמור-הסביר. "קניתי", חייכתי לעברו: "בוואו, תעלו על הזחלם עם הציוד." זו לא הייתה הוראה מסוובכת-לביצוע: לא היה להםziej רב להעיר.

קצת יותר קשה, מבחינותיה, היה מיilio המשימה העיקרית; אבל אחרי דקות נוספות של המתנה, נקבעו שני אנשי צוות נוספים לצו"בם והצטרכו אלינו.

אלם שבאותם רגעים של המתנה, הלקעusi וגאה. נכון, כולל חיל פחד בטרם קרב; וזה טבעי. אבל היטיב ידעת, כי מרבית החילילים כובשים את הפחד – ומ恐惧 חובה, או מתחם הבנת הצורך, יוצאים לבצע את המוטל עליהם. והנה, ישב לפניו חיליל שאינו מtabiyish להזדהות בפומבי כי הוא פוחד. אולם הבעייה שעמדה בפניו לא הייתה, במאניאמין – אלא כיצד ניתן לעוזר באותו רגע למאמץ הכללי. הייתה במצב של קונגפליקט פנימי. מצד אחד, האמנתי כי לא תצמיח תועלות רבה מהיליל, שאינו רוצה להילחם: פעולה הטנק מושתתת על עבودת צוות, ואם ניגל אחד יחרוק מעט – כמו שעלול להתורחש, במקרה של חיליל הפווח ואינו שולט בפחדיו כמו שאר החילילים – נזקו עלול להיות רב מתועלתו, וגורל שלישת חברייה מונח על כף-המאזינים; לכן, תודעתני אמרה לי שאין ללחוץ ולכפות על הסרבן את השיבה אל מפלצת-הפלדה. אך מנגד, היו שני טנקים בלתי-מאויים שעמדו לצד הדרך.

האמנתי כי האנשים אשר ישבו בהםים ורגעים באוטובוס, נקרו עין בין חובותם לפחדיהם. היו בהם כאלה אשר בשעה זו של מלחמה, כשנזקו

כריכת הספר "lagut Beatzav HaChai" שכותב יוני נוקז

ושולח אותם לקו החזית הראשית, אל תוך האש, בILI לדעת אם אראה אותם שנית – ואולי, בכך שביצועתי ציות כזה ולא אחר, אמץ' כאמי שחרץ את גורלם. ברור היה לי כי זה היה תפקיד; ברגע היה לי כי טנק מוכן לקרב, העומד לאנשי צוות, זה בזבוז משוער. אך מאידך הרגשותי על כבד הרובע עליי; אני – חיל כבאותם ובוגרים – קובע, כי האחד עילתה על רק"ם ויצא אל הקרב, בעוד שהברור יישאר אחריו. לא היה בקונפליקט זה שום היגיון; רק' רגשות, רגשות מעורבים; לא נתתי פקודות, אלא שוחחת עטם; שכנעתי שלושה אנשי צוות – שאיבדו חבר בזמן הקרבנות – לחתת עםם איש צוות נוסף, ולהפוך לצוות מלא שיאיש טנק. שכנעתי אנשים אחרים בחשיבות המשימה. עודדתי, התבדרתי – וכשהושלמה המשימה, ושלושה צוותים השרירו את הטנקים לקרואת הצטروفות אל אחד הגודדים, התישיבתי מוטש לחלוtin בצלילה של מפלצת פלהה מושבנתה. ישבתי ומירرت בভכני עברו שנים מזו המלחמה. ומדי שנה היה הטלפון מצלצל במועד ידוע ועל הקונסם נושא של אימא, של אחד הלחומים, שיריד מאוטובוס החטיבתי ואיש את אחד הטנקים, והשאלה – טרונית בפייה: "למה הרגת לי את הבן?..."

*** סאל' (במיל') יוני נוקד**, החל את דרכו בשירותן כלוחם בגודן 9. לאחר קורס מש"קי חרם"ש בג'לייס וקורס קציני ח"ר, עבר הסבה לשילישות. סיים את קורס הקצינים כחניך מצטיין ולאחר מכן חזר לחיל השריון, והיה הקצין הראשון של חטיבת השריון 421 והוציא את חיל' החטיבות השריון 421 ו-600 והוציא אותו לאימוני הקמה, השתחרר ממשירות חובה והוא לשיליש גודן 409 בחטיבת השריון 600 באוגדה 143. בתפקידו הראשון היה איש מילואים וסטודנט וביום הכיפורים עצמו היה בצוות הגיוס של החטיבה, ומשועות הבוקר כבר החל בעבודת ניסוס החטיבה. לשדה תימן הגיע בעשנות הערב, ולמהירות הגיעו, לאחר שרשם את כל השיבוצים הקרים בוקר, וכך הגיעו עכבר לגדוד החטיבה' ק' של הלוחמים, יצא דרומה להצטוף לגודן החטיבה' ק' – לראשונה, בגלוי ובمفוש – לחזור אל הרק'ם. חוסר התלהבות להשתתף בקרבות, רצון למצוות הסיכון העצמי – ובכן, בגבול ההגינוי והמקובל הייתה אפשרות ל脱וף את התופעה ולהסתדר עמה. אולם העובדות שינו את מה שנטפס כ'מקובל': כאן, במרחק קילומטרים ספריים מקו החזית, עםדו שלושה טנקים – לאחר טופלו בהקלות, והושבו במינמות למצב של כשרות; אך האנשים שניצבו ליד מכלולי הפלדה והנשק – סיירו לעלות עליהם ואישם. שלושה טנקים הם מחלקה. ככלומר, זה היה בעת שגרה; במיציאות הקימית, זה היה כוח.

בספר שכתב: "לגעת בעצב הח". מספר שניים לאחר המלחמה ביצע יוני מספר תפקידי שלישות בחיל השריון, לרבות קשל' א' באוגדה 36.

כמשלים עם גורלו. דמותו של זיו ההולך אל הנגמ"ש לא משא מזיכרוני זה ארבעים שנה. הוא נפל בהסתערות על "מיסורי" וגופתו חורה מנוקבת בקדורים.

קטע שלישי

בבוקר שלמחרת חזרתי שנית אל אנשי הצוות, אשר היו עמננו. הפעם הפקודה הייתה לצוות אותם לטנקים אשר הוכשרו בסדנה ושוב היו כשירים למלחמה. הקלה 'سدנה' מעוררת בדרך כלל אסוציאציות של סככות נרחבות המוארות באור לבן, ועל ריצף הבטון שלהם עומדים כל הרכב הוזכרים בטיפול. בצריך 'עכבייש' לא היו סככות; פנסים שהותקנו על גבי הזחל'מים, או אף פנסי יד, הם אשר סייפקו את התאורה בלילה.

אולם העבודה נעשתה. חיווכו של רס"ל שלומוביץ היה רחב. הוא ליטף את כף הברזל של הרק'ם באבהה: "עבדנו עלייה כל הלילה, היא מוכנה עכשו לצתת". ידו השירית, השחוורה משמן ומגריז, החליקה שוב על משטח המתכת של הטנק, אגב דברו 'עליה'.

כל רק'ם מושבת, שהגיע אל הסדנה, והותקף בהסתערות החימושניים. דיהם, האמונה על המלאכה, חדרו אל קרביו של כל טנק. המנויעים נשלו, באטען מוקמים, במחירות מוגבלות; חלקים הוחלפו במינונות; מכל סטנדרט מקובל; חלקי חבורו חוטי חשמל שנוטקו. רוח חיים חדשה הושבה במתכת.

בבוקר יום שני – לאחרليل של שימורים, שבו לא חדרה העבודה אף לרגע אחד – הודיעו קצין החימוש החטיבתי כי הוא זוקק לצוותים. כל אנשי הצוות נסעו אל הסדנה, שם היה עליי לשbatch על הטנקים המוכנים לתנועה. בשטח הסדנה הסתרוביל, כי יש חיל'ים המסרבים – לראשונה, בגלוי ובمفוש – לחזור אל הרק'ם. חוסר התלהבות להשתתף בקרבות, רצון למצוות הסיכון העצמי – ובכן, בגבול ההגינוי והמקובל היה אפשרות ל脫וף את התופעה ולהסתדר עמה. אולם העובדות שינו את מה שנטפס כ'מקובל': כאן, במרחק קילומטרים ספריים מקו החזית, עםדו שלושה טנקים – לאחר טופלו בהקלות, והושבו במינמות למצב של כשרות; אך האנשים שניצבו ליד מכלולי הפלדה והנשק – סיירו לעלות עליהם ואישם. שלושה טנקים הם מחלקה. ככלומר, זה היה בעת שגרה; במיציאות הקימית, זה היה כוח.

לא התיתקבל בסירוב. לא רציתי שמישה בייע את פחדיו, ויאמר: "אני לא רוצה להירג, מה אתה שולח אומי?" חשתתי, כי לא אדע מה להסביר לו. הייתה לי תחושה קשה: אני מצות אנשים

לهم – העדייף לומר: "שילכו אחרים... בינותים". רק שישה מהם הכניעו את הרגש הטבעי, את הפחד מן המוות.

בדרכ לגדוד הם סייפו לי כי המורל השפוך נובע מניסיונות של החילאים האחד-אחד ומספרים את קורותיהם. אוכלוסייה זו, כמו عشرות ערים, יוצרה מיניקוסמוס שהמשותף לו הוא טילי "סאגר" שמצלחים לפגוע, חברים הרגים או פצעים, והיכולות מטנק בוער. הייתה זו קבוצה שהזינה עצמה בסיפורים דומים כולם – אימת שהגע עוד פליט מצוות, שריד ממחלה: "שמעת, נ נהרג?" – "כן, שמעתי. אתה זכר את מה מהחזרה?" – "כן? מה איתו?" – "תודה לך, רק ירצה לו הרגל". היה זה תהליך של הרעה עצמית; היה זה הרס שיטתי של שארית הביטחון העצמי, שנותר לאחר כל המהומות.

קטע שני

ערבו מספר ימים... ייחיאל, אחיו הבוגר של המח"ט, לא צריך היה להיות בשדה-הקרב. הוא היה מבוגר מכולנו; במוני הדור, אולי "זקן" – אף כי היה רק בשנות הארבעים שלו. בבוקר יום א', לאחר שששירת הדרגים המנהליים עצרה והתמקמו בצד הרכבים, הגיע ייחיאל אל נקודת-הרכיבו; הוא עצר את הרכב שבו נהג, והזדרז אליו. עיניו הכהולות היו אדומות ואוותות העיפיות ניכרו בהן. מאי פרוץ המלחמה, בכול עת שראיתו, הוא היה בתנוחה: לסדר משחה, לישר הידורים או להוביל תגבורות ואספקה ותחמושת ליעדם. הפעם הוא בא בהפזה, כדי לאסוף איש צוות.

שעות אחדות קודם לנוכחם, במוחאי השבת, חיל' קומנדנו מצרי – אשר פשטו לאורך תעלת המים המתוקים – פתחו באש רובייהם על טנקים מגודן 410, ופצעו טען-קשר.

הגודוד נערך להתקפה נוספת; لكن בא ייחיאל בדחיפות, לחפש מקלט. ככלומר, יש למצוא עוד לוחם אשר יאפשר את כשירותו של צוות מוצאי נסוף והכרחי.

פניתי אל קבוצת אנשי צוות – שהצטרכו לגודוד רק'ם אתמול – ושאלתי, מי מהם תיפקד בטען-קשר. האחד נעץ שניינו בפורט-לחם; שני נעצ מבט בואה-קמעה בספר שמוט שהחזיק בידו. מתוך הרשימות קראתי בשמות החילאים, בזה אחר זה, ופניתי ישירות אל כל אחד מהם. רוגם טענו כי הם נהגי טנקים בלבד, ורק שניים אמרו כי הם מט'קים. ככלומר הסבירו מדוע אינם יכולים לחזור לפעילות מבצעית.

רק אחד קם ממקומו ללא אומו. היה זה זיו. בהילוך שמות מעט הוא נפרד מחבירו, נטל את הגרו ותרמליל צד קטן והלך לאטו אל עבר ייחיאל

הפשיטה המשורינית ממערב לתעלת

כח שריון שבועל במלחמת יום הכיפורים ממערב לתעלת סואץ השמיד בסיסי טילים קרקע-אוויר ויצר לחיל האוויר מסדרון אויר נקי מאיום טילים אלה. "אני יכול להגשים עם מה שיש לי עד הנילוס, עברו", דיווח חיימן ארץ מח"ט 421 לג'קי אבן, סגן מפקד אוגדה 143, ביום 16 באוקטובר 1973 בצהרים

בסיס טילי 3/2 SAM
צילוםם: מאוסף סא"ל עודד מגידון

בашמן מערוף עמדות ותעלות קשר מצריות הבנויה לבנים אדומות, שהיו ממוקמות על חוף האגם להגנה מפני נחיתה אמפיבית של צה"ל. העמדות היו מאושיות וחילילם מצרים שהיו בהן נורו ונפגעו. כמו כן השמיד הכוח בדרכו כל רכב מצרים שבאו מולו על הכביש. הנוף בקטע זה היה שונה מזה שבו פעלו לוחמי החטיבה בשמנת ימי הלחימה הקודמים: משמאלה האגם המר הגודל ומימין החיז' החקלאי שהוא אזור של חורשות, שטחים מעובדים, תעלות השקיה ושבכי צמחייה, בקתוות ושוכני יונקים. את הפטטורלייה הזאת הפיר ר' המקלים של הטנקים והנגמ"שים. בצתמת טטט 2 עזב הכוח את ציר החוף

סגן אל' הרי עם 8 טנקים, ופלוגת הנגמ"שים "מקנס" (קורס מ"כים חרמ"ש) בפיקודו של סרן אריק שקד, בסך הכל 20 טנקים, לרבות 4 טנקים החפ"קם של המח"ט והמג"ד ו-6 נגמ"שים. הכוח התארגן כגדוד בפיקודו של רס"ן גיורא לב מג"ד, 264, ותחת פיקודו של המח"ט אל"ם חיים ארץ, יצא למשימה מיוחדת במוגדרת מבצע "אביiri לב", ותיחילת המהלך בחזית הדרום.

"אביiri לב" הייתה השמה של התוכנית לצלחת תעלת סואץ והברת האוגדות המשוריינות של פיקוד הדרום לשטחי התימרון ממערב לתעלת סואץ. המבצע יצא לדרכו בערב 15 באוקטובר כאשר אוגדה 143 בפיקודו של האלוף אריאל שרון יצא למשימתה המורכבת, שבמסגרתה יצא כוח מהטיבת 600 לבצע הטעייה, וחטיבה 14 יצאה לפניו את מסדרון הצליחה שדרכו יהיה אפשר להعبر את אמצעי הצליחה ואת הכוחות שיועדו לאלווח – חטיבת הצנחנים 247 וחטיבת השריון 421. במסגרת מבצע "אביiri לב" הייתה חטיבת 421 אחראית על גירה והבאת אמצעי הצליחה השונים אל אזור הצליחה ליד מעוזי "מצוד", לצרוח את התעלה ולהרחיב את ראש הגשר שייתפס על ידי חטיבת הצנחנים שצלח וראשונה בסירות ח"ר¹.

עם התפזר ערפייל הבודק ביום 16 באוקטובר התבקרה גם תומנות המצב של אמצעי הצליחה. הסתבר כי משלוחת הסוגים של אמצעי הצליחה שהוטל על חטיבת 421 להביא אל התעלה, הגיעו אל קו המים רק לדברות ה"תמסח", שנחboro לאמצעי הצליחה הפהות אמין מכולם. בשעה 06:30 החלו הטנקים הראשונים של פלוגה ג' מגדוד 264 לצלוח על גבי ה"תמסח", וуд לשעה 07:00 היו בגדרה המערבית של התעלה 8 טנקים מפלוגה ג' ו-2 טנקים החפ"ק של מג"ד 264. בשעה 09:30 החלו הפלוגות של ג' מגדוד 257 לצלוח גם הן על דברות "תמסח". וכך בשעה 10:00 בבודק התרכז בשטח שדה התעופה של דור-סואר שמערב לתעלה כוח שמנה 3 פלוגות טנקים ופלוגת חרמ"ש על נגמ"שים, עם חפ"ק המח"ט וחפ"ק מג"ד 264.² בהתאם לפקודות שקיבלה החטיבה ממפקדת האוגדה, הועברה פלוגה ל' מגדוד 257 (8 טנקים), בפיקודו של סרן יוסי שרון (סודיט), תחת פיקוד חטיבת הצנחנים של דן מיט (חטיבת 247). יתר הכוח כלל את פלוגה י' מגדוד 264 בפיקודו של המ"פ סרן יוסי רגב (או רגר) עם 8 טנקים, את פלוגה מ' מגדוד 257 בפיקודו של הסמ"פ

טנק של החטיבה יוצא מאזור הצליחה

וננה צפונה לכיוון הכפר מחתת אבר-סולטן. הכוח חצה את תעלת המים המתוקים על גבי גשר בטון, ומכאן חזר הנוף המדברי המוכר בצדיע חום וצהוב. הכוח חלף על פני מחתת אבר-סולטן והמשיך לצומת "אוריה". בצתמת פנה הכח מערבה על ציר "סקרנות", תוך שהוא חוצה את מתחם "אוריה" שהיה ריק, והמשיך לעבר מתחם צומת "צח" (צומת "חביב-סקרנות").

בקטע שבין צומת "אוריה" לצומת "צח" החל הכח להיתקל ברכב מצרי שבא מולו על ציר "סקרנות" ולהשמידו. בהמשך פתח הכוח באש תוך כדי תנועה על בסיס הטילים הראשוני –

טילי אס-איי-6 (SA-6) (החדשים שכונו "טילים קטנים") (בஹואה לטילים 2/3 (SAM)), שהיו מתנייעים על גבי מרכב חול. החטיבה קיבלה פקודה לנסות ולהביא עימה "טיל קטן" מדגם אס-איי-6, כדי לאפשר לחיל האויר ללמוד על תכונותיו ולפתח פתרונות טכנולוגיים כנגד מערכותיו.

לקראת השעה 09:30 התארגנה לתנועה השדרה הגודודית-חטיבתי, כשלוגה ג' מובילה ונגמ"שי פלוגת "מקנס" משלבבים בתוכה לסרוגין: טנק – נגמ"ש – טנק – נגמ"ש. הכוח נע במהירות רבה לאורך ציר "טטט" שלארוך האגם המר הגדול, תוך שהוא שוטף

מפת התנועה עד להויתקלות במתחם "מקרא"

ריכוז של מאות משאיות מצריות והחל להשמידן. תוך כדי התפרשות לעלייה על מתחם "מקרא" ספג הכוח את התקפת-הנגד המצרית הראשונה, ולמעשה היה היחיד ביום זה. כ-17 ק"מ ממזרח ל"מקרא", באזורי צומת "סקרנות-ארול", הייתה עירока חטיבת ח"ר ממוקן 116 מדיוקזיה 23 המצרית. מפקד החטיבה המצרית יצא בראש צוות קרבי, שככל גודוד ח"ר ממוקן על כ-30 נגמ"שים נושא תול"רים וכ-10 טנקים, כולל הנראה מוגם טי"ר, נגד כוח הפשיטה. בקרב קצר הוושמד הכוח המצרי, ובקרב זה גם נהרג מפקד החטיבה המצרי.⁴

מ"מקראה" פנה הכוח צפונה לאורך ציר "ודאות", מזרחה לו, ובהמשך דרכו סוק את בסיס

הפשיטה עבר דרך מעורק צומת "צח" בתנועה ואש ומבל שנטקל למשעה בהתקפות מצריות כלשהי. לפחות טנק מצרי אחד הושמד. מציגות "צח" פנה כוח הפשיטה לצפון-מערב ופשט על בסיס הטילים "פרח 6218", שלא היה מאויש. מכאן המשיך הכוח למתחם "מקרא". בשלב זה החלו לעבור מעל לכוח מטוסים מצריים וניתנה אטרעה לכך, אך המטוסים המצריים לא תקפו אותו.

"מקרא" היה מתחם לוגיסטי גדול שהשתרע על פני שטח של מועלה מ-10 קילומטרים רבים. בלב "מקרא" נמצאו מחסוריו של בסיס טילים נוסף (6217), גם הוא לא היה מאויש. מיד עם הכניסה למתחםפגש הכוח

"פרח 6120", שמצפון-מזרח ל"צח". הכוח נעצר על הכיביש כשהוא פוגע ומשמיד את הטילים ומתיקני המכ"ם שבבסיס הטילים. הירי גרם להפעלת הטילים שבמתחם, והטילים התחליו להסתחרר באויר ללא שליטה עד שהתרסקו בקול נפץ גדול ובעננה צהובה. היה זה מהזה מרהייב.

הכוח המשיך מערבה למתחם "צח". לדברי ההיסטוריה הצבאי המצרי גמאן חמאד, מתחם זה היה תפוס על ידי גודוד מחתיבת ח"ר ממוקן 116 מדיוקזיה 23 (ח"ר ממוקן) המצרי. הגודוד המצרי כלל מספר טנקים. לדברי ההיסטוריה חמאד כוח הפשיטה פרץ את מערכי הגודוד המצרי והפין את אנשיו לכל עבר.³ ואכן, כוח

ציר "טסט" לאורך האגם המר

לחוננות אבו-סולטן (מתחם "ערל") ולאורך ציר "חבית". בין השאר הושמדו שתי משאיות גוררות טילים (כל הנראה מסווג "פרוג") שנעו על ציר "חבית", על מטען, ומחפור שהוביל על מוביל. הכוח עצר לתהاراتונות באזורי סගול 471 ממערב למתחם "ערל", ובשלב זה התחל לסתוג הגזה ארטילירית ממתחם הארטילריה במחנות אבו-סולטן. הכוח חזר דרכ' מתחמי "צח" ו"אורו" לציר "טטי", ואחד הטנקים של פלוגה ג' שבק והיה צריך לגורור אותו בחזרה. כוח מפלוגת הנגמ"שים עם מחלקה טנקים בפיקוד מ"פ החרמ"ש נשאר לאבטחה את גשר הבטון שעל תעלת המים המתוקים ("מסכה 35"), ושאר הכוח חזר לאזורי שדה התעופה של דור-סואר. בהמשך היום קיבלה החטיבה התרעה לפטיטה על שני בסיסי טילים נוספים, אך ההתרעה לא התממשה לפחות ביצוע. מילא היו הטנקים של החטיבה קטרים בדלק והיה צריך לארגן תספוקת, אולם זו הגעה רק לאחרת.

הפשיטה המשורינית בדיווחים ובהיסטוריוגרפיה המצרית

כיצד הציגירה הפשיטה המשורינית בעיני הפיקוד המצרי? הפיקוד המצרי בכל הדרגים ראה בפשיטה ממשימה מוגבלת, ולא השכיל להבין כי זה מהלך פתיחה של מבצע צבאי, שעתיד בתוקן קוצר להעביר לגדרה המערבית של התעלה את זמן כורחו המשורירין של פיקוד הדרום, לתימרון בעורף הארמיות המצריות הצולחות שמצויה תעלה.

וכך תיאר מי שהיה הרמטכ"ל המצרי באותה עת, שאצלי, בספריו על צלחנת התעלה, את הפשיטה המשורינית מנקודת ראותו:

"יום ג', 16 באוקטובר

שעות הבוקר: ידיעות ראשונות על חידרת האויב. מפקדת הארמיה השניה מדוחת כי קבוצות קטנות של טנקים אויב הצלחו לחצות לגדר המערבית באזורי דור-סואר. הארמיה השניה נוקעת אמצעים להשמידן... הארמיה השניה הודיעה שיש לה היכלה להתמודד עם המצב...

צרהרים: הידיעות המגיעות מובלבות. כמה מיחידות טילי SAM שלנו, המוצבות כ-10 ק"מ ממערב לתעלה, החלו לדוח כי הותקפו על ידי טנקים אויב. אף אחד לא היה מושג ממן הגיעו הטנקים האלה. הם היו מגיעים לקרבתה של סוללת טילי SAM, מפגיזים אותה מטווח של כ-1,800 מ' (לסלולות לא היו טילי נ"ט ארכוי טווח) ולאחר כך נעלמים ללא פגע, כדי להופיע שוב במקומות אחרים. הדיווחים מסרו על 7-10 טנקים בכל קבוצה.⁷

ההיסטוריה הצבאי המצרי ד"ר יחיא אל-

מפת הפשיטה

(מרוב התלהבות, המכ"ט טעה במנין השנים מאז מלחתם ששת הימים).

לאחר בדיקת בסיס הטילים, 6316, כוח מזורחה לאורך ציר "ורדית", ופשט על צמד בסיסי הטילים ("פרחים 6419-6418") שממערב למתחם "גשירה" שבצומת "ורדית" חבית". בבסיסי הטילים של אורך "ורדית" חיפש הכוח את טילי אס-איי-6. כאמור אחת מהמשימות שהוטלו על המכ"ט הייתה לנסוט לאחר ולהביא אליו את טיל מגדם זה, אולם כל הטילים שהחטיבה נתקלה בהם היו מהדגמים SAM-2/3. הכנסה למתחם הטילים נעשתה על ידי פלוגות החרמ"ש בחיפוי קרוב של טנקים. גם כאן התחלו הטילים שהופעלו כתוצאה מהיר להסתחרר באוויר עד שהתרסקו.

בשלב הפעילות בבסיסי הטילים ב"ורדית" התקשר אל המכ"ט קצין האג"ם של אוגדה 162, שבקש לברר את מצב האויב באזורי ציר "טרטור", בזרחה החוויה הסינית. בין השניים התנהלה השיחה הבאה:

- כן...42...המשנה שלך הודיע לי שממערב לטוטו 41 כאילו יש מלחדים, עברו.

- כן 20 אני רוצה להגיד לך שבמצרים הרבה יותר בטוח. אני מסתובב כאן עכשו ורופא עכשו בסיס טילים והכל בסדר,

- כן 42 איך ומה העניינים שם, עברו.

- כן 20 אם מאשרים לי אני מגע עם לוב, עברו.

- כן 42 כל הכבוד להתראות ובצלחה.⁶

עם השלמת ההשמדה של שני בסיסי הטילים בזרחה ציר "ורדית", הושלמה ממשימת החטיבה, ובמספר שעות 14:00 החל הכוח לנעו חזרה לכיוון ראש הגשר. הכוח נע דרומה לאורך ציר חבית, כשהוא משמיד בדרכו כל רכב, בונקרים, תותחים ומתקנים צבאיים במרחב שמעבר

הטילים שմדרום מזרחה לצומת "ורדית-ודאות" ("פרח" 6316), שאף הוא לא היה מאריש. בשלב זה שבין 11:30 – 12:00, התחנלה השיחה הבאה בין המכ"ט לבני סגן מפקד האוגדה:

- ברשות צليل כאן, איך נשמע עברו.

- כאן 20 אנחנו עכשו גמינו לפני איזה חצי שעה עם הטנקים ואנחנו עולים על בסיס טילים שליש עבורי.

- כאן 41 כל הכבוד עברו.

- כאן 20 כאן התמונה היא בדיק כמו לפני 7 שנים. אני יכול להגיד עם מה שיש לי עד הרגע עבורי

- [41] כל הכבוד כל הכבוד.⁵

מכ"ם של בסיס טילים ש" עבר טיפול"

ההתקלות ליד "מקצהה"

מתורגים ממנה מובאים באתר חטיבה 14:
"...המפקדה הכלכלית המצרית... לא יכולה לתאר
עצמה כי בשעה שהתנהלו קרבות בעוצמה בין
הכוחות המצריים לכוחות הישראלים באיזור

מאחור מדיניה".⁸
ההיסטוריה הצבאי המצרי והגנרט
בדימוש גמאן חמאד, כותב בספרו "המערכה
המלחמתית בחזית המצרית", שקטעים
טילים באזור מסוים זה, אלא כשהיה כבר

שאע"ר, כותב במאמרו "הפירצה בדור-סואר –
התחלת והסיום – פירוט, הערכה וניתוח":
"כיוון שלא הייתה להם כל התרעה מוקדמת,
הופתעו כוחות ההגנה האוירית מהפוגזות
הטנקים הישראלים עליהם, שכוננו לעבר
המכבים שלהם והאנטנות של הסוללות, דבר
שגרם להפסקת עבודהתן של מספר סוללות
ולהיוזרות פרצה בשמיים. דיווחי כוחות ההגנה
האוירית שהגיעו לחדר המבצעים, היו ההתרעה
הראשונה למיצאות פרצה, וניתרם הביאו
למסקנה שכוח הפשיטה של האויב, המבצע
פשיותה אלה, אינו מונה יותר מאשר טנקים...
אחד הכוחות (יתכן כוח פלسطיני) תקף את כוח
האויב, ועם נסיגתו לאזור גידולי המנגה הודיע
למפקד המקומי שכוח האויב אינו מונה יותר
מ-7–10 טנקים, וכי הם אילצו אותו לסגת,
דבר שלא היה נכון... על בסיס הודיעות המפקד
הלאומי, צללו מפקדת ארמיה 2 ומפקדת
הכוחות המזוינים בהתמודדותם עם כוח זה
והסתפקו בהפגזה הארטילרית עליו והתרעת
כוחות ההגנה האוירית בלבד. הפיקוד המצרי
לא שם לב מי גורם להשמדת מספר סוללות
טילים באזור מסוים זה, אלא כשהיה כבר

מתוכנן היבט של האויב בזומת אבו-סולטן עם הדרך המגיעה מצפון מאברצ'ויר (במרחק של 15 ק"מ מזרחה לצומת עות'מן), (זומת "וודהות-סקרנות" – ע' מ'). הקרב הסתיים מודיעין השדה".⁹

בموתו של מפקד החטיבה והשמדת חיל גדור מהטנקים וכלי הרכב המשוריינים של החטיבה ותויחיה, והכוחות הנוגעים נערכו להגנה כ-6 ק"מ מעורב לאזור הצומת בה נערך הקרב".¹⁰

סיכום

בפשיטה המשוריינית פשט הכוח על 6 בסיסי טילים, והשميد 3 בסיסי טילים פעלים שנייטרלו מתחילה המלחמה את פעילות חיל האויר בכל רוחב הגזרה המרכזית, ובכך פתח את המרחב האוורי שבאזור המרכזית לפעילות המטוסים שלנו. עוד השמיד שירות כל ריק"ם ורכב, ח"ר מצרי וمتקנים צבאיים של הצבא המצרי, וחטיבה מצרית הוכתבה קשה. התזהמה המצרית הייתה מוחלטת. לכוח החטיבתי לא נגרמו כל אבדות בפשיטה נועצת זו.

שנשארו רוגעים וחסרי דאגה מהמצאות כוח האויב ממערב לתעללה... דבר שהוכיח את כישלונם של אמצעי איסוף הידיעות ופיעולות מודיעין השדה".⁹

וכך מתאר הגנול חמאד את ההתקויות בין כוח הפשיטה החטיבתי לבין יחידות חטיבת 116 המצרית: "חטיבת 116 ח"ר ממכון, שעלה פיקד מיחידות דיויזיה 23 ח"ר ממכון, עמיד (תא") אחמד עבוד אל-זמר. לפני הצליחה עמידה (צומת עות'מן) אחמד עבוד אל-זמר. פגיעה כוחה היה הינה ערוכה באזור צומת עות'מן אחמד-עות'מן (30 ק"מ ממערב לתעללה), וב-16 בחודש ספגה חטיבה זו אבדות כבדות, כאשר טנקי האויב תקפו את אחד מגודיה, שהיא ערדך להגנה בזומת אבו-סולטן – דרכ האמנה" (זומת צח" – ע' מ'), פרץ את מערכי והפיקן את אנשיו לכל עבר. כאשר מפקד החטיבה התקדם מזומת עות'מן מזרחה על ציר אבר סולטן בראש צוות קרב, שככל גוד ח"ר ממכון מתוגבר בכיוון הצומת, כדי להשמיד את האויב המתקדם מכיוון הצומת – נפל כל הכוח למאורב

המעבר (ראש הגשר – ע' מ'), תשתקן ישראל בהעברת כוח גדול אל מעבר לתעללה... זה הביא את המפקדה המצרית לריכוז את כל מאמציה... כדי לנסת ולחשמיד את המעבר הישראלי על הגדה המזרחית של התעללה... מסיבה זו לא הקדישה המפקדה המצרית את תושמת לב המתחיבת כדי להשמיד את הכוח הישראלי שצלח אל מערב לתעללה... תוך אמונה שמטרת שיגור כוח זה הייתה ביצוע סדרת פשיטות אמיצות, כדי לגרום להשפעה פסיכולוגית על הכוחות המצריים ולהביא להורדת המורל שלהם. כך הייתה גם הפעילות כנגד עדמות הטילים המצריים שמעורב לתעללה כדי להשמידם או לשתקם, ולפתח פרצה במרחב הגנה האוירית המצרית, לאחר שמטוסי האויב לא הצליחו להציג מטרה זו, דבר שיאפשר למוטשי חיל האויר הישראלי להגיע ליתרון אוורי מועל שדה הקרב. מה שחזיק אמונה זו היו הידיונות שהגיבו למפקדת אורה 2 ואל מרכז 10 (موقع הפיקוד העליון המצרי – ע' מ') בקהיר,

* **סאל (במיל')** עוד מיגדו היה במלחמות ים הים היפורים מ"פ', בגוד 257 בחטיבה 421, פלוגת הטנקים השניה שצלה את התעללה. בתנועה אל אזור הצליחה, בציר "עכבי" ספג טנק המ"פ טיל נ"ט, ומשום כך לא השותף בפשיטה המתוואר במאמר זה, והctrף לכוחות החטיבה הצלוחים מאוחר יותר.

מקורות

1. תחקיר מפקדי הכוחות בפשיטה בפברואר 1974 באתר חטיבה 421:421 :421 :421 :303&ArticleID=172
2. עדות מה"ט 421 בכנס סיכום המלחמה בפיקוד הדרומי, שהתקיים בבאר שבע ב-3 ביולי 1974.
3. הקלותות רשות הקשר החטיבתי מן הפשיטה המשוריינית: <http://www.421.co.il/?CategoryID=322&ArticleID>
4. תחקיר נוסף שנערך לצורך הכתבה בין מפקדי הכוחות דאז.
5. מקורות מצרים המפורטים בהמשך.

ערנות ומקורות

1. על גירית אמצעי הצליחה, ראה עוד מיגדו, סאל (במיל'), גירית גשר הגלילים בليل צלחת התעללה – מיתוס, טעויות והשماتות, שריון 41, יוני 2012, וכן הנ"ל, גירית אמצעי הצלחה במלחמות ים הים היפורים, שריון 43, אפריל 2013.
 2. מג"ד 257, סאל שמעון בן-שושן, ששתים משלוש פלוגות הטנקים היו מגודזו, ספג טיל נ"ט ונפגע בתנועה אל אזור הצליחה, בctrף "עכבי".
 3. גמל חמאד, ליווא (אלוף בדימ'), המערכת המלחמתית בחזית המצרית, עמוד 390. מובא בתרגום שלו אל"ם (במיל') פסח מלובני באתר חטיבה http://www.hativa14.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/hamivzaim-mimaarav1.pdf:14
 4. שם.
 5. אתר חטיבה 421, הקלותות רשות הקשר: <http://www.421.co.il/?CategoryID=322&ArticleID=466>
 6. שם.
7. Shazly, General Saad-el, *The Crossing of the Suez, (Revised English Edition)*, American Mideast Research, California, 2003, pp. 253–254.
- ד"ר יחיא אל-שאער, הפירצה בדור-סואר – ההתחלת והסיום – פירוט, הערכה וניתוח, מובא בתרגום שלו אל"ם (במיל') פסח מלובני באתר חטיבה <http://www.hativa14.org.il/?CategoryID=1108&ArticleID=1142&Page=1>:14, בתרגומו של אל"ם (במיל') פסח מלובני, באתר חטיבה 14:14.
- גמל חמאד, שם, עמוד 356–355, בתרגומו של אל"ם (במיל') פסח מלובני, באתר חטיבה 14:14.
- http://www.hativa14.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/chap-6.pdf
- גמל חמאד, שם, עמוד 390, מובא בתרגום שלו אל"ם (במיל') פסח מלובני באתר חטיבה 14:14.
- http://www.hativa14.org.il/_Uploads/dbsAttachedFiles/hamivzaim-mimaarav1.pdf

שורשים של גבורה יוסי מרוי ז"ל

"ואז התפוצץ הטנק כשיוסי מרי וחיים נשארו לכודים בתוכו. דמעות עמדו בעיניו. אנשי צוות למופת, נמרם לא רגילים" – העיד מג"ד 126 גיורא קובל בספר "ההולכים ראשונה" של חטיבת השריון 217 בפיקודו של נתק'ה ניר

יהיו קשורים בעבותות האהבה ההדדי. אלא שהיא גם מכנה משותף נוסף בין יוסי לבין אביהם – התעופה. יוסי ביקש לשמעו כל הזמן את סיפוריו התעופה של אביהם, ששירת בחיל האוויר. כן שתה בצמ"א כל סיפור שסיפור לו אביהם, הקשור בתולדות המדינה – העוצר של ה"כלניות", הספינה אלטלנה הבוערת, על הרימונדים והאקדחים שהסתירו הוריו בעגלת התינוק שלו במסגרת פעילותם באצ"ל וуд. אביהם, ילד יחיד להוריו, ראה ביוסי את אחיו הצעיר, וננה מהאונון והקשבה. יוסי שב ערבים גם מהדוגמה שננתנו הוריו באבטחת המושב, ובשירתו של אביו בצה"ל לצד עבודת האדמה. זאת ועוד, הצבא אימץ את מושב נווה ימין כישוב ספר ליד קלקיליה. היו שלוחים חילילם להעסיק את הילדים, ואחותו הבהה הייתה מגניביה אותן לפעלויות זו (שהייתה מיועדת לילדי הבוגרים יותר). ככל אלה הגבירו אצלן תחושות השהיינות והצורך בנותינה גדולה למדינה, והוא המתין בדריכות ליום גיסו.

הוא התקבל לקורס טיס, אך לאחר שמונה חדשנים נאלץ לוטור על המשך המסלול ומצא דרכו אל השריון. גם בשירות הצבאיין. הוא סיים מסלול צניחה והמשיך במסלול השריון עד סיום קורס המט"קים בהצטיינות. הוא נחשב לתותחן מצטיין, והיה מדריך תותחנות. משוהוקן צוות טנק מג"ד, מינה אותו המג"ד גיורא קופל לתותחן שלו.

יוסי מרוי ז"

ובפעילותו הציבורית לטובת אנשי המושב. זהה התגייסה לצה"ל ושירתה כקצינה בחיל הרפואה כאחות מוסמכת בשנים 1965–1966. היא הייתה גאות המושב – הקצינה הראשונה המורשת במחalker הפגוגית של מרכז המידע, ואילו אביהם מסיע עם ידי הזב שלו בכל תחומי הקשור במשק יד לשריון. יוסי היה בבת עינה של זהבה. מיום שנולד הייתה האימה הקטנה שלו, שכן אם הייתה עובדת לא הרף כמיילדת בכפר סבא והאב היה עסוק בעבודתו

דברי בורגר

בן זקונים היה יוסי מרוי להוריו, יצחק וטובה, שעלו לארץ מטהרין בקי"ץ 1949. יוסי נולד ב-16 בפברואר 1952, וההוריו כה ש macho על הילד ה"צבר" שנולד להם, וכך גם אחיו הבכור דוד ושתי אחיותיו זהבה ורחל. המשפחה הייתה ממישידי מושב נווה ימין הסמוך לכפר סבא וממתיישבי הראשונים. יוסי התחרב לעבותות המשק בשדה, בღול וברפת. בוגרתו הבינו בני משפחתו, כי הנtinyה אצל היא דרך חיים. הוא עזר מאוד לבני המושב בשיעורי בית ולא פסק להתנדב. גם כשהתגיים מצא דרכים לסיע לחיינוק לידי מושב. עד היום מזכירים אותו "ילדים" את העזה שהושיט להם. הוא היה תלמיד מצטיין וספורטאי מצטיין, שניצל את כושרו הגוף נגמנסיה גם לרכיבה בבית הספר ממושבו לכפר סבא.

זהבה אהרוןி, אחותו, מתנדבת זה חמיש שנים ביד לשריון, ולצדיה בן זוגה אביהם. הם בחדרו להנציח את יוסי בהמשך עשייה התנדבותית. זהבה מטפחת את נושא המורשת במחalker הפגוגית של מרכז המידע, ואילו אביהם מסיע עם ידי הזב שלו בכל עינה של זהבה. מיום שנולד הייתה האימה הקטנה שלו, שכן אם הייתה עובדת לא הרף כמיילדת בכפר סבא והאב היה עסוק בעבודתו

המלחמה. כשהוגבירה הכוחות ירד לבלוזה, ועם הכוח נשלח לחילוץ הכוחות מהמעוים. רבים נפכו ונאלצו לנוטש את הטנקים ולברוח רגלית עם אנשי המעוויים. המג"ד גיורא קופל צירף אותו לטנק שלו בטען-קשר, ובשלב זה נפגשו שלמה וויסי.

ב-19 באוקטובר 1973, תוך לחימה איטנה לחיסול בסיסים של טילי הנ"מ המצרים, נפכו טילי סאגר שוגרו על ידי מצרים שייצאו מהמחפורות, ופגעו ב-3 טנקים, ביניהם טנק המג"ד. נגמ"ש שנייה לחלי' אוטם נפגע אף היא. בעת הפגיעה בטנק שלהם היו המג"ד גיורא ושלמה חסופים. המג"ד עף מהצריח, ושלמה עף בשחץ גופו שעון על התובה. הטנק עבר והוא החליק לקרקע והתגלגל על החול. מה שהצליח אותו, לדבריו, היה הסרבול החדש. עד היום נותרו רסיסים בגופו מפיציעתו הקשה. יוסף מריה התווכח וסמל חיים זערור הנהג נלכדו בתוך הטנק שנותרה בו תחמושת רבה שהחלה להתפוצץ. לא הייתה דרך להצילם.

בשלב הראשון קיבל משפחת מריה הודעה כי יוסף נעדר. האח דוד, שלחם במהלך המלחמה יום היכיפורים ברמת הגולן, ירד לסיני, מלוחה בגין משפחה נוספת, לחפש את יחידתו של יוסף. בדרך לאיסמעיליה הבחינו בו האוהל בחולות ונגשו לפתחו. בסמוך נתח מסוק ומתוכו יצא גיורא קופל המג"ד על אלונקה. הוא ביקש מידע לדעת מי הוא. דוד אמר לו שהוא אחיו של יוסף מורי. המג"ד פרץ בভכי ואמר לו שהזיהוי הוא ודאי. כשהבא דוד לספר לאימו, לא הסכימה להכיר בטראגייה. רק לאחר 35 ימים הגיעו ההודעה על יוסף כנעדר, הגיעו ההודעה הרשמית שיוסי נפל בקרב.

כ-11 חודשים היה טמן ארונו של יוסף בבית העלמיין האדרעי בקיבוץ בארי, ומשם הועבר לקבורה בחלקת הצבאית של בית העלמיין בכפר סבא.

כאשר נפל יוסף הייתה זהבה אחותו בשלבי הריוון מתקדמים. אביקם זהבה קראו לרך הנולד יוסף. זהבה מסורת שיסויinya, בידלא", דומה מאוד לדודו: ספורטאי מצטיין, בעל חזש homo, וכילד ניסה בכל דרך לשמה את שבתו, אמו של יוסף. דמותו של יוסף מלאה את משפחחת מריה המורחבת בשמהה ובעצוב, והם עוסקים בהנצחת צקרו בעשייה התנדבותית מתמדת, המהווה מימוש צוואתו.

תמונה הדיווח

ג' אבנ-חימם, מוסיקאי, שהגיע ליישוב כפר האורנים (הסתמך לעיר מודיעין), להעביר חזג לתושבי המקומ, הגיע לביתם של זהבה ואביקם אהרון. משנפתחה הדלת הוא נאלם

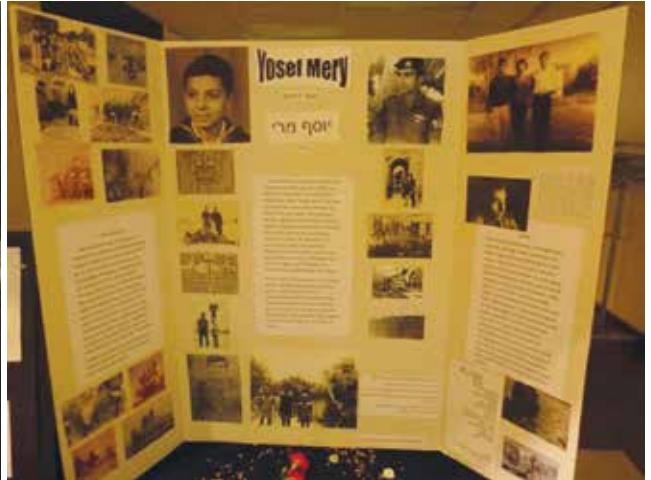
ציור דיוקן של יוסף מריה ז'ל שציירה אחותנו זהבה

נתקה: הקצין הפצוע שחזר לשדה הקרב,
נתקה ניר, ידיעות אחרונות, 2010, עמ' 183.)
אחד הטנקיסטים בקרב זה היה יוסף מריה ז'ל מגודד 126 בפיקודו של גיורא קופל. גיורא העיד בתחקיר הקרבנות על הלוחם הגיבור "יוסי מריה עבד כמו שד. את הפגעים שבhem הטעה מאיר רמנון את תותחו שיגר פעם לימיין, פעם לשמאל ופעם לפנים. משל היה ח"ר הירוה מהמותן בעט טיהור שטח בנוי" (שם).
שלמה בلزم היה בשירות סדיר כשפרצה

אחד הקרבנות הנועזים והנודעים של מלחמת יום היכיפורים הוא המארב לחטיבה 25 המצרית שביצעה חטיבה 217 בפיקודו של נתקה ניר ב-17 באוקטובר 1973. המטרה הייתה לנקוט מנגנון מהמצרים להגעה אל ראש הגשור ולהשמידם. קרב שרירין בשירין רבי-הישגים של טנקים הסנטוריון של החטיבה של נתקה נגד טנק ט-62 המצרים. "40" כאן (נתקה 20) לפקד האוגדה ברן). אתה יכול למחוק את חטיבה 25 מן הסד"כ המצרי" (מתוך הספר:

משפחה מר. יוסי במרכז הצילום לפנים

לוח הזיכרון לヨシ מר. ז'ל בקולומבוס אואה שבארצות הברית

מעבר להידוק הקשר עם הקהילה היהודית בקולומבוס, מרגש מאוד דעת שיש מי שזוכר ומזכיר את יקיריהם גם מעבר לים.

לזכרו של חייל

את השיר המפורסם הבא, כתבה גליה (אהרון) אדיב, אחיניתו של יוסי, בהיותה בת 12. גליה היא כיה ממחנכת כהה' ומרצת את המקצועות ההיסטורי ותרבות ישראל בבית הספר אור בכרם האורנים.

עבורנו ועבור המשפחה (מריאאהרוני-סקורניק) שאיתה עבדנו". המונינים לעין בעבודה המושלמת מוזמנים לפנות להזבה ואביקם אהרון (באמצאותה המערכתי לקבלת פרטיו קשר).

פנינו חזרו, שכן מולו ניצב פורטרט של יוסי, פרי מכחולת של זהבה. משנרגע – סיפר להם את סיפורו. הוא היה עולה חדש ממרוקו בעת שירותו בשוריון בסיני. מדי פעם ציוותו אותו להקות בידור ברחבי סיני, ויום אחד הגיע לביסיס שבו היה יוסי. הוא זכר היטב את איש החולות, את חיויכו, את מבטו טוב הלב. זכר היטב את נעליו האדומות. הוא חיך כשןזכר בักษותיו החזרות ונשנות של יוסי, כי שיר שנשונו צרפתיים, שהיו אהובים על אימו, ואף התבגד עמו בקשר, כשבקש שייתן לו נקודות ציון על רקע קולות ה策וק של הטנקיסטים בשל מבטאו ה策פני הכבב.

מייזם הנצחת חליי כפר סבא בקולומבוס אואה שבארצות הברית

לי את שקד, שליחת הסוכנות היהודית בעיר קולומבוס במדינת אואה יאו שבארצות הברית, העיר המאיצה של כפר סבא, יומה השנה סמור ליום הזיכרון הכללי למערכות ישראל, מייזם הנצחה מיוחד להנצחת 9 חליי כפר סבא בבית הספר שבו היה מלמדת – Columbus Torah Academy. התלמידים חשו מחויבות וזכות גדולה לבצע את המשימה. ליאת מעידה כי מרגש במיוחד והוא סיפר לנו של תשתי התלמידות, אריקה (חייה) שנידרמן ורקי שנקר, שהנציחו את יוסי מר. ז'ל. הן יצרו קשר עם המשפחה בישראל ושני הצדדים התכתבו וברות בדוא"ל. יום הזיכרון השנה בבית הספר בקולומבוס העבודות שהודשה לזכרו של יוסי מר. ז'ל הוגשה בשנת תשע"ג (2000) ונושא "השפעת פיתוחים ביוטכנולוגיים על היגי החקלאות".

בחטיבת הביניים בר-לב בכפר סבא מתיקים מיזם "סיפורו של חייל", שבמסגרתו מוגשות עבודות המוקדשות לזכרו של נופל במערכות ישראל בן העיר כפר סבא. אחת העבודות שהודשה לזכרו של יוסי מר. ז'ל הוגשה בשנת תשע"ג (2000) ונושא "השפעת תלמידות כהה ט", ניצן חדאד, נוי נגר ונועה מישל ציינו בפרק ההקדמה לעובדה, כי בחרו בנושא זה משומש שיויסי היה "קשר מואוד לטבע ולאדמה וחולמו היה להיות אגרונום", ובכך נתנת להן הזדמנות להנציח את זכרו.

לזכרו של חייל

**דמעותיו של אלהים היו
גדלות הימים.**

**בודאי שמע הוא שהאיש
של מות.**

**בודאי באב לו אבל
הוא לא ידע מה לומר.**

**איך להביע
איך לכאב... טעו,**

**שזו דרכו של העולם,
וכעס על עצמו, שברא עולם בזה.**

עולם של מלחמה.

**רציתי לנחות לאלהים שלי
ולהשתחרר בצערו
ובכיתתי.**

מייזם הנצחת חליי כפר סבא בחטיבת הביניים בר-לב כפר סבא

בחטיבת הביניים בר-לב בכפר סבא מתיקים מיזם "סיפורו של חייל", שבמסגרתו מוגשות עבודות המוקדשות לזכרו של נופל במערכות ישראל בן העיר כפר סבא. אחת העבודות שהודשה לזכרו של יוסי מר. ז'ל הוגשה בשנת תשע"ג (2000) ונושא "השפעת פיתוחים ביוטכנולוגיים על היגי החקלאות". תלמידות כהה ט, ניצן חדאד, נוי נגר ונועה מישל ציינו בפרק ההקדמה לעובדה, כי בחרו בנושא זה משומש שיויסי היה "קשר מואוד לטבע ולאדמה וחולמו היה להיות אגרונום", ובכך נתנת להן הזדמנות להנציח את זכרו. יוסי כבר היה רשם ללימודיו שנה ראשונה בפקולטה לחקלאות אוניברסיטה העברית לפני נסעה בורנשטיין, הפגש את משפחות הנופלים של העיר עם נציגי הסוכנות היהודית, ובנימיה המלחמה. בדברי הסיכום כתבו "החלנו שעליינו להקשיע ולחתת אחריות גבואה ככל האפשר. ידענו שבעבודה הזאת אנו חייבים לתת הכול משומש זו לא עוד סתם עבודה". זו עבודה עם משמעות ורבה

כעוז החול חטיבת השריון ברק 188

זה סיפור הקמתה של חטיבת ברק 188 בשנת 1969,
הפשיות מעבר לגבול, לחימתה הקשה ושיחיקתה במלחמת יום הכיפורים,
מחיקתה מסד"כ צה"ל והקמתה מחדש

קובצת המפקדים והلوויים שנותרה – פוזרה ביחידות השריון ברמה. כשנודע הדבר לתת-אלוף משה בר-כוכבא (בריל), שלחם ברמת הגולן בתפקיד סגן מפקד אוגדה 210 (של אלוף דן נמר), גםו אותה הקים ואמן בשנה וחצי לפני המלחמה, הוא החליט לעשותות הכל ותוך כדי הלחימה, למען הקמת חטיבת "ברק" שנייה. הוא השיקע כל מה שניתן היה ודאג לבטל את מהיקת החטיבה מהasad"כ הצעה". ואכן לקראת סוף המלחמה זימן האלוף קתק אלוף הפיקוד, את סא"ל דני ורדי לימיים תחת אלוף, שחזר למלחמה מסינגורור (בשליחות משרד הבטחון) ומינה אותו כמפקד חטיבת "ברק" המוקמת מחדש.

אלוף הפיקוד סייפה את החטיבה תחת פיקוד אוגדה 210 ושלח את ורדי למשה בר-כוכבא (בריל), לתיאום הקמת החטיבה. החשוב לצין שדני ורדי לפני המלחמה, היה קצין האג"ם בחטיבת המילאים 45 תחת פיקודו של המוח"ט משה בר-כוכבא (בריל), והיה שותף להקמת חטיבת "ברק" בשנים הראשונות.

תת-אלוף (במיל') דני ורדי מס' 1
הגעתו לתת-אלוף משה בר-כוכבא (בריל) סגן מפקד אוגדה 210, שאליו נשלחתי על ידי אלוף הפיקוד קתק על מנת לתאם אליו את הקמת חטיבת "ברק" 188 מחדש. התקבלתי על ידו בשמה רבה. הוא אמר לי: "אני שמה שאתה תהיה המוח"ט שמקים את החטיבה מחדש

מפקדת פיקוד הצפון

י' בתמוז תש"ל
10 ביולי 1970

הערכתה על המבצע

לאחר פיעולתם המושלם ב"פתחלנד" ולאחר פיעולתם המבrikה ברמה הסורית, ניתן יכול שלא להביע התפעליות ותודתי, מקרוב לב. להזכיר מערך, לטהר מוצבים, להשמיד טנקים ולהזור שלמים, זה צריך לדעת! אין ספק שהצלחה כזו מעודדת את כל רמות הפיקוד בצה"ל ובמדינתה לקבל החלטות נועזות בעית צורך.

כה יתנו לכם וכוה יוסיף אלהים ואדם ותלכו מהצלחה אל ניצחון.

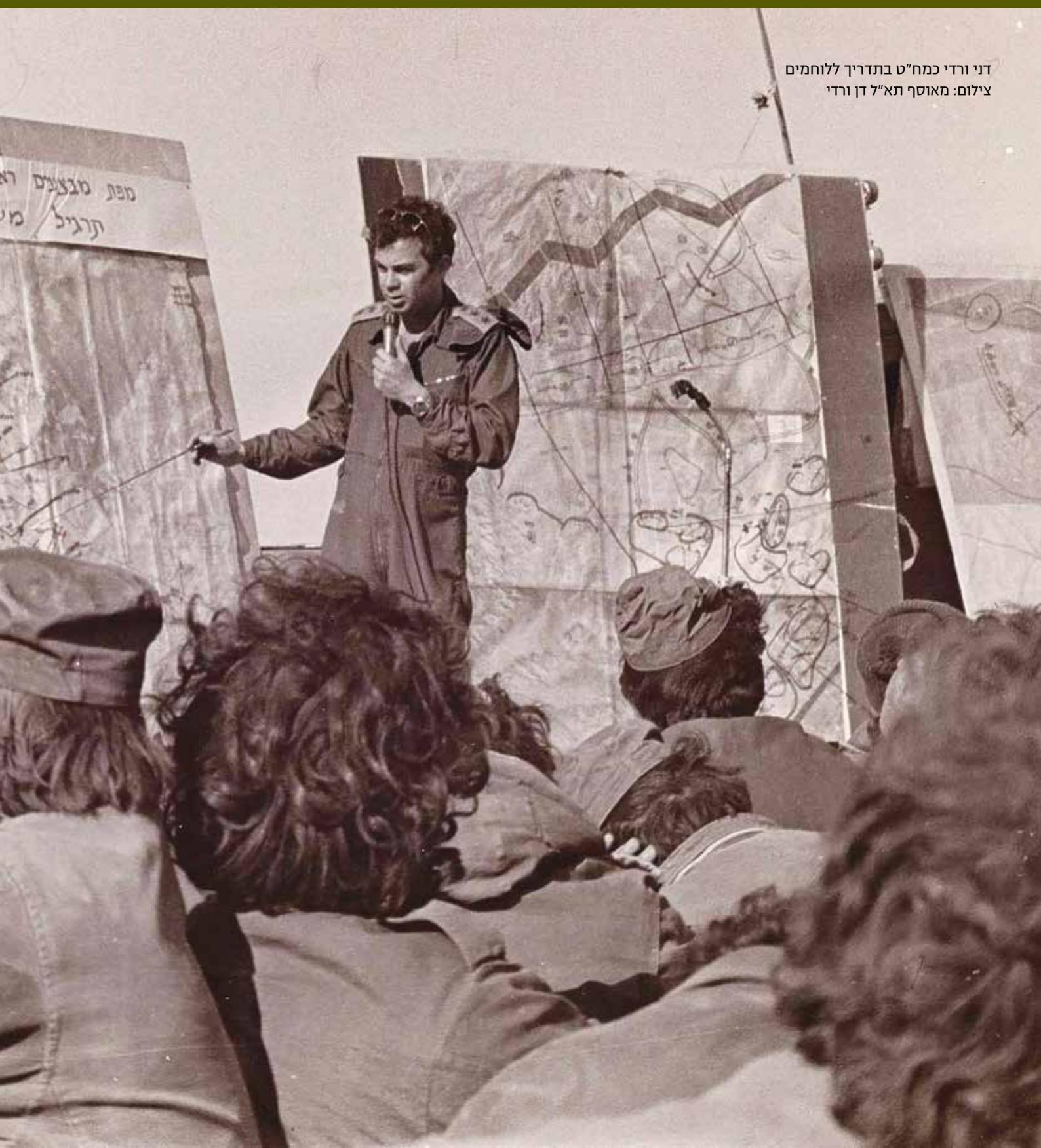
מרדי גור, אלוף
אלוף פיקוד הצפון

החטיבה השתתפה בין השנים 1969–1971 בתקריות אש ובמציע לחימה נוספות בגזרות פיקוד הצפון. במלחמת יום הכיפורים (1973), במהלך המלחמה הקשה על הגנת רמת הגולן, נפגעו רבים מפקדי החטיבה ולוחמיה, והחטיבה נמחקה למשה מהס"כ הצעה". בירל אמר לאלו ההפיקוד קתק (יצחק חופי): "כל זמן שאני חי, חטיבת ברק תחיה". והחל לאחר אtat הבסיס להקמת החטיבה.

נחמה בר-כוכבא (בריל)*

במלחמת ששת הימים (1967) לחמה חטיבת השריון במילואים 45, בראשות מפקדה אל"ם משה בר-כוכבא (בריל), בצפון יהודה ושומרון נגד צבא ירדן, ובצפון רמת הגולן נגד הצבא הסורי. לאחריה היקם אל"ם בר-כוכבא את חטיבת השריון הסדירה הראשונה ברמת הגולן, ב-1 במרץ 1969, כהמשך טבעי לחטיבת השריון 45. אל"ם בריל נתן לחטיבת את השם "ברק", כדי לאפיין אותה כחטיבת לוחמת המכרים את הקרב במלחמות ובעצמות אדריה בברק. תוך כדי הקמתה החלה החטיבה בסדרת אימונים ממוקדת וקשה, תוך שימוש דגש מיוחד לכילות עבירות בשטח הררי. בתוך זמן קצר הפכה חטיבת ברק 188 להיות חטיבת מבצעית. במהלך שנת 1970 הייתה החטיבה הכוח שביצוע פשיטות מעבר לגבול בפקוד הצפון. בשנה זו ביצעה החטיבה פשיטה חטיבתית ל"פתחלנד" שבלבנון במהלך ימיים רצופים, כדי לשתק את ירי הקטישות לעבר ישראל, שנמשך במשך שבועות רבים. במסגרת מבצע "קלחת" נפגעו כולם מוצבי המחלבים של אורך הגבול והשקט חזר לצפון. באותו שנה ביצעה החטיבה הצעה בחזית הסורית מבצע "קיתו 10" – פשיטה חטיבתית משוריינת. במסגרת מבצע "קיתו 10" נפגעה במוצבים הסורים לאורך הגבול עם ישראל. כך סיכם את שתי הפשיטות **האלוף מוטה גור**, אלוף פיקוד הצפון (ציטוט):

דני ורדי כמח"ט בתדריך ללוחמים
צילום: מאוסף תא"ל דן ורדי

הבנות שזה לא כך, וביקשתי לובה לושינגטונ כדי להתקרב לשדה התעופה ולחזור ארצה. יומיים היהת אוי וודאות ובסוף נאמר לי לחזור ארץה מיד. המשפחחה שהייתה איתי בארץות הברית אומצה על ידי משפחחה יהודית אמריקאית מהעיר השכינה, ואני חזרתי ארצה מיד.

ירדתי מהמטוס, חיכתה לי מכונית ולקחה אותי למטען"ל, שם פגשתי את מוטקה צפורי, שהיה קצין השריון הראשי כמנוי חירום בעת המלחמה. הוא אמר: היו קרובות קשים ואטה עולה צפונה, להחליף את רן שריג, מ"ט 179. עניתי בסדר. והוספתי שישרתתי רוב שנוטוי בדורם, וכי הצפון לא מוכר לי. והוא ענה: הצפון צרייך אותך, אם אתה רוצה להיות מה"ט עלה צפונה. כשהגעתי למפקדת הפיקוד שהייתה בצתפת בהר כנען נאמר לי שرن שריג חזק מבית החולמים ושב לחטיבתך. פניתי לאלוף הפיקוד צ'קה ומארטי לו: אני מוכןicut לעשות כל תפקידי מ"מ עד מ"ט, מה שתגיד לך. והוא ענה: יש כוח שמתרגן במנהנה ירדן, האם אתה מוכן לפקד עליו? עניתי: כמובן.לקח אותך למחנה ירדן, לא ידעתי איפה זה. הגעתו לדוד, היה עלי להחליף את המג"ד. ביקשתי לאסונו את המ"פים להכיר את המפקדים. זה היה כוח המרכיב מאנשים שאספו, שהגינו מחו"ל, וכאללה שנפלטו מהקרבות בסיני ושידורים של גודל 71 של אס"ל מושולם רטס-כרמל ז". בזעם אני אוסף את המ"פים הורה לי סגן מפקד האוגדה תחת אלוף מ"ן (מנחם אברים) לנוע מיד לצומת צוּט. לא הכרתי את המוצב הצבאי במקום, וביקשתי שיובילו אותנו לשם. כול זה קרה במהלך 5-4 שעות מז שירדי ממהטוס. נכנסתי לקבוצה בצריך פרך – מזועעת בית-ג'אן.

ההחלטה הייתה ששהלן מוביל מצפון לציר, ואני מדרום לציר. התנועה הייתה תחת הפגזה דלילה ומוקשים. לקרה חושך התקרבנו למזרעת בית-ג'אן. הפקודה הייתה שכשנגייע למזרעת בית-ג'אן. המשימה שלי לכובש את המקום. עד אז הייתי "כוח עמוס". ומקצת הפקודות אני נקראתי **ארבעה** בראשת. כמו הגודוד של צ'קס. בהיותי עדין עם בגדי איזורחים ולא ציוד, נכנסתי לטנק וקדימה. היה לי קר מאד בליליה. בקשרתי מעיל מקצין תחזוקה של חטיבת 7, הוא נתן לי את המעליל שלו. (זה היה סא"ל מאיר זטמפה (זמיר), ואז בלילה קהלני ואני צופים על המקומות: מזועעת בית-ג'אן, כפר ערבי הנמצא בשטח בניו ומושער בעצי צפצפה ודובדבן, ואדי חוצה אותו. מבחינה קרקעית זה יעד מורכב לשריון. כוח ארבע (שלוי) היה מורכב מגודוד טנקים ופלוגת חרום"ש.

וتنחיל לה את המורשת המפוארת של חטיבת זו מיום הקמתה".

עם הקמת החטיבה נסעה ל"עליקה", מחנה קבוע של מפקדת חטיבת ברק לפני המלחמה והבסיס של גודן 53. הקמתי את החטיבה מחדש עם 3 גדודים מוקטנים שבכל אחד מהם רק 14-15 טנקים. צירפתי את **עודד ארז** – מ"ט 53. עודד ארז המשיך כמ"ט 53. ארז לחם עם הגודוד שנשחק מאד במלחמה. הוא חיכה בעלייה להקמת החטיבה מחדש.

חנני TABOR היה מ"ט סיור בחטיבת והכרתי גם אותו כЛОם ומפקד בחטיבת 45. הוא שמע שמקומים מחדש את החטיבה ומיהר להציגו. המג"ד השלישי שצירפתי היה **יריב בן-אהרון**. גם אותו הכרתי בחטיבת 45.

משה בריל רצה שחטיבת "ברק" תיכנס מידית למובלעת ותחליף את חטיבת 7, כדי ליצור עובדה מוגמרת בשטח, שחטיבת ברק קיימת והוא אכן מבצעית, מקבלת משימות ופועלת שוב בחטיבת סדרה. החלפנו את חטיבת 7 בכו' במובלעת, תוך כדי המלחמה, וגם השתתפנו בחילופי אש נגד העיראים.

לאחר שהופעלה הפסקת האש ברמה, התפרנסנו להגנה ותפסנו עמדות שליטה באזורי. לאחר זמן קצר, בסירור בין העמדות שלנו, עליית עלי מוקש יחד עם עודד ארז, שהיה איתי ב'ג'יפ' ופונינו לבית החולמים. במהלך שהותי בבית החולמים מונה **עמוס צ'ק** למפקד החטיבה במקומו. בשנת 1970, קיבלתי בחטיבת "ברק" צל"ש מהמ"ט אלף משנה משה בר-כוכבא (בריל) על השתתפותו במבצע "קלחת" ב'פתחנד'.

צ'ון לשבח

רס"ן דני ורדי, מוענק לך צ'ון לשבח על דבקות במטרה ולהימנה ללא חת בקרבתו "קלחת" בפתח לנד ביום הקרב של החטיבה.

אל"ם משה בר-כוכבא (בריל)
מפקד חטיבת ברק 188

תת-אלוף (במיל') עמוס צ'ק (ליימים) חצין השריון הראשי מס' 4

במלחמת ששת הימים נכנסתי לטייני כמ"פ קק"ש בתעללה, ויצאת ביוני 73 כסמח"ט. אחריו תפקיד של מ"ט סדר וסמח"ט סדר, נשלחת לפורט-ינוקס – "בית ספר לשריון" האמריקאי. כשהתחללה המלחמה פניתי לנשפח הצבאי מושה גור. הוא לא היה מעודכן ואני אמר לי שהគול הולך למשרין, תעשה שעוררים למוחו, את המלחמה זו הפסدت. אבל מקטעי עדכנים בטולויזיה

משמאל: האלוף משה בר-כוכבא
(בריל) ותא"ל עמוס כץ
צילום: מאוסף האלוף משה בר-כוכבא

אותו נפצע היה סא"ל דני ודי והוא בבית חולים, וכמה זמן אתה באט? ענית: אני באתי להרבה זמן. הייתה צריך להציג את התכניות המבצעיות למפקד האוגדה. ביקשתי להיפגש עם מפקד האוגדה ואמרתי לו: הסורים נלחמים, היה קרב קשה במרעעת ביתיג'אן, וגם בתל שמס שלא נכבשה, רק מאוחר יותר. לי אין מ"דים ויש רק מ"פ אחד ועוד כמה מ"מים, אין קצונה. הוא ענה: תראה, מ"דים אני לא יכול לתת לך, אבל אני הייתי בפרטיזנים במלחמת העולם השנייה

המוח"ט האמיטי? משה שוחח עם חנני, וחנני הלק. נשארתי המח"ט. קיבلت החלטה בערך בשעה 2-3 בלילה שהכי חכם זה לישון כמה שעות, נקום מוקדם ונראה מי ישנו, איזה גודדים. בבוקר היה עדכון מטה, וחיל מאנשי המטה לא הגיעו. הלכתי לד"ר שלא רצה לבוא, אמרתי לו: יש לך שעה לעזוב את החטיבה. **קצין אג"ם היה צביקה גריינולד.** שאלתי אותו כמה טנקים יש. הוא עונה: היה מ"ט לחטיבת ואני החלטתי שני מ"ט. זה היה סא"ל חנני תבור. הרמתי טלפון למשה בריל ושאלתי: מי

פניתי לקודמי **איציק בן-ארי** להיות סגני, או שנעביד ביחד כשאני המג"ד (אין שני מג"דים). הוא לא הסכים. המשכנו. למחರת בבורק תקפו את הגדור של הקהני ואוטי מטוסים. נכנסנו להתקפה, היעד נכבש. היו 18 הרוגים. אני נפצעתי מרסיס בראש. לא הייתה תחבושת לחbos אוטי. בסופו של דבר התאג"ד הגיע לטנק שלי בכניסה לכפר. ירדתי מהטנק ואז חבשו אותי. איבדתי הרבה דם. הרופא נתן לי 2 אינינוחות. אחרי חצי שעה בא אליו איציק בן אריה, שהוא במקומם ואמר: ברגע גדול. האם אתה יכול לעשות סדר? קראתית את האינפוזיות מהידיים והלכתינו לטנק. עליתי בקורסי והמשכתי לפקד ולהשתלט על המזב בגדור. בלילה החליף גדור 13 של גולני. השארתי פלוגה במקומות ונענו לדרומה. תברנו לחטיבה 7. נלחמנו במסגרות חטיבה 7 עד 22-23 בחודש. כל זאת במהלך מלחמת יום הכיפורים, כולל כיבוש תל-ערוס ותל-מריא, כולל קרבות עם היראקים. בתאריך 22-23-24 בחודש ירדה חטיבה 7 ללחונות **נאפח ועליקה**. הגדור של הגיע בחושך מהחנה טער. ירדתי מהטנק ואספתה את המ"פים להחותות תוכניות ולהתעדכן. קיבלתי טלפון **מיאנווש ביג'אל** מ"ט, בהוראת אלוף הפיקוד: אתה חוזר לך שבאנו ממנו כדי לפקד על חטיבת ברק 188, אין להם מפקד. המפקד נפצע. ענית לי לאנווש: בסדר, אבל אני מבקש יומיים לדבר עם הקצינים והחילאים של הגדור שלי, כדי להתעדכן, לתחקיר, ולהכיר אותם אישית. עד אז ההכרות היהתה בקשר, וגם חלק מהמפקדים הוחלו במלוך הקרבנות. התשובה הייתה שלילית והורה לי מיד לנסוע לבוקעתה ולהתיעצב לפני מפקד האוגדה **האלוף דן נור**. רקחו אותי לשם, אני לא הכרתי את השיטה בצפון.

באתי לאוגדה, היה כבר חצות הלילה. שאלי איפה מפקד האוגדה, אמרו לי: ישן, אבל סגן מפקד האוגדה **תא"ל משה בר-כוכבא** בבריל, היגש אליו. אמרתי למשה: נשלחתך אליו לפקד על חטיבת ברק. משה אמר: מה פתאום, מה פתאום. יש "ברק" מפקד. אתה תהיה סמה"ט. ענית: יש לי גדור, לא נפרדתי ממו. יש לי משפחה בארה"ה, לא יודע איפה, ולא בקשתי לבוא הנה. אם זה המצב אני חוזר לגורוד. משה בר-כוכבא בבריל טלפן לאלו"ן הפיקוד ואישר לי להיות מ"ט בברק.

משה הוסיף, וזה בעצם הלילה – לך לחטיבה, מהר יש קבוצת פקודותacial באוגדה לכיבוש בכרכר סאסא, עלייך להציג תוכנית. נסעתני לחטיבה, קיבלתי בגדוד שק שינה ונשך איש. באתי לחטיבה בלילה, והציגתי את עצמי: אני המח"ט. אז אומר מישחו שישב בראש השולחן: אני המח"ט, אף אחד לא יזוי אותי. אני שואל: מי מינון אותך? הוא עונה: לא היה פה אף אחד ואני החלטתי שני מ"ט. זה היה סא"ל חנני תבור. הרמתי טלפון למשה בריל ושאלתי: מי

מחטב הנערת מקראית שמונה / יוסי גמזו

לאחר הפגזה הקטיוושות ולאחר פשיטה של "ברק" שבעידין יכולתם לחוש את הדוחדי הנפצים במרחב,

דחוו על רכבים פתוחים החילים החזרם מן הקרב בליבה של עירית פיתוח המוצלפת יומם יום על ה"קו".

ועצירה את הרכב, לפטע, נערת שחורה וקטנה נערת השicket לבטה לנופה של קריית שמונה.

והושיטה להבריה כד מים, וכמה פרחי בר – השינוי, עם דמעות זהרות בעיניהם, ומבט של תמייה ופלאיה,

ואמרה הקטנה: "היילים, חילאים נפלאים וגדולים, בגלי הצער זה בדור ונחר שאנ' לא חזקה במילים:

אך רציתי, פשטוט, שתחשו כי ברעום הפגזה בכובדה כל עירנו, בטוחה הקטיוושות, הקופאת במקלט, חרדה כל עירנו בעלי קול ומילים מהרhort בכם חילאים יודעת כי יש תשובה אש על כל אש אם בטוקים ואם בזוקלים...

לאחר הפגזה הקטיוושות ולאחר פשיטה של "ברק" שבעידין יכולתם לחוש את הדוחדי הנפצים במרחב,

נעצרו, עם רכבים פתוחים בטוטור בימי המcone בלביה של עירית פיתוח חיילים – מול ילה קטונטה.

ואמרו הגברים מ"ברק" לקטנה שעצרה את רכבים מיליא, כל השומע יצחק, אבל את היהידה בעולם

המסוגלת, באמצע הימים, את הטנקים שלו לבלום ואת זה, חמודה, شيء לב – לא עשה שום מתחם של אויב,

האלוף משה בר-כוכבא (בריל)

המשךו להילחם במסגרת חטיבת 7. במהלך אוקטובר נשלח סא"ל דני ורדי על ידי אלוף הפיקוד דקה, אל תת-אלוף משה בר-כוכבא (בריל), להקים בעזוריו את חטיבת "ברק" מחדש, בתפקידי המוח"ט. הוא הקים את החטיבה, וזמן קצר לאחר מכן עלה על מושקן, נפצע ופונה לבתי-חולמים. אלוף דקה שלח למשה בר-יל להחליף את דני ורדי ולהיות מוח"ט "ברק". המשכתי בהקמת החטיבה והפיקתה לחטיבת

שריון סיירה בפיקוד הצפון. בשנת 1970 בסיום הפשיטה המוצלחת בפתח לד", פנה אלוף פיקוד הצפון דאז האלוף מותה גור, למ"ט משה בר-כוכבא בריל ואמר: "על מנת להעלות את מורתו השובי קריית שמונה, שבסלו חודשים מהקטיוושות, תעבורו בחזרתכם לבסיסכם בדרך הראשית של העיר". וכך היה. כל תושבי העיר קיבלו את החטיבה בקריאות תודה ובמחיאות כפיים. לקראת סוף המסלול עצרה אותם נערת, עלתה לטנק של משה בר-כוכבא בריל – המח"ט ומסרה לו פרח אדום, כהוקרה ותודה לכל לוחמי החטיבה. על אירוע זה נכתב השיר: מחטב הנערת מקראית ים הCAF / י. גמזו, שפורסם בכל העיתונים בארץ. ■

• נחמה בר-כוכבא (בריל) – אלמנתו של אלוף משה בר-כוכבא (בריל) שהקים את חטיבת "ברק" ולחם איתה, מפקד גיסות השריון בעבר

ולפעמים אתה יכול לחתוך סמל טוב לשים אותו כמג"ד, לפעמים זה מצילך. הבנתי שמכאן לא ניוושע. היו שירדי הגודדים 53 ו-74. באתי לצדדים, 74, איפה המג"ד? אמורים: המג"ד בטנק, שם. תקראו למג"ד. אמרו לי: המג"ד בתא הנהג, תבווא אליו. אני בא לטנק, המג"ד לא מוציא את הראש. האנשים היו בהלם. הייתה אמונה שהחטיבה 188 אין חיים. וחטיבה 7 היא המצילהה. הבעיה הייתה להוציא את האנשים מהטראותה זאת. הקמת החטיבה הייתה בזמן מלחמת העזה. החלטה מלחמת הטראותה ברמה. בעבר הייתה מלחמת העזה כההית בתקופה, ואני מנiosa לטפל בנושא. ואכן, החטיבה שהוקמה מלחמת העזה שבגולן לא נפיעים, זיה מלחמת העזה את הביטחון לאנשים, שגם בחטיבת "ברק" אפשר להישאר בחיים. האנשים פחדו על הטנקים.

הסחה ט' שמה מקבוץ נצר, שהיה לו מספר חרוט על היד מלוחמת העולם השנייה, אמר לחילילם: אם לא تعالו על הטנקים יהיה גורלם רע כמו שהיה לנו במלחמות ההיא. הרוח האיתנה בעוצמתה ויכולותיה – נשarra בלחומים. וכך האמונה של המפקד הראשוון שהווים את החטיבה, בעוצמתה ויכולותיה – נשarra בלחומים. וכך אלא היא יחידת שרין שמשיכה לתפקיד כל עוד הפיקוד שלה קיים, אפילו חיליקת.

במקורה שלנו נהרג המח"ט אלוף מונה יצחק בן שתומ, וכן נהרגו הסמו"ט וקצין האג"ם ומפקדים רבים נוספים. נשארו סא"ל יair נפשי מג"ד 74 של חטיבת "ברק" שנשלח לחטיבת 7. וmag"d 53 עוד איז. עוד ארז ירד מהרמה ביום השני ללחימה ואחר כך עלה שנית. הוא היה הסמו"ט של דני ורדי. והחטיבה ט' נפצעו איתה ופונה יחד איתו לבית חולמים. מפקדי החטיבה ולוחמיה נשארו רק מעטים. חשוב לציין שלמפקדי החטיבה ולוחמיה שרדדו, היה רצון עז להקים את החטיבה מחדש ולהנציח את הנופלים. את חסיבות העירIRON שהחטיבה חייבות להמשיך, הם שאבו מעוצמת רשות הלוחמים שהחילה והותעה בהם, ביחיד עם הקמת החטיבה. לסייעו – החטיבה ירדה למשה מהס"ד כ"צה"לי ביום השני של הקרבות והוקמה מחדש עם דני ורדי.

סיכום

מלחמות ים הCAF פרצה ב-6 באוקטובר 1973. חטיבת "ברק" נפגעה קשה ביום הראשון ללחמה, ולמחרת ב-7 באוקטובר היא נמחקה כמעט מהס"ד כ"צה"לי. לאחר מלחיקתה נשלחו למשה מהס"ד כ"צה"לי, לאחר מלחיקתה נשלחו המפקדים והחיילים שנותרו, להילחם עם יחידות אחרות. כוח יוסי בן-חנן, המורכב מלוחמי החטיבה תקף את תל-שם. הלוחמים מגדר 74 של החטיבה

מיין: האלוף קלמן מגן ז"ל,
מפקד אוגדה 252 וסא"ל יוסי טוב תמייר
בשון הקרבות
צלומים: מאוסף תא"ל יוסי טוב תמייר

מינוי מג"ד 9 לכל החיים

בשעות הראשונות של מלחמת יום הכיפורים נפגע קשה מאוד גदוד 9 של חטיבת 14. הנפגעים בנפש ובטנקים היו רבים מאוד. בסיווע שידי הגדוד ואנשי מילואים שהגיעו מהח"ל, וטנקים מmach 6 שהגיעו ברכבת האוירית, הוקם הגדוד מחדש על ידי רס"ן עמוס לוריא, נמסר לסא"ל יוסי טוב תמייר וחזר לפועלות מבצעית

(1968–1970). תוך כדי מלחמות ההתקשה והסב הגדוד שוב לגודוד טנקים מגה.

ערב יום הכיפורים 1973 הגיעו הטענות של התעללה ולבסוף לשגרת העסוקה בגזרה הצפונית של הגדרה הירא אמרו לסייע אימונים במהלך "הגדי". החלפה זו נדחתה עקב כוונותה השוואתית, לאור הידיעות על תרגיל גודול בצבאות המצריים.

• מבנה הגדוד ושיקומו

ערב המלחמה היו בגדוד שלוש פלוגות טנקים ולוגוט מפקדה. פלוגות החרמ"ש פורקה כ-4 וחמש לפני כן. המג"ד סא"ל יוסי טוב תמייר; הסמג"ד סרן צוק בוסתן; הקמ"ב צ"ן יoram אופיר ("ירוקה") צ"ל; מ"פ צ"ן נעום דבריר צ"ל שקיבל את הפולגה כחודש לפני המלחמה; מ"פ ס"ן אורן הקמן ז"ל כ-7 וחמשים בגדוד ונחשב ל"ותיק" המ"פים; מ"פ מ' סגן יונתן צובנר ("יונטי"), כ-3 וחמשים בתפקידו.

אין לי תשובה לכל. סיפורו הלחימה.

גודוד 9 במלחמת יום הכיפורים

גודוד 9 ("עשת") הוא מהגדודים הסדריים הותיקים בצה"ל. ראשיתו במלחמת העצמאות כגדוד התשיעי של הפלמ"ח בחטיבת הנגב, שהשתתף בקרב או בקרבות רבים, ביניהם הקרב לכיבוש באר שבע. במשך השנים עבר הגודוד מספר מתחילים ל"רדת" על המ.bnות באזורי, כולל על הגודוד שלו, שאינו רחוק ממש. מכשייה הקשר בgap, שעד הריג זהה ממש דמו, מוצפים זה השתתף בפעולות תגמול, במלחמת סיני (1956) כגדוד טנקים קל"ם אי-אים-אקס-13 (AMX 13), אחר כך הוסב שוב לגודוד חרמ"ש, וכזה לחם למלחמה, מפקד גודוד טנקים 9, גודוד סדר הנמצא בגזרה הצפונית של תעלת סואץ, חלק ממערך הביטחון השוטף של אותה תקופה.

40 שנה אני שואל את עצמי, מניח הנחות אחרות לסתור תשובות של אותה תקופה. שגム כוים במרקח הזמן ומנסה לתת תשובה של אותה תקופה.

תא"ל (במיל') יוסי טוב תמייר,

מג"ד 9 במלחמת יום הכיפורים

יום הכיפורים 1973, השעה 13:45, אני בג'יפ בכניסה למפקדת החטיבה המרחבית (חטמ"ר 275) בבלוזה כדי לפחות מה"ט אליש (פנחס נוי). לפתע השמים מתמלאים במטוסים ומיד מתחילה ל"רדת" על המ.bnות באזורי, כולל על הגודוד שלו, שאינו רחוק ממש. מכשייה הקשר בgap, שעד הריג זהה ממש דמו, מוצפים

ולעבר מעו"ז "מילנו". מפקד המעו"ז, לאחר שנונאש מפניות לגורמים שונים, פנה למג"ד 9, שכמוו אינו אחראי עליו, אלא אם יוכרו מצב של "שובך יוניים" (תכנית הפרישה למשך של חידוש האש בתעלת עלי פי פקודת האוגדה, בטענה כי "משהו מוחר מתרחש בגדרה הנגדית וכי כנראה המצריים הכניסו משהו לקו הגimates").

בשעה 11:00 בבוקר המג"ד ומפקד המעו"ז ינק'לה טרוטטלר עמד על סוללת העפר של התעלה וממול שורה שלולה פטורייל – חיילים מצרים הסתובו ללא חגור ונשק, חלקים עסוק אפילו בדיג בעזרת החות. ממש לא יؤمن שלוש שעות לאחר מכן השולוח הפקה לגיאינים... משהו מוחר ונשק לתעלת נראה מכוסה ברזנטן, ולפי קווי המתאר זה אכן נראה כמו טיל מכוסה. עוד הם דנים בעניין, התקבלה שייחת טלפון ממפקדת החטיבה בבלוזה להגיע לተדריך בשעה 12:00 בצהרים.

בצהרים ב-12:00 נאספו בבלוזה כל מפקדי הגדודים של הגזרה. המכ"ט "אלוש" שחוץ זה עתה מפקד האוגדה האלוף אברהם ("אלברט") מנדר ז"ל, מסר כי התרגיל הגדל בצבאי המצרי נמשך ויתכן שישתיים בשעה 18:00 בפתחה באש. לאור זאת נדרשות כל יחידות, כולל גדור 9, להיות בפרישת "שובך יוניים" בשעה 17:00, ככלומר להתחילה לנעו לא לפני 16:00. (פרישת "שובך יוניים" לפי פקודות האוגדה היא פרישה ראשונית מהכנה לאפשרות של "חידוש האש בתעללה"). לשאלת מג"ד 9 יוסטוב תמייר, מודיע אסן כן לא להתחילה לנעו מיד, השיב "אלוש" המכ"ט כי תנועה מיידית עלולה לגרום להסלמה וכי הפתיחה באש אינה ודאית. תשובה זו ניתנה גם על ידי מפקד האוגדה שאף הוא נשאל על ידי המג"ד.

בצהרים ב-13:00 שב המג"ד לדוד, אסף את המכ"פים וקציני המטה, ותדרוך בפעם השני כמה, מה עשו כול אחד במצב של "שובך יוניים", תכנית שתורגלה בגדור אין ספור פעמים. המג"ד הוסיף דגשים מניסיונו במלחמת התחשה,இיחיל הצלחה לכולם, ואישר לרופא ד"ר דוד עזרא לנוע מיד כדי לפרוס את תחנת האיסוף הגדודית ליד הקביש, במקומות שהיה מוכן מראש. "לא נראה לי שתנועה של נגמ"ש ואמבולנס יכולה לגרום להסלמה", הרהר המג"ד.

• הפקודה לגביה הגזרה הצפונית קבועה: האורה תתחלק לשתי גזרות גדריות, כאשר גורת ה"ביצה" (המילקה), קרי קו המעו"זים הכלול את "כתובה", "דרורה", "לחצנית" ו"אורקל", כמו גם את חוויה הים עם מעו"ז "בודפשט" – יהיו באחריות גדור הח"ר 68.68. הגדור יתוגבר בפלוגות טנקים ל' ("לפטון"), שתחופץ לצמדי טנקים, צמד מול כל מעוז (בעמדות דמויות סנפיר) שנבנו במרקח של מאות מטרים מזרחה לכל מעוז), ועוד המולקה שהייתה מוצבת כבר במתוחם "אורקל".

לטנים), והתנוועה בהם הייתה מוגבלת לדריכים שנככשו צירי הפלטטיים. בזירה נכלל גם חלק מהחוף הים התיכון. בקצת הצפוני של חצי האי סיני החזיקו המצרים צבא (בעיקר קומנדו) גם בקטע שמזרחה לתעלת סואץ לאורך מס' ק"מ מצפון למתחם "אורקל" ומס' ק"מ על גב שרטון שעל שפת הים התיכון, בוואה מעו"ז "בודפשט".

• כוונות שבועיים לפני המלחמה הוכזה כוונות, לוחמים הוחזו מוחפשות, הטנקים חמושו ובוצעו פעולות נוספת, לרוגל תרגיל גדול שנערך בצבא המצרי.

יום הכיפורים

בווקר המג"ד יוסטוב תמייר יצא לסבב שיחות עם הפלוגות ומשם לכיוון העיירה הנוטשה קנטרה,

הגדור לא היה "כפוף" מבצעית בכו לחטיבה 14 (בפיקוד אל"ם אמנון רשות), אלא לחטיבה המרחבית 275 (בפיקוד אל"ם פנחס נוי – אלוש") המורכבת על הגזרה הצפונית. הגדור לא היה אחראי במצב "שגרה" על קו המעו"זים והמרחב.

• פרישת הגדור

ערב המלחמה הייתה מפקדת הגדור בדקליה (מקבץ עצי דקל) המכונה "חצב" (כ-30 ק"מ מותעלת סואץ), פלוגות כ' ויל' בדקליה סמוכה המכונה "קטיה", מתקפה מפלוגה ל' במעוז "אורקל" הczפוני ביותר לאורך תעלת סואץ, פלוגה מ' במחנה מאולתר המכונה "ציצ'יל" (כ-20 ק"מ מתעלת סואץ).

• מאפייני הגזרה

הגזרה הצפונית של התעלה (בת כ-60 ק"מ!) התאפיינה בשטחים נרחבים של ביצה טובעת (גם

מהגדוד והוחלפו חילוי המילואים במעטו אחרי מספר ימים בחילים סדרים. המעוות שוב היה במצור, ושאלותיו המשיכו בלחימתם הרצופה, כך שבסתופו של דבר היה זה המעוות היחיד בכל קבוֹני שהותקף, אך לא נכבש ולא פונה.

מחלקת הטנקים במתוחם "אורקל" – עם תחילת הפעזה על המעוות חילוי המחלקה רצוץ מהבונקר שבו שהוא לצורך תדריך לכיוון הטנקים. המ"מ איציק רוט ז'ל נפצע ונורה, סמל המחלקה שלמה ערמן ז'ל הפך למ"מ והחיל צביב'ה צימר ז'ל הפך למפקד טנק. מחלקה זו תודרכה בקשר על ידי שאול מושס, ללחמה בגבורה בלתי רגילה לחימתה הסתיימה בטרגדייה שתפרוט בהמשך.

צמד הטנקים בפיקוד שמעון שפרינגר ז'ל והגור נחום ווונברג, סמל המחלקה שלמה ערמן ז'ל מעוז "לחצנית", ובדרך עלי עלה לעמדותיהם שמול נפגע ונכח לצריה. הטנק של נחום שניסה להתרמן הצדקה ולסייע לשמעון, שקע בבייצה, נפגע וכול החזות נהרג. צוות הטנק, של שמעון המשיך אותו עד למתחם "אורקל" שם כיבת החזות את האש. הטען דוד אליאס רץ לבונקר להזעיק וופא. בעוד הוא מחפש אחר הרופא, נפל האזר והז'ה שבמתחם

המ"ג לשנות משימות – לשלווח את "יונטי" לכיוון "מפרקת", כשהוא מאשר את מחלקו של נתיב אבטלון בקנטרה, וכשנועם גיע, לנוע אליו לכיוון מעוז "AMILNO".

בנוסף לעומס העצום בקשר שנוצר על ידי עזוקות המעוותים, המצרים הפעילו חסימות קשר, כך שהמ"ג נאלץ לעבור לדבר ברשותה הקשר הפלוגתיות. הסמג"ד בעוזה האנטנה הגבוהה שבמפקדת הגדור ניסה לתווך גם הוא.

"יונטי" הגיע לאוזו "מפרקת" והתהיל בירוי לכיוון ה"רמפות" המצריות שמעבר לתעלה, שם היו ממוקמים טנקים ומשם שוגרו טילי "סاجر". כשהפלוגה התקרכה לכיוון הלא נתקלה באש תופת שניתכה המכידיה ומעורפה, מלאה בטילי "סاجر" ורקטות ארכ-פי'גי' מכיוון מאות חיילים מצרים שכבר חצו את התעללה. פלוגתו של נועם התהילה להגיע ונעה לכיוון קנטרה, טנקים התחלפו להיפגע. ראשונים נפכו המ"מ – נתיב שונפצע קשה (פלוגת יונטי") וליאור יונתן (פלוגת נועם) נפצע, נועם קופץ אליו וניסה לבצע החזיאה.

עוקות המעוותים גברו. "יונטי" דיווח למ"ג כי הוא אישת ונכנס למיעוז "מפרקת"; והוא אלה מילוטיו האחרון. יair טל, סגן, "תפס" פיקוד וניהל את חילוץ הנפוגעים יחד עם הירוי על המצרים שיורדים על כוחותינו משמי עברי התעללה.

טנק המ"ג נפגע בהפגזה ארטילרית ומכשיiri הקשר שלו יצאו מכלל שימוש, המ"ג עבר לפקד מגנמ"ש הפיקוד שהה כלי הזמן ביזור לדיו: "איין לנו זמן עכשו לארגן טנק אחר עם מערכת קשר מתאימה", אמר יוסטוב המ"ג ל"יורק'ה" הקמ"ב ז' ולশמואליק קצין הקשר, ושלח את הטנק שלו "הנכה" להיווט טנק "אמבולנס" לפינוי נפגעים. ביןתיים בפלוגתו של אורי, המ"ג הצלח ליזור קשר עם סגן מפקד הפלוגה, סגן מירון אלתגר, שדיווח כי הוא נמצא בעמדות ה"סנפיר", מול מעוז "כתובה", ווורה על הרמפות המצריות שמאמרם חרבובסקי, הצליח להגיע למעוז שלם "בודפסט", ונלחמים שם כנגד כוחות גדולים שנמצאו ממשני צדי המעוות, וכי מ' 1 שאל מוזס וה'ו'ר' שלו, יהודה של מירון עם יוסטוב.

ובפלוגה של אורי – כשהתקרב צמד הטנקים של שאול מוזס למעוז "בודפסט", ראה שאול כי המעוות מופג קשות ומתוקף מהאוויר. שאול פעל לפי התרגולת ועלה לעמדות ליד המעוות, פתח באש על הכוח המצרי שנע לאורך השרטון, הטנק של יהודה התקלקל, ושאל וצווות – דני הרингה התו陶ן, כי "שורפים אותם בהבירות". פלוגתו של יונטי והמ"ג הגיעו לאוזור קנטרה, ונראשה ספרטו להפזות, ותקיפות האוורר המצבב היה טוב יותר, ייחסית, מאשר באוזור מעוז "מפרקת". מכיוון שפלוגתו של נועם השתתפה בתנועתה בדינוגות, החיליט

- יתר הגזירה, מיעוז "כתובה" ועד דרום האי אל-בלח שבתעללה, הכוללת את המעוותים מתחם "AMILNO" (מעוז העיר קנטרה המזרחית) ומעוז "מפרקת" לאחריות גדור 9 בפרישה הבאה: פלוגה C' של נועם דבר מול מעוז "מפרקת", מוכנה לתיפוי עדות משנה צדי המעווז; פלוגה M' של יונטי ("יונטי") צובנער מול העיר קנטרה, מוכנה לתיפוי עדות משנה צדי מתחם "AMILNO"; מפקדת הגדור בתיעוז "מרטף".

המ"ג סיים עם הסמג"ד צוק על חלוקת תפקידים בינויהם. המ"ג יונע קדימה והסמג"ד יdag ל"רchipat" הגדור מאחור.

בצהרים בשעה 13:30 התפרק לרשות הקשר סגן מפקד החטיבה המרכזית וצעק: "שובך יוניים, שובך יוניים". המ"ג פקד על הפלוגות להחיליל לנוע, עלה עם הקמ"ב ז' יורק'ה על הטנק שלו, והתחליל בתנועה מעربה. לאחר כ-5 דקות שוב קרייה בקשר מהחטיבה לעצרו מיד ולחזר למיחנה. הגדור עצר, המ"ג החליט לניסוח עם הג'יפ למפקדת החטיבה ולברר מה קורה, כדי שלא לברר זאת ברשות הרדי.

בשעה 13:50 היה המ"ג 9 בכינסה למיחנה בלהה. מטוסים מצריים תקפו את מפקדת החטיבה ואת מחנות "חצב" ו"קטיה". רשות הקשר הרדוונה התעוררה לחים, המעוותים עזקו לעזרה כי הם מפגזים וכן הגיעו דיוחים ראשונים על נפגעים בגין.

המ"ג נורה לפלוגות הטנקים לנוע למשימותיהם, והורה ל"יורק'ה" הקמ"ב ז' להתකדים עם טנק המ"ג והנגמ"ש, וכי הוא המ"ג יונע עם הג'יפ ויפגש איתם ליד תיעוז "מרטף". בדרך חלף המ"ג ליד התאג"ד של ד"ר עזרא הממוקם במקום המיועד. "לפחות שהוא מסודר במחומרה" הרהר ... תיעוז "מרטף" הופג גם הוא, המ"ג הצלח לזרע לנוטר עליו בשלב זה. הוא שוחרח בקשר עם המ"גים וכולם דיווחו לו כי הם מתקדמים במלחמות למשימותיהם. הוא הורה להם להימנע מהתנועה על הכבישים, כיון שהם מטווחים ומותקפים על ידי המטוסים שוב ושוב.

"יורק'ה" הגיע עם הטנק והנגמ"ש, חבורת הפיקוד נעה וחברה לפלוגתו של "יונטי" הנעה לכיוון קנטרה, פלוגתו של אורי פנתה לכיוון ציריה ה"פלטיק" בביצות והתרחקה צפונה, המ"ג נפרד מאורי לשלו ו"שמור על הפירמה אצל גדור חיל"ר. הייתה זו שיחותם האחרון. רשות הקשר של כל כול הגזרה הפכה למஹמה אחת גדולה. כל המעוותים, גם מגדרת גדור 68, 66, 64, 62, 60, מחלק מהמעוזים הגיעו דיווחים וצעקות עליהם, מחלק מהמעוזים הגיעו דיווחים וצעקות כי "שורפים אותם בהבירות". פלוגתו של יונטי והמ"ג הגיעו לאוזור קנטרה, ונראשה ספרטו להפזות, ותקיפות האוורר המצבב היה טוב יותר, ייחסית, מאשר באוזור מעוז "מפרקת". מכיוון שפלוגתו של נועם השתתפה בתנועתה בדינוגות, החיליט

חרם"ש, שלח אותם בצר עוקף קנטרה מצפון, בניסיון לחברו לפולgota אורי. הכוח נפגע קשה, חלק מהטנקים שקוו במלחה בניסיונות התחמקות מטיל האסג'ר. גם מחלקת החרמ"ש נפגעת אנושות בניסיון החבירה לייר טל.

בערב בשעה 18:00 המצב בגזרה היה מסובך למד. המג"ד ייחד עם נעם, אייר, יובל ויחיעם עסקו בחילצ'ים ובפינוי נפגעים, כשהם מעשא מכוורם, מכיוון שהמצרים נמצאו כבר בכל מקום. אייר פצוע וסירב להתפנות.

לפתע קל חול חדש בקשר – האלוף קלמן מגן קיבל פיקוד על הגזרה. זמן קצר לאחר למג"ד יוסט טוב תмир לזהות את קולו של מפקדו מלחמת התהשה שדורש "דוח מצב". המג"ד השתקל לתאר את המצב הקשה בזירה מוסווית (האויב מאין), כשהאמנת היא שהgcdוד הוא למשה הנגמ"ש של המג"ד, הנגמ"ש של יחיעם ועוד 2 טנקים כשירים. קלמן התהנן: "תחזיקו מעמד עוד מעט תגיע תגבורה".

לילה, 20:00. קל חול חדש בקשר, גבי עמרם מה"ט 460 יצר קשר עם מג"ד יוסט טוב תмир, הסביר כי הם נמצאים על ציר "מאדים" בדרך לאזור הגדר, וביקש מהמג"ד לצאת לכיוון שלו כדי לפגשו. המג"ד האץ באיר להפסיק את חילוץ הטנק שעסוק בחילוץ, והודיע בקשר לכל מי ששומע מהgcdוד שנינו לכיוון תעה "מרתק", והטיל על הסמג"ד לטפל בתיקון טנקים שאפשר לתקן בעורף.

המג"ד בלויו הנגמ"ש של יחיעם, פרצו מזרחה ונעו לעבר מה"ט 460. בפגישה עם המה"ט שאל מיד "היכן הגדר?", ענה לו יוסט טוב: "זה רוב הגדר", ופירט בקצרה היכן לדעתו נמצאים המצריים. גבי עמרם אמר כי הגיע עם גדור טנקים של עמרם יפה וכי גדור נוסף הגיע מאוחר יותר. בהתייעצותם משותפת ובהתחשב בכך שטפקיד החטיבה אינם מקרים את הגדרה המסוובכת – ביצות, מלחות טובעניות, שדות מוקשים, סוללות עפר, מעוזים, שטוח בנוי וכו' – הודיע מג"ד 9 שיוביל את גדורו של עמרם יפה לכיוון מעוז "מפרקת" ולפריסת טנקים שניים צדי המעיין. מג"ד 9 הוביל וגדורו של יפה הגיע אכן לאזור צדי המעווז והתחילה בקרבות קשים ביוטר עם המצריים. יוסט טוב נכנס לתוכה המעווז ומתא שם בסך הכל 5 חיללים כשיירים להמשך לחימה. גבי עמרם מה"ט 460 ביקש רשות לפנות את המעה, ובשלב זה הרשות לא ניתנה. יוסט טוב ניסה למצוא את "יונטי" שנפגע – אחר הצהרים והוועג מהטנק, אך לא מצא אותו.

מה"ט 460 שוב קרא ליום טוב והודיע לו שהגע עוד כוכ'h שלו, בסדר גודל גודוי, בפיקוד שושן שילה, ושוב הודיע מג"ד 9 שהוא יוביל הכוח לכיוון מעוז "AMILNO", תוך חציית העיירה קנטרה המזרחתית שכבר נתפסה על ידי המצרים. הכוח של שילה

סא"ל יוסט טוב למג"ד 9
במהלך המלחמה

OMICHTOT ACHROT: "ANI ZRICH LAHALLIT BIMI LA LTELPEL..." אמר לעצמו הרופא. מחלקת החרמ"ש של רוני ויצניר ז"ל (השייכת לגדור האח 184 של חטיבת 14) שהוחזבה בגזרה ככוח חטיבתי, נשלחה לתגובה. המ"מ רוני והם"כ נפתלי נהרגו, חיילים נוספים נפצעו ושרידי המחלקה התפנו לאחרו.

המג"ד ניסה לרכז כוחות מול שני מוקדי הפעילות, מעוז "AMILNO" ומעוז "מפרקת", ולהבהר למפקד הגזרה כי המצב חמור. לשאלתו מה קורה בפלוגות אוורי אף אחד לא נתן תשובה.

הגיעה תגבורת של פלוגות החרמ"ש י' מגדור 79 בחטיבת 401, בפיקוד יחיעם שנון. המג"ד חילק אותה בין המשימות בקנטרה וב"מפרקת". המג"ד הבין כי משה חמור ביוטר קורה בפלוגתו של אורי, כיוון שלא הייתה שום תקשורת עימם, גם לא על ידי תיוק של הסמג"ד ומפקדת החטיבה. אנחנו חווים להגעה אל אורי, למרות, שכביכול, הוא כפוף לגדור אחר כרגע, אבל גם המג"ד שם לא עונה", אמר יוסטוב המג"ד לkiem"ץ יירוקה. המג"ד ניסה לצוחות כוח בהרכבת מחלקה טנקים בפיקוד יובל נריה, סגן של נעם, ועוד מחלקה

לידי המצרים. דוד הצלח להסתתר ולירוח בכוחות המצריים במשך ימים נוספים, עד שנפל בשבי. המ"מ פ' אורן הקמן ז"ל, שהיה בעמדת ייחד עם הגור שלו, סגן אל"י רן ז"ל, ושמע בקשר על התיקלות של החמד של מארב נסף. שני הטנקים נפצעו, צוותו של אורי נהרג, אורן המשיך להפעיל את המקלע וחיפה על נסיגת הכוחות של אל"י רן, עד שנפגע ונפל (גופת אורן ונגנו מאיר אקריש נמצאו על ידי המג"ד אחרי הפסקת האש, בעת חיפוש נעדרים באזורי השליטה המצרית, והובאו לבוראה בארץ).

הסמ"פ מירון אלתגר ז"ל, ששימש בקשר על התיקלות המ"מ פ', החליט לנוע יחד עם "גור" שלו, יוסי פלד, לעזרת המ"מ פ'. טנק הגור נפגע (הצוות נפל מאוחר יותר בשבי). מירון החלטת להמשיך בעצמו. הטנק נפגע, הצוות קפץ כנראה, ועד היום מוכרים מירון אלתגר, דני גילת התותחן, יעקב קלר הטען וחיים מוצפי הנהג כללים שמדובר קבורתם לא נודע. בפלוגות נעם ו"יונטי" הנפצעים הלו ורבו. ד"ר עזרא ניסה לטפל בכל מי שהגיע מהgcdוד

"יורק'ה" ביקש גם הוא לעלות על טנק והציגו "לטנק הקצינים", הטנק נגע בקרוב על "חמוטל" ו"מכשיר" וכול הארבעה נהרגו. יובל עזב אותן לפניהם וכן לטנק אחר, וממנו לעוד טנק, עד שונפצע ופונה. אייר, אחורי פציעה נוספת, התפנה סוף סוף לבית החולים. אלין רן שהציגו עם צוות חדש נהרג ב"הברגה".

יום טוב תמייר המג"ד המשיך עם חטיבה 460 לאורך כל המלחמה – מקרבות הבלתי, הצלחה ועד לקרב עיר סואץ. משך כל הזמן בכל פגישת עם מפקד האוגדה "ברן", שהיה גם מפקד גיסות השריון, ביקש יום טוב שישיעו לו להקים את הגדור החדש, בכול פעם זה נדחה באמירהה "ר'ך נסיעים עם השלב הזה...". והנה סוף מהעיר סואץ נסעה המג"ד לבית הספר לשירוע בג'וליס שם התארגנו שרידי הגדור וחיליל מילואים שהגיעו מחרול, ומי שארגן אותם היה רס"ן עמוס לוריא. המ"פים החדשניים היו – אייר טל, אהרון פל ואברהם שמייר. לאחר יומיים של אימונים חזר הגדור לסייע בהרכבת מלא, לחץ את התעללה והציגו לאוגדת שורון, תחילה לחטיבת חיים ארץ, ולאחר לחצים של המג"ד המקור, מ"ח 14 אמןנון רשות, חזר הגדור לחטיבתו. השמועה על תקומתו של הגדור פשתה במיהירות, וחילילים רבים שהיו בגדור והתגללו ליחידות אחרות שבו אליו. הגדור נטל חלק במספר תקריות אש שהיו בגזרה.

סיכום

הלחימה הגדורית התאפיינה במספר ערכיים מובלמים בצה"ל: **דבקות במטרה**: הגדור ולוחמיו דבקו במטרה באמצעות עד כלות, ואכן הכוחות המצרים התעכבו, המעו"ז בודפסט" שיעל שפתם הים לא נפל ולא פונה, ובכך מנע חיתוך ציר החוף, ואפשר לצה"ל להזירם כוחות. נסעה לא היתה כל בתודעה – המעו"זים זעוקים לעוזה, המצרים תוקפים ככל אורך הגזרה וחיברים למלא המשימה!

רעות-זאותות לוחמים: צוותים רבים נעו לסייע לטנקים שנפגעו, חילצו בכל דרך אפשרית את חביריהם שנפצעו וטיפלו בהם, והחוליות טכניות סייעו אף הם בחילוץ וטיפול בנפגעים, ותיקנו ככל שבידם את הכלים שנפגעו.

המשך לחימה: ככל מי שורד – המשיך להילחם ביחידות אחרות, ללא שום שיקול של דרגה ותקף. **כעוז החיל**: היה מאוד חשוב להקים מחדש את הגדור ואכן עשינו זאת. לוחמים שהזירו מבתי חולים, וכאליה שהגינו מיחידות אחרות ומהר'ל שבו למשפחה, גדור 9.

אני גאה על שפיקדתי על חבורת לוחמים מופלאה זו. כשהתמננתי לmag"ד על ידי הרמטכ"ל גדור, כ-8 חדש לפני המלחמה, לא העלייתי בדיוני כי המניין הוא לכול החיים.

תקווה כי כל העניין יגמר בקרוב. בינתיים, במצב "אורקל", הטנק של המט"ק אנדריי מולדובן הצלח לפrox מהציגו, בדרך הוועך מולדובן מהטנק ונ נהרג, מבלי שאנשי הצוות שהי בתוך הטנק חשו בכך. הטנק עם הנג'ו דורך בן שמעון, הצלח לחצות את כל השטח המצרי, הגיע ל"מרטף", הצלח לחצות מחדר, והציגו גם הוא לחטיבה 460. סמ"ר שלמה ערמן המשיך בלחימה עד הערב, יחד עם הטנק של ערמן המשיך בלחימה עד הערב, יחד עם הטנק של צימר, למרות שהחלק מהמתהום כבר נכבש. בערב הגיע המעו"ז אישור שלמה מוביל, אחורי זחל"ם עם בשיריה כאשר שלמה מוביל ואחרון הטנק של צימר. חיליל המילואים שרדדו ואחרון הטנק של צימר. שלמה ערמן שיתף את מושם מעוז "בודפסט" בשיקולים השונים, ועזר בעוצותיו. רעש של טנק סנטוריון מהכח של שילה התקרב מדרום. המצרים שבעיר, מזרח, ירו גם הם ואז החלפה בראשו של המג"ד המחשבה: "הנה אני מג"ד טנקים, כמעט ללא גזע, אלא הטנק שלי, אלא הנגמ"ש, רגלי על הקרקע, המצרים מצד אחד, כוחותינו שליא יודיעים על קיומו עוד מעט מגיעים, ואם לא המצרים – הרי הם חוסלו אוטנו, וככל זאת במרחק 200 מ' מהמקום שבו שכבתמי פצעו קשה במלחמת ששת הימים, אחרי שטיפל פגעה בטנק שלי". הנה הצטודד לעוז התותח של הסנטוריון, אבל ברגע האחרון הבהיר הבחין המ"פ כי ודמני (מחטיבת 460), ברגע הנגמ"ש התקוע, ירד מהטנק ועזר ליום-טוב וצוחטו ליצאת מהboro. יום טוב טיפס לטנק של יקי, יתר האנשים טיפסו לנגמ"ש של חייעם, ויום טוב הוביל את הכוח צפונה, אלא ליצאת מזרחה, מקלמן לא להמשיך צפונה, אלא צפונה, אבן שדרוד רק מעת טנקים מכל כוח התגבורת, וכך ייש להיערך מחדש.

אחרי הצוות. יום טוב ביקש ממ"ט להמשיך עם צדים. יום טוב הגיע למושב "AMILNO", פגש את ענק'לה, אותו מפקד מעוז שפגש בשעה 11 בבורק בעת שחכול נואה כל כך שלו. ענק'לה הסביר כי למורים שמיינו, ממשאלו ובעורפו (קנטרה) השטח בידי המצרים, הרוי במעטם המצב סביר.

עם הכה צפונה כדי לנשות ולהציגו מושבנו מפלוגתו של אויר, ואכן בשלב ראשון קלמן אישר את הבקשה, ויום טוב התחליל להוביל צפונה. ביציאה ממעוז "AMILNO" נפל נגמ"ש המג"ד לתוכו בר ענק שנפער בהפוגה. ניסיונות היציאה ממנו שלחו והמג"ד הורה לכל החזות לפקוץ ולנטוש את הנגמ"ש.

רעש של טנק סנטוריון מהכח של שילה התקרב מדרום. המצרים שבעיר, מזרח, ירו גם הם ואז החלפה בראשו של המג"ד המחשבה: "הנה אני מג"ד טנקים, כמעט ללא גזע, אלא הטנק שלי, אלא הנגמ"ש, רגלי על הקרקע, המצרים מצד אחד, כוחותינו שליא יודיעים על קיומו עוד מעט מגיעים, ואם לא המצרים – הרי הם חוסלו אוטנו, וככל זאת במרחק 200 מ' מהמקום שבו שכבתמי פצעו קשה במלחמת ששת הימים, אחרי שטיפל פגעה בטנק שלי". הנה הצטודד לעוז התותח של הסנטוריון, אבל ברגע האחרון הבהיר הבחין המ"פ כי ודמני (מחטיבת 460), ברגע הנגמ"ש התקוע, ירד מהטנק ועזר ליום-טוב וצוחטו ליצאת מהboro. יום טוב טיפס לטנק של יקי, יתר האנשים טיפסו לנגמ"ש של חייעם, ויום טוב הוביל את הכוח צפונה. החבלה פקודה מקלמן לא להמשיך צפונה, אלא צפונה, אבן שדרוד רק מעת טנקים מכל כוח התגבורת, וכך ייש להיערך מחדש.

בבוקר יום א הכוח הגיע לאזור תעוז "מרטף". שרדי הגדור התקבצו סביב המג"ד, נועם ווביל הצלicho לארגון 5 טנקים. הפגזה כבדה ועייפות גרמו להתחנשות קשה שהותירה את הגדור עם 2 טנקים כשירים ועם הנגמ"ש של חייעם. על הטנק אחד פיקד אייר הפטזע, שישיר להתקפותו, ועל הטנק השני – כל צוות הקצינים שרד אצל נועם: נועם, יובל, רטר (אחרי שנשא על גבו את המט"ק דני בן-אבו השרווף) ופיין. לימים נודע הטנק בשם "טנק הקצינים". המג"ד אמר לכול מי שרד: "מצאו טנקים, נגמ"שים, לא חשוב מה, רק להמשיך ולהילחם".

המה"ט גבי עמיר הציג למג"ד 9 להציגו אליו כקצין אג"ם (קצין האג"ם של החטיבה נהרג בקנטרה). "אתה מכיר הגזרה ואני כרגע גדור", יום טוב הסכים. והוא "יורק'ה" הציגו לנגמ"ש המה"ט, ייחיעם עם הנגמ"ש שלו צמוד אליו, ושני הטנקים הצטודדו לגדרו של עمير יפה. בשלב זה המג"ד לא ידע כי במערב "אורקל" עדיין יש מתקנה מוקטנת של הגדור והיא פעילה מאוד. ראשוני אוגדת "ברן", הגיעו לחזית, ושפתחו

קול המעו"זים, גם
מגזרת גדור 68, דיווחו
כי "עולם" עליהם,
מחלק מהמעוזים
הגיעו דיווחים וצעקות
כי "שורפים אותם"
בלחביורים"

ASHOT
Ashot Ashkelon Industries
מكتبות התעשייה הצבאית (תעש)

עשות אשקלון הינה בית המערך למכלולי מרכבה ונמר,
מפתחת ומיצרת מסדרות ראשיות אוטומטיות, הינעים
סופיים, מערכות מזקו"ם וחודרני שרירן מבוססי טונגסטן

"וְהִנֵּן מָאוֹזֶל, בַּעֲזֹבּוֹנִיךְ נָתַנוּ; בְּהַזְל עֲשׂוֹת קְדֻשָּׁה וְקָנָה, בְּמָעָרְבָּךְ הִיה".
(יחזקאל כ"ז, י"ט)

חטיבת אגרוף הברזל 205 במלחמת יום הכיפורים

חטיבת השריון אגרוף הברזל, חטיבה 205, ניצלה מהשמדה ברמת הגולן. שש התקפות עיראקיות של כוחות קומנדוז וטנקים, על התילים ענתר ועלקיה נהדפו על ידה בימים 18-19 באוקטובר במשן לילה ויום. פרק מן הספר (העומד לצאת לאור) "אגרוף הברזל" – סיפורה של חטיבה 205 במלחמת יום הכיפורים, מאת דוד כספי

יתר מוטיבציה "לנקום" ולהחזיר לעצם את כבודם מן ההשכלה שספגו – שהרי הגיעו לחזית כ"כוח הצלה" רענן שלא נשחק עדיין, כמו הצבא הסורי, והיו מצוידים כהלאה. עוד אפשר להניח שהסורים היו במתוח וחודה לנוכח הקربה הגדלה והולכת של כוחותינו לכיוון הבירה دمشق.

לקראת סופו של הלילה התקדמו כוחות קומנדו עיראקיים ותקפו את קומץ חילוי החרמ"ש שהיו במקומות, מאחוריהם ומצד דרום. קצין הסיוור פיטו דיווח למח"ט על עשרות חילוי אויב הנמצאים סביבו וכי חילוי חיר"ר רבים עולים גם על התל השני, עקליה, כאשר רוב הזמן הם הגיעו מ"שטוח מות" לתצפית. גם גיא המג"ד הגיעו גם על התל ענתר ולהשמיד האובי. במקביל הורה המח"ט למג"ד כספי לנעו במהירות ולעלות על תל-עלקה. הגודוד של כספי כבר היה בתנועה תל-עלקה. הגודוד השחר כארור המג"ד הבחן ליעד באפרוריות והוכיח על תזוזת הגודוד.

כאמור התוקפים היו חילוי הקומנדו העיראקי שנודע להסתיח את הדעת מן המתקפה העיראקית שעתידה לבוא, כאשר בעקבותיהם יצא בשעה 02:00 גודוד מモן 3, מחתיבה 8 העיראקית והגיע אל היעד בשעה 04:00. חילינו המעטים שעל הרכס השיבו באש כולם יכולות ופגעו בכמה מחילוי האויב. החשיכה הגנה עליהם במעט, אבל קשה היה לעמוד מול עשרות התוקפים עם מטולי א-רפ"ג'י בידיהם ואז נאלכו לסתור ולהיכנס למסטור באחד הבונקרים שבמוקם. מנגד החלו התוקפים להיכנס ולהתמקם בתעלות הביצורים שבמוקם. המח"ט דרש שוב ושוב מן האוגדה להנחתת ארטילריה על המדרונות המזרחיים של הגללים. המג"ד גיא שלח את כוחותיו לתל-ענתר ושהורה לפלוגה של יוקי (דוד לבנה) לתפוס בכתף ימין של התל. הפלוגה של בועז גלבוע נשלחה באיגוף שמאלית לעלות מעלה במדרון התלול. הפלוגה נזהרה מלפתחה באש כי לא היה ידוע מה עלה בגורמים של אנשיינו על התל והיכן הם – אנשי כיתת החרמ"ש ואנשי הסיוור מההתצפית.

כשהטנקים של בועז עלו למעלה הם הבינו שחייבים מאותחים להם לבוא ולהתקרב אליהם. היה רגע של היסוס וספק בדבר זיהוי החילאים ומתח של א-רפ"ג'י נורה אליהם. למזמן לא נפצע איש אבל כוח הטנקים החל בהשתערות על

סא"ל (במיל') דוד כספי

בשיטות קומנדו על התלים

בלילה שבין 18 ל-19 באוקטובר 1973 החטיבה הייתה ערכוה כאשר הגודוד של גיא (יעקבוזון) ליד עליקה ועל תל-ענתר, כוח חומ"ש מהפלוגה של חיים בוטו וצוות סיר היי בעמדת תצפית בפיקודו של "פיטו" (משה בריטמן), וכן נערך בצפונו של התל כוח קטן של צנחנים לאבטחה נוספת ולתצפיות. גודוד כספי שהה בחניוןليلת מהוחר באזור "יאיר – ציריך" במרחק של כשלושה קילומטרים.

הסורים והעיראקים לא חתכו שבטים, משני הגללים ומהכוחות שהיו עליו ובסביבתו נתקפה על החטיבה אש ארטילרית עזה ביותר ולא הפסקה. רוב חילוי החטיבה כבר היו "מורגים" בהפגזות אבל לא אלה שניתכו הפעם – גם בכמות, גם בקצב וגם בדיקוק שלהם. אף אחד מן המפקדים והחילויים לא היה ספק שזו רק "הקדמה" לבאות וכי העיראקים שמולנו זוממים התקפה רבתה לכיבוש הפללים.

באירועה פרסומיים שונים לאחר המלחמה צוין מצבה של החטיבה בעיצומים של קרבות באוטו יום, אשר היה חשש לגורלה:

- א. אורן – **תולדות מלחמת יום הכיפורים** (דצמבר 20042), עמוד 273
- ח. הרצוג – **מלחמת יום הדין** (1975), עמוד 136

• י. פلد – איש צבא (1993), עמוד 187

• צ. עופר – תרגום ספר של מחבר בכיר מצבא עיראק: **צבא עיראק במלחמת יום הכיפורים**

(1986), הוצאת מערוכות, עמוד 176 בפרסומים אלה הוזג החשש האמתי בדבר יכולת ההישרדות והעמידה של החטיבה מול התקפות העיראקים ביום זה. האוורה אצלם הייתה דרוכה, מתחה ובציפייה לבאות. שני הפללים, ענתר ואל-עלקה, היו שטחי מפתח חיוניים לשילטה בכל הגזרה והוא גם מחשום להתקדמות כוחות אויב מערבה. חטיבה 205 נאחזה בנקודה המזרחית ביותר במובלעת הסורית, בשלושים קלומטר מפאתי دمشق.

ברור היה אפוא שלא הסורים ולא העיראקים יותרו על סילוקם של כוחות צה"ל מן המקומ. יש גם להניח שהמפלות והנפצעים שספגו העיראקים בימי הלחימה הקודמים, נתעו בהם

המג"ד דוד כספי במרכז, לידו עם כובע) שמעון ברזי מ"מ החוליה הטכנית הגדודית (חט"ג) וכל אנשי החימוש הנעוvizים, שלא השאירו טנק תקוע בשטח, על רקע דיוונה בסינוי, לשם ירדו בתום הקרבנות ברמת הגולן

צלומים: מאוסף סא"ל דוד כספי

האגודה, בעיקר ירדנים וסורים. לכוחות האוגדה נפגו כ-12 טנקים. מחבר הספר העיראקי מצין לעומת זאת שלחטיבה 6 אבדו כ-45 טנקים וחתה בארכעה ימי לחייה שבין 16–19 באוקטובר.

כוחותינו בלחימה על התלים נגד התקפות הטנקים

הפרישה של גודדי החטיבה הייתה כגדוד גיא בחיל הדרומי והמורדות של תל-ענתר וגודוד כספי באוכף וצפונה יותר לכיוון תל-עליה. חסרונה של העיראקיות זו, הייתה בעובדה קשה היה לנחל קרב שריון בשירון קלאסי, ממקום והונג'שים. כשבטים לאחר מכך נושא נדפה ההתקפה העיראקית והם נסגרו לאזרוי ההתקפות שלהם. במקביל התפתחה התקפה של החטיבה הירדנית 40 עבר חטיבה 4 דרום לעבר תל-מסחרה ותל אל-מל, לאגפה הדרומי של האוגדה, ולאחר קרב של שעوت ספורות נסגרה החטיבה לעבר תל אל-חרא. כבר בראשית התקפה פגעו שתי הפלוגות וטנק המג"ד גיא ב-9 טנקים, כאשר חלק מהתקפים ניסו לאגור מדרום את יוקי שפגע בהם בטוחה של כ-800 מטרים.

אני בחורתי להימצא בתוך הפלוגה של אורי קפלן במרכז האוכף, והצטראطي ללחימה של הפלוגה. ניכר היה בבירור שהעיראקים רוצחים לאגף ושטטו במיריות מכיוון הכפר דיר אל עדס לכיוון תל-עליה, שם נערכה הפלוגה של אסא תדרה. כ-30–40 טנקים עיראקיים דהרו לכיוון הגוד כשם מנצחים היבט את סנור השמש ואת קפלי הקruk בעיטה המבוקר שלפניו. מכך של אסא תדרה על התל היה קשה, נשארו לו טנקים ספורים עם תקינות חלקית. הורתי לפלוגה של הל עידן לעלות לעמדות באוכף כדי לנשות ולהקוטר מן האוכף את הטנקים המסתערים. בinityים הספיקה הפלוגה להשמיד כ-6 טנקים מטווחים קצריים. הלחץ גבר מכל הכוונים על שני הגודדים של החטיבה, של גיא ושל כספי, כאשר "גדוד" גולן עם 4 טנקים, ומואחר יותר הצטרכו 2 נספחים) בעיטה חטיבתית.

בעיצומו של קרב זה, הכתה ופוגעה הפלוגה של אורי בכ-20 טנקים נספחים מן האגף (הפליא, לעשות המ"מ צורי שהשميد לבדו 8 טנקים), כאשר לזכותם של האנשים עמדה המקצועית והניסיון בתותחות טובה, שבאה לידי ביטוי גם על ידי תיקוני אש הדדיים.

הטנקים המסתערים הופיעו לפניו בטוחים קרובים של 1200 מטר ופחות מזה, לעיתים בהפתעה, שכן עדם שהם היתרונו של עמדות מוסתרות בקפלי הקruk שבציר התנועה שלהם. לעומת זאת הטנקים שנלו סבלו מבעות "הנמכה"

• **התקפה ראשונה:** בשעה 05:05 יצא כוח של כ-120 טנקים בציר כפר שאמס – כפר נסאג' עבר תל-ענתר ועליה, כאשר הטנקים מוביילים ומאחורייהם הנגמ"שים בגל שני. כעבור כשבטים של קרב ובקצב ירי מדהים של תותחיםינו שגורמו להם להתלהט, נחדרו העיראקים ונסגרו משני התלים.

• **התקפה שנייה:** בשעה 10:00 לערך, יצא גל שני של התקפה העיראקית מכיוון מזרח ודרום ובו כ-100 טנקים עיראקים, והפעם הביאו את החטיבה הח"ר הממוקן והונג'שים. כשבטים לאחר מכך נושא נדפה ההתקפה העיראקית והם נסגרו לאזרוי ההתקפות שלהם. במקביל התפתחה התקפה של החטיבה הירדנית 40 עבר חטיבה 4 דרום לעבר תל-מסחרה ותל אל-מל, לאגפה הדרומי של האוגדה, ולאחר קרב של שעות ספורות נסגרה החטיבה לעבר תל אל-חרא.

• **התקפה שלישיית:** לקראת השעה 14:00 פתחו העיראקים בתתקפות השליישית לכיוון תל-ענתר ותל אל-עליה. עם כ-70 טנקים, כאשר הפעם הטנקים מוביילים את הסתערות והח"ר הממוקן בעקבותיו. כוונתם הייתה לנוע בתנועות מלוחמים מזרחה ולנסות לאגוף ולכתר את החטיבה, כאשר הם יוצאים מאזור כפר שאמס וכפר אל-עדס. הסתערות זו אופיינה בගלים של תקיפות טנקים וחרמ"ש, בהתמדה רואיה לציוון מצד העיראקים. כשבטים מאוחר יותר נדפה גם הסתערות זו, של חטיבה 6 העיראקית, אשר הופיעה מן האגף עם קומץ הטנקים של כוח גולן (شمאון גולן).

לאזן של 7 בוקר דיווח המ"ט שהتل בשליטה מלאה של האירופים וההתרחשויות המפורטים כאן תואמים, פחוות או יותר, למופיע בספרים שלנו, ובספר **צבא עיראק במלחמת יום הכיפורים** (ראה לעיל, עמוד 175–178). אין התامة בנתונים כמוותים של היקף הכוחות והאבלות בשני הצדדים. הבולט שביניהם הוא לגבי ס"כ הטנקים בבורו של 19 באוקטובר. העיראקי מציין שלחטיבה 205 היו 50 טנקים, כאשר בפועל היו לה בהתאם הקרב כ-35 טנקים, עם סיום הקרבות באותו יום היא נותרה עם כ-22 טנקים. ככלומר יחסיו הכוחות בין החטיבה שלנו לעיראקים התחילו ביחס של יותר מ-3 ל-1 לטובתם, ואילו בח"ר וברטילריה היו יחסיו הכוחות כפולים מזה לטובות העיראקים.

בסיומו של היום המשמירה החטיבה 205, בගזרת תל-ענתר ועליה כ-40 טנקים, ובאזור "אום בוטונה" (באזור הלחימה הקשה של גוד 61 של משה מל) הושמדו כ-22 טנקים על ידי כוחות

היראים. בשלב זה נתגלו קשיים באפשרויות היראי של הטנקים בגל מגבלות של הנמכת התותח לטוחים כה קרוביים. ברגע זה הם היו טרף כל לחיל הkomandoo הסורים שהיו ניידים על הקרקע. מטה נוסף של טיל בזוקה ניתך עליהם ואربעה טנקים נפגו. טנק מ"מ 2 נפגע פגיעה ישירה, נדליך ושלושה מאנשי הכוחות נהרגו במקום, מפקדים הועז החוצה ונפצע קשה וכן גם המ"פ בוצע ועוד מ"מ נושא וסמל מלכה.

סוללות הארטילריה שלנו החלו להפגיז את התל עצמו ומודוטטי. בinityים נגדורות נגדורות אל בדרך לתל-עליה. בinityים נגדורות נגדורות שהיה נתון תחת אש תותחים ונק"ל, והסתבר שהTEL היה ריק מאויב. המג"ד הורה למ"פ ואורי קפלן נלען אל תל-ענתר (44 במבפת הקוד), דרומה ממנה ולהשמיד את יתרת כוחות הקומנדו של האויב, שנותרו במקום.

בinityים שכמה מעט האש ונראה היה שהאויב נסוג מזרחה מן התלים, בעודו משורר אחריו כ-35 חיילים הרוגים פזירים בתעלות ובעתם במנוסתם אחריה. מתוך חשש של הימצאותם של חיילי קומנדו נוספים, בעקבות על תל-ענתר שבו התקדמה הלחימה בעירה, ביקש המ"ט מן האוגדה לשולח אליו כוח חרמ"ש שיטהר ויסרוק את התל. כוח של 5 צול"מיים נשלחו ושוב אסף קופף, קצין הסיור, ללח על עצמו את המשימה לעשotta. אסף חשש לסיכון את כל הכוח מהפזיות הארטילריה הכבודות שהנחתת האויב ממול, וצמצם את כוח הסריקה להזחל"ם אחד בלבד. במהלך הרגע הרגע הספק כוח זה לפגוע במספר חיילים עיראקים ולקחת גם שביים, מתוך אלה שהשתתרו בתעלות או ניסו להפעיל את נשקם נגד חיילינו.

לקראת השעה 7 בוקר דיווח המ"ט שהטל פלוגת הסיור והזחל"ם נצברו במקום. אמנים, ניצחנו והדפנו את כוחות הרגלים והקומנדו הסורים (גוד מוקן 3 מהטיבה 8) שתקפו בלילה ועם שחר של יום ו-19 באוקטובר, אך ידענו שלפניו עוד המערכת העיקרית נגד כוחות השריון של האויב.

שלוש התקפות הטנקים על התלים ב-19 באוקטובר

שלוש התקפות טנקים ונגמ"שים היו באוטנו יום לחטיבה 205 מצד הכוחות העיראקיים. הכוחות התקופים היו מדיוויזיה 3 העיראקית, חטיבת השריון 6, שמנתה שלושה גדודים ותוגברה בגוד מוקן 3 נסף מהטיבה 8 ותוגברה בגדוד מוקן 3 נסף מטנקים נספחים. יזון שגדוד טנקים עיראקי מונה לפי התקן 45 טנקים מסוג טי-55.

מטוחים רחוקים יותר של נסיגה והתרחקות, ורק מעט מהם הצליחו להתקבב סמוך לתל-עליה. סד"כ הטנקים הכללי היה כאמור כולם הזמן לרעתנו אבל בכל זאת נראו בשטח יותר טנקים סורדים עשנים וחיליל חיר"ר ובאים נסוגים.

שעות קשות עברו על החטיבה באותו יום, היו בהם רגעים שנראו כמו נצח, שקשה היה לתת פתרונות של אש ותמרון למסתעררים של פנינו. המח"ט יוסי פلد, שהיה עם החפ"ק לדיננו וכמעט בתוכנו, שמר על קור דוח ובקולו הבוטה נתן את פקודותיו תוך קריית קרב מדויקת והערכה נכונה של התפתחויות הצפויות. לידו היה גם יועץ מעולה, בדמותו של שלמה איליה, קצין המודיעין.

לקראת אחר הצהרים, לאחר קרבות של לילה ויום מתיישם, החליט המח"ט בעיצומה של התקפה רבתית של טנקים ערקיים, לנקט במהלך המלחמה. מכריע שספק אם היה עובר בדி�ון תיאורטי. המח"ט פקד על כוח גולן עם הטנקים הספורים שלו ששימשו כעוזה, לנעו אל האגף הצפוני מטה-עליה, על ציר "ציריך" ולרכות באגפו של האויב המסתער. גולן קצת הופתע בתחילת, שהרי היה עליו לצאת לשטח פתוח ללא עדמות מוגנות.

המח"ט אכן אישר לו שזו כוונתו. שמעון גולן פעל מיד והתייצב בטוחה של כ-1000 מטר באגף העיראקים, תוך שהוא משמיד בדקות ספרות כ-9 טנקים של האויב. המהלך עשה את שלו והשיג את מטרתו, למורת שהיה מסוכן ועם הימור רב. העיראקים אכן הופתעו מכך האש אגפית וסבלו אבדות, שכן כל התקפותיהם עד כה היו חזיתיות. ההסתערות שלהם נעירה והחללה נסיגה לכיוון ציר אל-עדס, תוך שהם נעררים בסיס ארטילריי קבוע בנתוניהם, לצורך ההיחלשות מן המלכודות.

הלחימה הייתה מלאה כל היום בהנחות ארטילריה כבדות של האויב. קל ופשט היה עבורם לטוח מעמדות תצפית שלטונות אל מהחזים סטטיים, כמו שני ה

תְּלָטִילִים
 שעיליהם הם "mortar-guns" טיווח והנחותם כל כך הרבה ימים. בכלל הרושים הוא שהשורים יודעים היטב את מלאכת הארטילריה וקודוקדים עיראקים גם ציינו זאת לאחר המלחמה. הכוחות שעלו ה

תְּלָטִילִים
 לא יכולו כאמור ל佐 ולא יכולו לתפוס מהסחה או לשפר מעמדות בגלל תנאי השטח המוצמצם וההכרח באחיזתם. ארטילריה האויב גבתה מחירים, בנفس ובטנקים. עבودת הצוותים בטנקים הייתה ממוצצת ביותר, ללא אותן, ברצף של לחימה, בקצב ירי צפוף, עם קני תותחים להוטים ותקלות שוננות בטנקים. עם זאת – הדבקות במטרה והמאיץ שנדרש מכוונים עמדו ב מבחוץ.

משמאלו: דוד כספי מג"ד 125 והמח"ט יוסי פلد בתום הקרבנות

אליו ב"הומו", שאלוי לא היה מתאים למצב ברגעה זה. כמובן שקיבלת ממנה תגובה בנוסח "אני פה נדף ואתה צוחק" ... הוריתי לאורי שיומיים קודם לכן מניתי אותו לתל-עליה עם טנק אחד ששניים תקינים. אסה תבע מני לשלוח תגבורות לאגף זה, דבר שהיה לי בעמדותיו מה המצב. בשלב זה נראה היה שטנקים רבים של האויב החלו לנחל אש

של התותח ונאלצו לעלות לעמדות "בוגי", כדי לפגוע באויב, דבר שחשף אותם יותר לאש האויב. בינותיים נכנס אסה למצוקה שכן נשאר על תל-עליה עם טנק אחד ששניים תקינים. אסה תבע מני לשלוח תגבורות לאגף זה, דבר שהיה לי קשה לעשותו ולנקט כמעט כמעט שאין ב מגע אש עם האויב. כדי להריגו ניסיתי לדבר

השragon שהריע במלחמת יום הכיפורים בראייה ערבית

מלחמת יום הכיפורים נערכה בעיקרה בזירה הלחימה ביבשה, בגולן ובסיני, והוכנעה צבאית בזירה זו. מי שהוביל את הצלחות צה"ל בשתי החזיתות היה השragon, שהצליח, למרות היתרון התחלתי שהוא בידי האויב, להפוך את הקערה על פיה, ולהביס את הכוחות שמנגד במספר קרובות רציניות וקשהים, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בפרסומים על המלחמה שהתפרסמו במקורות סורים ומצרים.

הकטרה ביותר ביחס לאחרות, כדי להגיע למרכו של הגולן. מהלך זה אפשר גם להפעיל את כוחות הדרג השני, כדי לחבר לאמץ ההתקפה המשני, שיטול מctrון לקוניטורה, כדי לפצל את כוחות האויב הנמצאים בגולן, ולהשמידם.

המשימה שהוטלה על הדרג האופרטיבי הראשון – שלוש דיוויזיות הח"ר המתוגברות, 7, 9 ו-5 – הייתה שחזור כל הגולן, זאת כאשר: משימת הדרג הטקטי הראשון, شامل חטיבות ח"ר מתוגברות בענקים, הייתה להבקיע ולצלוח את שדות המוקשים, להתגבר על תעלת הנ"ט, להשתלט על המוצבים הקדמיים, ולהגיע לקו בעומק של 8 ק"מ מקו המגע. שלב זה היה צריך להמשך משעה 14:00 של ה-6 באוקטובר ועד הערב.

משימת הדרג הטקטי השני, שהורכב מהתיבות המשורניות לרוב משועות הערב ולתקוף את כוחות המוכנות והמשורייניות של דיוויזיות הח"ר, הייתה להיכנס לקרב משועות הירדן, להשלים את העתודה המשוריינית הישראלית, להשלים את ההשתלטות על רמת הגולן עד נהר הירדן, בעומק של 25–25 ק"מ מקו המגע, ולהתכנס להגן עליה. על הדרג האופרטיבי השני, המורכב משתי הדיוויזיות המשורייניות, 1 ו-3, הוטל לחזור למרכו 7 רמת הגולן ולהעירך בכוחות עתודה, מבוקר 7

הרמה נתן יתרונות לתוקף. ב. היקף כוחות האויב (קרוי: צה"ל) העורכים ברמת הגולן יאפשר לכוחות הסורים שבדרג הראשון, להשמיד את ריכוזיהם העיקריים, ולהגיע לנهر הירדן.

ג. עתודות האויב לא יגיעו לגורני נהר הירדן לפני 24 שעות מהתחלת המלחמה (על פי ה索רים), או לפני הגעת כוחות הדרג הראשון התוקף אליו. כדי להבטיח זאת ישלח כוח חולץ, ווינחטו פלוגות הנחתה מן האויר ממחוזות המיזדים, כדי להשתלט על הגשרים והמעברים החשובים, תוך 9 שעות מהתחלת ההתקפה.

ד. הימצאותה של עתודה חזקה במרחב האופרטיבי של כוחותיהם, המורכבת משתי דיוויזיות משורייניות חזטיבת שריון, יבטיח את הצלחת בלימת התקפות-הנגד של עתודות האויב, ואת בשיתוף פעולה עם עתודה הנ"ט ושאר העתודות ה主力军יות.

ה. היערכות כוחות האויב בגולן הצביעה שהאויב ירכז את ממוציו העיקריים בכיוון קווניטורה, דבר שהביאו את הסורים להחלטת לבצע את מאץ ההתקפה העקורי שלהם בצר כוננה – ח'ושניה – גשר בננות יעקב, במילוי שדרך פעולה זו היא

אל"ם (במליל) פסק מלובני*

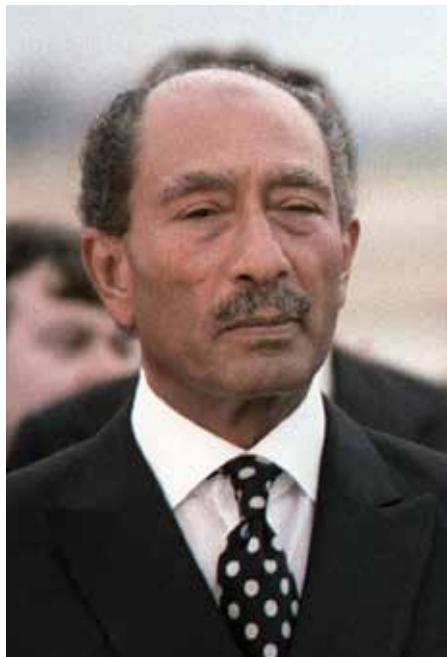
כללי

בתום מלחמת יום הכיפורים סולקו כול הכוחות הסורים מן המוקומות שאלהם הגיעו בשטח שהיה בידי ישראל עד ה-6 באוקטובר, וכוחות צה"ל עמדו בסיומה בפרק של כ-40 ק"מ מדרום לבירת סוריה, دمشق. בחזית סיני, שם הוצאה צילת כוחות צה"ל למערב תעלת סואץ את הצבא המצרי משקלו והביאה לכיתור כוחות הארמיה ה-3 שבו ערכיהם בגדת המזורית של התעלה – עמדו כוחות צה"ל בסיום המלחמה בפרק של 101 ק"מ מזרחית לקהיר.

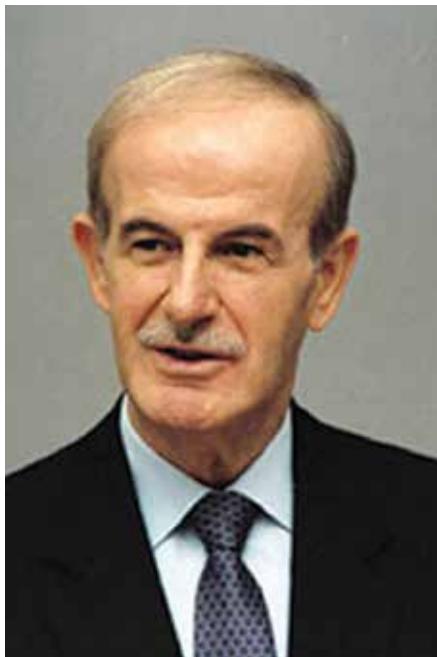
הלחימה בחזית הסורית¹

הקרב המרכזי בחזית הגולן בראיה הסורית הוא בקרב בכפר נאפה.

תוכנית המבצעים שהוכנה על ידי המטכ"ל הסורי לשחרור הגולן נשענה על מספר הנחות יסוד: א. עומקה של רמת הגולן נוע בין 20 ל-25 ק"מ, מפרק התואם את ביצוע המשימה הישירה של דיוויזיות הדרג הראשון, בהתאם לtorrent הלחימה של הצבא السوري, כאשר המצב הטופוגרפי של

נשיא מצרים אנואר סאדאת

נשיא סוריה חאפז אל אסאדר

הגנרל המצרי שאלזי

הгенרל המצרי גאמאלס

הгенרל הסורי מוסטפה טלאם

פילמרשל אחמד איסמעיל

בגולן ואת הגבול הבינלאומי הלבנוני ותקפו יעדים
שונים בשטח על פי התוכנית שהוכנה מראש.
בקביל לפתחו כ-900 קני תותחים ומרגמות בהפואה
כבדה על מגוון של יעדים בגולן, מולם שנעוז לפגוע
בכוחות צה"ל ובמפקודותיו במרוחב, להשמיד כוחות
וליצור אנדרלמוסייה במערכת הצבאית כולה, תוך

החרמון, שהיה יצא דופן במערך מוצבי צה"ל בגולן,
ואשר שימש אותו כבסיס תצפית, קשר ולוחמה
אלקטרונית.
המלחמה נפתחה כאמור בשעה 14:00 ב-6
אוקטובר ותבעה בהנחתת מהלומה אוירית באמצעות
למעלה מ-80 מטוסים, שחצו את קו הפסקת האש

באוקטובר ועד צהרי היום, כדי לנצל את ההצלחה
ולחדור לתוך שטח ישראל. ביצוע תוכנית זו היה
אמור להתבצע בסיווג הארטילריה הכבדה ותחת
מטוסיה צפופה של ההגנה האוירית.
עוד הוטלה משימה איקוותית על הכוחות
המיוחדים הסורים, והיא השתלטות על מוצב

ארטילריות לא מזוהות וירי פגזי תאוורה. במקומות זה התנהל קרב איטניים שבו כוחות הדיוויזיה עם כוחות רבים של האויב שהגיעו לאזרע, במלכוי השמדתו ובם, ולאויב נגרמו אבדות רבות בהרוגים ופצעים. טנקים רבים של האויב הועלו באש, וגם לכוחות הטורקים נגרמו אבדות כבדות מאדן בنفس ובאמל'ה. במהלך הלילה ניתנו הוראות לדיוויזיה להיערך להגנה בקו שאליו הגיעו כוחותיה, תוך מוכנות לבلوم את התקפות הנגד הגיעו של האויב לפני פניה אוור דאשון, ולארגן את הכוחות, לתספקם ולטפל בהם חומרית, טכנית ורפואית.

חטיבת מומונת 58 של הדיוויזיה לא הצליחה עד השעה 17:00 ב-7 בחודש להטיל את כוחותיה בקרב, למרות שקיבלה הוראה לעשות כן, חוותה בתנודות קשה מצד האויב שבה נתקלה, והפצצות האויר המרכזיות על טור החריבה, דבר שאילץ את מפקד הדיוויזיה להורות לה להיערך להגנה מצפון-מערב ודרום-מערב לעין וודה, לשם הגיע חלק מן החטיבה לאחר השעה 17:00.

לאחר שהאויב ספג אבדות כבדות במהלך הקרב, נסוגו כוחותיו מצפון-מערב לפְּרָרָן נפה ב-7 בחודש, ולחורשת עין זיוון כדי להתרוגן מחדש. כן קודמה חטיבת שרין מගשר בנוט יעקב בציר עליקה – כפר נפה ובציר סנабר – עין סמסם. החל מבוקר 8 בחודש פתח האויב בהתקפת-נגד בעצמה של שתי חטיבות משוריינות וגדוד טנקים משוריין החטיבת הקודמות (כגרא האכונה לחטיבה 188) מכיוון עין סמסם – דרוםית לא-קדרה, מכיוון עליקה ואל-סנדיינה, מכיוון אל-מע'יר – מצפון לכפר נפה, ומהמודדות הצפוניים-מערביים של תל ח'ניר, לאחר שביצע הכנעה ארטילרית והפגזה אוירית על כוחות הדיוויזיה.

כל אלה לא הצליחו לפגוע בעמידה האיתנה ובנישותה של הדיוויזיה שנלחמה בקרבת התנשות עם כוחות האויב, שרצו לבטום את התקדמותו כוחותיה. למרות שבתקפתו הראשונה איבד האויב טנקים רבים, הוא חזר ותקף בשנית את כוחות הדיוויזיה, כשהוא מטיל בקרב כוחות חדשים מן הדרוג השני שלו. בשעה 13:00 ב-8 בחודש הצלחה להגיע לפאתיהם המערביים של תל ابو אל-נדא, הגיבת לעברם בהתאם וחידשה את התקדמותה.

לאחר קרב התנשות קשה בין טוניקי דיוויזיה משוריינית 1 וטנקיקי האויב, בתנאי עלילונות אוירית של האויב, הגיעו כוחותיו בסוף היום לקו דלהמיה – סנדיינה – רוזאניה. לאחר שההדיוויזיה איבדה בקרבות אלה קרוב ל-50 אחוזים מכלל השריון שלה, היא עברה לבוקר ה-9 בחודש להגנה על הקו עין עישה – אל-רמאת'אניה – אל-סלוקיה, בימה שנשאר מוכחותיה.

בשעה 07:30 ב-9 בחודש פתחה הדיוויזיה בהתקפה על ידי שתי חטיבות הטנקים שלה – 91 ו-76 כדי להשתלט על כפר נפה, בשיתוף פעולה

שממערב לתל יוסף, דלהמיה, סנדיינה, רוזאניה ואל-סלוקיה, דבר שאילץ את חטיבות הדרג הראשון של להטיל את דרגיהן הבאים טרם זמנם.

לאחר כל זאת, המשיכה החטיבה בהתקפה למרות כל אלה שנשארו לסגת לכיוון צפומירעוב. וגרמה לאלה שנשארו לסגת לגבעות דלהמיה היא נתקלה כאשר החטיבה הגיעה לגבעות דלהמיה היא נתקלה בהתקפת-נגד בעצמה של גדור. היה זה מאורב אויב מארגן, שתקף בהתקפה באמצעות טנקים וטילי נ"ט מוסווים בעמדות קבועות. התפתח קרב עז בין הצדדים שהסתטיים לאחר שכוח האויב השמד כולם, והתתקפה החטיבה המERICAה שלם בשלב הבעיטה המכשול בזירה המרכזית, ואחר כך בלחימהobil 6–7 בחודש, ורק דיוויזיות ח'י, 5 שפעלה בגזרה הדרומית, הצליחה שמקומן מערב לתל ابو ח'ניר, כkilometer אחד מזריחת לכפר נפה, ומזכה את עצמה סופגת פעם נוספת התקפת אויב מכיוון פאתיו המזרחיים של כפר נפה, ומזכה שרין שהתקדם על הדרך הראשית מכיוון קוניטרה. במקום זה התפתח קרב קשה, השמיים כוסו בעשן ובאוויר התמלא בשאון התפוצצויות של מאות פגמים וברעם גועש, והשתח כולם התמלא בטנקים בעורם ומושדים. הקרב נמשך בין השעות 14:30–15:30 ובטוחים שבין טנקים ומשגרי טילים.

האויב לא ויתר והטיל כוח טנקים חדש בקרב כשחחטיבה התכוונה לקרואתו. מפקדה, מקדם (סא"ל) שפיק פיאד, הטיל את הדרג השני שלו על הדרך הראשית קוניטרה – כפר נפה, כדי לפתח את התקפה ולהציג את ביצוע משימות החטיבה. בשעה 16:45 ספגה החטיבה מטחים נוספים של טיל נ"ט ממורדוותיו המערביים של תל ابو אל-נדא, וכיבויו של הקרב. מOLON בזירה זו. להלן התיאור הסורי של הקרב.

הפתעה מוחלטת שלם בכל הרמות.

עם סיומו של מולך זה החלו צוותי הסער של דיוויזיות הדרוג הראשון – 9, 5 ו-7 – להתקדם להתקפה חייתית.

כבר ביום הראשון של ההתקפה לא הושגו חלקם הגדול של היעדים שהוא על כוחות הטורקים להשיג. דיוויזיה ח'י 7 לא הצליחה להבקיע את מערכו ההגנה של צה"ל בגזרה הצפונית, ועובדותיה הוכו קשות על ידי כוחות צה"ל שהיו ערכום בגזרה. עובdot הושג המשורינות של דיוויזיות ח'י, 9, חטיבות השירות 43 ו-51 הוכו קשות כבר בשלב הבעיטה המכשול בזירה המרכזית, ואחר כך בלחימהobil 6–7 בחודש, ורק דיוויזיות ח'י, 5 שפעלה בגזרה הדרומית, הצליחה לחדר לוחש השטח, ולמשם את משימתה לאוטו ים. הצלחה סורית נסافت הייתה כאמור בהשתלטות מהירה של כוחות הקומנדו שלהם על היעד היוקרתי, מוצב צה"ל בחרמון.

בليل 6–7 בחודש הורתה המפקדה הכלכלית הסורית לעוצבות להחיש את כיבוש ה

האויב עוזם לקדם את עותודותיו המהווק כדי לתגבר את יחידותיו במוצבים, ובמיוחד בתלים. באור ואשון של 7 באוקטובר המשיכו העוצבות את התקדמותן לעומק מערכי ההגנה של האויב. כדי לנצל את הצלחת עוצבות הדרוג הראשון, ולהקדים את הגעת העותודות שהאויב שיגר, והורתה המפקדה הכלכלית הסורית בשעה 08:00 של ה-7 בחודש להטיל את דיוויזיה משוריינת 1 לקרב. כאן מתחילה סיפורו הקרים הגדול שנערך בימים 7–9 באוקטובר באיזור כפר נפה בין עוצבות דיוויזיה משוריינת 1 לכוחות צה"ל שפעלו מולן בזירה זו. להלן התיאור הסורי של הקרב.

הטלת דיוויזיה משוריינת 1

כאמור, בשעה 08:00 ב-7 בחודש קיבל מפקד דיוויזיה משוריינית 1, עקיד תופיק אל-ג'אני, הוראה להניע את כוחותיו לכו תל יוסף – אל-סלוקיה, בכיוון כפר נפה – ואסט – אל-קלע, כמשמעותו השמדת כוחות האויב באיזור חורשת עין זיוון – כפר נפה, ואחר כך להתקדם בכיוון אל-בגה – ואסט – סביב, ולכתר את כוחות האויב ולהשמידם, בשיתוף פעולה עם דיוויזיה 7.

מיד לאחר מכן נתנה הוראה להטיבת שרין 91 של הדיוויזיה לנעו ולבצע את התקפתה מוקה תל יוסף – עין ורדה בכיוון 1.5 ק"מ ממערב לתל ابو ח'ניר, וכק"מ אחד ממערב לבגה – ואסט. בשעה 11:15 הגיעו ייחידות חטיבת טנקים 91 לכו הטללה, אך ייחידות חטיבת הטנקים השניניה שלה, חטיבת נתקלו בהתקנות האויב בא-סלוקיה, ופתחו כשהיו במרחק של 2.5–2.5 ק"מ מוקה הטללה. מפקד החטיבה איבד במהלך תנועתה את הכיוון, דבר שגרם לאיזור בהגעתו לכו הטללה.

יחידות הדרוג הראשון של דיוויזיה ספגו אש עזה של טיל נ"ט וטנקים, שהיו ערכום בボשתנים

נגמ"ש ביאם-פ'יו מהסוג שהיה
בצבא מצרים המלחמה

בראיית הסורים הציגינה המלחמה בהבלטת חלום של טיל הנ"ט בה, שכן הם הבינו שני הצדדים אבדות דבוקות בטנקים וברק"ם אחר. קרבות הטנקים בשתי החזיתות, המזרחית והטורית, הוכיחו בראייתם את עליונותם של טנקי הטי"ר 62 והטי"ר 55 מותוצרת סובייטית על הטנקים האמריקאים מדגם פטון אמר-48 ואם-60 והטנקים הבריטיים מדגם סטוריון, וכי הנגמ"ש ביאם-פ'ין, החמוש בתותח ובטיל נ"ט סאגר, הוא הנגמ"ש הטוב ביותר בעולם. אין ספק כי תוצאות אלה היו השלוות על מדינות אירופה המערבית, ובמיוחד על ברית נאט"ז.

המלחמה ברמת הגולן ראתה קרבות שרירין מהגדלים בעולם, כשהכהות הסורים הטילו בתתקפותם כוח שריון עצום של 770 טנקים, שהוטל בבת אחת ומכוון אחד. מולם נמצאה בתחלת המלחמה כמות קתנה יותר של טנקים ישראליים, אך שני הצדדים המשיכו להזירים במהלך הלחימה טנקים נספחים לזרה, עד שמספרם הכלול הגיע ליותר מאלפיים. לחימתה השרירין בין הכוחות הסורים לישראלים דמתה להתנגחות תיישים, כפי שהתבטא אחד הגנרים הצרפתים, וכتوزאה מכך נראה כי לוחמת

לאחר קרב קשה, הצלחה הדיוויזיה להפסיקו, לאחר שהמשידה 19 טנקים לאויב. בסביבות השעה 13:30 נאלצה הדיוויזיה, תחת לחץ האויב, לסתוג ולהיעדר להגנה באזור כוננה, שם נשarraה עד הפסקת האש. הסורים רואים בקרב זה את אחד מקרים השירותו הגדולים במלחמה זו, שבו באו לידי ביטוי גבורות לוחמיהם ונאמנותם לארכם, שהיתה חזקה יוטה מעוצמתם של התקפות טנקי האויב. בלחימתה של חייבה 91 התמקד כל העزم שהצטבר בעם הסורי שהיא נחושה להילחם ולשחרר את השטחכבוש, ואכן בקרב זה הציגו אנשי השירותו הסורים דוגמה יוצאת דופן של גבורתם, אומץ לבם ונחישותם. יצאם מנהיגי סוריה פארו ושבחו את לחימתם כוחותיהם במלחמה בכלל ובקרב זה בפרט, אך יחד עם זאת, יש לציין כי קרב זה מען מדיוויזיה משוריינית 1 מלאה את המשימה שהוטלה עליה, ולהביאו בסופו של דבר להשתלטות הסורית על רמת הגולן ולשחרורה, כפי שקיו דוד משך שיקרה. מכאן החל מהפרק בשעה הקרב, שהסתומים כאמור בסילוק כל הכוחות הסורים מן השטחים בגולן הישראלית הנגד של תותן השיטה הסורי.

עם כוחות שיונחו באזור³. הדיוויזיה הצליחה להגיע לקו עין ורדה הצפוני-מזרחי – שני ק"מ ממערב לח'ושניה, ובו נשarraה עד השעה 12:00, עד שהאויב הכרנס כוחות חדשים לקרב. בשל לחץ זה נסגרו יחידות אל ממערב לח'ושניה, שם נשarraו עד השעה 17:00.

לאורך כל יום 9 בחודש הותקפו יחידות הדיוויזיה על ידי כוחות האויב. תותחיו, טילי הנ"ט שלו ומטוסיו, שהלכו והתגברו מנשעתה 14:00 ומשכו עד השעה 17:00, עת החל האויב בהתקפה חדשה בעוצמה של מעללה מתחטיבת טנקים.

בסביבות השעה 10:00-10:10 בחודש החדש האויב את התקפותיו, לאחר הכנה כבדה ארטילריה ובמטוסים, כאשר גודט טנקים שלו תוקף מכיוון רשם ח'zel – דרת אל-שעאף, גודט שני מכיוון תל פזורה – תל שעאף-סנדאין – תל עכашה, וגודט שלישי מח'ושניה לכיוון תל פזורה ואל-ג'יזה. בסוף היום הצליח האויב להשתלט על קו הפסקת האש בגזרת הדיוויזיה. כוחות הדיוויזיה שנמו בשלב זה כ-20 טנקים, ושאר כוחות הח'יר מתחיבת ממוכנת 58, ניסו להחזיק בקו הנמצא 1.5 ק"מ מדרום לג'יזה – המדרונות המערביים של תל שעאף-סנדאין.

השריון במלחמות הבאות תושבע מכך ומן
הלקחים שהופקו ממלחמת זו.

סיכום הלחימה בחזית הסורית

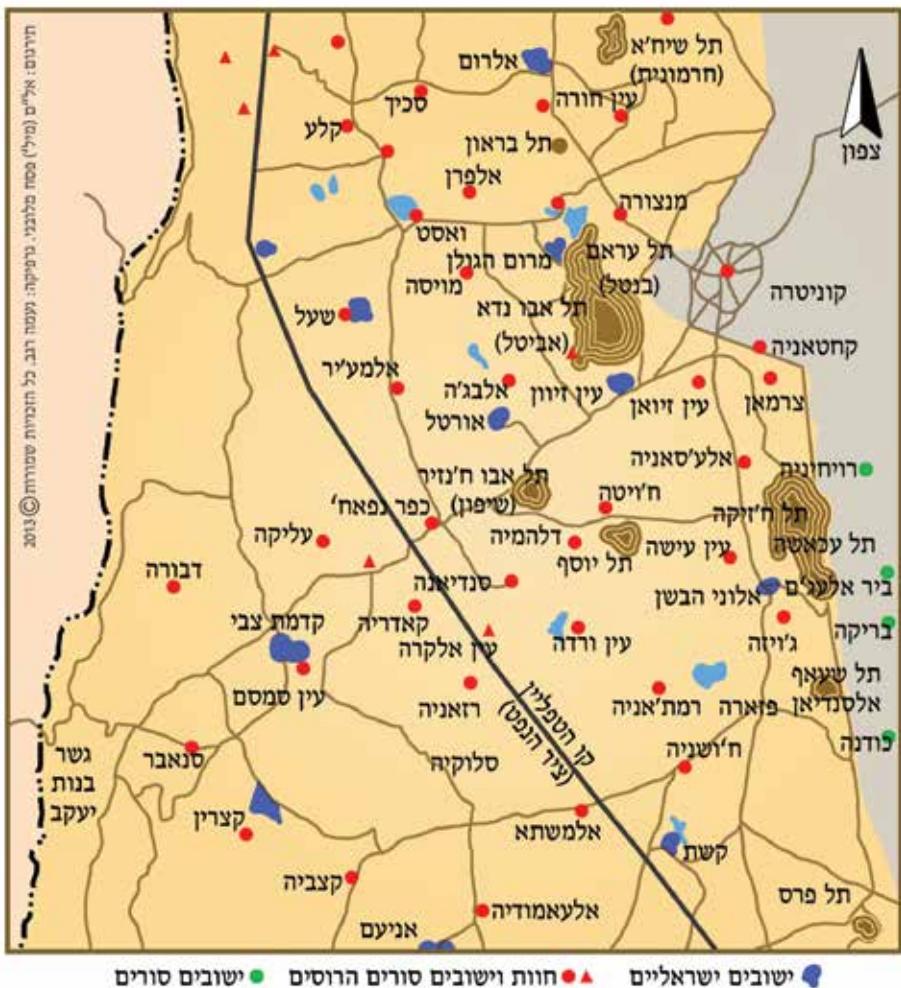
מי שהטיב להאר את התקפת הצבא הסורי בגולן היה אפסן אל-asad עצמו, שאמיר (כנראה לשור הגנה שלו) אמר טלאס: "תאר לעצמך חייזר הרוית שרווחה 70 ק"מ ועומקה פחת מכך, בה ערכוכם אלפיים וחמש מאות טנקים, אלף תותחים ועשרות אלפי חילils המצוידים בשוק החדייש והקטלני ביותר, החל מהרובה והמקלע, דרך הפצצות השונות בעלות כושר ההשמדה והשופפה, וגם מרו בטילי הנ"ט, ובונוסף מאות מטוסי הקרב וההפצצה והמסוקים שנשללו חלק חשוב בלחימה. תאר לעצמך לחימה קשה המתנהלת בחזית צרה זו, הנמשכת יום וליל במשך מספר ימים, בה התליכדו האנשים והשריון בהתרפזות געשית של כל סוג הלבוה. יכול אלה הטרפה גם אש המטוסים מן הסוגים השונים, שלא השאירה סנטימטר אחד בשטח בעלי אש, הרס ואבדות, ולא היה מקום למרחב שלא נכה למן הפצצות שלו, שתוצאותיהם נתגלו אחר כך בשטח שכוסה כולו בברזל ובדם. זו היא המערה על הגולן שאוותה נihilation הצבא הסורי, ובזה רשם את אחד הפרסקים המפוארים בתולדות המלחמות, הישנות והחדשנות, על גבוריותיה וקורבונותיה, שדמה לאגדה". הוא רק שכח ש"ח", ובעקב עצבות השرين של רשמו במערכה זו פרק לא פחות מפואר בתולדותיה, ואולי אף יותר מפואר מזה שהרשו עוצבות השריון הסוריות, שמורביתן אייבדו את הטנקים שלהם לאחר ששת ימי הלחימה הראשונים.

הלחימה בחזית המצרית⁴

1. החלטה המצראית לבצע את התקפה על הרובע המערביים

בראייה מצרית, ולא רק המצרית, הקרב שהשפיע יותר מכל על התפתחות המערבית בחזיות המצריות היה קרב השירין הגדול שנערך ב-14 באוקטובר. שבוע לאחר ביצוע הצלחה, וביממה התקופה הנגד הראשונות של כוחות/israelים, נפלה החתלה בהנאה המצית לבצע גם את השלב השני בתוכניתם, ולהניע כוחות לעומק סיני, כדי להשתלט על המערבים, וזאת לאחר שהופעל עלייה לחצים לאנטונים, מצד נשיא סוריה אבז' אל-אסד ומנהיגי ברית-המוסלמים. הרמטכ"ל המצרי דאז, פריק (מקביל לר' אל-אוויל או גורל 3 כנכבים) סעד אל-דין שאזי, מגידר בספריו את החלטה לבצע את השלב השני בתוכנית התקפה המצית, שהיא פיתוח המתפרק מזרחה לעבר המערבים, "כשיגיאתו הראשונה הרת-האסון של המטה הכללי המצרי, השמנה השותלשלן כל שאר השגיאות"⁵.

עד פרוץ המלחמה פעלו שני הצדדים, המצרי

מפתח רמת הנולו עם שמות הפליטים במקור

במהלך ארבעת הימים הבאים (9-12 באוקטובר) התגלתה מחלוקת חריפה בין שתי ההנוגות, המצרית והסורית. הנהגה הסורית התלוננה על כך שהכוחות המצריים נשארו במקומות בראשי הגשר לאחר שהצלויהם לבлом את התקופות-הנגד הישראלית, בשל הוראות שהוציאו להם לקיים עצירה טקטית, בכך איבדו הזרנוקות צב התקדם לכו המערבים וההוררים האסטרטגיים שבמרכז סיני.

הسورים הזכירו למצרים כי במסגרת תיאום שיתוף הפעולה בין הצדדים באשר להכנת תוכנית ההתקפה "גורייט-2" המתוכנת (תוכנית "בדר") שנטו חלק בכריי המפקדים המצרים והسورים, נקבעו מטרותיה כך שהכוחות המצרים יגיעו אל אזורי המערבים הדרומיים בסיני, והכוחות הסורים יגיעו לנهر הירדן והכנרת, ו록 לאחר שמטרות אלה תושגנה תבצע עצירה טקטית. אך המפקדה המצרית החליטה כי יש צורך לבצע עצירה טקטית לפחות צליחת הכוחות את תעלה סואץ והשתלטות על קו בר-לב, כדי להתרוגן מחדש ולהתכוון לבולו

לארירועים ולהתפתחויות שעמדו מולה. למן היום הראשון למלחמת החל להתגלות זעיה החשודות והספקות בין שתי השותפות למלחמה.

למן היום הראשון למלחמת החל להתגלות זעיה
בראשות שר ההגנה המצרי, פריק-אולו (מקביל לגנרטル 4 כוכבים) אחמד אסמאעיל. יחד הכנינו את תוכניות המלחמה בתיאום מלא, ויחד תיאמו את יום ה-''ע'' ושעת ה-''ש'' שלה, ואתפתיחה המלחמה במלולמה אווורית, שבה נטלו חלק כ-200 מטוסים מצרים וכמאה מטוסים סורים, שתקפו מטרות חשובות בעומק שטח האויב. כן תואם מועד ההכנה הארטילרית, שבה נטלו חלק אלפיים קנים מצרים וכתשעה מאות קנים סורים באוטה תוכנית.

אמנם בתחילת המלחמה התנהלה הלחימה בתיאום מלא ומוצלח בין שני הצבאות, אך הדבר לא ארך זמן רב. שיטוף הפעולה והתייאום ביןיהם החל להתרופג בהדרגה מיד לאחר השלב התקפי בשתי החזיות, וכך נוצר ניתוק מלא בין שני הצבאות, כשמפקדת כל צבא ניהלה את מבצעיה בהתאם למשמעותם והתפתחויות שעמדו מולה.

בעת התקדמותם, ואילו כוחות ההגנה האוירית נעמדו לרכז את מאמצם העיקרי כדי לאבטוח את התקדמות הכוחות לכיוון הקורב והגנה על ריכוז הכוחות העיקרי.

תוכנית המבצע כללה קידום 4 קבוצות של כוחות קדמיים, שתיים מכל ארמיה, באربעת הזרמים העיקריים, ככללו:

- ציר מעבר המיתלה – שבו תפעל חטיבת שריון מדיויזיה משוריינית 4, מהדרוג השני של ארמיה 3, שתתקדם לעבר מעבר המיתלה ותשתלט על ח'יר' ממוקן מדיויזיה ח'יר' ממוקנת 6, גם היא מהדרוג השני של ארמיה 3.
- ציר מעבר הג'ידי – שבו תפעל חטיבת ח'יר' ממוקנת מדיויזיה ח'יר' 7, מהדרוג הראשון של ארמיה 3. זו תתקדם מזרחה כדי להשתלט על צומת ציר הרוחב מספר 3 עם ציר הג'ידי, בשיתוף פעולה עם גדור מלחטיבת שריון 25 העצמאית, המסוכנת לדיויזיה 7.
- ציר טסה – שבו תתקדם מזרחה דיויזיה משוריינית 21, מהדרוג השני של ארמיה 2, כדי להשתלט על צומת ציר הרוחב מספר 3 עם הדריך האציגייה שליד טסה.
- ציר בלוזה – שבו תפעל חטיבת שריון 15 העצמאית, המסוכנת לדיויזיה ח'יר' 18, כדי להשתלט על צומת ציר הרוחב מספר 3 עם ציר החוף שליד בלוזה.

3. התתקפה המצרית ב-14 באוקטובר

a. גורת ארמיה 2

הנטל העיקרי של ההתקפה הוטל על ארמיה 2, שהקצתה בשל כך כוחות רבים יותר למבצע זה. תוכנית ארמיה 2 כללה שני מאמצים: המאיץ העיקרי ביציר טסה, שהתבצע על ידי דיויזיה משוריינית 21 מהדרוג השני של ארמיה 2, שנעה מראש הגשר של דיויזיה ח'יר' 16. הסיבה להקצתה דיויזיה משוריינית שלמה כדי להשתלט על טסה הייתה חשיבות מיקומה בקו החזית עם ישראל. בנוסף להימצאותה באזור צומת הדריך התיכון עם ציר הרוחב מס' 3, נמצאה בה המפקדה הקדמית של הגזרה התיכונה שליליה פיקד הגנאל אריאל שרון, וכן שימושה מקום דרכו של כוחות העתודות הטקטטיות היישראליות, בהיותה ממוקמת במרכז חזית הלחימה, וממנה אפשר לשגר את יחידות השריון והממכנות לכל גזרה מאוירות בחזית, צפונה או דרומה, על ידי שימוש ביציר הרוחב מס' 3. ההשתלטות על טסה הייתה אמורה לפתח את הציר לרוחה לפני הכוחות המצריים לתקדמות מזרחה לאזור לבקע מעבר כלשהו או לעבר מושלים טבעיים כלשהם, וכן ליצור באותה עת איזום על המפקדה הקדמית של האובי, ולהציג להם סיוע ישיר לה

2. תוכנית ההתקפה

בעקבות כך הוחלט להعبر את שתי החטיבות הנותרות של דיויזיה משוריינית 21 – אחת שריון ואחת ממוכנת (חטיבת שריון אחרת כבר הועברה קודם לכן כדי לתגבר את ראש הגשר של דיויזיה ח'יר' 16), ושתי חטיבות של דיויזיה משוריינית 4 – אחת משוריינית ואחת ממוכנת גם כן. כתוצאה לכך נשארה בגדה המערבית של התעלה עתודה שריון של חטיבת שריון אחת מדיויזיה 4, שמנתה כמאה טנקים.

השינוי שהוכנס בתוכנית המבצעים המצריים ("גראנט") והapk אוטה ל-"גראנט-2" המשופר (שנקראה בהמשך תוכנית "בדר") היה שלב ההשתלטות על קו המערבים האסטרטגיים בסיני. היה זה השלב השני בתוכנית המצרית, כשהראשון הוא הצלחה והקמת ראיי הגשר בעומק של 12–10 ק"מ.

התוכנית שנקבעה לביצוע המהך לעבר המערבים הייתה שונה מן התוכנית המקורית שבמסגרת תוכנית "גראנט-2", שהייתה אמורה להתבצע על ידי כל הצבא – הדיויזיות הערווכות בראשי הגשר, כשהן מתוגברות בדיויזיות המשורייניות והממכנות מהדרוג האופרטיבי השני שמעורב לתעלה, שיתקפו מזרחה כדי להשתלט על המערבים, ולהגיע לכניות המזרחיים שלהם, ולהיערך להגנה בקו כליל עתלית אל-ג'נדי – הכניסות המזרחיות למערבי המיתלה והג'ידי – ביר גגפה – ביר אל-עבד. פריק' קו ההגנה המצרי כולל מזירות ראיי הגשר הנמצאים בעומק 10–12 ק"מ מזרחה לתעלה לקו הנוגע ברכס ההרים המערבי של סיני, בעומק של 75–80 ק"מ מזרחה לתעלה, הנחשב לקו ההגנה הטבעי על מצרים.

על פי התוכנית החדשה נקבע כי ישגורו כוחות קדמים לbijoux המהך, שכן מערכת ההגנה האוירית לא נתנה חיפוי לכוחות מעבר ל-15–20 ק"מ מזרחה לתעלה, וזאת כדי שלא ישמשו טרף קל לטמושים הישראליים, ויושמו עד לפני שיינעו ליעידיהם. על פי התוכנית יופעלו הכוחות הקדמיים מבסיסי ראשי הגשר של שתי הארכיות, ואחר כך יקודמו שתי הדיויזיות המשורייניות 4 ו-21, לאחר שיחצטו את התעלה ויתקדו מראש הגשר לציר הרוחב מס' 3, העובר בסמוך לכניות המערביות של מעברי המיתלה והג'ידי, ונפגש עם הציר המרכזי ליד טסה. ציר רוחב זה נמצא בעומק של כ-30 ק"מ מזרחה לתעלה, כך שיש הבדל בין התוכנית המקורית והחדשה, כשבועמיה של זו לא עלה על 45 ק"מ.

התוכנית שהוכנה לפיתוח ההתקפה מזרחה מאור וראשון של 14–15 בחודש יועדה להשמיד כוחות אויב בקו החזית, ונועדה להתחיל בתקיפה אוירית על עדי האובי בעומק, שלאחריה תבצע הכננה ארטילרית במשך 15 דקות. המאץ האוירי העיקרי גורת ארכיות ביחס ל-14 בחודש, ומפקדי השדה הבכירים, בה הוחלט לדוחות את מועד הביצוע ביממה, ל-14 בחודש, ולהפעיל לצורך זה כוחות מן העתודה ולא מלאה הנמצאים בראשי הגשר.

את התקפותה הנגד היישראליות הצפויות, ורק עם סיום שלב זה ניתן יהיה להתקדם לעבר המערבים ההרריים.

העצירה הטקטית של כוחות המצריים לא הייתה רק מושא לביקורת של הסורים, שכן גם ההנאה הסובייטית הביעה את דעתה של צלחת שלב צלחת התתקפה המצרית לאחר הצלחת שלב התעלה והשתלטות על קו בר-לב, ואישיה הביעו את פליاتهم על כך שהמצרים אינם מנצלים את הצלחתם כדי להגיע לעקו המערבים, ובמיוחד שמהלך זה, ובנוסף לכך שהוא צורך מלוחמי ושלב טקטי חשוב שהכחיו לבצעו, יסייע גם להקלת הלחץ המופעל על סוריה, בשל ריכוז המאמץ הירושלמי נגודה. התקפת הכוחות היישראליים תוך השיטה הסורית, שהחלה ביום ה-11 בחודש, והגעתם במאה ה-14 ל-40 ק"מ מdashk, הביאו לעליית מפלס החודזה בהנאה ובפיקוד הסורי.⁶ המפקדה הסורית, שהייתה נתונה תחת לחץ אדיר, ראתה שהכוונות המצריים, למרחק של כ-11 ק"מ מdashk, הביאו לעליית מפלס המים, נושאו במקומם מזרחה לתעלה, בגורחתה, עדין נשאו במוקם סימנים כלשהם שהם עמודים מבלי שנראו באופק סימנים כלשהם יתחלו להתחלב בתנועה מזרחה לעבר המערבים, בהתאם לשוכמה בין שני הצבאות. לפיק' הגבירות את לחץ על המפקדה המצרית כדי שאליה יתחלו לבצע את חלקה השני של תוכנית ההתקפה שלהם, ובכך יסייעו להקל על הלחץ בחזיטת הסורית. פריק' אול אחמד אסמאעיל, העביר זאת לדיונת הנשיא סאדאת, ואך עלה סוויה ובפגישתו עם הרמטכ"ל, שאזלי, לאחר שובו מחוות התעלה בשעות אחר הצהרים של 11 בחודש.

המשך התנגד לרעיון זה בלהט רב ובעקבותיו, כמתואר בזכרונותיו, והעליה את טיעוניו בפני שור המלחמה המצרי, מחשש לחוסר יכולת לחתת הגנה אוירית מספקת לכוחות שנינו מזרחה, וכך תקיפות חיל-האוויר הישראלי, דבר שמננו מושגתו חזש מאד. הנימוק כי מתקפה זו תפחית את הלחץ שיש סוריה לא שכנהו אותו, ולדבריו היא לא תקל את הלחץ עליהם באורה משמעותית.

למרות זאת, הלחץ הסורי הביא בסופו של דבר להחלטה המצרית להיענות לדרישתם, ולהוראות על "פיתוח ההתקפה בחזיטת המצרית מזרחה" עם שחר ה-13 באוקטובר. החלטה זו זאהה בפיו הצבה כהשלמה מדינית, דבר שעורר תרומות רבה בפיקוד המצרי הבכיר, ומפקדי שתי הארכיות מהוונגה נמרצות. מפקד ארכיות 2 אף הדיע על כוונתו להתפרק מתקפידו, אם יטול עליו לבצעו. בעקבות כך נערך פגישה דחופה בערב ה-12 בחודש במרכזי המבצעים הראשי של הצבא בקהיר – מרכז 10 – בונוכחות שר המלחמה, הרמטכ"ל ומפקדי השדה הבכירים, בה הוחלט לדוחות את מועד הביצוע ביממה, ל-14 בחודש, ולהפעיל לצורך זה כוחות מן העתודה ולא מלאה הנמצאים בראשי הגשר.

המשוריינית 21 ודיויזיה ח"ר 16, שוגם היא בלהה התקפת נגד של שרין האוב. בשעה 13:30 בצהרים הפך מצבה של דיויזיה משוריינית 21 חמורה. חטיבת שרין 1 לא הייתה מסוגלת לבצע כל פעולה לחימה מזורחה וסבלה מאבודות בות, שנשארו בה 66 טנקים. חטיבת שרין 14 ספגה התקפה אווירית מרכזות ואש צפופה ושירה של טנקים וטיל נ"ט, ונשארו לה 44 טנקים, ושה"כ איבדה הדיויזיה כ-50 אחוזים מן הטנקים שלא, אם מוסיפים לכך את הטנקים של החטיבה המוכנת שלא נטלה חלק בליחימה.

חטיבת ח"ר 18 מוכן 18 המשיכה להתקדם לכיוון קרב, ובמהלך פעולה זו ספגו כוחותיה הפצצות אוויריות והפומות ארטילריות ממוקדות. מפקד הדיויזיה ניסה להחזיק בכו עלי דיחטיבת שרין 14 ועוד שהסתפק אליה מחתיבת שרין 1, ולהמשיך במאמציו לאorgan את החטיבת שרין 1 ולהציג את החזרת הシリות הקרבית לדיויזיה, הכהנה לחידוש התקדמותה וביצוע המשימה השוטלה עליה. בצהרי היום דיווח מלא מקום מפקד הארכיה למפקד הפלוגה, פריק אויל אוחמד אסמאעיל במרוץ 10 בקHIR והציג בפניו את מצבה של דיויזיה משוריינית 21 ואת תוכניתו שהדיויזיה תמשיך להילחם כדי למלא את משימתה, ובקש ממנו לקבל סייע אווירית עבור הדיויזיה, כדי לסייע לה להתגבר על התקפות כוחות האויב העומדים בדרכها ומונעים את התקדמותה.

הנשיא סדרת הגע בסביבות השעה 13:30 בצהרי ה-14 בחודש מרץ 10 על פי בקשת המפקד הגיעו למפקדה כי מבצע פירוח ההתקפה לאורוך כל החזית לא השיג הצלחה, וכי הכוחות המשוריינים והמנוכנים הנוטלים בו חקל בגורות הארכיות 2 ו-3. ספגו אבדות רבות בטנקים, שהגיעו לכדי 250 טנקים. הנשיא הורה לפריק אויל א-שאזי, הרמטכ"ל, לצאת מיד לחזית כדי להרים את מорל הקצינים והחיילים. בסביבות השעה 16:00 בערב הגע הרמטכ"ל למפקדה הקדמית של ארמיה 2 וביקר את מפקקה, לווא' סעד מאמון ששכב בבית המנוחה שלידיו רופא שיטיפל בו. לאחר מכן הוא נפגש עם קציני מפקדת ארמיה 2 וכן עםם במצב, והמתקשר עם כל המפקדים והעביר להם את ברכות הנשיא ויעידונו להם.

הפריק שאזלי תכנן לבקר גם בדיויזיה משוריינית 21 שהייתה העוצבה נשאה בעיר גנטול בקרבת בובוק, שכן מצא את אחד הגשרים מושמד ואילו ברכבו, שכן מצא את אחד הגשרים מושמד ואילו הגשר השני הורם מקומו כדי למנוע את השמדתו על ידי ארטילריה האובי שהמשיכה להפגיז הזמן, וכן נאלץ לחזור פעם נוספת למפקדת ארמיה 2, שאליה הגיעו בסביבות השעה 20:00 בערב. לאחר שהתקשרטלפון עם מפקד 155 ו-175 מ"מ ונוסף לדרכו להקבר והגע למרוץ 10 בסביבות השעה 23:00.

איבדו חלק מיחידות אלה את כוונן, ונעו צפונה כדי להתרחק מן התקפות הקשה שבת התקוף ואשר בהתאם לתוכנית, דבר שהביא להסתפקות מספר פלוגות טנקים מהטיבת שרין 1 לחטיבת שרין 14. מצבה של חטיבת 14 שרין היה טוב יותר מצבה של חטיבת 1 והיא הצליחה להשמיד את מוצב האויב שיחסם את נתיב התקדמותה, ולהתקדם כחמשה ק"מ בחזית ראש הגשר של דיויזיה ח"ר 16, אך נאלצה לעצור מול ירי טנקים ונו"ט שהתקדם על חידותיה, מצפון ומדרום לציר התקון.

בשעה 08:30 בוקר לההתקף לב לא"א (אלוף) סعد מאמון, מפקד ארכיה, 2 שיעקב אחר מצבה של דיויזיה משוריינית 21 מן המפקדה הקדמית של הארמיה, ולכן התקשר מיד בראש מטה הארכיה, שנמצא במפקדה העיקרית של הארמיה, וזה הגיע למפקדה הקדמית שלא באסמאעיליה וקיבל את הפיקוד עליה.

דיויזיה משוריינית 21 עדין נלחמה בקרב קשה מול כוחות האויב, שמנעו ממנו התקדם, ומפקדה הורה למפקד חטיבת ח"ר 18 מוכן 18 שנעה בדרך השניה שלה לנעו לאזר א-לטאליה, ולהתכוון להיכנס לקרב מימיין לחטיבת שרין 14. מפקד הדיויזיה ביקש להפעיל את כוחות הח"ר רג'לית כדי לסייע לטנקים להשמיד את כוחות האויב, שמנעו מהטיבת שרין 14 מהתקדם, ולאחר שהנהגו עליו אש מטוסים וארטילריה. התקפת דיויזיה משוריינית 21 הסתיימה בכוח ארטילרי גדול שככל את אגד הארטילריה של הארמיה ואת אגד הארטילריה של דיויזיה משוריינית 21 ודיויזיות ח"ר 16 ו-21, שהתקדמו בהפגזות עמדות האויב שבבלו את התקדמות כוחות האויב, וכן את עדמות תותחי האויב בעומק. כאשר מפקד הדיויזיה בישק סיוע אוויר, ירצה ארטילריה הדיויזיה מסך עשן כדי לסמן עבו' המטוסים המצריים את הקו בו נמצאים כוחותיה. חיל האויר ביצע שלוש מיחות סייע, ומטוסי הפציצו את עמדות האויב, אך השפעתן הייתה מוגבלת כי לא נוצר קשר ישיר בין הדיויזיה והמטוסים לקביעת המטרות שאotton היה צריך להשמיד.

מצבה של חטיבת שרין 1 המשיך להיות קשה לאחר שמקצתה החטיבה איבדה את השליטה על חזיתות המשונה שלה, דבר שהביא כאמור להסתפקות חלק מנשיאה לחטיבת שרין 14, וחיל ממנה אף חזר לראש הגשר של דיויזיה ח"ר 16. באותו עת המשיכה חטיבת שרין 14 להילחם בעקבנות מערכאה מול התקפות הקשה של האויב. דיויזיה ח"ר 2 סייעה לחטיבת השריון והגנה על אגפה השמאלי באש תותחיה וטיל ה"ט שהפעילה, ובמהלך התקפת נגד של האויב באגד הימני של החטיבה, האובי ריכז במהלך ה-14 בחודש את אש תותחיו טנק מפקד הגדוד השמאלי. ראש מטה החטיבה ابو שאדי, מפקד החטיבה, וכן מפקד הארטילריה של ב-15 הגדוד הראשון והראשון של הקרב, והשמדת השבאייה להריגתו של עקיד (אל"ם) מחמד תפוקה טנק מפקד הגדוד השמאלי. ראש מטה החטיבה חפס את הפיקוד עליה. מצב זה הביא, בנוסף לאש הצפופה והכבדה שרווחה על יחידות החטיבה, לאיבוד השליטה, בעיר לאחר ניתוק הקשר בין מפקדת החטיבה להקל מיחידות המשינה שלה. כתוצאה לכך,

מרג'ם, המרוחק כ-40 ק"מ בלבד מזרחה לטאסה. במקביל התקבע מאמץ משני על ידי חטיבת שרין עצמאית 15 שטפחה לדיויזיה ח"ר 18 בוגרת קוניתה המזרחית, שנעה מראש הנגר של הדיויזיה בצד הצעוני, כדי להגיע לאיזור בלווה ולהשתלט על צומת ציר החוף עם ציר הרוחב מספר 3.

לצורך ביצוע המשימה עברה מפקדת דיויזיה משוריינית 21 ושתים ממחטיבותה שנמצאו ממערב לתעללה, חטיבת שרין 1 והחטיבה הממוכנת, לצדיה המזרחי של התעלה. חטיבת שרין 14 שלה כבר נמצאה בגדה המזרחית, אליה עברה בלילה ה-6-7 בחודש כדי לגבר את דיויזיה ח"ר 16.

המצרים דעו כי כוחות האויב העורכים מול גזרות הדיויזיות של ארמיה 2 יש כ-230 טנקים, המאorigנים בשתי חטיבות שרין 1 והחטיבה הממוכנת. אלה נערכו לאורק קו בלילה שנשען על גבעות שלוטות על ציר התקדמות לעומק חצי האי סיני, שבו מוגברות ביחסות טיל נ"ט.

דיויזיות הח"ר היו אמרות גם הן להוצאות כוחות למבצע: דיויזיה ח"ר 2 שיגרה גודד ח"ר 21 במהלך התקדמותה מזרחה. דיויזיה ח"ר 18 קידמה גודד ח"ר 18 מוכן ומתוגבר מהחטיבה באיזור אבו סמרה, כדי שיטלט על צומת הציגים חטיבת שרין 15 במהלך התקדמותה מזרחה.

קרב דיויזיה משוריינית 21: ב-06:30 בוקר 14 בחודש החלה הדיויזיה לנעו מן הנקו שנקבע לה בתוך ראש הגשר של דיויזיה ח"ר 16, תחת חיפוי אוויר אויל ארטילריה, שרככו 0.4 יחידות ורטילרי (16 גודדי ארטילריה, טאסה בשני דרגים: הראשון – חטיבת שרין 14 מימין (המאיץ העיקרי של הדיויזיה) וחטיבת שרין 14 ממשאל, ובדרוג השני – חטיבת ח"ר 18.

בשעה 08:00 בוקר נתקלו כוחות הדיויזיה בהתקפות חזקה מעמדות מוכנות של האויב שנמצאו מדרום ומצפון לדרך התקינה. באוטה עת התקבלו ידיעות כי האויב החל להניע את עדות השוון שלו בכיוון ג'בל חביתה באגד הימני של דיויזיה ח"ר 16.

מצבה של חטיבת 1 נעה קשה מהילת התנועה, שכן היא נחשפה להפגזה מוכצת של הארטילריה אווכת הטווח של האויב בקורס 175 מ"מ, בנוסף לאש כבדה מן הטנקים ומגננים של טיל ה"ט, דבר שהביא להריגתו של עקיד (אל"ם) מחמד תפוקה ابو שאדי, מפקד החטיבה, וכן מפקד הארטילריה של ב-15 הגדוד הראשון והראשון של הקרב, והשמדת טנק מפקד הגדוד השמאלי. ראש מטה החטיבה חפס את הפיקוד עליה. מצב זה הביא, בנוסף לאש הצפופה והכבדה שרווחה על יחידות החטיבה, לאיבוד השליטה, בעיר לאחר ניתוק הקשר בין מפקדת החטיבה להקל מיחידות המשינה שלה. כתוצאה לכך,

מתוגבר. כוח החילוץ של החטיבה החל לנוע ביציר קנטרה – אל-עריש בשעה 06:30 היעודה, ואחריו עמדו לנוע כעבור זמן מה בצר שמיין לו גודל טנקים נספף ומפקדת החטיבה, וגודל טנקים אחר בצר שמשמאלו. הגודל הקדמי נעה בחיפוי ארטילרי שנמשך 15 דקות, ולאחר כ-45 דקות דיווח כי הוא נתקל בתנגדות חזקה מצד האויב, במרחק של 2-3 ק"מ מזרחה לראש הגשר של דיוויזיה 18. לחטיבה המצרית לא הייתה כל יכולת להתקדם על היצור אלא רק לאחר סילוק כוחות האויב מעמדותיהם. מפקד הגודל הקדמי ניסה לתקוף את מערכיו האובייס בסיוו ארטילריית הדיוויזיה, תוך ביצוע מהלך אונגן על ידי חלק מגודלו, אך ניסיון זה לא הצליח בשל אש האויב החזקה שבאה נתקלו הכוחות. מפקד החטיבה ניסה לסייע לו על ידי הטלת הגודל הימני שלו לקרב, כדי להגיע לבלווה ולהביא בכך להדיפת כוחות האויב שבאו את הגודל הקדמי, אך גם תוכנית זו נכשלה בשל אש הארטילריה, הטנקים והג"ט הCEF הפוכה שהאטיר אויב על הכוח, שאילצה את כל גודלי החטיבה לבלום את תנועותם. מפקד החטיבה לא יותר והחליט להסתער על מערכיו האובייס עם שלושת גדודיו, ובסיוע ארטילרי של הדיוויזיה, שנוצר בשעה 18:00 החול בהתקפה. לאחר כ-10 דקות דיווחו מפקדי שני הגודלים הקדמיים כי כוחותיהם סופרים אש כבדה מאד הגורמת לכוחותיהם אבדות רבות ולהתפזרות הכוחות.

בעקבות כך הורה המה"ט לכוחות לעוזר את ההתקפה, כח שיעה לאחר שחלה, ולהחזיק בקו שאליו הגיעו, וגם עידכו את מפקדת הדיוויזיה במצב שנוצר בשעה 18:00 בערב אותו היום של 14 בחודש, הורה מפקד הדיוויזיה לחטיבה, בהתאם להוראות מפקד ארמיה 2 שקיבל, להזoor למורחב ראש הגשר שלא בקוניטה המזרחית, וכן אכן קרה. בקרוב זה איבדה החטיבה 18 טנקים ט"ז ו-6 גמ"שים.

ב. גזרת ארמיה 3

ארמיה 3 הייתה אמורה לבצע גם היא שני מאמצים במקביל – האחד לעבר מעבר המיתלה והשני לעבר מעבר הג'ידי.

קרב מעבר המיתלה: המשימה להגיע למעבר המיתלה הוטלה על החטיבה שרירון 3 מדיוויזיה המיתלה, 4, שותוגברה על ידי גודל ח"ר ממכון משוריינית 113 מדיוויזיית מוכנות 6. הכוחות מתחווota מ-06:30 בבורק-ה-14 בחודש, שני הכוחות החולו בתונעותם של דיוויזיות ח"ר 19. שני הכוחות החלו בתונעותם בשעה 06:30 בבורק-ה-14 בחודש, כמתוכן, לאחר הכנה ארטילרית שנמשכה 15 דקות.

מפקד החטיבה החליט לבצע תונעת איגוף מדרומ, ולהגיע לא-אל-ומר, דבר שהביא לכך שהוא העמיך מבוקע ואדי אל-ומר, בעוד מילוי יחידה מצרית אחרת לחדר מזרחה, יותר מכל ייחודה מצרית אחרת במהלך המלחמה, כ-25 ק"מ מזרחה לעתלה, וכך

התוכנית הכלכלית המצרית לפיתוח התקפה ב-14 באוקטובר

בערב, ודיווח על המצב לפרק אול אוחמד אסמאעיל והשוויא סאדאת.

בשעה 21:00 בערב הורתה מפקדת ארמיה 2, בהתבסס על הנחיות המפקדה הכלכלית, למפקד דיוויזיה משוריינית 21, לרכז את כוחותיו בתוך ראש הגשר של דיוויזיה ח"ר 16 לפני אור ראשון של ה-15 באוקטובר, כדי לתגבר את ההגנה על ראש הגשר, תוך המשך פעולות ארגונה מחדר של הדיוויזיה והחזרה כשירותה הקרבנית בזמן הקרוב והחזרה המצריים מצינים כי למראות האבדות הכבדות שספגה דיוויזיה זו והמצבים הקשים שניצבה בפניה במהלך המלחמה פיתוח התקפה בבורק-ה-14 בחודש, היא נלחמה היבט מול האויב, ואיבדה מס' גדול מאנשיה

לקראת המבצע במועד המקורי, בשעה 06:30 ב-13 בחודש. הדיוויזיה הקצתה למבצע את חטיבת ח"ר 11 מוסך"כ שלה, וזה יצא להתקפה במועד זה לעבר מעבר הג'די, כוח מצרי יחיד לאורך כל החזית, מבלי שימושו הבין כי היא עשויה זאת בלבד. היה זה אחד המקרים המוחשים בתולדות המלחמות.

החטיבה שעלה פה התכנון הייתה אמורה להיות מתוגברת בגודל הטענים הדיוויזיוני וביחידות ארטיליריה, נ"ט, נ"מ, הנדסה, סיור וקומנדו, הchallenge לנעו לאחר הכננה ארטילירית שנמשכה 15 דקות. גודל הטענים איחר להצטרכם לשוטתו, ומסיבה דומה לא זמן ההכנות שמעד לרשותו, ומסיבה דומה לא הגיעו גם פלוגות טילי הנ"ט, וגודל הנ"מ. כך ארע שהחטיבה יצאה למבצע ללא יחידות אלה.

עוד לפני תחילת התנועה של מפקד החטיבה

את גודל הקומנדו בכוח חלו. הגודל הצליח להסתנן אל מאחוריו מערכ האויב שנמצא ביציר התקדמות החטיבה, ודיווח לחטיבה מהידע מדוק על היערכות האויב, דבר ששיער לארטיליריה המצרית לדיק בפיגועותיה על כוחותינו. עם זאת,

הגודל הקדמי שלא להצליח להתקדם יותר מקלומטר וחצי שננטקל בכוח אויב שככל פלוגות טנקים שהסתיעה באש ארטילירית וביחידת טילי נ"ט שהייתה ערכוה בצדמת ציר הג'די עם

דרך הרוחב מס' 2. הגודל נכנס ללחימה עם

האויב, אך האש הנ"ט של האויב פגעה בו ובגודוד

הטנקים הדיוויזיוניים שהגיעו ובלמה אותם.

לאור המצב שנוצר החילט מפקד החטיבה להניע את הגודל עוטרפי שהוא מצויד בנגמ"ש בי-

אם-פִי לבצע מהלך אונס באגף השמאלי של

האויב, ולהשמיד

אותו במכרכיו, או לאלו לסתג,

זאת תחת חיפוי ארטיליריה, תוך ניצול

יתרונותיו של נגמ"ש זה

ומהירותו תנעותו בשטח. התקפת

הגודל נבלמה עד מהרה מאחר והאויב ריכז

את האש שלו לעברו, אש ארטילירית וטילי נ"ט,

וכן גם ביצעת תקיפה אוירית על כוחות החטיבה,

שגרמו לה אבדות רבות. מאחר ונגמ"ש הבי

אם-פִי לא יכול להתקדם, הורה מפקד החטיבה

לכוח לשארם מאחוריו מחסה של דיונות

החול, ולתקוף את עמדות האויב

בח"ר רגיל, בחיפוי אש הטנקים

והנגמ"שיהם הנמצאים מאחור.

אמנם אנשי הכוח החלו להגעה לקרבת

מערכיו האויב, אך החטיבה לא המשיכה במאמציה

להתקדם, שכן בשעות הצהרים הורה מפקד

הדיוויזיה למפקדה להסיג את כוחותיו לאחר,

לחזור לעמדותיו הקודומות במרחוב ראש הגשר של

הדיוויזיה. נסיגת החטיבה התבצעה באור אחרון

ומרבית תותחיה, וכן הרוגים ופצועים רבים. לחטיבה לא היה כל אמל"ח נ"מ שיכל היה לסייע לה מול תקיפות מטוסי האויב, במיוחד מאז שיצאה מחוץ לטוח מעתפת הגנה האוירית המצרית. כן לא נמצא בקרבתה אף כוח אחר מכוחות הארמיה, בגיןה פלהה.

בשל תנאים קשים אלה, הורה לה מפקד ארמיה 3 לסתג ולוחזר לראש הגשר של דיוויזיה 19, מהלך שהתבצע בשעות החשכה בין 15-14 בחודש. גם גורלו של גודל הח"ר המוסך מדיוויזיה 6 לא שפר עליי יותר, וגם הוא נפגע קשה מAsh כוחות האויב, מהפרקע ומהאויר כאחד. לרבות זאת הצלחה מפקדו להמשיך ולבצע את משימתו ולהגיע לעידן, אך האויב הצליח להשמיד את נגמ"שיו ואך לשבות את המג"ד וקובוצת החילימ'ס והקצינים שהיו עימיו. בעקבות כך נסוגו שאריות הכוח לאיזור עיון מוסא. היה זה כישלון ראשון ומשמעותי בתוכנית פיתוח ההתקפה לעבר המעברים.

קורב מעבר הג'די: למאץ השני של ארמיה 3 במבצע זה עבר מעבר הג'די, הוצצת החטיבה ח"ר מוסך מס' 3"דיוויזיה ח"ר 7. גם כאן תוכננה התקפה להתחילה באוטה שעלה שונקבעה על ידי המפקדה הכללית במרץ 10, כבשאר גורות התקפה, והיא בשעה 06:30 בבוקר ה-14 בחודש, אך לחטיבה זו קרה דבר יוצא דופן, שכן היא החלה בהתקפה 24 שעוטה לפני העיתוי שבו החלו שר器 הכוחות בארמיות ור' 3 בהתקפותם. זאת עקב תקלה בשירות הפיקוד המצרי, ולפיה דיוויזיה ח"ר 7 לא קיבלה הודעה מפקדת ארמיה 3, על דוחית מועד ההתקפה ביממה, לבוקר ה-14 בחודש, ולפיכך היא המשיכה בהכנות

הצליחה לגעת למרחק של כ-6 ק"מ מן הכניסה המערבית של מעבר המתלה, מהלך שהייתה הפתעה, על פי המקורות הישראליים.

בשעה 08:00 בבוקר התגשג הגדוד הימני שבדרוג הראשון של החטיבה בכוח שריון ישראלי שככל טנקים וח"ר מוסך, מותגבור בטילי נ"ט, שמנע ממנו להמשיך ולהתקדם. באותה עת החלו מטוסי האויב לבצע הפצצה מרוכזת על טורי החטיבה, ובכלל זה את רכבי הפיקוד והשליטה שלה, התותחים והעתודה. כתוצאה לכך נפרד טור התותחים משאר חילקי החטיבה, שכן חלק מגורי התותחים השמדו וחלקים האחר שקו בחולות ואדי אל-מר, ולא הצליחו להשיג את הטנקים שהמשיכו בהתקדמותם.

שני הגודדים שבדרוג הראשון שניסו להתקדם נתקלו באש צפופה של האויב ובמיוחד של טילי נ"ט שלו, שגרמו מתחילה הקרב להשמדת שתי פלוגות המשמר הקדמי ומפקדות שני הגודדים שבדרוג הראשון של החטיבה. גם שאר טנקי גודדים אלה ספגו אבדות רבות. האש הצפופה שנורטה עבר החטיבה גורמה לאנדראולוסיה בשורות הדרוג הראשון. הטנקים התרכזו בשטח צר ולא יכולו להתפרק ולהיערך בתבניות קרוב. עם זאת, למורט האשר הכבידה ואבדן השליטה הצלicho מספר פלוגות טנקים לתפוס עמדות מתאימות ולנהל קרבי עז עם כוח האויב, ולהשמיד לו כ-13 טנקים.

המזל הרע של החטיבה היה שהיא איבדה במהלך התקדמותה את ייחידת הארטיליריה שלמה, בשל הफצתה האוירית, וזה הייתה הסיבה העיקרית לחוסר יכולתה לשתק את אש הנ"ט של האויב ששלט על הכניסה המערבית של המעבר, ואשר גרם לחטיבה אבדות רבות,

ובכל זה מפקד החטיבה שנרגע. הפגיעה במפקדה הקדמית של החטיבה גרם לאיבוד השליטה על שני הגודדים הקדמיים שלה. רמ"ט החטיבה השתפס את הפיקוד בשלב מאוחר יותר התקשר למפקדת הארטיליריה, דיווח על מצב החטיבה, והאבדות הרבות שספגה, וביקש לשולח לו גודל ח"ר ממוקן בתגבורות, כדי שיסייע לה להשתלט על רכסים הדינוניים של עליון הירקון, וכך עיר ארטילירית אובייקטיבית. גם מפקד דיוויזיה 4 דיווח על מצבה הקשה של חטיבתו – חלק מכליל הירק"ם שלחה שקו בחולות, ובאיידותה מנו כ-60 טנקים ט"י-55, מספר נגמ"שיהם

טייל ג'ט סאג'ר

הישראלים, והתפתחה בצהורה מסוכנת מבהינה המצריים, עד לסיום המלחמה. הכוחות המצריים לא הצליחו לסתום את "הפריצה" דרכיה צלחו הכוחות הישראליים אל מעבר לתעלת, ולא הצליחו להשמיד את הכוחות שצלחו ופעלו הצלחה רבה כנגדם כל נחל חיים מול חוויזה העורכים במערכיה הגנה מטודרים ומבוצרם, שלאcin אוטם כל נחל חיים מושׂדרים ומבוצרם, שהיו עורכים כוחות השריון והג"ט שלו, וכי מודיעין האויב איתר את ההכנות להתקפה והיה מוכן לאראה.

מלחמות "יום הכיפורים", שהחלה בהפתעה רבתה לצה"ל, הפכה תוך זמן קצר יחסית לכישלון חדש של הצבאות הערבים שנטלו בה חלק – המצרי והסורי. זאת הן עקב התושייה הרובה שהפגין הפיקוד הישראלי והמהירות בה התאושש מהלם ההפתעה הראשון, הן עקב לחימתם הנוחשה של הכוחות, ובעקב עצותם השרירין שהשמידו את כוחות השוין של האויב, וגם תודות לטיעויות ולמיגרים הרבים של הפיקודocabות הערבים, שביטלו את היגיון הראשוני בשטח, והביאו את המלחמה קרובה יותר לבירויותיהם מכפי שהייתה בשעת פתיחתה.

תוצאות מלחמה זו גרמו לכך כי במשך 40 שנים שחלפו מאז לא ים אף גורם עזין באזרע מלחמה נגד ישראלי.

אל"ם (במיל') פסח מלובני, שירות באם"ן בתפקידים שונים, בתחום האיסוף והמחקר, בעיקר בתחום הצבאי. לאחר פרישתו מצה"ל שירת בקהילת המודיעין. עוסק כיום במחקר צבאות ערב כחוקר עצמאי. פרסם בשנת 2010 את הספר "מלחמות בבל החדשה" על צבא עיראק ומלחמותיו, שזכה בפרס יחזק שדה ובפרסים ותעודות הוקרה אחרות. סיים כתוב לאחרונה ספר דומה על הצבא הסורי ומלחמותיו.

שלא היה לה סיכוי להצלחה. ההיסטוריהונים המצריים משביעים במחקריהם על סיבות רבות לכישלון מתקפה זו, ובכלל זה החשור במודיעין עדכני וטוב לכוחות המצריים אודוט האויב והיערכות כוחותיו לפני תחילת המתקפה, דבר שלאcin אוטם כל נחל חיים מול חוויזה העורכים במערכיה הגנה מטודרים ומבוצרם, שהיו עורכים כוחות השריון והג"ט שלו, וכי מודיעין האויב איתר את ההכנות להתקפה והיה מוכן לאראה.

לדעת ההיסטוריונים המצריים, לא היה סיכוי למילך זה להצלחה שכן הוא בוצע למרות התנגדות המפקדים הבכירים, ובهم מפקדי שייטת הארמיות, שכן הייתה זו החלטה מדינית שלא התייחסה בהיבטים הצבאיים שלו, ושיהיתה לה התחשבה ברורה, והיא סיוע להקלת הלחץ בחזית הסורית, שאותה לא השיגה בסופו של דבר, למטרות האבידות הרבות והפגיעה במורל וברוח הקרב של חיליל הצבא המצרי. מה שקרה היה היפק מכך, והוא העלאת המורל בקרב הכוחות הישראליים, והחזרת הביטחון אצל מפקדיהם ביכולתם לבנות כול ניסיון התקפה מצרי נסף. המילך והוכיח את יכולתם של הכוחות הישראלים להיעזר במהירות במערכות מוגנים וمبוצרם אל מיל ראיון הקשר של הכוחות המצריים, כשהם מצויות עדות מוכנות רבות לטנקים ונשקי נ"ט, וכי הארטילריה הישראלית הייתה ערכוה היבט כדי כדי לכטוט באש צפופה את השיטה שבין ראיון הקשר המצריים למערכיהם אלה. הדבר גם הביא את הפיקוד הישראלי לרכז את מאמצייו באותו יום בחזית המצרית, ולהעביר לידיים את היוזמה מן הצד המצרי, דבר שקיבל את ביטויו בהכנות לביצוע צליחת התעללה מהערבה על ידי כוחותיהם בגזרת דור-סואר.

בעקבות מה שקרה ב-14 בחודש בחזית המצרית נתה המצב מאן ואילך לטובות הכוחות

של ה-13 בחודש, כדי למנוע מן האויב לפתח במרדף אחריה, ולגורם לה אבידות כבדות. על פי המקורות המצריים, פגע במהלך קרבות זה אחד מפאי החטיבה שנורו לעבר האויב בNEG"ש של אלף מנדלים, שנמצא באותה עת בסירור באזור זה. החטיבה חזרה לmorach ראש הגשר של דיוויזיה ח'יר 7, התארגנה מחדש מחדש והתוכננה להשתתף באותו מבצע למחורם היום, כשהיא מתוגברת הפעם בגזרת טנקים מחטיבת שרין עזמאית 25, שוסףחה לדיוויזיה, ויצאה להתקפה רק בצהרי ה-14 בחודש. במהלך תנועתה הושמדו לגדרו השרין 5 טנקים. התקדמותה נעצרה בחררים על ידי מפקדת ארמיה 3, והיא וגדוד הטנקים הצעו לחזור לראש הגשר של דיוויזיה ח'יר 7, בשל החלטת המפקדה הכלכלית בקהיר באותה עת לעצור את המילך כולו, לאחר שהבינה כי המבצע לפיתוח התקפה מזוינה בצרירים האחרים נכשל. במהלך הנסיגת הושמדו עוד 13 טנקים ממשותם, ובכלל זה מפקד הגזרה שהטנק שלו נפגע בטיל נ"ט. בכך הסתיים חילקה של ארמיה 3 במהלך אופרטיבי חשוב זה בתוצאות לא מחמיאות ביותר.

4. סיכום הלוחמה בחזית המצרית

כך הסתיים המילך "לפיתוח התקפה מזוינה" שתכננו המצריים בכישלון קשה וצורב, כאשר אף לא אחד מכוויתיהם שנטלו בו חלק הצלחה להציג הישג כלשהו בשטח, וכולם נאלצו לסתת למרחוב ראשי הקשר של הארמיות, לאחר ששפגו אבידות רבות בנפש ובامل"ח במהלך הקרבות שהתרחשו בגוררות השונות. בפירושם המצריים השונים לאחר המלחמה, ובכלל זה בזיכרונותיו של הרמטכ"ל שאול, שכאמור התנגד לביצועה, מוצגת התקפה זו כטעות משמעותית של הצבא המצרי, וכתוכנית

הערות:

1. המצריים והסורים "המציאו" את איום הנ"ט שחייב לחתול להם השרין, וייחסו זאת בעייר לטיל ה"טאו" האמריקאים שהגיעו ברכבת האוירית והימית. בכך הם רצו להציג כי הם בעצם נלחמו נגד ארצות הברית ולא רק נגדנו (כל הרכירים בשתי המדינות ציינו זאת), וכך גם הסבירו את כישלוניותם, ואת העובה שהנשך שלהם, הסובייטי, לא נפל ממהמקבילים לו שהוא ביידי צה"ל, אלא מה שפגע בו היה משחו איקוטי וקטלני יותר. בפועל טיל הטאו הגיע לצה"ל בשלהי המלחמה ולא הייתה להם היכולת כל השפעה על הלחימה.
2. מבוסס על מקורות סורים רשמיים.
3. אלה כללו את אנשי "פלוגות ההגנה" שהיו אמרורים להיות מונחות במקומות בConfigurer נאפה ואסט כדי לבצע את המשימה שהוטלה עליהם. מתוך 12 המטוקים שהגיעו לאיזור שמץ'ן לכפר נאפה, שניהם הופלו על ידי מטוסי חיל האוויר ולאחר הופל באש מהפרק. השאר נהניתו את הכוח, ש מרביתו אנשי, 75 חיילים, נהרגו ונישבו על ידי כוחותינו.
4. מבוסס על מקורות מצריים: פריק סעד אל-דין שאזלי: ה撞击ת התעללה, לאא' ג'מאל חמאד: הקרבות המלחמתיים בחזית המצרית (בערבית), ואחרים (כול עברית).
5. שאזלי, עמ' 176.
6. אסד ובכירים אחרים אף פינו את משפחותיהם מדקש לאיזור הعالוי. פריק סיל, אסד, פרק 14, עמ' 213.
7. **חינוך אש** היא מונח מתחום התו"ל הסובייטי, המתייחס למונוטחומיות, במקורה זה לארטילריה. מנת תחומיות לתותח אחד לפי התו"ל היא 80 פג. 0.4. חידות הן 32 פג'ים.

קבלת פיקוד על גודז מילואים במהלך הקרב

כשפרצה מלחמת יום ה-162 יומיים שימשתי ראש הלשכה של האלוף אברהם אדן (ברן). מיד כשירדנו לסיני שימש האלוף ברן מפקד אוגדה 162 ואני קמ"ץ החפ"ק שלו. המג"ד של גודז 429 סא"ל דן ספיר ז"ל, נהרג ב-8 באוקטובר, והוחלף על ידי סגנו סא"ל אריה ארצי ז"ל שנרג ב-21 באוקטובר. בו בלילה קיבלתי את הפיקוד על הגודז ויצאתי לחפשו

מיון: יצחק רבין בעת שירותו הצבאי • צילומים: מאוסף תא"ל יצחק רבין

האותיות ח' ר' י' בא"ף בית פונטי, שהן הראשיתות של חינוי לילה) וכוי הוא מעריך שיגיעו בעוד 30 דקות. זהו הזמן שבו ש��עת במחשבות על גודלו של הגודז לאחר ימים של חיימה, כולל על היעד חמוטל שבו איבדו את המג"ד דן ספיר ז"ל. בראשי התרצזו מיד שאלות – כמה טנקים

(הסמג"ד ארצי שהחליפו). זהו גודז מילואים 424 של חטיבת 500, תפוס פיקוד ואני מאמין לכך. נהגו הוותיק של ברן לשמור הנגב חיך אליו ואמר – התעקשתי קיבלה. בוא נארח את הדברים ואוריד אותך עם הג'יפ לגודז.

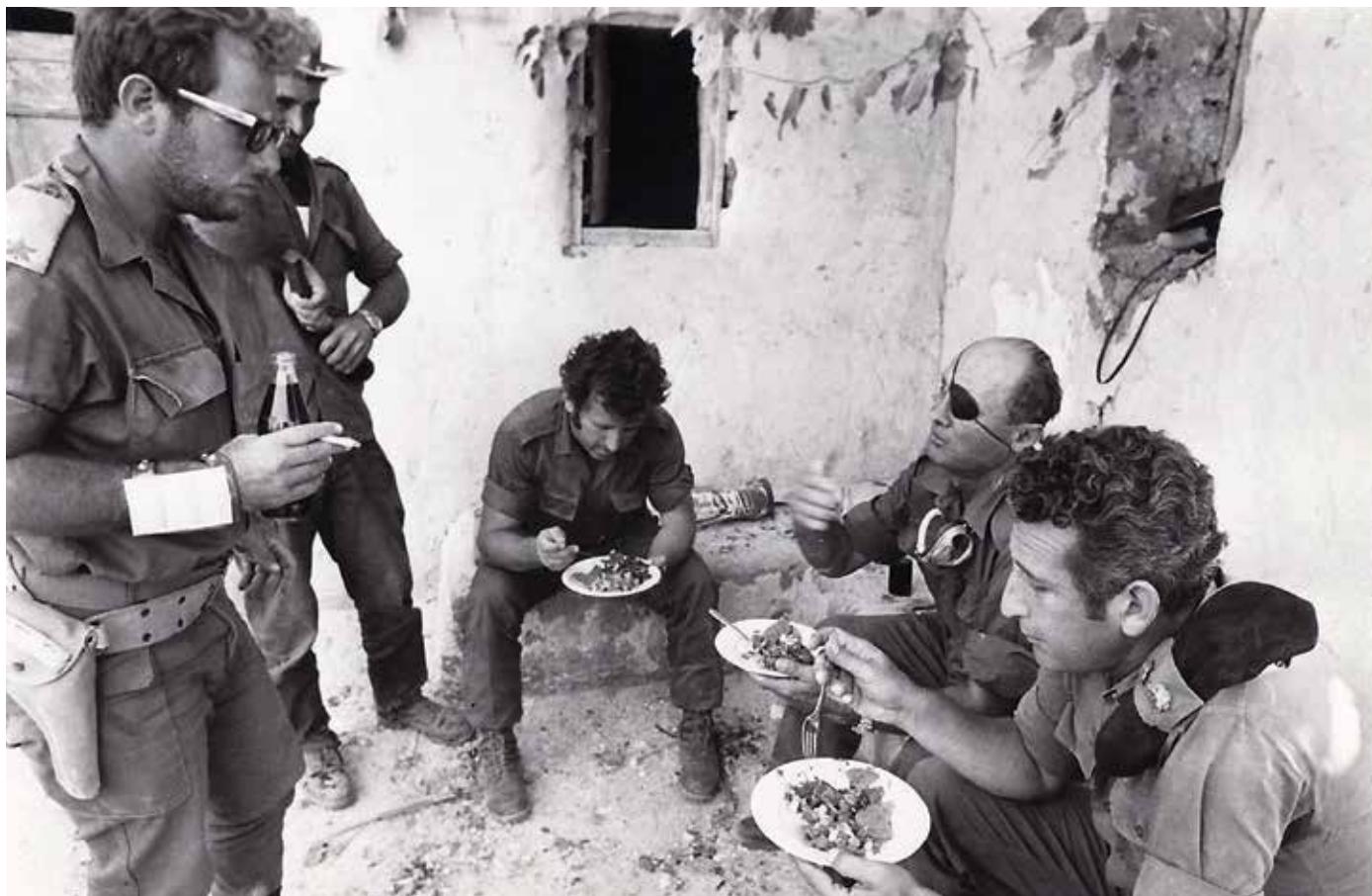
הגענו בשעה 20:00 בחשכה מוחלטת לנוקדים המפגש, אך גודז אין. עליית עלה הרשות הגדודית, חרמ"ש? האם המ"פים כשרירים? לפעת הגיע השיב לי כי הם עדיין בתנועה לנוקדות "חווה-לאה"

תא"ל (במיל') יצחק רבין

מלחמות יום ה-162 היכיפורים תפסה אותי כשבאני משמש ראש לשכתו של האלוף אברהם אדן (ברן) ז"ל, אז מפקד גיסות השרין. לבן היה מינוי חירום למפקד אוגדה 162 וליה היה מינוי חירום של קמ"ץ אנו מתקדמים לסיני ברכבת מסוג'ו-גוניר, עוברים דרך פיקוד הדרום לקבל תמונה מצב, ומוצפים להגעת הכוחות לאזרע כרם שלום.

מדי יום היה האלוף ברן, הן למפקד אוגדה והן למפקד הגיסות, יחד עם קצין השלישות, עוברים על רשותה הנפגעים ומשבציהם מפקדים אחרים במקומות. ואני מדי ערב משתחף עימם בשיבות השיבוצים ותויה האם נגור עלי לסייע את המלחמה כקצין מטה באוגדה. העדתי את הרהורי"י בפי האלוף ברן, אך זה רק הפיטרי כי אני מבצע עבודה מצוינת כאן והוא זוקק לי בחפ"ק.

ב-20 באוקטובר מיד לאחר חציית התעלה ולאחר שרائيתי כי מתחלים למנות קצינים בעלי ניסיון פחות משלבי לתפקיד מג"ד, ניגשתי שוב למפקד ודרשתי במפגש לרודת לשטח ולפקד על גודז. ככל אותו היום לא עלייתי על הנגמ"ש ולא החלפתה עם מפקד האוגדה מיל'ה, מטווב ועד רע. למחזרת לעת ערב (21 באוקטובר) ניגש אלמי מפקד האוגדה, הניח את ידו על שכמי ואמר ישנו גודז טנקים של המג"ד דן ספיר שאיבד היום גם את

מימין: אריה בראון מזכיר הצבא של שר הביטחון משה דיין ויצחק רבין (משמאלו) יום לפני קבלת הפיקוד על גוד 429 במלחמות

איש מילואים ותיק, לא אשכח: "המפקד, אתה תdag להיות ערני ובקשר טוב מחר בעת הקרב ואני אdag שללוחמים ולטנים לא יחסר דבר". בעוד מחרהו תוק כדי נים ולא נים, האם לדבריו של מ"פ המפקדה יש כיסוי, שמעתי רעש מנועי משאיות שנכנסו לחינוי במספר טורים, תדלקו את הטנקים והביאו גם תחמושת, ציוד ומזון. לא אשכח איך אנשי המפקדה סייעו לטנקיסטים להחליף סרבלים ולהעמידס פגאים. הבנתי שנקלעתו לצדדים מיוחד במנינו ואל לי חיללה לאכוב את לחומי.

למהרתו יצאנו לקרב של התקומות ורדיפה כשאנו נוחלים הצלחה ממשדים טנקים וכלי רק"ם אחרים וידנו על העליונה. הרגשתי כי מצוב רוחם של המפקדים והלוחמים עולה וכי אני רוכש לאט לאט את אמונה. המשכתי לפקד על הגוד בצלחה עד תום המלחמה עם מינויים נפוגעים, ולאחריה שוחררו אנשי המילואים ואני המשכתי במשימת ההקמה של גוד 429 בסדר, אשר לימים שכן לבטח בצר הג'די.

היה זה ניסיון לא פשוט בקבלת פיקוד בלילה על גוד 429 טנקים במילואים שלא הכרתו ותוק כדי לחימה.

ועל מנת להחדיר בהם ביטחון הוספני כי הנני בוגר פ"ס ותקני סי"מג"ד וקצין אג"ם בחטיבת 188. סיפרתי לחילים והמפקדים על ההצלחות שזכה נוחל בעת במלחמות בפיקוד הצפון ועל התקדמותו של כוחות האוגדה שלו בסיני לעבר רכס שלופה, תוך השמדת בסיסי טילים.

ציינתי כי מחר צפוי לנו המשך לחימה כאשר המשימה שלו היא תקיפת הצבא המצרי וכי תור הארמיה השנייה על ידי הגעה למבואות העיר סואץ. עודדתי אותם ברכ"ש שיש לנו גוד גוד וחזק עם 22 טנקים ו-11 חול"מים כולל מחלקה סיור ומחלקה מרוגמות 81 מ"מ. נראה היה לי כי הצלחתם להרגיעם במידה מסוימת. שלחתי את החילימים לבצע "מלא חדש" בסטייע פלוגות המפקדה, ואני ניגשתי להיכרות מקרוב של המפקדים ולתכננו הטנקים ליום הקרב הנכון לנו מהרתו.

יום הלחימה הבא. בודנו יושבים על תא התמסורות ומתוועדים האחד למושנהו, פנה אליו מ"פ המפקדה, בכור, ושאל אותו בשקט האם לא ראוי שונך לישון שכן יום קרב מהכח לנו מחר. עניתי לו שבהادر סמג"ד אני ממתחן לראות את הדרגים נכנים מלחין ומבצעים מלא מחודש. את תשובתו של בכור,

לטעות בהם.לקחתי שוב לידי את המיקרופון והרמתי לתוכו "תחנות... כאן 10 (כינוי למג"ד), כנisa ל"חוון-לאה", וכך נכנס הגוד בסדרות מסע לחינויليل. עם השלמת הפוקודה על דימום מנועים והזונה לשקט שהשתרע בסביבה, הורייתי לכלום "מהرك"ם רד". וכמו בסרט איטי ראייתי את הדמויות יורדות מהטנקים ומתקבצות בשקט במרכז החינוי. הבנתי שאני הולך לדבר עם גוד מוכה שאיבד שני מג"דים, ואשר תമונות המצב אינה ברורה לו כלל. בעודי מתכוון לשיחת ההכרות עם הגודד התקרב אליו קצין מבוגר שאיני מכיר והזדהה כשאול לביא, קצין החימוש של החטיבה. לשאלתי ענה כי המח"ט שלח אותו לחברה עימי ולסייע בקליטת הגודד. בקשתי כי יפעיל לבישורות הטנקים ליום הקרב הנכון לנו מהרתו.

וכך בחושך, כאשר אני לא רואה את פני האנשים והם אינם רואים את פני אך שומעים את קולי בבירור, סיפרתי להם על עצמי ועל ניסיוני הקרב במלחמות ששת הימים בסיני, דרך קרامة כסגנו של פדלה (אהרון פלד), עברו דרך ימי הקרב שבהם השתתפתי כמפקד כוח הן במבצע "קיתון 10" ברמת הגולן והן ב"קלחת 4" בלבנון,

חיל בנהר

מה יעשה אם יורם עליו טיל. כבשים נפרד מאייתנו: שלום לכם. אני אוהב אתכם. טפלו בטנקים ותדלקו אותם. אנחנו יוצאים לפני הזריחה. נותרו לכם ארבע שעות לנוח. נצלו אותם. יום קשה יהיה מהר. הצנחים של האוגדה יתדלקו את הטנקים שלכם. לא אתם. אתם צרייכים לנו. ואני, אל תרדן מטנק, זו פקרודה. וחיל חמוש אחד ישמור תמיד בעירנות על הצריח. יש ידיעות שבין הטנקים

מלחמה היא אלף הקרבנות של רבבות החילילים הנאבקים בכל רגע לעשות את המוטל עליהם וגם להישרד. הרעות בקרבת הלוחמים היא היסוד המניע אותם אשר מצליח לחוץ מהם ברגעים הקשיים ביותר את הכוחות הגנוזים השמורים לנצח אלה.

הבנו קטעים ספורים מספרו המופלא של חיים
סבטו "תיאום כוונות"

חימס סבטו*

לקראת קרב

(קטע מתוך הספר **מעמוד 49**)
הפגישה עם המחה"ט הפעם, בחוץ הלילה בנאפה, הייתה אחרת למני. האיש המזק, שעלה על הטנק בפנים מאובקות, אמר ברוךך: שלום, אני המחה"ט שלכם. הוציא חפיסה שיקול וחילק לנו. אני יודע, אמר, קשה לכם מאוד, אתם את הסאג'ר מחזיק חוט ומכוון כך, אתם רואים? הוא שאל, וראה לנו בשתי אצבעות איך הוא מכוען. אם תירו עליו ככה, המחה"ט ממשיך והוא מגביה את מקלע המפקד שעל הצריח של הטנק והפיקוד נגעה. נשרתם בלי מג"ד ובלי מ"פ. קשה, קשה מאד, אבל אני בטוח שננצח. מי שיחזק יותר מעمر ינצח. מי שלא יותש, ינצח. אנחנו ננצח. אין ברירה, אנחנו מוכרים וניצח. כולם סומכים עליו. עם ישראל סומך לנו. נארגן כאן מחדש את החטיבה עם כל

טנק שוט (סנטוריון) ברמת הגולן במלחמת יום הכיפורים • צילום: ארכון צה"ל

מותי היה התותחן שעמד אחורי. אני היתי התותחן אחרי מותי. ראייתי את מוטי מניע את ראשו בתנועה חזה אל אותו תותחן, קופץ את שפתיו ומביט בו בשתייה. הסתכלתי בהם. גם אני שתקתי. מוטי עלה. אני עליתי אחריו מוטי, הוא לא עלה. שנים אחר-כך, בכל פעם שהיית נפגש עם אותו תותחן היה מסב מני את עינוי ומשפיל אותן, ידעת שרצה לומר: סלח לי. לא יכולתי.

בעיני הקשה"ח או בעיני חבירו. כולנו ידענו מה הכוונה, אבל לא אמרנו מילה. אחד מן החברים העומדים שם עוד לא עלה אף פעם. תותחן טנק היה. איicher לבוא למחנה יפתח במוצאי כיפור. כשהגענו כבר לא היו טנקים. מאז עוד לא מצא טנק. כשהקשה"ח היה קורא: תותחן! הסתכלו עליו כולם. העיניים נפגשו לרגע. ידענו מה אומרות העיניים: אנחנו כבר הינו שם, עשינו תורך. והוא היסב את עינוי.

שלנו מסתובבים אנשי קומנדוזרים שנחטו במסוקים. יש שאלות?

חייבים לחזור להרבות

(**קטע מתוך הספר מעמוד 69**)
rich على الأكيليفتوس الذي لي את المبطيم شهابتنا أحد بشني بأوتوا شעה، محققين لראות מי ישב ראשון לكريات הקשה"ח: הנה אני. אני עולה.ומי ישב לרגע את עינוי שלא יתקל

הצריח מושט בטען סנטוריון ומתקופת יציאה מתא הנוג • צילום: ארכיוון צה"ל

מתאים שאר מחשבה לא תפרוץ לה החוצה. הטנקים הסוריים עומדים על הגבעה ממול. הטנקים הפורצים של הגודד שלנו נעימים למטה, בדרך שבוואדי לכיוון חוננייה הם סמוכים להם מאוד. הפלוגה שלנו בחיפוי ליד הכביש. ציריך להזות היבט, שלא לירות על כוחותינו. בדרך לא קשה לי להזות את הטנקים הסוריים, כלל לא כירח עגול ותווחה הסימנים בולטים. יש להם ציריך עגול ותווחה שונה. אבל הפעם הכל כולל-כך מעורבב, כולן כול-כך קרוביים, והמשמש מסנוררת. אני מתאמץ להזות לפניי, אבל אי-אפשר להתחמה. כל רגע קבוע לחיים או למות. אני מוכחה לסתוך על זהיהו של גדי. הראש שלו מחוות לציריך כל הזמן, אבל גם הוא בקורס רואה. המשכנו לירות. עשיתי תיאום קרבי. פגמתי בטנק. הוא בער. מטרה, אני אומר, ועובר לטנק שילדון. רירתי עליו באוטו כינוי. פגמתי גם בו. התעוודדתי. ראיינו חיליל ח'יר' ומשאית, רינו אוסף את כל הכוחות ומרכז אותם בכונות, עליהם במקלע. קשה להזות. משאית אחת

הנאגת לkerja את חצי המשקפת והתבוננה דרך העדשה האחת אל החלל שמלוה. רק אז עלה על דעתך לשאל אולה מה היא עשוña בנאה במחצבה, ולמה היא מתעניינת כל-כך.

- המצחבה זו של המשקפת שלנו, אמרה, בלי ששאלתי. אני מכפר-גלאדי. גם אביינו, הסמ"פ, היה מהמשק, מכפר-גלאדי. הוא היה מנהל המצחבה. התחלנו לצעוד לרכב ואז אמרה, כאילו עצמה.

- אביינו הוא אחיו.

אני ה' השועה נא!

קטע מתוך הספר מעמוד 86

אני יושב בתא תותחן וידוע מי יושב בכל טנק שנפגע. אבל עכשו אונחנו לא חושבים עליהם. גם לא על עצמן. עכשו אונחנו רק מחפשים מטרות וירויים. אונחנו במלחמה. אני אוסף את כל הכוחות ומרכז אותם בכונות, שכורה. בדיקן כאן,

(��ע מתוך הספר מעמוד 71) הנה, אתם רואים את הקורתה הזה? פה התארגנו לצאת למתקפה על חוננייה. המח"ט אירגן את היחידה בחוץ. כל מי שנשאר. כוח תוקף כוחה מכהעה. אונחנו היינו בחיפוי, ואני מצבע בידי על נקודה סתמית בקרקע ואומרו: פה עמד הטנק של אביינו, הסמ"פ, קצין אמץ. אונחנו צריכים לחפות מהגבעה שמול. הנה, כאן עמד שתים-אל"ף, לידו שתיים, ואונחנו מאחור בעמדה ההיא. השמש סיינורה אותנו ולא ראננו כלום, ופתחוות התחילה התקפה. אש תופת. טנקים סוריים הכננו לנו מארב בלילה. הם עמדו כאן, אני מצבע, ומטווחים קצרים ירו כל הזמן. כל-כך קצרים היו הטוחחים עד שראית את הטנק הסורי מלא את כל העדשה של הפריטלסקופ. גם אונחנו ירינו בלילה פגאים מן התפסים וטוען אותם בתותח. עולים לעמדה וירומים. גדי לא מרשה לדרד מהעמדה. ואז התחילו טנקים להיפגע. ידענו מי יושב בכל טנק. ראיינו את הטנקים دولקים כמו מדורות. זיהו אותנו. החלפנו עמדה במחירות ושוב עליינו. הפסיקתי לרגע, ואני רואה שכולם ברכב מקשיבים לי, לא חשבתי בכלל שדיברתי בקול. פתאום הנהגת עזרת את הרכב, ואמרתה לי שהיא מקבשת שאראה לה היכן עמד הטנקים שבחיפוי. ייצאנו כולם. אני הולך על האבניים וכולם אחרי. בלי לחשוב אני אומר: כאן נכנסה הפלוגה. רצתי לגבעה ואמרתי: הנה כאן עמד החיפוי. הטנק של המ"פ שם, וכאן של הסמ"ד, התותח שלו היה מכון לשם. אני מראה, והוא מקשייבה.

- והטנק של אביינו, היא שואלת, הסמ"פ, היכן אמרת שהוא עמד? היסטי לרגע. כל סלע הבזלת נראו אותו דבר, דילגתי מבן לאבן, פתאום עצרתי, הצבעני על נקודה באדמה, שיח קווצני עמד לידה, ואמרתי: כאן. כאן הוא עמד. הסתכלתי על שני החילים מגוני וידעתי שהם לא אמיתיים. הנהגת הקשيبة לי. התרגلت שלא אמיתיים. הנהגת הקשيبة והסתכלה באדמה במבט מוזר. נראה היה לי שדווקא היא כן ממשינה. נחזו לרכב, אמרה. התמהמהתי והסתכלתי עוד רגע על האדמה כמו מחפש משהו. ראייתי חפץ. מיד זיהיתי. חצי משקפת שבע חמישים. משקפת מ"פ. הרמתה אותה: כולם הביטו בי. - הנה, אמרתי. המשקפת שלו, של אביינו,

על טנק שכבר נפגע. מטרת נחיה.ומי שירה קודם בזודאי ייראה שוב, ועכשו יכוון לזכה עלילון, לפוגע בצריח. מן הסתם הפקודות אצלים הן כמו אצלנו. סוף סוף הדית זהה. אני מורייד את הראש לתחתית הצריח ושותאל: רוני, אתה מציל? לא, הוא משיב בשקט. המשך לצוד ימינה, מהרי! אני מאיץ את כל הכוח. הדית בקושי נגענית. משחו מפריע לה לנوع. היד כבר כואבת, יש פטיש קילו לידי. גרע קודם שיצאנו מפתח אל' מצא אותו בתיקeli נהג שהיה זורק על הרצפה באפסנות. הוא הספיק לדוחוף אותו לצריח. אני מכח בפטיש. לא חושב על כלום. רק על הדית. היא זהה. היא זהה. הדית זהה. וכשווין, מהר. רוני אתה יכול? כן, הנה, התחלתי לפתוח, אני דוחף מדף ימין, פתחותה, הוא אומר, כמעט, לא, לא מספיק. עוד קצת לצודד, עוד קצת והראש יוצא.

אין לי כבר כוח ביד, הדית נגדי, עוד מכח ועוד אחת. רוני פתח. אני יוצא! צועק לי רוני. קופצתי מהר. עכשו היינו ארבעתנו למרגות הטנק. גידי מראה כיון. לשם, מהר, לדוץ. רצנו שפופים על אבני הבזלת. כדורים עפו סביבנו. הטנקים שמולנו זיהו אותנו. יורים علينا במקלעים. אש צפופה. נזדים מהאבנים עפים עליינו. זכרתי משחו מהטירונות, אימונן פרט. צrik לרווח באלבוסונים ולהנמק צללית. כך היה וולברג, המ"מ הקשוח שלנו בטירונות נה"ל מוצנה, אמר תמיד. הוא הגיע אלינו פלוגה הצחניים. אנחנו היינו פלוגה מעורבת מבני שייבות וחברים של גראיני קיבוצים. נחלוים! אצליל תלמודו חיליות. חיילות היה קורא לה, בלמ"ד שרока. אוכניס את זה לך לעצמות בכוח. מי שלא הנמיך אצליל בمسلול פרט, היה צללית ללחוב אלונקה אחריו צrik לשוחב אלונקה איננו החזות במעלה גבעת הגברים של ממחנה שנומנים, לעלות ולרדת שבע פעמים. היום זה טרטור, ואתם מקטרים, היה אומר וולברג, במלחהמתם אתם תודו לי. מי חשב אז על מלחמה. ■

* **חיים סבתו** שירות כתותחן טנק במילואים במלחמת יום הכיפורים בחטיבה 679 ברמת הגולן. כתב את הספר "תיאום כוונות" המשפר בשפה יוצא דופן על קורותיו בחימה. הספר הוקדש על ידי המחבר לצרכו של חברו דב אינדי, ז"ל, וישראל דורך, שנפל במלחמות יום הכיפורים. הספר הוא הראשון שזכה בפרס ספרי הצעיר (בשנת 2000) בפרס ספרי הצייטוטים מהספר באישור המחבר.

עכשו היו כולכם קצרים שהמטרות מילאו את הפריטلسקו. לא היה צורך לכון בעינית. אפילו בחילון תצפית אפשר היה לכון אליהם. פגוז אחד התפוצץ סמוך לטנק. גידי קרא ליל' זהות טנק שמצווד אליוינו מימי. מסכן אותנו. צודדת המשם לשם במהירות, מנסה להזהות, לא מצליח, השימוש בעיניים, העדשה מלאה בוחק לבן, אני מוכרתת. אני מתפלל שתכחיה המשמש. אני! רק הפעם, רק לרגע. אני מאיץ את העיניים. זיהיתי אני קורא, יורה חלול! פתאום צעק לי גידי: יורם עליינו. תותחן, טובות קרבוי, אש! נהג, אחורה מהר! תותחן, תתפלל! בקשיש שמעתי את קולו בסבך הרעשים בקשר. ריתי פג זצקתי: תתפלל אתה, גידי! והוא צעק: אבל אני לא יודעת! התפלلت. מקריות ליבי צעקה: אני ה' הושיענו נא!

אני יוצא! צועק לי רוני

(קטע מתוך הספר מעמוד 90)

לקחתי את העוזי ללא הרצעה ביד אחת ומימיה ביד שנייה. השענתי שני מרפקים על כיפת המפקד והשתתלתני מן הצריפה. קופצתי במהירות מן הטנק. ידעתי, ככל רגע הוא עלול להתפוצץ עם התהומות. ראיתי את אל' הטנק בחוץ ליד הטנק. הוא היה עייף, כל הבוקר טען פגיזים ללא הפוגה, פניו נראו מתחותה, מפוחחות, הסרבול שלו ספג זיהה.

בידו היה רימון. גם גידי קפץ. רגע! קראתי. מה עם רוני? רוני לא יצא מהתא. אולי הקשר שלו לא עובד. כדורים שוקו סביבו. קרבתי לתא נהג וצעקי בכול כוח: רוני! נפצענו, רוני, צא! רוני השיב לי בשקט: לא יכול. אני נועל. אי-אפשר לפתוח מדף נגה. התותח שלך חוסם אותך. כל טנקיסט יודע, כשהותח נמצא על המדים הנהג איננו

יכול לצאת מן הטנק. במצב זהה של התותח הנהג גם איננו יכול לחזור פנימה אל תוך הצריטה. חמיד מזהירים הנהגים את התותחים לא לשוכנו להסיט את התותח מעל מדפי הנהג. כשעברנו את גשר בנות-יעקב הזכיר לי רוני: אם קורה משחו אל תשכח את המדים. עלייתושוב לטנק קופצתי לתא תותחן, מהר לצודד תותחן, שלא יחסום את המדים של הנהג. הצדוד החשמלי לא עבד. האלטרנטור הלך. כשצrik אותו הוא לא עבד. התחלתי לשובב את הדית הדינית. בקורס זהה. דפקתי עליה בכך די בכל הכוח, מהר. ידעתי, עכשו אנחנו מטרה לכל הטנקים הסוריים שמלול. כל התותחים אוחבים לכון

בזעם באש. הפגיזים הלכו וקרבו אלינו. שני טנקים שלנו שעמדו לאיזינו מימי נדלקו.iali אמר שכנראה טנק סורי איגיך אותנו וירוה علينا מן הצד. גידי מנסה להזהות אותו ולא מצילתי. גידי ממשיק לתת פקודות לירוט לחזית, לפי התוכנית, לחפות על הפלוגה שנעה למטה. גידי אומר שפוגנו בכמה מטרות. המשמש בעיניים. איזה פוגה לזרות. אנחנו יותר מדי זמן בעמדה. באמונינו לממנו שאסור להישאר הרבה בעמדה אחת. חיבבים לרדת ולהחליף עמדת עכשו. גידי אסור לרדת מן העמדה. אין טנק אחר שיורה עכשו. אם אין טנק שיורה, לא יורדים מעמדה, כך אמר, מוכרים לחפות על הפלוגה שנעה בוואדי. גידי היה קורא בקשר: תותחן, אש! ביל' להזכיר בפקודה לא את הטותה, לא את סוג הפג. לאלי הטען יוציא מה שיש לך מוכן, תטען. אליו היה צעק לי: טענתי חלול! מעיך בקנה! ואני הייתה מכובן מה שראיתי בחילון תצפית וירוה. הטוחים

חלום המרכבה

קנה התותה. לחתמי עשרות מרכבות, דרך באר שבע – תל אביב – והצפון, וככשתית בחזרה בחלום את מדינת ישראל. לאחר שמונה חודשי שבוי, בהסכם ההפרדה עם הסורים חזרנו הביתה מדמשק. אחריו סדרת טיפולים, בדיקות וחיקרות ביטחון שדה, נאמר לי שאני צריך לעבור שני ניתוחים ומליצוא לי לחחותם שנה קבע. הסכמתי וחזרתי לחיל השירות כרב טרין בקבע. התיציבתי בלשכתו של מפקד גיסות השירות האלוף מוסה פלד ז".ל. מוסה בזרה דרמטית מושיט אצבעו לכיוון שלי ואומר לי בקול רם: "אמנון אני נותן לך תפקיד סודי, סודי בитורה, אסור שף אחד יידע מזה". אני מקשיב וכולי נרגש, ומוסה ממשיק: אמנון אתה הולך לבצע את הניסוי האג"מי (המצבי) על טנק ישראלי חדש

הchkירה הייתה מסיבית ואגרסיבית, כתשו לי את הגוף עד שצעתי להם, אני יודע אני יודע, אבל לא משתמשים במרכבות בשരון, פעם באמת היו לא משתמשים! האמרה זו כמעט עלתה לי בחים. חיל سورיה הרים את השק השחור שכיסה לי את הפנים, חיל אחר רץ עם שברייה (סכנן) ותקע לי את הסcin' בגב. התעלפת. כשהתעוררתי מצאתי את עצמי ב津וק שוכב על הבطن, הרცפה מלאה בדם, הסcin' זrokeה בצד וחובש סוגר לי את הפעז הפתוח בגב. מישחו שלא ראייתי אותו עמד מאחוריו ואומר לי: אתה לא יודע שיש טנק ישראלי חדש, מרכבה? כשנטרקה הדלת ונשארתי לבד ב津וק חשבתי אולי אני כמי לאמין לא יודע ואולי באמת יש טנק ישראלי חדש? בעודיו שוכב התחלתי ללחום בהקץ אני בעודם בגב בגבעה 302 המפורסת, שעלה עומד בתאומו בעבר, אני לא סרן אלא אל"ם שעומד מדברים. אמרתי להם שפעם ראייתי-tag ייחידה עם ציר של מרכבה וכנראה המרכבה זו ייחידה צבאית. אמרו לי לא ולא, זה נשק חדש בשരון.

אל"ם (במיל') אמנון שרון

ביום הциפורים 6 באוקטובר 1973 לאחר שהזעקה בבהילות, התיציבתי בחטיבת המילואים של במחנה פילון. עבר קודם לכך לקחו צוותים של חטיבה 7, שהוטסו מהדרום, את הטנקים המוכנים שלנו מהימ"ח. יצאתי עם 10 טנקים בנסעה על שרשנות לכיוון רמת הגולן, עם מעט תחמושת ודלק בכל טנק. טיפנסנו דרך גשר בנות יעקב עד אזור מחנה נאפה. המצב היה קשה. הсолרים פרצו את הגבולות והגיעו עד אזור נאפה. נכנסתי לצייר הנפט בלילה עם 7 טנקים (שלושה נשרו בדרך). נתקלנו בחטיבת טנקים סורית. בקרבليلת קצר החטיבה הסורית השמידה את פלוגת הטנקים שלי, 5 מחיילי נהרגו, השאר נפצעו, ואני נפצעתי ונפלתי בשבי הסורי. חדשני עיניים קשים ב津וק אף וקר עברו עליי בעודיו שוכב התחלתי ללחום בהקץ אני בעודם. באחת החקירות שאלו אותי הסורים מה זה מרכבה, ממש לא ידעתי על מה הם מדברים. אמרתי להם שפעם ראייתי-tag ייחידה עם ציר של מרכבה וכנראה המרכבה זו ייחידה צבאית. אמרו לי לא ולא, זה נשק חדש בשരון.

ה"שפוי בדמשק"

בשנת 2005, לאחר מעלה משלשים שנה מאז חזר מן השבי السوري, פרסם אמןון שרון את הספר "שפוי בדמשק".

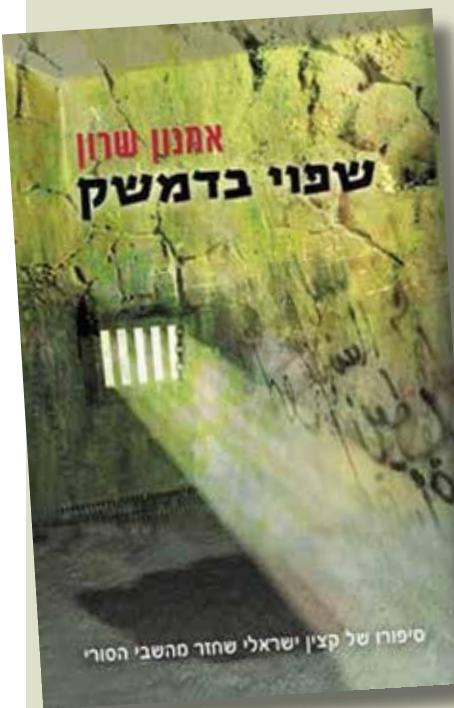
"לנטוש!" אני צוחה... טנק הסנטוריון שלי בגדי בי, המיתוס התנפץ... התכוופתי פנימה, הושטתי את ידי, תפטע את התותחן הבוער כלפי ומשכתי אותו החוצה. עמדנו על הרצף אחוזי להבות, חשופים לאש המקלעים הסוריים... רצתי לכיוון הטנק השני... החלטתי לטפס על הטנק השלישי... צוררות מקלעים נורו לעברי כghost זליפות... עברתי בין הטנקים הפגועים, חילילי שכבו בצד התעלה, חלקים פצועים וחלקים לא רוח חיים... נשמעה התופצות אידירה... ביום אדר' העיר אוטי מעלפוני... ולעינני נגלו טנקים וכוחות רגלים סוריים... הבנתי שאני בסכנה. הסתתרתי בין הסלעים וקברתי באדמה את כל החומר הכתוב שקיביתי מהחטיבה, כולל המסמכים האישיים, כדי שלא יפלו חילילה בידי האויב" (עמ' 26-23).

בנוקודה זו מתחילה פרק חיים של אמןון שרון משלשים שנה לא הצלחו לטישטש. נס ההישרדות בקרבינו האחרון. מכאן מתחילה מסכת התמודדות ועינויים קשים מנשוא במתקני הכלאה והחקירות السوريים. לעינויים הפיזיים הטרפו הגעוגעים לבני המשפחה וההתמודדות היומיומית עם הלא נודע. בני המשפחה

חווים אף הם את התופת הפרטיט שליהם. הם נלחמים ללא אותן באיה הוודאות בדבר גורלו של יקירם. תחילתה הוא מוגדר כנעדר. כשמתחווור כי זיהויו בתמונה של הלב האדום אכן מבוססת, מתחילה תקופה של ציפייה מורתעת עצבים לכל מידע נוסף, אליה נלוית לידי בנו דדור בצל העצב. בשמנת החדשניים בהם בכלא הסורי הפנים אמןון פרצופים וرمזים חשוביים בשטח. בתוישתו ידע לנצלם לתועלתו ולתועלת שבויים ישראלים נוספים ששחו עימיו. תעוזה וחוש הנמור סייעו לו לא אחת במצבים בלתי אפשריים.

הספר, המתאר בעיקר את התמודדות הרגשית והфизית של השבי, מלמד גם על מהלכי המלחמה, הלci הרוח ברחוב הישראלית, התמודדות השלטון עם שאלת השבויים, היחס המיעוד שזכה לו הטיסים "הכחולים" בעוד ה"ירוקים" זכו לחיס_shונה למורי. אמןון בוחר לחזור לחיל השירות כחלק משיקומו. הוא מקבל ממוסה פלד, שהיא מפקד גיסות השירות משימה מיוחדת – לבצע את הניסויים המבצעיים בטנק המרכבה, שאת שמו שמע לדראונה דוקא מפני החוקרים السوريים.

דמותו של אמןון שרון היא סמל לכוח רצון. בעצם חטיבת התמודדותו הפותט טראומטית הוא מעורר את הזדהותנו והערצתנו כלפי ציבור גדול הח' בקרבונו, המתחמוד עם זיכרונות העבר, ובוחר להילחם בהם באמצעות פרוגמטיזם ותרומה לאומית.

גם חומר של טנק המרכבה שעלה בחולמו בעת השבי, שאנו בנה אמןון שרון השנה, במסגרת חוג טיפול

– מרכבה, אבל אסור שיידעו על כך. פרצתי בצחוך פרוע. סיירתי לו ממי שמעתי לראשונה על המרכבה, תיארתי לו את קופסת הגרורים עם הסיגירה ששימשה כתותח, ולמיטה החלום ממש התגשם. ביצעתו את הניסויים בדגם הראשון של המרכבה מספרו 001, ביקשנו להכניס שיפורים שונים תוך כדי הייצור. ביצעתו עם חיילי יחידת הניסויים של תח"ש גם את הניסוי על דגם המרכבה 002, ובסוף אוקטובר 1979 מסرتה לגדוד 82 בטקס מלא, עם ביצוע תרגיל אש ברמת הגולן, את פלוגת הטנקים הראשונה. הכננו את כל החומר הדרוש הנדרש להפעלת טנק המרכבה, הקמנו שלוחה של בית ספר לשריון בקצביה, וlidנו את המחזור הראשון של מקצועות המרכבה. לימים שכביר הייתה אל"ם הייתה באימון בצללים הייתה במטה פלוגת מרכבות. עליית מגדל התנינכה, עצמתית את העיניים וראיית את קופסאות הגרורים של במטווה. החזון והחלום הוגשו במלאם.

“אָחָה, פְּגִישָׁה שְׂכָזָן”

כנס גָּדוֹד 106 של חטיבה 164 (הראל) ביד לשריון

כיום, יוני אמר נציג חטיבת הראל הנוכחית, סא"ל (במיל') נחום ברוכי יו"ר עמותת הראל ולשבור סמג"ד בגודו 106.-CN הרטינו לבבות – אלמנתו של המג"ד חיים זיו ז"ל, רוחלה, שהעלתה על נס את הקשר המתמשך בין ובין משפחתה לבין החילונים והמפקדים בגודו ואשת אחד מלוחמי הגודו שרהלה זעירא. את הטקס הנחנה איתמר לץ, מ"פ המפקדה בגודו במהלך מלחמת יום הכיפורים. צוות הוי של פיקוד הצפון הנעים בשירות לחמים, והחברה הctrpo בשירה אדרה של שיתוף ו אחوات לוחמים!

נרגשים התפזרו הלוחמים איש לבתו, ובלב כולם התקווה שעקב הפגישה הבאה לא יערבו שנות דור.

רב"ט יזהר נפשי ז"ל – מהחללים האחרונים של מלחמת יום הכיפורים

יזהר נפל ברמת הגולן סמוך להפסקת האש עם סוריה. יזהר לחם בגבורה לכל אורך המלחמה במסגרת גודדו, גודו 106, בסיני מעבר לתעלת, והמשיך לחומם ולהגן על גבולות המדינה ברמת הגולן בתקופת ההתקשה שלאחר המלחמה. מובאים משיריו, המבטאים את כאבו על אובדן חבריו במהלך המלחמה ועל יד הגולן, הביאו לנפילתו, וקשרו את גורלו בגורלם.

המג"ד חיים זיו ז"ל

הمبرכים היו: תא"ל (במיל') אברהם ברעם המה"ט, סא"ל (במיל') חיים מור (מורנו) הסמג"ד, אל"ם אמר אבשטיין ממח"ט הראל

איתמר זלע

لوותמי גודו 106 התקבצו ביד לשריון לציון מלאות 40 שנה למלחמות יום הכיפורים, ולהשקת הספר "חזי הדרכ לכהיר", המביא בפני קוראיו את תולדות הגודו עבר המלחמה ובמהלכה. המפגש התקיים ב-4 בנובמבר 2013. בינוות לטנקים המוצגים ביד לשריון נאספו ובער לוחמים ומפקדים, שלא פגשו איש את רעהו שנים רבות. הם שמחו לפגוש את המה"ט תא"ל (במיל') אברהם ברעם, את הסמג"ד הג'ינגי מורנו, את מפקדי הפלוגות, את הפצועים שהחלימו ואת נציגי המשפחות השוכלות אשר השתתפו גם הם. בשוק התרגשות של הטעות להתייחד עם זכר למרגלות כותל השמות להתייחד עם רפי הנופלים. בני משפחה הניתחו זרים והרב רפי גורן נשא תפילה לזכר החברים שנפלו. רעייתו של המג"ד הנערץ חיים זיו ז"ל, רוחלה, קראה בשמות הנופלים, ורפי סיפר את קיצור תולדות הקרב האחרון שבו נפלו. שייאו של הטקס היה "שיר הרעות", שהושיר בדחיפתו ורחימתו בפי בת-צין חופשי, אמו של יזהר ז"ל, החלל האחרון של הגודו. אל בת-צין הctrpo הקהלה כולה כשהלב פועם והדمعה בזוית העין.

הכנס הסטטיים בערב רעות מרגש. הלוחמים ובני המשפחות התרכזו באולם המרכבה. בין

מחבר משיריו של זהר נפשי שכתבו בשור הקרבות

חשבון נפש

היש לוחם בינוינו
שלא עשה חשבון נפשו
ברעם מלחמה?
היש לוחם בינוינו
שלא רצה רגע להיפצע
ולהיפטר מרעש זה?
היש לוחם בינוינו
שלא ראה את המות מול עיניו,
היש לוחם בינוינו
שלא חשב על אפשרות
פגיעה המות בו?
היש אדם בינוינו
שתמונות ביתו
לא ריצדו מול עיניו?
היש אדם בינוינו שלא ויתר
על כיבוש, למען אשתו וילדיו?
אלו שישנים, עדין מרגשים כל זאת,
אלו שוגם חשבו כמוונו, ולא זכו
דוממים הימים לעולם!

שירו האחרון של זהר חופשי
מתי יבוא האZN
שונבך כולנו יחד סביב השולחן
עם עוגיות וקפה בפינגן,
ונספר – איך היה לחיות כאן
באرض נוכרית, מבعد למסך העשן.
ומתי יבוא זה היום,
הימים בו יתגשם החלום,
החלום על תצפית החלום,
הרי מה הביאנו החלום
אם לא – חלום השלום!

מדוע הוא

מדוע הוא ולא אני
מדוע זה – ולא אחר
מיهو שקבע, מי?
מי הוא שופט החיים?
זכות מי לקבוע מות
הרשות למי להחליט?
הלא לא קיימת רשות עצאת,
הלא אין קבוע כלל,
הרי כולנו יודעים
שהכל תלוי במזל.

מה זכות

היהני נותן עכשו דמי
לעומת כל הדם ששפכתי, הן מהי זכותי
לשפון דם נוראים,
ומה זכות אחרים לשפון דמי?

הגואל

צורות רבות לו למותה,
נוהג הוא לבוא בדרכים שונות,
כל אדם לפי אופיו ודרךו
אוצרו הוא – על כל צורותיו
ומרב אימתו – כשמצפים לבואו.

מחשובות על חברים

כשאני יושב עכשו וחושב
כיצד חבריי הטובים
לא יחשבו עוד לעולם.
כיצד יכול היהי להיות בין אלו
שאינם חושבים עוד לעולם.
כשאני יושב עכשו כאן וצוחק
וידעו, שישוםalla
שלא יצחקו עוד לעולם,
ברימזל אנו, הצווקים,
שכן אתצחוק חברינו לא נשמע
עוד לעולם.
וכשאני יודע שישום כלו
שצחוקי זה, הוא להם מתנתה שמים
וכשאני יודע, שישום כלו
- שמחשובותי להם יקרות מפה –
azi ani mabca et mer goral
לשבת בתצפית השלום
באץ לא לאי!

מפגש שכזה

השכל שלנו – בזו המדינה הנאבקת על זכotta לחיות בשלווה, בשלום וביטחון לאזרוחה וילדיה. אנו מתייחדים עם זכרך, וחיים אביך אייננו עמנו עוד, זכרך לברכה. לבטה אתם יושבים ייחדי תחת כנפי השכינה, נהנים מזיווה, וממשיכים בספר ולספר כל מה שלא הספקתם כאן על פני האדמה.

שלושים ושמונה שנה, והאדמה שכה אהבת

היכנס לתוקפה הפסקת האש עם הטורקים, הם "שפכו" כל אשר נותר להם. נפגעת מרסיס פג שקרע את העורק הראשי בצווארך, ובאותה לא הייתה.

אביך, חיים, זעק אז – ولو תהיה החלל האחרון, וזעקטו לא נשמעה. נספו מזמן עוד ועוד חללים בשדות הקרב, ובתוככי הערים, ביישובים ובדרכיהם, וגדלה מאוד משפחת

שלושים ושמונה שנים, שהן מאות חודשים ואלפי שבועות וימים, שעברו מאותו יום מרנו, בו נפלת בקרב האחרון ברמות הגולן, בין אבני הבזלת השחוורות, "הרותחות" מלחת החמה ומאש התופת שניתכה. חצי שעה לפני

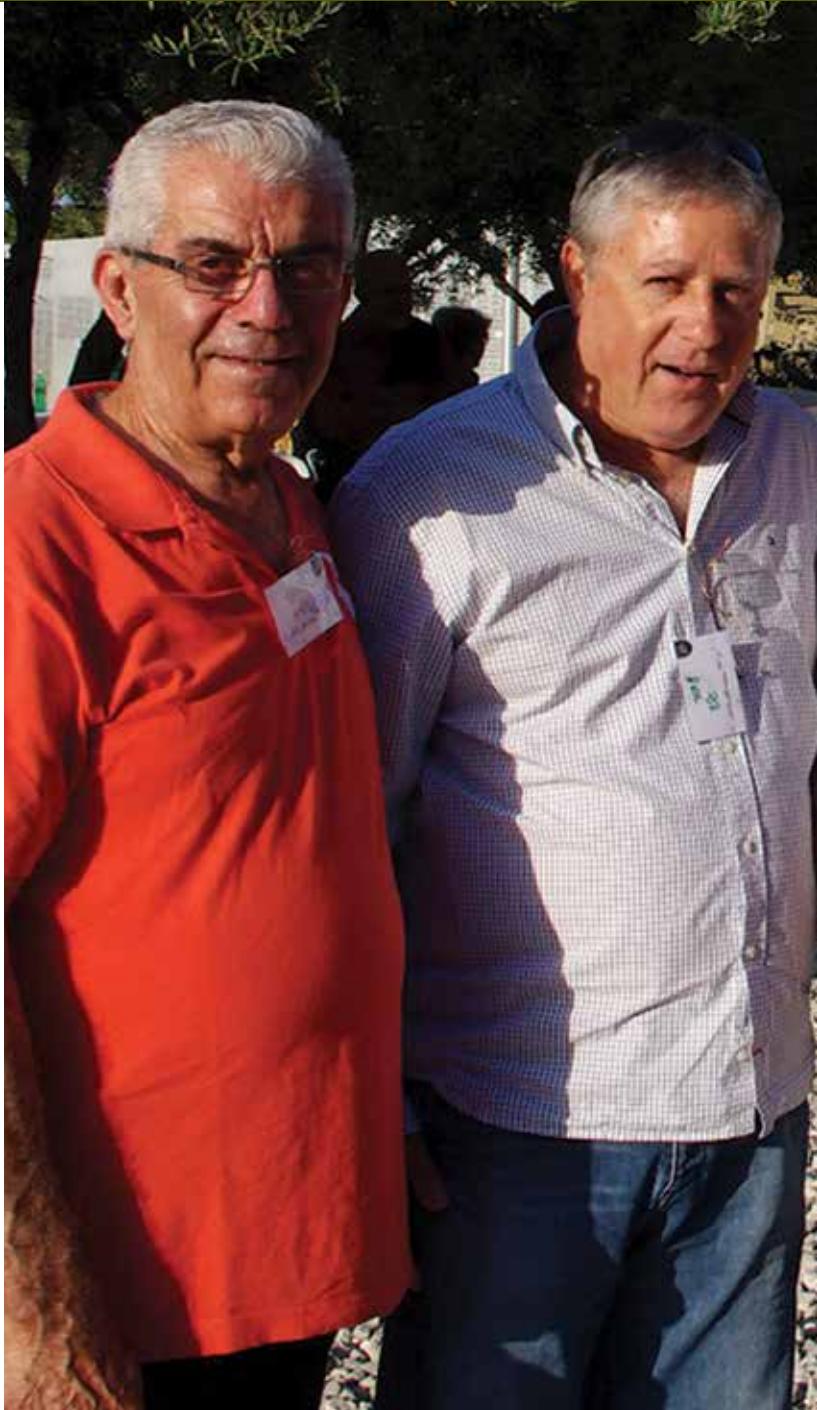
דברים שנשאה אמו של רב"ט זיהר חופשי ז"ל בכנס

מימין: לירן שטייננהרדט-זיו (בנו של המג"ד חיים זיו) והמח"ט תא"ל (במייל') אברהם ברעם

משמאל: איתמר זלץ, נחום ברוכי ונסים רבקה (שהיה סמ"פ בגזר במלחמת ששת הימים ומ"פ בחטיבת גולני במהלך מלחמת יום הכיפורים)

בهم, ומחברינו הטוביים. ככל שנוכל נשיב ותלאות ומלחמות עליה, עם הפרחת שממותיה ותקומתנו בה. נותרנו מiotמים, שוכלים, מיסורים וכואבים. נחמה ויעידוד ואהבה אנו שאים עמו עוד. וניחל – לשקט, לשלווה ולבשולם!
אימה בת-צ'ון חופשי

ותלאות ומלחמות עליה, עם הפרחת שממותיה ותקומתנו בה. נותרנו מiotמים, שוכלים, מיסורים וכואבים. נחמה ויעידוד ואהבה אנו שאים עמו עוד. וניחל – לשקט, לשלווה ולבשולם!
חמשת נכדיםו הנפלאים וארבעת הנינים שזכה י

לעבדה, רוותה גם גשמי-נדבות וחומה של החמה והצמיחה רוב תנוובתה וטובה, אך גם נספג בה דם של הנפוגים והנרצחים, משום שאנו בני העם היהודי החיים במדינתנו שלנו שאין לנו אחרית בלטה. אנו שבעי ייסורים

* איתמר זלץ היה מ"פ מפקדה בגזר במלחמת 106 במלחמת יום הכיפורים

مبرיכת מים למעינה של תורה - **היכל בניין ברעננה**

היכל בניין ברעננה ע"ש רס"ן בניין (בני) קצין 2"ל שנפל ברמת הגולן ב-7 באוקטובר 1973, משמש מרכז הנצחה פועל לבני המשפחה, למקיריו זכרו וגם ללוחמים מחטיבה 188 שבשורותיה לחם ונפל

דברי בורג

בצהרי 7 באוקטובר 1973, י"א בתשרי תש"ד, שעת טנק מה"ט 188 איציך ב-נ"ט מול האויב הסורי על ציר נאפק, כשלצדיו בצריח חשוף גם קצין האג"ם של החטיבה, בני קצין. האש הסורית השיגה את גופם, אך לא את רוחם.

במשפחת קצין המורחבת יملאו בקרוב 90 שנה לשורשים אשר הינו ברעננה הסב אליהו-יב עם רعيיתו פייגע המנוחים, שעלו מליטה אל ביצות רעננה, לא אמרו נואש, וזרעו את זרע הצינות שדקב בצתציהם. ארבעים שנה חלפו מאז מלחמת יום היפורים וההנצחה של בני קצין 2"ל תופסת מקום מרכזי. בית הכנסת "היכל בניין", שהוקם בחיליקת המשפחה ברחווב אהרון קצין, הוקרי על שם אהרון אביו של בני, הדור השני למיסדי רעננה, הוא ابن דוד מושעוטית בח'י הקהילה הזוכה לראות שמחות, קטנות כגדלות, בין כתליו.

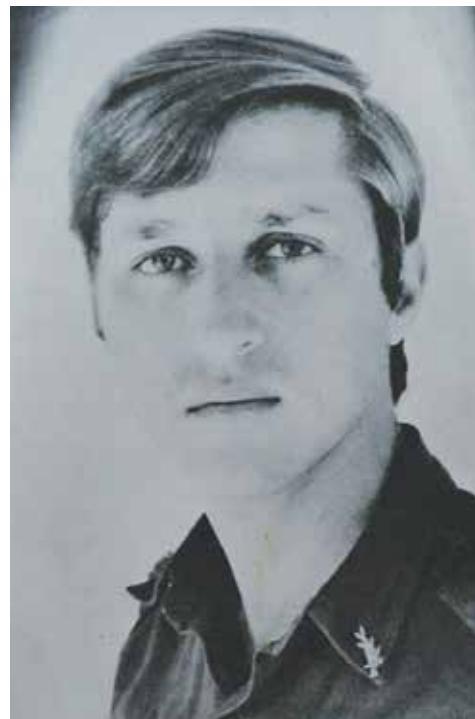
רס"ן בני קצין מקבל תעודה מיידי שר הביטחון משה דיין, בסיום הקורס לפיקוד ומטה. מאחוריו ידו של בני נרא יצחק בן-שם מפקדו במלחמה

בזהות המוארות את חללו הגבוה, הנושא של בני ולהנצחת הנופלים במערכה בגולן במלחמת יום היפורים. אחד מספרי התורה לעזרת הנשים ה挫פה על הדרו. מרחבים הוכנס לזכרו של בני 2"ל. פתוחים נוספים בהיכל משמשים כאולמי בית הכנסת תוכנן כהיכל מפואר עטור אירועים והתווודות. אולם נוסף משמש החלונות משכנית (ויתרואיזים) עם נברשות בית מדרש.

שהתבשר כי אישרו התוכניות לבנייתו. בית הכנסת הוקם במקומות שבו עמדה בריכת המים שמננה הושקה הפרדס המשפחתי. עובדה זו השפיעה על התכנון האדריכלי המעגל של בית הכנסת. מבואת ההיכל מוקדשת להנצחתו

פינת הנצחה לבני קצין 2"ל במבואה של היכל

רס"ן בני קצין 2"ל

למשמרות במרכז המידע – חוברת שורשים של המשפחה, סרט שבו מספרים חבריהם וחילימ מה היה בני עבורים, ואוסף תמונות. הוא הסביר כי לפניו מספר שנים, בשל מספר המתפללים הרב במניין המרכז'י "היכל בנימין" בשוחרי'ת של שבת, הוחל במקביל במניין צעירים בבית המדרש. בית המדרש במניין זה (המתחיל בחצי השעה מאוחר יותר) מלא מקיר אל קיר. מאז שאלייט התגייס לשירותו הוא מרגיש גאות ייחודית כשהוא נכנס בשעריו "היכל בנימין".

פינוים של בני ניבטים מיד בכנסיה, סמל חטיבתו 188 בסמוך לו, והוא מתאחד אל בורות לוחמי החטיבה במהלך הכנסת ניצבת אבן בזלת לדלת הכנסיה לבית החטיבה שנדרטה לנופלים בזירת גדולה, מול צילום האנדראטה ברמת הגולן. היכל זה חיזק באופן אישי את הזחות שלו עם החטיבה שאליה הוא משתייך.

الشوارضים שהייתה משפחתו קצין בשנת 1924 האמירו לענפים נוטני פר', שבבעבר נישא ריחם מן הפרדסדים, וכעת סוככים על הקילה גדולה ומפוארת, החיה את רוחו של בני קצין 2"ל. בני 2"ל היה קצין הנועל החשוף בצריה, שיצא להגן על המדינה והסתער על האויב הסורי עם מפקד חטיבה 188 איציק בן שם, ושניהם נפלו בקרב. ■
היי זכרו ברוך!

גבורתו, המהווה מקור השראה לדורות של מפקדים ולוחמים. לראייה – חניך בצמ"פ, אליטקייילר, תושב העיר רעננה מאז שעלה משפחתו מנינו'ג'רסי'ה ביוטו בן שנה וחצי, הגיעו למרכז המידע של חיל השירותים ביד לשוריון בלטרון, במסגרת מטלה לבניית מערך שיעור לחברי בצמ"פ בגדרו 198 (גדוד ההכשרה של חטיבת 188), ובחר לספר להם על רס"ן בני קצין 2"ל. הוא שמה מאד על מקרים דומים שנמסרו על ידי האח מאיר קצין

בנוי היה קצין מצטיין. הוא הוכיח את כישורי הפיקודים בשורת תפקידים שאوتם מילא, ובهم קצין המבצעים של חטיבת 7. גם את מסלול לימודיו בפו"ם סיים בהצטיינות, ומדריכו בקורס, איציק בר'שטיין, שהתמנה למ"ח"ט 188 בחר בו, כחובשיים לפני שפרצה מלחמת יום היפורים, לקצין האג"ם של החטיבה. בני בלט מואד בראשו, אך מתת-אל זו לא תмир היה ויפה תואר, אך מתת-אל זו לא הגביהה את לבו. ייעדו על כך, בין היתר, מכתבים שנשמרו מחיליו, שהוקיימו אותו על היחס שהעניק להם.

מאיר קצין, אחיו הבכור של בני, המשמש כגאי בית הכנסת, מספר כי יש למשפחה קשר עם קציני הצבא ימי, ובפרט עם קצין השירות הראשי, תא"ל שמואל אולנסקי, שעמד לאחדרונה, כמ"ח"ט 188, טיפח את הקשר עם המשפחות השוכנות. הוא התרשם כשקיבל את הזמןתו של תא"ל אולנסקי לטקס מינויו כקצין השירות הראשי ב-3 ביולי השנה.

mdi שנה, למחמת יום היפורים, מתקיים הערב זיכרון לבני 2"ל, במסגרתו מוזמנים רבים וקצין בכיר להרצות, ומבטאים בכך את עולם הערכיהם שעלו התחנן בני, המשלב את הרוח עם החומר. לציון ארבעים שנה לנפילתו יפקדו את היכל גם הפעם בני משפחה, חברים, רבנים ומפקדים, ויספרו על בני, חייו, ומעשה

**בנוי בלט מאד
במראהו המרשימים.
תмир היה ויפה תואר,
אר מתת-אל זו לא
הגביהה את לבו**

המבחן הגדול בשריון

בחיל השריון יש תהליכי הצעידות בסוגו אמל"ח חדשים ורבי-יכולת, יש טכניקות לחימה חדשנות, תורה הלחימה המתעדכנת ברכזיות, ולבנות היסוד של הכוח הנקראת צק"ג (צוות קרב גדווי) העומדת להיוולד, ורק לשריון יש יכולת לבצע תמרון קצר, מהיר, אפקטיבי, שיביא להכרעה מהירה. אפשר לקרוא לזה המבחן הגדול

אל"ם (במיל') שאול נגר

קצין השריון הראשי תא"ל עפר צפריר, איש רבי-עשיה, שימש בתפקיד רק שני אחות וסימן בתחילת יולי האחרון. ההגה עבר לידי של תא"ל שמואל אורלנסקי. נפגשנו עם תא"ל עפר צפריר בסיום תפקידו ולפני צאתו לתפקיד בחו"ל, לשמע מה החדש בחיל השריון. יצאנו בתחששה שחיל השריון נמצא בתקופה פעילה מאוד ואנרגטייתו של המבחן הגדול. מצאנו חידושים ושינויים לרוב, מצאנו שהשילוב המוצלח שבין ההכשרות לאיומים, למבצעיות ולתורות הלחימה – המבוצע בין מקשנו'ר והחטיבות – הוא מקור כוחו של החרט; גילינו כי חיל השריון הוא הכוח המורשת

טנק מגח של יחידת מילואים
צילום: עפר צידון

באמצעי מודיעין חדשניים, באמצעות לחימה, בתרומות לחימה, באימונים וגם במבנה הכוח. המטה הכללי וזרוע היבשה מטפלים כ丢失ם באינטנסיביות בתוכנית חמיש-שנתית במבנה ייחידת היסוד ביבשה שתחליף את הגדור. קוראים אלה צק"ג – צוות קרבי גודוי. התהילה תחיל בהכשרות במבנה של חטיבת 460, מצין תא"ל צפריר, בהכשרה ח"ר משורין ומסיעת משוריינת. ציפוי מבנה מרווח בטנקים של גדור הטנקים, אבל מחזק בעוצמה של המרכיבים האחרים, שכן סוכנויות האיסוף השונות בتوز גדור השריון, מtopic המבנה שהמבנה השלם של גדור השריון, לא גדור הטנקים, ייתן את המענה הנכון לשדה הקרב העכשווי, העדכני, ולאתגרים בעתיד. כן, יהיה הבדל בין גדור שרירין לבין גדור ח"ר. בتوز גדור שרירין תהיה עדין עדיפות לשריון. מי שיכל להיות בעל היכולת לבצע תמרון קצר, מהיר, אפקטיבי, שיביא להכרעה

משתנות שדה הקרב ביום ובעתיד, והכרח להתאים את חיל השריון במוגרת צה"ל, ולהקנות לו את כושר ההתקומות מול כל משימה, כפי מסיעות; לדנו כי מפקד טנק ביום נדרשים

שלא א愧 בעבר:

- טיפוח ופיתוח כוח האדם,
- פיתוח תורה הלחימה,
- התאמת מבנה הכוח, ובלשון אחרת בניין הכוח באק"ג עוז,
- פיתוח האמל"ח וההתאמתו,
- הערכים והמורשת.

צק"ג - ייחידת היסוד בגור המתמן

שדה הקרב בעתיד מציב אתגרים לא פשוטים לכוחות היבשה. יש ריבוי של שטח בניו ושטחים סגורים ואובי שקיים ובפועל גם מתחת לקרען, המטיילות בחלקן קטניות מאוד ונחשפות למשכי זמן קצרים מב עבר וחלקן חזאיות ובלתי נראות, כולל אלה ולאתגרים נוספים נדרש מענה עדכני

ביזה"ל ביום; נחשפנו ליחידת היסוד העתידית והחשובה הנקרה צק"ג – צוות קרבי גודוי – המשלב טנקים, חרמ"ש, ח"ר ולוגה מסיעות; למדן כי מפקד טנק ביום נדרשים عشرות מונחים יותר מב עבר וכי קצין השריון ביום בסיום ההכשרה יוצא מנהיג עם ארץ כלים רציני; מצאנו בשזריון מדברת האיות ולא הכמות; מצאנו כי חיל השריון עדין נותן את המענה טוב יותר לצורכי הצבא ולמשמעות הנדרשות ממנו; כן, גם גילינו כי בمعدך הסדרי אנחנו חיים בחוסר של אימונים, שלדברי תא"ל צפairy עדין משמר רמה טובה ואולטי טובה מאוד בחוסר האימונים, ובمعدך המילואים אנחנו בחוסר אימונים ומשמרים רק כשירות בסיסית.

יעדי חיל השריון

תא"ל צפairy מונה חמישה יעדים ראשיים לחיל השריון בטוחה הנראת לעין. כולם נגזרים

טנק כיוון מוחobar באמצעות המען^ק לכל גורמי הלחימה בסביבה, מהרמה העליונה ביותר, עד הרמה הטקטית ביותר והמיקורוטקטית. זה מטיל על המט"ק אחריות כבודה. לבוגרי קורס המט"ק ים כוים יש כשרות טוביה, מסביר תא"ל צפריר, ואנו מבאים בחשבון שהם יצטרכו הקשרה נספת ואימון מסיבי בחטיבות המבצעיות וב-460, אבל האתגר של פתחינו עדיין לא שלם וטרם מוצה. עדיין דרוש להשיקع מחשבה רבה מאוד בשאלת כיצד תיראה הקשרת המט"ק בחיל השירות בעידן הנוכחי. יש כמה כיווני מחשבה, וההחלטה התקבלה על ידי הקשנ"ר החדש תא"ל אולנסקי.

אנחנו מוצאים עד תום את הקורס הנוכחי ועדין אנחנו בהרגשה שהמט"ק צרייך לצאת יותר מנוסה בכלים שניתנו לו. הוא אמנם מקבל את כל הכלים, אך כבוגר טרי של הקורס עדיין איןנו מספיק מנוסה ומימון בכלים האלה כדי להיות ישר מט"ק בלחימה בעזה. לכן צרייך להרחיב את הקשרת המט"ק ולבנות זאת נכוון יותר. יש לך כמה דרכי, חלק מהמשך ההקשרה והקניות המיומנות נעשו בחטיבות, במסגרת האימונים, בלחת שלפני הפעולות המבצעיות, ובדרך שיבוצו. אבל הקשרת המט"ק מצרכיה עוד חשיבה מסודרת ומוארגנת בנושא.

בהקשרת הקצין אנחנו במצב מצוין, מצין תא"ל צפריר, אנחנו גם עדים לתוכאות של הסק"ם (סדרת קרב משולבת) שמחבצע מדי מהזוז. קצין השירות יצא כוים עם אריג צלים רציני, הוא יוצא מڪוציאי, הוא יוצא מנהיג, הוא מקבל הרבה בתהום המנהיגות, בתחום המקצוענות, בתחום הערכים. בכל התחומים האלה קצין השירות יוציא כוים עם כלים טובים מאוד ביצוע מושתמו.

מה עם הרעיון מה עבר שככל מפקד טנק יהיה קצין? יתכן שבסוף נגיעה לנו, הרבה מחשבה ואולי גם בלית ברירה, מצין תא"ל צפריר. לאחר סדרת דינונים מואוד מזכה בזרוע היבשה הוחלט שהמבנה הבסיסי של הפלוגה ישאר 11 טנקים, מתוך הבנה שלמחלקת טנקים דרישה יכולת לבצע תמרוץ מיקורוטקטי שלם. יתכן שבעתיד יקטן מספר הטנקים בפלוגה, אולי ל-10, ואז יתחייב לגדריל את מספר הקצינים בפלוגה, גם בהתחשב באמל"ח החדש שנכנס. המט"ק יהיה אז מואוד מוכשר ומאוד ותיק, או אחד שבדרך להיות קצין. חשוב לציין כי גם כוים יש מט"קים מיוםנים מאד, רציניים מאד, ותיקים מאד, שהימצאותם שנתיים בתפקידים שונים – מכיריה אותם לעובודה בסיסית של טנק בודד בצוות טובה מאוד. צרייך לזכור שאנו מושרים גם אנשים למילואים, ובתקידיים כמו"ק במילואים. כו

נמצא בתהlik בדיקה וניסוי גם במעבדת הקרב וגם באופן מעשי בשטח אש ברמת הגולן. בהמשך תהיה השתלמota מג"דים והספר ייכנס לתוךן מחייב. ספר זה, אומר תא"ל צפריר, הוא הבסיס לכל השינוי שהוא רוצים לבצע בחיל השירות. שטח סגור הוא האתגר המשעי, הרלוונטי, העדכני והעתידי גם של כל הצבא בכלל החזיותות כמו לבנון, סוריה, ועזה. הבאת זאת לנקודת הפתיחה הוא מסויף, ואת המימוש יבצע הקשנ"ר החדש תא"ל שמואל אולנסקי באמצעות החטיבות, וההכרה.

העומס על מפקד צק"ג שריון הוא גדול ועליון להתמודד עם אתגרים רבים בסביבה קשה. מצאנו לנכון להוציא לפיק"ג גם"ש שיועמד לדושות המג"ד, ובתוכו יפעלו קצין האג"ם, הקמ"ז, מ"פ המסיעות, ואולי אפילו הקשנ"א (קצין קישור ארטילרי), ותפקידו יהיה להפוך את כל המידיע שקיים בסביבה המבצעית של הלחימה לידי מעשי עבור המג"ד, הנמצא, כמצופה ממנו, בלחימה עצמה. אמרנו שיש מספר סוכניות איסוף שעבודות בתחום הצב"ג, החל בטען"ק, במשואה, התצפית, הסיור, הלוחם"ס, ה"מעיל רוח", המזיל"ט "רוכב שמיים" שהוא בתחום הצב"ג. כדי ומרוגמת הקשת שאף היא בתחום הצב"ג. כדי למש את הסינרגיה של כל המרכיבים האלה יחד מול האויב העתידי – הינו צריכים לשיט עוזר נגד המג"ד, כדי שלא להעיס את הקמ"ב"ע בתחום הטנק עצמו, שיטוק בלחימה עצמה של הכלים, אלא מישחו שיידע לשלב את כל המידיע זהה ולהפוך אותו לידי. נושא זה כבר מנוסה בשטח בחטיבה 188 כרגע, ונוסה גם בחטיבה 7. כרגע מנסים אותו גם במעבדת הקרב וגם בניסויי רברמת הגולן.

הקשרת מפקדים לאתגרי העתיד

הכנה לשדה הקרב בעתיד מצrica כאמור גם שינוי בהקשרות. חטיבה 460 היא בסיס ההקשרות שלנו, ושם יתבצעו שינויים במסקל, אומר תא"ל צפריר. יעד אחד הוא טוב ההקשרה עצמה בנושא התותחות, לדוגמה, שהיא המהות שלנו, והתאמת לה��ה בשטח סגור, והשנייה היא כשירויות הבסיס של איש ה/contact ובהקשרות המפקדים מהם האתגר הגדול ביותר בתחום היל השירות. של חיל השירות.

קורס מפקדי טנקים כוים, במשך הזמן המוקצב לו, איןנו מעניק לבוגריו את כל היכולת הנדרשת ממפקד טנק בעידן החדש של מרכבה סימן 4 עם מעיל רוח, בלוחמה בזק"ג חדש. ביום גדרשת מפקד הטנק, המט"ק, יכולת הגובהה עשרה מונחים מהנה שנדරשה ממנו בעבר. יש להבאי בחשבון כי חיל השירות כוים הוא חיל המורשת ביוטר בזאהל היום, לרבות חיל האויר. כו

טוקי מרכבה סימן 4
צילום: עפר צידון

מהירה – מצין תא"ל צפריר – זה רק השירות. גוד כזה שימנה שתי פלוגות טנקים, פלוגה מס' 1, פלוגות ח"ר – הוא השימוש הנכון שיודע להביא לשדה הקרב את התמرون הקצר, המהיר, האפקטיבי ובעל ההכרעה המהירה. זה זק"ג שריון.

ኖספו לנו הרבה סוכניות איסוף מודיעין בתחום הגדור – התצפית, מערכות ההגנה שלנו שמהוות גם סוכנות איסוף נוספת, הלוחם"ס (לחימה מוכנות מודיעין) שהוא סוכנות נוספת, כולל הסיור המוכן שאנו מוכנים מכנים, ואחרים. כול המרכיבים האלה מול האויב הנעלם, החשאי, בסביבה של שטח סגור, סיכון, אורהני, כפרי, הררי – הם המענה שלם שיוכל להיות. זה כורך איתטו את היעדים בתחום פיתוח כוח האדם, בתחום ייעוד הגיס, זה מצרייך שינוי הקשרות בהתאם לתורות הלחימה. טוות ספר חדש הנקרא **לחימה בשטח סגור של זק"ג משורין**.

את היתרונות העצומים שיש לו, מה שנערכ בគיתה י"ב לא מסוגל לקלוט ואין לו את הכלים להבין. העזירים בគיתה י"ב מושפעים ביום אولي יותר מתמיד מהיה"ר שנוטן יותר מענה אני העצמי, דברים שייתור מוכרים לו. טנק מרכבה סימן 4 עם מעיל רוח נראה לו מרכיב, גדול, מאיים ומפחיד, ורק לאחר הגיוס אנחנו מצלחים להויריד מהםנו מעט את החשש. החשיפה לחיל היא מצוינת.

אין בעיה של בני גורע להבין. לאחרונה חל שינוי מהותי. ברמה המטכ"לית גובשה הגדירה מי הם, מי הם קרבוי, מיהו תומך לחימה ומהו מפעלי מערכות נשק. קיימות הבנה שלוחם הוא מי שלוחם ומסתכן נוכח פני האויב, זה לא משחו מרוחק. המתגייס הצעיר רוצה להגיע לטוב ביוטר שנמצאים אול'בייחידות המוביורות, ואחריו זה, לשם חתנו, כשהוא מבין היכן הלוחמים ביחידות היוטר משמעויות, הוא חזר ו מגיע לשוריון כחיל היוטר משמעותי בקשר היחידות הלחומות. لكن התוצאות האלה שאחר 5-4 שבועות שבו הסטדרו הדברים, יש שביעות הרצון הגבוהה יותר מכך בוגר בוגר היבשתים.

אם"ח מתקדם בשוריון

חלק מהדברים היוטר טובים שקורים בחיל השוריון הוא השימוש בין הקשרות לאימונים, למבצעיות ולתורת הלחימה, שמתבצע במיגל כל הזמן בין מפקדת קצין השוריון הראשי (קשנ"ר), חטיבת הקשרות 460 והחטיבות המבצעיות. זה עובד וזהם ואני הושב שהקשר הזה הוא מקור כוחו של הupil, מציין בגאווה תא"ל צפריר. הטמעת אם"ח חדש נעשית בחטיבה 460 בהקשרות ודרךן זרימה לחטיבות המבצעיות, ולאתגרים מבצעים שעולים בחטיבות המבצעיות, ולצורך בכחיתות תורה חדשה ולהתאמאה בהקשרות. המיגל הזה קרה בשנה האחורונה בצהורה מצוינת, ואת התוצאות אנחנו רואים עכשו בדברים משלבים שקורים בין שלוש המסגרות. הגיע יש ניסוי של המענ"ק החדש בחטיבה 460 שמשרת את החטיבות המבצעיות, שיטול בינוי החדר ש לפיו תיכתב התורה החדשה, וכן הלאה. זה המיגל השלם.

אני חשוב שבחה טמון סוד כוחו של החיל. אני חשוב שבתחום כוח האדם אנחנו בסך הכל חיל שמיוצב בצהורה מצוינת, הקצינים שלו מוערכיס בכל הצבאות, בזכות מקצועונם, בזכות היכולות הקוגניטיביות שלהם, ובזכות המנהיגות שלהם.

אנו קולטים מערכות רבות לתוךם האימונים והקשרות, כמו סימולוטורים, וכן אם"ח חדש. תפקיד האמל"ח החדש הוא לשפר את המענה המבצעי שלנו לכול התחריחסים, להסביר את

מיוכנות של עבירות, קטלניות, שרידות ושור"ב (מערכות שליטה וברקה).

যোসিম לשריון

בין המתגייסים לחיל השוריון יש רק 60 עד 70 אחוזים שרצו מלכתחילה להגיע לשוריון. מצאנו שכרגבל בחיל השוריון האיקות מדברת ולא הנסיבות. אנחנו מעדיפים להגדיל את האחוזים האלה באנשים שאחננו ורצים. יש לצין ולזכור שהיל השוריון מוביל ביבשה בתחום ההתקאה לקצונה של המתגייסים לשורותיו, באחוזים ניכרים מאוד, בפרקיל קרבו גבוה מאוד, ובכלל באיכות האנשים וב모טיבציה שלהם להיות לוחמים, והכוונה ללוחמים וכוח פני האויב, לא לוחמים ממש מרחוק, לא בהגדירה הפורמלית קרביהם אלא לוחמים. לחיל השוריון עצמו יש הישג كبير. אחרי 4-5 שבועות מיום הגיוס, שביעות הרצון הגדולה ביותר מהשירות בקרוב כל הilities היבשה – היא בשוריון. זו התוצאה של העבודה המצוינה שעושים גם בחטיבה 460 וגם בחטיבות המבצעיות עצמן. ב-4-5 השבועות האלה אנחנו מצלחים להבהיר לאנשים את החשובות, את ההובלה של חיל השוריון בשדה הקרב היבשתי,

מסוגל לעשות את העבודה בצורה טובה מאוד.

מערך המילואים

בחיל השוריון מערך המילואים גדול מאוד, והוא כולל שיטות בטל בקידום מילואים בין היכולת של השוריון הסדיר ליכולת של יחידות המילואים. חלק מההתקנה של החיל – יתרעם מערכות המילואים ויישווה את עצמו ביכולת שלו קרוב מאוד למערך הסדיר, זה חלק מעסקת חביבה הנרכמת. בחרנו לטפל בקידום מילואים המילואים לא אתגר עצמאי אלא לשכל אותו בכל הנושאים לכל שאר האתגרים, מתוך הבנה שמערך המילואים מצופה לעשות את אותן משימות, עם אותה יכולות ועם אותו אמל"ח – על אף שמערך המילואים שלנו, בחלוקת מהמקרים, הוא מערך ישן יותר עם אמצעים מהתקנים, שהוא הראשת הקשרות בין הטענים ביחידת ועם הכוחות האחרים, לא נמצא בכל היבשות – היבשה – היא בשוריון. זו התוצאה של העבודה החטיבות. הכוונה שלנו מציין תא"ל צפריר, היא שיחידות שיישארו יהיו עם מענ"ק. בתוך כך הגדכנו במשמעות עם זרוע היבשה מהו טנק האיכות מוכרכ בسد"כ. טנק האיכות מוכרכ

תא"ל עפר צפריר, כריס ביקור

בתוקף שירותו של עפר צפריר בחיל השוריון נפלו בחלקו תפקיים במקדי העשייה בכל תקופה. בתורו מ"פ השתתף בפשיטת השוריון الأخيرة שהייתה בלבנון מעבר לקו אדום, וכן קלט את טנק הסימן 3; כמג"ד היה בסערה של רצועה הביטחון לבנון עם אירופי לחימה אינטנסיבית בדרין, עיישה, דלעת, בופור, ובכלל הגזרה; קרל"ש של מפקד פיקוד הצפון (עמרם לוי) היה במבצע ענבי זעם, כסמ"ט נטול חלק בנסיגת מרצועת הביטחון לבנון. כקצין אג"ם של אוגדה 91 נפל בחלקו אירופ מזכה ואירופי חומר מגן; כמג"ט 263 התגיים עם החטיבה למלחת לבנון השני; כקצין אג"ם של פיקוד הדרום נטול חלק בהתקפות מרצועת עזה; כמג"ט 188 השתתף בעופרת יצוקה. האירופ "המכונן" שהוא זוכה היה הכנסתה חטיבה 188 לחימה מבצעית עופרת יצוקה בהצלחה רבה בדצמבר 2008, לאחר המכבש העגום שהוא במלחמות לבנון השנייה כשנתים קודם לכן.

תא"ל עפר צפריר

פרטים על עפר צפרי

תאריך לידה: 26 ביוני 1967
נשוי + 3
בשירותות החל מ-1985 עד 1987

תאריך: יולי 2012 – יולי 2013
תפקידים:
1990-1997 מ"ב ופועלות ברכזות
הביטחון לבנון, וכן בי"ש
1991-1990 מ"ב מרכבה סימן 3
1992-1991 סמג"ד
1996-1994 ראש לשכת מפקד פיקוד
הצפוני והשתתפות במבצע
"ענבי עצם"
1998-1996 מ"ד ברכזות הביטחון
בלבנון ובחרמון
2000-1998 סמח"ט ברמת הגולן
2002-2001 קצין האג"ם בעוצבת
הגיליל במהלך "חומרת
מגן" ולחימה בהר דוב,
מח"ט ברמת הגולן,
השתתפות במלחמת לבנון
השנייה
2005-2004 מפקד קורס מ"בים
קצין האג"ם בפיקוד
הדרום במהלך הפעולות
ברצעת עזה ובהתנקות
2006-2007 סגן מפקד המרכז הלאומי
לאימוני היבשה (מל"י)
2007-2009 מפקד חטיבת ברק 188
במהלך "ופורת יצוקה"
בעזה ומ"ט בי"ש
2009-2012 מפקד אוגדה ומפקד
מר"ם (המרכז לאימוני
מפקחות) (מל"י)
2012-2013 קצין השריון הראשי

הכרה צבאית:

קורס מ"בים, קורס מג"דים, פו"ם,
2000-2001 קורס לפיקוד ומטה
בצבא ארץות הברית בפורט לונדון/
המכלה לביטחון לאומי

השכלה אקדמית:

- תואר ראשון: לימודי המזרח התיכון
באוניברסיטת חיפה
- תואר שני: מדעי המדינה
באוניברסיטת חיפה

ובמסגרת התעסוקה המבצעית. כל זה קיבל
תגופה רצינית. גם במרקם האימונים של הסדר
ושל המילואים הכננו שני מאמנים, האחד
נקרא מאמן השיטה ואחד מטרות אתגר, שבו
אנחנו מצבים לאנשים מטרות בעלות זמן
חיות קצר יותר, עדכניות יותר, עם משוב בזמן
אמת או מיד בתום התחקיר, כדי לראות את
אופן הפגיעה בדיקן מרבי ולא בהשערה בלבד,
כחול מהתמודדות עם צפיפות באש. ככל אלה
מלוים בעדכונים כתובים של תורות וטכניות
האמצעים החדשניים והיכולת החדשנות.
ראשונה חיל השירות נדרש לירות על מטרה
שלאו דוקא נראית. הוא יורה למטרה על פי
aicicon בלבד, מתוך הנחה שהיא מטרה חשאית,
נטמעת, בתוך סבך צזה או אחר.

הטנק ולהתאים לשדה הקרב הרולוני. בתוך
כך, ובនוסף למערכת ההגנה מעיל רוח, יש כמה
סוגי תחמושת חדשים, כמו כדור הכלנית,
הרכפת והחצב. אלה פגוי טנקים שיודעים
لتקוּן אנשיים מאחוריו סוללה, לא לפוצץ את
הסוללה בשביב להרוג אותו.

לאחרונה אנו מצטיידים בסימולטורים
ומספרים אותם, כמו מאמן הוצאות וכמו
סימולטור הנהיגה שנבנה בחטיבה 460 ובע"ליס,
וגם מתќן הרעם עומד לעור שדרוג ממשמעות.

השתנות הזירה ותותחנות מתקדמת

הטנק לחום באמצעות תנעה ואש. האש
היא הירי בתותח, במקלעים, במרגמה ואף
בנשק אישי של הכוחות. התותח הירוה בכינון
שיר מייחד אותו משאר האמצעים ביבשה.
מאחורי התותח יש תותחן, יש תותחנות
וכול הכוחות הנוטל חלק בתהlik הירוי. שאלו
זה פונקציה של מה שאותה רוצה ליעשות, מшиб
תא"ל צפרי, לעולם לא מתאימים מספיק. אני
חושש שבມעריך הסדר אין חוסר, אבל עדיין
משמרם רמה טובה, אפילו טובה מאוד בסוף
האימונים. במרקם המילואים אנחנו בחוסר
אמונים, אנחנו משמרים כשירות בסיסית.
נכון שלמות המקדים אנחנו מתחלים
לייצור אימונים רציניים יותר, מתחרים יותר,
מושגים יותר, שעונים לשדה הקרב הנוכחי
והעתידי. התחלנו להתאמן במ"ט (מרכז
לאימונים טקטיים) בצפון, אנחנו נוותנים
לهم תרחישים יותר סבוכים. עם זאת ברמה
הבסיסית של מג"ד על טנק, עם הגדור על גבי
טנקים, גדור משוריין, צק"ג שמתרמן ומביא
לביטוי את כל היכולת של צק"ג, את כל
האתגרים בהפעלת האש, בתתקומות, בביצוע
משמעותי, בכל הטכניקות השונות ובצורות
הקרב השונות – איזי שבסדר אין לנו במצב
שבו האימונים טובים, בחלקם אפילו טובים
מאוד, מתחרים מאד, אם כי ירדו בשנה
הבא לפחות אחת בשנה לפחות, אבל אנחנו
מצחחים להגיע לרמה טובה, ואפילו טובה
מאוד בחיל מהמקרים. במרקם המילואים
אנחנו בקשריות בסיסית בלבד. אני מ庫ה
ומשוכנע, מוסיף תא"ל צפרי, שבאמצעות
כול הסימולטורים שקנינו לאחרונה ושאנחנו
מצטיידים בהם ומשפרים אותם, כמו מאן
הכנסנו גם סדר ווגם למערך המילואים,
עדכני מאד בשיתוף חיל המודיעין ענף שיטה,
שמאמן את התותחנים והמקדים את הלאירה
על כל סוגים מטראות ובכלל המתארים השונים.
הכנסנו גם לסדר ווגם למערך המילואים,
כמו מילימטרים, כי הבנו שהאתגר מסpter
לא זנוח את הדיק בຕוחנות כולם, אך העמוקנו
של התותחנות עצמה לא סיינו, אך העמוקנו
את התותחנות בדרך הטובה ביותר. מצד שני
התאחדנו למטרות נ"ט או מטרות מענ"ק
שהן בלתי נצפות, שלא להן התותחן צריך
ליירות על סמך נתונם בלבד. את היסודות
של התותחנות עצמה לא סיינו, אך העמוקנו
אותה, השתכלנו מאוד ועשינו מטוח לזרות
בדיק של מילימטרים, כי הבנו שהאתגר מסpter
1 שמנע את הדיק בתותחנות כולם, היא לא
התותח שפועע מזמן, ולא התותח שבסך הכל
עשוה את העבודה מהימה. הרבה מהבעיות
מגיעה מהלאירה (מדידת טווח בלייזר) או Mai
היכולה לזרור לנו. לכן הקמנו מטווח לזרות
עדכני מאד בשיתוף חיל המודיעין ענף שיטה,
שמאמן את התותחנים והמקדים את הלאירה
על כל סוגים מטראות ובכלל המתארים השונים.
הכנסנו גם לסדר ווגם למערך המילואים,
כמו מילימטרים, פגוי טנקים שיודעים
משירמי השרות המענ"ק שנחנו נכנים אליו, אנחנו
נצח לשלפר ווגם לעלות בקשרות, אבל זה
לא יהיה מעבר לרמה הזאת.

ארבעים שנות חיפוש האמת ספרי מלחמת יום הכיפורים

ספרים כאלה וסוגיה זו רואיה לסקירה נפרדת
ומיחודת.

3. ספרי זיכרונות של בכירים. אלה ספרי זיכרונות של מפקדים בכירים. אף שנכתבם גם הם מזכרונות של אנשים הם הרובה פחות אישים מספרי הלחמים, והתמקדות שלהם אינה בחווית אישיות תחת אש אלא בעיקר בהנעת הכוחות, התמקדות ביעדי הקרבות, קשר עם מפקדים בכירים ורמת ממוניות ועוד. דוגמה בספרים מסוג זה אצין את "בנקודות הכאב" של ג'קי אבן ושםחה מעוז, "בעיניים פוקחות" של צבי זמיר, "נתקה" של נתקה ניר. יתרונם של ספרים אלה בכך שהם מביאים חוויות, תחוויות ורגשות שלא נמצא בסוגי הספרות האחרים. ספרים אלה גם מביאים מידע רב ערך לגביו מובוס על עדויות אישיות ושירות מההארעות כפי שקרו, ולאו דווקא לפני התוכניות שהקרב היה אמרו להתנהל שעיל פיהן. חסرون של ספרים אלה ברור, הם סובייקטיביים ב מרבית המקרים ובמרכזם העדות האישית של הלוחם או הלחומם, והם נשענים ברובו בדעות המקרים על זיכרונות של אנשים. הזיכרוןCIDOU נוטה לטעטע, בודאי לאחר מספר רב של שנים, והמונה "רשomon" מתאר בדיקת המצב שבו אנשים שונים שהיו באותו מקום ובאותה שעה – זוכרים ומתראים את האירועים בדרך שונה.

4. ספרי ייחדות צבאיות. אלה ספרים שנכתבו על ידי סופרים מזומנים או על ידי חיילים שנتابקו לתעד את האירועים, ומטרתם ברוב המקרים להנציח את חיימת היחידה ואת הנופלים. ספרים אלו מאופיינים בתיאור הקרבות בזרה סכמתית הכוללת מרשמי קרב, תנועות כוחות ומיקומי מפקדים. החלק הכלול את תרומות היחידה למלחמה שמור מקום מרכזי בספר. דוגמה בספרים כאלה אצין את "גדור טנקים 198" במלחמות יום הכיפורים" של ישי וקסלר, "חטיבת הצלחה של נדב מנ", "אבירי לב – גדור 184" של אהוד מיכלסון, "החטיבה במלחמות יום כיפור" (הכוונה לחטיבה 600). יתרונם של ספרים אלה בכך שהם מביאים את המידע

הכולל חזרה לאירועים הקשים, התמודדות איתם וסגירת מעגל. דוגמה לספרים אסיימים אצין את "סיפור מלוחמה" של רון זוהר, "עווז 77" של אביגדור קהלני, "צotta 4" של דרוור גryn, "תיאום כוונות" של חיים שבתו, "פלוגה י' בסופה" של מחבר שורות אלה וודע. יתרונם של ספרים אלה שככל שהם מביאים את המידע מכלי ראשון של אנשים שחוות את המאורעות, ובדרך כלל הם גם מביאים חוויות, תחוויות ורגשות שלא נמצא בסוגי הספרות האחרים. ספרים אלה גם מביאים מידע רב ערך לגביו מובוס על עדויות אישיות ושירות מההארעות כפי שקרו, ולאו דווקא לפני התוכניות שהקרב היה אמרו להתנהל שעיל פיהן. חסرون של ספרים אלה ברור, הם סובייקטיביים ב מרבית המקרים ובמרכזם העדות האישית של הלוחם או הלחומם, והם נשענים ברובו בדעות המקרים על זיכרונות של אנשים. הזיכרוןCIDOU נוטה לטעטע, בודאי לאחר מספר רב של שנים, והמונה "רשomon" מתאר בדיקת המצב שבו אנשים שונים שהיו באותו מקום ובאותה שעה – זוכרים ומתראים את האירועים בדרך שונה.

2. ספרי הנצחזה ויזכרון עוסקים בהנצחה אישית או קבועתי ויצאו לאור על ידי קרוביים, בני משפחה, קיבוצים, מקומות העבודה ועוד. מרבית הספרים עוסקים בזיכרון ובנצחזה של בן המשפחה / חבר שנפל, חלם גם כוללים את תיאור הקרבות הרלוונטיים. דוגמה בספר זה שיצא במקור הספר זיכרון מודפס לצרכו של מפקד הטעק אברהם רוזנברג זל, ולאחרונה הפך בספר זיכרון וירטואלי בראש האינטראקטיבי¹. להערכתינו קיימים מאות

עפר דרורי (offerd@gmail.com)

מלחמות יום הכיפורים שהשנה אנו מציינים ארבעים שנה להתרחשותה הייתה כפי הנראה הטראומטית ביותר בין מלחמות ישראל, דומה אולי במובנים מסוימים למלחמת העצמאות. בעוד שללחמת העצמאות נמשכה למשך שנים וחצי, מלחמת יום הכיפורים נשאה תשעה عشر ימים בלבד והאינטנסיביות של הקרבות, היקף הנפגעים בלבד וההשאהira האחראית כמעט לגמרי בישראל – יהודים רק לה. בהיותה אריווע טרואומתית הן ללוחמים בחזית והן לאזרחים שבעורף, הפרסומים שלהם זכתה המלחמה הם ובאים ועירים בתחילת העיתונות ורק לאחר מכן בספרים.

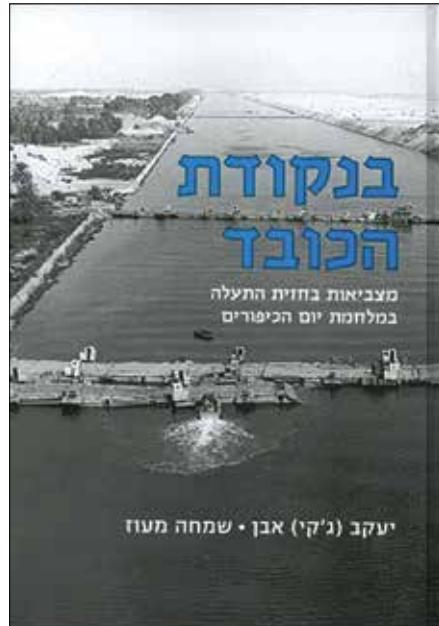
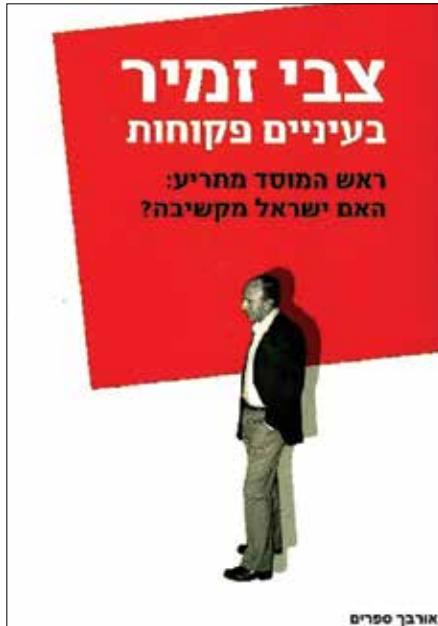
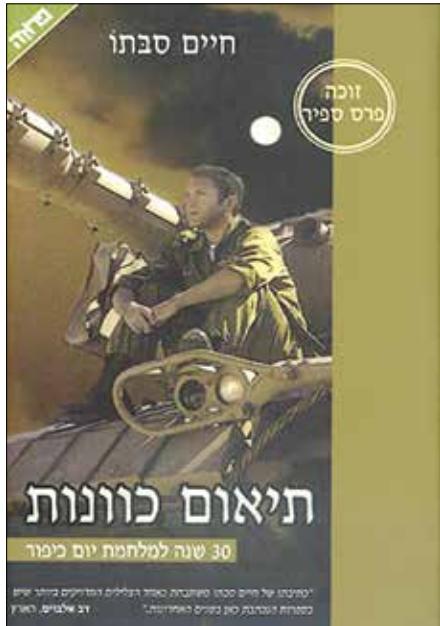
סוגי הספרים

אפשר לSorting את הספרים שונחו בלאחר מלחמות יום הכיפורים (ומן הסתם גם אחר מלחמות אחרות) בכמה קבוצות:

1. כתבה אישית,
2. ספרי הנצחזה וזכרונות,
3. ספרי זיכרונות של בכירים,
4. ספרי ייחדות צבאיות,
5. ספרי מחקר,
6. ספרים רשמיים.

הסדר שנטוטתי ברשימה אינו מקרי והוא קשור גם למידת ההערכה שאנו מיחס לסוגי הספרים השונים בהקשר של מלחמות ים הכיפורים.

1. הכתיבה האישית שהיא הראשון, אלה ספרים שנכתבו על ידי מחברים שהיו בربוב המקרים בקשרם בקרבות, וכתיבת הספר מושנבים בהקשר של מלחמות ים הכיפורים.

שאותו הם מייצגים, ולעתים גם על חשבון דיקן הדברים.

חיפוש האמת

חיפוש האמת של המלחמה, הסיבות לפריצתה, הסיבות לחוסר המוכנות של המדינה והצבא – הם מהמשמעותים של חלק ניכר מכותבי הספרים. לצד יש סוג אחר של חיפוש האמת, בעיקר בתחום הכתיבה האישית, "אמת" במשמעות של הבנה. ניסיון אמיתי להבין את האירועים בראייה רטורופקטיבית, שבפועל כבר לא תשנה דבר או אולי תשנה מעט, אבל אולי תביא מזוזר לנפשם של המעורבים גם אם באיחור של שנים ורבות.

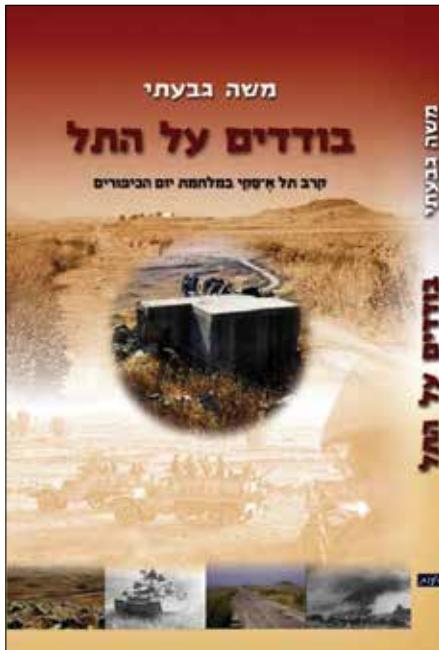
מלחמות יום הכהפורים הייתה כפי הנראה המלחמה הטראומטית ביותר שהיתה לנו מקום המדינה ועד היום. התעניינות בכתיבה על המלחמה שלובה בענייני קשר שייר לעובדה זו. בספרו האחרון "אבי ואמי" (הוצאה כנרת, זמורה ביתן) כותב אהרון אפלפלד: "אחרי המלחמה צומחים חיים חדשים...", גם בספריו האחרים כמו למשל "עד חוד ה策ר" חזר המחבר אל ימיו כנער נתנא לורך. יתרונם של הספרים הרשמיים מהם מביאים את המידע המוסמך הרשמי, וחסرون הוא באיתרונו – הם נתונים במאם למידע הרשמי בלבד, ולעתים מוטלת בספק שלמותו ואמינותו. ברוב המקרים הם יביאו מידע המציג בצדקה חיובית את הארגון מאותו המקום – מצד אחד הרצון לחזור לחיים

מלחמה כדיודע היא "תוהו ובוהו" למרחב של מקום זהן מוגדים וככזו לא מתועדים רבים ממהלכיה. לעומת זאת המאפיינית החומרית "ראשוניים" צבאים קשורה למיניותם של חוקרים. כדיודע מסמכים צבאים בדרך כלל מוגנים מפני פרסום על ידי חוקרים ותກנות, ואיסורים אלה נאכפים על ידי הצנזורה בישראל. במהלך המלחמה שהייתה התקלות שבאה היה גדול ניצלו לעיתים מפקדים בכירים את מעמדם לאחר המלחמה, בהיותם בדרגת בכיר של מקבלי החלטות, ומנוועו פרסום של חומרם שלא הייתה סיבה אובייקטיבית למנוע את פרסומם.

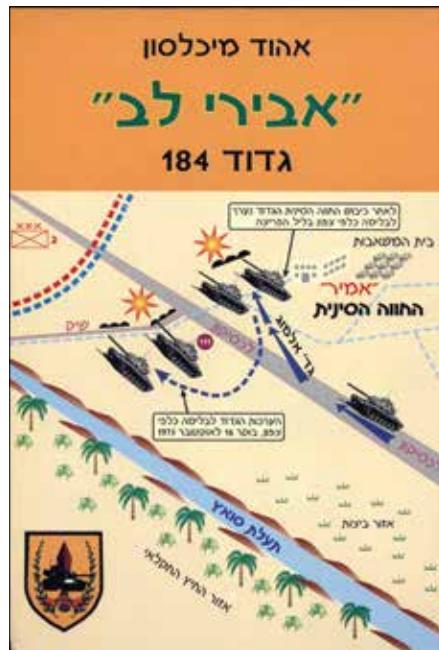
6. ספרים רשמיים אלה ספרים רשמיים שייצאו על ידי גופים רשמיים כמו מרכז ההසברה, קצין החינוך הראשי ואחרים. דוגמה לספרים כאלה הם "ימי המלחמה" של שלמה טנא, "החללים והנדירים של מלחמת ים הכהפורים" של צה"ל, "ימי אוקטובר" של מרדכי נאור, "קרבות ברמת הגולן" של רנן צור ועמיים בצלאל, "מלחמות יום הכהפורים" של נתנא לורך. יתרונם של ספרים אלה באובייקטיביות שלהם והשימוש בהם עשים מפותה, תמלול הקלטות רשות הקשר ועוד. מצד שני ספרי מחקר שנכתבו על ידי אנשים שהיו מעורבים או שותפים בקרים, נוטים מطبع הדברים להיות פחות אובייקטיביים, ואם הם נכתבו באצטלה מחקרית יש בהם בעיות מסוימות. חסרונם של ספרי המחבר הוא בכך שהם מבוססים על תיעוד קיים.

הרשמי מהקרבות ואפשר באמצעותם להבין את תמונה המערה או הקרב, תוך תיאור מהלכי הקרבות שקרו או שהיו מתוכננים בעניין המפקדים. חסרים בכך שהם מביאים פחות את הפן האישי / אנושי של הלוחמים, ומطبع הדברים מתעלמים מירידת פרטיהם של האירעים בעניין המשתתפים בהם.

5. ספרי מחקר הם ספרים שנכתבו על ידי חוקרים והיסטוריונים ומטרתם חקר אובייקטיבי של האירועים עד כמה שאפשר. מطبع הדברים מרבית החוקרים לא היו שותפים פעילים בקרבות אבל יש גם יוצאים מן הכלל. חלק מהחוקרים נעשו במסגרת חיבורם לתארים אקדמיים. דוגמה לספרים מסוג זה אפשר לראות את "בודדים על התל", קרב תל-סקה במלחמת יום הכהפורים" של משה גבעתי, "צלהה" של עמרם אזוב, "הסדייר בבלום" של עמנואל סקל. יתרונם של ספרים אלה באובייקטיביות שלהם והשימוש בהם עושים מפותה, תמלול הקלטות רשות הקשר ועוד. מצד שני ספרי מחקר שנכתבו על ידי אנשים שהיו מעורבים או שותפים בקרים, נוטים מطبع הדברים להיות פחות אובייקטיביים, ואם הם נכתבו באצטלה מחקרית יש בהם בעיות מסוימות. חסרונם של ספרי המחבר הוא בכך שהם מבוססים על תיעוד קיים.

בודדים על התל

אבירי לב

החללים והנעדרים במלחמת יום הכיפורים

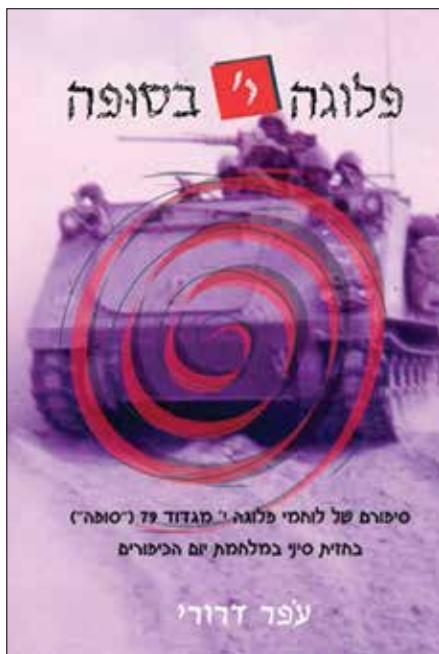
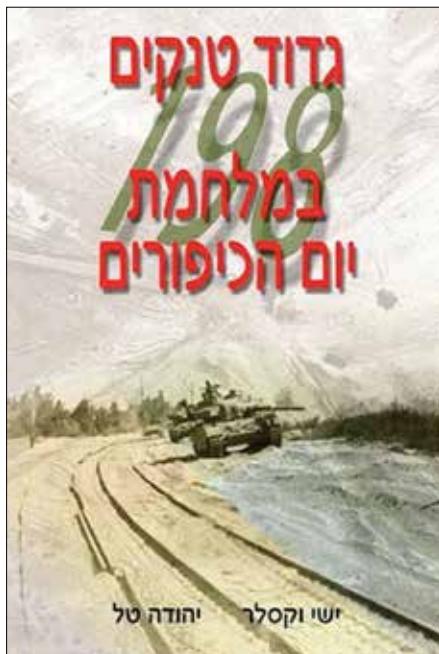
החי"ר. השירון שהיה ממובيلي הקרבנות במלחמות השונות הפק בשנים שלפני הבכירים לא העז להשמע ידע לנגרר, ומפקדיו הבכירים שbow מפקד שהינו איש חיל ברמה. כך נוצר המצב שבו מפקד שהינו איש חיל אויר מבטל בהינן קולמוס מפקודות שרוין, סוג "חוידות ואין פוצהפה ומצפצף". שטייקת הקצינים" קראתי בזמנו לתופעה וגם קיבלתי לה חזוק וב的日子里 שם מתוך שורות הצבא (ראו באתר www.global-report.com/drori) חבל שלא עמדו לנו אנשים בעלי אומץ לב אזרחי גם ב"קרבות" בקריה בתל אביב ומנעו את דלול כוחות היבשה והאימונים עד כדי חוסר יכולת מקצועית בסיסית של הכוחות המשוריינים. חיפוש האמת אסור לו شيء רק בין ספרים המונחים על המדף. הספר מתאר את האירועים אבל את האירועים אפשר לשנות בהווה עד בטרם יכתבו ספרי הפקת הלחצים.

העולם משתנה ואנו אותו והרצון להרחב ידע קיים אצל רבים, והאקדמיזציה מהלחלת בכל תחומי החיים, גם בצבא לעתים גם על חשבון העשייה הצבאית עצמה. המחקה האקדמי בוחן את האירועים ומנסה לחתם הסבר, עיסוק יתר אקדמי בצבא עלול ליצור מצב שבו תינתן עדיפות

עומד רק אל"ם"? יתכן שرك "בוגרי" מלחמת יום הכיפורים הזדעזעו ממה שהתחולל בקרבו ערבי מלחמת לבנון השנייה ובמהלכה. נראה היה ששם דבר לא נלמד, וכל דבר האפשר ללמידה פשוט נשכח, בין בידעין ובין שלא בידעין. הלך איינו צרך להיות ממויק בהכרח במערכות נשך כזו או אחרת, הלך הוא בחטא הגאות הכליל בתוכו גם ביחסו עצמי מופץ של הצמרות הצבאית בשינוי סדרי בראשית בכל הקשר לתחفيות המלחמה היבשתית, ביחסו חוסר המוניות והמחשבה כי "ash mengad" היא המלך החדש, בביטחון שהמלחמה הבאה בודאי תהיה שונה מזו מקודמתה, וכן ככל מה שטוב היה בעבר – דינו להימחק. לעיתים טיעות בהפקת הלחצים נעשית בפני מפקד בכיר חזק מהרצון שלא להביך מפקד בכיר חזק מהרצון שלא יפגעו חיילים נוספים, ואולי הייתה מחלוקת היסטוריה של הצבא כפופה להיררכיה הצבאית היא אם כול חטא. אילו הייתה מחלוקת היסטוריה של זה"ל אבל כפופה להחלטות הצבאית, שייכת לכך"ל אבל כפופה להחלטות הפלק"ז היו מרבית החוקרים שלא על מלחמת יום הכיפורים מפורטים ברבים ומביאים אתם גם משלדיות כי דעות השונות מדעת המפקד ראוי להן שלא להישמע, מכך זה טעות אונושית של מפקד בחוקרים. כאשר שר ביטחון יוביל בהינן קולמוס למנוע הפצת ספר צבאי שכבר נכתב, הודפס ומפורסם להולקה במחסני ההוצאה לאור של משרד הביטחון, מה לנו כי נಲין על מחלוקת ההיסטוריה שבראשו

רגילים ולשכו חוויות כאבות, ומן הצד השני הצורך לשחרר שוב ושוב את פרטיה הפרטיטים של אירועים קשים. האם החורה לפרטיטים היא "חיפוי האמת"? האם היא כוח חזק מהכותבים והיא אשר מנעה אותם לכתוב? מן הסתם אין תשובה אחת ואין תשובה אחרת. בrama הלאומית יש לדאג שהזיכרון לא יקיה, במיוחד כאשר נכנו לנו אתגרים רבים. ככל עוד אפשר להפיק ללחצים מלחמת יום הכיפורים שישרתו את העתיד – ראיוי וחובה להפיק אותם. במישור הפקת הלחצים הצבאים – לאומיים חטא מדיניתנו רבות, בכך שספרים שנכתבו על ידי חוקרים צבאים על מלחמת יום הכיפורים הונחו בכספיות ולא פורסמו בצייר, לעיתים אפילו לא נחשפו בפני מפקדי הצבא הבכירים. מסתבר שהרצון שלא להביך מפקד בכיר חזק מהרצון שלא יפגעו חיילים נוספים, ואולי הייתה מחלוקת היסטוריה של הצבא כפופה להיררכיה הצבאית היא אם כול חטא. אילו הייתה מחלוקת היסטוריה של זה"ל אבל כפופה להחלטות הפלק"ז היו מרבית החוקרים שלא על מלחמת יום הכיפורים מפורטים ברבים ומביאים אתם גם משלדיות כי דעות השונות מדעת המפקד ראוי להן שלא להישמע, מכך זה טעות אונושית של מפקד בחוקרים. כאשר שר ביטחון יוביל בהינן קולמוס למנוע הפצת ספר צבאי שכבר נכתב, הודפס ומפורסם להולקה במחסני ההוצאה לאור של משרד הביטחון, מה לנו כי נלין על מחלוקת ההיסטוריה שבראשו

77

אני תקווה שספריה המלחמה בעתיד יהיה ספריהם תיאורתיים על מהות הקרב, הפקט ללחמים מקרבות העבר והשלכותיהם על ההווה, ובעיקר שייתמוך מלחמות הארץ, וכי מצב אי-הילוחמה שנראה כולך רחוק בהווה – אכן יתמשח. לשם כך עליינו לעסוק בין היתר בהיסטוריה הצבאית שלנו, במחקרים אובייקטיביים שפרוסום לא יהיה נתון למוראים של בכירים הן בצבא והן בפוליטיקה, ובשים מורשת הקרב והגבורה שלו.

לסיום אודה על עוזתכם הקוראים בעדכון הרשימה. אכیر תודה לכל המכיר ספר על מלחתם יום הכנופורים שאינו בראשימה, שישלח אליו את פרטיו למפורט בראשימה. כמו כן אודה על עדכון פרטיו החסרים של ספר שנמצא ברשימתה.

רשימת ספרים על מלחמת ים הכנופורים:
הראשימה נאספה ונשמרת מעודכנת על ידי עפר
דבורי

אין להעתיק את הרשימה לכול אחר או פרוסם אחר. העתקה מכל סוג שהוא הפרת זכויות.
בשימוש ותיבועים יתפרקלו ברורה:

offerd@gmail.com

onera@gmail.com

לאור, שנת הפרסום והערה מכל שמצאתו לאור, לציוון, בעיקר בהתייחס ליחידה הצבאית שהספר מתאר. הרשימה אינה כוללת במודע ספרי זיכרון איאישים אף שהשיבוות רבה, בין היתר מפני שהרמב"ם יצאו לאור במסגרת פרטית והנגישות שלהם לציבור קתנה. כל חוסר בספר בראשימה או טיעות – הם על אחריותו של בלבד. אשמה לעדכון על כל חוסר או טיעות לשם שייפור הרשימה בעתיד.

ambil להיכנס לנition מהפורט של הרשימה
אצ"ין רק כי בחמש השנים הראשונות למלחמת
1973 (1978 ועד) יצאו לאור חמישים ספרים,
שהזה המספר הגדול ביותר של ספרים בפרק
זאת. בין השנים 2003 ל-2008 יצאו ארבעים
ואחד ספרים שהזה המספר הגדול השני של
ספרים שייצאו בפרק זמן דומה של חמישים
שנה. היקף זה מוסבר בכך שבשנת 2003 הייתה
שנת השלושים למלחמה, ובשנים הסמוכות לה,
עליו וצפו מחדש אירועי המלחמה זוויכרונותיה,
דבר שהניב מספר גדול של ספרים. מוחקרים
פסיכולוגיים מראים כי אירועי הטראותה
המלחמותיים צחים ועולים בשלושים שנה
לאחר אירועי המלחמה, כפי שגם קרה במהלך
войיטנאם בארץות הברית.

לחקור האירוחים על פני עשייתם, עדיפות לניווטה
המגיד על פניו למידה כיצד להתנהל בשדה הקרב.
את הלימוד וההכשרה צריך להקשיע בניהול
המערכה והקרב ופחות בניהול עצמו. מלחמת
יום הכיפורים הסתיימה כפי שהסתiyaימה הוות
לבורת הלוחמים ונחיותם, אומץ הלב והפיקוד
של המפקדים, אבל בעיקר בגלגול מוכנות מקצועית
גבואה ביותר של הכוחות הלוחמים. הצבא שלפני
מלחמות יום היכופרים היה צבא שמרביז זמנו עסוק
באימונים למצוב זה יש להתר גם היום.

רשימת ספרי מלחת יום הכיפורים

אני מנהל רשימה של ספרי מלוחמת ים
הכיפורורים כבר שנים רבות ומנסה לשמור
אותה מעודכנת ומלאה עם כל הופעת ספר
חדש בזירה. הרשימה שהיא עבדות איסוף של
אחד בודאי אינה שלמה, אף שאני מקבל מעת
לעת עדכנים על ספר החסר בה וכמוון מעדכו
אותה מדיית. ברשימה שאני מתחזק קיימים
נכון לחודש Mai 2013 למעלה ממאה ושים
ספרים. בדף הבא תציג הרשימה המלאה
באשר המיוון יהיה לפי שם הספר. הרשימה
כוללת את שם הספר, שם המחבר, ההוצאה

הערה:

<http://flash-pub.com/pub/ebooks/8f41a08d75/index.php> #/0 .1 ראה,

השריון במלחמה "יום הכיפורים" 6-24 באוקטובר 1973

כוחות צה"ל ששחו בקו החזית, רובם כוחות שריון סדריים, התמודדו עם כוחות العدوapis עליהם עשרות מונחים. בפיקוד הדרום היו פרוסים לאורך התעלה שלושת הגדרים של חטיבת השריון 14, ועוד גדור חי"ר מילואים מחטיבת ירושלים" וכן חטיבות השריון 401 ו-460 ששחו במרחב רפואיים. בחזית הגולן נערכו חטיבת השריון 188 (ברק), חטיבת השריון 7, שלא הייתה פרוסה במלואה קדימה, ושני גדודי חי"ר במוסכמים: גדור 13 מחטיבת גולני וגדור 50 מחטיבת הצנחנים.

הארטילריה הסדירה הייתה מועיטה ביותר. סך הכל 44 קנים בחזית הגולן ו-70 קנים בגזרת סיני. זאת אל מול 5 דיויזיות מצריות ו-3 (+) דיויזיות سورיות, למעלה מ-100,000 חיילים, 1,300 טנקים, 3,000 משגרי טילים נגד טנקים ו-3,000 קני ארטילריה.

אחרי הפתיחה המפתיעה של המצרים והسورים הונעו לכיוון התעלה חטיבות השריון 401 ו-460 וחטיבת השריון 7 לעבר החזית ברמת הגולן.

במקביל הוחל בגיוס כל כוחות המילואים של צה"ל, שהחלו להגיע לאזרורי הלחימה לאחר כיממה שבה חמו היחידות הסדירות בלבד, לחימה עיקשת, המלווה בגלויי גבורה רבים של חיילים ומפקדים, של צוותי טנקים בודדים ושל יחידות. חלק מהיחידות הסדירות נפגעו אנושות וחדרו מלתקף כיחידת החילים והמפקדים שרדדו

מצרים, ירדן וכוחות שלוחה ערבים נוספים. בסופה של המלחמה נערכו כוחות צה"ל בגבולות החדשים: בצפון – בחרמון וברמת הגולן, במצרים – לאורך נהר הירדן, במערב – לאורך תעלת סואץ ובכל חצי הארץ.

הניסיונות של הצבאות המובסים לשנות את המיציאות על ידי מלחמת התשה (– 1972) לא הניבו שום שינוי, כמעט נפגעים רבים משני הצדדים. גם ניסיונות תיווך ביןלאומים ו"זומות" שונות לא berhasilוLCD מעשה. סוריה ומארם החליטו לחקור יחד את מדיניות ישראל, בסיסו כוחות שלוחה ערביים אחרים שיצטרפו לאחר מכן.

מטרת המלחמה המצרית – סורית: כיבוש מערב סיני ורמת הגולן והשמדת כוחות צה"ל בשתי החזיתות. כיבוש מטרות התרעות מודיעיניות שונות שהגיעו לממדינת ישראל, התגבשה הערכה כי לא צפואה מלחמה, אך שפתוחה המלחמה בפועל הייתה הפתעה לבוחות צה"ל שהיו פרוסים לאורך הגבולות.

המלחמה

ביום הכיפורים תשל"ד (6 באוקטובר 1973) בשעה שתיים בצהרים נפתחה המלחמה בשתי חזיותה במקביל: סוריה תקפה בצפון ומצרים בדרום. מכאן שם המלחמה "מלחמות יום הכיפורים".

תצוגת מלחמת יום הכיפורים, בשיטת המזיאון הפתוח, נחנכה ביום לשריון בטקס מרגש בספטמבר 2008. התצוגה מכילה לוחות מתכת ועליהם תיאור מהלכי המלחמה בחזית הצפון והדרום, מפות וצלומים, וכן שלושה עשר סיפורים מוגשים ומוחדים על לוחמים בודדים, צוותים ויחידות עד גודל פלוגה.

תצוגת מלחמת יום הכיפורים שביד לשריון היא פינת מורשת שבה יחש כולם המבקרים את הימים הקשים בהם, והדור הצעיר ילמד מורות זו. כולם כתוב בתצוגת מלחמת יום הכיפורים שביד לשריון, בליווי הצלומים והmphoot, מובא כאן.

МОדק זה, על השריון הנדייב של רס"ן (בamil') משה הוקם בסיווועה הנדייב של רס"ן (בamil') משה לוי, בעל אות הגבורה על לחימתו הנועצת לוי, משה לוי הוא סמל לגבורה ול佗עת במלחמה זו. משה מתייצב כולם יומם זיכרון ביד השריונאים. משה מתייצב כולם יומם זיכרון ביד לשריון. "אני עושה זאת למען עצמי" הוא אומר, "לראות את שמות החברים שננהגו, לזכור שרבים שלימו בחיהם, להרגיש שאני בקשר עם המקום, וביעיר לזכור שקיבלת את החיים במותנה, ולהיות עם החברים שנשארו".

ר'הע

מלחמות ששת הימים (1967) הסתימה בניצחון מוחץ של צה"ל על צבאות סוריה,

שלבי המלחמה

1. 7–6 באוקטובר: המתקפה הערבית – היממה הראשונה של המערך הסדרי.
2. 10–8 באוקטובר: מתקפת־נגד בשתי הזירות, החזרת המובל לקדמיתו בגולן ובLIMITת התקדמות המצרים לתעהה.
3. 11–14 באוקטובר: מאיץ עיקרי של צה"ל – מתקפה בזירה הסורית ומגננה בסיני.
4. 15–24 באוקטובר: מתקפה מעבר לתעהה מערבה ומגננה בזירה הסורית.

שריונאים. כ-5,000 שריוןאים נפצעו במהלך המלחמה. במהלך יום הכהפורים שהחלה בתנאים קשים ללא נשוא, הושג ניצחון צבאי מוחץ, בעיקר בזכות לחימת השריוןאים.

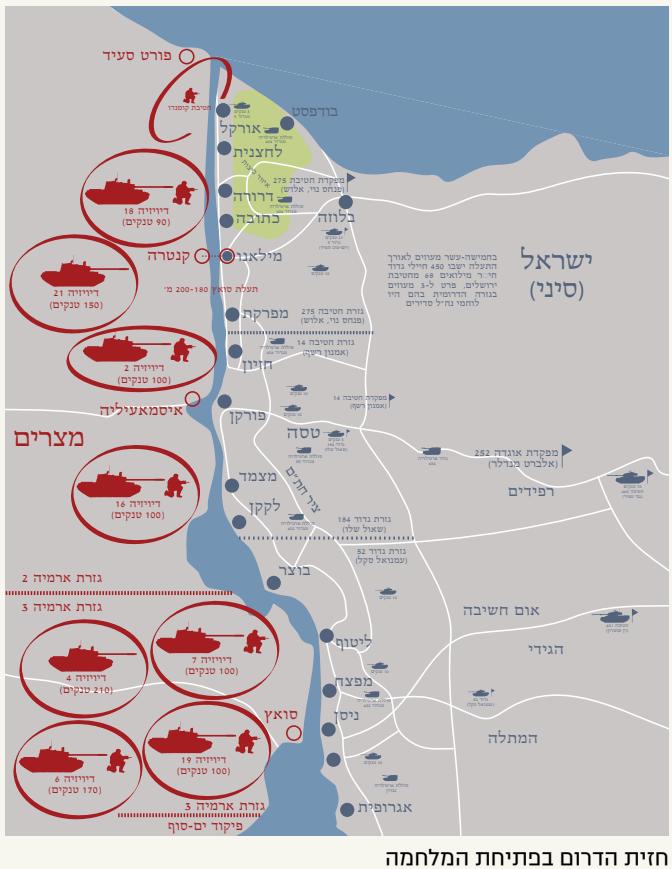
יחס כוחות כמותיים

פירוט	כוח	אויב
אוגדות שריון	7	6
אוגדות ממכנות	3	-
אוגדות חיר	9	-
טנקים	4,350	2,100
מטוסי קרב	998	358
סוללות טילי קרקע־אוויר בחזית	80	5

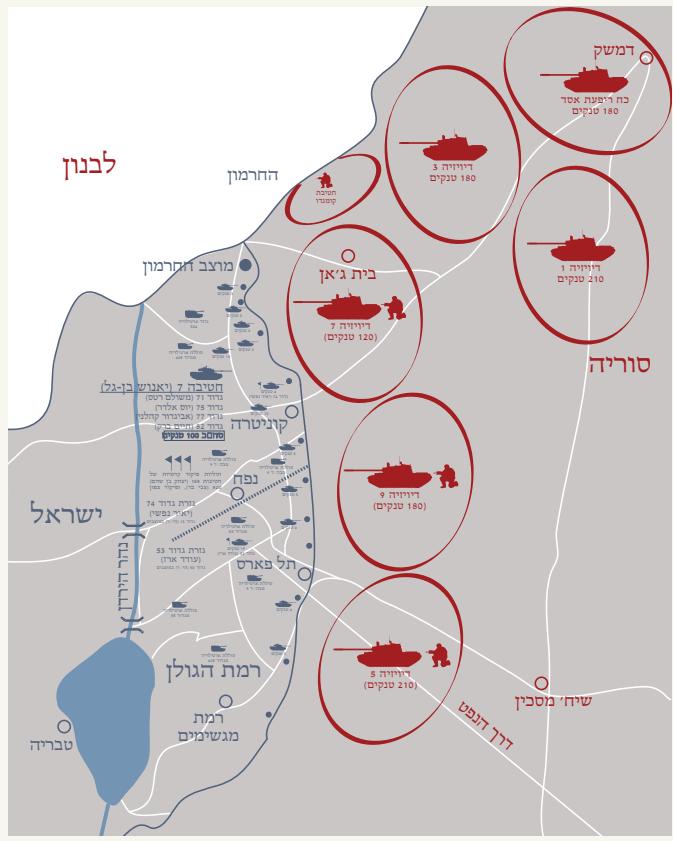
הצטרפו לכוחות אחרים. התהוושה הכללית בחזית הייתה ש"קיום הבית הלאומי בסכנה". עם הגעת כוחות המילואים, בעיקר אוגדות השריון, ולאחר קרבות קשים בשתי החזיתות, נבלם האויב וצה"ל עבר למתקפה, תחיליה בצפון ואחר כך בדרום.

توزעות המלחמה

בצפון חזרו רמת הגולן והחרמון לשליית ישראל, וכוחות צה"ל הגיעו לטוחה של כ-40 קילומטר מדןשך. בדרום – צה"ל חצה את תעלת סואץ והצליח לכתר את הארמיה השלישית, שחצתה את התעלה בחלקה הדרומי, והגיע לטוחה של כ-100 קילומטר מקהира. במהלך המלחמה זו איבדנו 2,665 לוחמים, מתוכם 1,492

חיזית הדרום בפתחת המלחמה

חיזית הצפון בפתחית המלחמה

החזית הדרומית

מתקופה מצריית לאורך התעלה

6 באוקטובר – בשעה 2 בצהרים פתחו המצרים בהפגזה על הקו הירושלמי. מטוסים מצרים תקפו מטרות בתוך סיני. בחסותו אש זו החיז חיליל הח'ר המצרים את התעללה לכל אורך הגזרה, כשהם מצוידים בנשק נגד טנקים. הם התקדמו לעבר עמדות הטנקים בצדנו, וכיתרו את המעווזים. בו בזמן החדרו המצרים, בסירות ובסטוקים, כוחות קומנדו לאזור דרום סיני ולפונון.

לאחר שהמצרים תפסו מתחז' בגדה המזרחיית של התעלה, הם החלו בפריצת הסוללה ובהקמת הגשרים למעבר הטנקים. ממש הלילה חציו כוחות השווין המצרים את התעלה לסיני. בזווהה הדרומית, של ארמיה, 3, התעכב המעבר בשל קשיים בגישור, עד לבוקר המחרת 7 באוקטובר.

זהירות

אוגדת סייני, בפיקוחו של אלוף אברהם (אלברט)
מנדרל, שהייתה פרוסה קדימה לאורך כל החזית,
כ-200 ק"מ, עם חטיבת אמןון רשות (14) בלבד,
הפעילה את שלושת חטיבותיה (חטיבת אמןון
רשות, חטיבת דן שומרון וחטיבת גבע עמיר)

החרמון הישראלי באש ארטיליריה כבда
ובטווים. כוח קומנדו סורי, שהונחה במסוקים,
הציג חסימה בדרכן למוצב וחילק ממננו רתק את
המוצב. כוח סורי נוסף, שהגיע ברגל מהחרמון
הסורי, תקף את המוצב והצליח לחדר אליו. אנשי
המוצב הסתגרו בתוכו ובכילה הצליחו חלק מהם
להיחלץ ממננו. היתר נפלו בשבי ו-13 מהלוחמים
נהרגו. המוצב נכבש.

אלה נגין

בצה"ל הערכו שהמאץ הסורי יהיה בגזרה הצפונית, בפתחת קו ניטרה. הعروכה זו והסיטה את עותודות השירות (חטיבה 7) לגזרה זו, ואכן שם נבלמו הסורים, אולם בגזרה הדורמית הצלicho הסורים לפוץ לשטחן.

לפנות ערב חילק אלף הפיקוד את הגזרות בין שתי חטיבות הטנקים. מפקד חטיבה 188, אל"ם יצחק בר-שלהם קיבל את האחוריות על הגזרה הדרומית, ונחרג לאחר מכן בעות שלום על גבי טנק ליד נאפה. מפקד חטיבה 7, אל"ם אביגדור (יאנוש) בר-গל, הופקד על הגזרה הצפונית. לאחר חצשות הוועריה האחוריות לכל רמת הגולן לאוגדה 36 שבספיקוד תא"ל רפאל איתן (רפול).

שלב א', 6-7 באוקטובר

המקפה הערבית - הימה הראשונה

של המערך הסדייר
צבאות מצרים וסוריה פתחו בהתקפה
מתואמת בדרום ובצפון. המערך הסדייר, בעיקר
השריון, נשא בנטל העיקרי לבליית המתנקפה
בצפון ובדרום.

9 באוקטובר - י' בתשרי, שבת

החזית הצפונית

מתקפה סורית בזירת הגולן

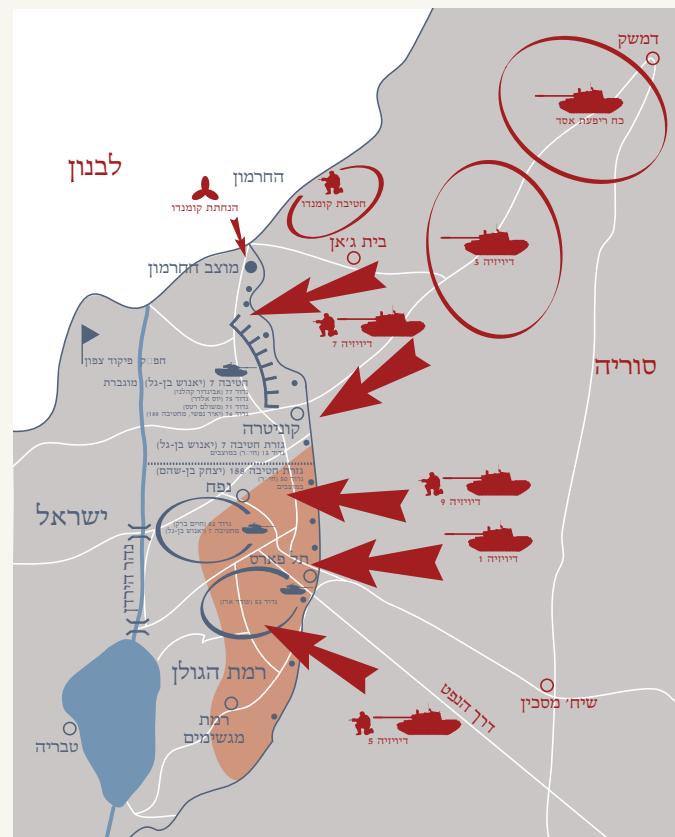
המתפקפה הסורית הchallenge סמוך לשעה 2
בצהרים על ידי 3 דיוויזיות במקביל, לאורך 80 ק"מ של הגבול. הسورים הפעלו 7 חטיבות חי"ר
בסיו"ע 157 סוללות ארטילריה ומעל ל-200 טנקים.
שני גודדי החי"ר של צה"ל שהו בmozבבים ושני
גודדי הטנקים (כ-60 טנקים) שהו פרוסים בכו,
בסיו"ע מספר סוללות ארטילריה, נערכו לבולם
את גלי התופקים.

השלטות הסוריות על מוצב החרמון

6 באוקטובר – עם פתיחת המלחמה הותקף

חזית הדרום 6-7 באוקטובר 1973

חזית הצפון 6-7 באוקטובר 1973

חושו כוחות מילואים של השריון. כל יחידה שהייתה מוכנה, הוחשה לחזית ללא המתנה. כוח מילואים ראשוני עלה ב-11 בלילה וסמן לחצות נכנס לקרב בציר הנפט ליד נפח. 7 באוקטובר – בוקר עלי לרמה כוחות מילואים נוספים בכול הערים.កראת הערים חולקה הרמה לשתי גזרות אוגדיות. הצפונית באחריות אוגדת רפאל איתן, והדרומית באחריות אוגדת דן לנר. בשל החיפזון עלו היחידות כשהן חסרות ציוד וחימוש, ובמבנה ארגוני משובש של החטיבות. חומרת המצב ברמה הביאה להחלטה להפנות לחזית זו את עדותת המתכ"ל – אוגדת משה (מוסה) פלד – וזה החלה לנען צפונה.

באותו ים הוחלט במטכ"ל לפתחה למחורת (8 באוקטובר) במתקפת-נגד בשתי הזריזות. פיקוד הצפון החליט לפתחה במתקפה בדרום ורמת הגולן, כשהמאץ העיקרי הוטל על אוגדת פלד.

החזית הדרומית היום השני

7 באוקטובר – המצריים המשיכו להעביר כוחות לגדה המזרחית, בהם כ-400 טנקים,

מתוך "תרגיל" מול היערכות היחידות הסדירות של צה"ל בסיני.

חזית הצפון 6-7 באוקטובר

גזרת הצפון 6-7 באוקטובר
הסורים תקפו לאורך כל החזית, הצלicho להבקיע רק בדרום רמת הגולן והגיעו עד למורדות הכרנרת, שם נבלמו על ידי כוחות מילואים שנחפזו לחזית.

חזית הדרום 6-7 באוקטובר

גזרת הדרום 6-7 באוקטובר
הצבא המצרי צלח עם כמאה אלף חייל חי"ר המצוידים בכמות עצומה של נשק נ"ט לכל אורך התעללה, מול חטיבות השריון הסדירות שבסיני שנעו לבולם אותם.

6-7 באוקטובר – יי"א בתשרי, שבט ויום ראשון

חזית הצפון
**הגעת יחידות מילואים ראשונות
וכניסתן לקרב**
בלילה הראשון למלחה, בין 6 ל-7 באוקטובר,

בלימת האויב. לוחמי המיעוזים וכוחות השריון המשופחים לגודוי החי"ר שהיו בכו, נשאו בעיקר הלחימה בשלב זה. הטנקים, שניסו לסייע למשוערים, נתקלו בחיר"מ מצרי עם שפע נשק נגד טנקים, וספגו אבדות ניכרות. למרות זאת, הצלicho טנקים להגיע למעוזים, לסייע בלחימה ולפונת נפגעים. חיל האויר תקף את הכוחות המצריים הצלולים, והשמיד חלק מסויקי הקומנדו שהנחיתו כוחות בעומק סיני ובדרכו. אוגדות המילואים גויסו והחלו לנעו לסיני.

חזית הצפון היערכות כוחות בחזית הצפון, פתיחה המלחמה 6 באוקטובר בשעה 14:00

עוצמת כל הצבא הסורי עמדה כקיפוי דרכן לתקוף את היחידות הסדירות והמוסעות ספרס צה"ל ברמת הגולן לאורך 80 הקילומטרים של הגבול.

חזית הדרום היערכות כוחות בחזית הדרום, פתיחה המלחמה 6 באוקטובר בשעה 14:00

הצבא המצרי כלו היה פרוס לאורך 160 הקילומטרים של תעלת סואץ ונערך למתקפה

חזית הדרום 8-10 באוקטובר 1973

9 באוקטובר – הסורים עשו מאם עליון להבקיע בפתחת קויניטרה והטילו לקרב את העתודה האחדרנה שברשותם – כוח ריפעת אסד. הם החלו להגיע עד לחרמוןית, אך נבלמו על ידי כוחותינו בקרבות שריין בטוחנים קצרים ביויר, בקרב "עמק הבכא".

החזית הדרומית מתקפת הנגד ובלימת המצריים בחזית הדרום

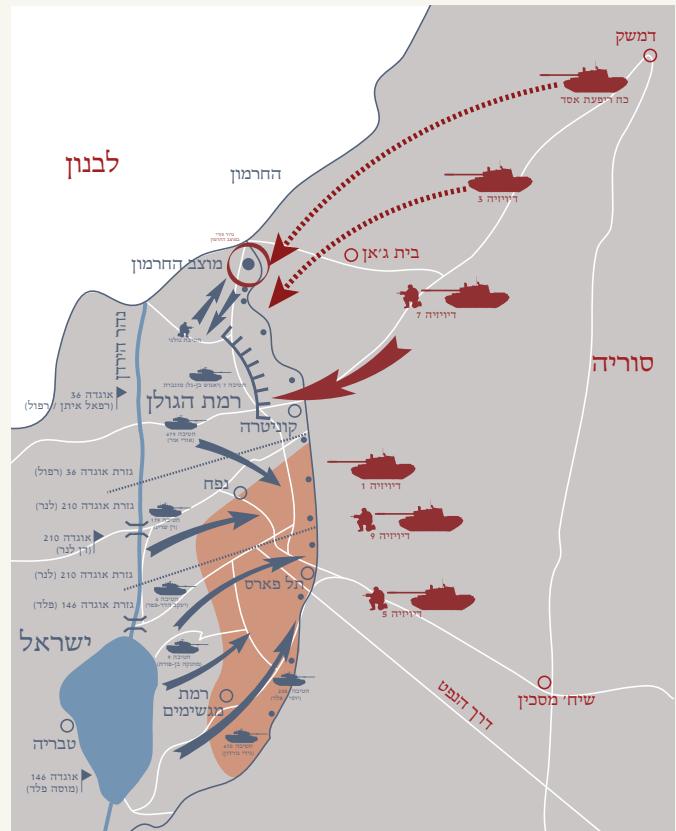
8 באוקטובר – אוגדת אדן (ברן) תקפה והתקדמה דרומה ופגעה בכוחות המצריים שבאזורת, כשהיא מפרקת שלושה ק"מ מהתחלה, כדי לא להיפגע ממש גונן, והוא לאוגדת שרון לנוע דרום. לקרבת ה策יריים נתקלה התקפה אוגדת אדן בהתקדמות מצרים עזה, ספגה אבדות ונאלצה לסגת. בערב של אותו יום היה ברור כי מתקפתה הנגד נכשלה. עם יציאת אוגדת שרון וכשלון התקפה אוגדת אדן נראתה שהיא השם מנסים לתקוף את השיטה שנזעב על ידי שרון, ואוגדת שרון הוחזרה למיקומה. למרות היכשלו, שיבשה התקפה את תוכניות המצרים ומינה מהם להעניק את ראש הגשר ל-10

שלב ב' – 8-10 באוקטובר מתקפת הנגד בשתי הזרות, החזרות המצב בגולן לקדמותו ו"הכלת האויב" בשמי

ב-7 באוקטובר בערב הגיע הרמטכ"ל לח'קפיק פיקוד הדרום, ובדין הוחלט לפתחה מהורת בבורק במתקפת הנגד בסיני, מטרת המתקפה הייתה כלובם את המתקפה המצרית, למנוע מהמצרים לבסס את מתחם בגדה המזרחי, למנוע מה עברות כוחות שריין ופיתוח מתקפה לעומק סיני, ולהשמיד את הכוחות המצריים שמנזרה לתעלת. התוכנית הייתה לתקוף בשתי אוגדות בדירוש, מצפון לדרום.

8-9 באוקטובר – י"ב"ג בתשיי, ימים שני – שלישי החזית האפונית

8 באוקטובר – בבורק נפתחה מתקפתה הנגד בדרום רמת הגולן, כשאוגדת פלד תוקפת מדרום, מערזים פנו, אך חלק מלוחמיהם נפלו בשבי, אוגדת לנר ממערב, אוגדת איתן בולמת בצפון ומפנה מאץ לתקוף דרום מהנאפה. תוך לחימה מונתקים וככל הניסינוות לחבור אליהם נכשלו, שניים מהם נכנוו ב-7 בחודש. השלישי נכנע למחרות, ושניים נוספים ב-9 בחודש.

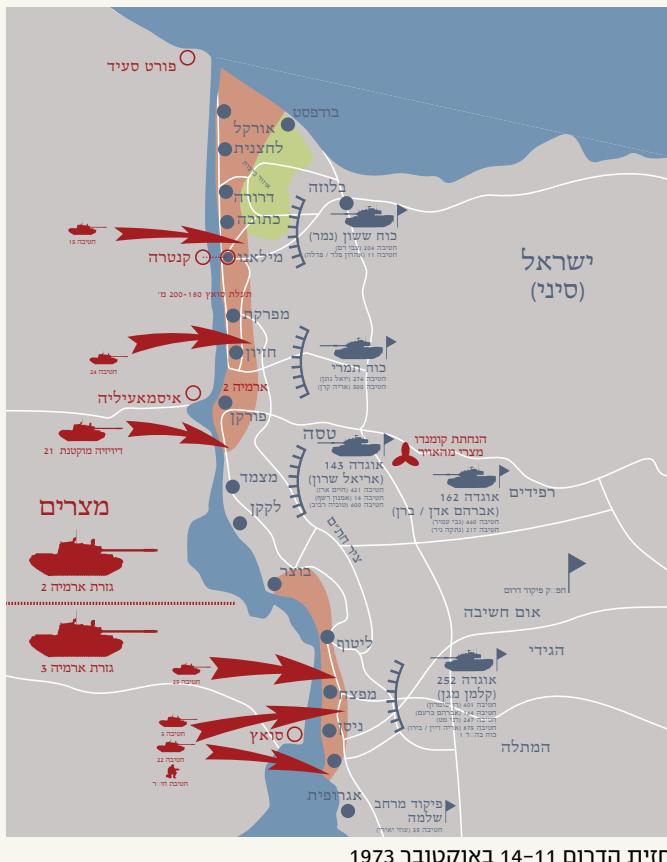

חזית הצפון 8-10 באוקטובר 1973

לבסס את ראש הגשר ולתקוף את המעווזים בכוחות ח"ר ושריון. אוגדת סיני, שספגה אבדות ניכרות עד כה, המשיכה בבלימה. מטוסי חיל האוויר המשיכו בתקיפת הגשרים המצריים, פגעו בחלק מהם, אך לא הצליחוelmanuo להחולטן את מעבר הכוחות המצריים. במשך היום הגיעו אוגדות המילואים לחזית. אוגדת אברהם אדן (ברן) הגיעו לאזרה הצפונית, לאחר שהתגברה על מארב קומנדנו מצרי, ואוגדת שרון הגיעו לאזרה המרכזית.

לחמי המעווזים והשריונאים שבקו עמדו בחימה רצופה, לחמו לשבש את הצלחה המצרית ודיוחו על תנועות האויב, אך לא היה כוכום לעצור את האויב העדיף.

ניתנה הוראה לפנות את המעווזים, אך אלו היו כבר מוקפים בכוחות מצרים. כוחות השריון לחמו כדי לחברם למעוזים ולפנוטם. 11 מיעוזים פנו, אך חלק מלוחמיהם נפלו בשבי, ואחרים הצלחו להיחלץ. שיש מהועזים נותרו מונתקים וככל הניסינוות לחבור אליהם נכשלו, שניים מהם נכנוו ב-7 בחודש. השלישי נכנע למחרות, ושניים נוספים ב-9 בחודש.

חזית הדרום 11-14 באוקטובר 1973

מצרים נספה. הפלודה הייתה להימנע משחיקת כוחות. המצריים ביססו במקביל את מתחם בגדה המזרחיית, וניסו להרחיב ולהתקדם מזרחה, לכובש לפחות את ציר "החת"ם" ולונוע דרומה לעבר ראש-סודר. הלחימה התנהלה בעיקר לאורך ציר "החת"ם".

אוגנדת שרון, לאחר קרבות הגנה מוצלח, בchnה-ב-9 בחודש את מערכתי המצריים על ידי התקפה בגיןה פעמיים – בבוiker כדי לחץ את חיליל מעה "פורקן" ולאחר הצהרים לניצול הצלחה בהגנה, אלומך דלה מכך לאחר אובדן של 50 טנקים. יחד עם חטיבה 14 גננתה שרון 600 טנקים בשתי הפעמים חלק מרכז, איבדה 25 טנקים והשמידה למצרים כ-40 טנקים, בעיקר בקרב ההגנה. במהלך קרבות אלה איתר כוח סיור מאוגנדת שרון את "התפר" שבין שתי הארכיות המצריות באזור דור-סואר.

בימים הבאים נמשכו קרבות הבלימה לרוחב כל החזית, כאשר כוחות פיקוד הדרום מונעים מהמצרים השלמת בסיסוס והעמקה של ראיי הגשר מזרחה. בזירה הצפונית ובמרחב שלמה הושמדו כוחות קומנדו מצרים.

10 באוקטובר – חטיבת חיר' 1 המצרית, שניסתה לחברו לכוחות פיקוד ים סוף, הושמדה לחלוון וככל כוחות הקומנדו המצרי חוסלו. המאמץ

התוכנית הייתה להבקיע עם שתי האוגדות, של איין ושל נר, ואילו אוגדת פלד נועדה לבולם וליצור רושם שבכוננותו לתקוף גם בגזרה הדרומית, כדי לרתוך כוחות אויב.

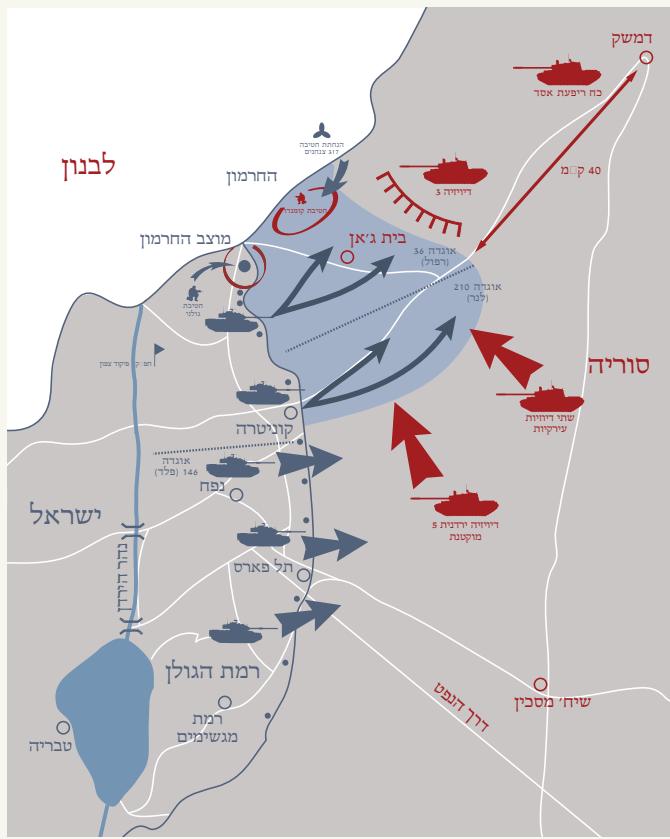
סיכון המגנה ברמת הגולן

הסורים הטילו לערוכה 4 דיוויזיות מוגברות, בהיקף של 10 חטיבות ח"ר, 8 חטיבות שריון ו-5 אגדי קומנדו בעוצמה של 1000 טנקים, 1000 קני ארטילריה ו-1000 משגרי נ"ט. צה"ל הדף אותם והחזיר את המצב לדמותו עם 3 אוגדות, בהיקף של 5 חטיבות שריון ו-2 חטיבות מモוניות, ללא חיר', ללא משגרי נ"ט, ובנוחיות ארטילריה ברורה, בעוצמה של 600 טנקים (רק 350 מהם לחמו בפועל) וכי-150 קני ארטילריה.

10 באוקטובר – בערב הי' לצה"ל ברמת הגולן כ-300 טנקים כשירים, ואילו הסורים השairoו ברמת הגולן, לאחר נסיגתם, כ-900 טנקים שנפלו בידי צה"ל – למשעה כוח חיל השריון السوري.

החזית הדרומית המשך מתקפתה הנגד ובלימת המצרים

כוחותינו נערכו להגנה כדי למנוע התקדמות

חזית הצפון 11-14 באוקטובר 1973

עד 12 ק"מ כפי שתכננו, והם נבלמו בעלי שכבשו את ציר "החת"ם" המקביל לתעלת סואץ ומרוחק ממנו.

החזית הצפונית

גזרת הצפון 8-10 באוקטובר

המשך הניסיון הסורי להבקיע בצפון רמת הגולן ומתקפתה הנגד של צה"ל בדרום הרמה.

החזית הדרומית

גזרת הדרום ב-8 באוקטובר

מתתקפתה הנגד של צה"ל ב-8 באוקטובר נשלחה, אך הצלחה למנוע את המשך ההתקדמות המצרית מזרחה.

9-10 באוקטובר – י"ג"ד בתשי"י ימי שלישירבי עי

החזית הצפונית

9-10 באוקטובר – המשך מתקפתה הנגד. עד לボker 10 בחודש נהדף הסורים מכל השטח שכבשו, למעט מוצב החרמון. לאחר הצלחת מתקפתה הנגד הוחלט להמשיך בתנועה ולהבקיע לשטח סוריה, כדי ליצור איום על دمشق ולהוציא את סוריה ממגע הלחימה.

החזית הדרומית 15-16 באוקטובר 1973

מספר פעולות יזומות: כוח מוטס הצבא מארב בכיביש שמהוואר לדמשק ופגע בשירותה של כוח המשלחת העיראקי. בלילה הבא הונחת כוח נוסף למארב, אך נגלה, לא הצליח לבצע את הוטלה משימת הגנה והסחה בדרום הגולן, ליצירת רושם שמתכוונים להבקיע גם שם. רגילה את תל שם. כוח ארטיליריה התקדם וביצעה ירי ארטיליריאי על שדה התעופה של דמשק. התקפות-הנגד של האויב נדפו.

החזית הדרומית

התקפה מצרית רחבה מזרחה

13 באוקטובר – מפקד אוגדת סיני, האלוף אלברט מנדרל, נהרג מפגיעה ישירה בנגמ"ש הפיקוד, החליף אותו האלוף קלמן מגן.

14 באוקטובר – על מנת להסירו לחץ מהסורים פתחו המצרים בהתקפה לרוחב כל החזית, כשהם מפעילים כוחות שריון וח"ר גודלים בסיווג ארטיליריה, כדי להבקיע מעבר המערבים (המתלה והג'די) ולעומק סיני. כוחות פיקוד הדרום, בסיווג חיל האויר, בלמו התקפה זו והצליחו להשמד 20 טנקים.

כישלון המתקפה המצרית והאבלות הכבדות שפגעו יצרו אייזון מסוים ביחסים הכוחות,

11 באוקטובר – אוגדות איתן ולנר הבקיעו בצפון הרמה, בסיווג כבד של חיל האויר וארטילריה, בעוד על אוגדת מוסה פלד הוטלה משימת הגנה והסחה בדרום הגולן, ליצירת רושם שמתכוונים להבקיע גם שם. אוגדת איתן, בהובלת חטיבת 7, התקדמה כמתוכנן, אך אוגדת לנר נקלה בהתקנדות קשה בהבקעה, ותוגברה בהמשך בכוחות מוגדעת פלד. ההתקדמות נשכחה, גם למחצה, כאשר שתי האוגדות משלטות על השטח שנודע בהמשך "MOVILLETT" בתחום סוריה.

12 באוקטובר – בשעות הצהרים חל מפנה בשעה שהופיע בגזרה כוח משלוח עיראקי, באגפה של לנר. ההתקדמות נערכה והכוחות נוערכו לבולם בתחום סוריה.

13 באוקטובר – עם שחר נלכד חיל הכוח העיראקי במארב מתוכנן, למרגלות תל שער ונפגע קשה. הופעת חיל המשלחת העיראקי שנייה בבת אחת את יחסיו הכוחות: לפיקוד הצפון לא היו כוחות מספיקים להמשיך במתקפה, והוא נערך כדי לשומר על מה שהושג עד כה.

ביצור היישגים
ב-13 באוקטובר – כוחותינו ביצעו

צלום: מאוסף האלוף יוסי בניחן

צלום: ארכין צה"ל

המצרים בגזרת ים סוף התגלה ככישלון טוטלי.

שלב ג', 11-14 באוקטובר מאיץ עיקרי התקפי של צה"ל בזירה הסורית ומגנה בדרום

לאחר הצלחת מתקפתה הנגד ברמת הגולן הוחלט להמשיך בתנועה ולהבקיע את סוריה, כדי ליזור איום על דמשק ולהזיא את סוריה ממובלול הלחימה. התוכנית הייתה להבקיע עם שתי האוגדות, של איתן ושל לנר, ואילו אוגדת פלד נועדה לבلوم ולצור רושם שכוננותנו לתקוף גם בגזרה הדרומית, כדי לרתק את כוחות אויב.

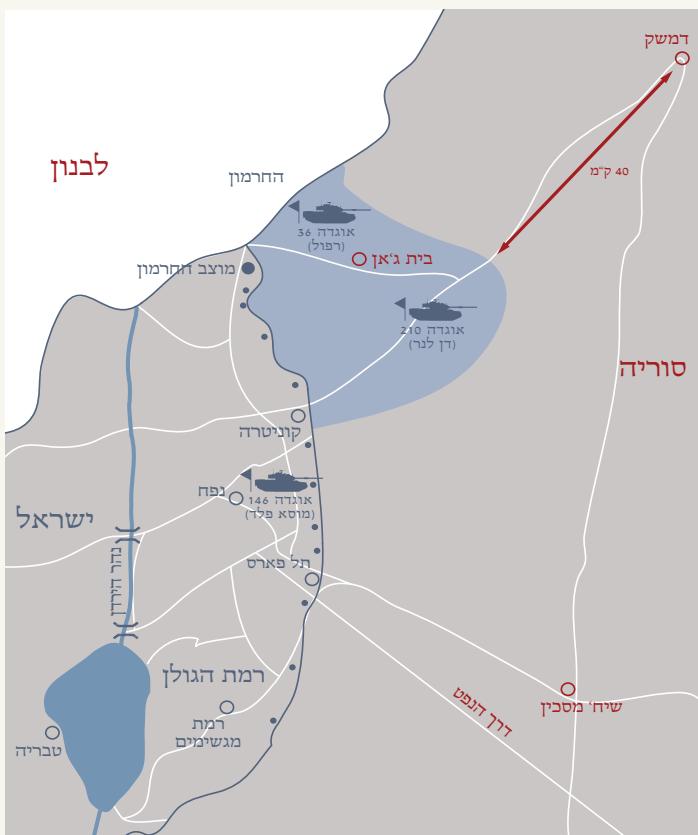
בימים 11-14 פעל צה"ל במגנה בדרום ונמשכה צבירת כוח צה"ל לקראות נטילת היזמה לידיינו. במהלך קרבות אלו נהרג מפקד אוגדת סיני (אוגדה 252), אלוף אלברט מנדרל. אלוף קלמן מגן קיבל במקומו את הפיקוד על האוגדה, ותא"ל ששון יצחקי החליף את קלמן כמפקד כוח "נמר".

11-14 באוקטובר – ט"ז"ח בתשרי, ימי חמימות ראשוני

החזית הצבונית המתקפה לגולן הסורי

חזית הדרום - מצב סיום המלחמה ב-24 באוקטובר 1973

חזית הצפון - מצב סיום המלחמה ב-24 באוקטובר 1973

צלום: ארכון צה"ל

יהה הגיעו ל升华 מוביל לנחל קרב הבקעה. האגם המר נתן אגן בטוח מפני התקפות מדרום.

במקום זה הוקשרה עד לפני המלחמה ה"חצר" – רקבה ששימשה כמקום ריכוז לכוחות הצוללים. אל אזור הצליחה הוליכו שני ציריים: הטיידורמי "עכבייש", והצייר הצפוני טרטור, ושניהם הצלבו

הצליחה
מבצע הצליחה, שכונה "אבירי לב", נועד להתבצע בלילה שבין ה-15 ל-16 בחודש ולהיות דו-אודתי. מקום הצליחה נבחר אזור דורור-סואר שבצפון האגם המר הגדול, ליד המעיין "מצמד". השיקולים לבחירת המקום היו: אזור זה היה "התפר" בין שתי הארכיות המצריות ואפשר

ואפשרו לצה"ל ליטול את היוזמה ולפתח במתקפה משלו אל מערב התעללה, כדי להשיג הכרעה במלחמה.

**חזית הגולן
זרת הגולן 14 באוקטובר**
כיבוש צפון הגולן על ידי צה"ל ויראי ארטילרי על פאתוי دمشق, כוחות ירדניים ועראקיים מתערבים לבליית המתקפה של צה"ל.

**חזית הדרום
המתקפה המשורינית המצרית ב-14 באוקטובר**

הצבא המצרי העביר את כוחות השריון שלו מזרחה לתעללה ופתח במתקפה לעבר רפדים והמעברים כדי להוריד את הלחץ מהזירה הסורית. המתקפה נבלמה על צה"ל שהסביר אבדות כבדות למצרים.

**שלב ד', 15-24 באוקטובר
התקפה מעבר ל升华 מערבה ומגנונה
בזירה הסורית
זה"ל עוזר למתקפה בדרום**

צלום: ארכון צה"ל

"תמסחים" הצלicho להגיע אל התעלה, גלושו למים עם שחר והעיבו לו לגדה השניה 17 טנקים ומספר נגמ"שים.

החזית הצפונית "לחימה, מלא מחדש, לחימה..."

החזית הדרומית

גזרת סיני 15-24 באוקטובר

כוחות צה"ל צלחו את תעלת סואץ, כיתרו את הארמייה השלישית והגיעו עד ל-101 ק"מ מקהיר ועד עדביה לחוף מפרץ סואץ.

16 באוקטובר – כ' בתשרי, יום שלישי

החזית הצפונית המשן ייצב הבקעת המערך הסורי בגולן

16 באוקטובר – נערכה התקפה, שהייתה אמורה להיות מתואמת, של היראקים בגין תעל ענתר ושל הירדנים באזור תל אל-מל. שתי התקפות ננדפו, וכ-100 טנקים אויב נפגעו. הسورים, שתקפו את מזרעת בית ג'ן ותל שמס, ננדפו אף הם.

בעוצמה של דיוויזיה מוקטנת. ב-15 בחודש תקפה אוגדת לנאר את הכוח העיראקי באזור כפר שםס, הכוח העיראקי נפגע וтонך כדי ההתקפה נכבשו התלים ענתר ועלקה.

החזית הדרומית הכנות לצילחה

15 באוקטובר – בערב החלה מערכת הצליחה. חטיבה 14 שהובילה את אוגדת שרון, הגיעו לציר "לקסיקון" וחלק منها פנה צפונה לצומת "טרטור". אז התעורר המתחם המצרי במקומם והפתחה קרבי עז. מאמצים חוזרים ונשנים להשתער על הצומת ולטהר את ציר "טרטור" נכשלו.

עם כביש "לקסיקון" שלאורך התעלה. צפונית-מזרחה לצומת "טרטור-לקסיקון" הייתה חוויה חקלאלית שנייסו המצריים לפתח עוד לפני מלחמת ששת הימים, ובה מבנים ותעלות השקיה רבות. חוווה זו כונתה "החווה הסינית".

משימת הצליחה הוטלה על אוגדת שרון, שתוגברה לצורך זה בכוחות שריון, בארטילריה ובהנדסה, וכן בחטיבת צנחני מילואים בפיקוד אל"ם דני מט, שנועדה לחוץ וראשונה ולתפוס ראש גשר בגדה המערבית. אוגדת ברן הייתה אמורה לעبور דרך אוגדת שרון, פרוץ מראש הגשר ולפתח את המתקפה מערבה ודרומה. אמצעי הצליחה שהועמדו לרשות אוגדת שרון כללו דוברות נגררות, דוברות ממונעות בשם "תמסחים", ו"גשר הגלילים".

15 באוקטובר – י"ט בתשרי, יום שני

החזית הצפונית

يُنصب الحدبة المعاشر السوري بゴلون

15 באוקטובר – כוחות פיקוד הצפון עסקו בשלב זה ועד להפסקת אש, בקרבות מקומיים כדי לייצב את ה"טריז" בגולן הסורי, בהדיפת התקפות-נגד ובשמדמת כוחות אויב. ב-16 בחודש הctrarף ללחימה כוח משולח ירדני,

צלום: ארכיון צה"ל

החזית הדרומית הקמת גשר על התעלת

17 באוקטובר – בוקר החלו כוחות הנדסה בהשקית הדוברות ובבנייה הגשר, ומלאתם הסטיימה לארת הארץ. במקביל ללחימת אוגדה 143, הקים כוח ראש הגשר בפיקוד תא"ל ג'קי אבן סגן מפקד האוגדה את מתחם הגשרים, שכונה "חצר מות". הכוח כלל כוחות הנדסה, שריון, צנחים, נ"מ, צוללים ועוד. הכוח פעל במשך שבועיים, ותחת אש מסיבית ונפצעים רבים הצליח לפrox 3 גשרים מסוגים שונים, ביניהם גשר הגלילים שנגרר על ידי גודוד 410 מחתיבת 600, והשוק על ידי צוות הנדסי בפיקוד אל"ם מנשה גור (ג'ורגי) בליל 18–19 באוקטובר.

mbau זה אפשר את צlijת אוגדות הרינוי של פיקוד הדרום – 162, 143 – מערבה.ليل 17–18 באוקטובר – אוגדת אן (ברן) חצתה את התעלת.

18 באוקטובר – אוגדת אן הרחיצה את ראש הגשר, כבשה מתחמים והשמידה סוללות טילי קרקע-אוויר. אוגדת שרן כבשה את מתחם "הջזה הסינית" ופתחה את ציר "טרטור". גשר הגלילים קודם אל התעלת ולאחר חצот השוק על המים.

17–18 באוקטובר – כ"א-כ"ב בתשרי, ימים רביעי- חמישי

החזית האפונית השער יצוב הבקעתה המערך הסורי בגולם.

החל מ-17 באוקטובר החליפה אוגדת פל את אוגדת נור בתוך המובלעת, ועסקה יחד עם אוגדת איתן בהדיפת התקפות הסוריות-עיראקיות-ירדניות עד לסיום המלחמה. 17 באוקטובר – נדפה התקפת קומנדוז עיראקי על תל ענתור ועל תל עלייה על ידי החטיבה של יוסי פלא. כוח עמוס צץ יחד עם כוחות גולני כבשו את בית ג' והוקם "כוח קטטל" להחזקת תל שם. בלילה 18–19 באוקטובר – גדור מוחטיבת הצחנים של אל"ם נאדל כבש את אום-יבוטנה. המטרה הייתה לשפר את הקו שהוחזק על ידי כוחותינו, להרחיק את הסורים מכביש קונייטרה-חאן ארנבה, ולפתח ציר נוסף מקוניתרה למובלעת. פנוון בוקר החליף כוח מוחטיבת יעקב הדר (פפר) את הצנחים, ותוך כדי כך ערכו הסורים התקפה-נגד שאליה הטרפו הירדנים במהלך היום. כוחות נוספים מהחטיבה שהוחשו למקום הדפו את ההתקפה.

16 באוקטובר – חטיבת השריון 421 מאוגדת שרון, בפיקודו של המ"ט חיים אר, שכללה את הגדור של גירוא לב וכוחות נוספים, חצתה את התעלת עם 27 טנקים וכלי חרמ"ש, פשטה על סוללות טילי קרקע-אוויר במערב התעלת, ובכך פתחה מסדרון טישה לחיל האויר בתוככי אפריקה. בגדה המזרחית לחמו כוחות חטיבת 14 בפיקוד אמנון רשן, באוצר צמות "טרטור-לקסיקון", בניסיון לכבות את הצומת ולפתח את ציר "טרטור". לאחר קרבות השתלטו על הצומת, אך לא הצליחו לפתח את הציר. במשך היום ובעמידה עיקשת, מנעו מהמצרים לhattakedם דרומה ולסקן את המסדרון הצר אל אזור הצליחה. הרים נותרו חסומים וגורעדין לא הוקם. מפקד החזית, רב אלוף בר לב, הורה להפסיק העברת כוחות מערבה כולל עוד אין גשר, מחשש כי צפואה להם סכנת ניתוק. אוגדת אן אמרה הייתה לצלה, אך בניסיונות הקיימות לא התאפשר הדבר. האוגדה הופנתה לפתיחת הצירם החסומים ולקידום הדבורות. לאחר שבמהלך הלילה במשך היום לא הצלחו כוחותינו לפתח את הצירם, והוחלט לעשות זאת בלילה עם כוח רגלי. ולצורך זה הועבר לאוגדת גדור הצנחים 890.

צלום: ארכיוון צה"ל

כול סיעע, הרחיבה את המסדרון צפונה לאורך ציר לקסיקו, תוך התמודדות מתמדת עם כוחות שעודפים של הארמיה השנייה. הפסקת האש מצאה את אוגדת שרון משני צידי התעללה.

יוסי פلد, בסיווע ארטילרי ייעיל. בהתקפות אלו הושמדו כ-60 טנקים עיראקיים. גם הירדנים תקפו באותו זמן מדרדים, לעבר אר-טיהה ואום-בוטנה. התקפות אלו נחדרו על ידי חטיבת הדר (פפר).

21-24 באוקטובר – כ"ה-כ"ח בתשרי, ימים ראשוניים

החזית הצפונית חטיבת גולני בשילוב הכננים והשריון בכיבוש החרמון

21 באוקטובר – חטיבת גולני התכנסה ערבית הקרב בעיר אלונאים שלפני הקפר הדרומי מסעדה. החטיבה נעה בשלושה דרגים – הטוור הממנוע شامل 6 טנקים מגדוד 74 של חטיבה 188 בierz הכביש, גודוד 51 נע וגלית במעלה הרכס, והסירת נעה לעבר הרכבל התתחון ואל מצפון לרכבל העליון. הסירת הגעה ליעדה לא היקלota באויב. הטוור הרגלי נתקל באויב ליד "גבעה 16" וניסה מספר פעמים לכבות אותה ללא הצלחה. המ"ט ומג"ד 51 נפצעו בקרב וקצין האג"ם החטibi נטול את הפיקוד. עד ע寥ת השחר כבשה הסירתה את הרכבל העליון,

החזית הדרומית הפריצה מראש הגשר והלחימה באפריקה

19 באוקטובר – אוגדת אברהם אדן (ברן) ואוגדת קלמן מגן פרצו מראש הגשר והחלו להתקדם מערבה ודרומה, תוך כיבוש מתחמי אויב והשמדת כוחותיו. אוגדת אדן התקדמה במרחב ג'בל ג'יפה ולאורך האגמים המרים, ואוגדת קלמן מגן נעה ממערב לה. עד 22 בחודש הגיעו שתי האוגדות לכיבוש קהיר-סואץ וניתקו אותו בק"מ ה-101, למרחק 100 ק"מ מקהיר. אוגדת שרון לחמה בשלב זה בשתי הגדות והתקדמה צפונה. חטיבת רשף חצתה את התעללה וכבשה את מתחם "אורחה". לאחרليل הפריצה והתקפה הראשונה נהדפה בסיווע גדור טנקים של חטיבה 7 מאוגדת איין, שתקף את העיראקים מהאגף שלהם, מצפון. ההתקפה עיראקית השניה נשברה בסיווע חטיבת מוטקהה בן פורת שנכנסה בקרב. העיראקים לא ויתרו ותקפו שוב. גם ההתקפה השלישית נהדפה על ידי כוחותיו של

ليل 18-19 באוקטובר – החלק העיקרי של אוגדת קלמן מגן חצה את התעללה. שאר הכוח אוגד ב"כוח גרנית" בזרה הדרומית שמצוורת לתעללה.

19-20 באוקטובר – כ"ג-כ"ד בתשרי, ימים שניים של שבי

החזית הצפונית

הדיפת התקופות הנגד בCAF.

19 באוקטובר – נמשכה הלוחמה בתל ענתר ותול עלייה. חטיבה 205 של יוסי פلد חנתה בחניוני לילה בכ��uhn שבין התלים, ועם אור ראשון החברר שח"ר עיראקי חפס את התלים. החטיבה הסתערה וכבשה את התלים. נראה שהעיראקים היו נוחשים לכבות את התלים, שכן שלוש פעמים באותו יום חזרו העיראקים ותקפו בכוחות שריוון וחירם ש את חטיבת יוסי פلد, שמנתה 25 טנקים. ההתקפה הראשונה נהדפה בסיווע גדור טנקים של חטיבה 7 מאוגדת איין, שתקף את העיראקים מהאגף שלהם, מצפון. ההתקפה עיראקית השניה נשברה בסיווע חטיבת מוטקהה בן פורת שנכנסה בקרב. העיראקים לא ויתרו ותקפו שוב. גם ההתקפה השלישית נהדפה על ידי כוחותיו של

צלום: ארכיון צה"ל

צלום: מאוסף יונתן אדרת

צלום: ארכיון צה"ל

צלום: ארכיון צה"ל

צלום: מאוסף האלוף יוסי ברנשטיין

והסורית, הצליח צה"ל להפוך את המצב על פניו במהלך ארבעה ימים, בלם את התקדמות הצבא המצרי והציג את המצב לקדמותו ברמת הגולן. תוך מספר ימים נספחים הצליח צה"ל להביס את כוחות האויב, לצלוח את חלתה סואץ, להתייצב בקילומטר ה-101- בדרך לקהיר ולהתקדם בשטח سوريا לטווח 40 קילומטר מدمשך. הצלחה זו הושגה בעיקר בזכות הלכימה הנועזת והאמיצה של לוחמי השריון – חילילים ומפקדים.

قتוצאה מהמלחמה:

- החול במאה וثمان שנים שריר בין ישראל למצריים.
- מצרים הכרה בישראל (ולאחריה ירדן).
- הושגה הסכמה על בסיס שטחים תמורת שלום.
- הגובל السوري הפך לשקט ביותר לאירוע וללא פעילות חבלנית עונית.
- במהלך המלחמה זו פלו 1492 מלחמות לוחמי השריון חילילים ומפקדים (שהם מעלה ממחצית הנופלים במהלך המלחמה זו).
- אלפי מלחמותינו נפצעו בקרבות.
- זכרון הנופלים וכאב הפצועים עמננו לעד.

החזית הדרומית כיתור הארמיה השילישית

23 באוקטובר – התברר כי המצרים אינם מכבים את הפסקת האש, לפיכך ניתנה הוראה לכוחותינו להמשיך בהתקדמות. אוגדת אדן (ברן) טירה את חצי האי כבירת ובערב הגיעו למבואות העיר סואץ. אוגדת שרון הרחיבה את האחזיה בגדה המערבית צפונה ומערבה לאיסמעליה. אוגדת קלמן במהלך זה הושלם כיתורה של ארמיה 3 המצרית.

שבהסתערות על עמדות האויב נהרג מפקדיה. הטו כהמון והטנים הגיעו לאזרע "עיקול הטנק" ושם נתקלו במושקים ובצליפות. כוח מהטו הממושנע נע רגליית וחיפה על חילוץ נפגעי גודז 51. לאחר שאלה פנו, הונחתה אש ארטילרית מסיבית של כוחותינו על "גבעה 16" ולאחריה נכבש היעד והכוחות נעו עבר מוצב החרמון.

22 באוקטובר – בשעות הבוקר נכבש מוצב החרמון, שהוא המאחז הסורי האחרון בשטחינו. במקביל כבשו הכוחות המצריים מבצע מוטס את החרמון הסורי.

הפסקת האש הראשונה ונכנסה לתקופה.

שימוש תותחי צה"ל

24 באוקטובר – המובילות בגולן נותרה יציבה ועמדה בפני כל התקפות-הנגד הסוריות- עיראקיות-ירדניות. במקביל תקפו כוחות צה"ל, שהגיעו לטווח 40 ק"מ מdamשך, את שדה התעופה אל-מזהה ארכוכת טווח. ביום זה נכנסה לתקופה הפסקת האש.

הסורים איבדו במהלך המלחמה 1,100 טנקים.

סיכום מלחמת יום הכיפורים

על אף מתקפת-הפתע המשולבת, המצרית

תגובה רס"ן (במיל') יאיר ליטביין

5. הגשר לא נטש בעת הגירה מאוחר ולא היה איום באש בכל מחלכה. מלאו יובן כי לא נורו לעבר הכוח טילים ו/או אש מסווגים אחרים.
6. הגשר לא השוק ב"מצמד" אלא כארבעה ק"מ מצפון לו, בנקודה שנמצאה בקו ישר מהמשכו של ציר טרטור.
7. ואחרונה – הגשר השוק לתעלת בסיבת שעת החותם בליל ה-18 לחודש והיה פעיל החל משחרר ה-19 לחודש. בו ביום עברה עליו לראשונה חטיבה 14 בדרכה למערב התעלה.

תגובה סא"ל (במיל') עודד מגידון

- הנה כמה "עובדות" שתוא"ל (במיל') בזידם מביא בתגובהו למאמרי ולתגובתו של דוד כספי על הכתבה שלו:
1. גשר הגלילים ננטש ע"י הטנקים בגל תקיפה מסיבית של טילי סאגר מכיוון החוויה הסינית. אירוע זהה לא היה, לא בגירה הראשתונה (על ידי גדר 257 מחתיבה 421 בליל 15-16 באוקטובר), ולא בגירה השנייה (על ידי גדר 410 מחתיבה 600, ב-18 באוקטובר).
 2. [גשר הגלילים] השוק בלילה שני (10-19 באוקטובר). הדבורות הגיעו ביום הקודם. לא נכון. הגשר השוק בליל 18-19 בחודש. הדבורות הסתיימה ב-16:00 באותו יום, ובבליל 18-17 צלחו על גשר הדבורות (ובמקביל גם על "מצמד") אוור ליום 17 באוקטובר, הרכבת גשר הדבורות ה-16:00 (תמסחים) 2 חטיבות של אוגדה 162.
 3. הגשר הובא "מצמד" ושם השוק למים. הגשר השוק למים בקילומטר ה-95.5, כ-2 ק"מ מצפון לחצר הצליחה ב"מצמד".
 4. התמסחים טבעו כולם. אכן, מרבית הת"ת"תמסחים" טבעו, אך מעשה מתוך שלוש הדבורות שהיו מורכבות מ-9 "תמסחים", והדобраה השלישית, שהורכבה מ-6 "תמסחים", פורקה והוצאה ממי התעלה לשיפוצים ב-21.10.
 5. פינוי המוקשים בציר "טרטור" בוצע על ידי צוות ג'פ הקהנ"ר, שככל את קהנ"ר עצמו, המהנת"פ (ג'וני טנא ז"ל), קצין נסוף וסמל. הקהנ"ר שכח לציין שבכוחו שגרר את הגשר לאורך "טרטור" (גדר 410) מכל כוח הנדסי שככל יחידת הנדסה שעסכה בפינוי מוקשים ויחידת צמ"ה שעסקה בפינוי גROUTאות והכשרת הציר והמעברים על תעלות החווה הסינית. כלומר, היו גם כמה פלסים שעסקו גם הם בפינוי המוקשים.
 6. תיאור מבצע הגירה שבו נהרג ג'וני טנא ז"ל הוא כמפורט תיאור הגירה השנייה, שתוא"ל בזידם אינו מבהיר בין שתי הגירות בלילה הצליחה.
 7. המפקד הבכיר במבצע הגירה היה סגן מפקד אוגדה 143, אלוף (במיל', אז אל"ם) ג'קי אבן, ששמו לא נזכר בתגובהו של תא"ל (מיל'). בזידם.
 8. אשר לסייעות לתקלות בגירה – על אלה כבר הוחתמי במאמרי הנ"ל ואין טעם לחזור על כך.

בגילון 43 יש תיאור של טוביה רביב על חייתה של חטיבה 600 (mobaa ul ydi nachma beril). בעמוד 43 תחת כתורת משנה "אירועים משמעותיים נוספים" טוביה מתאר את חייתה של פלוגה א' (אהוד גروس) מגדוד 407 בבלימת חטיבה 25 ב-17 לחודש. רק למנע ההסתוריה ראוי לציין כי תוך כדי הקרב הטרפה פלוגה ח' (ח'ורש) מגדוד 79 בפיקודי, והצטרכ' גם המה"ט שטאפס עדות בגורות פלוגה ח'. נותרו מספיק טנקים מצרים גם עבורה אחורי של פלוגה א' פגעה בטנקי החוד המצריים ולפחות עיכבה את תנועתם.

בברכה,
יאיר ליטביין

תגובהות לתגובה על כתבות של גריית גשר הגלילים שבגילון 43

תא"ל (במיל') יצחק בזידם שהוא קצין ההנדסה הראשי במלחתת יום הכיפורים הגיע בגילון 43 על הכתבות של סא"ל (במיל') עודד מגידון ב吉利ונות 41 ו-42. על תגובה זו התקבלו מספר תגובהות ותשובות של תא"ל (במיל') יצחק בזידם. המערכת לא קימה מפגש בין המגיבים ולא TABIA התיחסויות נוספת בנושא. להלן התגובהות:

תגובה אל"ם (במיל') יהודה גלר שהיה מג"ד 410 שגרר את גשר הגלילים

כמי שנעל חלק פעיל בשלב האחוזן של גריית הגשר והש��תו לתעלה, אני מבקש לתקן את שכתבת תחת הכותרת "עובדות נוספות" על גריית גשר הגלילים" (סעיף 8 בתגובהו של תא"ל (במיל') יצחק בזידם).

1. את גריית הגשר על ציר טרטור הוביל טנק המג"ד של גדר 410 ובו כאיש צוות חמישי תא"ל יעקב (ג'קי) אבן סגן מפקד האוגדה. משני צדדיו של הציר נע בראש הנדסי של צמ"ה ווטקי דחפור שהசיררו את פניו הקרע ואפלו את הגירה בפועל.

2. סא"ל ג'וני טנא ז"ל נקרא לנוט ולסמן את מסלול הגירה מצומת לכיסיון-טרטור ועד לתעלה. הקRIA נעשתה לאור היריות מוקדמת עם הגזרה הרצופה בביטות טובעניות והכוורת לאטר מסלול גירה ישר ובתווך, נוכחות מוגבלות התמרון של הגשר.

3. מכאן שלא הייתה תנועה של הג'פ בראש הכוח על ציר טרטור ואך לא נמצא עליו חגורות של מוקשים שפונו ידנית.

4. לא הייתה תקיפה של מטוסי אויב בגזרה א' התנהל קרב אוורי שסתמיים עד מהרה בהפלגה של מספר מטוסי אויב.

גשר הגלילים

חלקן תלולות, וחידות על רכובן, פזרות בדרכו. ובניגוד לתרגול ברואיפה – ביןנו לבין מכשול המים הייתה דיויזיית שריון מצרית.

תגבורת תא"ל יצחק בן דב, שהיה הקצין ההנדסה הראשי במלחמת יום הכיפורים

הבעיה היא שאני הייתה שם! ואיש לא יכול לספר לי מה היה. ג'קיaben אולי היה בשלב מסוים בטנק אך באוטו שלב כשטה נזקים נזקקו מהגשר והוא היה בנגמ"ש והתקפה כאשר הג'יפ עליו מדברים ובו ג'וני זל ואני וחיים כהן זל וסמל מבצעים של חה"ן נשארנו על גבעה בדנו. את המוקשים הסינים שפוזרו על השטח אנחנו (ארבעתנו) פינינו, זה מופיע בהקלטה שלי מאז וזו עובדה. כאשר ג'וני נהרג תקףyi פיאנו, וזה הנדסה נפגע ועלה באש. הסיבה שאני נותרתי בחיים כי מי, וחיל"ם הנדסה נפגע ועלה באש. לא קפצתי לתעללה היא שראיתimi מירא"ז של חיל האויר יורד מאחרוי לא רציתי לראות (لتומי) את ההפלה (ולא רציתי כי בינתיהם המיג ורציתי לראות ג'וני נפגע). חבל שלא המנסים לסתור אותו עושים זאת רציתי את ג'וני נפגע). לא רציתי לראות ג'וני נפגע). חבל שלא הוא בזמן הרצאתimi בנושא. יכולם היו לנשות להתמודד עם האמת שלי.

תגבורת תא"ל (במיל') צביקה קני-טור

- היו עוד כמה אידיוקטים בתגבורת תא"ל (במיל') של בן דב. צה"ל אمنם תרגל את הגירה לפניה המלחמה עם פלוגות שוט (של אליו גבע), אך גם עם פלוגות מגח – פלוגה מ' בפיקודי מגדוד 9.
- הערת תא"ל בן-דב כי שליחת אליו גבע לרמת הגולן פגעה ביכולת הגירה של צה"ל תמורה. פלוגה מ' נשאהר בסיני, ויונתן צובנער ז"ל (שהחליף אותו בפיקוד על הפלוגה – כחוודשיים לפני המלחמה), נשלח מידית עם פלוגתו למרחב שמדרום לקנטרה, לבולם את הכוחות המצריים שצלחו. האם חושב הכותב, כי אם אליו גבע ופלוגתו היו נשאים בסיני, היו משאים אותם ב"כוננות" לגורירה עד לצליה, כאשר כל מה שיוכלו היה לנוע ולירות נשלח מערבה? מעבר לכך אנו התאמנו בראיפה, לגרור חלקת גשר גלילים באורך של כ-30 מטרים, על משטח חלק, בדרך כבושה הנמצאת כ-100 מ' מהמכשול. המלחמה הייתה קצרה מאוד. הגשר היה באורך של 180 מ' ומשקלנו כמבחן היה אחר. לא פלוגה יכולה יכלת לגרור אותו אלא ס"כ גודל יותר.
- הגשר לא היה צמוד למ槛, אלא במרקף של כ-15 ק"מ ממנו, לא הייתה דרך כבושה וחלוקת המים, אלא שטח של דיוונות,

דברי בוגר

הבאנו את סיפורם של שני לוחמים ממלחמת יום הכיפורים, השומריים על קשר קבוע עם מרכז המידע, וכן על פריטים שהתקבלו במרכזי המידע לשימורם בזכות יוזמת לוחמים ומפקדים להנצחת השרioniאים והנחלת מורשתם לדורות. ועוד על מהירות מידע ייחודיים על מלחמת יום הכיפורים שנתרמו למרכז המידע

ידי הזהב של נפתלי יהב

יזורתו של נפתלי – מוקדשות להנצחת חביריו והלוחמים במלחמות יום הכיפורים

את הכנסות מיצירותיו לעמותת "עליכם כורתת", הנונטנת מענה חברתי לנערים בעלי צרכים מיוחדים בעמק יזרעאל. נפתלי מבקש להודות לדני וגנור מנופית, לזהר ואלון נהיר ממושב מרחביה, ולחברים הנוספים בעמק יזרעאל, המחזקים והותמכים בעשייתו.

נפתלי, לוחם השריון, שלאורך עשר שנים עסק בפלדה ובפיתוח כליל מלחמה, מבטיא ביצירויותיו במתכת ובעץ את תקוותו לשולם, כפי שהוא לידי ביטוי בנבואת הנביא ישעיהו: "וכתחו פָּרְבָּזִים לְאַתִּים, וְקִנִּיטָּתִים לְמִזְמֹרָת, לְאֵישׁ אֲגֹזֶן קָרְבָּן, וְלֹא יָלַמְדוּ עוֹד מְלֻחָּמָה" (ישעיהו, ב, ד).

נפתלי יהב, תושב אחוזת ברק, הוא שרויו ותיק המוקיר את פעילות המורשת והנצחה ביד לשוריון ושומר איתנו על קשר קבוע. נפתלי לחם בתותחן טנק במסגרת גדוד 266 בחטיבת המילואים 179 במלחמת יום הכיפורים בפיקודו של רן שרגי. גדוד 266 בפיקודו של עוזי מור, לחם בציר הנפט יחד עם חטיבת 188. נפתלי חווה עם גודדו את הלחימה הקשה, החל מוצאי יום הכיפורים. לוחמי הגודד לחמו בחירוף נפש, וربים מהם נפגו מasha התופת הסוריית, ובובקו של ה-7 באוקטובר חדל הגודד להתקיים כמסגרת גודלית. נפתלי המשיך להילחם ברמת הגולן עם כוחות מאולתרים עד לסיום המלחמה.

נפתלי כאב מאד את אובדן חבירו לגודד. בשנת 1975 בחר לחזור לצה"ל כאזרח עובד צה"ל בשיקום טנקים ודיגום בסדנה בפילון. חוכמת הידים שלו נודעה גם לאלו"ף ישראל טל (טליק) ז"ל, ששבשנות 1978 צירף אותו למיזם המרכיבה במש"א בתהל השומר. למשך מ-30 שנה עבד מתוך תחושים שליחות כשהוא משלב בעיסוקו, כמו גם בסדנה, רענוןות שהתקבלו לאחת בתת-פעולות, ושימשו לשיפורים ולפיתוחים מכנניים ואחרים. עסק יומיומי זה סייע לנפתלי להתמודד עם הצלקות שהותירה אצלו מלחמת יום הכיפורים. בהתמודדות זו עמד לו לאורך השנים תשומות הנפש בפעולות בייחוניות שבahn היו מעורבים נגעים בקרוב חיליל צה"ל, והוא צורך בחילוץ כלים ובשיוקם. נפתלי עסוק רבות בפעולות התנדבותית, תוך ניצול כישוריו המקצועיים. במשך שנים רבות התנדב בעמותת "AMILBAT" (המרכז הישראלי לאביבורי עוז, בגין ותחרורה לנכה), המסייע לאנשים בעלי מוגבלות פיזית קשה. בתבונת כפיים יצר עזרים המותאמים באופן מדויק לצרכיהם.

בשנים האחרונות מתמקד נפתלי באמנות חריטה בעץ, והቶצאות המרהיבות זוכות לתגובה וຮגשות. ביצירויותיו מניח נפתלי את חבריו, לוחמי השוריון שנפלו ברמת הגולן במלחמות יום הכיפורים. הוא תורם

מערכות שיעור למ"פים בנושא מלחמת יום הכיפורים

שעליו פיקד עוזי לב-צור (לנצח) בחטיבה 401 בפיקודו של דן שומרון, שלחמה בסיני. קצינים ותיקים נספחים, שביכולתם לכתוב ולנתח פרשיות קרב, מוזמנים להציגם למים החשוב.

אל"ם (במיל') אילן טהר, קצין המודיעין של חטיבת 7 במלחמות יום הכיפורים, מתנדב במרכזי המידע בתחום בניית מערכות שיעור למ"פים בשוריון בנושא מלחמת יום הכיפורים. מערכת השיעור הנווכח שאותו הוא מפתח עוסק בלחימתו של גודוד 195 במלחמות יום הכיפורים, הגודד

דברי בורא'

האיש שלא מפסיק לחייב את השריונאים – חז'י עבדוש

חז'י עבדוש עם לוחמי הצמ"ב במרכז המידע ביד לשריון בלטרון

לו לפקד את האתר לעיתים קרובות. הוא מגיע גם למרכז המידע בלטרון וושב עם לוחמים ומפקדים בסדיר. תוך שהוא מגנן ידע היסטורי וצבי, הוא מספר להם על מלחמות יום הכיפורים, ומשלב את סיפורו האישי, וחושך מהם את תיאור מעשי הזועמה בשבי וההתמודדות שלו עד היום עם הזיכרונות הקשים. "משמעות ומעצם אותן לשבת עם הלוחמים. אני אומר להם שגם דור והזנות הגדולה שלו להגן על המדינה". בפועלותו זו, מסביר חז'י, הוא מניצח את לוחמי השריון במלחמת יום הכיפורים ששמותיהם חקוקים על כותל השמות ביד לשריון.

חז'י (יהזקאל) עבדוש, תושב רملה, מגיע לעיתים קרובות ליד לשריון ומחזק את לוחמי השריון. על פי רוב אלה שריונאים בэм"פ מחתיבת הכבשה 460 (מהגדודים 532 ו-198) הבים לשבע אבטחה ביד לשריון. כדי להבין את היוזמה המיוונית הזו יש להכיר את הרקע השריוני של חז'י מיום גיוסו ועד מלחמת ים הכיפורים.

חז'י התגייס לצה"ל בשנת 1964 ובחור להיות לוחם בשריון. כלוחם צער בגדוד 9 בחתיבה 7 הבית בהערכה על מפקדי דורו – משה בר-כוכבא (בריל) וישראל טל (טליק), חיים בר-לב, דוד אלעזר, המח"ט שלמה להט (צ'ין) ולאחריו גורודיש. "אהבתי את הדרך שבה חשבו את הكومתה השחורה", הוא נזכר. בשביל קצינים אלה שהובילו אותם היה מוכן לעשות הכל. המערה הראשונה שאליה נקלע הייתה הלחמה על המים בשנים 1964-1965. במלחמות ששת הימים לחם בשורות החטיבת הראל 10 נגד הלגיון הירדני. לאחר המלחמה החתימו אותו לשירות קבוע לצורכי תגבור הכוחות בסיני, והוא שירת במסגרת חטיבת 14 עד שנת 1970. מלחמת יום הכיפורים מצאה אותו באמון יחיד עם חטיבת 7 בתגבור מילאים בעקבות הכנות. הוא צוות עם אנשי מילאים נוספים בגדוד 9 של חטיבת 14 להחימה בצפון הגליל.

חז'י וחבריו הצליחו לחוץ את הלוחמים ממעוז דורה, והברתו למעוז לחצנית שנכבש על ידי המצריים, שם נפל בשבי לאחר ארבעה ימי קרבות קשים. קרוב לשמונה וחודשים סבל עינויי תופת בשבי המצרי. העורביה הרהוטה בפיו דרבנה את שובי האזרחים להשפילו ולהפיל את רוחו, בנצלם את חסור הדואות שלו ושל השבויים הנוספים לגבי חצאות המלחמה. הם ניזונו מההידעות הocabות של המצריים כי מדינת ישראל ספגה מפלגה גדולה.

עם שחרורו מהשבוי חזר לבתו, התברש על הולמת בתו בתקופת שבויו, וניסה להחזיר את החיים למסלולם. קרבת מוגרו ליד לשריון בלטרון מאפרשת

כՐICת אלבום חטיבת 401 במלחמות יום הכיפורים

אלבום חטיבת 401 במלחמות יום הכיפורים

מ"ד 195 במלחמות יום הכיפורים, תא"ל (במיל') עוזי לב-צור, תרם למרכז המידע בלטרון, באדיבותו הרבה, את אלבום חטיבת 401 במלחמות יום הכיפורים. האלבום כולל דיווקנותיהם של סגל הפיקוד של החטיבה במהלך המלחמה: המח"ט – דן שומרון, מפקדת החטיבה והגדודים 52, 46 ו-195. בימיים אלה עברו האלבום סריקה דיגיטלית. תודתנו לתא"ל (במיל') עוזי לב-צור, על תרומה נדירה וחשובה זו.

מרכז המידע הלאטרון

דברי בוגר

שני אחים, שני פלוגות, מלחמה אחת

למפגש ולספר היא של לוחם הפלוגה ארנון בן שלמה, החיה שנים רבות בארץות הברית, ובמשך שנים ביטא את שאיפתו לתעד את

לחימת הפלוגה במהלך מלחמת יום הכנופים. כתיבת הספר על פלוגתו של רן קדם ספר שאותו כתב על פלוגתו של אחיו, סגן היל סנדרס (ישראל) ז"ל, לוחם הנדסה, שנפל במהלך מלחמת יום הכנופים ברמות הגולן. הספר המוקדש לזכרו של אחיו, נקרא "אות הקריאה' גונן: סיפורה של פלוגה ג' (AMILAIM), ג'וד 641 הנדסה קרבית במהלך מלחמת יום הכנופים ברמת הגולן".

פלוגה זו שמאפekaה במהלך מלחמה היה דוד שיינין, לחימה במסגרת אוגדה 36 בפיקודו של רפאל איתן (רפל) תחת פיקוד חטיבה 7. כוח אחד שלה נשלח על ידי מפקד החטיבה יושב ברגל לגודו 77 שבפיקודו של אביגדור קהנני, לסייע בפריצה לסוריה. הכוח פוצץ את שדה המוקשים ואפשר בקר את התקדמות הכוח. החלק השני של הכוח, כוח קסטל, הגן על המוצב האסטרטגי תל שםס, ועicker תפקדים של הלוחמים בכוח אותו. הלה ז"ל לחם במסגרת הכוח הפורץ עם תודתנו לרן על תרומת עותק מהספר "אות הקריאה' גונן" למשמרת

ביבשת הספר "אות הקריאה' גונן"

זה היה לבצר
ג'ודו של קהנני.
ברם הסטיים תחילה
תודתנו לרן על
במרכז המידע.

רנס' (במייל) רן סנדרס, תושב כוכב יאיר, יציר קשר עם מרכז המידע בלאטרון כדי להסתייע במקרים מידיע, לצורך כתיבת ספר על פלוגתו במהלך מלחמת ים הכנופים. רן שירת בפלוגה של בית ספר לשוריין, פלוגת קורס מ"כ חרמ"ש "מקנס" שמאפekaה הפלוגה אריך שקד. בעקבות הכנות הצעו לו חומי הפלוגה בבורקו של יום הכנופים לרפדים. לפני שסיימו להתארגן התקיפו מטוסים מצרים את בסיס חיל האוויר שבו הייתה הסמוך אליהם. תוך שהם נעימים במרוצת על נגמ"שים לכיוון מערב סופחו לוחמי הפלוגה לחטיבה 14 בפיקודו של אלמן רשב. ביום הראשון לחטיבה 14 לחמה הפלוגה כיחידה סיור חייטית וחיליליה השתתפו בקרבות הידועים בחזית הדרום: בבלימה בימה הראשונה, בחווה הסנית בחליון הצנחים, בקרבת חטיבה 14 על הרוחבת ראש הגשר במזרחה. בהמשך השתתפו בצליפה ולחמו עד סואץ כפלוגת חרמ"ש. רן מציג כי פלוגתו נמנתה על הכוח הראשון שפעל לצד המערבי של התעלה יחד עם חטיבת הצנחים 247 וחטיבה 421. בהובילם של מ"ט 421 חיים אוז ומג"ד 264 גיורא לב תקפו פנימה וביצעו את הפשיטה המשוררת על בסיסי הטילים והמערך המצרי בעומק. רן נפצע במהלך חציית התעלה, אך היה אפשר לפניו רק ביום לאחר מכן.

הספר על הפלוגה במהלך מלחמת יום הכנופים, "צינה בחולות", נמצא בדף 27 ורן עם חבריו לפלוגה מצפים לחילוקו בכנס הפלוגתי שיתקיים ביד לשוריין ב-27 בספטמבר 2013, המשולב עם כנס חטיבה 421. רן מבקש לציין כי היוזמה

נספח מנהלה לצליה של אוגדה 143

אל"ם (במייל) רולנד אלוני, ד"ר דן אדלר ואל"ם (במייל) אנטול שפיגל ביום עיון בנושא 40 שנה למלחמות ים הכנופים

במסגרת יום עיון לsegeli החינוך של אט"ל, שהתקיים ביד לשוריין ב-2 ביוני 2013 בנושא 40 שנה למלחמות ים הכנופים, מסמך בכתיב ידו המהווה שוכן של הפלוגה לצליה של אוגדה 143. הנספח כולל פרק "תחזקה" ומוסף שכותרתו "פינוי רפואי", שנכתב על ידי אל"ם (במייל) ד"ר דן אדלר, קצין הרפואה של האוגדה, שהגיע אף הוא להרצות ביום העיון. תודה לאל"ם (במייל) רולנד אלוני ולאל"ם (במייל) ד"ר דן אדלר על תרומת מסמכים חשובים אלה.

דבורי בורגר

סקירות אתרי אינטרנט

אתרי שריון באינטרנט

אתר חטיבה 14

אתר חטיבה 421

אתר גודוד סיור 87

אתר חטיבה 600

אתר חטיבה 679/434

אתר גודוד 79

אתר פלוגת החרמ"ש י' מגודוד 79

אתר חטיבה 274

ישראל נלחם על חייה ומנצחת

סדרה בת 4 סרטונים על מלחמת יום ה-כיפורים.

<http://israelmatzav.blogspot.co.il/2010/09/documentary-video-yom-kippur-war.html>

מלחמת יום ה-כיפורים בסרטוי youtube

סדרת סרטים באנגלית על מלחמת יום ה-כיפורים.

<http://www.youtube.com/channel/HC1dv1Z7TEi24>

באחד הסרטים הנකרא "מלחמות הנקרא" – מלחמת אוקטובר" מסבירים מפקדים מצה"ל והטנקים הגדולים – מלחמת אוקטובר, כמו: האלוף אברהם אדן (ברן) (מפקד ומצבאות עבר באוותה מלחמה), כמו: האלוף רשם (מח"ט) (14), נתקה ניר (מח"ט) (217), חימי אוגדה (162), אמנון רשם (מח"ט) (14), גקי אבן (סגן מפקד אוגדה ארץ) (421), דני מיט (מח"ט) (247), גקי אבן (סגן מפקד אוגדה 143), ד"ר קנת פולק מחבר הספר "ערבים במלחמה Arabs At War", עימאד איסקנדר מחליל האוויר המצרי, ההיסטוריון ד"ר טארק עומר. הסרט משלב צילומים מהמלחמה, קטיעי הסריטה אוחנטים מהמלחמה ואנימציה של קרבות.

מההנעשה בעמותה

**ליקוט וערכ תא"ל (במיל') יצחק רבין בעזרת דברי בורגר
צלומים: אבנור גאגין, נופר ניסים, גבי יפה, שירן מיכאל, דברי בורגר**

ועדת העלייה, הקליטה והתפוצות ביד לשرين

תא"ל (במיל') צביקה קוּתוֹר בפגישת העלייה, הקליטה והתפוצות

וועדת העלייה, הקליטה והתפוצות עקבה מקרוב אחר התקומות הבניה של מוחאון הלחום היהודי במהלך מלחמת העולם השנייה, בביוקה ביד לשرين ב-21 ביולי 2013. הוועדה ערכה סיור בתערוכת הלוחם היהודי במהלך מלחמת העולם השנייה שביד לשرين. בסיור השתתפו יו"ר הוועדה יואל רזובזוב, חבר הכנסת דב ליפמן, מנחת הוועדה דינה גורדון, דולי שמעוני, לירון צויס, רפאל נתן, מנהל לשכת שפלה של המשרד לתרבות והספורט שלומית נמליך, מרומו, יו"צת המוזונים של משרד התרבות והספורט ברוך שוב, יו"ר ארגון הפרטיזנים לחומי המחרות והגטאות ברוך שוב, יו"ר ארגון ברית ותיקי מלחמת העולם השנייה אברהם גרינזוי, הווטרן פרופסור יונתן דגן, גיאל לצמן, יצחק הלמן, אירה רזובזוב וויליה צירולnick. ליווה את הביקור והציג את הפרויקט בפני הוועדה תא"ל (במיל') צביקה קוּתוֹר, מנכ"ל המוזאון.

ביקור שר המים של מקסיקו

שר המים של מקסיקו (בחולצה שחורה במרכז) עם משפחתו, משמאלו רס"ן (במיל') יוסי רגב, משמאל תא"ל (במיל') מיכאל מס והמדריכת מורה גולן

██████████
שר המים של מקסיקו ד"ר דוד קורפלד (Dr. David Korefeld), רע"יו ושיוני בניהם הגיעו לביקור ביד לשرين ב-21 ביולי 2013. ניכר כי המשפחה הצעריה והמנרצת התרשמה מאוד מהאתר. ילדיו של השיר גilio חישבה יצירתייה כאשר מורה גולן המדריכה מיחידת ההטבראה של ד"ר לשرين הציבה בפניהם שאלות הקשורות במלחמות ישראל ובתולדות חיל השرين. אל הדרכה הטרף רס"ן (במיל') יוסי רגב, חבר עמותת יד לשرين, לשעבר שגריר ישראל בחו"ל, שמספר על מורשת השריונאים וערבי הגבורה, ואת סיפורו האישי במהלך מלחמות הכניםים, כשהיה בטנק הראשון שעשה את התעללה. שר המים גילה עניין רב וניכר היה כי הוא בא להשתתק לעם היהודי, גם כאשר הוא מיציג באופן רשמי את מקסיקו. בספר האורחים ביטא את הערכתו לעם ישראלי, ללוחמי ולפעל ההנצחה והמורשת ביד לשرين.

ביקור וועדת התמיכות של משרד הביטחון

██████████
האלוף (במיל') רפאל ורדי, יו"ר וועדת התמיכות במשרד הביטחון (ועדת ורדי הנקראית על שמו) ערך ביקור מיוחד ביד לשرين ב-10 ביולי 2013. נלו ב ביקור ראש האגף למשפחות שוכנות במשרד הביטחון מר אריה מועלם, מר אשר הלפרן מאגף הנצחת החיל וחברי וועדה נספחים. האלוף ורדי הניח זר שנפל במלחמת יום הכיפורים, בעת שהילץ באמוץ לב ותחת אש חותם את הלוחמים במעוז מפרקת ב-7 באוקטובר 1973. על לחימתו הוענק לו לאחר נפילתו עיטור העוז. לאחר סיור ברוחבי האתגר המשיכו המכובדים למרגלות כותל השמות, מאחורין מנכ"ל לפארק עוצבות השריון, שם העמוהה תא"ל (במיל') מנשה ענבר האלוף (במיל') חיים ארוֹן ומנכ"ל העמותה תא"ל (במיל') מנשה ענבר את יעד הסיום המתבקשים מועמדת התמיכות להמשך פיתוח הפארק, ובכללם תקציב לבניית תוכנית אב להשלמת פריסת האנדראטו של עוצבות השריון.

תקס התאחדות חטיבת עקבות הברזל 401

מפקד חטיבה 401 אל"ם סער צור נושא דברים

◀ חטיבה 401 קיימהכנס התאחדות עם בני המשפחות השכולות, מפקדי החטיבה וلوוחמה, ב-11 ביוני 2013. הכנס נערכ כיום מורשת בסימן נקודות מפנה, כביטוי לאירועים מחולי שלינוים במרחב המדייני, הציורי, החברתי והפרטני. נקודת מפנה היotta גם מלחתם יום הכיפורים, שבכנס זה ניתן להזכיר גם בדברים מרגשים שנאמרו בטקס. הכנס נפתח בהיכל התרבות במוזיאון, שם שמעו המוזנים שתי הרצאות מרתקות ומורשות. הראשונה, מפי הצלם הראל סטנטון, המרצה בכל העולים על עבדתו כצלם המתבונן על החיים דרך עין המצלמה, בוחר את נושא הצללים וمتקשר עמם, ובביא נקודות מבט שונות היוצרות ממשמעויות חדשות. ההרצאה השנייה מפי הגברת פסקל ברקוביץ', במאית דוקומנטרית, שספריה חייה מעורר ההשראה, מעניק כוחות למשחזה התמודדות על רעק שנייני מהותי בחיו. פסקל, שתאונות רכבת קטעה את שתי רגלייה, מוכיחה כי אהבת החיים לא רק שאינה נקטעת עקב לכך, אלא מהוות נקודת זינוק בחיים.

◀ ממודיעין המשיכו המשפחות, המפקדים והלוחמים לד לשرين. במעמד מרגש והזגה האנדרטה המוחודשת של עוצבת עקבות הברזל בפרקע עצובות השירותן. לאחר ארוחת ערב בבסותן התכנסו כולם מול כתול השמות לטקס התאחדות עם זכרם של חללי עוצבת הברזל 401 ועוצבת יש"י. 211. נכחו גם מפקד פיקוד המרכז האלוף ניצן אלון, מפקד עוצבת הפלדה 162 תא"ל מוטי ברוך, קצין השירות הראשי תא"ל עפר צפריר, קצין ההנדסה הראשי תא"ל יוסי מורי ומפקד חטיבה 401 אל"ם סער צור. הנחה את הטקס דן נמר. את אבוקת הזיכרון הדliquה גברת חנה תדמורו, אלמנתו של סמ"ר מרדכי (מוטי) תדמור זל', שנרג מרי מחייבים לבנון ב-16 בפברואר 1983. קדיש קרא מר אברהם גד, אביו של תא"ל ערן גד זל' שנרג ב-3 במרץ 2002 בפיגוע ירי ליד עפרה. מה"ט עקבות הברזל 401, אל"ם סער צור, העלה על נס את גבורת הלוחמים ששמותיהם חקוקים על כתול השמות, על המורשת שהותירו לבאים אחריהם ועל מוכנות החטיבה כולם לכל תחרиш. בשם המשפחות השכולות נשאה דברים מרגשים גברת גילה קלורי-יניב, אחותו של סמ"ר יעקב ינקו קלר זל', שנפל בקרבות הבילימה בסיני במהלך יום הכיפורים. מפקד פיקוד המרכז האלוף ניצן אלון חייך בדבוריו את בני המשפחות השכולות, המתמודדות מדי יום עם השכול, התיחס אל גבורת השירותים לארוך מערכות ישראל ובפרט במהלך המלחמת הסורית והמצרית. כן התיחס לאתגרים הביטחוניים העכשוויים. הטקס הסתיים בהנחת זרים ובשירת התקווה.

ביקור מפקד צבא גרמניה עם עמיתו האלוף גיא צור

◀ מפקד צבא היבשה של גרמניה הגנרל ברונו קסדורף (LTG Bruno Kasdorf) התקבל ב ביקורו בידי לשرين על ידי עמיתו האלוף גיא צור וקציני מטהו הבכירים, מנכ"ל העמותה תא"ל (במיל') מנשה ענבר, תא"ל (במיל') יוסי טוב תמי וסמנכ"ל העמותה תא"ל (במיל') מיכאל מס, יחד עם מסדר הצדעה של דגלים מלאה בתצורות צה"ל. ב ביקור שהתקיים ב-24 ביוני 2013 הציג האלוף גיא צור בפני אורחו את מוקדי המורשת והנצחה, והסבירו פרטיהם מדריכי יחידת ההסברה יד לשرين. גנרל קסדורף התרשם מادرיך יד לשرين, וביטה את רשמי העמקים בספר האורחים.

מפקד צבא גרמניה (במרכז) ומשמאלו האלוף גיא צור מפקד זרוע היבשה

השכל החודח

◀ רמטכ"ל הולנד לשעבר הגנרל פיטר ואן-אוחם (General Peter Van Uhm) הגיע עם רעייתו וצוות הפקה גדול של הטלויזיה ההולנדית ב-20 במאי 2013, במסג'ט תוכנית על הרים שכולים שאותה היא מא מפיקה. בידי לשرين הווא נפגש עם פרופסור אסא כשר, והשניים סיירו ארכוכית באתר, כשהם חולקים את תחושותיהם והתמודדותם האישית והmeshפחתית עם השכל. הגנרל ואן-אוחם שכל את בנו שהוא מפקד מחלקה באפגניסטן ונחרג ממטען צד שהופעל על הרכב המשוריין בו נסע. פרופסור כשר שיתף אותו בסיפור נפילת בנו, רס"ן יהוּן כהן זל', שהיה מ"פ בגדוד 198 בחטיבה 460. מרגשות מואוד היו מילוטיו של הגנרל ואן-אוחם בספר האורחים: "רعيיתי ואני מード התרשםנו מאתר הנצחה. כךין שrin ותיק אני יכול לומר את הרעות באתר זה. זה כבוד-אמת כךין וכואב להיות כאן היום עם פרופסור כשר, שני אבות שאיבדו את בנים לעולם טוב יותר".

רמטכ"ל צבא הולנד לשעבר (משמאלו) עם פרופ' אסא כשר

מפקדים ולוחמים בחטיבת הטירונים 274 במחגש השנתי

תא"ל (במיל') יואל גונן, המח"ט במלחמה, נושא דברים בטקס

◀ אנשי חטיבת הטירונים 274 שומרים על הקשר החם ביןיהם ועם בני המשפחות השכולות. יוצאי החטיבה, שלחמה במהלך יום הכנופים, התכנסו לטקס השנתי ביד לשריוון, לרגל מלאות 40 שנה למלחמת יום הכנופים. הם באים כולם לידי לשריוון, במשירות ובהתמדה, לחזור ולהזיכר במלחמות יום הכנופים, שנה לאחר 42 חברי שלא שבו מושדה הקרבות, ואთ האחרים שנפטרו, פגosh את בני משפחות הנופלים ולהרגיש שוב משפחחה אחת. המפגש השנתי התקיים ביד לשריוון בטלטרון ב-14 ביוני 2013. לאחר ההתקנסות המרגשת התקיים טקס זיכרון לחללי החטיבה למרגלות כותל השמות, בהנחייתו של **יאיר עמיקם**. אחר כך באולם המרכבה העלו זיכרונות. מפקד החטיבה במהלך מלחמת יום הכנופים, תא"ל (במיל') יואל גונן שמח מאוד לפגוש את הלוחמים, והללו הביעו את הערכתם והוקרתם על פועלם האורך והשנים להנצחת מורשת החטיבה במלחמות יום הכנופים. גם השנה הייתה **הברת חביבה לוי**, מוטיקי החטיבה, הרוחה החיה וממוביל האירוע.

השקת הספר על "دب הבלונדייני" ביד לשריוון

יאיר שטרן נושא דברים בהשקת הספר "دب הבלונדייני"

◀ הספר "אגדת דב הבלונדייני" מאת נחמייה בר-טור השוק בעריך מרגש ביד לשריוון על ידי עמותת יוצאי הלח"י ואורחים רבים. **יעקב ג্ּרינק ז"ל**, שכונה "دب הבלונדייני", היה מפקד פלוגה בגदוד הפשיטה 89 במהלך מלחמת העצמאות ונפל במצבע חורב ב-26 בדצמבר 1948 בעוג'ה אל חפיר (אזור ניצנה כיום). האירוע התקיים ב-2 ביוני 2013 בעולם המרכיבה. בין הנוכחים והדוברים היו **אלוף גרשון הכהן**, מ"ט 8 אל"ם אrox לבין, פרופסור אריה אלדר (בנו של ישראל אלדר "шибיב", מנהיג הלח"י), **יאיר שטרן** (בנו של אברהם שטרן ז"ל, "יאיר", שהיה מפקד הלח"י). רגשה את כולם בnochotta האצילה אלמנתו של דב, גב' **לאה כהן**, שבמשך שנים רבות עמדה בראש עמותת יוצאי הלח"י. הנחה את האירוע איש הרדיו **דן כנר**.

תערוכת צילומי מלחמת يوم הכנופים

צליחות תעלת סואץ, המפנה בחזית הדרום במלחמות

◀ ביד לשריוון נפתחה תערוכת צילומים שבאה לשקף את מראות המלחמה שהייתה, מתוך הקרה והערכה عمוקה ללוחמים, למפקדים ולחילילים מכל הזרמות, שעשו את הבלתי יאמון, ובתוך 19 ימי ללחימה הפכו את הפתעה הקשה של פתיחת המלחמה בצהרים יום הכנופים תש"ל' 6, באוקטובר 1973, לניצחון צבאי, שכוחותינו הגיעו לkilometer הד' 101 מהריי וכ-40 קילומטרים מדמשק.

לא קל היה לבחור את הצילומים לתערוכה מתוך מספר רב של צילומים שנאספו, ולעתום לא יהיה אפשר להציג את הכל. ועדת התכננים של יד לשריוון בחרה את הצילומים כדי לתת ביטוי ללוחמים מכל הזרמות בשתי החזיתות ולאנשי התמיימה הלוגיסטית שבצדיהם לא היה אפשר לקיים את תנועת הלחימה.

התערוכה תישאר פתחה חדשניים אחדים. עסקו במלואה: חברי ועדת התכנינים בראשות תא"ל (במיל') יוסי טוב תמיר, נדב מן אוצר התערוכה וגרשון הימן שיעיצב והקים אותה.

חטיבה 679/434 ציינה 40 שנה למלחמת יום הכיפורים

האלורי (במיל') אוור א/or (מומשך במרכז), מפקד החטיבה במלחמות
יום הכיפורים, במפגש

מפקדי החטיבה לדורותיה שרו את השיר "שריונים בעקביו הדרך". י"ר העמותה החטיבה, שא"ל (במייל) חיים דנון ביקש להזות באופן מיוחד לשלון (במייל) **אייל פז** (פזון) מנכ"ל עמותת החטיבה על ניהול האירוע ככולו, **ליהודה וגמן**, מג"ד בחטיבה במלחתם יום הFFFF, המשמש גם כהישטורין החטיבה, וכן **בת-עמי זידל**, בתו של לוחם החטיבה **שלום גוד**. על הפסקת האירוע והסרטיים ששולבו בו.

לוחמי חטיבת הדרותה ערכו כנס מרגש ביד לשוריון, בהשתתפות אלפי הלהומים לדורותיהם, ב-13 ביוני 2013. תחילת התקיימו התכנסויות גודדות בין הלהומים ומפקדיהם במהלך מלחמת ים הכיפורים שלא התראו לאורך השנה. הם העלו את חווותיהם במהלך מלחמת ים הכיפורים אטמול, ועטפו באבאה את בני המשפחות השוכנות. העצרת המרכזית התקיימה בתיאטרון שאל בהנחיית תנ"ץ (בדימוס) אליהוא בן-און, לוחם שוריון במהלך מלחמת ים הכיפורים. הנעימו בגיגיותם ושירותם להקת נהגי הפלדות עם הסולנית שי טורי. אליהם הגיעו החומר אריך סיני, שלחם חשוב בחטיבת מלכיה במהלך מלחמת ים הכיפורים. בערב הוקרנו סרטיים מרגשים על החטיבה במהלך מלחמת ים הכיפורים ועל החטיבה כיום, שלוחמה מושגיכים לטפח את מורשתה, כפי שהוא בא לידי ביטוי באחויזי הגויס הגובאים, המקצועיות והערבות ההדדיות. דברים מרגשים נשואים גם האלוף (במיל') אורן אוור – מפקד החטיבה במהלך מלחמת ים הכיפורים, גברת ברכה ודר' אשכני – אלמנתו של רס"ן מנחים ורד זיל' מפקד פלוגת הסיור החטיבתי שנפל במהלך מלחמת ים הכיפורים, האלוף יאיר גולן – מפקד פיקוד הצפון, סא"ל (במיל) חיים דנון, שהיה מ"ד בחטיבה במהלך מלחמת ים הכיפורים וכוכם הוא י"ר עמותת לוחמי 679/434, ואל"ם אמריך חמוד – מה"ט 679/434 כיים. בסיום העצרת הענק המה"ט אל"ם חמוד את מגן החטיבה הנודד לאגד המתינו החטיבתי. אל הבמה נקראו

הטקס השנתי להענקת מלגות ע"ש יוני זילברברג

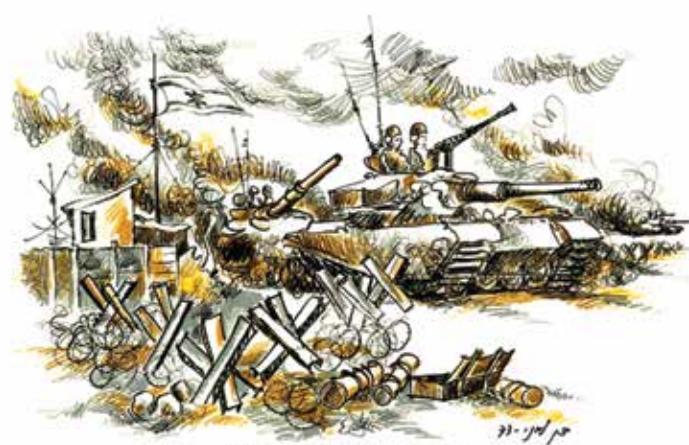
ווני זילברברג⁷ נפל בסיני במהלך מלחמת ים הכנפיורים בגודל 79. משפטחתו בחירה להנציחו על ידי הענקת מלגות לוחמי שירות מצחינים, במישור המקצועני והמבצעי, שהומלכו על ידי מפקדיהם. בכך מתהמשת צוואתו של יוני, שעה כחיל בזיד כדי להתגיים לשינוי ועבר את המסלול עד לתפקיד מט"ק. המלה מס'יעת להשתלבותם הראשונית של הלוחמים בחווים האזרחיים עם שחרורם, לאחר שהברחו את מסלול הלימודים האקדמיים. העניקו את המלגות **הגברת זבה זילברברג**, אמו של יוני⁸ ("ל' רותתא"ל עופר צפריר קצין השירות הראשי. את הטקס הנחחה סא"ל (במיל') דוד שני, רע"ז סגל מקשנ"ר. הטקס התקיים ב-26 ביוני 2013).

הגברת זהבה צילברברג, אמו של יוני ז"ל, וקצין השריון הראשי תא"ל עפר צפררי בעת התקום

תעודות רישומי מלחמה של דן ליבני

ביד לשירין נפתחה תערוכת רישומי מלחמה של האמן הרב-תחומי דן ליבנין. דן קיבוץ מעוז חיים, בוגר האקדמיה לאמנות בצלאל בירושלים, לוחם בפלוגת הסיור של חטיבת הראל 10 במלחמת ששת הימים וקצין חילוץ. הרישומים משקפים את האדם בקרב ואת מראות בלבוב בזירות הייננות.

Following the bitter defense battles on the Golan Heights, the Armored forces enter the Syrian area

לאחר הקרבנות המרים ברמת הגולן, השירון פורץ למובלעת

כנס ותיקי גוד 79 במלחמת התחשה

מראה מפגש לוחמי גוד 79 במלחמת התחשה

של יעקב קלומטי ז"ל, שנפל במלחמת התחשה, וספר לכולם על התמודדותו רבת השנים עם השכל וועל חשיבות התיעוד והעלאת מלחמת התחשה להכרה ציבורית רחבה. האלו"ז (במיל') עמרם מצנע ספר על שירותו כקמ"ץ בגוד במלחמת ששת הימים, וכמ"פ וסמן"ד במלחמות התחשה. גם הוא הדגיש את חשיבותו של התיעוד ועל חשיבות התוכניות של החברים ומשפחות הנופלים. כתבה על כך פורסמה באדר השרון ב-24 ביולי 2013.

לוחמי גוד 79 במלחמת ששת הימים ובמלחמת התחשה בסיני, יחד עם בני המשפחות השוכלות, התכנסו שוב ביום לשرون ב-27 במאי 2013. המפגשים בין החברים שלא התראו שנים רבות ועם בני משפחות הנופלים היו מרגשים מאוד. לאחר התוכניות התקבצו כולם באנדרטת חטיבה 401 שבפארך העוצבות, לטקס מרשים ומיחוד שנוהל על פי כל הכללים, לרבות רב צבאי, הנחת זרים על ידי נציגי משפחות הנופלים, קראת שמות הנופלים ואמרית "קדיש". בהמשך התכנסו כולם באולם המרכבה. פתח יהודה בריל, הרוח השיבת הנצחה הנופלים ועל הפעילות שנעשית בענין זה. מה"ט 401 אל"ם סער צור בירך את הנוכחים על הפעולות

רבת השנים בתחום הנצחה והמורשת והדגיש את החשיבות הרבה בעשייה זו גם עבר הדורות הבאים. י"ר ערמות יד לשIRON האלוף (במיל') חיים ארז, מג"ד 79 במלחמת התחשה, ציין את חשיבות התוכניות של החברים ובני המשפחות השוכלות, והתייעוד שאותו מוביל יהודה בריל. גב' עפרה שני, אלמנתו של מג"ד 79 דן שני ז"ל, שנפל במלחמת התחשה, סיירה במיללים נרגשות על דן האדם האנושי מאחוריו איש הצבא. אהריה עלה לבמה ליאון קלומטי, אחיו

טקס זיכרון לנופלי חטיבת אלכסנדרוני

ב(ציון (בנץ) פרידן, מה"ט אלכסנדרוני בתש"ח (במרכז) עם ותיקי החטיבה. מימין האלו"ז (במיל') חיים ארז

aphaelina את הלוחמים שבאו בברית אמיצה, המשתרמת עד היום. בטקס הдолקה אבוקה וורי זיכרון הונחו לוגולות האנדרטה אלכסנדרוני הוקמה על ידי קק"ל ותיקי חטיבת אלכסנדרוני. חברת "نشر" הקימה את החורשה הנכפית היטב מכבי שמספר 3.

65 שנה לאחר מבצע ברנון' א' במלחמת העצמאות, בניסיון לכבות את לטрон ולפתח את הדרך לירושלים הנצורה, התכנסו באנדרטת אלכסנדרוני ליד לטрон, ותיקי גוד 32 של החטיבה בני משפחות הנופלים ב-29 במאי 2013. הם לחמו אז במסגרת חטיבת 7 בקרבות לטрон. תלמידי כתה ט' של תיכון הר טוב בהנחייתו של המורה מר עמיקם פלד הובילו את הטקס המרגש. בלטו בכירונם התלמידים עומר שפירא, שלווה בגיטרה, והсолנית עומר שיבובסקי.

מר דוד אורואטי נשא דברים לזכרו של אחיו, משה אורואטי ז"ל, שנפל, והוא בן 77 בלבד. מנהל בית הספר מר ניר בר-גיא דיבר על גבורת הלוחמים, ובכללם 54 הנופלים בקרב בן נון' א' העקוב מדם. הוא סיפר על מסורת שהחללה לפני חמיש שנים של מסע בבית-ספר הנסואת את השם "נושאים דגל בשבי אלכסנדרוני". בשם המועצה האזורית מטה יהודה נשא דברים מר חיים אברהם, סגן ראש מינהל החינוך במושיעת, שהעלה על נס את דור המתדים ז'ריךון הנופלים. אל"ם (במיל') ב(ציון (בנץ) פרידן, מה"ט אלכסנדרוני בתש"ח, בן 96, ביטא את תקוותו כי את מפעל הנצחה של לוחמי אלכסנדרוני ימשיכו לדורות הבאים. בשם לוחמי גוד 32 בתש"ח בקרבות לטрон נושא דברים תא"ל (במיל') אשף לוי, שהיה מ"פ בגוד במבצע ברנון' א'. הוא סיפר על מורשת החטיבה שהוקמה בשנת 1947 מלחמים שנמנעו על בני פתח תקווה וסבירתה. רוח הלחימה והדבקות במשימה

טקס יום הניצחון על הנאצים באנדרטה הפרטיזנים

יו"ר ארגון הפרטיזנים מר ברוך שוב נושא דברים בטקס

מAZO נחנכה אנדרטה הפרטיזנים ביד לשריון באפריל 2008, מקיימים בתהומה חברי ארגון הפרטיזנים את טקס יום הניצחון על החורן הנאצי. גם השנה, ב-9 במאי 2013 התקיים הטקס לציון 68 שנים לניצחון. לפרטיזנים הצלtroפו בני משפחותיהם, חברי עמותת יד לשריון, נציגי ארגון צוות וחבורת התעופה אל על, וכן כיבדו את המעדן אנשי משרד החוץ ודייפלומטים זרים. הנחאה את הטקס יו"ר ארגון הפרטיזנים, מר ברוך שוב, שפנה אל רعيו הלוחמים הפרטיזנים וציני את חשיבותם לחימתם וגבורתם נגד החורן הנאצי. הוא הדגיש את חשיבות אנדרטת הפרטיזנים ומזיאון הלוחם היהודי במהלך מלחמת העולם השנייה בכללו, המביא את סיפור גבורת הלוחמים. בזה אחר זה עלו פרטיזנים לבמה ובעמלה זקופה קראו ושרו שירים שאותם חפרו בעירות. אל"ם (במיל') ד"ר ברוך לוי, יו"ר ארגון התעופה, הציע ללוחמים הפרטיזנים בדברים מורגשים אודוט גבורתם וכשרחות, עמידתם בלחימתם נגד הנאצים, והdagיש את חשיבותה הנחלת מורשתם לדורות הבאים ביד לשריון במחוזון הלוחם היהודי. הפרטיזנים ונציגי ארגונים שהשתתפה בטקס הינו זרים למרגלות האנדרטה. האירוע נחתם בשיר הפרטיזנים ובמהנון התקווה.

טקס זיכרון ביום ירושלים ביד לשריון

יחידת ההסברה של יד לשריון, עובדי אתר יד לשריון ותלמידים קיימו ביום ירושלים טקס זיכרון מול כותל השמות, לזכרם של חללי מלחמת ששת הימים ומלחמת ההתשה. את זו עמותת יד לשריון הינה מנכ"ל העומתת תא"ל (במיל') מנשה ענבר. האירוע התקיים ב-8 במאי 2013.

מראה מטקס הזיכרון לחללי מלחמת ששת הימים

ארבע שנים לפטירתו של האלוף שלמה שמיר

האלוף (במיל') יוסף בן חנן מניה זר על קברו של האלוף שלמה שמיר ז"ל. בני המשפחה, ידידים ומוקיר זכרו ונציגי צה"ל מזרעוות האווור, היבשה והים התיכון עם זכרו בבית העלמין הישן בתל אביב ברחוב טרומפלדור, ביום 26 במאי 2013. נכח גם חברי עמותת יד לשריון, שהכינו והתחברו אל האלוף שלמה שמיר ז"ל ולהביע בתהנות שונות בחייו. כולם כאחד באו לumedוד לצידה של בתו יעל ולהביע את געגועיהם לאביה. קצינים בכירים וחברי המשפחה נשאו דבריהם שלימדו על אישיותו המופלאה והבלתי ונשחת של האלוף שלמה שmir ז"ל, שהיה מפקד ולוחם, אינטלקטואל, איש שיחה מרתך ואיש משפחה למופת. הנחאה את הטקס החזן הראשי של צה"ל סא"ל שי אברמסון. כתבה מלאה על כך פורסמה באתר השירות באנטרנט ב-29 במאי 2013.

בני ובנייה מצווה מרחובות ביד לשריון

אגף החינוך של העיר רחובות הוביל תוכנית ערכית ל-1500 בני ובנות המצווה, המתחככים במסדות החינוך בעיר, ששיאה התקיים ביד לשריון, ביום 4 ביוני 2013. בני ובנות המצווה סיירו בתהנותות שונות בירושלים, ומשם המשיכו ליד לשריון, והצטרכו לבני משפחותיהם המאושרים והאגאים. טקס מול כותל השמות חיזק עברום את ערכי הזאות היהודית והלאומית. בתאטרון שאול צפוי במופע אמןותי שבו נטלו חלק גם תלמידים הולמים בamageות מוסיקה ותיאטרון. בתוכנית זו שנעה על ציר הגבורה של עם ישראל ירושלים-לטרון, הצלicho מתכניתה, מובייל החינוך של העיר רחובות, לחבר את בני ובנות המצווה להזאות היהודית והלאומית, ומכלול הערכיהם שאיליהם נחשפו יחו צידה בדרך לחייהם הבוגרים.

בני המצווה ובנות המצווה מרחובות ביד לשריון

טקסיים, התחינות ופרידות בחיל השריון

מראה כללי מטקס סיום קמ"ט, 20 ביוני 2013

סקס השבעה חט"ן גיוס מאรส 2013, 9 במאי 2013

מראה כללי מטקס סיום צמ"פ גיוס נובמבר 2012, 27 ביוני 2013

טקסיים, התחלת ופרידות בחיל השריון

טקס הענקת דרגות בגדוד 460, 26 ביוני 2013

24. כנס משחררים, 23 ביולי 2013

מימין: הקש"ר הנכנס תא"ל שמעאל אולנסקי, מפקד זרוע היבשה האלוף גיא צור, הקש"ר היוצא תא"ל עפר צפריר בטקס החלפת קצין השריון הראשי, 3 ביולי 2013

תא"ל עפר צפריר (הקש"ר היוצא) ובני משפחותו בערב הפרידה, 25 ביוני 2013

טקס החלפת מג"ד עוז 198, 4 ביולי 2013. מימין: קצין השריון הראשי החדש תא"ל שמעאל אולנסקי, מג"ד 198 הנכנס סא"ל אלעד שורץ, מג"ד 198 היוצא חובב רודי, מה"ט 460 ליאור הוכמן

שריון - ביתאון עמותת יד לשוריון, לטرون, ד"נ שמשון 99762
טל': 08-9255268, פקס: 08-9255186
כתובתנו באינטרנט: www.yadlashiryon.com

